

Nº. 1346

1346
- 51

uit het Leven: Van Verkege
in het Koninkrijk van Ned.

in auct. 3-5-11

Laudatur hic liber ab
Huydecops. Proev. p 131
hij houdt het voor het laatste
boek van men onder de
oude schryvers tellen mach.

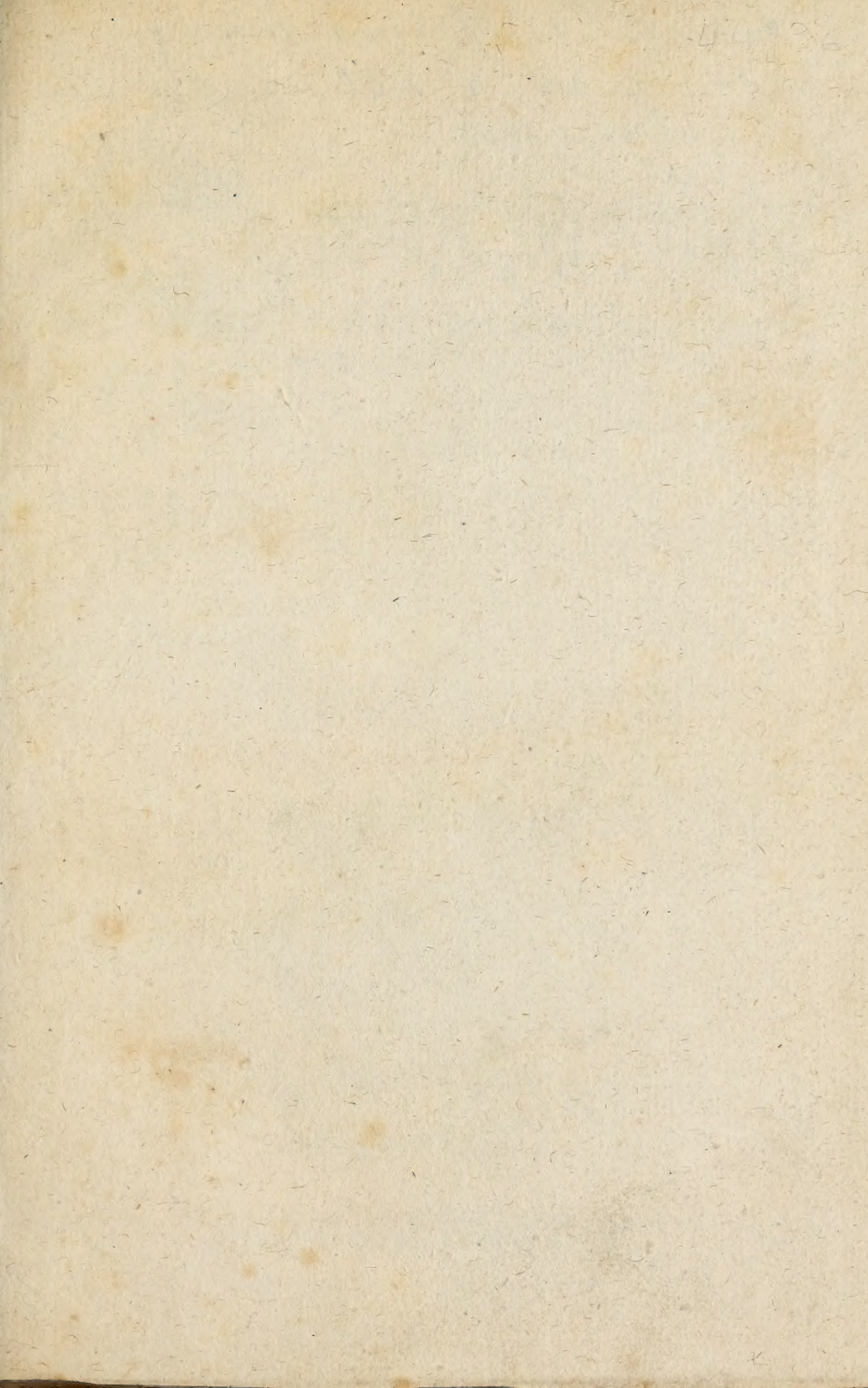
Uit de Bibliotheek van
G. J. de L.

M. J. de L.

[Faint, illegible handwriting]

[Small, illegible handwritten mark]

L. v. L. Catalogus von Jacobis Kemmerling.
2^e ed. p. 311. N° 1386. verkauft f. 16. =
in October 1833.

= Catalogus. Keltman
Julij 1821. p. 46 N° 239. ed. f. 0.75

= Catalogus Meerman
ed. f. 7. -
p. 12.50

Opstellen van sijnne vol scoone moralisacien vvt-

leggingen ende bediedenissen op alle loeffijcke consten vvaer
inne men claerlijck ghelijck in eenen spiegel/ *Figuerlijck/ Poetelijck en Re-*
torijckelijck mach aenschouwen hoe nootsakelijck ende dienstelijck
die selue consten allen menschen zijn.

Ghesprek met octroy der Con. Ma. binnen der stad van Antwerpen op d'Ant-
Jumeel by die veerthien cameran van Retorijcken die hen daer ghepresen-
teert hebben den derden dach Augusti int Jaer ons Heeren. M. D. LXX.

Op die Questie.

Vvat den mensch aldermeest tot conste verveect.

Tot groote onderwijfinghe van allen liefhebbers der Poeterie ende Retorijcke
gheciert met diuersse schoone Figuren.

Tot Antwerpen by M. Willem Silvius/ Drucker der
Con. Ma. An. M. CCCC. LXX.

Extract vuter Priuilegie.

O NSEN ghenadigē Heere den Coninck heeft toeghelaten ende geconsenteert, laet toe ende cōfenteert mits, desen M. V Villem Siluius sijnre M. Drucker te moghen Prenten, vercoopen en distribueren, alle die Spelen met tghene daer aen cleeft die binnen die stadt van Antwerpen opde feeste vander Retorijcke ghespeelt sijn, met deffensie ende verbot, dat hem niemant en veruoodere die voorschreue spelen in eenigher manieren te conterfeyten, nae te Drucken oft by andere nae ghedruckt te distribueren binnen dese sijnre M. landen van Brabant ende van ouer Mase, in vier naestcomende Iaren, opde pene ende confiscatie vanden naegeprinte, boecken ende daeren bouen noch te betalen ten profijte vanden voorseyden M. V Villem, die somme van vijf ende tvvintich Karolus guldē, ghelijck breeder blijkt inde Priuilegie ghegheuen tot Bruessel den 20. Augusti. 1562.

Onderteeckent Facuuez.

Inhout des Boecks ende eerst vant landt-Iuvveel der steden van Brabant elck voighende in zyn ordinancie.

- i. Een voorreden totten Leser gheuende een cozte onderrichtinghe vande antiquiteyt/heerlijcheyt/magnificentie ende dienstbaerheyt der Poetsien soo wel der Antijcken/Siecken ende Romeynen/als oock van onse Nederlantse Rhetorijcke.
- ii. Die Caerte vande camer vande Violieren/ghesonden aen alle de steden van Hertochdom van Brabant.
- iii. Corte beschrijvinghe vande triumphante incomst.
- iiii. Die solucien opde vraghe oft questie/Dwelck den mensch aldermeest tot consten verweect.
- v. Kefereynen op die Blasoenen oft Deuysen van viermael xiiij. regulen met die Figuren daer yghelijck Blasoen gheconterseyt is nae dieuen ghelijck worden ghepresenteert.
- vi. Poëtelycke punten figuerlijck wtgheset met haer Kefereynen oft vier veerthien regulen/die yghelijck Camere van Rhetorijcke voor haer Logijs heeft ghestelt daechs eer zy speelden.
- vii. Spelen van Sinne op die vraghe voergenoet/lanck wesende van ontrent seuenhondert regulen.
- viii. Prologhen der Ebatementen van twee hondert regulen op de vraghe hoe oorbaerlijck ons zyn die cloecke Enginen/Coopliden die rechtveerdelijck handelen.
- ix. Goerdelijcke ende zeer belachelijcke Factien oft Cluchtspelen met den dansliedekens.

Van Thaechspel daer die Steden Vrij- heden ende Dorpen gheroepen waren die dLandt-Iu- weel niet en volghen.

Inden eersten die Caerte.

- ii. Corte beschrijvinghe vander Incomste.
- iii. Presentacien vande Blasoenen met haer xiiij. regulen mette Figuren ghelijck in dLandt Iuvveel.
- iiii. Spelen van Sinne op die vraghe/VVelck handtwerck oorboorlijxste is van doene, en eerlijcst, nochtans seer cleyn gheacht, lanck vijfhondert regulen.
- v. Prologhen vanden Ebatementen waer inne verclaert werdt hoe elck behoort gherust te wesen in zyn deel/lanck twee hondert regulen.
- vi. Shenoechlijcke Factien oft Cluchtspelen met haer belachelijcke Dansliedekens,

Totten goetvillighen Leser.

Poetānāsci.

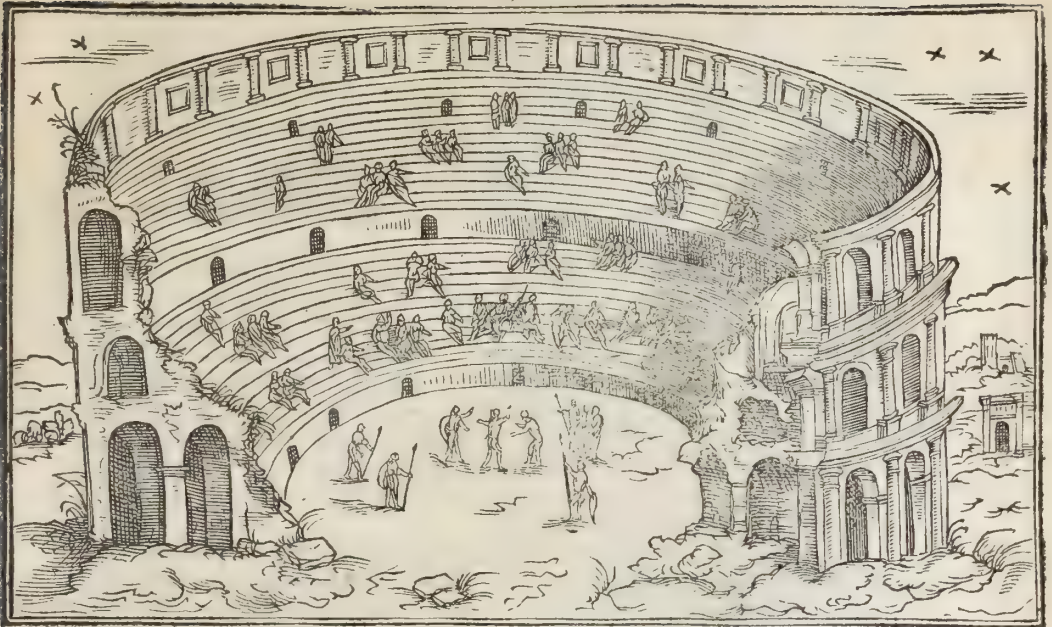
Usoo dūcerse verstandige Gheesten van heuren inghebozen aerdt en natuere meer dan deur gheleertheyt grooten lust ende sonderlinge liefde draghende ende bewijfende zijn tot onse duytsche Retorijcke/ sonder nochtans eenichssins gheleert oft geoeffent te sijn inde Latijnsche oft Griekse sprake wiens inuentie werck ende stellinghe in zijn qualiteyt nochtāns prijfelijck ende loeflijck is/ en bouē dien groote oorzake

gheeft van studeren ende ondersoecken der gheleertheyt ende alle vrije consten/ soo omden goeden ende zeer wel stichtenden sin/ diemen hen daghelijck ziet ghebruycken int exhiberen van hen werck/ als oock om die Ebatementen/ belachelijcke spelen ende ghenoechelijcheden/ diemen by dē seluen liet voort ghestelt worden/ deen dienende tot stichtinghe ende leeringhe/ dander tot vermakinghe ende recreacie vander ghemeynten.

Heeft my goet ghedocht/ om die selue gheesten noch meer tot alsulcken oeffeninghe ende exercitie te stercken ende te verwecken int cozt te verhalen ende onderrichtinghe te gheue vande outheyt ende heerlijcheyt midtsgaders den oorzpronck van dese maniere van spelen. De welke naer beschryuen van Cassiodorus in voorleden tijden by den ouden Grieken in grooter vsancien/ ghebruyck ende achttinghe zijn gheweest/ ende heeft eerst zijn beghintsel ende oorzpronck ghenomen inde vermaerde stadt vā Athenen wel eertijts wesende thoost van gheheel Griekenlandt/ inde welke alle consten ende gheleertheyt bouen alle andere steden flozerden ende in grooter achttinghe ende estimacie waren: Iae dat meer is/ wt dese voorghenoemde stadt zijn meest alle die vernaemde Poeten/ Oratozen en Philosophen ghesproten/ wiens boecken wy noch daghelijck in grooter eere ende reputacie houdende zijn/ sonder noch veel andere dūcerse personagien excellent Capiteynen ende mannen van oorloge die de selue stadt dooz heure vrome feyten tot grooter eeren ende glorie ghebrocht hebben. Ende ghemerckt dat die ghemeynte zeer begherich is gheweest om dyer ghelijcke Poetijckse Acten oft Spelen te siene/ zoo heestmen tot Athenen een schoone f'abzike ghebout/ dwelck aldaer in Griekscer talē Theatrum werdt ghenoeint/ hebbende die forme van eenen haluen circule oft rinck wesende binnen int middel ront ende enghē/ bouen allenskens vreedder en wijder met trappen opwaerts gaende/ zeer hooch/ heerlijck ende constich ghetimmert/ op dat die borghers ende inwoenders der voorghenoemder stadt bequame plaetse zouden hebben om die Spelen sittende bescheelijck te siene/ perfectelijck te hoozen ende volcomelijck te verstaen. Van welck Theatrum ghy hier een f'iguere siet.

Cassiodorus.

Dbeghins-
sel ende oorz-
spronck der
spelen te A-
thenen.

Voer dese Fabrike oft Theatrum stondt tspecelhuyt oft speeltaneel int
 Latijn Scena naert Grier ghenocmpt / dwelck soo breed was dattet vande Scena.
 eenen hoek totten anderen opt Theatrum responceerden / ende op dese
 voorszgenomde Scena wordt tweederley spelen vertoocht deren was Tra-
 dia ghenocmt ende dander Comedia / der Tragedien eysch ende proprie- Tragedia.
 teyt was / eenigher Coninghen oft Princen historien ende droeue gheschie-
 denissen te representeren / ende de selue zeer druckelijck / ende becrackelijck
 te cynden / ende alsdan werde die Scena toegherust niet allerley rijckdom
 ghelijck eens Coninx oft Princen Palays. Alsmen een Comedie speelden Comedia.
 (in wiens plaetse wy nu onse Ebatementen ghebruyckende sijn) repre-
 senterende ende voor ooghen stellende tghemeyn bozghers leuen / by bren-
 ghende diuerse affectien ende gheneghentheden den welcken door gaens
 die ghemeyne menschen subiect ende onderwoypt sijn / alsdan was tspec-
 taneel toegherust ghelijck eens middelbaers bozghers huyt / ende was
 deynde vanden seluen voi gheluck blijschaps ende vrechden.

Naderhandt als de Romeynen tot soo groote macht ende heerschappijhe
 ghecomen waren dat zij diuerse Conincryckē landen ende prouincien
 onder hen ghewelt ende ghebiet ghebrocht ende vercreghen hadden / heb-
 ben zy ghelijcke maniere van spelen nae ghevolcht. En metter tijt beuin-
 dende dat sulc der ghemeynten aenghenaem ende behaechelijck was / heb-
 ben eerst die regeerders van Roomen / ende namaels sonnighe keysers
 dese Theatren ende scenen om dat zy gheduerich soudē sijn / van schoo-
 nen costelijcken marmoer steē zeer excellentelijck ende constelijck doen bou-
 wen / en timmeren / om die Edelen / Ridders / ende bozghers / die welcke hen
 dickwils veel iaren inde oorloghen ende conqreften van verscheyden Co-

ninckrijcken ende landen vromelijck ende ghetrouwelijck ghebdraghen en gedient hadden/ wederom in memorie van dien eeuwighe deserghelijcke recreacien ende vermakingsghen aen te doene/ ende heefmen tot onderhou dinghe vande selue edificien voornaemde treffelijcke bozghers ghecozen/ derwelcke byde Romeynen Ediles (dat is boumeesters) ghenoecht waren/ wiens officie was/ die tempels ende der stadt edificien in goede reparacie te onderhouden/ ende sorghe te draghen datmen alle feesten ende triumphen ter memorie van verscheyden victozien inghestelt / ende oock die diensten van heure Goden/ etc tot zynen tijt/ met behoorlijcke ceremonien soude doen ende erhiberen.

Ende behaue dat diuerse gheleerde personagien in hen boecken ghenoech ghetuychenis gheuen soo wel vande costelijcheyt ende grootte vanden Theatren/ als oock vande excellentie gheleertheyt der Tragedien ende Comedien oft Spelen/ soo sietmen noch heden/ daechs dat die selue alst behoort/ in grooter eeren ende reputacien ghehouden werden/ waer af die principale Auteurs zijn gheweest Terentius ende Plautus/ wiens Terentius Comedien onlancks gheleden by Cornelis van Sistele facteur vande Goubloeme tot Antwerpē in onse Deutsche Actozijcke zeer plaesantelijck ghetranslateert ende ouer gheset zijn / tot dienst ende ondertwijkinghe der gheene diet Latijn niet en verstaen.

Oock sietmen noch op den dach van heden/ veel sware antijcke ruinen oft veruallingsghen van deser ghelijcke Theatren ende edificien in Grieckelandt / te Rome ende in andere diuerse steden ende plaetsen van Italien / Brackrijck / Spaingien ende elders / waer aen men lichtelijck can oordelen/ hoe groot/ hoe heerlijck/ constelijck ende zeer costelijck die selue Theatren ghebout zijn gheweest. Ende behaue dat Plinius/ Alexander ab Alexandro/ Polidorus Virgilius/ ende meer andere auteurs hier lanct ende bycet afschrijven/ soo heeft ons Vitruuius in zijne vijfden boeck van Architectura zeer constich ende gheleerdelijck die forme proportie en mate van desen Theatren beschreuen vanden welcken die sommige zoo heerlijck ende groot gheweest zijn / datter tachtentich duysent menschen plaetsen hadden om die Spectaculen / Comedien oft Spelen te hooren ende te aenschouwen.

Soo vele die Antiquiteyt oft outheyt van onse Poësie ende Actozijcke in dese nederlanden betreft / soo beuinden wy dat zy een vanden alder outsten consten is daer wy memorie af hebben / dwelck blijkt inde oude Cronijcken gesten ende seften van oorloghe ende oock vele andere loeflijcke consten / welcke meest al by den ouders in rijm ende dicht beschreuen zijn / ende heb seluer diuerse oude boecken alsoo in franssijn gheschreuen ghesien / waer wt ghenoech blijkt dat dese conste van Actozijcke in voorleden tijden altijt in grooter estinacie is gheweest/ en oock van onsen Princen ende Hertoghen seer bemint / de welcke kende dat dese conste der ghemeynten dienstelijck was/ hebben die Landtsheeren diuerse cameeren van Actozijcke met vryheden ende andere weldadē vereert/ en met diuerse ghysen rijckelijck beschoncken / sonderling Carolus Rudard ende Coninck Philippus/ grootvader van onsen gheduchtighen Coninck den welcken dese conste soo seer beminden/ dat hy diuerse vraghen dede proponeren ende opstellen/ ende ordinerden eenen schoonen goudē rinck met

Plinius/
Alexander. ab
Alex. Virgili-
us Polidoro
1115/ Vitru-
uius.

met eenen rijckelijcken Diamant voor den oppersten prijs die des Coning
Questie best soude solueren/ ende quamen tot deser feesten veel excellentē
Scheesten ende fraye Poëte / ende werden den oppersten prijs ghewonnē
by eenen vermaerden Rhetoricien ghenoemt Jan vande Dale / wiens com-
positie noch heden dachts in grooter estinacien wert ghehouden/ is oock
Hertoch Jan van Brabant diemen heet den Goeden wt grooter liefde die
hy tot deser consten droech een Guldebroeder gheworden vande camer
van Rhetorijcke te Brussel ghenoemt den Boeck/ ende heeft hen feesten en
blide vergaderinghen dickwils met zinnen persoon vereert. Dese wijze
Princen aenmercken datter gheen incomsten van Landtsheeren / feesten
van schietspelen / solennelijcke omme gaughen / kermissen / &c. volmaect en
waren daer dese conste ghebrack hebben de selue altijts in eeren ende son-
derlinghe recommandacie ghehadt/ oock seytmen ghemeenlijck waer Rhe-
torijcke ende Musijcke absent is/ daer is de vruucht cleyn / ende ter con-
trarie/ waer Rhetorijcke flozeert daer zyn oock ghemeenlijck alle andere cō-
sten (haren oorspronck wt gheleertheyt hebbende) in saysoene ende repu-
tatie.

Ende ten eynde een yeghelijck liefhebber der edelder consten van Rhetorijcke/mach weten hoe ende in wat manieren men ghewoenlijck is die selue conste te vseren ende te ghebruycken. Soo is te weten/ datmen in desen ende dierghelijcke spelen ende dicht oft rijme/stellende is van x. tot xij. syllaben in eenen reghel oft veers/sonder daer ouer te passeren. Insghelijck en moghen in vijftich Regulen eenderley finiten oft eyndinghen niet twee mael comen.

Charte

Charte der Rhetorijcken van dLandt-Iuvveel.

Salutatie.

Ionstich Versamen, der Apostolen Christi,
En huy minlijck affscheyden, **S**ay alle twisf **S**ay,
Hebbende ontfanghen, den Gheest der gratien,
Sich seluey Gheest In welcke gheen argheleyst **S**ey,
Wenssen wy **S** Broeders, elck constig Artick **S**ey,
Dooz **S**elc Jonstighe salutatiey,
Om **S** ontfanghene, In Recreatiey,
Sijn wy Schilders, nu ghegoudt en ghesceit,
Mi Ste dat Sey Peys, ons bedrijft **S**ay turbatiey,

Sua versoeckt T violierken, twelck nu lustig blocit,
Sene Rhetorices liefst, **S** hier tot spoeit.

Verstandighe, Edele constighe gheesten,

1561.

Wy bi den **S** altsamen, minst metten meesten,
Comparetet in Augusto den derden dag
Maer, niet min say Seltiene. Compt ten seestey,
Van eenen tot sessen, sulc **S** vollestey
V te presenterene, sonder verdrag,
Mey sal **S** inhalen, alsoomty plac,

presentatie.

Incomste.

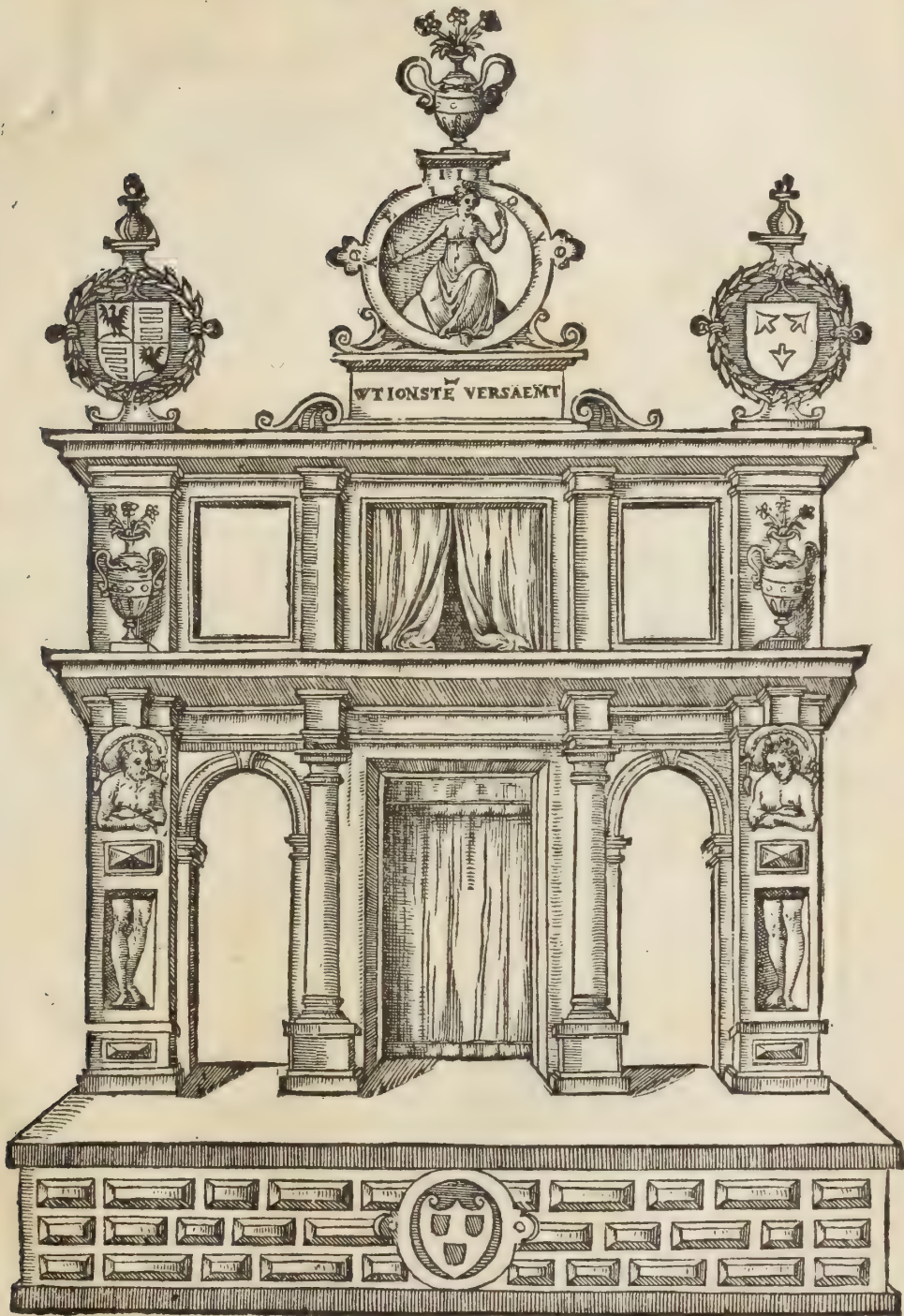
Wie triumpfant Incompt **S** andey meerder Steden,
Schoonst, Figuerlijckst, als hier naer volget, soo elck best mag,
Met meest volcx **S**ay ghetalt, veyn **S**an se den,
Een Schale **S**ay se Oncey, winnet met **S** vreden.

Moeg een Schale **S**ay vier Oncey, sulley winney,

figuerlijck.

Sic ons begheert als **S**oer, volghen wt minney,
Vanden minder Steden, Incomende heerlijck.
Ey wie best in sijn incomst Tantwerpen binney,
Oock figuerlijckst, moralijckst, sal doen bekinneney,
Hoe dat wt lonsten verfaemt, als Broeders eerlijck,
En minnelijck sal scheyden, onversceerlijck,
Sal winney vier Oncey, daer in een Trouwe,
Dooz Tweede, twee Oncey, sijt accordt **S** vermeerlijck,
Sate in ghefigureert Liefde, als een Vrouwe
Twate Jammer, dat Ionstich verfaemt, sijt met vrouwe.

De figure van tSpeeltanneel.

Deſe figure was gedruſt bouen beyde de Caerten die de Camer vande Violieren wtſondt ſo wel int Haachſpel als Dlantiuwel.

PAX

CHARITAS

RATIO

ANNO 1561 AVGVST 3

IRA

INVIDIA

DISCORDIA

TENE BRÆ

Wie sijn Deuijse, ons Consticht presenteevt,
 Met vier Derthienen, aerdig pronuncieert,
 Van buyten, oft van binnen, Sacre leeght niet an,
 Ons Deuijse, is voor hem gheordneert,
 Twee Oncey swaer, om Tweede, ook netestlic studerevt,
 Een Violierken, staet hem tontfane,
 Weghende een Once, noch comt tey vermane,
 Verciert Logijs, naer motne Rijkelijck,
 Van vieren tot vijfuen, soot bevoort te stane,
 Sdacha voor Spel, met een Punct Poëtijckelijck,
 Applicerevt tot Vrede onbeswijckelijck.

Deuijse.

Epunct.

Wat suldy verclarey, met vier Veerthienen,
 Sey bestdoender, sal Sinte Lucas vordieny,
 Twee Oncey, Tweede Den Os, een Once swaer,
 Bewijffiy Prologhe setorificeny,
 Hoe oirboirlijck ons sijn, die cloecke Engienen,
 Coopliden, die rechtueerdich handelen eenpaer,
 Volght herinne, die voorgaende Caerte naer,
 Van Personagien, Lengde, ey Mate,
 Ser Stat wapene vriighy voor Tbeste voorwate,
 Dry Oncey, Tweede twee Oncey, sijn der gate,
 Ser Schilders wapene, Leert caritate.

Prologhe.

100. Regulen.

Wie met minst fauten, speelt dbeste Ebatement,
 Sin, Dicht, beyde beghonny ey volent,
 Al nieu, eerbaer, sonder schimp oft vilonye,
 Boerdelijck, belachelijck, oock Sacre in ghepront,
 Cusssey vier ey vijfhondert, sijn wy content,
 Saer ouer ey baret nu gheen cleuyt,
 Wint Seuen Schalen, met Setty blye,
 Eke van ses Oncey, voor Thoochste gheacht,
 Van vier Oncey een Schale, zanght op de vye,
 Voor Byprijs, ey soo wie Tderde verpacht,
 Een Schale van Dry Oncey, wort hem ghebracht.

Ebatement.

Oppeprijs

Wie schoonst ey solemnelijck, doet sijney Kerckganck,
 Wint eeney Saluator, voor sijney Sanck,
 Dry Oncey swaer, ey voor Tweede blinkende,
 Seckd Maria Gods moeder, sey ey voranck,
 Twee Oncey, Op datmen met Prijs, Lof ey Sanck,
 Den H E E R E, in alley, naeg sijn ghedincende,
 Ey naer sey Kerckganck, weet van se smicende,
 Sey nieu Spel van Sinnen, naer netms vroeg beghin,
 Stichtende vermaent, ey weet niemant crinckend.

Kerckganck.

Spel van Sinnen.

Vvijffelijck, Figuerlijck, *Verclacdt uwen sij,*
Seuen hondert reghelen *lanck, wat meet, oft mig.*

VRA-
GHE.

Sac in solueert *Sees Vraghe, met scientie,*
Seue schoonen stijle, en nieuwe Inuentie,
Dwelck den Meniche, aldermeest tot Consten verweck,
Laet wercken Sey Gheest, en Doet Diligentie,
Op *Sat ghy* door Thoochste, *met Reuentie,*
Eenen *sejoonty* Roosen Crans *Van Thien Oncey treat,*
Doort Tweede Rhetorica, *constig en perfect,*
Van Acht Oncey, *Sua ghebruyet in al reenicheyt,*
Alse goede Consten, loeffelijcken ont *Doet,*
Iniurieert gheen Staten, *seghet gheen cleemgert,*
Maer *verweck tot VVijsheyt, Liefde en Eenicheyt.*

Gratie.

Wie & beste Factie, *voorte sal stellen,*
Achter straten Soende, met een vrolijck selley,
Sac meest sijn in beslotey *wordt sondelinghey,*
En recreatijuelijck, *om vertelley,*
Maer Schimp en Onhuescheyt, *moety buyten selley,*
Met een nieu danliedeken *om springhey,*
Sie wint Sprincen wapen, *Sua wilt bruck bedwinghey,*
Dry Oncey swaer, *En moeg voor Tweede sijn,*
Ene Hoofmans wapene, *doet wel te singhey,*
Van twee Oncey, *te soom Broeders een Constich schijn,*
Alle & Prijfen *fulley goet Siluer sijn.*

Personage.

Wie & beste Personage speelt *van al,*
Van eerst tot lest *naer eygh, sy in wat spels toenal,*
Sac *Seu* *Sie* tot *sooders* *meest* *in* *der* *seughey,*
Met goet contentantien, *en minst fauten smal,*
Sea Gheelts gratie, *ala een Duyue winney sal,*
Twee Oncey swaer sijnde, *naer sijn vermueghen,*
Een Verghulde Tonghe, *sonder seughey,*
Van Een Once *voor Tweede, naer waegt te siet,*
Van quat grimmagien, *Sie niet en seughey,*
Sac *Seu* *seman* *in* *moegt* *verseuvelen* *iet,*
Die Const en vruucht begheert, *die schoudt verdriet.*

Den Got.

Wie Innocentelijck, *om sruughts* *verstercken,*
Tsorteken *sal* *makey, in woorden in wercken,*
Met een sotte Factie *incomende swaer,*
Sac *Seu* *boerde* *belachelijck, sy* *moeg* *mercken,*
Stel *Se* *gheen* *sotheyt* *in* *Capellen* *noch* *Kercken,*
Maer *in* *huys* *en* *op* *strate,* *set* *Sac* *uwen* *swaer,*

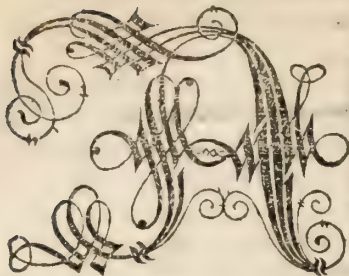
Voor Tbeste wimdy, sonder etmech Gilatv _____,
 Anderhalve Once swate, een Marotteken,
 Voor Tweede, Een Once, om _____ samatv _____.
 Een Simmeken gheskoten in een pottteken,
 Schout schimp, oneerbaerheyt, maect voorts wel tsoetken.

En mi ste Siey Broeders, dat nu is tleste,
 Soo bi s die wy, werct alom matv tbeste,
 Sie nu Peys, Snae so seluey gheensma ey spaert,
 Schoont couragie, s'oudt tocomende queste,
 Volghende Dmandement, En voorta de Zeste,
 Voor t'schoonste Vieren, is die Salmander bewaert,
 Vier Oncey swate, Tweede twee, die seluey atet,
 Op datmy mint ey derf, argheleestich s'ruyey,
 Alse batteringhe, int Loten verclatv,
 Watmy say verswijcht sal voor by lijey,
 Daer Vrede is, salmen alle twist mijen.

Dmandement.

Tvieren.

Voor CONCLUSIE Broeders, wordt so gheschreuen,
 Die bouey de behoorte, sijn aegter bleuey,
 Wilse ontfang die, op datv Verletten,
 Mi ste dat ghy sijt, als wy, wy, als ghy, daer neuen
 hebben wy ons Aduijs die god- ghescheuey,
 Hoemey tlugement, sal stellen in wetten,
 Bi s die wilt v Aduijs, oock daer neuen setten,
 Op dat wijt, int Loten te s'chter kamey,
 En ons als Broeders, mer gheen discoort besmetten,
 Hier mit wensse die wy v, weluaert, in G O D S namey,
 Die so laet by ons, wt Ionsten versamen.

Usoo in voorleden tijden noyt eenich Landt- Juwel oft Retorijckelijcke feeſte/ ſoo herclijck / coſtelijck oft triumphantelijck gheſien en is gheroceſt/ als die feeſte binnen der ſtadt van Antwerpen op den derde dach in Auguſto An. M. CCC. XL. gherecelebreert ende ghehoudē / Soo heeft my goet ghedocht eer wy totten ſpe- len cōmen int cozt te beſchrijven dincom- ſte vande Cameren van Retorijcke /

ghelijck hem die in ordinantie voort Tanneel op die groote meret ghepreſenteert ende vertoocht hebben / met haren blaſoenen/ figurē ende coleuren/ binnen der voorſchreuen Stadt/ ten daghe voorzghenemt. Ende aengheſien dit de eerste zyn / diemen in Druck heeft laten wtgaen/ ende die conſte der Poetien inde voorzgaende Landt- Juwelen noyt ſoo ſeer ghehoert en heeft / als nu in onſen tijde/ noch die conſte in ſodanigher abundancien bydē Componiſten ghebruyct als in deſe feeſte/ hebbe ick neerſtelijck daer op ghelet dat die ghene die deſe feeſte niet gheſien en hebben/ volcomelijck van als ſouden onderricht worden min noch meer oft zy teghenwoordich Tandtwerpen hadden geweeſt ende alles met hen ooghen gheſien. Want die voorzgaende Landt- Juwelen en hebben maer een Satemēt verthoocht/ maer nu als die verſtanden cloecker zyn ende alle conſten in meerder kennisſe/ der Poete vele/ ende der liefhebbers ſonder ghetal/ ende Caſtalius fonteyne hare vloet nu ter tijt door deſe Nederlanden wtgheſpreyt heeft / zyn Apollinis kinde- ren ſonderling verwect geweest/ om te laten blijkē den liefſtelijckē ſmaeck die zy inde Muſen inwoonerſſen des berchs Helicon beuinden/ hebbende oueruloedelijck met ſonderlinghe harmonie te ſamen gheuoecht en verthoont/ diuerſe materien deſer conſten/ ſoo in Comedien/ Ebatementen/ Moralen als inde Poetijſte punten/ Epigrammen baladen Retrograden ende Deuiſen/ ſulx datmen met recht soude moghen ſeggghen/ dat den berch Parnallus by ons nu opghereſen is ende Caſtalides Nymphæ hen wooninghe by ons vercozen hebben/ hopende dat wy eer langhen tijt ſul- len monſteren ende paragonneren moghem met onſe Poeten / ghelijck Italien met haren Petriarcha ende Ariosto. Vranckrijk met Cl. Marot Bonnard, &c. tot vereeringhe der edeler Conſten Retorica ende vereeringhe van onſe Nederlantſche tale.

Eerst ende al voze zyn die voorzghenoemde Cameren van Retorij- ke/ ſoo wel van buyten/ als van binnen der ſtadt van Antwerpen inghehacht gherweest vande Camere en Guldebroeders vande Die- licren/ opſetters der ſcluer freeſten vande welcken Prince was/ Heer Mel- chior Schets ſchepen ende Heere van Kumpſt/ ende hooftman Heer Antho- nis van Stralen Ridder/ Heere van Merrem/ ter ſcluer tijt Borgheme- ſter der voorz. Stadt/ ende waren Irv. te peerde / alle ſeer rijckelijck ghe- cleet in die lette v. ſtabbaerts/ hoeyen ende ſuyers vanden ſcluen haer wā- baſſen/ couſſen ende leersacus wit/ die plumagien violet root ende wit/ den ſot ſeyde: Ich ben ſoo ſray ick en kenne my ſcluen niet.

Inden eefften presenteerden hem die Goubloeme van Andtwerpen xlvij. te peerde met roode mantels binnen groen/roode hoeyen/haer wābaysen/couffen/crauffen ende plumagien wit/eenen ghecierden speetwaghen opt antijck met viij. personagien/den sot sat op een oubollich vrcemt ghemaect peert/ende seyde: Ick en kenne my seluen niet.

Ten tweeden dē Glijftack van Andtwerpē xlvij. te peerde/met groene hoeyen/haer wābaysen/couffen/plumagien ende crauffen wit/eenē speetwaghen toegherust opt antijck met vier personagien/den sot sat met twee ionghe sotttekens op eenen esel/segghende: Ick en falsc niet verliesen.

Ten derden der Vreuchdenbloeme van Berghen opden Zoome liiij. te peerde/met taneyte casacken/roode hoeyen ende wambaysen/swerte couffen/witte leerstiens/die plumagien wit ende swert/die crauffen/root ende gheel/twee speetwaghenen opde maniere der antiquen met personagien daer op/tweef waghens die huyuen ouerdect met taneyt laken/op elck twee Guldebroeders houdende twee toortssen/achter wt elcken waghens staken twee vierpannen/den sot hadde een catte inde hant segghende: Ick hebse yonden.

Ten vierden die Dione van Mechelen CC. xvi. te peerde/ghecleet in rocken van sijn incarnact stammet/gheboort met gouden passement/roode hoeyen/wambaysen/couffen/plumagien gheel/die crauffen gout/swerte leerstiens/seuen welghecierde antijck speetwaghenen met personagien/wāer afdeltste punt soo constich ende excellentelich ghemaect ende toegherust was/dat ment onghepresen niet en behoort voorby te gaen/wesfende eenen os daer eenen S. Lucas op sat/ell S. Jan Euangelist met sijne arent beneuen hem/noch sefshien andere hulsche waghens bouen viercāt ghemaect seer plasantelich/elck verciert met viij. diuerse schoone blafoerwens/ouerdect met root laken/ende Guldebroeders daerop houdende een pare toortssen/ende twee vierpanne achter wt stekende/den sot seyde: Ware liet den sot/wte mourve.

Ten vijfden den Groeyendē boom van Liere C. viij. te peerde in groene rockē met wit geboort/groene hoeyen/roode sluyers/wābaysen en couffen wit/met roode en witte plumagiē/swerte leerstiens/elck en toortsse inde handt/twee spmaelcigens gheciert nade maniere vanden auden antiquen/met hen personagien die al singhende hare incomst deden/ xv. andere waggēs ouerdect met groon lakē met Guldebroeders daer op die twee toortssen hielden ende achter wt staken twee vierpannen/den sot sat cerseling te peerde met een net inde handt/segghende: Ick vanghe al quade tonghen.

Ten sefften die Vifbloeme van Mechelen xlvj. te peerde/elck met een Vifbloeme inde handt/hen hoeyen/zadels ende rocken blau/gebort met silueren passement/den sluyer tocque dargent/hen wambaysen ende couffen root met witte plumagien/hen leerstiens swert/twee waghens met guldebroeders ende vierpannen/den sot droech een cat in eens menschen hert/segghende: Sy is daer.

Ten seuensten die Sauroerde van Herentals li. te peerde in bruyne taneyte casacken/groene hoeyen/peersehe sluyers met witte plumagiē/hen wambaysen ende couffen root/hen leerstiens swert/acht wagens ouerdect

met byuintanneyt laken/op elcken waghen vier Guldebzoeders/ houdende twee toortssen/ ende achter staken twee vierpannen/den sot reedt op een houten peerdeken segghende: *Widy me/ sit op.*

Ten achtsten die Soubloeme van Wiluoiden xl. te peerde/ groene rocken ende hoeyen/ roode sluyers/wambaysen/ en plumagien wit/ coussen root met swerte leerskens/ eenen speelwaghen gheciert opt antix met personagien daer op / sefhien waghens ouerdeect met groen laken / met Guldebzoeders houdende twee toortssen/ ende achter rot den wagens stakē twee vierpannen / den sot hadde een kinder oft kermis slanghe inde handt/ die hy open ende toe dede/ ende daer waren vier clepue sottkens op gemaect/ ende seyde: *Tis al paps.*

Ten ix. die Leliebloeme van Dieft xxv. te peerde / met Taneyte casacken/ groene hoeyen/ die sluyers ende wambaysen root/ plumagien en cranssen gheel ende wit/ coussen zwert met witte leerskens/ viij. waghens ouerdeect met taneyt laken/ dē sot hadde een catte/ segghende. *Siet waerse tijt.*

Ten x. die Lelkens wten Dale van Leeuwen xl. te peerde elck met een toortsse inde handt/ rocken ende hoeyen taneyt/ roode wambaysen/ gheele coussen/ plumagien gheel ende wit/ die cranssen gheel ende root / vi. waghens met Guldebzoeders/ ende vierpannen/ den sot ghinck in enen rolwaghen op twee blaef balken die int gaen al gheleyt gauē/ ende seyde: *Ich moet daer oock zijn.*

Ten xi. die Christus ooghe van Dieft / xxxviij. te peerde elck met een toortsse inde handt / in rouwaensche oft goutgheele rocken / hoeyen ende coussen root/ wambaysen blauwe/ plumagien ende leerskens wit/ groene sluyers/ xx. waghens ouerdeect met rouwaensch lakē/ met Guldebzoeders ende vierpannen/ eenen speelwaghen toeghecrust nader antiquer maniere met personagien/ den sot sat te peerde/ hebbende eenen boeck die vol byllen gheschildert was/ ende seyde: *Ich lese al byllen.*

Ten xij. die Roose van Louen / xl. te peerde met incarnate oft lijfuertwe rocken met wit gheboort / swerte hoeyen met roode sluyers/wambaysen ende coussen swert/ plumagien root ende wit / viij waghens met Guldebzoeders toortssen ende vierpannen daer op/ den sot sat in sodanigher manieren op enen ezel/ dat hy al rydende eenen cor dewaghen voor hem creuyden/ segghende: *Hoe sullen zy dit scheidē.*

Ten xiiij. Den Vierighen doern vā Shertoghenbosche C. xxv. te peerde ghecleet in groene rocken met gouden passment gheboort / met een root hanghende mouken/ wambaysen/ coussen/ hoeyē/ oock root met witte plumagien/ ende swerte leerskens/ eenen ghecierden antieschen waghen met personagien/ thien wagens ouerdeect met groen ende root lakenen/ op elck twee Guldebzoeders ende vier toortssen/ den sot segghende *Salt soo zijn.*

Ten xv. en leste het Marien Cransken van Buesse/ d'z hondert ende xl.

xl. te peerde alle ghecleet in roode cramoiside lange casacken/ gheboort met silueren passament/ roode hoeyen ghemact in fatsoene van antijsche helmetten/ waambaysen/ plumagien/ leerskens wit/ ghegoort met eenen gozdet zeer curioselick gheulochten van gouden tocque/ van vierderley coleurē gheel/ root/ blau ende witte/ Seue antijsche speclwaghens seer lustich en plaifantelick toegherust met diuerse personagien/ die voorghenoemde waghens werden van binnen zeer behendelick ghedraghen/ bouen desen noch lxviii. schoone heerlycke waghens met toortsen/ alle ouerdeckt met root laken met wit ghescrept ende gheboort/ alle die waghelieden hadden roode mantels/ ende op dese waghens saten diuerse personagien reprefen terende veelderley schoone antijsche Figuren/ wiens bediedinghe was hoe datmen wt Jonsten sal versamen ende vriendelick scheidē/ dwelck alle dandere fieden oock figuerelick ende mozalick deden.

Tis oock te weten / daermen hier in eens yghelijcs incomste spreect ende mentie maect/ van vercierde antijsche waghens/ wtghefelt met personagien/ werden beteeckent hen figuerelijcke punten / die elcke Camere naer wtwijfen der Caerten moeste verthooghen in haer incomste/ streckenne hen bediedenisse hoemen wt Jonsten sal versamen/ ende minnelick scheidē.

My en docht oock niet van noode te zijn/ met specificacie in sonderheyt te beschrijven/ Die Princen ende hooftmannen van elcke Camere/ oft mede tghetal der Edelen/ die haer in dese cōpaingie in grooten ghetale hebben laten vinden/ noch oock hoe vele datter van elck ghecleet waren in fluweel/ satijn/ damast/ camelot/ toze groue greyn &c. Oft oock te specificeren yghelyc figuerelijcke pūte/ die elck int incomē vthoochde/ insghelijc hoe vele troepetten/ scalmeyen/ pijpen ende trommen/ antijsche banieren &c. die men in dese victozijck feeste sach. Want soude men sulx al int langhe stellē/ twaere oock van noode haren solemnelen kerckganck/ hen groote vieringen/ met vele andere diuerse triumphen ende banketten die zy hielden te verhalen/ in dwelcke zy hen alle ende elck besonder zeer eerlyck ende heerlyck ghedraghen hebben/ sonder in eenigher manieren cost moeyte oft ghelt te sparen/ int ghene dat tot versterkinghe der vrientschap ende tot vercieringhe van deser feesten mochte dienen.

hier

Hier nae volghen die beantvvoordingen oft solutien also die vande cameren van Retorijcke beantwoort ende ghesoluceert zijn gheweest op die vraghe / Dwelcken mensch aldermeest tot consten verweect, alsoo zy gheloet ende in ordinancie ghespeelt ende vertoocht zijn gheweest.

Den. iij. Augusti / daechs nae hen incomst hebben zy alle in presentie vande Hooghmeesteren / en heeren der stadt / Hoofsmannen / Princen / Deken / en facteurs der schetschicken gheloet / hoe zy elck deen na dander spelesouden.

Den. v. deden zy alle haren solemnelen en figuerlijcken kerchganck in de hoofkercke van Antwerpen ghenoemt onser Vrouwen. Den selue dach nae middach speelden de Violieren van Antwerpen opsetters der feesten renen Poëtijckelijcken willecome.

Den. vi. so hadde den sot der Violieren voo:ghenoemt alle dandere sotten ghenoot opte Scena oft speelhuys om te comen drincken de langste toghe / aldaer de selue sotten veel belachlijcke cluchten bedreuen / ende voortfelden.

Den. vij. soo hebben de heeren vander stadt alle de Princen / Hoofsmannen / edellieden / Deken ende facteurs een rijckelijck banquet gheschoncken met Retorijck ende Musijck.

Den. viij. heeft de camer vanden Glijstack van Antwerpen d' eerste spel van kinne verthoocht / wiens deuijse was / Den gheest Gods.

De Goubloeme van Antwerpen / Loflijcke fame midts eerlijck gewin.

Den Vierighen Doorn van Shertoghenbosse / Den gheest Gods der wijsheyt die door de liefde werct.

Der Vuccheden bloeme van Berghen opten zoome / De liefde.

De Lelien bloeme van Dief / Den loon prijsweerdich.

Sout Lecuwen / Tis Gods gheest die den mensche tot conste verweect.

De Goubloeme van Wilvoorden / Natuerlijck verstant door des gheests inspiracie.

De Christus ooghe van Dief / De liefde.

De Marie crancken van Brussel / Den Oirboir.

De Pioene van Mechelen / Dbevroedsaem aenmercken van d'excelencie der consten.

Den Groeyenden boom van Uere /

Hope van glorien ontsterlijck hemels ende aertsch.

De Camvoorde van Verrentals /

Dnatuerlijck ingheuen dat tot kennissen strect.

De kroose van Louen / Lof eere ende prijs.

De Ijsbloeme van Mechelen / De waerheyt.

Prijzen

Prijfen van dLandt-Iuwveel also die verdient ende ghegheuen sijn gheveest.

Eerst en al vozen den oppersten prijs van tchoonste en triumphantste incomē vande groote stedē/ is ghegheue het Marien cranske vā Brussel.

Den tweeden prijs van tchoonste incomen vande mindere stedē/ is gheghenen den groeyenden boom van Liere.

Den oppersten prijs vā tfiguerlijcste en dmozalijcst incomē bediedende/ hoe datmen wt Ionsten sal versamē ende minnelijck scheidē/ is ghegheuen het Marien cransken van Brussel.

Den tweedē prijs vant figuerlijcst en dmozalijcst incomē/ de Pionie van Mechelen.

Den oppersten prijs vant schoonste Blasen oft deuijse/ de Pionie van Mechelen.

Den tweedē prijs vant schoonste Blasen oft deuijse/ het Marien cransken van Brussel.

Den oppersten prijs vanden schoonsten en solemnelijcsten kerckganck den groeyenden boom van Liere.

Den tweeden prijs vanden schoonsten kerckganck/ de Wreuchden bloeme van Berghen op den Zoom.

Den oppersten prijs vant schoonste en triumphantste vierē/ het Marien cransken van Brussel.

Den tweeden prijs vant schoonste vierē/ de Pionie van Mechelen.

Den oppersten prijs vant beste Ebatement/ den vierighen Doorn van Shertoghenbosch.

Den tweeden prijs de Lisbloeme van Mechelen.

Den derden prijs de Soubloeme van Antwerpen.

Den vierden prijs de Leliebloeme van Dieft.

Den vijfften prijs de Christus ooghe van Dieft.

Den seften prijs de Kooze van Louen.

Den oppersten prijs vant spel van sinne/ op de vraghe Dwelck dé mensche aldermeest tot conste verweck, is ghegheuen de Kooze van Louen.

Den tweeden prijs vant spel van sinne/ den groeyenden boom vā Liere.

Den oppersten prijs vande Prologhe/ inde welck ghestelt wort Hoe orboirlijck den mensche sijn, Cooplieden die rechtueerdelijck handelen, de Lelikens wten dale van Leeuwen.

Den tweeden prijs vander Prologhe de Pionie van Mechelen.

Den eersten prijs vande beste personagie de Lisbloeme van Mechelen.

Den tweeden prijs den groeyenden boom van Liere.

Den oppersten prijs vant Poëtijckelijck punt/ dwelck elcke camer voor sijn Logijs stelden/ daechs eer zy speelden/ waer af zy de sin en bediedinghe met vier. xiiij. regulen pronuncieerden/ is ghegheuen de Lelikens wten dale van Leeuwen.

Den tweeden prijs vant Poëtijckelijck punt de Kooze van Louen.

Den oppersten prijs van innocentelijcst oft onnoselijcst den sot te maken/ de Wreuchden bloeme van Berghen opten Zoom.

Den tweeden prijs de Lelikens wten dale van Leeuwen.

Den derden prijs den sot van Herentals.

Die Violieren van Andtverpen

Opsetters des Landt-Iuvveels.

Dese naeruolghende Dichten stonden onder die De-
uïssen de welke met groote menichte ghestrovt worden in dincomste
der Cameren/ende mede telcken male als men speelde duerēde die ghe-
heele seeste.

RETROGRADE dwelck oys Heeren Tameel gheschreue stont met
groote Capitalen en weet in verscheyden manieren ghelesen.

Verfaemt, Ionstich, Broeders, hout Peys en Vrede
Lustelijcken, comt in Andtverpen binnen
Beschaemt, en straft Discoert vol onlede
Rustelijcken, Prijs en eere vult winnen.

Heer

Heer Melchior Schets *Prince der Violieren*
Heet alle Princieren,, *Lieflyck VVellecome*
En dedel Gheesten, die de *Conste hantieren*
VVeedich der *Laurieren,, Dus pluct de Blomme*
Die den *Schat ghebruycken vuult, maeck net Zyn Somme.*

Verhuecht v in *Andtverpen, door T schilders Feeste*
Met vierighen *Gheeste,, Liefde verstercken,, doet*
Heer *Stralen ons hoofman, die vvenscht minst en meeſte*
Op dat *Uruucht volleeſte,, Elck in ſyn vvercken,, ſpoet*
Door v,, *ſonſte,, laet nu,, Conſte,, aenmercken,, vroet.*

Inhout vanden VVellecome ghe- speelt by die Violieren.

 Engheſien beminden *Leſer/ Rhetorica langhe gheſlapē heeft en*
by na heel *vercout is / nochtās bewaert gheweest in dē Schoot*
van *Antverpia/ Soo is deſe inuētie ghefigureert by dnye Nym-*
phen. *Te weten/ die dnye bloemkens der Violieren/ die Rhetori-*
ca comen *ontwecken door tverſoek der conſtigher gheesten/ liefhebbers*
der *Poefien/ ende is de materie alluderende op de namen des Princen en*
de *ſhoofmans der Violieren Schets ende Stralen.*

Vijf Personagien.

Een *Nymphe ghecleet int witte/ hebbende een witte Violiere in dē*
handt.

Een *Nymphe int root met een roode violiere.*

Een *Nymphe int violet met een peerſſche Violiere.*

Rhetorica.

Antverpia.

Wit.
Ist nu niet recht den tijt?
 Root.
 Ick sou meynen iaet.
 Peersch.
 Maer hier en dient gheen respōt.
 Wit.
 Of het wordt te laet:
 Root.
 Want Rethorices saet// brengt nu vzychten van Jolst.
 Wit.
 Ist nu niet recht den tijt?
 Root.
 Ick sou meynen iaet.
 Peersch.
 Maer hier en dient gheen respōt.
 Wit.
 Of het wordt te laet:
 Root.
 Want Rethorices saet// brengt nu vzychten van Jolst.
 Peersch.
 Liefde thoont Jonste.
 Wit.
 Vrede veriaecht haet en nūt.
 Root.
 Mars/ die heeft den strijt/ nu heel verlozen// hier
 Peersch.
 Discordia zijn wy quijt.
 Wit.
 Al had sūt gheswozen// dier
 Dat haren tozen// fier// op ons dleet waken/woutwe.
 Root.
 Meyndy dat Concordia, hueren eedt// vichen// souwe
 Reen/ laet versfeken// rouwe/ int Antweepsche pleyn.
 Peersch.
 Ghy siet hoe vierich/ alle bemindērs int ghemeyn
 Ons wt liefden reyn// van ver en by besoecken.
 Wit.
 Och waren wy nu versien met Eratonis boecken
 Soo mochten wy verclocken// ons tdeser fēesien.

Root.

En dat wy dan hadden die edele gheesten/
Die Atropos ons berooft heeft in copte Jaren.
Peersch.

Al mochten wy de conste wel bewaren/
Sulck doetse beswaren//met een straffelijck vermaen.
Wit.

Nu al dat God doet/dat is wel ghedaen/
Dus ras laet ons gaen//daer wy Rithozicam vünden.
Rroot.

Waer sou dat zijn/sy en heeft niet veel vünden/
Wartt datmense beminden//soomen eertijts plach/
Sy waer lang hier present.
Peers.

Nou verbeyt den dach/
Al wat zy vermach//sullen wy noch verweruen.
Wit.

Meyndy dat Calliope, haer sal laten bederuen?
Liever sou ick steruen/als Sappho in onluste.
Rroot.

Maer waer isse?
Wit.

Hier in crancke ruste
Daerse Erinnia in huste//schier twintich Jaet
Maer sy is noch bewaert/van een Junyphē eerbaer/
Sonder tsecoers van haer//wy en hadden gheen hopen.
Peersch.

Hoe comen wijer by?
Rroot.

Suster doeget ghy open/
Op dat wy conste//doo; haer Jonste//vercrighen.
Wit.

Wel gheerne.
Rroot.

Och zy is doot.
Peersch.

Neen/wilt dat swighen/
Ick hoorse hūghen//sy leyt in een slautheyt.
Wit.

Sy en slaect oock niet/och noyt sulcken benautheyt
Als wy op troost hoopten/naecte den meesten dꝛuck.

Root.

Laet ons naerder gaen//en ghepen moet int stuck/
Men sal in ongheluck//niet te seer verschroemen.

Peersch.

De symphie daer sy in rust/verciert met bloemen
Is Antwerpia/daer wy in resideren

Wit.

Gaet inne
by haer.

Sy dunct my in swaren slaep reposeren/
En na mijn visenteren//Rhetorica is heel vercout
Handen en voeten/maer een salte my verrout
Alsinse wel aenschout//daer is noch leuen inne.

Root.

Waer sijdy nu Pallas, des wijsheys Goddine
Wilt hert en sinne//in haer verlichten.

Peersch.

Waer sijdy nu Appollo, met v constighe schichten
Die eerst leerde dichten//de reyn Poëtrie.

Wit.

Waer sijdy Mercurius, hebby nu gheen heerschappije?
Coemt verweremt haer sijc//die oyt Jubelacie//wonde

Root.

Och oft doppersse Goddheyt nu zijn gracie//sonde
Dat hy te deser spacie//sonde//ons zijn mueghentheyt.

Wit.

Swat sie ick/noyt sulcken verhueghentheyt
Sy verruert haer/door den strael die zy ontfangt.

Root.

Hier daelt
Pallas
srael wt ee
wolcke.

Om zijn cracht te wetene/mijn herte verlangt
Oft hy haer mach doen/eenighe assistencie.

Peersch.

Sou hy niet/sijnen naem is die Sciencie
Die haer Minerua heeft wt liefden ghesonden

Wit.

Soo sullen haest verweremt sijn/haer coude wonden
Als in voodleden stonden//haer stercte ghebruycken.

Root.

Al heeftse Momus, doen swijghen en duycken
Sy sal noch ontplycken//Ilieneus banieren

Peersch.

Landt en stadt doet sy met vruetchden verciereu

Want

Want haer hantieren/ is sonder schimp oft vilonhe.

Wit.

Sy volcht de rechte maerheyt sonder heresie
Die haer maect onwye/die misbruyctse schofierich.

Root.

S daer ontfercht sy noch eenen strael seer vierich
Daer sy dooz versterct/want sy rechte haer hoot.

Peersch.

Ich hope dat sy nu is/wt den meesten noot/
Haer lipkens worden root//hebt na troost credencie.

Wit.

En desen strael is gheheeten die Inuencie
Die welck Apollo / haer met consten heeft gheschoten.

Root.

S Rhetorica/hoe seer heuet ons verdzoten
Dat wy van v dus lang moesten zyn versteken
Maer die God betrouet en sal gheenen troost ghebreken.

Peersch.

Tsou al wel sijn sie ick wel/mocht sy spreken
Haer ooghen lcken/want te vol is haren//moet

Wit.

Sch hoe quact ist weerstaen//eenen swaren//vloet
Te meer een herte goet//vol van oprechticheyt.

Peers.

Dat sy niet spreken en mach/dunct my Aechticheyt
Daer sy Gods eere soect/sonder gheschille:
Maer als anct liefde dwingt/is de redene stille.

Wit.

Alle saken staen in God des Heeren wille/
Al draeyt nu de spille//ten sal niet eeuwich dueren
Die tsoet ghenieten wdt/moetet eerst besuceren.

Peersch.

S noyt soo verblift/wilt nu niet meer trueren
Jek sie haer tonghe rueren//dooz desen strael.

Wit.

Die seyndt haer Mercurius/als tprinzepale
Clocck en wel ter tale//dooz zyn diligencie.

Root.

Daerom is hy ghenacmt/de Eloquencie
Sijn magnificencie//can wonder bedruuen.

Hier daek
Apollon
strael.

Hier daek
Mercurius
strael.

Peersch.

Peeſch.

Ick hoop wy en ſullen niet lang ſonder trooſt bliuen/
Want haer leden ontſhuen//dooz dees vierighe voncken,
Wit.

Wy dancken de Godtheyt/diet ons heeft gheſchoncken
Sonder hem en cannen/toch niet vercreghen.

Rhetorica.

O daermen God looft en ſal ick niet ſwighen
Maer hem wil ick toenighen//die my can lauen/
Want van hem comen alle goede gauen
En ſonder hem en iſſer gheen dinghen perfect
Dus ick hem dancke/dat hy my nu heeft verweect
Daer ick lach gheſtreect//in couwen ſonder macht
Het blijet wel/dat hy my niet en heeft veracht
Maer op my ghedacht//want ick en mocht niet hebben vat
Dan deſe dzy ſtralen/dus in een beſloten vat
Teg ickſe by mynen ſchat//vol iohijs en vrede
Vruecht die God vergheten doet/ is een valſche ſede.

Antwerpia.

Onbeyt/ myn Wvndinne/ ick wil oock mede
Hout my in dees ſtede//niet alleen verwaten
Die v in droefheyt trooſt/wilt in gheen vruecht verlaten.

Rhetorica.

Och neen ick/want ghy hebt my ghe-toont veel caritaten
Sonder uwer baten//ick waer van couwen vergaen:
Maer in uwen ſchoot/ hebby my ſecours ghedaen
Tot dat ick heb ontfacen//Gods ſtralen crachtich
Dus ghy Wvlicckens/verſaemt eendrachtich
Segt warachtich//hoe veel datmen nu vooz datum ſet.

Wit.

Duyſent vijfhondert/ en eenentſeffich net
God weet hoe ghy altemet//zijt gheweest in perückeke.

Rethorica.

Och als ick dencke/ opt ſelue artückeke
Soo heb ick xx. Jaer gheweest in groote crenete.

Stoot.

Tis nu thien iaer/dat wy v noch eens wencte
Weynich men doen dencte//op datter na ghebuerde.

Antwerpia.

God weet/wat traualie/ ick in dien tijt herduerde

Nochtans noyt en truerde/wat my ouer quam/
 Soot bleeck aen dwerck dat ick te handen nam
 Mennich cloeck gheeft tot my clam//soot noch daghelijcks doet
 Dus inden minsten troost/ greep ick den meesten moet/
 En heb mynen roosen hoet// in eeren bewaert.
 Dus siet met wat ardeyt ick heb gheueeft beswaert
 Soot wel openbaert//dees ghereectschappe excellent
 En aen dwerck ghenoech/ vooz elcken bekent
 Dwelck inden tijt present// noch is vooz handen
 Die vooz tghemeynte bout/ behoest wijse verstanden.

Nota.
 Hier by Ant
 werpen lagē
 veel Mecha
 nische ins
 trumenten.

Rhetorica.

Daer aen hangt/ de weluaert van alle landen
 Die als den vatianden// de conste faouzeus//zijn.

Antwerpia.

Dus bidich de beminders dat sy coragiens// zijn
 In consten prues//zijn als cloecke Gheesten.
 En tis my leet dat ick v tot deser Fiesten
 Minst met de meesten//niet en heb gheroepen eer:
 Maer ick hoop/dat my sulc minnermeer
 Wilt Godt den heer//sal staen ten verwite
 Want tis God bekent/met wat lust en appetijte
 Ick na sulcken iolijte//seer vierich//haecte:
 Maer Mars/ mijn begheerte/ scoffierich//laecte
 Hoe ick goedertierich//waecte//ten mocht niet wesen
 Dan dooz mijn labuer/ ben ick midts desen
 Om swaerhepts ghenesen// gheuallen in ruste
 Die den tijt verbeyt/ doet alle dinck met luste.

Rhetorica.

En ick die in uwen schoot mijn verlanghen blifse
 Hoe wel ick my suste//als die cleyn gheachte
 Ick bewaerde desen Schat/ met wijfen ghedachte
 Die weick my met machte//was by na ontnomen
 En schier schier ontschaeckt / tot mijnder onruomen:
 Maer ick bens ontcomen//door uwer protectie
 Want doen sy saghen/dat ghy tot my had affectie
 Op correctie//mosten sy my verlaten
 Midts dat ick cranck/cout/ en blau was bouen maten
 Om my te vaten//grecpense na mijn opperste cleet
 En trocken dees stucken wt / het was my leet
 Dat sy soo heet//hadden byvdrams sein gheswolghen

Cost ickst met duecht verwinnen/ die zÿn vervolghen.

Antwerpia.

Ja ghy wilt God/ dus laet ons achtervolghen
Onse saken/ op dat ghy elck tot vzechden// weckt
Tis goey ghenuichte/ die den menschs tot duechden//treckt.

Wit.

Rhetorica/ op dat v wordt van ons ontdeckt
Ghy weet wel perfect// dat wy dooz den langhen tijt
V edel conste/ zÿn schier gheworden quijt
Die welch wy metter vlijt// eertÿts vicrich vserden.

Root.

En ons oude gheesten/ daer wy ons op sondeeerden
Die ons componeerden// mennich constich Jurwel
Hebben die weercelt verlaten/ en gheproeft haer deel
Dus hebben wy gheheel// v hulpe van doene

Peersch.

En al zÿn ons ionghe gheesten ðnt saysoene/
Sy zÿn noch te groene// ðn hooghe saken:
Dus bidden wy v/ met ootmoedigher spraken
Dat ghy v Ionste/ van ons niet en laet wijcken.

Rhetorica.

Wel gheerne ontfangt/ den Schat der Rhetorÿcken
Die ick sonder beswijcken// v wt liefden leene:
Want hy is vooz alle liefhebbers ghemeene/
Dien net en reene// en met redene ghebruycken.

Wit.

Wy dancken v hoochghelijck.

Root.

Van v ionstich ontpluycken.

Peersch.

Ghy vult ons cruycken// met medicinalen// vranck.

Antwerpia.

Hoe sal ickt verdienen.

Rhetorica.

Hooz den princÿpalen/ danck
Laet my sonder falen// vranck// by v rest e: en
Ick hope/ dat elck ðn my/ sal veruubeleren
Sonder schandlisereu// maer tot elc onderwÿs:
Want ick doet meer wt liefden dan om tswereels prijs.

E h

Ant

Antwerpia.

O Rhetorica/daer af hebby mijn adujs.
Als een vzychbaer rjs//weest in minnen lusthof bloeyende
Oyt was ick my met uwer consten moeyende
En v behoeyende//maer niet bedwonghen
Sonder v ontwecken/ ick en waer noch niet ontspronghen
Soo oudt metten ionghen//wel mach weten voorwaer:
Dus comt vzij//met my//o vrouwe eerbaer
Als een sterck pilaer / sal ick op v bouwen.
En waer ick can oft mach v in eeren houwen.
Laet alle twiſt schouwen// maer soecht recreacie
Daer liefde logijs heeft/ is selden turbacie.

Bey inne
hant aē hāt.

Wit.

Royt beter ghemoet.

Root.

Royt stercker fondacie.

Peersch.

Gheen meerder gracie//en mocht ons gheschick.

Wit.

Nu laet ons alle beminders ionſt en eere bien
Na Rhetorices bedien// elck wellicom heeten hier.

Root.

Wellecom Louen, wel rieckende Roofken fier.

Laet uwen roofier// veruullen met minne,

Peersch.

Wellecom Bruessele, met coragieusen sinne

Gy v Marien Cranſken, hout Minnelijck accoort.

Wit.

Wellecom Tſ hertoghen Boſſche/ elck vzeucht ozboort

Doo? Moyſes doren/ in Viericheyt groeyende.

Root.

Wellecom Mechlen met v twee bloemkens bloeyende

Bedel Pioenken/ dwelckanen/ inden beginne kint

En die reyn Liſbloeme, om dat Minne verwint

Heeten wy v wt liefden noch wellicomme.

Peersch.

Wellecom Berghen, met v schoon Vruedden blomme

Wy wansien ons somme//wel grootec van ghetale.

Wit.

Wellecom Sout leeywen/ Lekken wt den Dale.

Thoont Ionste, voor conste, in ons Concilie.

Groot.

Wellecom Dieft, reyn suyver Lelie

W familie//die verhuecht groot en smal

Peersch.

Wellecom Christus ooghen / want die doozient al

Ich hoop dat elck rijzen sal// tot des swaerhepts droom.

Wit.

Wellecom Liere, met uwen Groeyenden Boom,

Wellecom Herentals, die daer Schout Cauwoorden.

Groot.

Wellecom Goubloemken, gheplant in Wiluozden

Blijft in liefden groeyende, soo sticht ghy vrede.

Peersch.

Wellecom oock Broeders van binnen der stede

W Jonstige stede//verweet elck tot vrucheden.

Wit.

Wellecom Goubloemken, Groeyende in duechden,

Wellecom Olijftackken, ghesonden wt gratien,

Groot.

Wellecom alle Princen, en alle naticen

Wellecom alle Facteurs, en eloquenten.

Peersch.

Wellecom Heeren en Vrouwen, en alle Regenten

Met alle beminders/die Ionste tooghen.

Wit.

Wy bidden acnfighet/al met goeden ooghen

En latet tgoet ghehoor/oprecht maken v verstant.

Groot.

Op dat Rhetorica, met haer conste plaissant

Hier mach abundant//in liefden triumpheren.

Peersch.

En gheest audientie/daer ghy condit pauseren

Twaer schaey/dat dinishooren/v verstant bedroghe.

Wit.

Rotabel vrede//neemt dit int goede//dooz een Prolghe.

Goerwillich van herten.

D iij

Perse

AEngheffen die maniere ende vſancie is vanden beghinne des Landt-Juwels/ dat de Gulde oft Camere die dieſte ghewan weder op moſt ſtellen/ is te weten dat men eeſt een ſchale ſtede/ ende diet ghewan twee/ den derden dzy ende ſoo voort continuerende tot ſeven ſchalen toe / dwelck dlaeſte is/ en welke Camere de ſeven opſtelt mach mede naerden opperſten prijs ſpelen / ende om dat zy opt ſevenſte doordeel niet alleen en heeft / kiefmen van elke Camere eenen oft twee Facteurs oft Componiſten diet oordecen op haren eede ende en is daer om den oordelaers het oordeel van Tmolus tuſſchen Apollo ende den veltgodt Pan niet voorzghhouden gheweeſt/ ſonder oorſake.

Perſonagien.

Apollo.

Pan.

Tmolus.

Midas.

Bot en Ruyd.

Oprecht verſtandt.

Eenen Barbier.

Fama.

Apollo.

Appollo.

Coemt nu alle ghy Nymphen en Naiadekens
Met groene bladekens//wilt v nu vertieren
Verlaet v riuieren

Coemt oock ghy amozuse en spzeect baladekens
Getreet die padekens//der Violieren
En wilt vzeucht hantieren.

In Cilicia, ontrent Tmolus duuieren
Die vpolisch craepieren/zijn hier al willecomme
Coemt oock wt die hoofstادت Sardis een groote somme
Volcht oock die blomme//ghy Hippepa cleyne
Van Ahetozica reyne.

In conste//toont v ionste//vry als die domme
Draecht niet uwen romme/van saken vleyne
binnen desen pleyne.

In dicht, sanck en spel, verhuecht elcken ghemeyne
Ick sal die fonteyne//Hippocr enem ontslyuten
Daer die consten wt spruyten.

Pan.

Wel ick come v dan by//met mÿnder fluyten
V Herpen v Luyten,, die sal ick verdoouen
En tgheluyt beroouen.

Appollo.

OPan men sal den beroemere niet gheloouen
Al hebby v vermeten/in Tmolus berch
Beter dan ick te spelen/ick neem sonder erch
Nochtans hoorzient de Nymphen sulck ruyt verstercken
Men sal daerom/op tsegghen niet mercken:
Maer met die wercken//behaelmen prijs en eere.

Pan.

Daer toe en kenne ick mÿn spel noch niet te teere/
Nu dit gaet ùme//hiedy wel Appollo heere
Hoe elck hem haest seere//tot mÿne gheluyt//soet

Appollo.

Die sulck priÿst sÿn eyghen werck van vïetuyt//goet
Die dickwils seer ruydt//moet//tfÿnder blame//claghen
Want goey conste/sal wel haers selfs fame//draghen.

Pan.

Soo soumen die Nymphen tot vzeucht verwecken//snel
Met haren Veltgodekens, wt alle rouwagien
Ick derf vry/mÿn conste,voor elck ontdekken/wel

Loybeghinc
en houdt
weer was
eppc.

Al moochdy begecken // spel // vol van coragien
Tminder auantagien // derf ick my noch vermeten.
Teghen v te spelen / soo saltment best weten.

Apollo.

Hier comt
Tmolus met
Midas wt
en Bot en
Kuyd met
Oprecht ver
stant.
Zu vlien de
Zymphen
inne.

Maer Pan wie mispruyst / v constighe secreten
Orconde den Planeten // ick en hebs niet ghedaen
Ghy en hebt den aert niet van Constighe poëten.
Dat ghy derft segghen met een beroemich vermaen
Een ander te beschamen / die hem heeft ghequeten
Met zyn spel / voor goden en menschen / wilt dit verstaen
Sulck schrijuen hun lof toe / die prijs noch eer en ontfaen.

Pan.

Segt ghy wat ghy wilt / ghy moetter nu aen
Hier comt Tmolus ghegaen // met zünder familie
Dan isser Midas oock / Auyt hüt Concilie
Ick heb den prijs eer hy verdient is / in mijn handt / vast.

Apollo.

Soo kiester een wote / die luttel opt verstandt // past
Hoe ghy v ignozant // rast // om eens anders abuyx
Sulck beroept een ander / en hy blijft selue confuys.

Tmolus.

Comt naerder ghy Goden / neemt ruste in mijn huys
Op dat v tquaet ghespuys / niet en verturbeert.

Apollo.

Danck hebt Tmole vanden dienst die ghy ons presenteert /
Tgheen dat ons moueert // tot v / is om ander saken.

Pan.

Ja hoorz wy souden v gheerne richter maken
Ghy sulter na haecken // als wijt v beuelen.

Tmolus.

Wat is de sake?

Pan.

Dat ick wil om prijs spelen
Teghen desen Apollo in v lieder presencie.

Apollo.

Dacc ghy alleen af sult gheuen sententie
Ghebnyckt v sciencie // soo sy v is ghegheuen.

Tmolus.

Maer Pan hoe derfdy hier af maken mencie
Wilt door negligencie // niet comen in siueu /
Dencdy niet dat die neghen Musen verheuen

Sullen

Sullen verciereu met soeter hermonie
Die snaren van Apollo, met melodije?
Elick sal wesen blije // inden Musicienen sanck
Hoe deeft ghy dan maken al desen sanck
Wroer pijpen gheianck / en salder niet by ghelicken.

Pan.

Laet my betijen / mijn pijpen gheuen schoon gheclanck
Te weten na den ganck // der edelder Musicken
Ick doender mijn veltgoden in bosschen op dicken
Sonder beswoicken // alte vpoolijck me springhen
Dus segt wildy richter zyn van dese dinghen?
Segt ia oft neen / oft ick weet een ander ter stondt.

Tmolus.

Ja ick en trouwens / staen ick inder Goden verbondt
Soo sal ick den grondt // oprecht onrdecken bloot /
Daerom set ick mijn Diademe van mijn hoot
Soo en heb ick gheen noot // van doosheyt ten sijne /
Want met verstopte oozen / ist quaet rechter te sune.

Pan.

Wel zijdy ghereet?

Tmolus.

Ja ick in cozten termijne
Zverlanghen is pijn / hoor ick wel aen v spreken
Sijt gherust v en sullen gheen richters ghebraken
Sonder valsche treken // sal ick verhooren v sake.
Om dat ick wel hooren souwe / met ghemaecte
Daerom set ick dit eycken hoeyken op soo ghy liet.
Dus wiet verliest / bliue sonder verdriet:
Want ick en sal wijfen niet // dan recht en waerheyt.

Pan.

Soo wil ick dan voor spelen / sonder druck oft swaerheyt
Twaer oock een losbaer // seyt // mocht ick hier triumpheren.

Tmolus.

Reen Pan / laet ons eersten daer in accorderen
Wie sonder pauseren // eerst sal baren zijn seden.

Apollo.

Reen laet hem vzy voor spelen ick bens te vreden:
Want hy my heden // eerst beriep tdesen labuere.

Pan.

Wel hoort dan wel toe // Apollo dits v vuere /
Sonder ghetruere // wil ick nu gaen beghinnen.

E

Midas.

Midas.

Soo doet Pan/ ghebruyct v subtijle sinen
Wilt nu prijs winnen// want ghy hebt onsen voys.

Got en Ruyd.

Sijt wel ghemoeyt/ ick heb twoo/spreken altoys/
Ick gheef mennich vonnis/ eer de wet is gheseten.

Oprecht verstandt.

Ja maer daer wordt ick Oprecht verstandt vergheten
Sonder secreten//door v Bot en Ruyd begripen.

Amolus.

Nu swijcht goey mannen/ Pan gaet pypen.
En wilt v tot een redelijck verstercken/wennen
De beste meesters/salmen aen hun wercken/kennen.

Midas.

Wel wat dunct v daer af/steect dat niet na prijs.

Got en Ruyd.

Pan piypt hier luyt en leelijck en Midaslacht seer.

Mij docht ick was in Euisus paradys
Na mijn advijs//en sal hem niemant dat af ketfen.

Midas.

Doen ick hoorde van zyn pype thel gheceijs
Dacht ick hy sou hem seluen wel moeten quetsen
Die hem teghen sulcken God setten//souwe.

Got en Ruyd.

Ick souwen wel willen sien/ die hem letten//souwe:

Want sulcke spel stilt my//als ick my te stoozen//plach

Midas.

Dat moet elck weten/ tis een spel/ datmen hooren// mach:

Men doet hem onghelijck/ ist datmer yet op spreect.

Oprecht verstandt.

Hoe ghylieden v hoot om een halfwerck staet en bzeect

En staet elck in en steect// de faveurighe// ionste

Eer ghy weet wie best can/ dees fleurighe//conste.

hier speelt Apollo/ende singt mede/ ende worden verroort de negē Musen singhen/ de ende spreken elck nae sijnen aerdt. Victoria daelt van bo uen door eē wolcke. Ter wijle dat Apollo speelt/ staet Midas en Bot en Ruyd en grint ende scuddebolt/ ende pāstaz ter mede en gheeft. Apollo singt en speelt.

Ghelijck den dach hem baect/ diet al verclaert
Verdrijft de duysterheden

Soo passeet der consten aert// reyn onbeswaert

De ruydtheyt onbesueden

Dus v niet reden spijft

Eer ghy int vonnis rijft

En dberoemen/wilt vermijen:

Want die hem seluen seluen prijft//hy wel bewijft

In hem een sot verbliben.

Shebruyct Mineruens raet// tſy vroech oft laet

Wilt alleen op conſte mercken

Want die op hem ſeluen ſtaet/hy hem miſgaet

Wiſt wel blijcht aen zyn wercken.

Dus ghy richters vroet/

Hebt toch kenniſſe goet

En wilt oock niemant verſchoonen

Maer verblit zynen moet// die tbeſte doet/

Laet hem met Lauwers/ croonen.

Imolus.

Inder waerheyt/ Apollo heeft die victorie

Royt grooter glorie// en had ick in ſanck oft ſpel.

Midas.

Way ſoo hebby wel een ſechte memorie

Ick ſeg v dat Pan heeft/ daerom verſint v wel.

Imolus.

Inder waerheyt

Royt grooter glorie.

Midas.

Way ſoo hebby

Ick ſeg v dat Pan.

Sprecht verſandt.

Hoe/wilby doen teghen des richters beuel?

Segt ons faut oft ghequel// dat hem int ſpelen let?

Got en Ruyd.

Hy heeft zyn coorzen veel te ſaecht gheſet

Men hoorzdenſe altemet// niet twee ſchreden verre.

Imolus.

Ue ghy hebt onghelick.

Midas.

Wel dan noch eens op een herre

Ick ſet peert en kerre// met mynen lamoene

Dat Pan prijs wint.

Imolus.

Dat en is gheen mannier van doene

Sijdy ſoo van opinione// ſoo weet ick raet

Ghy ſiet dat hier ſoo mennighen edelen gheeft ſtaet

Diet luttel aengaet// wie dat wint oft verliest/

Om dat v dunckt datmen den perſoon verkieft

Soo ſalmen haer eens vraghen int generale

Wie prijs verdient heeft.

Midas

Ich consenteert al te male

Met de ghemeyn tale//sal ick my ghenoeghen

*Emolus
spreekt tot:
een ghemeyn
volck.*

Emolus.

Soo bid ick u ghy Auditeurs wilt u voeghen

Segt die waerheyt/wie van dees twee den prijs werdich is?

*Tghemeyn
volck roept.*

Apollo/Apollo.

Emolus.

Nient nu dat rechtueerdich is

Mijn ordeel en met recht verstandt gheapprobeert

Tis goet als dmeeste voys/metten richter accordeert.

Got en kuyd.

My dunckt nochtans/dat niet wel en passeert

Wat heuet ghemeyn volck/daer af verstandt.

Spreeke verstandt.

Den meesten voys leet nochtans den eersten bandt

Want/het spel is playsant//en verciert met vruucht

Daer die goede ghemeynte//meest door verhuucht

Voorts is dat die ducht//oft de conste saelgeert

Daer voor ben ick/met goey kennisse gheordineert

By de oude ghenoteert//eert wordt ghesloten.

Pan.

Soo en heeft my noyt spelen/soo seer verdzoten

Maer mocht ickt hechalen t'ou beter zijn voorwaer.

Emolus.

Neen Pan legt ghy u piype neder.

Pan.

*Pan wilt
zijn piype op
Emolus
schoor leg-
ghen.
Door Emolus
voeren.*

Hier!

Emolus.

Neen/daer.

Tot een tecken claer//dat ghijt hebt verlozen

Maer ghy Apollo, wiens spel is wtuercozen

Doet noch eens vruucht o'vozen//want ghy druck van ons heert

Tis een slecht beminder/die zynen prijs niet en eert.

Apollo.

Dat sal ick gheerne doen/op dat vruucht vermeert

Maer blijft niet verweert//ghy die conste veesmayet/

Want tis goede ghenuechte/die den gheeft verfrayet.

*Loier speelt
Apolloweer
en de Mus-
sen ais voer.
En Victor-
ia eor van
bouen ende
aoons hem.*

Hoe wel u eer gheschiet/en wiltet niet

Inne glozieren:

Maer eerst kent v seluen niet//swack als een riet
En wilt daer in lauderen
Dopperste Godheyt groot
Die dooz den gheest minsoot
V die wijsheyt heeft ghegheuen/
Anders is v exploit//van consten bloot
En onnut is v leuen.

PRINCE.

Dus edel Prince fier//de Violier
Thoont goetwillighe/sede
Op dat dooz de liefde schier//v conste hier
Mach bliicken in dees stede
Want Rhetorica reyn
Machtse Momus cleyn
Is van sulcker conditie
Dat sy elck thoont ghemeyn//Ionste certeyn
Sonder quaey suspicie.

Emolus.

Siet Appollo/hoe v Victoria,paeyet
Ontfangt nu ongheschaeyt//den crans der Lauwerieren
Welck hantieren//reyn van manieren
Betaemt/wijse princieren//en constighe gheesten
Die dlandt wel bestieren//dooz hun wijs regieren
Men behoortse te vieren//sonder schoffieren:
Want sulck Violieren//alsinent wilt volleeften
En groeyen niet in alle soeesten.

Pan.

Neen/ick en come niet meer op sulcke feesten
Best achter mijn beesten//wil ick gaen passeren/
Die hem dickwils hoochst beroemt/moet meest verneren.

Appollo.

Ick danck v Emole/van v oprecht Jageren
Die sonder corromperen//hebt ghebruyct v sciencie//goet
Hun sulck exalteren//die perseuereren
Int oprecht regeren//sonder glozieren
Wijshert vseren//men niet diligencie//moet:
Want wijshert trecht/die meeste assistencie//doet

Emolus.

Wy dancken v Appollo/van v Intencie//vzoet
V eloquencie soet//doet onsen gheest verstercken

Inler singe
se weer ende
spelen als
vort.

Pan neemt
zijn pijpen
weer op.

Pan gaet
inne.

Appollo
gaet inne/
en Emolus/
gc.

Den wijsen is bequaem voor leecke en clercken.

Midas tast
naer zijn ooren
druckelijck siende.

Got en Ruyt.

Wat ist Midas?

Midas.

Och tis al van tuercken.

Ich mocht wel hercken//om t'onnis te hoorzen.

Got en Ruyt.

Wat let v toch?

Midas.

Ey mijn ooren/mijn ooren

Sy doen my verstooren//en s'edise niet rueren?

Got.

So en sach ick mijn daghen/noyt vzeemder cueren

Van sulch auontueren//wozt ick self bangachtich.

Midas.

Maer s'edy niet?

Got.

Ja ick/sy sijn wat langachtich.

Ho/ho/wel so lanch/hoozdijt wat ick v wesele.

Midas.

Ja ick/maer wat satsoen ist?

Got.

Ghelijck eenen Esele

Als den wesele//muecht ghy niet dooz den tyn/loopen.

Midas.

Och soo mach ick wel/cenen diepen capruyn//coopen

Taccn dit ongheluck/sal my doen verdooghen//dbloet.

Got.

Hoozt Mida.

Midas.

Och wel.

Got.

Coopt enen hooghen//hoet

Soo salmen alderminst op v ooren letten.

Midas.

Ja can icken dan diep ghenoech int hooft ghesetten

En een lutsken pletten//soo bleeft secret

Slecht Got.

Way tis nu te verre comen/wa s'icht weet

Hoe ick my vermeet//ich blijf toch Ruyt en Got.

Midas.

Got roept
in Midas
ooren.

Wat segdy toch?

Got.

Dat ghy nu ghelijckt sonder spot
Van achter eenen Ecele/van vooz eenen sot.
Hier weetty tlot/van dat v mistaet.

Midas.

Och ist soo/soo en weet ick toch gheenen raet
Dus heel desolaet//mach ick hun wel versoeyen
Die sonder verstandt/met eens anders saeck' hem moeyen.

Got.

Sijt gherust/en wilt v/na mijnen raet spoeyen
Men draccht nu veel hoeyen/dus wilten trecken//an
Tis een eerlijck cleet/dat schande bedecken//can.

Pausa.

Barbier.

TEn sal sus niet wel zyn/na mijn begheerte
Al ben ick als die expeerte//in dit dorp gheacht
My dunckt/ich hebbe/den palinck metten steerte.
Ja wat een gheueerte//heeft my heden ghebracht
Fortuna/want soo my dunckt het is schier nacht
En ick en hebbe/maer eenen baert gheschozen
Nochtans/tuycht my therte/met een inwendich ghedacht
Dat ick eer ick slape/noch sal profijt ozbozen/
Hey die moet grijpt/en heues noch niet al verlozen.

Midas.

Suldyt my oock houden?

Got.

Heb icks v niet gheswozen

Wat/soo moet den tozen/van Iupter op my dalen.

Midas.

Ro te wyl dat auont is/sal ick sonder falen
Den Barbier doen halen//dat hy mijn hayz corte:
Want tis soo lanck/hoe ickt op schozte
Met eenen hozte//werret in de rouwagie.

Got.

Maer Mida/waer toe dient toch dees quellagie?
Dat ghy tuwer outragie//soudt doen ontbieden
Den Barbier/wilby dan dat v bespieden
Deyghen huyllieden/wat ghy onder v hayz//legt
Soo en helpt v den hoet niet.

Midas.

Ich ghelooff/dat ghy waer/segz

Enē oude
Barbier aſz
ghecoz hayz
wſcuddede.

Den barbier
maect zyn
rammen
ſchoone.

Best gaen wy tshinent thups/om beters wille

Hot.

Jaet/want tis nu duy ster/en elck is stille
Dies hy v gheschille//luttel beuroen//sal.

Barbier.

Hier en coemt hy noch niet diet hem doen//sal
Way mijn conste/sal heden crancken loon//raken

Midas.

Goeden auont meester/soudy my wel schoon//maken
Mist spade ghy muecht noch wel drinckghelt wunnen.

Barbier.

Hey ia ick Mida/coemt vy hier binnen
Had ick licht ontfcken/ich salder haest ane//sijn.

Midas.

Wie kuyffet hem hier toch/inden mane//schijn.
Ick ben hier lieuer alleen/dan in uwet salen.

Barbier.

Hoozt hy socht/dat hy de keerse sou betalen
Daer op sou hy sinalen//den cost liep hem te hooghe

Hot.

Meester hy heeft ghebreck/in zijn een ooghe
Doo; sulcken ghedooghe//can hy dlicht qualick verdraghen

Barbier.

Wel trouvens ist soo/soo laet ickt my behaghen
Dus sonder verdraghen//sdt in desen stoel
Ick hael ghereetschap.

Hot.

Ich houdt v nu toch coel.
En al doet hy v wat seer/ghy moet v verblijten.

Midas.

Sou ick niet voorwaer/het sou my sputen
Dat hy my sou verwuten/dat ick Esels ooren droech.
Maer hoe gheern/had hy my ghehadt na tijn gheuoech
Hy zijn familie/ontrent den lichte.

Barbier.

De Barbier
behangt
Midam met
doecten.

Hoe wildijt hebben Midas?

Midas.

Rechts wten ghesichte/
En elcke vlichte//cozt wat bouen de schouwvere.

Barbier.

Seide den
ball op.

Soo en sach ick mijn leuen gheen hay; rouwere

Nochtans ben ick ouwere/dan eenich Barbier in dlandt
Ten is twee maenden ghekemt

Midas.

Ick doen met mijn handt
Eck vingher is eenen tandt//van mijnen kamme

Barbier.

Ghy muecht wel zijn/van eenen grouen flamme
Dies ick vergramme//want het moet ghesliff//zijn
En tis onmueghelijck.

Got.

He latet dan ghecliff//zijn/
En cortet soot hangt/ten steeckt so nau//niet.

Barbier.

Ick wister noch raet me//waer mijn water noch lau//iet/
My dunckt dat ghy soo blau//siet//al en ist nu niet cout.

Midas.

Och lief meester/ick worde nu al oudt
Dus niet te hert en dout//want mijn swaerde is teer.

Barbier.

Neen ick/neen ick.

Midas.

Amy amy/gans bloet/ghy doet my veel te seer
Neen kemt so niet meer//oft ick sou gaen loopen.

Barbier.

Wat/my dunckt dat v hay? bouen heeft twee knoopen/
En tcliff daer met hoopen//ghelijck twee tuyten.

Got.

Een sake/heeft hem ghehouden in tuyten
Daerom/is hem thay? soo ouer hoop verwert.

Barbier.

Tschijnt oock wel/maer ghy hebt te langhe ghemert
Dus niet en verert//maer laet my betijen.

Midas.

Amy amy/ich en cans niet langher ghelijen/
Oft ghy moest v mijen//v hant valt my strenghe

Got.

Bwen cam/dunckt my van tanden veel te enghe
Haddy eenen wijere/die thay? wat los//nam

Barbier.

Ba sa/bzengt den Esel eenen roscam/
Maer niet te min/ich heb wel eenen wijere

Den Bar-
bier Feme
Midas.

Midas.

Ne neemt dien toch/ick sal te vziere
En te beter betalen/maer en heint niet te stüff.

Barbier.

Wfsent.

Hey soo hebby nu eenen anderen gheest in blüff
Dan ghy plaecht te hebbene/teghen v natuere/
Maer trouwens/een quaet gheck/heet wel een goe vze
Wsulchen kuere//mach in hem nu zün gheraect.

Midas.

Wat segdy?

Barbier.

Dat v hoeft te veel wagghelinghe maect
En ick kemme lochtens/tis vzeemt dat ghy my wijet.

Got.

Tis nochtans eenen cam/die v rechts ghelijct
Hoe ghier meer me stüct//hoe thaz meer op wo:stelt.

Barbier.

Maer hoe leyt dit haz bouen dooren ghebo:stelt
Wat/ick moet lissen/al südy ünt ver:stoo:en//straff.

Midas.

Den Barbier keme met eenen maene cam.

Ey laetstaen laetstaen/ghy treet mijn ooren//aff
Südy op mynen schamp wt/wat südy voo: een man?

Barbier.

Hey/ick doent soo propelijck als ick can
Condijt niet ljen dan//soo wil ict laten.

Got.

Reen cozt hem zün haz/soo ghy condt by maten
Dacc en leyt niet ane/al ist wat oneffen.

Barbier.

W costet achter.

Wfsent.

Wel is dat den sin/soo sal ict so beseffen/
Maer ick moeten noch treffen/want ick weet wat hem smert.

Midas.

Wats dat meester?

Barbier.

Dat v haz südt seer heet/
Shelijck eenen stert/van Esels oft muyleu.

Got.

Wat/clapt so niet meer oft tfontore vuylen
Dan waert een sake/om in te verdullene.

Barbier.

De locken vallen.

Dat waer rechts haz om ballen me te vullene

U locken zijn soo groot/dat ick my schier verveere,

Midas.

Dats waer meester cladsalue v botte scheere
Die trect al waer sy in thien iaren niet gheslepen.

Barbier.

My dunct zy heeft nochtans redelijck ghegrepen
Weynich had sy ghenepen/had ick niet ghebaert//raet.

Midas.

Waeromme?

Barbier.

Om dat v hay? op eenen grouen aert//staet
Een eel scheercken sou icker gans op bederven.

Got.

Al ist wat ghetragt/met groote keruen/
Ten schaeyt niet/by mach den hoet diep int hoot//trecken

Barbier.

Reen men sou met sulcken fouten groot//ghecken
Ich sal sulcken noot//decken/ben ick autentijck.

Got.

Mida ghy en zijt v seluen/nv niet ghelijck
Ghy schijnt nv weerdich te zijne een prinsesse.

Barbier.

Reen hier voor hangt noch wat/aen dees blesse/
Best wil ick mijnen bzil/wat beter op stellen.

Midas.

Sch makes coyt/oft ghy sult my te lang quellen
Met uwen vellen//en ben ick niet seer verstraeyt.

Barbier.

Tsou al wel zijn maer een sake/sien ick nv die v schaeyt
Segt gheuoeldy daer niet op elck sje een buyt!

Midas.

Wel ist cleer?

Barbier.

Dat v hoofd is ghehocet ghelijck eenen wyf
Ghy schijnt eenen druyf//die v wel besiet/
Wey dunct my al hay? zijn/ist anders niet
Weest sonder verdriet//ick salt haest wech w?ijuen.

Midas.

Wel condijt my altijt/doen achter blijuen
Met goe dicke schijuen//sal ick v betalen.

Barbier.

Midas wil
opstaen.

Ja ick sūt gherust/ ick gae ghereetschap halen
Ten can niet falen//ten sal heel verdwijnen.

Got.

Maer meester/en soudy hem niet te veel pijnen?

Midas.

Soo en derfdijs v dan niet onderwijnen/
Maer zint medecijnen//daermen licht mach op passen
Soo doeghet.

Barbier.

Anders niet dan ick sal v hoeft wassen
In een lau waterken/met wat substancie

Midas.

Die Barz
bier gaet
werm water
halen.

Wel haest v dan/maecht v ordenancie
Sch dit waer gheluck/wort hier baet gheuonden:
Maer segt zyn mijn ooren vast ghenoech ghebonden
Met dit coordeken/hier onder mijn kele?

Got.

Ja tis vast ghenoech/ghy soecht alte vele
Want siet ten spele//vergaet nu al v misval

Midas.

Hoe soo?

Got.

Seyt hy niet/dat hüt al verdzjnen sal/
Hy acht v ghebreck/min dan een spünne webbe.

Midas.

Maer hy en weet niet dat ick Esels ooren hebbe
Mids dat sy vast zyn hier onder mijn kinne.

Got.

Op datmen op alle saken wel verfinne
Oft hy den baert wilt scheeren/wat suldy segghen?

Midas.

Neen dat en sal hy my niet te voren iegghen
Mids dat ick wat sieck ben van onghemuchte.
Sch Apollo/Apollo/dits my een bitter vuchte
Doozwaer ick duchte//vooz een ewighe quale.

Got.

Hewitet v seluen/en Pan altemale
Dits tprincepale//hoordyt gheerne oft noye.

Barbier.

Nu Midas/ligt hier ouer metten hove
W hay? sal haest gheluyft zyn/al waert noch soo swert.

Loier siet
den Barz
bier een
was bangst

Midas.

Midas.

Och en wist aen mijn oozen toch niet te heet
Ghy en weet watten smert//dat ick daer aen lie.

Barbier.

He v haer sal soo saecht worden als een sie
Meynde ghye//dat ick ben sonder discrecie.

Got.

Hoo hoo trieckt hier al na poortegeaelsche specie
Soo soo ouergbietten wel/met uwer looghe.

Midas.

Hymiamy/hoe byt my dat in mijn ooghe
Ghy maect my soo wel kende als de leepe.

Got.

Weet ghy anders gheen conste/dan met dees seepe?
Ick wou dat ghy met een sweepe//moest worden gheueest.

Barbier.

Tis een substancie/daermen mede gheneest
Hooghe gheswillen/ en ghestooten butsen.

Midas.

Ja ia suldy noch langhe/ met mijn hoot sus hutsen
Soo mochten mijn blutsen/wel worden gheware.

Barbier.

Wel wel/wat schiet hier oppe wt uwen hare?
Ick ben half in vare//is dit cracht van crupe?

Got.

Och swicht toch meester en roept niet luye
Men sal v vertellen/dees crancke aenture.

Midas.

Och nu ben ick/ in een ongheluckighe vze
Tvalt my te suze//dees schande/totten druck.

Barbier.

Sijt te vreden Mida/ is dit een ongheluck
Sorcht niet het stuck/ sal verholen bliuen.

Ick en sals niet segghen.

Got.

Maer ghy moecht schrijuen
Woumer dan om kiuuen//ghy waert sulcx ontslaghen.

Midas.

Och nu moet ick al mijn leuen esels oozen draghen.

Barbier.

Ick en sals niet wtbringhen/ tot gheenen daghen

Nempt wel
seepe en dan
giet water
op thoot.

Hier schiet
zijn ooz op.

Dus mach icht wel vraghen/ hoe comdy aen dit verdyet?

Midas.

Och wel/ ick salt v segghen/ hoet is ghesiet/
Maer segghet toch niet// twaer my eeuwich een blaemte
Soek condy my bedecken/ alle dees schaemte.

Nota.
Al inne.

Soo seg ick dat noyt vrient met my bat en accoorde
Ick wou wel/ dat wy waren/ daert niemant en hoorde/
Niet te min ick sal v loonen/ eer dat ick gae.

Barbier.

Nota.

Wel wjckte daer in mijn camer/ ick volghe v nae
Ick salt wel swijghen iae/ coste ghy ghesilt// zyn
Sorghc/ voor schande/ doet den vrecken somtijts milt// zyn.

Pausa.

Midas.

Ab sent.

Ick mach wel segghen/ ick ben qualijck gheschozen
En dat ick ben/ tot mijns selfs schande ghebozen:
Want ick heb verlozen/ mijn eere mijn fame.

Barbier.

Wat ghy en doet niet/ want uwen name
Sal verberyt worden/ ouer gans Orenten.

Bot.

Wat seydy?

Barbier.

Dat ick dees accidenten
Sal secreet houwen/ alle mijn leuen.

Midas.

Doedy anders soo moedyt worden verdreuen
Willet elck ontgheuen// segt ghy en weetter niet af.

Barbier.

Ue sozcht/ sozcht niet.

Bot.

En antwoordt niet soo straf/
Al beueeltment v scherp/ sijghet vzi indachtich
De barbiers/ zyn ghemeynlijck/ wat clapachtich
Tis al wat hoorde/ nieuws/ ghy verlangt na tgheluyt
Als elck touwent scheeren comt

Barbier.

Da soo/ bet en ruyt
Ghy segghet al vuyt/ soot v in hoot// come

Midas.

Ick ben soo beswaert/ my dunct dat my de doot// schont

Door de belaevinghe van deser miserie.

Got.

En oft ghy v liet setten/ een clisterie
Die trect wt den hope/ segghen veel medicijnen.

Barbier.

Ghy doet hun somtijts veel onderwijnen
Dat sy meer pynen/ bringhen dan boetssele.

Midas.

Mocht wt den hope trecken twaer groot versoetssele
Ick sout noch auenturen/ al sou ick steruen.

Got.

Twaer een cleyn saeck/ mocht dy v efels oozen deruen
Door eenich conseruen/ oft setten van pillen.

Barbier.

Ja waren catharen/ oft eenich gheswillen
Maer al liet dy v willen/ ghy behielt de wortele.

Midas.

Soo ist dan om niet/ dat icker teghen wortele
My dunct ick valle van deen abuys in dandere.

Barbier.

V begheerte ghloepden als eenen brandere
Doen ghy al gout wenssen/ tot uwen onghemack.

Got.

Gey tworde al gout/ wat hy te monde slack/
Wiel was zynen pensack/ van bouen tot beneden

Barbier.

O Mida wat heb dy noch al bruers op den dach van heden
Die niet en zyn te vreden// sy en versticken uit gout.

Midas.

Ick danck Bacchus daer af hondert duysent fout
Dat hy mijn selfs schout/ heeft af ghenomen.

Och waer ick nu in dees schande/ niet ghecomen
Het sou my vromen/ maer nu moet ick trueren

Barbier.

Maer waerom ging dy oock controlieren
Het vonnisse/ by verstandighe gheapprobeert/
Welck met ghemeyn voys was gheconcludeert
Ghy zyt ghecondemneert/ door v selfs affectie.

Got.

Moest hy daerom hebben/ soo straffen coorrectie
Om dat hy Pan/ bouen Apollo ptes.

Bar.

Barbier.

Loopt vzaecht dat de ghene/die twonnis wees
Ick ducht dat hy noch segghen sou van groote gratie.

Midas.

Way ghy en wint niet met arguatie
D dispensatie//allegeerdy met vuylen/
Daerom niet beters laet ons gaen dzuylen
Ghelijck de wlen//mach ick wel by nachte vliegghen
Sy slachten my/die de gherechticheyt belieghen.

Jone.

Barbier.

Daerom en canmen de waerheyt niet bedriegghen
En die leet my/alte seer en draeyt int hoot/
Maer ick en macht niet / vooz yemant gheuen bloot
Nochtans tsecretet ter noot//moet yemandt aenueerden.
Dus wil ick eenen put grauen inder eerden
Roepen daer in heymelijck/ maer niet om hoorzen
Hoe dat Midas heeft/ twee langhe esels oozen:
Want hy sout hem stoozen//ging icht met colen//schzjuuen
Maer dat God ontdecken wilt/sal niet verholen//bliuen.

Pausa.

Fama/blasfende.

Hoozt hoozt ghy lieden hoozt/watter is gheschiet
Den eenen/ en swyget/ vooz den anderen niet
Want het bediet// is om weten profytelijck/
Niet dat ghy deen dander sult zyn verwijtelijck:
Maer om tijtelijck// abuys te schouwene
En duer my alsulcx te onthouwene
Beghin ick tontfouwene// een vzemde nieumare
Hoe dat Midas draecht langhe oozen met hare
Recht oft hy ware// eenen esel perfect
Den waeromme/ is mennighen genoegh ontdeckt
Ist dat hy hem aentrecht// stincket te meere
Fama en swijcht quaet noch goet/schand noch eere.

Verstandt

Wel wat hoozt ick mi?

Got

Ick verwonder my seere
My docht nimmer meere/ en mocht dat comen vuyt

Verstandt

Eer dat somtijts gheschiet is/maect Fama gheluyt
Haer vernemen van virtuyt//is vzemt te verstande,

Met eerde-
per besieken
met riet/ oft
lis.
Verstant en
Eor comen
doorz ghe-
huyt wt.

Got.

Van hantseker ghemeynlijck doock wat ane/
Maer alsoo ick wane// hy heeft seluen de schult.

Verstandt.

Hy most immer/ wel sot zyn/ en verdult
Dat hy zyn hayr/ van den Barbier de affnijen.

Got.

Ja en hy gincit hem al segghen sonder vermijen.

Verstandt.

En ick hooz wel ghy/ souwet oock haest belien
Stonde ghy niet besien// soo wast tsecretet verlozen.

Got.

Nochtans den Barbier/ die heuet gheswozen
Dat hys niet segghen en sal teghen yemant el.

Verstandt.

Maer de stijlen en die posten hoozen oock wel/
Daerom en salmen niet snel// maer huestlijck yet segghen.

Got.

Hoozen de stijlen/ dat moest ghy my anders wt legghen/
Want daer slonter veel/ doen icht hem de verhalen.

Verstandt.

Dat is/coemt een man thys/ op berghen oft in dalen
Daer hy wilt vertalen// eenighe saken secretet
Dat hy niet luyde en spreke/ want hy en weet
Ofter yemant achter leet// daer hy minst op acht.

Got.

Ja daer vooz en heeft hy hem niet ghewacht
Ick hebt wel na bedacht// maer doen wast te late.

Verstandt.

Ja dat ick die nieumare/van Fama vate
Soo en heuet den barbier niet ghepubliceert
Maer daerde heuet selue gheopereert
Daert Fama dooz vernomen heeft hoet is gheschiet
Dooz tgheluyt van twaeyende riet
Dat daer was groeyende inden put van eerde.

Got.

Hoet is oft niet/ Midas blijt nu cleyn van weerde
Al rijt hy te peerde// oft op cenen muyl/
De zinnen hoet/hy ghecleck/ecnen esel/ oft wyl/
Nochtans blijt hy inde vuyl// dooz zyn selfs opnuie.

6

Ver

Verstandt.

Verstandighe gheesten/groot oft cleyn van linte
Wilt de fabele/int goede verstaen.

Got.

En ick hoop wy en hebben ons niet misgaen:
Want het is ghedaen/wt goetwilligher conditie.

Verstandt.

Wismen wel grondeert/de expositie
Soo straft zy de vitie//van donuerstandicheyt.

Got.

Die welcke Ouidius/dooz zijn valandicheyt
Ous tot eender leere/heuet gheschreuen.

Verstandt.

Notabel heeren//in eeren//dooz wijsheyt verheuen
En alle die leuen//met vreedsamigher manieren
Reemt Jonste//vooz conste//van ons Violieren.

Goetwillich van herten.

Per Haecht.

Inhout der Prologhen.

Idts dien dat alle die andere naeruooghende Cameren van
Rhetorische prijsen den rechtueerdighen Coopman / so hebben
die Violieren inde plaetse van dien tot lof der Ouerheyt / des
Eersamen Raedts/ ende der goeder Ghemeynten dit naeruoog-
ghende spel verthoocht.

Personagien.

Beminde Ouerheyt.

VVijfen Raet.

Goetvillighe Ghemeynte.

Goetwillighe Ghemeynte.

God groet v mijn heeren/ en verleen v gratie/

Mijn salutatie//neemt toch int goede.

Wijfen Raet.

Wy dancken v grootelijck/tot deser spatie/

Wozatie//verfaen wy als de vroede.

Beminde Ouerheyt.

Wye sou oock anders doen/ hoe hoog van moede/

Tot zijnen onspoede//waer hy sulcx onweerdich.

Ghemeynte.

Daerom den wijfen Raet/en Ouerheyt rechtueerdich/

Is alder eeren weerdich//naest God den heere.

Raet.

Een goetwillighe Ghemeynte/ in duecht in eere/

En cannen niet te zere//ghedefenderen.

Ouerheyt.

Maer ghy wijfen Raet/moetet al regeeren/

Anders sou mineren//Recht/Sterckte/en Policie.

Ghemeynte.

Daer ghy beminde Ouerheyt/hebt heerscappe/

Sal selden inuue//maer eendrachticheyt gheschien.

Raet.

Daerom ist beter bemint te sijne/dan seer ontken/

Maer althits verbien//dat teghen reden//gaet.

Ouerheyt.

Tis soo/Justitia die moet vertreden//tquaet/

Dietallen steden//staet//die de boosheyt verwocken.

Kustede op
die rechte
scouder der
wijfen Raet.

Haet.

Maer die duechdsamighe/ doedy vuercht ontdecken/
Dies v goetwillinghe Ghemeynte exalteert.

Ghemeynte.

Als dan den wijsen Haet v rechten confirmeert/
Elck glozicert/ dan in v lanck leuen.

Guecheyt.

Toft elck reden ghebruycken/ en duecht aenclouen/
Al waer gheen wet gheschreuen/ men sou donrecht laten.

Haet.

Daerom waren den Romeynen vooz ghegheuen/
Dy regementen/ d'ueers van staten.

Deerste Monarchia, die Superbia verwaten
Scheynde t'inder onbaten/ doorz zyn tyrannije.

Tweede Aristocratia, dwelck maecte onvrije
In voozleden tije/ de strenghe Claudius wzeet
Die daer ontstecken was/ met valsche liefde heet
En wou wie lief oft leet// Virginiam schoffieren.

Ederde Democratia/ die welck int besticken
By veel manieren// qualijck accoozdeerde:
Nochtans sy zyn al goet alsinense wel regeerde
En elck goeuerneerde// als een voozstander goet/
Maer hoocheyt / verandert dickmael der wijsen moet.

Ghemeynte.

En daer sy oozvooz soeckt/

Haet.

Daer is voozspoet.

Ghemeynte.

Al wat zy doet// is met wijsen Raede.

Haet.

Sy verhoort elck euen wel.

Ghemeynte.

Ist vooch oft spade.

Haet.

En thoont ghenade// weduwen en weesen.

Ghemeynte.

Sy verhuecht de goede.

Haet.

De boose doet zy vzesen.

Ghemeynte.

Aplucken noch teesen/ op den behoeuende.

Haet.

Maet.

Maer zy doet by standt.

Shemeynte.

Diemen is bedroeuende

Maet.

En haer trecht proeuende//op die trecht willen crencken.

Shemeynte.

Sy en soect gheen gauen.

Maet.

Noch tbedriechlijck schencken.

Shemeynte.

Maer alleen ghedencken//op de Goddelijcke wet.

Maet.

Haren boeck is supuere.

Shemeynte.

En die letters zijn net.

Maet.

Sch dat zy altemet//werdt soo duyster becladt

Ouerheyt.

Maer daer ghy wijsen Maet zijt/in landt oft stadt

Is wel bewaert den schadt//van tghemeyn profijt.

Sonder v/mijn ouerheyt duerde eenen cleynen tijt:

Want voorwaer ghy zijt//een durabel fondement.

De ouerheyt sterckt ghy//als een Godlijck Regent/

En ghy maectt obedient//wt liefden elck eene:

Maer daermen eyghen baet soecht/is de wijsheyt cleene.

Shemeynte.

En daer ghy opt trecht fiet.

Ouerheyt.

Wordt int ghemeene

Shemeynte.

Duer v wijsheyt reene//elck met reden ghepaeyt.

Ouerheyt.

Sonder v voorzichtigheyt.

Shemeynte.

Trecht ghinck heel verdaeyt.

Ouerheyt.

Daermen v versmaet//daer is elck al siende blant.

Shemeynte.

En hoozende dooff.

Ouerheyt.

Maer ghy en kent vyant noch vrint.

Ghemeynte.

Wiet verliest oft wint//ghy en begheert danck noch verwyt

Suerheyt.

En al wat ghy soect

Ghemeynte.

Dat is tot tghemeyn profijt.

Suerheyt.

Sproec en grooten strijt//doedy haest cesseren.

Ghemeynte.

Daermen v veracht

Suerheyt.

Daer moetet al faelgeren.

Ghemeynte.

Maer sy prospereren//die v houden expeect

faet.

S goetwillighe ghemeynte/ghy sijghet al weert

Wat rijck men aenveert//al en schijnet niet machtich

Is de Ghemeynte/in liefden eendrachtich

Soo isf warachtich//eenen gheweldighen muer

Dwelck euen standachtich blijft in elke auontuec

Int soet en int suer//euen couragieuselijck

Na borgherlijcke sede niet te pompueselijck

Seer coragieuselijck//mach uwen heer leuen:

Want een goede ghemeynte/can veel wasdoms gheuen.

Suerheyt.

Ghy dient hooghe en leeghe

faet.

Men wort door v verheuen.

Suerheyt.

Daer ghy wortd verdreuen//berooft den heer zynen schat.

faet.

Want van consten

Suerheyt.

Sijdy een oueruloeyende vadt.

faet.

Sonder v/den padt//sou heel verwoesten.

Suerheyt.

Ja ploech en spade.

faet.

Sou ligghen verwoesten.

Overheyt.

Sondet v wy en coesten//ons niet beroemen.

Haet.

Want ghelyck eenen lusthof

Overheyt.

Wert verciert met bloemen.

Haet.

Soo moet dooz v coemen//het stadts plaifantie

Overheyt.

Ghy bout//ghy timmert.

Haet.

Ghy gheeft ordinantie

Overheyt.

Van groue substantie//maect ghy een werck laudabele.

Haet.

Net van Stographie

Overheyt.

In pintuere seer abele.

Haet.

Ja seer notabele//sijdy dooz arm en rijke.

Overheyt.

Sprecht in coopmanschap.

Haet.

Subtyl van practijche.

Overheyt.

Rhetorica//Musica//condy vseren.

Haet.

Ghy maect wapene en harnas.

Overheyt.

En ghy leertse hanteren.

Haet.

Gout//siluer fineren//in de zee maect ghy straten.

Overheyt.

En wt v zyn comen.

Haet.

Alle hooghe staten.

Overheyt.

Die opt trecht besaten//hebben v betwefen//duecht.

Haet.

Ghy verciert de triumphen.

Overheyt.

Met een wtghelesen/vruecht.

Maect.

Dies ghy wel gheprezen//muccht//zijn voor de Maieseyt.

Ghemeynte.

Wat ick vermach/is voor mijn beminde Suerheyt/
Tsy in wat seyt//alst met God na reden mach gheschien:
Want als de Ghemeynte yet toe coemt/moet sy in dien
Tot v beyden vlien//als tschaep tot den heerdere
Dus zidt ghy bouen my/van state weerdere
V hoocheyt streckt veerdere//dan de Sonne schijnt
Ghy diet tfondement zijt/ick den muer/dwelck verdwijn
Ist dat dwerck niet en bijn//hoe goet van betrecksele
Met een Tectum een beschuddende decksele
Dan zijn wy dize een durabel werck perfect
Dwelck ghy zijt beminde Suerheyt van God verweert
V bliuen wy subiect//wt liefden soot behoort
Daer Douerheyt bemint wordt/vijst selden discoort.

Maect.

Daerom leeren ons de wijse/dooz menich schoon rapoozt
Dat de sterckte oft tconfoort//is van een stadt huys
Beminde Suerheyt/wijzen maect sonder abuys
En goetwillighe ghemeynte/dees alle dize
Sullen een stadt houden/in goe politije/
Na datmen in voozleden tije//en oock nu aensiet/
Soo en mach den eenen sonder den anderen niet.
Dus vooz verdrict//(want sulcx gheschiet//voozwaer dooz Godt)
Sijn wy dize in een stadt/een sterck warachtich slot
Staende vooz trecht en ghebodt//dwelck de wet tracteert
Want tis al goet/dat God heeft gheordineert.

Ghemeynte.

Daermen dan sulcx te buyten gaet

Suerheyt.

Ist al vertuebeert.

Maect.

Doozwaer daer faelgeert/vijcke met den ermen.

Ghemeynte.

Daer coemt foozts en ghewelt.

Suerheyt.

Sonder ontfermen.

Maect.

Diet willen beschermen//op hun wilment wreken.

Ghemeynte.

Soot in Athenen

Quereheyt.

En tot Roma is ghebleken

haet.

Ierusalem is beswoeken // door zyns selfs ghemeynte.

Ghemeynte.

Dwelck eerst gheschiede

Quereheyt.

Door die verclepente

haet.

Van Flozus den Tyran door zyn grootte ghiericheyt

Ghemeynte.

hy siet de wijze wt den haet

Quereheyt.

En met schoffiericheyt.

haet.

Door felle viericheyt // de machtighe ghedoyt

Ghemeynte.

En door Cifrelenus

Quereheyt.

Werden de goede seer benoyt

haet.

Doen die waren verstroyt // doen ghinckter al te quiste

Ghemeynte.

Sghelücke gheschieden Carthago

Quereheyt.

Doent gheneycht was tot twisse

haet.

En door haer selfs liste // was Gracia gheplaecht

Ghemeynte.

Doen de wijze van Athenen

Quereheyt.

Waren wt gheiaecht

haet.

Dwelck zy hebben beelaecht // sehandelijck te late

Ghemeynte.

En oock misbruycte Crassus

Quereheyt.

Om zyn eyghen bate

haet.

Sinnen hooghen state//daer hy was in gheset
Ghemeynte.

En dan Aisyages
Guerheyt.

Die heeft grootelyck besmet.

Haet.

Ja teghen nature en wet//heeft hy den vader zyn kant
Ghebraden voorghedient/in een bancket.

Als elck int tsijne/dan wilt zyn verblint

Als ment wel versint//soo en baedt wet noch schrytuere

Soo sy ons bewijst aen menighe figuree

Hoe wy in elcke vze//sijn tsamen gheplant

En alst soo verre coemt/dat elck zyn verstant

Wilt seer ignozant//en pze fract misbruycken

Als een verdeylt lichaem/ moet elck dan duycken

En dooghen luycken/van vze eselijcken ancrste:

Want als deen let dander crenct is dlichaem crancrste/

Maer alderlancrste//salt ghesontheyt beclijuen/

Als elck int sijne can te vreden bliuen.

Guerheyt.

Dit dede Roma, Atheensche, wetten schryuen/

Om daer dooz te verdrjuen//alle ongherechtycheyt

Ghemeynte.

Want na dat de mensch eere socht/en verliet sechtycheyt

Soo wast noot dat hy Doucheyt obedeerden

Haet.

Hoe wel de heydenen sulcx eerst vserden

Nochtans sy goeuerneerden//met een Godlyck schyn.

Guerheyt.

Alst bleech aen Seruius, in voozleden termijn

Die welck o:booz sochte/met wysen ghedachte.

Ghemeynte.

Hoe wel hy beloghen was/met een valsche clachte/

Bleeff hy als de gheachte/van tghemeynte beuint.

Haet.

Hoe wel Tarquinius, als een valsch opgheblasen vrint

Met loghen ale//heeft zyn bouwinghe ghelaect.

Guerheyt.

Al heeft hy hem seluen/met ghewelt coninck ghemaect

Seer haest was gheslaect//zijn valsche dominatie.

Ghemeynte.

Daerom leert ons de wijsheyt een schoon oratie
De goede wt gratie// heeft den loon by hem seluen.

Maect.

En de boosen/ hoe dat sijt bedecken oft deluen
Selen straffinghe weluen// op hens selfs rugghe.

Ghemeynte.

De macht des Scyrys/ is meerder dan van een mugghe/
Al is elck euen vlugghe// na zyn affectie.

Guerheyt.

Daerom strafte Titus Largius/ de correttie
Die bouen reden was/ door triguericch bestieren.

Maect.

Segghende daermen door vzeese/ moet regieren
In gheen manieren// en cant lang bliuen staende.

Ghemeynte.

Tselue Marcus Valerius oock vermaende
Segghende/ ten is gheen recht/ noch autentijcke
Dat inen si gher doet/ tse arine oft rijke
Maer tgaet int ghelijcke// daer elck is wijslijck bedacht
Een recht sonder redene/ is van God veracht

Guerheyt.

Hoe wel heeft den raet van Luinius sulcy volbracht
Kenhoozende de cracht// vande ghemeynte
Die haer lieten duncken/ dat haer gheschiede verclepnte
Om dat elck in tsiyne/ veel moeste liden
Want scoomen was doen soo benaut met stryden
Dat in dien tijden// menighe werden slaen
En die noch wat voorzien waren van huys en hauen
Wouden oock weygheren en in die reden falen
Doen haer Luinius sulcy hoorde vertalen
Sprack hy/ laet elck dan gheuen/ na sijn vermueghen
Want doen hijt/ met meer machtighe eersten dede
Werden die ghemeynte/ soo goetwillich van sede/
Dat tdier stede// worde so veel goets ghegheuen
Dat nauelijck en cost worden op gheschreuen.
Elck wou leuen// als een obedient ondersaet
Die een ander leyen wilt/ tis recht dat hy voor gact.

Maect.

Tde goetwillighe ghemeynte.

Ghemeynte.

Oft den wijsen Maect

Door de beminde *Querheyt* die sulcx verweete
Querheyt.

Als in alle saecken te recht ontdeckte
Als de subiecte // vindt hem elck in t'syne.

Maect.

Ja hoe meerder macht / hoe grooter pijn
Alst wel ten s'yne // aen Alexander, bleeck.

Ghemeynte.

Want wat hy ghewonnen had / seer haest een ander // streck
Sijn Monarchie, verliet hy in cozte daghen.

Querheyt.

Hannibal, moestet oock int d'leste beclagh
Dat hy met plaghjen // *Italiam* oyt beswaerde

Ghemeynte.

Och dat elck zijn letmaect / hier wel bewaerde
En elck hem aerde // tot vreden *amiable.*

Maect.

Daerom scr'ijft *Agrippa*, dese fable

Hoe dat de leden eens clachden ouer de maghe /

Soo dat elck let int t'syne / is gheworden traghe

Ja buyck en craghe // sloot byna van honghere.

Int leste / dit dec die leden / ia leuere en longhere

Verlicsen haer crachte // door groote crencte

Om dat sy hun van de maghe hadden ghesueden

Och oft domerstandighe / hier dickwits op dencte

Eer hy een ander wencte // tot groote onreden

Tis waer armen en beenen / niet haren leden

Daer by is die ghemeynte, te ghelijckene.

Die den meesten last draecht / tot op den dach van heden

Dan de borst / die niet en behoort te wijckene

Oft te beswijckene // want thert leyter in besloten

Maer doprechtighe / en heeft sulcx noyt verdzoten.

Ghemeynte.

Dats den wijsen *Maect* / daert al coemt wt ghesproten

Nu isser thoost / dwelck *God* ghestelt // heeft

Een opperste / des lichaems / na zyns selfs figure

Dat is *Querheyt* / daer hem elck onder gheueit // gheeft

Ist dan niet een onredelycke creatuere?

Die zijn leden afrect / goet van valuere

Van de maghe / dat ist tghemeyn profijt?

Maect.

En laet

En laet hem duncken / met grooten eeuere
Wat de maghe brengt duere // dat hijt is quist
Sonder dat ons macht duyden eenen coften tijt:
Want deene/en can dander niet ghederuen.
Als de maghe verchonghert/ dlichaem vergaet subijt
Wel hun die ghebenedijt // haren staet beeruen.

Suerheyt.

Goetwillinghe Schemeynte/ God laet v verueruen
Sterckte om draghen/ met goey patientie.

Schemeynte.

En ghy wijsen staet/ God behoede v voor steruen
Sinen gheeft verlicht v herte/ met prudencie.

staet.

S beminde Suerheyt/ v magnificencie
Scheeft God assistencie // tot zijnder eeren.

Suerheyt.

Want wy d'ye

Schemeynte.

Waer wy ons wenden/ oft keeren.

staet.

Sijn tot suerchts vermeerren // een corpus gheexponeert

Suerheyt.

Houwen wy ons tsamen

Schemeynte.

Wy bliuen onghescandleseert.

staet.

Dus laet ons wel ghesundeert // Deen dander verstercken.

Suerheyt.

Rotabel heeren

Schemeynte.

Wilt met verstandt aenmercken

Dees simpel Prologhe/ van ons Violieren.

Suerheyt.

Al zjn wy Schilders wat slecht in ons hantieren

staet.

Op dat ons manieren/ v te bat verhueghen

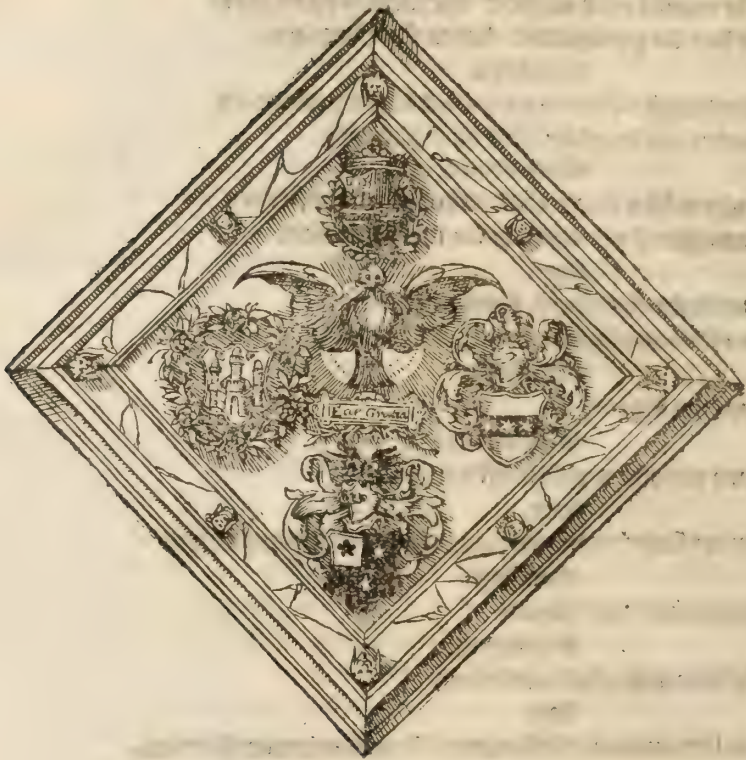
Suerheyt.

Scheeft ons audientie/ naer v vermueghen.

Goetwillich van herten.

Per Haecht.

Den Olijftack van Ant- werpen.

Presentacie.

Den gheest des Vaders wiens crachtighe claerheyt
Die Apostolen Christi hadden ontfanghen
Waer door sy wandelden/ in den gheest der waerheyt
God vast vertrouwende/ vreesende gheen swaerheyt
Dese gracie/ moet v sonder verstranghen
Als Noe behoeden/ die met een groot verlaughen
Was in die arche/ met zijn achtsien eendrachtich
Die met groote benautheyt/ waren omuanghen
Maer die goetheyt des Heeren/ was hun ghedachtich
Het Duytsken bracht Noe/ een Olijftackken crachtich

Tot een teeckē van yesse wt liefden reyn
Medecinalijck/ alle menschen onmachtich
Gesprayende/ met zyn gauen sweereis pleyn.

Die aerde was vol/ van die goetheyt des Heeren
God den VADERE/ heeft Roe ghebenedijt
En seyde tot hem/ wast/ ick wil my keeren
Tot v/ vermenichtfuldicht/ wilt vzeucht vermeerren
En vervult dat aertrijck/ breeet ende wijt
Waer in Roe met sijn kinderen was verblijt
Want Godt heeft met huerlieden/ ghemaect midts desen
Een vast verbont/ soo dat tot gheender tijt
Dwater meer daerde/ sal soo hinderlijck wesen
Den reeghenboghe/ selde Godt wtghelesen
Tot eenen ghetuyghe/ der waerheyt ongheblaemt
Waer door wy hier present zyn broeders ghepresen
Ter eeren v Violieren/ Jonstich versacmt.

Gods beemherticheyt/ gaet bouen sijn wercken
Die hy ons bewijst/ in soo veel manieren
Dits den gheest/ die ons allen moet verstercken
Met sijn milde gauen/ en wilt toch bemercken
Hoe goet hy is/ die elck moet in allen zyn verlicken
Desen gheest des Heeren/ is soo goedertieren
Een fonteyne/ daer duecht wt is vloeyende
Dits den gheest/ door wiens miltich bestieren
Der liefden/ alle tweedracht is wt roeyende
Daer desen gheest/ inwendich is gloeyende
Versacpt hy den mensch/ met Godlijcker minnen
Dits den gheest waer door/ taccken is bloeyende
En die tot consten/ verwerckt meest alle sumen.

PRINCE.

Dit is den gheest/ der consolacien
Den tresoor/ der wijsheyt/ wetenschap en verstant
Dit is den gheest/ voor alle nacen
Den grondelooften weel/ vol alder gracten
Een blinckende licht/ bouen den Diamant
Dit is den gheest/ dien Godt tot Mariam sant
Waer door dat sy bleef onghewileert

Moeder en maecht/ daer Godt behaghen in vant
 Dit is den gheest/ waer doo; den mensch triumphheert
 En by Godt den Vadere/ eeuwich domineert
 Den rechten toegancht/ totten paradijse
 Desen heylighen gheest/ wordt hier ghepresenteert
 Ecce Gratia/ voo; ons deuyse.

Dese twee Spelen namelijk vanden Glijstack en Goubloeme
 van Antwerpen zyn eerst oock ghestelt gheweest naer prijs/
 ghemerct sy nae wtwijzen der Caerten niet gheercludeert en
 waren/ maer om die buyten steden te belieuen/ die alle te samē
 elck nae zyn gheleghenheyt in hen incomst der stad van Antwerpen son-
 derlinghe eere ende liefde hebben bewesen/ soo is den buyten Cameren
 ghegout alleen na den prijs vanden Spel van sinne te spelen. Ende hebbe
 dese twee voo;ghenoemde Cameren alleen ter eeren der stad van Ant-
 werpen/ ende wt liefde hen spelen eerst ende voo; dandere gheerhibeert.

Personagien.

Vernuftighen sin. Een Jonck man fray ghecleet.
 VVetenschap. Een cierlijcke vrouvve.
 Voorsichticheyt. Een vrouvve nae haren eysch.
 Eendrachticheyt. Een vrouvve.
 Tbehendich ordonneren, Sinnevvijis.
 De VVijsheyt Opten Throon sittende.
 Tvierich beminnen, Sinnevvijis.

Den Mensche.

Het ghepeys verheucht/ therte ontspringt//blij
Den gheest is onbecommert/ los/ van ghetreure
En toerstandich vernuft/ inwendich dwingt my
Dat ick worde omringt vzi//achter en veure
Ick ben vol sins/lusts/ in mijnen besten fleure
Nach ick badt dan labeure// om eerbaer saken
Vooz al wel toesiende/ dat ickse doch speure
Om soo van allen seure/ eens te gheraken
Ick gheuoel in my/al sulcken liefde blaken
Langhet en wil icht staken
Te soecken tghene/ daer ick troost dooz sal smaken
Best gae ick waken
Om een te beminnen/ diemen my ontlaken
Gheenssints en sal/ dies/ word ick veel voozspoedere
Sachtmoedich altijt/ sonder eenighe wozaken
Soet ter spraken/ mijns altijt een behoedere
Wie mach dit wesen/ waer ick dies doch vzoedere
Haer ghesichte doet my seer versolazeren
Iffe ditte peys ick/ der consten moedere
Erweerdighe vrowwe/ wilt v verneren
Tbinnenste mijnder herten/ moet saluterer
Iae neersich lauderer/ v wesen minnelijck
Wilt uwen dienaer doch nu declareren
Sonder cesserer//begheer ick dit innelijck
Aen wien ick best mocht zyn ghewinnelijck
My bewijst dit innelijck//in welcken hoecken/dat
Ick troost mocht vinden.

Wetenschap.

Moechdy hier soecken//schat
Wilt v vercloecken//plat/ ionck man ghespresen
Segt wat v deert/ ick sal v behulpsaem wesen
Ick wil ghenesen/v grieffelijcke hitte.

Mensche

Als icht v recht openbare/ siet ick sitte
In peyse/ in weelden/hier deur is gheslegghen
Indwilde/ den gheest/ ick gheuoel my ghenegghen
Tot constich pleghen.
Mijn herte is daer in/ alsoo bewegghen
Langhe heuet ghedregghen
Liefde/daer ick noyt vooz en hebbe vercreghen

Hier cōt wt
Wetenschap.

In gheene wegghen//troost/dies ben ick ontpaeyt
Gheuoelende dat ick ben gheheel onberacyt
Verdracyt//soo staen my mijn inuentien
Dus vrouwe tot uwer obediencien
Om scientien tontfaen/ moet ick v quellen
Wilt my doprecht fundament hieraff doch stellen
Waer mijn sinuen hellen// wat my mach ghebreken
Ick vraegh v/ oft ghy noeyt en hebt hoozen spreken
Waerse is gheweken// die ick heb van doene.

Wetenschap.

Hoozt mijn vroom gheest/vremt van opinioene
Seer stout en coene/siet/uwen persoene
Behaccht my/om den aenslach die ghy ten thoene
Stelt/ om die schoone daert al wt rijst en daelt
Dyert soo vele dooz my tot haer heeft ghehaelt
Te crighen/sy bestract/diueerse natiën
Sy is ghelogeert op den berch van gratien
Vol consolacien/ gheen schoonder ghy en saecht
Alle constenaers hebben oeyt naer haer ghevraecht
Elicken sy behaccht/maer die v comt verwecken
Sijn crachten in alle swerelts eynden strecken
Sonder vlecken is hy/ en groot van fame
Int wesen eersame.

Mensche.

Wliet van my blame/
Vreucht die stel ick nu hier op die rame
Eerweerdighe bequame/ die uwen name
Wiste/ ick soude my by v alcht vuegghen
Wie mocht my betere dan ghy ghemuegghen
Niet vzeugghen/ en soude my dat herte
Want ghy hebt die macht wel/ al de smerte
Te blusschen/ die my deert/ oft raet te gheuen
Edel vrouwe verheuen.

Wetenschap.

Neemt vzeucht vooz sinuen
En schickt nu wel aene v mannelijck leuen
Ick moet eerst gheschreuen//staen wüdy crighen spoet
In v herte/soeckt ghy anders consten vzoet
Dooz allen v goet/moetdy my ghebruycken
Dats wetenschap/soo comdy tot smaken soet
Neemt my in v ghemoet/ ick groey op haer struycken.

Mensche.

Sydys dan seluer niet:

Wetenschap.

Neen/ ick moetsē duycken.

Quermidts dat sy my seluer heeft ghebaert

En dese mijn suster/ is van haren aert.

Die ons soecken/ onbestwaert//sullense bliuen

Ons crachten moeten in v eerst beclijuen.

Widby van v verdriuen alhier dees perffen.

Mensch.

Hoe sal ick dit verstaen/ sydy maer dienerissen

Van haer/ die v sendt tot minnder verlichticheyt/

Wie sydy ghy dan?

Woorzichtigheyt.

ICK ben die woorzichtigheyt

Tot stichticheyt/ comen wy v bestieren//schier.

Mensche.

Dies ben ick verblift

Woorzichtigheyt.

Toocht goede manieren//fier.

Wetenschap.

Schout dangieren//hier//niemant hem en veyse.

Woorzichtigheyt.

Wilt conste niet sparen//

Wetenschap.

In een landt vol peyse//

Woorzichtigheyt.

In v ionghe iaeren//

Wetenschap.

Stelt v op die reyse//

Woorzichtigheyt.

Ten dient niet langher ghebeyt

Wetenschap.

Treect vzeucht te beene//

Woorzichtigheyt.

Daer niet af en scheyt

Wetenschap.

Gemintse alleene//

Woorzichtigheyt.

Haeren schoot is ghespreyt//

Want sy v bereyt//al wat ghy moecht wenschen.

Hier come
woorzichtig
heyt wt.

Mensche.

Ben ick aldus gheluckich onder die menschen/
My wort hier verclaert/ dat my was onbekent.

Wetenschap.

Wy sullen v bliuen

Woozichtigheyt.

Altijt ontrent//

Mensche.

O vrouwen/ tfundament woudy my dat legghen
Ick en mocht van v deucht niet ghenoech ghesegghen/
Want ick gheuoel my lance soo cloeckere/
Wen dienaer alhier der consten soeckere
Ick ben een vloeckere/ haers die v verspouwen
Wilt my in v bewaernisse houwen//
Vol alder trouwen//

Sal mijn ieucht/ v eeren/ en nimmermeert schouwen
Mijn weerde vrouwen//

Waer isse ghelogeert/ in welke landouwen
Daer ick op mach bouwen/ tot mijnder vromen
En aldermeest/ tot consten soude comen
Op dat my ontnomen//en worde gheen deucht
Want van my seluen/ soo ghy weten meucht
En ben ick ghevuecht//tottet consfich aememen
Maer laet ons letten/ op onser eerster temen.
Sijdy ghy twee niet/ die meest conste doet rijzen/

Wetenschap.

Neen dat sy varre/

Woozichtigheyt.

Men mocht ons misprisen

Dat wy als donwiffen//ons dit vermaten
Sy/die ghene die niemant en wilt verlaten
Is van meerder staten//iae groot van ghewelt
En sy dient hem/ soo ghy noch aenschouwen selt
Daer alle consten/ wt vloeyen sonder swaerheyt
Dees schoone ghepresen/

Wetenschap.

Het openbaer feyt//

Dlicht alder claerheyt//dwelck den mensch altemale
Tot consten behoeft/ sal v dees principale
Inde hoochste sale triumphant gheseten
Wiffen/waer wote/alle diepe secreten

Van sijn ghespleten /wie heeft sy oyt vergheten
Eck mach weten /van haer groote properheyt
Voorzichtigheyt.

Ghy moet tot haer

Wetenschap.

Met ons suster die soberheyt.

Door wetenschap voorzichtig /sijt gaende

Dan suldy allenskens const worden verstaende

So ick v vermaende /in ons eerste lesse

Oft anders sou ghebeuren by expresse

Dat ghy haer ionste van v soudt verdziuen

Want wil dy by ouerdaet /

Voorzichtigheyt.

Sheduerich bliuen

Conste sou verstiuen // acht datmen v naect // seyt

Wetenschap.

Rohtans en crijchdy door ons gheen volmaectheyt

Maer alle by standt /suldy van ons ghenieten

Want ons meesterse sal v sonder verdzieten

In consten laten vlieten /het is al gheplant

In haer cuppe /suldy sien aen elcken cant

Loffelijcke consten /een volle kinuere

Daer suldy sien /haer ghetrouwe maniere

Eck een acht diere // dese inwendighe nope

Maer verlaet ons niet.

Voorzichtigheyt.

Stelct vast op v hope

Twijfelt niet /als Syrope /suldy haer duncken

Smaken /maer ghy moet dit v vernuftich duncken

Verlaten /oft ghy sult v seluen bedrieghen

Spoeyt v vlijtich te wercke

Wetenschap.

Den gheest laet vliegghen /

Niet lieghen // en sal v dese expeerte

Mensch.

Ghy ontfleect inwendich /soo mijn begheerte

En tderuen van haer /is my bitter /als byne

Maer sou wt my seluen /gheen conste oft doctriene

Comen ten voorzichijne // tis wel vzeemt om gronden

Voorzichtigheyt.

Wat heeft den mensch doch.

Wetenschap.

Wt hem seluen oyt vonden
Te deser stonden//maect ons dat hier vroet
Jae dminste constich werck/hy niet en doet
Tis al onspoet//dat hy wt hem mach ghe winnen
Voorzichtigheyt.

Wddy ons meesterse in duechden beminnen
Ghy moet v sinen//op haer stellen rechte voorz
Sy sal v schencken/al wat v toe behoort
Vreucht oorzoort//verbljt v in die warachticheyt
Wetenschap.

Sy sal tot v senden alhier eendrachticheyt
Daer ghy op den rechten wech met sult gheraken
En al wat ghy voortaan wilt constich maken
Voor alle saken/houdt die gheboden mijn
Mensch.

Waer moghen soo haest/als nu gheuloden sijn
Mijn weerste hulperessen/beyde te samen
Die my so lieffelijck visiteren quamen
Haer namen/sijn my noch wel indachtich
Vwetenschap was deene/en dander niet clachtich
Was Voorzichtigheyt, Die my beuel seer soete
Dit was haerlieder beuel/als dat ick moete
Soberheyt byden voete//hebben/telcker tijt
Ick hope/dat dese sonder eenich respit/
My sullen maken quijt//alle miserien
Leeren my verstaen/de diepe misterien
Van haer/die soo expect is/en constich bespraeyt
Wie soberheyt bemint is al te haest verfaeyt

Pausa.

Mensche.

Ick ben ghebozen/wt een vrouwe sterffelijck
Als een bloeme des velts/moet mijn vrecht verdwinnen
Want al wat den mensch heeft en duert niet erfelijck/
Maer so saen vergaen/als der sonne schijnen
Waer mocht ick drincken/constighe medecijnen
Waer sal ick doch vinden der vrechden bete
Hoe ict bepeyse/ouerlegghe/oft mete
Ick en can aen die wete
Niet gheraken/ick moet vast in die planete
Int secreete

Ghebozen sijn/ten waer anders niet moghelijck
Want die my therte aldus langhe doorrete
Is my onbekent/dies leeff ick onheughelijck
Tghene dat my was verclaert luyde dat leughelijck
Vliet van my ghepeysen/ick siewel neent
Mochtse dit doch sijn/diet my al verleent
Soo sou thert vercleent//van blischap oueruloepen
En hem conste moeyen/

Gendrachticheyt.

Wilt alsulcx niet laten

Tbehendich.

Sy sal v bespoeyen/

Gendrachticheyt.

Met zoete Granaten//

Tbehendich.

Lieffelijcken voeyen//

Gendrachticheyt.

In eeren hooch van staten

Tbehendich.

Wprijfelijck ghoeyen//

Gendrachticheyt.

Maer ghy moet v schoeyen//tot liefden perfect//

Tbehendich.

Wat ghy dan begheert

Gendrachticheyt.

Sal v worden ontdeect//

Tbehendich.

En die v dus treect//moet ghy eewelijck louen

Gendrachticheyt.

Hy heeft sijn wooninghe

Tbehendich.

Int hoochste hier bouen

Gendrachticheyt.

Al sijn crooninghe//

Tbehendich.

Rijst in constighe houen

Gendrachticheyt.

Maer byden grouen is hy luttel gheacht

By hem woont vrede/en accoozt vruecht verpacht

Ghy sult sijn cracht//gheuoelen lancx so meere

In wien hy wtstort//

Wiltse my doch noemen

Endzachticheyt.

Het is die wijsheyt

Fundament/tbeghinsel/en het volmaken//soet

Tbehendich.

Sy is die ghene die v dus blaken//doet

Waer door ghy der maken//gloet//sijt bedeckende

Endzachticheyt.

En die haer regeert is v a dus treckende

Tot constien die God yemant opt ghehengde

Tbehendich.

Dooz wijsheyt moechdy weten

Endzachticheyt.

Die diepte en lengde

Jaec die wijde/den eerthodem vander zee

En die elementen

Tbehendich.

Verstaedy sonder wee

Endzachticheyt.

Wijsheyt heeft ree//alle verscheyden manieren

Tbehendich.

Hoe den tijt verandert

Endzachticheyt.

Kennisse der dieren

Tbehendich.

Sy can bestieren//water ende winden

Endzachticheyt.

Ghy muecht die Planeten

Tbehendich.

Behendich ontbinden

Endzachticheyt.

Alle secreten/

Tbehendich.

Suldy dooz wijsheyt vinden

Die hen soo verfinnen//moghen tallen canten

Endzachticheyt.

Vaer der creuyden verstaen

Tbehendich.

Onderscheyt int planten

Endzachticheyt.

Edu:n Diamanten/is haer wesen vol clare

Tbe-

Tbehendich.

Sy ondersoect die sterren
Gendrachticheyt.

En den loop des Jaers
Niet swaers//ter werelt//en is haer ontspoedich
Haren vader is heyllich

Tbehendich.

En seer saechtmoedich
D mint-se gloedich in eeren telcken wyle
Sy is die ghene/
Gendrachticheyt.

Daer alle subtyle
Rijckdommen/ en eere/door hebben vercreghen
In alle wegghen//en diese valt teghen
Die worde gheslegghen//in sijn eyghen verstant
Sy is onbecommert

Tbehendich.

Dweluaeren in dlant
Gendrachticheyt.
Seer playfant//in eere teghenwoordich aenschouwen
Tbehendich.

Sy is trechte voetsle/
Gendrachticheyt.

En donderhouwen
Allen die bouwen//op dese schoone vermeerde
Tbehendich.

Den vader houdtse in aisulker eerwerde
Een ghe-erde//vuchtbaer op Libano ghebloeyt
Mensche.

Ich danck v vrienden dat ghy v mynder dus moeyt
Mijn herte groeyt//door tghene dat my wordt ghethoont/
Tbehendich.

God en acht niemant
Gendrachticheyt.

Dan daer wijsheyt inne woont
Tbehendich.

Hoe groot ghepersoont//oft van veel besichts/
Gendrachticheyt.

Haer wesen is oneyndelijck vol schoon ghesichts
Claer schijnende lichts//noyt gheen rapper seyt/
Tbehendich.

Ghy moet doock hebben/
Eendrachticheyt.

Ons suster die dapperheyt
Wat menighen clapper seyt//willes niet achten
Ebehendich.

Ghy salt gheuoelen alsulcke crachten
In v ghedachten//wilt den heere dienen
Aldus weet ghy nu
Eendrachticheyt.

Hoe alle engienen//
Wijsheyt ghecreghen/der consten ooz- spronck
Valtse dan ane/
Mensch.

Zier gaense
binnen.

Dat my daer door d'oor gonck
Verhueghet gheuoet/ouermidts tgheluyt//ras
Ist die wijsheyt die dus onbekent mijn bruyt//was
Wel aen hert v virtuyt//ras/thoont dat niet treurich
Ick wil God gaen bidden/om die bloemen soet-gheurich
Die my ghedeurich//aldus heeft in haer slot
Maer sou ickse niet/die ghemeynsaemheyt met God
Heeft/gaen soecken hier int swerelts bedelue
Mijn herte ghetuycht my//Ja dat sijt is selue
Ick omwelue//met vrecht onwtsprekelijck
Had ick die wijsheyt/wat waer my ghebrekelijck
Ick en soude al maken/wat my mocht ghelusten
Sy is den stiel/daer ick op moet rusten
Die altyt blusten//des menschen quale
Dese wil ick gaen soecken/nadenmale
Dat sy is loyale//al stelt sijt in vreden
God false my thooghen/door mijnen ghebeden
Paula.

Den mensche
bidt knie-
kende.

O Heere ghy/die de aerde hebt ghefundeert
Bemhertich vadere/tonswaerts gheinclincert
En hebt my gheschapien/na v eyghen beelde
Gheeftse my/op dat ick ongheschandaliseert
Mach raken heere/in v ewighe weelde/
Die op den aertbodem soo lieffelijck speelde/
Die wijsheyt/die ghy ons allen hebt toebereyt
Soccktscheypen der dieren/v niet en verueelde
Door haer/daer my soo vele aff is gheseyt/
Die ghy als den reghen/hebt wtghespreyt

Met rechte/ mach icker dan wel drauen/
Wie van haer gheen const en leert/ door haer maiesceyt
Is wel te rechte een slaue der slauen
Wilt my uwen dienaer heere metter gauen
Der wijsheyt lauen//
Toocht my den vloyenden put daer in begrauen
Ligghen die slauen//
Van consten heere/wilt my doch niet strauen/
Toocht my die liefste/int werck menigherhande.
Een besitterse vros thoons/dees vaillande
Heeft my/metten brande der liefden/ ontstelt
Sy ist/daer alhier discoridia met schande
Wt desen lande// moet ruymen twelt
Ick ben een swack/ cranck mensche/o heere ghy selt
Dyens crachte smelt/ zyn bede verhooren.
Want sonder dees schoone en cost noeyt vroom helt
Sheraken aen v constighe trefsoeren/
Hier sie ick weder/ dies moet ick vzeucht oizbooren?
Haer dienerffen als nu tot deser stonden
Nen my ghesonden//

Wetenschap
 ende Voor
 sichtigheyt
 comen wt.

Wetenschap.

Ghy hebt gheuonden
Nen haer/troost/ v wonden sal sy staen in stade
Voorszichtigheyt.
Wie God om haer bidt sal terstont haer ghenade
Verweruen wten sade// is sy gheresen
Daer gheen veranderinghe en is int wesen
Sy wordt seer ghepresen/van God ghebenedijt.

Wetenschap.

Weet dat sy v sendt wt liefde dit habijt
Op dat ghy iolijt//maect/ en vlien al v leet
Voorszichtigheyt.

Doeghet acne/wy sullen v breeder bescheet
Doen/sy weet// alle consten amiable
Wetenschap.

Dit vernuft moet wech/
Voorszichtigheyt.

Siet hoe honorable
Laudable/staghet v voor/ en achtere
Mensche.

Min weerde vrouwen/ ick der consten pachttere

Gheuoele my nu sachttere//lancx soo meere
Ick moet v louen/van v soete leere
Versaeyt my o heere//al com ick dus late.

Wetenschap.

Wy sullen v leyen

Woozichtigheyt.

Op die rechte strate
Hooghen state//suldy van haer ontfanghen

Wetenschap.

Sy ontbiet v/ dat dit zijn die eerste ganghen
Die ghy met verlanghen//tot haer moet wandelen

Woozichtigheyt.

In die vreesse des heeren.

Wetenschap.

Moet ghy handelen//

Alle consten/ tsey van wat onderwintsele
Want Godt te vreesen is deerste beghintsele

Daer ghy der consten aert/ eerst dooz moet plucken

Woozichtigheyt.

Dan salt v/ als Salomon/te recht ghelucken
Die in allen sijn stucken//was met haer verciert

Dese heeft Godt ghebeden wel ghemanieret

Ja de wijsheyt bouen schadt en goet begheert.

Wetenschap.

Hy en heeft niet ghewoacht dan om dese erpeert

Oft oock ghedert/ sijnder vianden zielen/

Maer sochtse eerst/daer alle wijsen aen hielen

Dees woorden beuielen//Godt wt rechter ionstien/

Woozichtigheyt.

Hy sandt hen mannen

Wetenschap.

Hol alderley consten/

Om thuyt te maken/ daer Dauid den Propheete

Af gheproken hadde/ maer die rechte wete

Heeft Godt siet Salomon willen verleenen

Woozichtigheyt.

Diet goudt/ siluere/

Wetenschap.

Die marmet steenen/

Woozichtigheyt.

En diuoozen beenen//constich costen werken

Mensche.

Hoe sal ick heere/dees wijsheyt volmercken
Sonder haer vlercken//woont niet dan beuredinghe
Wetenheyt.

En sonder Gods vreesse/
Voorzichtigheyt.

Comt ouertredinghe//
Dwelck Adam eerst wten lusthof verdoech/
Wetenschap.

Sonder vreesse/Caim/Abel ter doot toe sloecht
Die met wijsheys ploech//sijn hert wil door-eeren
En mach gheenissins dit cleet van hem weeren
Oft ghy soudt (tsou haer deeren) wercken Gods tozen
Voorzichtigheyt.

Shelijck in die diluue naest verlozen
Shinck/doort tspozen van het sondighen stou/
Doen dede ick voorzichtig//hoe/het houdt
Dwelck int woudt//maer en gaf groene bladeren
Soo wijselijck/cost ick/by een vergaderen
Daeter elcke siele haer in saluerde.
Wetenschap.

Donwetenheyt bleeck soo/doen Godt presenteerde
Moyses die gheboden/op Sinay den berch/
Ja vrochten/sonder vreesse/alsulcken erch
Dwelck menich Israelyt naemaels bedroefde
Voorzichtigheyt.

Om dat haer Moyses te langhe vertoefde
Hebbense eenen vondt/wt haer seluen ghesocht
Alle siluer/en goudt te samen ghebrocht
Daerom/nie mant en mocht/blijuen/onghestrafte
Wetenschap.

Sy hebben haer tot onnutte consten gheschaft/
Dwerck haerlieder handen hooghelijcken ghe-cert
Doen haer die vreesse begaf/
Voorzichtigheyt.

Sy sijn saen verkeert//
Godt verlaten/en verhieuen vremde goden
Wetenschap.

Sonder vreesse/zijn Josephs broeders gheuloden/
Tot nijt/om dat hem veel wijsheys ghebeurde/
En vercochten hem/dacc elck nae om treurde

Doenmen speurde// om haers leuens voetsle
Boorzichticheyt.

Ghy sult gheuoelen alsulcken versoetsle/
Dat ghyt seluer metter herten sult betuyghen
Wt v eyghen vernuft en moechdy niet surghen
Goosheyt/oft eenighe onnutte dinghen.

Wetenschap.

Comt/laet ons tot den leuenden putte dringhen
Daert al in is/ dat God heeft gheschapen.

Boorzichticheyt.

Ghy sulter alsulcken vzeucht inne rapen
Alle consten betrapen//weest vzi onuersaecht.

Mensch.

Ist moghelijck datse noch sorghe voor my draecht/
Het gheen dat ghy my ghewaecht//dooz sijn my theete.

Boorzichticheyt.

Sy can voorzien

Wetenschap.

Alle toetsmende smerte//

Haer consten en suldy niet moghen ghesommen.

Boorzichticheyt.

Sy opent die monden/

Wetenschap.

Sy doet spreken stommen//

Mensch.

O mijn weerde blommen//my wordt soo hanghe

Doozt vierich blaken/ proef ick mer bedwanghe

Het duchten/haer liefde doet my veel lydens/

Necht mijn teucht ghenieten war verblidens/

Voor al mijn moeyte en vierich verhuten.

Wetenschap.

Ghaen wy nae den thoon

Boorzichticheyt.

Ghy sulste sien sitten//

In grooter maicstept/ vol consolaten.

Wetenschap.

En sy dient/hem/werwien alle gratien

Bloeyen teicker spaanen/ bouen al sucadich

Den Mensche.

Heeftsy my dan verhoort

Wetenschap.

Sy is v ghenadich

Woorſichticheyt.

Eliken veradich//ſy is nu onghedect.

Befchrijvinghe vande Figure des troons.

Her ſchuyfmen die gordijne open/ ende wert verthoont eenen heerlijcken thron mette heylighen gheest daer op in een wolcke met ſchijnende ſtralen / rechts onder deſen thron ſit de wijsheyt zeer rijckelijck gheciert in eenen groenen wijngaert / wiens ſackē met rollen verciert zijn/ghenaemt heerlijcheyt ende lieflijcheyt/aenden wijngaert hanghen druycen ghenaeemt eere ende rijckdom des throns pileernen van ederen/de poſten caneel / voor de Wijsheyt ſtont eenen vercierten waterput/met Gods Feniſſe omvlochten ghenaeemt alderhande conſten/ daer inne ſitende vercierte maechdefens/te weten/de ſeuen vrije conſten/aenden put hangt eenen lepel ghenoecht verſtandeniſſe ende alſt tijt is daelt bouen den troon een rolle Eccleſ. 24. des gheests ſtrale opden menſch/ ende Wetenschap metten anderen ſpreect al knielende/

Wetenschap.

Siet Gods gheest.

Woorſichticheyt.

Hy iſt die v alder meeſt/verweect.

Wetenschap.

Tot conſten perfect/wijsheyt heeft hy andere.

Woorſichticheyt.

Siet verſcheyden conſten/

Wetenschap.

Royp meerder wondere/

Woorſichticheyt.

W ſal beſondere ſgheests crachte omgaen

Wetenschap.

Daer ſiedy den ghenen

Woorſichticheyt.

Diet v al heeft ghedaen//

Wetenschap.

Wilt conſten ontfaen//

Woorſichticheyt.

Woor dat edel graen//

Wetenschap.

Den oprechtighen traen

Woorſichticheyt.

Wilt van ſonden aen//

Wetenschap.

Wilt dwaen//v treuren miñſt metten meeſte//ſiet

Woorſichticheyt.

Wilt conſt wt den heylighen gheeste//vliet

Tot deſer feeſte ſiet//met begheerte ſuel

Wilt die ghene.

Wetenschap.

Daer Moyses heel Istael
Dooz regierde wel//dits v gheminde schoone
Mensch.

Den mēsch
roept totten
gheest/

Gheylighen gheest v gheef ick die croone
Wilt minnen persoone//van uwen throone/
Het minste doch tonnen/van dien fruyte/
Op dat ick dooz v/mach crūghen te loone
Conste/dat biddick v des Vaders spruyte/
Mijn bede/hert/en sin touwaerts stort ick vuyte
Wilt my dooz v virtuyte// nu eens ghedincken/
Sijt alle wellecome/om niet comt dīncken

Die wijs
heyt spreekt
van bouen.

Den gheest sal v schincken//consten oueruloedich
Siet hoe sijn dieneresse/is in als voozspoedich
Tot uwaerts gloedich//ick sitte inde hoochte
Inden gheest/ en in my/ en comt gheen dzoachte
Maer hy verleent v visioenen/en dzoomen/
Wenkiet hoe onsen thronn/met cederen boomen/
Cipressen verciert is/hier en woont gheen erch/
Wt Godt ben ick ghegroeyt/op Hermon den berch
Wasch ick/bloey ick/ als palmen aenden oeure
Wat begheerdy meer/ tis hier toch al coeuere
Weest deser vuchten proeuere/elck neem sijn deel
Ick ben soetgheurich/bouen den caneel/
Den grondeloosen weel//wilt proeuen tmozseeel
Inden gheest vindy gheheel// v ghesontheyt sijn
Bouen den Olyfboom/oft die spruyte int schijn
Daer den termentijn//tot vloyt sal ick sijn
Gheen fenijn//en mach hier by my ghedueren/
Siet Gods gheest comt/den mensche aldus aenrueren/
En verweert te deser vzen//meeft v crachten.

Loier daelt
de strale des
gheests.

Wetenschap.

Hy daelt van bouen

Doozlichticheyt.

Op allen gheslachten//

Mensch.

Heere ick moet v louen daghen en nachten

Doozlichticheyt.

Wilt hem achten als Dapostelen bequame/

Wetenschap.

Die dooz den gheest

Voorsichticheyt.

Den salichmakenden name

Wetenschap.

Droeghen eersame//in allen hoeken

Voorsichticheyt.

Sy saten eerst verbaest/

Wetenschap.

Maer quamse vercloecken

Minnelijck besoeken//daert elck eene aensach/

Voorsichticheyt.

Doense den gheest smaecten/en vreesden stoot noch slach

Maer zijn sonder verdrach//alsoo ghedwonghen/

Sy spraken wolck aene/

Wetenschap.

Met alderley tonghen//

Suer al sy gonghen//en stracffden die werelt

Wijsheyt.

Ich bent daer Gods gheest/ allen consten beperelt/

Inden mensche oyt wrochte//wijt en vzeet vermaect/

Ich sidt wtghespreyt/inden bloeyenden wijgacert

Die mijn vruchte spaert//God is hem grieffelijck

Heerlijckheyt heeten mijn tacken/lieffelijck

Sijn mijn druyuen/vol van soeter luchten.

Rijckdom/en cere/proeft in alle ghebuchten

Het zijn mijn vruchten//weest voorsichtich ghesilt/

Comt alle menschen/ schept consten/die ghy hier wilt

Hy is seer milt/tis al bereyt te hans

Wy fullen v croonen/met der waerhejts crans/

Schept metten lepele/leert conste int wijje/

Den gheest stozt op allen vleesch sijn propheetie

Hy maect elck blije//wien is hy oyt verdroten/

Liefde/peys/eendracht heeft hy wtghegoten

Tis al ontloten//sijn constighe tresoozen/

Hy is voor die hem soecken/maer voor den doozen

Die niet en wil hoozen//sal wt mijnder cuppen

Niet scheppen/daer consten als den dau wt druypen/

Flae als den soeten reghen/valt wter lochte/

Heerlijcke fame ick alht mebrochte/

Die met my oyt was begaest/en creech noyt weene/

Hierom mijn dieneressen/helpst hem te beene

Al wat ick noch verlene//vercleert met hoozen

**Hier richtē
sy dē mēsch
op.**

Dat ick als die wijnperffen/ouer sal loopen
 Ick wil ontendoopen//al watmen mach wenschen
 Als v den gheest verweect regier ick die menschen
 In consten/ick derf my dit wel stout beroemen/
 Ten zijn gheen consten/ die daer wercken toerdoemen
 Des menschen siele tot sijnder onvzomen/
 Want alle goede gauen/ moeten daer comen/
 Wt den Vader daer ick eerst wesen af ontfinck/
 Aldus gaet/en leydt hem nu voor alle dinck
 In mijn constich ppyeel/wilt v gheneeren/
 Gheuet hem al/dat sijn herte mach begheeren/
 Maer wilt gheduerich alcht by hem rusten.

Mensche.

Ister scuyfe
 men de gor-
 dijne weder
 201.

Sch nu mach my wel te leuene lusten
 Hoyt en blussen/my yemant soo/wats my gheschiet/
 Gheere/ick gheuoel nu datter anders niet
 Ter werelt en is/ gheen dinck/alsoo perfect/
 Dwelck den mensche aldermeest tot consten verweect/
 Dan alleen uwen gheest int wesen seer claer.

Wetenschap.

Gaet nu met ons/ wy sullen v leyen daer.

Woorstichticheyt.

Conste voorwaer//wt v sal rijzen

Mensche.

Hoe sal ick v heere te volle ghedruisen?

Paula.

Tvierich beminnen.

Nu groeyt ghenuchte.

Tbehendich ordineren.

Nu vliet treuren

Tvierich.

Nu sijn op die vluchte//

Tbehendich.

Sghzamschaps humueren

Tvierich.

Tnydich speuren//is hier wt gheweken/

Tbehendich.

Waer hoor dy nu van discordia spreken/

Tvierich.

Dlicht is ghebleken/vreucht nu verclaert/

Tbehendich.

Waer Pau-
 sa comt Tbe-
 hendich or-
 dineren/met
 Tvierich be-
 minne ende
 beveyden de
 tafele int lu-
 stich pnieel
 waer ane
 Tzendrach-
 zichz/Door-
 sichtigkeit
 met Weten-
 schap ende?
 den mensch
 comen sittē.

Laet die sinnen vermaken

Tvierich.

Die waren beswaert/

Tbehendich.

Niet en spaert//voor hem die conste ontsuyten sal

Tvierich.

Coemt alle beminders/

Tbehendich.

Thoont v virtuyten//al

Den constenaers/die alle goede consten hantieren

Tvierich.

Den mensche can door Gods gheest

Tbehendich.

Duyfent manieren

Tvierich.

Van consten versieren//door sijn dienstmaechden.

Tbehendich.

Wie waren sy oyt die ouer hem claechden?

Tvierich.

Ihy elcken behaechde//door sijn maesteyt

Wijsheyt/heeft den constenaers een maeltijt bereyt

Wetenschap.

Die tafel is ghespreyt//niet om sommeren/

Tvierich.

Gaen wy den constenaer

Tbehendich.

Helpen tracteren/

Tvierich.

Wilt en saluter en//als den ghestadighen

Tbehendich.

Die heere wil met wijsheyt

Tvierich.

Wersadighen/

Tbehendich.

Gyden onghenadighen//dient ghy niet versaemt

Tvierich.

Dien alle const soo wijsselijcken betaemt

Tbehendich.

Wuecht hier inne raemt

Tvierich.

Alle nidders/schimpers moeten worden beschaemt

*Hier scuyfe
men de goz
dijne open.
Kenrolle
Prouer.
cap. ix.*

Tbehendich.
 Hoc sy oock sijn gheuaemt/
Tvierich.
 Dat ghy hier quaemt//en wordt van ons niet ghelaect/
Weten schap.
 Dit heuet Tbehendich ordincen al ghemacct/
Woosichtich: yt.
 Met kroosen fraey ghedaect//hi: r inne vierich blaect/
 haer niet en versacct//in gheene weghen/
Endzachticheyt.
 Wijsheyt heeft alomme/haer trompette ghellegghen
 Wilt consten pleghen//in desen duwiere
Tvierich.
 Met des gheests inspiratie
Woosichticheyt.
 Maect goede chiere
Wetenschap.
 Wiens gratie
Endzachticheyt.
 Is constich int bestiere
Tbehendich.
 En in desen dzanch/en is gheen afgruensinghe/
Wetenschap.
 Ick fallen v schincken/neemt onderwijsinghe
 En dzinckten met danckbaechteyt in v lijff/
Tvierich.
 Met goede onderwijsinghe
Tbehendich.
 Staet ghy soo stijff
Tvierich.
 Vooz man oft wijff//wie v heeft van noode/
Den mensche.
 Ick danck v heere van uwen broode
 Dat ghy my snoode//sondaer als ick was/
 Tot die wijs heyt sonde/die my terstont ghenas
 Ja heeft my den plas//ghechoont die is onvolochten
 Met sghceffis stralen/daer my dese toebrochten
 Waer dooz altijt wrochten/constenacts vaillant
 Ick wil dese spijsen nutten/nemen inde hanc
 Desen dzanch want//het is my tsienste
 No staen my alle goede consten te dienste/

Onder welcke consten/ ick dese twee beminne
Meer dan al dandere/ghedaen/in mijnen sinne
Ouermits dat sy/bloeyen/in desen wijcke
O schoone Rhetorica ghy ouer rücke
En ghy musicke/by v wil ick leuen
Gods gheest heeft my v beyen/int hert gheschreuen
Droefheyt is verdreuen/woech fantasie
Spoeyt v Musica/maect melodije
In deser seignozie//woort van my ghemeent
Doet die herten verblieen//die waren versteent
Rhetorica.

Ick Rhetorica hebbe mijn consten verleent
Wilt dichten//tot sichten/van des menschen ghemoet/
Dooz sghheests crachten//in allen gheslachten//vereent
Heb icker vele//ten spele//in liefden soet/
Doen waken//seere haken/nae der consten vloet
Wilt ghije//een van die vze//v niet sparen
Met singhen//hem omringhen//vzeucht sal ons naren
Musica.

Allen wel varen//is nu hier gheresen
Ons hooghe maren//sijn alomme ghepresen
Wy sijn midts desen//dooz den gheest in dit prieel
Wy hebben v ghenesen//van al hebt ghy v deel/
Den mensche.

Isler singt
men ende
wozt ghez
speelt op ine
strumenten.

Dooz dit ghehoor ontfluyt my den gheest//swaer
Goemt alle constenaers in dit fozeest//daer
Die wijsheyt te huys is/ghy wel logeren muecht
Hier en groeyt niet dan duecht/
Ick gheuoel die crachte die my aldermeeft//clae
Therte verweert heeft dies schou ick tempeest//maer
By haer/moet die liefde alrijt sijn gheveucht
Die tot pepse haer peucht/
O Rhetorica en Musica ghy verheucht
Ick wil my by v lieden alrijt laten vinden/
Want ghy en sult niet raeyen mijn ionghe ieucht
Van liefde/en eendracht/suldy my ontbinden/
Alle liefhebbers die hem ws onderwinden
Moet den gheest des wijsheys therte verlichten
Wt hem soo dalen alle constighe schichten/
Rhetorica ghy sijn des vaders woort//nedt
Alle die v soecken ghy in accoort//sedt

Ghy

Ghy sijt doecht/ghheests gaue/met cracht niet om teeren
Dies moct ick v eeren//

Ghy brengt altijt/een hemels consoort//met
Welmoet hy varen/die op v rappoozt//let
Met v/machmen louen den name des Heeren
Sijnen prijs vermeeren//

Liefde eendracht sijn die naeyen/van v cleeren
Ofmen v sihoon benijde/wat dinghe ist dan?
Ick wil by v bliuen/ich sal den teeren
Dooz den gheest onderwisen//tst v zrouwe oft man
Die v niet en mach hoozen/oft niet en can
En wort van Gods gheest gheensins ghedreuen
Daer oyt alle consten dooz sijn beschreuen//

Hier wort
ghesonghen
ende ghes
speelt.

Ghelijck die bloemkens lustich bedecken//schier
Dit preeel van consten/te deser plecken//fier
Ben ick dooz Gods gheest met consten ghelaect
Vol wijsheys begaect//

Wie mocht v schoone eenichsins met vlecken//hier
Verachten/oft het gheests verwecken//dier
Sijn dese vruchten waer doozmen altijt begaect
Dwaesheyt/die God straect//

Al die dooz Gods vreesse/om v schoonheyt draect
Sal uwen persoon/int wesen ghenieten
Wdus wil ick dooz wete/voorzichtich ghestaect
Die daghen mijns leuens in haer cuppen vlieten/
Wie sou dese twee consten/doch moghen verdzieten
Daer David/Salomon/vzuecht met hebben ghemaect
Hy is sonder gheest/die v oyt heeft ghelaect

Hier speelt
men ende
singmen
weder.

Loff Princerse/diemen v liefde dzaghen//sach
Wie is dese/die v anders behaghen//mach
Van uwen dienacrs/met lustighen appetijt
Hier vergaert int crijt//

Dan die dooz sijn bede/naer v te vraghen//plach
Alle onlustighe moct ick beclaghen//ach
Die v niet en soecken sonder eenich respijt/
By den heere ghebenedijt//

Coemt alle onconstighe/leert const met iohijt
Gods gheest heeft beurnt/mijn truerich kerren
Wilt Gods wijsheyt soecken/click wie dat ghy sijt
Sy sal v subijt inden put verweemen
Daer alle consten oyculoedich wt swermen

Sy is int ontfermen // seer mist dooz desen
Dat sy dooz den gheest wt God is gheresen.

Paula.

Tbehendich ordineren.

Wie isser beswaert //

Tvierich.

Wie leester nu in last?

Tbehendich.

Die de vzeucht noch spaert //

Tvierich.

Die alhier dus wast //

Tbehendich.

Hieromme doch rast // spoeyt v ter banen /

Wat docht v vanden mensche?

Tvierich.

Ich moet vermanen

My spronghen die tranen // nact wt en doghen

Tbehendich.

Ist niet fraey / dat hem die menschen soo pooghen

Die wijsheyt te soecken / in consten bouen al /

Tvierich.

Daer sy int herte

Tbehendich.

Crucht alsulcken val /

Tvierich.

Certeyn sy sal // constich groeyen opter eerden /

Tbehendich.

Diese dooz Gods vrees

Tvierich.

In liefden aenueerden

Tot grooter weerden // sinse te comen ghestelt /

Tbehendich.

En hüt wel beleeft

Tvierich.

Dat hem voor is ghespelt //

Tbehendich.

Hem sal ghewelt // te midden omgorden

Tvierich.

Hy mocht dooz wijsheyt

Tbehendich.

Noch een ouerste worden /

Met schuyfe
die goetynē
606.

Tvierich.

En plucken haer vruchten/ rijkdom en eere/

Tbehendich.

En schicken sijn ghemeynte/

Tvierich.

Tot elcken heere//

Inde vreesse des heeren die woont hier bouen

Tbehendich.

Dan sullen sijn ondersaten/ doock hem louen/

Inde Princen houen/ mintmen wüsheyt te hans

Tvierich.

Sy is gheluckich

Tbehendich.

Dweluaren des lands//

Eenen stercken schans// teghen alle erreuten

Maer om den gheest ist noodich

Tvierich.

Dat sy laboreuen

Die verscheyden consten soecken/bequame/

Tbehendich.

Soo suldy achterlaten

Tvierich.

Heerlijcke fame/

Eicken aenghename// die haer vseren

Tbehendich.

Als den mensche sal sien/ die landen regeren

In peyse verubileren// sal sijnen moet

Tvierich.

Dan elck/ om consten/ neersticheyt doet/

Soect ghy dan doo; gloet/ Gods gheest ghepresen

Hy sal u doo; sijn wüsheyt

Tbehendich.

Behulpsaem wesen//

Want sonder desen// crachtighen gheest alleene/

Tvierich.

En ghebucet gheen goede conste/ groot noch cleene

Want hy maect ghemeene// dat haet en nüt vliet/

Tbehendich.

Als den constenaer

Tvierich.

Toecomende profijt siet//

Tbe-

Tbehendich.

Hy wort verblift//niet//en mach hem verblijeten
Doo; sijn behendich werck sal hy ghenieten
Sijn spijs/eu vlieten in haer cuppen stoudt/
Want wijsheyt die ghaet

Tvierich.

Souen siluer oft goudt
Oyer vast op boudt//sy altoos ghenas/
En is vol claerhepts/

Tbehendich.

Een spieghel ghlas/
Daer den constenaer ras//withaelt sijn soetheyt

Tvierich.

Een afbeeldinghe

Tbehendich.

Des vaders goetheyt//
Eerwich/snel//subtyl/cerbaer in alle dinghen

Tvierich.

Siet hoe die Constenaers/

Tbehendich.

Hy Moyses tijt ghinghen//
Die den gheest Gods/alleene/ eerst hadde verwect

Tvierich.

Den vromen man/ met naeme/hier ontdeckt
Besaleel/ een sone van Judas gheslachte
Desen int gout/siluer/

Tbehendich.

Soo constich wachte//
Doo; sghheests crachte//int metael oft lattoen
Hy sneedt van steenen/

Tvierich.

Soo constighen fatsoen/
Nichts dat hy coen/had gheschept wten putte/

Tbehendich.

Hy timmerde die arcke/

Tvierich.

En tshereen hutte/
Doo; tverstant/dwelck hy doo; den gheest ghewan.

Tbehendich.

Godt voechde hem noch toe/wten gheslachte dan
Olias/die alsoo van consten ouervloot

Tvierich.

Dat sijt al maecte

Tbehendich.

Wat Godt Moyses gheboot//

En dit exploot//Iae het sghheefis soete treken/

Waer is dat beter

Tvierich.

Dan aen Paulum ghebleken/

Dit was een vadt/ vol consten gloeyende

Tbehendich.

Twaechs was hy leerende

Tvierich.

Tnachts hem moeyende

Tot sijn ambacht spoyende//dit was sijn pleghen//

Tbehendich.

Solutie.

Somma alle consten sijn door Gods gheest vercreghen

Alleweghen//gheeft hy goey institutie

Tvierich.

Notable/ neemt dese solutie/

In dancke / en laet ons nu vzeucht hantieren//

Tbehendich.

Wilt v met Gods gheest

Tvierich.

Althit vercreeren//

Tbehendich.

Edel Violieren//int Antwerpse pleyn

Tvierich.

Comet Dolijfaccken wt liefden reyn

V besoecken certeyn/ wilt druck van v weeren

Tbehendich.

God gheef ons den gheest en al dyen begheeren.

FINIS.

Verbezt den tijt.

Prologhe vanden Olijftack.

Inhoudende de Solutie opde Questie / Hoe oirboorlijck ons sijn die
doecke engienen/Cooplieden die rechtveerdich handelen.

Personagien.

Ambachtsman.

Broederlijcke liefde.

Rechtveerdicheyt.

Eenen Ambachtsman ghenaemt groote menichte.

Hoe benaut/hoe beswaert was ick in drucke
Doo; oorloghe en dieren tijt seer by vergaen
Maer nu soo ist al peys met grooten ghelucke
Waer doo; men nu siet ouer al vzeucht opstaen
Och en hadde broederlijcke liefde ghedaen
En den Coopman ick waer van hongher deurreten
Tghedinckt my wel ick en salt niet haest vergheten
Het heymelijck ghebzeck dwelck my doen dwanck
Ick was ghepluckt gheteest inden buyck ghesmeten
En wist alte wel waer dat my den schoen wzanck
Tis nu al ghebetert Godt hebbe loff en danck
Die de sijne noyt en verliet ter noot
Waer mach Broederlijcke liefde sijn die my boot
Trouwde/en de my groote assistentie
Broederlijcke liefde.

Hier ben ick met alder diligentie/
Wat is v belieuen seght met reuerentie
Ick wilt v volbringhen na mijn vermeughen//soet
Ambachtsman.

In dit woort mijn herte en sin verheughen//moet
En weet ghy niet hoe dat met my al was ghestelt
Ick was sonder hauer/cozen/broot ende gheyt
Armoedich ghequelt/van alle sijen suel
Sonder den Coopman//ick/waer wech doo; tlijen sel

Dus soo moet ick v een sake ontdecken
V biddende dat ghy met my wilt vertrecken
Hoe oꝛboozlijck dat ons sijn warachtich
Die cloecke cooplieden die sonder beulecken
Rechtueerdich handelen voorszpoedich en machtich
God vreesen indachtich tot elcker heure
Broederlijck.

Sulcke sijn oꝛboozlijck dit tyrecht nateure
Des lants wehuaren isser in ghelegghen
Liefde ende eendracht groepter deure
Peys en vrede weretter by vercreghen
Ambacht.

Hoe vierich is mijnen gheest nu gheneghen
Om voorts te wetene die groote virtuyten
Die den coopman bethoont wilt toch bewegghen
Alle menschen van binnen en buyten
Broederlijck.

Ten is niet wel met tonghen om uyten
Wat dat den rechtueerdighen handel al doet
Want hy can doen die tressozen ontslypen
Waer wt coemt oueruloedighen voorszpoet
Rechtueerdighen handel is gheduerich en goet
Riet dan duecht en coemter wtgherese
Ambacht.

Behulpich den armen met verstande vzoet
In alle dingghen seer wtghelesen
Broederlijck.

Den coopman is nut ende weert ghevreesen
Soo die rechtueerdicheyt hier sal laten bliicken
Waer mach sy toeuē/och waer mach sy wesen
Sy is de ghene die ons sal ghelijcken
Rechtueerdicheyt.

Hier ben ick die landen en steden doe ricken
Soomen ghesien heeft in vooꝛleden tijen
Ick ben een die niemant en sal affwijcken
Ghetrouwe/gheduerich sijn mijn heerschappijen
Ick ben een die de stadt can beuēijē
Men die rechte hant des Vaders gheseten
Die my te rechte handelt sal hem verblijen
En ten wtersten comen tot sijn vermeten
Ambacht.

Nu hoop ick dat wy bescheet sullen weten
Hoe nut dat ons is den coopman eerbaer
Die rechtueerdich handelt hem eerlijck ghequeten
Heeft in woorden in wercken ouer al eenpaer
Rechtueerdicheyt.

Dit sal ick bethoonen met redene claer
Waer toe die cooplieden sijn gheordineert
Tot het weluaren vanden lande/maer
Niet om woecker/waer op veel sijn gheuseert
(Waer door dat groot goet wert gheconquesteert/
Maer om dat sy soudē sustineren ter noot
Die noodeloos sitten seer gheperturbeert
Met thuyt vol kinderen in benaetheyt groot
Ambachts.

Dit is warachtich o bloeme minioot
Tis nu den tijt dat elck soect eyghen proffijt
Goederlijcke.

Dat coemt om dat sy broederlijcke liefde sijn quijt
Hier door breeet en wijt is bedroch in elant meest
Men woeckert nu ouer al seer onbezeeft
Den huysbuyck wort ontmeten/ont-rekent/gheknaecht
Totten beene/die trouwe is veriaecht
Hier door wert men gheplaecht//inder waetheiden
Ambachts.

Sulck een coopman is onnut door sijn ouertreden
Der gherechticheyt/soo ick hier aenschouwe
Den eenen coopman besuijt ons op mijn trouwe
Alsoo seere hy is wel soo scherp en wreeet
Soo dat wy aen dlijf nauw houwen een cleet
Iae der armen sweet wilt hy eten en drincken
Niet dan op toermaledijt goet is zyn dincken
Plucken en teesen soo langhe als inent wel heeft
Goederlijcke.

Maer dander mach wel lijē dat men leeft
En mildelijck gheeft//al is tproffijt cleene
Rechtueerdicheyt.

Hierom mach hem wel verheughen elck eene
In die cooplieden die anders niet en begheeren
Dan rechtueerdighen handel tot liefden reene
Die met ia en neen sonder eedt hun gheneern
Sulcke cooplieden sijn nut/niet om ontbeeren

Quermidts dat gherechticheyt heur is ontrent
Een yeghelijck behulpich/niemant en deeren
Shelijckmen fiet gheschapen het firmament
Aen die locht tonsen behoeue excellent/
Verciert met diuersche sterren schoone
Soo nut sijn die Cooplieden/ cloeck en diligent
In alle duwieren/voor ons seer ydoone

Ambachtsman.

Dare en is niet nutter onder shemels troone
Dan den Coopman die inder waerheyt wandelt/
Glorie/eere crijcht hy ten loone/
Die alle dinghen rechtueerdich handelt.

Rechtueerdicheyt.

Alsoo nut is hy als tshynen vander mane/
Het welcke beweecht den schipper by nachte

Broederlijcke.

Jae alsoo nut als den wech is om te gane/
Rechtueerdicheyt.

Soo nut als Aurora die soo schoon comt ane/
Bespoeyende die cruyen met groote crachte/

Ambachtsman.

Ja soo nut is den Coopman groot van machte
Rechtueerdicheyt.

Als ons nut is die zee aen elcken cant/
Om tgoet te beweeghene met goede vrachte/
Waer tot dat rijst weluaren abundant
Tot voorspoedt en proffijte van het lant/
Eendrachtelijck met goeder manieren

Broederlijcke.

Alsoo nut als die sonne die can verciere
Den dach behoeffelijck alle vruchten/
Soo nut sijn die Cooplieden in hun hantieren
Die onderstant doen alle ghehuchten.

Ambachts.

Sonder den Coopman mochten wy wel duchten
Dat wy aen groote dierten souden gheraken/
Sonder den Coopman waer souden wy vluchten/
Sonder den Coopman soude ons droefsheyt naken

Rechtueerdicheyt.

Den Coopman is nut tot alle saken/
Soomen aen die coopstadt Tyrus heeft sien blijcken

Soo langhe als ick daer hebbe gherefideert
Sachmen Athenen en Amphissa rijcken
Dooz die Cooplieden hebben sy ghetriumpheert/
Alle landen steden hebben oock gheslozeert
Dooz die Cooplieden alsmer wel op let
Daer die Cooplieden afwijcken voozspoet mineert/
Triumphe en vzeucht daer gheheel verplet
Dus ben ick een die mate en reghel sedt/
Waer dooz Cozinthen quam ter grooter eeren
In Thebe sachmen vzeucht oock vermeerren/
Soo langhe als rechtueerdighen handel daer bloeyde
En groote triumphe onder die heeren
Dooz tweluaeren dat doen ouer al vloeyde

Soederlijcke.

Maer doen bedroch en valscheyt op stont en groeyde
Soo zyn die vermaerde Coopsteden seer saen
Verandert twelck het bedroch heeft ghedaen
Waer dooz die Cooplieden zyn vertroocken
Landen en steden verghinghen ter ruyne
Dit can onrechtueerdighen handel rocken/
En vzinghen alle dinghen ten quaden sijne
Ambachts.

Die Cooplieden die elcken gheuen het sijne
Sy sijn oozboozlijck vooz alle personen
Sy besorghent ons met arbeyt ende pijn/
Van bier/van wijne// niet om verschoonen
Quervloedicheyt van ware en grooten schat

Soederlijcke.

Daer rechtueerdighen handel is vaert wel die stat
Eck hcuets te bat/daer vze onghelaect
Is deen let niet tot des anders hulpe ghemaect/
Den Coopman moet ons allen onderhouden/
Daer broerlijcke lijfde is/vrientschap blaect
Ende doct triumpheeren mans en vzuwen
rechtueerdicheyt.

Put sijn sy dees cloecke Engicnen vol trouwen/
Heuren handel is goet onder alle staten
Met rechtueerdighe wercken der caritaten
Commende te baten//cleen ende groot/
Sonder lieghen/bedrieghen den armen noot.

Soederlijcke.

Op den Coopman machmen vry wel nemen regaert
Weerdich om eeren die rechtueerdicheyt baert
Te water/ te lande in groot perijckel vaert/
Soeckende proffijt vanden landen alleene
Die zijn lijf/goet/noch ghelt gheenssints en spaert/
Peerslich om elcken te helpen is te beene.

Ambachtsman.

Sulck een Coopman en is vry niet cleene
Die sonder woecker gheeft en leent doet wijselijck

Broederlijcke liefde.

Sulck een is alle menschen prophtelijck
Want wonderlijck soo sijn Gods discretien
rechtueerdicheyt.

Eck lant heeft sijn besonderde specien
Soo dat warachtich blijct oost/ suyt / west en noort

Ambachts.

Wat souwer sonder den Coopman comen voort
Niet/maer hy bringht aen voort al watmen begheert

rechtueerdicheyt.

Hier me concluderen wy ghy heeren erpeert
Dat dese Cooplieden en cloecke engienen
Die rechtueerdich handelen als practisienen/
Sijn soo nut als den seylsien playfant
Nut is den schipper/ sy sijn die ons dienen
Te water/te lande wt liefden vailliant.

Broederlijcke.

Sy sijn die behouwenisse van het lant:
Ja soo nut als dat sout is op der eerden.

rechtueerdicheyt.

Alsoo nut als dwater is om blusschen den brand
Soo sijn die Cooplieden oock groot van weerden.

Broederlijcke.

Soo nut als den dorstighen is den drank
Soo sijn die Cooplieden die gaen den rechten ganch
Voor de ghene die in armoeye woeten.

rechtueerdicheyt.

Soo nut als tbroot den hongrighen is/sijnde cranck
Tot lauenisse om haerlieder versoeten/

Ambachtsman.

Soo nut sijn die Cooplieden wy kennen moeten
Die rechtueerdich handelen onbezweest.

Rechtueerdicheyt.

Dus bidden wy dat Godt met sijnen gheest
Alle cloecke Sooplieden wille verlichten/
Die hier nu sijn in dit lustich sozeest/
En in broederlijke liefde sichten/
Op dat Antwerpia eerlick mach beclijuen.

Broederlijke.

Daer Rechtueerdicheyt is sal voorspoet bliuen
Dus ons vierich herte wilt bekinnen//goet
Sny Violieren neemt dit van ons Slijuen
Door een Prologhe Edel sinnen//vzoet
En al dat Dolijstaccken hier wt minnen//doet.

Dbelieft den Heere.

N ij

Dc

De Goubloeme van Antwerpen.

Presentacie.

Ghewijckelick Tgoubloemken altoos toeluyckende is
Hem seluen/inde nacht met een truerich wesen
En door der sonnen schijn ontplyckende is
Wakende nae den daegheraet ghepresen/
Soo oock wy groeyende bloemkens midts desen
Met alle ons me-broeders eenpaerlijck
Nu ontwaect zyn/om des druce ghenesen
Door dlicht des peys/dwelck op ons schijnt claerlijck/
En die door tweedzachts duy sterheyt venaut swacelijck
Langhe hebben ghetruert/ en moesten swichten
Maer nu verweect zyn/soot blijct openbaerlijck

Cot conste/om dat wy vzeucht soudē sichten
Dooz den peys die alle gheesten can verlichten.

En oock (want ghy constighe Violieren
Ens daer toe beruert/die sijt gheneghen
Tot minsamicheyt/met ionstighe manieren
En tot al dat een reyn constenaer can plegghen/)
Wy Soubloemkens ons eendzachtelijck verlegghen
Tuwaerts met een minlijcke presentatie
Om dat wy cicken souwen beweeghen
Als groeyende in duechden/sonder turbatie
Tot een lieflijck accoozt/alle arguatie
Schouwende die mocht hinderen oft letten
Want duecht/ noch vzeucht en mach houwen statie
Al sijn rechueerdich al haer wetten
Als tweedzacht hem wūt daer teghen setten.

En hierom wy ons nu vreedsamich paren al
Snder alle Bloemkens der Ahetozycken
Diemen heden hier sien vergaren sal
Ja soo trouwelijck hoep ick sonder aftwijcken
Als Pylades Gzesti was/(niet om ghelijcken)
Tsamen adiunct met een lieflich verbont/
En om dat aen ons alsulcks soude blijcken
Soo wordt v/ons Deuijse eerbaerlijck gheiont
Wt eenen oprechten ghewillighen gront
Die ons daer toe dwinght dooz tgheests ingheuen
Inspirerende/ eenen duechdelijcken vont
Om dat liefde sou worden verheuen
Nu tweedzachticheyt van ons is verdreuen.

Daerom edel Princieren/ncemt danckelijck
Het ghene dat v / ons ionste toesent
Al is de conste in hem seluen cranckelijck
Alleentlijck ons ghewillich herte bekent
Dwelck hem soo vierichlijck touwaerts went
Niet om hoocheyt (weerdich om misprijzen)
Waer dooz is spruytende een twistich regement
Maer om dat wy duechdelijck souwen bewijfen
Al na dīnhout van onser Deuijfen/
Dat wy als minlijcke broeders/met eeren
Den aert der consten willen in ons doen rijfen
Bliende al dat hindert en sonder versieren
Vzeucht/duecht/ionstich versamen/moghē vermeerēen.

Prologhe.

Personagien.

Antverpia.

Eerlijcke conste *Een vrouwe.*

Eerlijcke conste.

Mijn siele verhuecht tot in den gheest nu
Om dat Mars bloetghierich tempeest nu
Is verdwenen / en sijnen standaert ghebroken
En dat des peys banieren / nu sijn ontploken
Die seer langhe ghedoken / hebben gheleghen
Dies nu vrecht is rijfende in alle wegghen
En elck is gheneghen / tot solacelijcke ionste /
Daeromme ick nu / eerlijcke conste /
Woerde verheuen van yghelijcken /
Bijsonder van Antverpia / niet om verrijcken
Die nu laet blijcken / als een maecht playfantelijck
Haer ionste tot mijnwaerts seer triumphantelijck /
En alle mijn beminders lieflijck heeft ontfanghen
Dies ick tot haer wil nemen mijn gangghen
En met dancksegghinghe bewijfen eere /
Ick hebse ghesien dies ick my tot haer keere
Om te groetene met verblindinghe /
Noës gratie / Abrahams ghebenedijdinghe /
Josephs voorspoedicheyt en auentuere
Moet v aenleuen / tot elcker vze
O maghet puere // weerdich bepeereit
Die hier een bloeme sijt op de werelt
Daer elck voetsel af haelt / om sijn ghenesen.

Antverpia.

O eerbaer conste / wellecom moet ghy wesen
Wien dienst gheprezen // is my seer aenghename
Maer aengaende alfulcken lof ick my schame
Want onbequame // ven ick daer toe noch vonden

Leelijcke conste.

O neen ghy niet/ ick moet wel vermonden
En noch meer wil ick my te segghene pijnen
Shelijck men de mane siet cleerste schijnen
Onder alle sterren/aen themelsch firmament
Soo gade ghy docht/ o maghet excellent/
Ieghelijcken/in heel Europa te bouen/
Sijdy dan niet wel weerdich om louen?
Hy mocht den grouen/voorwaer wel slachten
Die v eenichsins sou derren verachten/
Wen my betoondy nu onghespaert siel
Wven goeden verstandighen aert wel/
Want om datmen elcken tot miwaerts verwecken sou
Begheerdy datmen loffelijck ondecken sou
Alle goey consten/ en haer weldaden/

Antwerpia.

Aedene/en natuere/my dat raden/
Want die v versinaden/o bloeme van weerden
Sijn een onnut ghewicht hier op der eerden
Want de werelt die eerst woest was/onmanierich/
En de menschen daer by seer onbestierich
Die hebt ghy seer cierich//alsoo verient
Dat de verstandighe tot duechden ghewent
Nu seer wel bekent/ hoe grootelijck
Dat ghy ons behulpich sijt/ en hoe nootelijck
Nochtans wordy verstootelijck/van de onwisse

Leelijcke conste.

Daerom Antwerpia sijdy groot van prijse/
Die mynen naem/ mynen lof wilt verbreyen
Om dat hem yeghelijck sou vermeyen
Met my/ en om dat de groue natuere
Die wraet/straf is/en in als suere
Tot constighen labuere/ haer sou begheuen

Antwerpia.

By v moeten alle menschen leuen
Daerom weerdich verheuen/behoor dy tsijne
En want donconstighe veracht v doctrine
Die nochtans seer diuijne/is vermeert
Soo hebbick tot uwer liefden begheert
(Soo ghy hier selue vercleert) te wetene
Dooz de Violiere mijn inghesetene/

Waer door datmen best de grove sinnen
Sou moghen verwecken tot v/ en doen verninnen
V constighe gauen/ in als ydoone
Want ghy sijt de fleur/ ghy spant de croone
O schoonste schoone/ en verhuecht den crancken

Eerlijcke conste.

Daerom en can ick v niet te vollen ghedanchen
En gheenlins teghen v sulchs oock verdienen
Dat ghy ontboden hebt alle Rhetorizien
Sinnen Brabant hier/ tot uwer feesten
Om dat alsulcke constighe gheesten
Vuccht souwen volleeften/ met minlijcke manieren

Antwerpia.

Dats mijn intentie/ want die hantieren
W eerbaer conste wilt/ reyn/ en sedelijck
Moet hem sonderen/ om minlijck en vzedelijck
Te ghebruyckene/ een eendracht ick accoorz/
Want die daer in faelgeert cleyne consoort/
Sal hy crughen door/ der consten vname/
Liefde/ en eernicheyt/ maect elcken bequame
Om een lofflijcke fame// te verweruen
Dooz v conste hier in tswereelts eruen
En versterckt/ eenen opzichten constenaer valiant

Eerlijcke conste.

Want daer twist/ en tweedzacht heeft douerhant
Daer wordick van cant// verstooren verstenen
Maer hier af willen wy laten spreken
Met constighe treken// mijn beminders reene
Dus sullen wy toe hoozen/ wat elck eene
Om mijns lofs verbruyen/ nu wten sal
En daer op sullen haer materie slyten al
Want onbehoorlijcheyt/ buyten sal ghevelt worden

Antwerpia.

Van mijn ondersaten/ sal v nu ghespelt worden/
(Welck zijn Soubloemkens groeyende in duechden)
Niet om prijs/ maer wt liefden als constighe uechden/
Hoe lofflijck dat ghy behoort gheacht te sijne.

Eerlijcke conste.

Reempt danckelock tot desen termijnne
Eerweerdighe Heeren/ dit simpel vermaen
En willet voer ons Prologhe onsaen.

Tſpel van ſinne der voorghenoemder
Goubloeme.

Perſonagien.

De menſche, *ghecleet op het antijcx, hebbende inde hant litte-
ram Pythagora.*

Ghierich herte, *ghecleet int root, hebbende een onraſte inde
hant.*

Verſtandich gheest, *Een Jonghelinck int vvit ghecleedt, al
ſinghende.*

Loſijcke fame, *Een vrouwe, ghecleedt in een gout gheel ſijen
habijt, met twee vlueghelen.*

Redene, *Een vrouwe.*

De menſche.

O Ghierich herte/ghy quet my te ſeere
Waer ick gae/oft ſtae/weyne oft keere
Ja ete/oft drincke/ghy ſit my ontcut
Reerſich en diligent

Ghierich herte.

Dat doe ick menſche/om dat ghy als een heere
Rijckdom ghebruycken mocht/weerdich alder eere
Want ſy is een moghende vrouwe excellent
In tſwerelts regement
Tot alder ouerbloedicheyt ghewent
Als een Coninghinne
Een voor de vermaerſte oock wel bekend
Een aertſche Godinne/
En deſe mucchdy crijghen tuwen ghewinne
Dooz my alleene/dwelck u wel vroet is
Wilt huer aenhanghen/met herte met ſinne
Want rijckdom des menſchen ſiele/en bloet is/

De mensche.

Maer sy is wanchelbaer/en onghestadich
Heden den eenen/morghen weldadich
Den anderen begracjt/en coemt beneuen
En dat dooz dingheuen
Der fortunen/daer sy altoos beradich
Na lustert/en menich dan onghenadich
Van haer subijtelyck wozt verdreuen/
En hun weeldich leuen
Moet dan mistroostich in dzoefheden sineuen
Dooz der fortunyn bestier
Die certijts als Cresus was vercheuen
Sy als Irus schier/
Geropt macct/tis ghebleken nu daer/nu hier/
Daerom al is rijckdom een groote Princersse
En menighen somtijts helpt tot dangier
Fortuyne regeert haer/als een meesteresse

Ghierich herte.

Ick kent/maer ghy en muecht niet betrouwen
Der fortunyn samblant/noch fundament bouwen
Op haer/al wilt sy rijckdom regeren
Met wanchelbaer vseren/
Maer ick ghierich herte/en sal v niet houwen
Om dat v/altoos als een lief sal houwen
Rijckdom/en sult dooz mijn inspireeren
Vast domineren
Soo langhe tot dat Tybitinaes tempteren
V coemt bestrien/
Der fortunyn lach/sietmen dzuck tribueren
Binnen cozten tijen
Met een muijck aenschijn can sy wel verblhen
De sommighe/niet om verrijcken//al
Die sy na bederft en brenge in lijen/
Maer ick/ghierich herte nemmermeer wijcken//sal

De mensche.

En of ick dan in rijckdom schiep behaghen/
En dat ick dooz v listighe laghen
Haer mocht vercrijghen auont en noene
Tot mijnen verdoene/
Sou de ducht(dit moet ick v oock vraghen)
Sulcx wel ghehenghen/en connen verdraghen

Die rechtueerdich is van opinioene
 Op den rijkdom coene
 Niet achtende/maer met wijsen bezoene
 Is misprijfende
 Al dat hindert/hoe lustich hoe groene/
 Sheenssins veriolijfende
 In rijkdom/al macher dooz sijn rijfende
 Hoocheyt/daer de broosche natuerre cranckelijck
 Na haect/die de wellust is spijfende.
 Welck al tijtlijck is en verganckelijck/

Paula.

Verstandich gheest.

Sheen lieflijcker solaes en is verlcant
 Den mensche/al hier op de werelt wijt
 Dan reyn conste waer dooz schande wort verbeent
 En de rampsalighe somtijts beurt

Die conste hanteren naer tbetamen
 En met verstant hem daer toe voeghen
 Die sullen ewich dooz haerder famen
 Den eerbaren/duchde:ijck ghenoeghen

Hieromme ick haer nu verstandich gheest
 Wel moet beminnen/in duchden schoone
 Want sy is de ghene die my aldermeeft
 Prijs en eere sal gheuen te loone

En alsulcken loon die is meer weerdich
 Dan gout oft siluer hoe schoon bepeerelt
 Want al is de mensche ghestozuen eerdich
 Desen loon sal noch dueren op de weerelt

En Princresse machmen wel noemen dan
 De supuer conste eerbaer van seden
 Want sy altoos haer meer beroemen//can
 Dan rijkdom/bemint in alle steden

De mensche.

Wiens voys clinct my daer weer in mijn ooren
 Amiable/en seer soet om hoozen

Om verstooren/tswaermoedich ghepeysen
 Eerghietich herte.

Tis verstandich gheest wilt van hem deysen
 Die tot alder lichtueerdicheyt is gheneghen.

Mensche.

ICK heb nochtans dooz sijnen sanck vercreghen

Verstandich
 gheest come
 ws al sine
 ghende.

Een solacelijck behaghen in mijn herte
Dus moet ick hem aenspreken
Eerghierich.

Het wozt v smerte
Wildy seer vele met hem handelen
En rijckdom sal v laten gaen wandelen
Dus wildy wel doen gheeft hem gheen credentie
Mensche.

Wat schaeyt dat ick hem gheue audientie
Tis mijn intentie//en mijnen wille
Wel verstandich gheeft//swijchdy nu stille?
Ghy waert vlues in gheschille//docht my met sanghe
Verstandich.

Therte moet somtijts verlicht sijn dwelck is banghe
Maer neerstich te langhe//ghemeynlijck verueelt
De mensche.

Segt my doch dan waer door v herte queelt
Want wven gheeft speelt//altoos met blijen sinne
Verstandich gheeft.

Om sulcke die ick soo diligent beminne
En de weertste kinne//in tswereelts statie
Want sy heeft een Godlijcke gratie
Sonder comparatie/al haer wesen//is
En daer toe reyn/en eerbaer by desen//is
Dies sy ghepresen//is//van my princepalijck
Gouen al die leuen/dies ick loyalijck
Hebbe ghesonghen een liet haer ter eeren
Mensche.

Wie is sy dan/wiens lof ghy wilt vermeerren
En daer ghy toe draecht sulcken vierighen ionste
Wiltse ons doch noemen
Verstandich.

Sy hiet de conste
Ick noemse v op tronste//maer gheacht seer groot
Ghierich.

Die gaet dickwils (soomen liet) om haer broot
Gemindy die met vierighen opstelle
Doozwaer soo sijdy een amozues gheselle
Maer tis al saus na thof/soo ick vermoeye
Verstandich gheeft.

Ghierich herte/ghy spreect als donvroeye

Dat ghy

Dat ghy der consten aert soo versmadende//syt
Maer tis om dat ghy meest radende//syt
Den mensche hier/ tot rijckdom machtich
En menighen nochtans seer onfachtich
Dit is warachtich//brenge in sijn bederuen
Shierich herte.

Aeen/die rijckdom op de werelt mach verweruen
Segt wie hem letten oft hinderen// can?
Verstandich gheest.

Oorloghe/fortune/seer haest minderen//can
Des rijckdoms macht/en daer dooz wijckende//is
Maer conste/alsoot daghelijc blijckende//is
Noch dooz oorloghe/ noch dooz der fortunen keer
En sal v gheenins af gaen/maer stantvastich seer
En trouwelijck sal v bliuen beneuen/
Dooz haer de menighe is verheuen
Die certijcs sadt in soberen state
Sy wist v den wech/sy gheeft v de mate
Tot een eerlijck/en een duechdelijck hanteren
En alle die haer tamelijck vseren
Die heeft sy vroom ghemaect/en weerdich gheacht oyt
Shierich herte.

Tis waer/maer sy maect menighe soo beroyt
Dat hy nauwelijck en can(tsin clae saken)
Vanden eenen broode ten anderen raken
En moet in pouers ghebuechten duycken
Verstandich.

Dat is de ghene/die haer misbruycken
Met onwijse/en dwase manieren//wilt
En oft de schipman sijn schip qualijck stieren//wilt
Wat vermach de zee dat hy coemt in laste?
Conste wilt ghebruyct sijn als de ghepaste
In dwase sinnen/en heeft sy gheen behaghen
Ten sijn al gheen coeks die langhe messen draghen
Dat sy conste oyt saghen//is huer een schande/
Hier coemt loflijcke fame/als de vailliande
Van haeren beminders/weerdich oock eene
Mensche.

Soo heeft sy dan veel beminders ick meene
Ghy alleene//syt niet van haeren ghespele
Verstandich.

Amphite
Et phocle
libra.

Veel beminnen haer/en sy beminter vele
 Ele/en onele/na der consten vrame
 En alle haer beminders eersame
 Die haer gheuen fauozisatie
 Vrouwen een lieflijcke accordatie
 Want sy haer gauen diueers can uyten
 Misso v Loflijcke fame int sluyten
 Wel segghen sal die groot is van name
 Loflijcke fame.

Loflijcke fa-
 me cōt met
 een trompet
 al blasende.

Gheen soeter ghehoor dan Loflijcke fame
 Vercondighen can en in alle hoecken
 Die eerlijck ghewin blaest/dwelck ons veel boecken
 Wel bewisen van der Grieken gheslachten/
 Dies ick mijn trompet noch eens blase met crachten
 Want vele wachten/na mijnen persoone
 Mensche.

Wat gheluyt is datte/soo soet van toone
 Ick ben onghewoone/te hoorzen sulck gheclanck
 Verstandich gheest.

Tis Loflijcke fame/die herwaert haren ganch
 Is nemende na mijn eerst ontfoutwen/
 Die de conste oyt heeft in eeren ghehouwen/
 Sonder haer flourwen/haer beminders reyne
 Want ghelijck fortuyne in tswereits pleyne
 Rijckdom(die tgerich herte prijs)regeert
 Soo oock conste bouen al domineert
 Dooz de Loflijcke fame niet om verhooghen
 Ghierich herte.

Sal ick ditte/ noch langher moeten ghedooghen
 En hoorzen dūdelheyt die ick sie bzinghen/by?
 Mensche.

Ghierich herte wilt v wat bedwingen//ghy
 Want Loflijcke fame wil ick ghehoor//gheuen
 Loflijcke.

Alle die onder des hemels choor//leuen
 Niet ontferslijcks hier/tot haerder baten
 Dan eenen eeuwighen lof achteclaten
 Welcken lof prijselijck wort vercreghen
 Dooz den verstandighen gheest die is gheneghen
 In alle weggen/tot de eerbaer conste/
 En die tot haer dan draghen vierighe ionste

Machmense niet wel hier sonder beroemen
Salich/en weerdich op de wecrelt noemen/
Want sy landen en steden houven in eeren
Verdruende/al donbehooplich verfeeren
En binnen luttel tijts dan hier verweruen
Eenen lof die nimmermeer en sal steruen/
Maer als een claer licht namaels schijnende//
Siet hier is verstandich gheest die hem pijnende
Totter consten is met diligentie/

Ich verheughe my van sijn presentie
Maer door wat intentie/ is hem beneuen
Het gherich herte der consten verheuen
Met onruste/een hertneckich viant?

Verstandich gheest.

O Loflijcke fame/my een groot onderstant
Wien vops mijnder herten voetsel//is
En eerlich ghewin een bequacm versoetsel//is
Een medecinael boetsel//is/ sonder falen/
Loflijcke.

Daerom come ick v wt liefden aentalen
Maer wilt my verhalen/en vry antwoorden
Waarom dat ick v hier sie accoorden
Met tghierich herte/onser beyder vrient//niet
En die den rijckdom als een slaue dient//siet/
Hem seluen/noch niemanden ionnende duecht

Verstandich gheest.

O fame/ fame die seer veel vermuecht
Ich sal v den gront hier af vercleeren/
Tghierich herte en can my/gheensins deeren
Want conste alleen doet my veriolysen
Maer den mensche sou hy gheerne aenrijfsen
rijckdom die ick ghelijck de spinne//hate

Loflijcke.

Wel hem die tot sijnen ghewinne//mate
Eerlich ghebruyckende is/ en daer na luyf stert
Conste en sal voor hem niet worden verduy stert
En tghierich herte en sal daer gheen lant//reijghen
hoe sal dan mijn trompette triumphant//swijghen
voor de sulcke? daer ick tot alle plecken
leghtlich tot consten me can verwecken
I mach daer mede gocken/tg hierich herte

Dwelck den mensche met onrustelijcke smecte
Tot alderhande boosheyt is quellende
Menich mensche.

27
28
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

O loflijcke fame tuwaerts hellende
Is mijn herte dooz v lieflijck ghewaghen
Maer mach ick v wel sonder stoozen vraghen
Hoe dat den naem is van uwer trompetten?

Loflijcke.

Sy heet eerlijck ghewin/wilten op letten
Daer gheerne na hoozen der consten beminders
Maer na schandelijck ghewin/daer veel hindere
Wtspuyt/tghierich herte ongherust//haect
En ghelijck de siecke met crancken lust/smaect
De soeticheyt der spijzen telcken termijne
Soo is loflijcke fame oock ten sijne
Tghierich herte een walghinghe derf ick wel upten
En eerlijck ghewin doet sijn oozen tuyten
Daer hy op spoudt/tis dickwils beuonden

Menich mensche.

Ick verstaec seer rijpelijck v doozgronden
Dies ick hake totter consten onbeulect
Dooz eerlijck ghewin/daer mijn herte na treect
Dwelck ghy toeblaest/dus mucchdy gaen strijcken/wel
Ghy ghierich herte/en van my wijcken//snel/
Want v practijcken//sel//souwen my doen quelen

Ghierich herte.

En loflijcke fame sou my oock vervelen
Die talle spelen/wilt bedruuen ragie
Dus wil ick elders nemen de passagie
Cleyn auantagie//sou my hier ghebuecen

Loflijcke fame.

Siet hier coemt redene nu/groot van valueren
Die ons oock wel sal helpen rechtueerdich tuyghen vzoet
Dat een elck vooz der consten daer buyghen moet
Ghcacht bouen rijckdom die groot wilt wesen

Redene.

Redene
corint wt/
gheleer int
blawe/ heb
bende inde
hande eenen
breydel.

Wie sou doch twijfelen moghen in desen?
Want die conste/met my redene verwoeruen
Ghy loflijcke fame in tswereelts eruen
Sult hem eerlijck ghewin altoos soo toeblassen
Dat hy rijckdom(daar de ghierighe na rasen)

Niet achten en sal/maer tot sijnder vromen
Van selfs hem wel sal thys willen comen:
Want conste soo een Philosoph spreeket vroedich
Den mensche groot maect/ia en vrymoedich
En daerom wordtse dickwils vry conste ghenaemt
En diuerse gauen/ (alfoot elcken betaemt)
Den mensche verleent door v verstandich gheest.

Verstandich gheest.

Grammatica is eenen soeten keest
Daer elck eene eerst/ door constich wordt verciert/
Dialectica hout haer oock wel ghemaniert/
En dan Rhetorica weerdich om pruisen
En gaue/die niet alleen doet veriolisen
Maer beruert/leert/ ende duecht verclaert/

Loflijcke.

Astronomia, heester oock vele vermaert
En groot ghemaect/tot menighe stonde/
En Cosmographia, des werelts ronde
Door der consten gaue can describeren/
Geometria/en machinen niet verneren
Die met mate elcken can ghenoeghen/soet

Redene.

Daer huer Arithmetica by voeghen/moet
Dan isser Musica oock niet om verienten
Die den mensche can vrucht in therte prnten
En alle swaermoedicheyt doet verdriuen

Verstandich gheest.

En dit sijn al gauen soo gheleerde schrijuen
(Al ist dat donconstighe daer op veent)
Die conste haren beminders verleent
Sonder welck door der consten gheest verciert//suel
En mach gheen rijcke worden gheregiert//wel
Soo Loflijcke fame breeder sal wtlegghen

Loflijcke.

Daerom was altoos Aristippus segghen
Veel beter waert een bedelaer te sijne
Dan der consten gaue en doctrijne
Te deruen/die niet den mensch alleene
Vereerbaert/ maer oock is voor tghemeene
Profijt o:boozlijcken/en seer bequame/

Den mensche.

V woorden/ o loflijcke fame
Hoe meer/ hoe beter my soo behaghen
Dat ick totter consten moet ionste draghen
En van my iaghen des rijckdoms begheerlijckheyt
Welck maer en is cen tijclijcke weerlijckheyt
Onderdanich der consten/ soo ick aenhoore
Aedene.

Hy mocht wel nachten den geck oft den dooze
Ja oft den onredelijcken creatueren
Die der consten loffelijcke cueren
Misprisen wouwe/ wel weerdich om louen/
Verstandich gheest.

Sy is elcken nootfakelijck
Aedene.

Sy gaet te bouen

Al het ghene dat de sonne bestraelt/
Want een Philosoph ons merckelijck verhaelt
Haer gauen die men van haer verweruen mach
Comen van God/ en nimmermeer steruen mach
De loflijcke fame/ die altoos is bereet
Tot haren dienste/ soo ghy siet/ wijt en breeet
Haer beminders altoos verweckende
Met eerlijck ghewin/ haer gauen ontdeckende
Die sy yeghelijcken oyt heeft ghegheuen
De mensche.

Hoe soudich dan haer gauen verheuen
Commen vercrughen/ en haer soete gratie
Moghen verweruen/
Verstandich gheest.

Sonder fallacie

Ich Verstandich gheest/ sal v daer toe helpen/
Aedene.

Ich Aedene/ sal doock v begheerte stelpen
Want sonder my/ en nuuechdy niet beghinnen
Loflijcke fame.

Tis warachtich dat moet elck bekinnen/
Want ghelijck God de werelt is regierende
Soo is Aedene den mensche bestierende
Die men Microcosmus wel mach noemen

Dat is een cleyn weereelt/soo haer berouwen
De gheleerde in wiffheden volheerdich/

Verstandich gheest.

En datte/hier omme want dlichaem eerdich
Van de vier elementen is ghegenerceert/
Maer den gheest is wt den hemel gheinflueert
En daerom sijn wy menschen v nootelijck
Verweckt tot consten

Redene.

Wy mercken blootelijck
Soot is gheschreuen/als de vrouwe van huys// is
Men siet datter dicwils een groot abuys// is
Onder die dienstmaerten en een twisfich discoozt/
Soo oock sijn de sinnen altoos verfoozt
Als Redene daer ghebreck is om volenden/
Oft iet te beghinnen

Phocildes

Loflijcke.

Slacht dan den behenden
En wilt der redenen voetstappen volghen naer
Wilde ghebruycken de supuer conste eerbaer
En haer oirboozlijke gauen ghenieten/
Maer eerst sal men v sonder verdrieten
Der consten oorspronck ontdecken figuerlijck
Op dat v herte mach heel beuerlijck
Daer door verweert worden in duechden eerlijck

Du schuyft.

De mensche.

Och ick sie hier nu twee puncten heerlijck
Maer den sin van dien can ick niet beuroeyen

Loflijcke.

Osa/mensche/ick wil my gheerne moeyen
Om sulchs te vercleerene/soo moechdy weten
Wat conste is/siet/die daer is gheseten
Op den viercanten steen vast als een pilaer/
Dat is Mercurius in de plaetse voorwaer
Van de edel conste vrymoedich gheschepen
Want hy eerst verleent heeft en begrepen
Der consten gauen/soo menighe tuyghen

HONOS ALIT ARTES.

*Ut Sphaera Fortuna, cubo sic insidet Hermes,
Artibus hic varijs, casibus illa praest
Lubrica sed casus fortuna minatur iniquos
Ast certam miseris ars bona praestat opem.*

Redene.

En dat is fortune die voor hem moet buyghen
Wankelbaer staende op eenen ronden//clood
En teghen haer cracht tot alle stonden//bloot
Is Mercurius ghestelt/want als sy faelgeert
En door haer wankelbaerheyt wort verneert/
Soo versoectse aen hem eenighe hulpe/want
Der consten ghebruyck is seker en valiant
En der fortunnen ghewin ongheduerich is
Die sy heden blij maect/mozghen truerich is
Die sy haest groot maect/dickwils weer saen vercleent
En ghenen rijckdom en gheeft/maer naectelijck leent/
Dat sy heden waer meent/is mozghen gheloghen/

Loflijcke fame.

En die dan eplaes worden bedrogghen
Door der fortunnen snelle accidenten/
Als vrant/ongheual/oft der siekten toymenten
Of door coomeschap tsi te water/te lande
De conste lieflijck/en als de goederhande
En sal den sulcken haer gauen niet ontsegghen/

Mensche.

O loflijcke fame wilt my doch wtlegghen
Wacrom heeft Mercurius die conste voorstaet/
Sulcken roede inde hant met een vroom ghelaet
Daer twee slanghen aen ghecnoopt sijn vrent om siene?

Loflijcke fame.

Ick sal my verneren noch om dat te bediene
De roede hy altoos in teecken des vreedts draecht/
En de twee slanghen daer aen ghecnoopt onuersaecht
Deen een manneken/dander een wijfsken soet
Dit beteekent dat sijn redene vroet
Met woorden moet/van discretien soo sterck
Doozbonden sijn/dat noch leech noch clerck
Die en can weerlegghen oft contrarieren

De mensche.

Maer wat personen hem adhereren
En soo adiunct scaen als de ghetrouwe?
Deene/een man/dander een vrouwe
My lust wel te weten hier af d'intentie?

Verstandich.

De vrouwe die heet experientie

En de man fiet/die is arbejdt ghenaemt
Hebbende een spade/alsoot betaemt/
Die neersticheyt hiet/en door hulpe van desen
Heeft Mercurius alle consten ghepresen
Vonden begrepen/en ghebracht te voorschijne
Dus sy hem wel adiunct/behooren te sijne
Want eenen ghetrouwen dienst/sy hem ghedaen
Tot elcker tijt hebben/

Loflike.

Hierom is mijn vermaen
Datmen gheen conste en can verctighen
Sonder neerstighen arbejt/niet oock verswijghen
En moet ick experientie/die veel vermach

De mensche.

Mijn herte verbljft door al dit ghewach
En door dusdanich aenschouwen figuerlijck
Een sieenen herte sou wel worden beruerlijck
Totter consten/en die moeten beminnen

Loflike.

In die God ghebruyct heeft in tscheppens beghinnen
Dooz den Godlijcken gheest der natueren crachtich
Soo ons dat wel beschreuen is warachtich
Waer dooz Philosophie heeft ghenomen
Eerst haren oorspronck/en is ghecomen
In smenschen herte/een gaue loffame
Die den stercklijcken gheest nut is en bequame/
Van al dat aertsch is den mensche treckende/

Liedene.

En tot al dat hemels is hem verweckende
Soo Philon dat opelijck ghescreuen heeft/
En Philosophie soo groot verheuen heeft
Segghende dat een wetenschap eenpaerlijck//is
Van al dat Godlijck/en menschelijck claerlijck//is
Weerdich gheacht moeder der scientien/

Loflike.

Mercurius eerst dooz sulcke inuentien
Egipten met goude statuyten vercierde/
Icyrges Iaccedemoniem manierde
Dooz Philosophie met goede wetten/
Solon sachmen oock Athenen setten
In prosperiteyt dooz Philosophie

Zaus Phi-
losophie.

En Pitagoras oock als de vrye
Den steden in ou Grieken ordíneerde
Goey ordinantien/en niet en factgeerde
Plato in Arcadien/soo my beuinden
Dooz sijn Philosophelyck onderwínden
En dese/en noch meer andere certeyn
hebben achterghelaten in tswereelts pleyen
Een loflijcke fame die ewich sal dueren
Redene.

Astrologia dooz den gheest der natueren
Is weerdich ghepresen te sijne//oock
Van Mercurio gheuonden dínne//oock/
Thales Milesius heeft hier dooz ghewonnen
Eenen grooten lof/die aldereerst der sonnen
Eclipsis heeft gheexperimenteert
Loflijcke.

Laus Astro
logie.

Ptholomeus heeft in Grieken gherekídeert
En tfirmament des hemels daer ondersocht
Om dat Atlas eerst voort heeft ghebrocht
Der sterren conditie (seer xpeert
In die scientie) was hy soo vermeeret
Dat de Poeten hier voortijts plaghen
Te fingeren/tot sijns lofs behaghen
Dat hy den hemel op sijn schouweren droecht/
Cleostratus voorzichtig oock spade en vroecht
De teekenen des hemels heeft gheopenbaert/
En dese altsamen dooz haren constighen aert
Eenen onsterflijcken naem hebben behouwen
Redene.

Noch isser Geometria/niet om schouwen
Een conste de welke is seer laudabele
En in veel consten seer profitabele
Daer subtilheyt in ghelegghen perfect//is
Verstandich.

Laus Geo
metrie.

Maer sonder Arithmetica incorrect//is
Ghesusters van cender moeder ghesproten
Redene.

Dooz haer worden steden/Casteelen/en sloten
Conincklycke Palleyzen op mate ghesiet
Lof.

In Egypten is eerst soo Plinius vertelt

Dese

Dese constelijcke gaue begrepen bloot/
 Want door de inundatie van Nilus groot
 Alle palen des lants ghedestruuert//werden
 En door dese conste weer gherefigneert//werden
 Ieghelijcken sijn palen als te vueren
 Redene.

Josephus
 de antiquis
 saribus.

Maer eer Abraham/soo Josephus can rueren
 In Egipen quam was sy onbekent//daer
 En daer na heeftse seer diligent//clær
 In Griecken ghebrucht/Plato/seer verstandich/
 En soo wie dat dese conste vaillandich
 Niet en cost/dede hy wt sijnder scholen sluyten/
 Loflijcke.

Pithagozas vol alder virtuyten
 Heeft hondert offen hecatombe ghegheuen
 Door een offerande(soot is gheschreuen)
 Om dat hy tot deser consten had gheuonden
 Een nieu perfectie/wie sou niet vermonden
 Sijnen grooten lof dan hier op der eerden?
 Redene.

Zaus Arith-
 metics.

Arithmetica is dock groot van weerden
 Waer door comenschap crijcht assistentie/
 Mercurius creech eerst de inuentie
 In Phenicia/ en dat daer omme
 Want de comenshappe met een clær somme
 Moet ghebruycht sijn/ die eerst weert gheuseert
 In Phenicia/dies hy is gheestineert
 Als God van dien/ooch/ door de groote ionste
 Die hy daer toe droech
 Verstandich gheest.

Sonder welke conste
 En mocht de Comenschap niet bliuen garnde
 Wel weert datmen oock den lof varmaende
 Van alle die haer hier in hebben ghequeten
 Loflijcke.

Archimedes lof en wort oock niet vergheten
 Noch Eudorus fame groot dier ghelijcke/
 Euclides en laet hier in gheen swijcke
 Wiens practijcke/machmen oock wel verheffen
 Die al dat rou was ghestelt heeft effen
 Dies men sinen naem sal eeuwich noemen

Mensche.

Sch te rechte moghen sy haer wel berdoemen
Al dese meesters der consten diuijne/
Regeerders/en heeren/der werelt te sine/
Want sonder conste wel weerdich ghepresen
Sou de werelt grof/rou ongheschied wesen
En alle menschen waeren soo ick versta
Den beesten ghelijck

Verstandich gheest.

Noch isser Rhetorica
Daer eloquentie wt neemt haer voetselen
Die den mensche nu is een groot versoetselen
Die hier voortmits donredelijcke dieren
Ghelijck was/

Zuis Rhet
orice.

Loflijcke.

En niet en cost bestieren
De sulcke/soo Aristides can betuyghen
Maer deloquentie die heeft doen buyghen
De onredelijckheyt/die oock op de werelt
Mercurius voort ghebracht heeft weerdich bepeerelt
Hoven gout/oft siluere/voor ons voorspoedich

Redene.

Tis een conste die den mensche ouervloedich
Wt den mont spruyt wuysheyt vercleerende
Alle ongheregheltheyt wech weerende
Een Coninghinne der dinghen weerdich gheacht
By keysers en Princen

Diffinitio
eloquensie.

Loflijcke.

Sy heeft ghewracht
Sinnen Athenen eerst een loflijcke daet
Dwelck aen diueresse Statuers vzoech en laet
Wel is ghebleken die om verhalen
Hier souwen veruelen

Redene.

En met coxter talen
Hebben de Lacedemoniers begrepen
Dese const/en met sententien onuernepen
Een groote wuysheyt ghebruyct met sinne

Loflijcke.

De Romeynen hebben haer oock hier inne
Wel ghequeten/en constich te werck ghestelt

Soo Tullius in Oratoze vertelt
Daer hy alle Oratuers lof blootelijck
Vermaent/en schryft dat is seer nootelijck
Eenen Oratuer van elcke scientie
Te hebben verstant/die met eloquentie
Den onuerstandighen wilt beweghen
Oft den simpelē

Redene.

Dus sy hebben vercreghen
Alle Oratuers constich gheengient
Eenen wonderlijcken lof en seer wel verdient
Alwou haet en nūt dickwils haec bederuen
Dooz eyghen bate

Loflijcke.

Nochtans niet steruen
En sal heulic naem tot gheenen tijen
Verstandich gheeft.

2 AUG 21 Mus-
sic.

Wd comen wy tot Musica die verblijen
Den mensche can/en verwecken/en betueren/
Ja en doock douredelijcke creatueren
Soot aen Syphus hier voortijts is ghebleken
Die eerst in Tracien dooz Musices treken
Dewilc beesten heeft doen danffen en springhen

Loflijcke.

Mercurius heeft doock een seer sonderlinghen
Instrument(dwelck hy Sypho gaf)gheuonden
Redene.

Musices lof machmen vry wel vermonden
Want Dauid die heeft(een man na Gods herte)
Met Musica alle swaermodighe smerte
Verdreuen/en Psalmen/en loffanghen ghedicht

Loflijcke.

Met sijn herpe heeft hy Sauls herte verlicht
Want als Saul buyten sin was(dwelck ghebuerde
Dickwils)daer hem den quaden gheeft toe betuerde
Als dan/nam Dauid tot hem sijn ganghen
En sancck Godozuchtighe loffanghen
Spelende op sijn herpe een soet behaghen
Soo dat hy daer dooz altoos cost ver iaghen
Wt Sauls herte desen quaden gheeft
Soo schryf. uige betuycht.

Redene.

Aedene.

Beueelt hy niet meest
Dat wy louen/dancken sullen telcken keere
Met loffanghe den almoghenden heere
En met alle der Musijcken instrumenten
Loflijcke.

In Arcadien/ met wijsse consenten
Wert voormaels een maniere gheordineert goet
Dat een elck leeren moeste Musicam soet
Soo langhe tot dat hy tsinnen dertich iaeren
Ghecomen was/maer doen sy lieten varen
Dees maniere/soo Plinius beschrijft
Werden se in boosheden alsoo verstuft
Dat sy inden haet van alle menschen quamen
Aedene.

Sabellicus
Plinius / 't
Kaphael vo
lectranus.

Hierom en mach haer oock niet schamen
Musices lof/ want in alle prouincen
Hebben haer (en noch doen) Coninghen en Princen
In eeren ghehouden en seer begracijt
Verstandich gheest.

Artis Poes
sic laus.

De Poetije is hier door ghesondacijt
Dies men de Poeten wel mach exalteren
Die alle haer schriften pronuncieren
Al singhende/ en consich op mate stellen
Loflijcke.

Der Poeten lof waer quaet om volspellen
Want eenen Godlijcken gheest wercke in haer vierich/
Soo Philon seyt/ haer noemende vierich
Kinderen Gods/door de Godlijcke gauen
Welcke conste was alsoo ghegrauen
In Suidius herte dat hy seyt waerlijck
In ons is eenen God/daer wy openbaerlijck
Dooz worden ontfcken vierich van binnen
En dien gheest tot der hemelscher tunnen
Comt in ons/ en godlijck ghesayt// wort
Aedene.

Est Deus
in nobis as
gitante cas
lesimus is
lo/gc.

Shelijck dooz Musica elcks herte verfrayt// wort
Niet min dooz Poesis/en sticht daer by//oock/
Dwelck Horatius ons betuycht vzi// oock
Wel raecht hy de pinne/is sijn segghen
Die leeringhe met ghenuechten can wtlegghen

Omne tulis
punciti qui
micit vris
le dulci.

Verhueghen oft onderwŷfen haeren treyn// is

Loŷijcke fame.

Homerus hier af de vader certeyn// is

En thoot van alle Grietŷe Poeten/

Euripedes heeft hem oock wel ghequeten

Hier inne/als ŷchrijuer der Tragedien/

Kriŷtophanes conŷtighe Comedien

Sijn prijŷelijck om verheuen noch te ŷijne/

En Sophocles heeft ghetoont een ŷchoon doctryne

Die ŷeer weerdijck hier oock is om noemen/

Dus ŷegghe ick int cozte/ŷou ick my beroemen

Al der Grietŷer Poeten lof te verhalen

Ick behoeŷde beter te ŷijne ter talen

Dan Mercurius ŷelue/ ŷeer facondich/

Ja al haddick hondert monden wel mondich

En hondert tonghen ick ŷegghe noch int duyten

Den grooten lof waer ŷeer quaet om uyten

Vander Grietŷer Poeten die laudabele

En weert alder eeren ŷijn

Kedene.

Seer abele

Waren de Romeynen oock/en ŷeer erpeert

Dies ŷy wel ŷijn eenen eeuwighen lof oock weert

Daer Vergilius Maro eerŷt in heeft ghetoont

Een Conŷtighe daet

Loŷijckie.

Maer ongheloont

Ergo ne ŷu En heeft Auguŷtinus dat niet ghenomen

premiŷ po- Een beminder van alle conŷten vol vromen

ŷuit vox im- Ja ŷelue als een Poet ghedicht heeft

proba ver- Veertich veerŷŷen/waerin hy gheŷicht heeft

biŷ/cc. Maronis eeuwighen lof en memorie

Verŷtandich gheeft.

Petrus Cri- Een volle loŷijckie hiltorie

nirus. Iŷŷer ouer langhe int lichte ghebracht

Van alle Poeten die weerdich ŷijn gheacht

En daer hen leuen loŷijck in is ontdeckt

De menŷche.

My dunckt o Loŷijckie fame ick ben verweckt

Van binnen oock met eenen vierighen gheeft

Dooz v tot der loŷijcker conŷten heeft

Soo de Poeten hier voorlijts waren/
Maer ick begheere te hoorzen v verclaren
Welcke ick best met stantvastich volheerden
Van al dees consten sou mueghen aenueerden
Ende vercrijghen tot mÿnder baten

Loflijcke fame.

Een conste hebbick by na achterghelaten
Die v eerst is/ en principaliÿck/nooteliÿck/
Want tot alle consten gheacht hoe grooteliÿck
Moet v dese ouer al den wech wiÿsen/
Dat is Grammatica wel weert oock om priÿsen
By niet vande minste/maer is een fundament
Van alle goede consten excellent
V daer toe went/wil dy voorzder gheraken

Redene.

Daerom Mercurius vooz alle saken
Heeft dees conste alder eerst ghepractiseert
Want gheen conste (hoe diep ghy studeert)
En condy sonder Grammatica verstaen

Loflijcke.

Daerom veel gheleerde na Diues vermaen
Al warense experet in ander consten goet
Grammatices naem was hem om hoorzen soet
En seer gheerne Grammatici hieten
En ander loflijcke namen achter lieten
Al warense weert te heeten Poeten
Oft Oratuers

Mensche.

O diepe secreten
O Godlijcke gauen der edelder consten

Redene.

Die sonder Grammatica oyt yet begonsten
Hem seluen bedroghen/ als sotten en dwaÿsen
Slachtende/ den voghel die men liet rasen
Om vlieghen/ eer sijn vloghels sijn volwassen

Loflijcke.

Noch kinder consten/wilt hier op oock passen
Dat constighe hantwercke sijn vernaemt
Sheliÿck met selvhe weerdich befaemt
Die landen/steden costeliÿck can vercrieren

Zinn G.
matic.

Met conſtighe practijckelijcke manieren
Daer Architectura moet toe de hant leenen
Bedene.

En noch meer andere niet om vercleenen
Die wy onmachtich ſijn hier al om noemen/
Maer bouen al ick derfs my beroemen
Iffer eene/wel weerdich ten ſijne
Onder de vry conſten gherekent te ſijne
De Poëſis diuijne/wel ſijnde ghelijck
Loſlijcke.

Zaus pictu
15/

Dats pictura/ die oyt in menich rijck/
Groot gheacht wert/en gheefſtimeert//wordt
Voor een ſtille Poëſis/en ghelaudeert//wordt/
Want ſoo Poëſis den menſche beweghen//can/
Diesghelijck Pictura oock daer teghen//can
Eicken inden gheeft verwecken ſonder ſpreken/
En ghelijck een Doet met gheleerde treken
Feyten/geſten verhaelt van voorleden tijen
Soo oock can een Schilder/oorlogghen/en ſtrijen
En al dat oyt ghebuert is merckelijck tooghen
Ja oft wijt natuerlijck ſaghen voor oogghen
Weert om verhoogghen/bouen alle hantwercken
Bedene.

En dat noch meer is/men ſiet in alle percken
Dat een Schilder met ſijnen pinceele net
Op een cleyn plaetſe int gheheele ſet
Landen/en ſteden/fortreſſen/en ſloten
Loſlijcke fame.

Ten heeft daerom Zeurim niet verdzoten
Hier in te toonen eenen conſtigghen aert
Die teghen Parthafium(ooch ſeer vermaert)
Om dioſlijckſte eens conſtich ghewracht// heeft
En eenen wijntors gheſchildert voort ghebracht// heeft
Soo natuerlijck/dat hy daer door heeft bedzoghien
De voghelen die daer na quamen ghevlogghien
Dies hy wel wou ſijn een conſtenaer cloeck
Bedene.

Maer Parthafius heeft eenen lijnen doeck
Hem ghetoont/die gheſchildert ſoo perfect// was
Dat Zeuris meende dat daer me ghedect// was
De conſte/ die hy laten blijken//ſouwe/

Maer doet Zeuris den doeck af steyken/ woutwe
Want hy hem bedroghen/ en verwonnen

Loflijcke fame.

Want al hadde hy de voghelen connen
Bedrieghen dooz sulcke conste delicaet
Parrhasius toonde een loflijcker daet
Die eenen constenaer selue dooz sijn conste
Merckelijck bedrooch

Aedene.

Een loffelijcke ionste
Moetmen altoos/ en ten eeuwichen daghen
Hierom sulcke constighe schilders nadraghen
Weerdich gheset/ in alle Cronijcken

Loflijcke.

Apelles heeft oock sulcke practijcken
Seer constich bewesen in sijn leuen
Die van Alexandro groot wert verheuen
Maer steruende eplaes gheconterseyt liet
Venus imperfect/ en in gheen landen siet
En cost men yemant vinden binnen/ oft buyten
Die dat volbringhen doost

Aedene.

Dus segghe ick int sluyten
Dat dees edele constighe Violieren
Den Poetelijcken lof in twee manieren
Wel verdient hebben/ en noch verdienen

Loflijcke.

Want voor Rhetorijckenlike engienen/
En die men als Poeten mach noemen/ wel
Sy haer loflijk mueghen beroemen/ wel
En een stomme Poetis sy oock bewijzen
Als constighe Schilders

Mensche.

En om datmen prijsen
Alle goey consten sou/ en lauderen
Hebben sy begheert/ datmen sou solueren
Welck den mensche tot consten aldermeest
Can verwecken

Verstandich gheest.

En na onsen simpelcn gheest
Wy Soubloemkens daer op antwoorde gheuen

Conclusio.

Dat

Dat Loflijcke fame soo men vindt gheschreuen
Die eerlijck ghewin blaest in alle hoecken
Den mensche verweckt met stout vercloecken
Wider meest tot consten/ ouer al bzeet en wijt

Loflijcke.

Want sonder loflijcke fame wat profijt
Sou een Constenaer connen ghenieten -
Sinnen aerbeyt sou hem haest verdrieten/
En de liefde sou saen in hem vercouwen

Bedene.

Daerom op Loffelijcke fame wy bouwen
En Verstandich gheeft moeter dan in wercken
Om conste te vercrijghen/voor alle clercken
Sal ick Bedene alsulcs oock betuyghen

Loflijcke.

Dus Princen en Heeren moeten wel buyghen
Dooz de conste want sy bzingt in prosperiteyt
Sock landen/en steden

Menich mensche.

En op tcozste gheseyt
Sy vereenicht liefflijck haer broeders bzuerlijck/
En tot wijsheyt/en duecht is beuuerlijck
Altoos een oprecht Constenaers herte

Bedene.

De ghieticheyt dwelck is een quellijcke smerte
(Ja duecht/en wijsheyt verduysterende)
Van hem iaghende/maer luysterende
Pa eerlijck ghewin/dooz tlofs verbreyen
En sijn constighe daet

Loflijcke.

Hier mede schepen
Wy Soubloemkens/eerweerdighe Heeren
Neempt danckelijck/het welck/wy ter eeren
Alle goede consten loflijck ontdeckt hebben
En den mensche hopende daer toe verweckt hebben.

FINIS.

Prologhe vande Goubloeme opde Questie, Hoe oir-
boorlijck ons sijn &c.

Personagien.

Rechtveerdighe Rijcke.
Deuchdelijcke inspiracie
Broederlijcke liefde.

De rechtueerdighe rijcke.

De heere almachtich schepper van hier bouen
Mach ick wel eeuwich dancken en louen
Die my mensche verschouen/ heeft gheiont
Dusdanighen rijckdom/ ia menich hondert pont
Dwelck door mijn ouders vont/ my is toebleuen
Nochtans den heere/ weerdichst verheuen
Moet ick den lof gheuen/ en anders egheene
En segghen/ niet ons/ maer urwen naem alleene
Moet in tghemeene/ prijs en eere gheschien
Hela woe ist die ick ghinder heb ghesien
Die my wilt bien/ soot schijnt/ salutatie/
Het is duechdelijcke inspiracie

Wiens conuersatie/ my is aenghename

Duechdelicke inspiratie

De rechtueerdighe rijcke mijn vrient eersame
Tot uwer vrame/ soeckick v bywesen
Want v manieren reyn wtghelesen
Weerdich ghepresen/ my wel behaghen
Maer een sake moet ick v stoutelijck vraghen
Sonder vertraghen/ wilt my daer op antwoorden
Soo mueghen wy tsamen wijslick accoorden
Alle die gheerne hoorden des duechtes doctrine
Wijlijck begaest werden/

Rechtueerdighe rijcke.

Telken termijnne
W als een diuïne/ ben ick bereet
Te antwoorden met goet bescheet
Weer ghy van lief oft leet/ wilt maken mentie

Duechdelicke inspiratie.

Wy wondert wat dat is v intentie

Die soo grooten credentie/hebt op de werelt
Dooz uwen grooten rijkdom bepeerelt
Dat ghy soo slecht verkeerelt/v noch wilt houwen'
Rechtueerdighe.

Inspiratie vol alder trouwen
Wilt my ontfouwen/met wijsen rade
Wat sou ick alderbest dan/vroech en spade
Schouwende tquade/mueghen bedriuen
Op datter duecht/dooz mocht becluien
Tmoet hier doch al bliuen/dat my God heeft verleent
Dan lichaem sterflijck/met de siele vereent
Sinnen nootdrift ick meent/daer af mach verweruen
Ick heb ghelts ghenoech bosschen en eruen
Dwelck sonder bederuen/tot elcken keer
My is aenwassende soo lanxs/soo meer
Maer ben int ghebruycken teer/ick moet bekennen

Duechdelijcke.

Rechtueerdighe rijke ghy sout v winnen
En altoos mannen/sonder vernieren
Tot de comenschappe/en die hanteren
Gheen oozboirtlijcker vseren/na mijn propoost
Want alle landen/suyt/west/woort/en oost
Profütelijken troost/hier dooz ghenieten
En al dat den mensche aengaet/sonder verdrieten
Sietmen hier dooz vlieten/ouer de werelt wijt/
Inbrenghende/neeringhe/en profijt
En waer dooz woort beurt/de schamel nacie

Rechtueerdighe.

Tis waer/maer(soo ick hoor)e groote fallacie
Dits darguacie/daert in ghelegghen// is
En hierom my sulcks dickwils teghen// is
En qualijck ghenegghen// is/daer toe mijnen gheest

Duechdelijcke.

Rechtueerdicheyt/de supuer comenschappe eest
En aldermeest/ sal een Coopman prospereren
Die sinnen naesten rechtelijck wilt tracteren
Wel hem die met sulck practiseren/gheriefde
Oyt sinnen naesten/hier comt broederlijcke liefde
Die sulck oyt brijfde/en daer toe verweckende
Is yeghelijcken/duechtaenheyt ondeckende
En elcken treckende/tot caritate.

Broederlijcke.

Die rechtueerdich wilt handelen /tſ/ van wat ſtate
Sal niet ſijn eyghen bate/ alleene ſoecken
Maer ghemeynen oorboir/ met ſtout vercloecken
In alle hoecken/ moet laten bliſſcken
En gheen eerlijcker ghewin en mach den rijcken
Beter ghelijck/ en tot ſijnder commoditeyt
Dan daer niemant duere/ (metten cortſten gheſeyt)
Schade/ oft hinderlijckheyt/ is nakende
Maer altoos wt liefden neerſtich wakende
En oock hakende/ om ſijnen naeſten buerlijck
Te voorzderen voorſpoedich/

Rechtueerdighe rijcke.

Mijn herte puerlijck
Is daer toe buerlijck/ en ionſtich onſteken
En hierom moeten wy tſamen ſpreken
Om met duechdelijcke treken/ een neeringhe
Te handelen/ dit is al mijn begheeringhe
Want v vercleeringhe/ is my bequame

Broederlijcke.

Soo wilt dan de comenſchappe loſſame
Ouer al aenghename/ cloecklijck aenuerden
Om uwen naeſten/ met rechtueerdich volheerden
Hier op der eerden/ noottelijck by te ſtane
Maer/ den woecker en pijnſt gheenſins aen te ſtane
Tot deſen vermane/ moerty v voeghen

Duechdelijcke.

Soo ſuldy God en den menſche ghenoeghen
En ghe en wroeghen/ en ſal v conſcientie
Sheuoelen/ als alleenlijck v intentie
Met diligentie/ ſulchs is voorſtellende

Broederlijck.

Want metter maten/ (ſoo de ſchriſt is mellende)
Salmen v ſijn tellende/ daer ghy mede gheeft
Daerom een Coopman is weert dat hy leeft
Die rechtueerdicheyt heeft/ in als vercozen

Duechdelijcke.

Een voetsel voor den armen is hy ghebozen
Voor een ſtadt gheſwozen/ eenen loſ manierlijck
En voor een landt een prosperiteyt cierlijck
Met ſijnen handel beſtierlijck/ duecht en eere

Broederlijcke.

Dit/om dat gheuende/tot elcken keere
Na der wijser leere/ en dats v dats mijn

Duechdelijck.

Soo wel int verlies gheueft/ moet hy oock sijn
Sonder gheueft schijn// als int winnen abundant

Broederlijck.

En van sijn winninghe mildelijck de hant
Aen elcken cant/ wt reucken den acmen

Duechdelijcke.

Want rechtueerdicheyt doet liefde verwerpen
Maer die swermen/ na onrechticheyts paden
Al dat onduechdelijck is/ sy versnaden
En tot quaet raden/ auont en noene

Broederlijcke.

S rechtueerdighe rijcke/ met wijfen doene
Punt v dan te spoene/ na sulck hantieren
Want alle neeringhen die men mach verfacen
Dooz tregieren/ der comenschappen vzoet
Crighen voortganck/ en oz boozlijcken voozspoet
Ja de lantman die moct/ hem hierop betrouwen

Duechdelijcke.

Die schipman die sou oock moeten flouwen
Wert hy niet onderhouwen/ neerslich hier duere
Peghelijcks hantwerck/ waer cleyn van valuce
Als cooplieden puere/ daer toe niet en menden

Broederlijcke.

Die van deen stadt/ elcks werck/ in dandere senden
Jae in alle enden der werelt wijt

Duechdelijcke.

En al om te voozderen het ghemeyn profijt
Daer de rijcke telcker tijt/ moet om arbejen
rechtueerdighe.

Der cooplieden lof dan/ in alle contreyen
Machmen wel vrebjejen/ soo ick bemercke
Die rechtueerdicheyt stellen te wercke
Daer ick na hercke/ met reelijck gherwin

Duechdelijcke.

rechtueerdighe rijcke/ stelt ouden sijn
Met een wijs begin/ tot sulcken handel reene
Soo suldy ouden naesten helpen wten weene

En niet alleene/v seluen maken rijke
Maer al de ghene/die met v int ghelijcke
Vseren die practijcke//suldy oock goeyen
Ghuerlijcke.

De rechtuerdighe sal als den Palmboom bloeyen
Sijn vruchten fullen groeyen//seer menichfuldich
En hierom een ghetrou coopman verduldich
En stadt ghehuldich//verciert en verschouwt
Duechdelijcke inspiratie.

Die sinnen ia/ia/en sinnen neen/neen/betoont
En onghchoont//trouwelijck gaet sijnder veerden
Daerom/soo o:boozlijck/en soo groot van weerden
Als op der aerden//is der sonnen schijn
Soo o:boozlijck als oock den dau mach sijn
Tot elck termijn//den cruydekens ghuerich/
Soo o:boozlijck als den landtman labuerich
Int bouwen volduerich//is op de weerele
(Al wort hy somtijts nochtans verkeert/
Maer weerdich bepeert//in alle ghehuchten/
En soo o:boozlijck(die d:oochte doet vluchten)
Is alderhande vruchten//den reghen soet
Soo o:boozlijck als oock der riuieren vloet
Wesen moet//elck landt en natie
Alsoo o:boozlijck oock/sonder fallatie
Dits darguatie/sijn ons altsamen
Die cloecke coopliden vol alder v:amen
Die na tbetamen//met wijsen verstande
De gherecticheyt trecken te hande
En te water te lande//sonder versaghen
Hitte/en courwe/moeten verdraghen
En dan by vlaghen/noch perijckel en schade
Rechtuerdighe rijke.

O inspiratie/seer wijs van rade
Vroech en spade//wil ick my dan/daer na voeghen
Wien en sou/dien handel niet ghenoeghen
Daer opt op loeghen//alle goey ondersaten
Ghuerlijcke.

En die alle neeringhen coemt te baten
En landen/en staten/behulpich eenpaerlijck
Duechdelijcke inspiratie.

Men de vermaerde stadt van Antwerpen claerlijck

Glijct alsulcx waerlich//sonder falen

Guerlijche.

Een bloeme van weerden

Duechdelijche inspiratie.

Daer duytschen en walen

Haer honich verhalen//tot allen sonden

Guerlijche.

Haer lof waer quaet om vermonden

Die door des comenschaps vonden//groot is gheacht

Duechdelijche.

Dies haer van als/wot allen rijcken wort toebracht/

Daer een elck na wacht//van binnen/en buyten

Rechtueerdighe.

Dies wy groeyende Soubloemkens haer int sluyten

Moet ons ionste uyten//sonder vercleente

Duechdelijche.

Haer wenshende/en al de ghemeente

Met goede vercente/een weluaren duechdelijck

Rechtueerdighe.

Soo mach sy prospereren/en vduechdelijck/

Hanteren iuechdelijck/des comenschaps seide

Guerlijche liefde.

Guerlijche liefde/en minsamighen vrede

Sonder onlede//sal hem dan naren

Om namaels te verweruen deewich weluaten.

Pro-

Tshertoghenbosch.

Presentacie.

Ghelijk therte dorst na de claer fonteyne
En den crancken verlangt na den medicin
Soo hebben wy Bosshelieckens ghemeyne
Na v broeders wt Jonsten versaeint seer reyne
Hier in Antwerpen ghehaect om by v te sijn
Op dat den bandt des vreedts heel rustich en sijn
Met een vast accoordt gheduerich sou cleuen
By ons ghelijck hy dede door der liefden schijn
Met Dauid en Ionatha soot is gheschreuen
Dies vrienden met vrienden hier by meer leuen
In vruchedden dan by veel gheschencken present
Hoe wel wy van tselue oock niet en sneuen
EN sulcx een teecken is datmen de vrienden kent.

Tot sulcker intentien wy ons deulise

Hier brenghende presenteren eendzachtich
Hoe wel na des ouden wets voor gaende wijsse
Soo ghy muccht sien by figuerelicken prijsse
In Genesi ons voor ghescreuen sachtich
De heere losbaer ewich goet en almachtich
Hem verthoouende in dbosch vierich gloeyende
Gheboodt Moysen sijn knecht hoedende voorzachtich
Sijn schacpkens/dat hy hem sou sijn ontschoeyende
Ghehoorzaem sijnde was hy hem spoeyende
Terstont/en volbracht des heeren ghebodt
Wel hem die na den gheest dit is bevroeyende
Altijt obedient den Heere sijnen Godt.

Tis reden dat wy dit exempel voor ooghen
Houden/en met Moysse Godts knecht vercozen
Ous der quader begheerten/des vleesch verhooghen
Dwelck alle ducchden hier doet verdrooghen
Ontschoyen/op dat wy alle orbozen
De benedictie vast toe gheswozen
Abraham en sijnen zaden in ewicheyt
Die wy in Christo volcomelick spozen
Die ons tot den diensthuysse Pharaonis leyt
Wt tseyants ghewelt/en daer by heeft bereyt
Een seker woonstede die ewich blijft staen
Dooz sijn ghenade heerlick wt ghebreyt
V Wel hem die hier stelt sijn betrouwen aen.

Dit present eel Princelijcke Violieren

Wilt in dancke nemen/na der liefden aert
Want metter liefden seer reyn van manieren
Die nijdt/en discoort van haer gaet stieren
Caumen best vertieren//Rhetoricam vermaert
En soo haer beminders wt Ionsten vergaert
Hier aen midts eendzachticheyt bliuen ghebonden
Sullen sy soo ons volghende figuer verclaert
Oock wel met minnen scheyden tallen stonden
Wie op haer wel gheheyde vaste gronden
Timmert/oft boude/en maect hier sijn werck niet slecht
Hierom seytmen/en tis oyt soo beuonden
Daer liefde de peerden drijft,gaet de waghen recht.

Tpoëtijckelijck punt van Shertoghenbosch.

SHERTOGENBOSCH

Tpunct.

DEn Olmboom soo Plinius beschrijft//rustich
 Tonck sijnde/wel staende in sijnen fluere
 Wordt een vriendinne/wiens vrucht beelijft//Austich
 Der wïngaerden ghenoeemt dooz' tionsfich favuer
 Dat hy beehoont/want soomen meret op sijn labuer
 Teent hy den wïngaert sijnen stam/oft streuyck minlijck
 Om aen te wassene/ en met sijn bladers puere
 Bedect hy hem vooz' der sonnen hitte sunlijck
 Dies Toztelduyfken dat althijt liefde inlijck
 Tot haer gaeyken draecht/hier op haer dick onthoudt
 Als eenen besonderen boom die sy kunnlijck
 Gemindt/vrucht en solaes/daer by is ghewinnlijck
 Dwelck men v'figuerlijck hier in cerst ontvoude
 VVel hem die op dmorael van desen recht boude

Inghelicer sal de mensch oock soo leuen//hier
 Met sijnen naesten in alle ghehuchten
 Hem als eenen goeden boom tot dienst gheuen//fier
 Enz' yeghelicer/op dat sulck/ dooz' sijn goey' vruchten
 Sijns vry gheniete/en soo voozts sonder cluchten
 In ducchden groeye/ghelijck de wïjnrancke doet
 Daer Christus af spreect dooz' sijn woorz' soet om luchten
 Hier by elcken gheuende een exempel vroet
 Oock op dat/dat toztelduyfken den gheest Godts soet
 Als des christens gaeyken duer liefde playfant
 Op hem mach rusten/ en hy soo metter spoet
 Als een beminder/ia recht bewaerder van tgoet
 In viericheyt blijft groeyende triumphant

Reyn liefde thoonen is des wets volcomen bant

Den Olmboom nu als eenen dozren streuyck//siet
 Sude sijnde/wiens groeytsel schier is vergaen
 Ghelijck ons claer het natuerlijck ghebruyck//biet
 En wy oogghenschijnlijck oock vooz' ons sien staen
 Wort vanden wïngaert/die van hem eerst had ontsaen
 Secours/en troost/weder om soot oock is nootlijck
 Beleedt/bedeckt/met sijn groen ranckhens saen
 En veelheyt der bladers/op dat hy niet blootlijck
 En sou staen/oft schijnen verwesen dootlijck

Gheltick een doz houdt daermen luttel op acht
Dus dmozael van desen broeders miniootlick
Niet en leert dan trouwe en minne grootlick
Dwelck van alle menschen moet sijn verpacht
VVijs is hy, die de waerheyt met verstant beuracht

Hier sal een ieghelick wel by mercken//clae
Dat soo desen wiingært desen boom weer verschoont
Dat soo deen deught/ dander leert stercken/ daer
En trouwe met trouwe behoort tsiene gheloont
Vooz de liefde die ons Christus heeft ghehoont
Als den boom daer wy by moeten groeyenal
Wassen/toenemen/sullen wy onbecroont
Weer liefde thoonen aen de siene groot en sinel
Die hier oude en verdozt schijnen in tsierekes dal
Nochtans ewich vooz hem groeyen en bloeyen
En soo doende/daer hy ons toe helpen sal
Sullen wy wel vast staen tegen sboosheysts aenwal
En als boomen wel gheplant in Christo groeyen
Door Godts ghenade die ons al wil behoeyen

S ij

Persona-

Personagien.

Tgoethertich vermueghen.
In consten verhueghen.
Discoordich voortstel } ij. sinnekens.
Onvvetenthey. }
Simpel van Verstande.
Rechte kennisse.
Des vvaerheys bevvij.

Tspel van sinne.

Tgoethertich vermueghen.
DOnbegrijpeliÿcke vzoedtheyt des Vaders ient
In consten verhueghen.
Donwtsprekeliÿcke goetheyt des soons verheuen
Tgoethertich vermueghen.
De liefliÿcke soetheyt des heylighs gheests bekent
In consten verhueghen.
De eenighe fonteyne daer bouen schreuen
Tgoethertich vermueghen.
Den schat der ghenaden ia deewich leuen
Met alle goede gauen/en Constē vzy
In consten verhueghen.
Dus wt coemt gheulo ten/wenschen wy euen
Vzoaders voor een salutatie bly
Tgoethertich vermueghen.
In wiens namen/en salicheyts/vermueghen wy
En alle constenaers wel mueghen beghinnen
Sonder dwelck gheen goet werck/hoe schijnliÿck het sy
En gheschiet/als wÿt na den gheest recht verfinnen
In consten verhueghen.
Der hochster consten gratie vol minnen
Dats Godt in sijn woort kennen/hem nemen aen
Sy hem die dese vzaghe dede bekennen
Dwelck den mensch aldermeest verweÿt tot consten saen

Tgoethertich vermueghen.

Ick hope datse tot een slichtelijck vermaen,
Den toehoorders lieflijck sal worden ghesolueert
Midts warachtich bewijs en stemmis bijstaen
Die den ampelen verstande gheinclineert
In consten verhueghen.

Ter duecht dickmaels hebben gheleert gheinstueert
En tot cloecker kennissen ghebrocht edelick
Daer Gods eere doock doo; wordt ghepubliceert
En des naestens profijt vermeerdeert sedelick

Tgoethertich vermueghen.

Wel hem die de Conste beminnen vzedelijck
Insiende waer toe sy ons is ghesoncken
Wat oozboo; profijt / sy den mensche redelijck
In brenghet / diese waer neemt / als een van sghheests voncken

In consten verhueghen.

Veel soeter dan claren dranck met do;st ghedroncken
Is sy den ghenen diese met liefde smaecht
Want sy den Mensch / in onuerstandt ghesoncken
Weer verstandich / tot duechden wecht / en wijser maecht

Tgoethertich vermueghen.

Diese heeft en bewaert is vrijlijck gheraecht
Aen eenen schoonen schat bouen sluer oft goudt
En doo; den Sheest der wijsheyt reyn en onghelaecht
Als fundament met Liefde daer vast op houdt
Wel hem die hem constich aen den heere houdt

Discoo; dich voor;dt stel.

Waer sijdy mi nichte

Onwetentheyt.

Hier ben ick neue

Discoo; dich voort.

Hoe gaetv dat inne?

Onwetentheyt.

Als een quacy teue

Die een goey dreue / crijcht voo; haer sterre

Discoo; dich voort.

Was dat het beghin?

Onwetentheyt.

Jaet / soot vander kerre

Sens viel ghinder verre / daert de lieden saghen

Discoo; dich voort.

Hier moesten wy kennisse in leeren draghen
Oft haer aenslaghen/ons ooch sullen dienen
Onwetentheyt.

Wat passen wy op dees Rhetorisiēnen
Oft ander engiēnen//die van Conste spreken
Sijn wy van sulcke niet gheheel verstenen
Dooz ons ouders treken//al sijn wy quadere
Discoordich voort.

Ja wy/maer v moeder en mijn vadere
Haddent te gadere//wel verdient certeyn
Als negligentie/ en bothoot ghemeyn
Die der consten treyn//selden in verghetentheyt
Onwetentheyt.

Ghy Discoordich voortstel/en ick Onwetentheyt
Naer ons vermetentheyt//bliuen dies ghedachtich
Dus waer dat men spreekt van consten crachtich
Moeten wy tweedzachtich/weer teghen vallen
Op datse dooz ons opstel en aenwallen
Niet recht haer ballen//en sijn wt slaende siet
Discoordich voort.

Lieten wy dees questie solucen iet
Naer haerlieder bediet//ons vzecht sou verduysen
Onwetentheyt.

Wy souwen int eynde noch moeten verhuysen
Oft cleyn bier buyzen//metten verachten
Dus radick dat wy onsen toer wel wachten
De catten slachten//die op dnuysien loeren
Discoordich voort.

Ja/en dat wijsē doen haer monden sioeren
Dooz ons beroeren//en vzeemt aenhechten
Onwetentheyt.

My dunckt ick souder noch lieuer om vechten
Seer sy souden rechten//haer conslich voortstel
Discoordich voort.

Hadick als een heere ouer tvoelck beuel
Ick deedtse seer suel//op grauken vjen
Onwetentheyt.

Twaer een cleyn sake lieten sy ons betjen
Oft henen scrēnen//vzj sonder meer//laften
Dan alcht willen sy ons op ons seer//taften
Als caer t sijn teer//gaften// sy moeten subiect//sijn

Discoordich voortstel.

Sy laten hen duncken dat wy imperfect//sijn
En sy heel correct//sijn//door haer constich bestier
Onwetenthey.

Tis waer wy hebben schuyms ghenoech op ons bier
Maer wy en willens hier//niet hebben gheseyt
Discoordich voort.

Au nichte/om wel ons voorghenomen seyt
Te doene wiet misgrept//sonder dilaepe
Soo laet ons gaen met Inuidia te raeye
Die vroegh en spaeye//elck informeren//can
En teghen de Waerheyt sterck procederen//can
Wel argueren//can//maer met riguer//quaet
Daer vrede in huys is/dick twist voor de duer//staet
Simpel van verstande/

Dwelck den mensch alder meest verweckt tot consten
Ick Simpel van verstande en bens doch niet wijs
Ica edel gheesten hier versaemt wt ionsten
Staet by wt liefden hoorz wihselich daduys
Siet soo elc herte hier is hakende naer prijs
En den doersighen verlangt om te drinckene
Vaeckt/en verlangt mynen gheest met iolijis
Ma dees solutie weert te bedinckene
Hoe wel Discoordich voortstel dit te crinckene
Meynt/midts onwetenthey diemen siet faelgeren
Soo hou icx my aen die my daer te winckene
Begot hebben/en sullen conforteren
Ica Goetherlich vermueghen om sghheests stofferen
Met in consten verhueghen/wilt toch niet toeuen
Comt wdt den verlanghenden secoureren
Op dat myn simpelheyt v verstant mach proeuen
Igoetherlich ver.

Alle die tot sulcx hulpe behoeven
Der duechden groeuen//gheerne open saghen
Sijn wy tot dienste na der liefden behaghen
Wyt tallen daghen//gheordineert voorwaer
In consten verhueghen.

Simpel van verstande myn vrient eerbaer
Twaer teghen redenen dat wijs niet en deden
Soo wy de kennisse van rechter wijs heden
Hadden/di. ons noch eens deels is falende sterck

Dan hier aen sult ghy nemen v ghemerck
Wy sullen v doo: Godts ghenadich ghchinghen
Eer lanck by twee goey vriendekens bzinghen
Die v in die dinghen// wel sullen beschepden
Tgoetherlich vermueghen.

Wy en willender v niet alleen toe leyden
Als leytslieden die haer leyders verlaten
Dan in eendzachticheyt/ om me tonser baten
Meer kennissen van tselue te crughene siet
Discoordich voort.

Sans hoeruoeten nichte en dacht ick niet
Dat wy onsen clap wat maeckten te langhe
Onwetentheyt.

Hoe soo coufsijn?
Discoordich voort.

Nu wordich heel banghe
My dunct sy sijn aen dargueren al ree
Onwetentheyt.

Wat segdy? gans rooch/dat doen sy ons telee
Nu schuer ick ontwee//schier alle mün cleeren
Discoordich voort.

Laet hoorzen wat sullen sy hier eerst leeren
Wat siet als heeren//sy ghepersoneert sijn
Luyf stert toe nichte
Onwetentheyt.

Dat sal ick heel sijn
Maer al met ghepyn/en herten quellagie
In consten verhueghen.

Doo:waer hy heeft een schoon auantagie
Die lust en couragie//inde conste spuert
Die Donwetende veersmader niet en ghebuert
Noch hem die hier vuert//Discoort tot strudinghe
Tgoetherlich ver.

Die inde conste heeft een verblidinghe
Sal gheen affnidinghe// van cerbaertheyt maken
Maer tot sijn meyninghe seer wel ghetaken
Doo: tconstlich waken//dat sy elcken voorhout
Onwetentheyt.

Maer wat is toch van desen ydelen cout
Ick had lieuer sinout//van een vette gans
Discoordich voort.

Ghy staet en clapt als wijs/wa houdt v als mans
Die (als wy) den dans//hier helpen verspaeyen
Onwetenthey.

Tis al van Conste datmen v hoorz traeyen
Wech sulcke draeyen// al ijdelheyt scheeren
Segt hoemen een groot vol baccken sal cleeren
Oft de bozste sinceren//met een pincken soets
In consten ver.

Discoordich voorzstel ghy en deedt noyt iet goets
Noch ghy vol ontspoets//onwetenthey voos
Wie roept v hier nu

Tgoethertich ver.

Segt meyndy ons altoos
Met herten gheefloos// voorzts te quellene
Reen/men sal v hier wat anders te spellene
Om sulcx te vellene//saen voorz gaen legghen
Discoordich voorz.

Ick weet wel ghy souwet al gheerne segghen
Hoe tconstich dzegghen// eerst by moet comen
Onwetenthey.

Oft waer sy haren oorzpronck wt heeft ghenomen
Dwelck ons als dzomen//duncken in tshyne
In consten ver.

W discoordich voorzstel/donwetenthepts scrijne
Te desen termijne//wordt hier gheopent saen
Op datmen daer doorz oock wel soude verstaen
Dat naer tswoozdzts vermaen//de conste vermeerz dich
Niet alleen toez vianden heeft onweerdich
Diese soetgheerdich//niet en connen certeyn
Maer oock die doorz tdiscoordich opstel onzeyn
Onwetelijck tgreyn// der Constien verfmaden
Als contrarie van deendzachtich toez raden
En tswetenthepts paden//met wijsheyt beset

Tgoethertich ver.

Ghy sijt erfvianden der constien net
Diesmen luttel let//op v fabutaten
Des heeren gauen en goede gratien
Ghy met turbatien//verachtende sijt
Want dit moet ghy kennen al duncket v verwoit
Dat goey Constien altijt//ghiften vanden heere
Sijn die/soomense ghebruyck tsiinder eere

Rut in elcken keere// sijn/en ons dienstlijck bloot
Ja soo wel (alsment mercht)als ons daghelijc broot
Daer wy cleyn en groot//na den vleesch by leuen

Discoorzdich voort.

Wa soo/hadtse vyz totten hemel verheuen
Ghy souwes hem gheuen//wel meer met v blasen

Onwetentheyt.

Sy sullen noch inde Conste verdwasen
Oft heymelijck rasen//willen sy soo voort

Discoorzdich voort.

Simpel van verstande eel ghilde hoorz
Comt puyt met ons accoorz//en laetse varen

Onwetentheyt.

Ghy sijt wel daer by/ en ionck van iaren
V lichaem wilt sparen//v seluen beminnen
De Conste en maect niet dan ydel sinnen
Die veel beghinnen//doet/en luttel enden
Dulle hoopen hebben/ de ghedachten wenden/
Daer men veel ellenden//dick wt siet spruyten

Simpel van ver.

Soo en creijghdy my noch niet wt der muypen
Die woorden en sluyten//niet soo sy souwen
Ick sie ghy en sijt niet wt dan om vrouwen
Quaet hier vol ontrouwen//dat ick niet en mach
By dees twee wil ick bliuen in een verdrach
Dus soeckt v beiach// al by ander lien

Discoorzdich voort.

Wie bloet/ghy en hebter noch niemant ghesien
Haer constich bespicien//sal v/als ons/wals sijn

Onwetentheyt.

Ja luttel wolle/en maer veel gheschals sijn
Dat v om den hals sijn//sal eenen strick quaet

In consten ver.

Siet uwer beyder vooznamen opiniaet
Hier niemant aen en staet//soo wy sijn ranelijck
Ghy en sijt niet alleen der Consten blamelijck
Noch beschamelijck//diese beminnen ient
Maer den gheuer (dats Godt)diese van bouen sent
Die ghy niet en kent//noch v seluen mede

Egothertich ver.

Al wat discoorzdich voortstel opt dede

Niet dan tot onvrede//en was streckende
Die altijt den mensch van tgoet is astreckende
Trey n beuleckende//met vuyt colueren/
Den oorspronck van alle des werelts oprueren
Onijdich becueren//der tyzamen fel
De bloedighe strijden//teghen Godts beuel
Toerradelick spel//van den beghin ghesicht
Den twist tusschen den vader en kinnt opghericht
Theertneckich ghedicht//teghen de ouerheyt
Tsnel aenloopen sonder reghel/wet/oft bescheyt
Gest niet al verbzept//door v voozt drijuinghe
In consten ver.

En ghy Onwetentheyt door v verstyuinghe
En doorh: yts bliuinghe//wat hebdy oyt ghemaect
Dan Idioten die gheesteloos ongheraect
Den Priapum naect//in Bachus quartieren
Meer dan Apollinis chooz helpen vercierien
Daermen conste vieren//siet vroegh en late
Alle die met v oyt inghinghen de strate
Hebben de mate//der wijsheyt ghesaelgeert
Oft wetentheyt/ daer de heere gheeralteert
Ous door heeft gheleert//sijn wegghen condich
Dus swicht hier v valsche vooztstel ongrondich
Dat niet soetmondich//maer suer is bliickende
Discoordich voozt.

Van ons voornemen en sijn wy niet wijckende
Al sijt ghy streickende//soot schijnt heel recht
Het iudicium, dan dit bekennen wy slecht
Dat ghy soomen secht//ons veel sijt te sterck
Inden mont/daer sulck op mach nemen ghemerck
Die hier in een clerck// wil worden gheprezen
Onwetentheyt.

Onsen kerf is ijser/wy latent best wesen
Op dat sy lesen//haer lesse voozts ane
Want duerdent noch langher na mijnen vermante
Der schanden vane//souden sy ons ontdoen
Discoordich voozt.

Ick en dacht niet dat sy souden wesen soo coen
Met desen sermoen//muegghen wy gaen vijghen
Als meerder man comt/moet minder man swijghen
Tgoethertich vermuegghen.

Om dat ghy alleyns kiens tverstandt soudt crighen
Van deser saken daer wy om labozeren
Mijn vriendt/diende ons seer wel dit argueren
Hoe wel sijt soo niet en meynden aldaer
Hier by sult ghy weten dat de conste eerbaer
Oock vyanden heeft/en dat haer beminders vyz
Deel aenstoots hebben/tsy verre oft by
Vanden onwetenden discoordich ghesinde

In consten ver.

Wiens woorden/argumenten/als cass vooz den windt
Ghy sult laten vliegghen/soo de wijsse pleghen
Wetentheyft oft conste moet altijt teghen
Hebben onwetentheyft oft onconste hier
En dooz sulcx als dooz een nootfakelijck vier
De conste alder hoochst en best wort gheprobeert

Simpel van ver.

Tis waer ick kent/gedene exponeert
In my oock sulcx dooz den gheest gheriefelijck
Nu om voorts tonser materien liefelijck
Te comene/soo laet ons voozder treden
Rechte kennisse(hoopick)sal ons bezeden
Met warachtich bewijs soo ghy vlius claer//seydt

Tgoethertich.

Wel aen dan/maer eer wy gaen na thuyz der waerl
Daer sy beyde hebben haer residentie
Sult ghy desen mantel tot assistentie
Smacck van scientie//recht ghenoeemt alsoo
Aen doen/waer by dat unven gheeft cozts vzo
Sal worden als ghy hoorz haer leeringhen vzoet

In consten ver.

Sonder sinaeck van scientie can niemant tgoet
Als goet/int herte wel gheplanten vast
Hoe wel hy v noch niet gheheel wel en past
Int draghen sal hy hem noch veel beter schicken

Simpel van ver.

Dat hoopick/daer sal ick oock neerslich op micken
Mijn vrienden ick bedanck v der goeder duechden
Die ghy my bewijst/daer therte dooz in vzeuchden
Hoe langher meer toe neemt/soo ick gheuoele siet

Tgoethertich ver.

Souden sy verstaen hebben ons redens bediet/

Sier waer sy hter comen/recht naer onsen wensche

Des waerhejts bewijs.

Ghenade en vrede van Godt sy den mensche

Die lust heeft in een goede speculatie

Jonste en Liefde door des Heeren gratie

Heeft tot de rechte Philosophye

Die den wijfen wijser macckt/een melodye

Der sinnen/ die therte best can verfraeyen

Rechte kennisse.

Soch die haer begheerte wel wilden verfraeyen

Midts Liefde/Minne en Eendzachticheyt

Met dinghen diemen oprecht door voozdachticheyt

Holbrengh/dat sijn Consten goet en expeert

Waer by hem lichaem/en ziele gheneert

Soot wel is vercleert//in verscheden boecken

In consten verhueghen.

Dats tghene dat wy met ons drijen soecken

En na verlaughen met grooten appetijte

Simpel van verstande.

Tot dyer intentien met vierighen vlijte

Hebben wy herwaerts den ganck ghenomen

Egoethertich vermueghen.

Niet denckende dat ghy ons teghen soudt comen

Gheliick ghy nu doet wel tonfen confoorte

In consten verhueghen.

Daer desen onsen vriendt na de behoorte

Ons toe verweckt heeft als Simpel van verstande

Wiens hert ontfeken is met vierighen brande

Door dees vraghe (soo wy sien) die tot duechden streckt

Dwelck den mensche alder meest tot consten verweckt

Die hem imperfect//noch al leydt vooz dooghen

Daer wy oock beyde die in sulcx verhooghen/

Lust en vrucht by scheppen naer tsechts conditie

Des waerhejts be.

Voorwaer mijn vrienden/ sulcx eycht ons officie

Soch eest recht dat deen broeder dander vrientschap thoont

Rechte kennisse.

En datmen weer vrientschap met trouwe loont

Namelijck met trouwe/ die goet en oprecht//is

Des waerhejts be.

Dees vraghe te soluerene die niet slecht//is

Eyscht veel verstants na des waerhepts bewijs
En der Rechter kennissen clær aduïjs
Die v hier in/alder best sullen bystaen

Simpel van ver.

Dat hoor ick wel aen v recht vziendelijck vermaen
En is oock mijn bede wt der herten lustich

In consten ver.

Soo ghedenet dan aen/uwen mantel rustich
Smacck van scientie die hier best toe dient

Des waerhepts b.

Siet eerst en voor; al/is v noot mijn vrient
Te wetene dat alle consten om louen
Die goet sijn als Godts gauen/alleen van bouen
Comen/als vanden Vader der lichten ient
Die hy ons wt liefden hier neder sent
Oock sandt/door den gheest der wijsheyt verheuen
Op dat wy hem alleen den prijs souden gheuen
Ja als wilder/en volbrengher der duechden al
Eren/sonder aen te nemene groot oft final
Dat eyghen prijs betreft/oft ons selfs weten
Dwelck met Adam is inden appel ghebeten
Teghen Godts ghebodt/soo den gheest openbaert
Want hadde hy hem des aenemens ghespaert
Alsoo dat hy selue wilde wesen reen
Dat Godt in hem vyz moeste sijn alleen
Dats kennen/willen/weten/en connen daer by
Hy en waer totten val niet ghecomen vyz
Die Christus door sijn doot weer moeste boeten

Simpel van ver.

Dat doet mijn herte al vee meer versoeten
Dan duy sent honichraten soo ick beuinde
O Conste dat ick v niet eer en beminde
En meer liefden toe droech van mijn ionghe daghen
Rechte kennisse.

Woozts heeft de Heere na sijn wel behaghen
Alle goede consten soo ghy sult mercken/wel
Gheordineert tot duechs verstercken/siel
Als opperste Constenaer/diet al weet en can
Wil/en vermach, dwelck ter werelt gheen man
En doet/hoe constich begaect oft vermaect
Op dat wy daer door oock midts wijsheyt ghepaert

Sijn Vaderlijcke liefhebbende goey-baden
 Sijn Constich hantwerck soet bouen succaden
 Sijn wel ghemaecte schepselen goet van cueren
 Als hemel/aerde/en alle creatueren
 Diemen mach noemen oft den mensch bekent sijn
 Souden leeren kennen/hem altyt ontrent sijn
 Met loff/prys/en danckbaerheyt liberalijck
 Welck vele(cplaes)doen al te qualijck
 Als die daer meynen dat sulcx al sijnen ganck
 heeft/wt der uatueren/na dopinien cranck
 Van sommighe heydens in sinnen ghespleten
 Die Godt hier in te danckene vergheten
 Als fonteyne daer alle consten wt vloeyen
 Tgoethertich ver.

Soo diepe en heb ick noyt connen bezoeven
 Sny segt de waerheyt o kennisse vol eeren
 In consten ver.

Hoe sou de Mensch dit van hem seluen leeren
 Oft verstaen/twaer onmoeghelijck warachtich
 Des waerhepts b.

Alsinen der rechter waerheyt wel is indachtich
 En met goeden verstande de Cronijcken aensiet
 Soo inden Bybele en meer andere die/niet
 Gheheel besijden den wech en leyden
 Windtmen dit claer/soo wy met ons beyden
 (Dat noot ware)wel breeder souden doen blijcken
 Simpel van ver.

Soo hoor ick wel na des waerhepts bedijcken
 Dat alsulcke kennisse der consten weerdich
 Wel tprincipaelste stuck(Daer in men volheerdich
 Hoozt te blijuene)is naer v meeninghe
 Rechte kennisse.

Iact/die dit niet en weet sonder vercleeninghe
 Oft hy schoon is een Constenaer ghepresen
 Hoor de werelt/die op duytwendich wesen
 Oft gaue meer siet dan op den gheuer heerlijck
 En weet niet met allen/Maer is afkeerlijck
 Godts ewighe wijsheyt diet al vercierem//can
 Tgoethertich ver.

Soo wil daer wt volghen naer sghelcks aensietem//dan
 Dat sulcx oock is der consten verwekinghe

De wackermakinghe/de rechte treckinghe

De claer ontdeckinghe/daert al op staet

Des wartheyts b.

Godt, als al in allen/heeft sijn constich saet

Midts den gheest der wijs heyt ghesaeyt seer sterckelijck

Door de Liefde in hem die altyt werckelijck

Is/maer al tot behoef sijns schepsels playfant

De Mensch meyn ick/die hy oock heel triumphant

Vercozen heeft bouen d'Enghelesche natie

En alsoo wat mensch dan door dese gratie/

Daer wy de goede Heere oock dach ende nacht

Om hooren te biddene/wel hem dier op acht/

Ghesiet/gheteydt wort/ghewesen ghetoghen/net

Als die tpuer onghewalst melck heeft ghesoghen/bet

Wt Godts borsten/tot consten en sal niet falen

Maer een constenaer worden en prijs behalen

Men sijn werck excellent/en constich besteden

So Beseliel en Ahaliab deden

Men Theeren Tabernakel in Moylis tijden

En meer andere die hen verbliden

Door den gheest der wijs heyt van Godt ghegheuen

In consten ver.

Tis waer alle die den seluen aenleuen

En mach niet ghebreken aen gheenen dinghen

Den gheest der wijs heyt doet willen en volbringhen

Met liefde duerdzvinghen//al wat Godt begheert

Tgoethertich ver.

Simpel van verstande/daer wort v vercleert

Eenen schoonen sin/daer ghy cozts wt sult spueren

De claer solutie die hier moet ghebueren

Wijslijck/figuerlijck/tot des naestens stichtinghe

Simpel van ver.

Woorwaer dats mijnder sinnen een verlichtinghe

Ja een vrucht mijnder herten/en des gheests solaes

Tsy datmen vindt soo menich onwetene dwaes

Die discoordich ghekindt hier soo luttel op let

Verachtende Godts gauen teghen sijn wet

Gheoordineert gheset/tot duechs oorbozen

Nu moet ick eens vrighen mijn vrienden vercozen

Om alle consten die men constich mach noemen

Hier onder ghetelt als een derley bloemen

Van eenen conuere: maect my dat toch vzoet
Rechte kennis.

De caerte spreekt van lofsijcke consten goet
Diemen soot schijnt vooz behoort te stellene
Daer op wy v dit respons te spellene
Gheuen/ fiet alle consten hoe danich sy sijn
Als Gods gauen/ sijn goet/ excellent/ en sijn
Want hy goet is diese ons eerst voozt brachte
En noyt niet dan goet daer dooz en wachte
Aen haer seluen/ al sijn sy verscheyden
In thanteren en diueersch wt bryden
Al worden sy schoon van sulcke gheuseert
Tot valscheyt/ en bedroch/ daer sulck in glorieert
Ghiericheyt/ hoouer die/ en diesghelijcken
Maer dit suit ghy weten dwelck claer moet bliicken
Dat sulcke (die de conste alsoo aenhechten)
Gheen constenaers/ noch meesters/ maer knechten
En sijn/ ia botte Sathans engienen
Mis bruyckers des goets/ die niet en verdienen
Dan loon der sonden/ en der sielen schade
Al meeghen sy hier schoon naer tswerelts rade
Eere/ grooten naem/ en veel goets becomen
Tgoethertich ver.

Tis waer/ die de redene tot sijn der vromen
Waer neemt/ moet bekennen sonder teghen segghen
In consten verhueghen.

Hei/ soo soumen der consten duechde wtlegghen
Simpel van verstande, hoe gaet v dat inue?
Simpel van ver.

Seer wel/ en soo ick hier by oock verfinne
Sullen wy noch voozder den cloot sien loopen
Tgoethertich ver.

Mijn vrienden wilt ons noch hier by ontknoopen
Welcke consten na des waerhepts beschouwen
Men dan vooz de lofsijckste sal houwen
En die den mensch meest sijn dienende hier
Des waerhepts v.

Godt in sijn woort kennen, hem aennemen fier
Door dbetrouwen, met wercken der caritaten
Is de principaelste die ghy moet aenbaten
Want sy en is niet alleen profitable

Dlichaem/maer doock der zielen/en laudable
By alle Godts vzychtighe Constenaren
Die duer haer/vooz Godt ghenen arbeyt en sparen
En haecs naestens profijt sijn soeckende spoedich
Oft ghy schoon hadt alle Consten ouervloedich
Diemen noemen mach/ is v dese absent
Soo ist al niet/ waer ghy v henen went
Dit vooz al toch pzent// in v memorie.

Rechte kennisse.

Woozts lesen wy in menighe Historie
Onder Wadereu schryften en ander Boecken
Inden Philosophen die duer sghceests vercloecken
Der wijsheyt van veel Consten hebben ghescreuen
Maer onder vele weter by sonder seuen
Ghenoemt/ nootelijck/ goet/ en aengename
Te wetene/ die seuen vrye eersame
Diemen dock niet recht en can leeren noch kinnen
Dan doer den gheest der wijsheyt vol minnen
Die des menschen herte hier ierst toe moueert
Duer die liefde/ daer sulcke dan mede studeert
Hier inne/ mits een loflick neerstich ghespan
En diese dan na den rechten aert wel can
En voort constlich ghebruyckt met scientie
Is sijnen naesten een assistentie
In veel dinghen die den heer behaghen
Soo in thelijcke/diemen hier na moet iaghen
Als borghelijcke saken en polityen
Dock in gheestelijcke die de ziele verblijen
En therte bezeyen// van boese rancueren.

Simpel van ver.

Wilt ons die doch noemen soot mach ghebueren
Met haer vrietuyten/ ingenieuselijck
Want op die ben ick heel amoreuselijck
Ghesint/ dat weet die heere almachtich.

Des waecheyts v.

Thoon.
Der seuen
vrye conste.

Dat sullen wy doen duer liefde eendrachtich
Als vanden gheest der wijsheyt daer toe verweert
En op dat ghyse inuegheyt leeren kinnen perfect
Sullen wijsse v oock figurelijck thoonen
Siet/ dit sijnse tsamen tot tsmenschen veerschoonen
Constlich/ en dienstlich/ hen presenterende

Die eerste soomen v is declarerende
Is Arithmetica schoon en excellent
Een Moeder der Consten die diligent
Leert tellen/ ciffren/ en rekenen vast
Dwelck den Mensch in sijn hanteringhe wel past
By sy Coopman/ Ambachtsman/ en soo voorts ane
Rechte kenniss.

Die tweede oock schoon en lieflijck van ghedane
Is Grammatica seer dienstich by desen
Die constich den Jonghers leert schryuen en lesen
Tot mans van verstande maect/ in allen percken
Wise scholieren/ en gheleerde Clercken
Die om verstercken/ der goeder seden
Tot dienst der ghemeynten/ en tllants bezreden
Root/ goet/ en bequaem sijn/ soot die reden bediet
Des waerhejts b.

Die derde dat is Dialectica siet
Die met corten woorden leert disputeren
Verscheyden argumenten rustich proberen
Questien solueren/ met cloecken verstande
Oock al seer dienstlich in tswereelts warande
Om te doen zwichten twistighe discoroden
Tusschen ghebroeders/ en hen die veel woorden
Sonder discretie ghebruycken sottelijck
Dwelck niet alleen by den Poëten spottelijck
En is/ maer oock den verstandighen misgrielijck.
Rechte kenniss.

Die vierde dat is Rhetorica lieflijck
In midden gheseten als verheuen bouen
Principael dienstich en weerdich om louen
Den mensche/ wel hem diese in eeren houdt
Sy is een Conste aenghenamer dan gout
Voor groote en cleyne/ als die den gheeft verfraeyt
Een Moeder der eloquentien/ duerlaeyt
Met cloecken verstande/ dwelck sy doet wt meten
In alle goede talen/ soo elck moet weten
Met schoonen perfecten woorden ouerloedich
Soo niet alleen Demosthenes/ vrymoedich
En Cicero spoedich/ wel connen betuyghen
Voorzts alle Orateurs die haer Borsten suyghen
Oft ghesoghen hebben van d'beghinne lustich

Maer oock alle Rhetorizien rustich
En beminders hier wt ionsten nu versaeemt
Liefde/cenzachticheyt/mate/recht gheraemt
Leedt sy den onbekenden claer vooz ooghen
Stichtelijcke Mozalen naer tscrifts betyooghen
Gheestelijcke Saladen der sielen profytlich
Eerbaer Kescheynen die den gheest volijlich
Sijn/sijn haer daghelijche Inuentien
Moinus spottinghe/Midas sententien
Zoylus/Bacchus/en Priapus ghesellen
Leert sy schouwen/dus al haer voorstellen
En is niet dan tot duecht en eere streckende

Des waerhejts b.

De vijffte soomen v is ontdeckende
Is Geometria hupsch en veruaren
Eertijts best bekennt den Egiptenaren
Midts den vloet Nylus soo elck can lesen vyz
Leert landtmeten/en meer consten daer by
Den menschen seer profytelijck ouer al
Waer dooz men veel onrechts en twistichs gheschal
Neder leedt/recht en vzedc/leert vseren
Rechte kennif.

De sesste dier vele doet recreeren
Is Astronomia die haer constich gheneert
Inden loop des hemels/de planeten vermeert
Minuten/vzen daghen/maenden/en Jaren
Deel veranderinghen naer stijts openbaren
Leert sy kennen en recht onderscheyden saen
Welcke conste naer sommighe scrijvers vermaen
Niet alleen Ptholomeus en sijns ghelijcke
Ghekent/ghestercke hebben dooz sghheests practijcke
Maer oock Abraham der gheloouigher vader
Des waerhejts b.

De seuensste diet al verhueghet te gader
Is Musica een Conste net int volbringhen
Die discanterende fracy accoordt leert singhen
Soek spelen op alle instrumenten goet
Niet als Pan maer als Phebus en Apollo soet
Ick swinghe van Orpheus constighe sede
En Amphions/alsmen Theben de stede
Timmerde soo de Poeten vertellen

Den boosen gheest die Saulem quam quellen
Heeft Dauid dooz dees conste oock verdrueu
Den Godt Israels daer by deere ghegheuen
Als hy vooz Gods Arcke speelde triumphant
Tot loffanghen/gheestliche liedekens playfant
Gheeft sy elcken verstant/ midts sgheests bestieren
De neghen Musen soo sy som versteren
Diemen als voesters van dese vooz sou// setten
Laet ick drijuen/op datmen sou// letten
Op den gheest der wijsheyt daer sy alle wt spruyten

Simpel van ver.

Soo en hoorz dich noyt den sin alsoo ontluypen
Van desen/wie sou met verstande hier teghen
Ghy sout mijn herte daer dooz wel beweughen
Dat ickse eensdeels sou willen gaen leeren

Rechte kennisse.

Die met smaect van scientie tot hem keeren
Sullense wel vinden ghelijck ghy hier doet
Dus hout met ons viere voozts aen den voet
En laet v ghemoet//in verstant al waken

Des waerhepts be.

Daer sijn noch veel Consten loflijck int smaken
En goet ten eersten dat ghijt wel verstaet
Dats wel Regeren der ghemeynten vzoegh en laet
En sulcke constenaers wijs en voozdachtich
Sijn dobbele eere weerdich waerachtich
Diemen oock ghehoorzaemheyt altijt is schuldich

Rechte kennisse.

Christlijck huys houden vriendelijck en ghehuldich
Teghen een yghelijck en is gheen cleyne conste
Daer elck mensche/midts der liefden ionste
Op hoozt te achtene vzi sijn leuen lanck

Des waerhepts be.

Voozts alle ambachten die ient in haren ganck
Gaen/die de heere dooz sijn wijsheyt vol minnen
Laet leeren/waer mede men den cost can winnen
Sijn oock al consten soot blycht/goet en losvaer
Wel hem diese naer haer vocatie daer
Waer nemen/den heere danckende sonder trueren
Hier in/van sijn goetheyt die ewich sal dueren
En seer goede gauen niet om vercienten

Tgoethertich ver.

Simpel van verstande wilt dit al inprenten
Den gheest der wijsheyt voorzts sijnde subiect
Die midts liefde dees goey vrienden heeft verweert
Die om ons te leere hier sijn ghecomen
In consten ver.

Hier sijn nu ymmers wel clær tonser vromen
Alle Loflijcke consten ons voorz gheleyt
En ontdeekt/soo de Charte beueelt en seyt
Oock tot sichtighe der toehoorders soot betaemt
Simpel van ver.

Es waer/ter goeder vren sijn wy versaemt
Dan/ich ben beschaemt// in trionflich beelhooghen
En dmoeyelijck behulp/tot des sins verhooghen
Dat ghy my hier doet dooz v trouwe vaeliant
Rechte kennisse.

Waar toe is de kennisse ons ingheplant
En tredelijck verstant//ons ghecomen by
Dan dat wy maicanderen als broeders vry
Tot dienst souden leuen naer der liefden aert
Die Gods gauen noch consten gheentfins en spaert
Besonder aen dien/diese is begheerende
Des waerhepts v.

Hebt liefuven naesten is Godt vercleerende
Als v schuen/soo volbrengdy de wet
Aldus dan die de liefde achter set
Den Gheest Gods seer net//hy oock van hem iaccht
Rechte kennisse.

Nu mijn vrienden op dat ghy hier elot mede dzaccht
En de clær solutie/eens deels bewesen
Dooz/en dick gheruert daer de Caerte na vraccht
Na dien dat v sijn ontdeect by desen
Alle Loflijcke consten vry wt ghelesen
Oft ymmers de nootlijckste hier in tswercelts percli
Soo neemt voorzts op dees figure ghepresen
Diemen v hier thoonen sal/noch v ghemerck
Des waerhepts bewijs.

Thoon.
Sincerde
de Vraghe

Siet hier dees personagien sijnde int werck
Byden Gheest Gods der wijsheyt ghecompareert
Liefde en den Mensch daer ment al mede sterck
Beuesten can/watmen van Constn allegeert
Siet den Gheest Gods werckt/de Liefde opereert
In haer officie/den Mensch ydoone

Wor^dt wacker/opstaende wel ghemoueert
Menschout met v^zueghden der eeren croone
Rechte kennisse.

Waer by ghy verstaen sult na der schriften thoone
Dat den Gheest Gods der wijsheyt alleene
Die door de Liefde werckt in tsmenschen persoone
Ja/die den Mensch alder meest tot consten reene
Verweckt/als een gaue Gods elcken ghemeene
Diese met begheerte neemt vlytich aen
Want sonder den Gheest der wijsheyt groot noch cleene
In loflicke consten en mach bliuen staen
Des waerhepts be.

Solutie.

En daer desen dan is soo met liefde om vaen
Als gheuer/en wilder dat men dwerck volbringt
Wercken/oft consten na des heeren vermaen
Sonder eyghen eere daer in ghemingt
Wor^dt sulcke niet alleen/daer therte toe dzingt
Een consenaer/oft meester/rustich en vroet
Maer cricht daer den prijs door/daer na elck verlingt
By de Croone der Eeren gheleken soet
Daer de Vader synen soon inde Menscheyt goet
Mede vercierde/door syn conste rechtuerdich
Als hy hem salfde midts der liefden gloet
Met olie der blyschappen eer-weerdich
Souen sijn mede ghesellen/dwelck soet-gheerdich
Den reynen consenaers is een exemplae
Dus wel hem die dit met verstande vol-heerdich
Door de rechte Gods conste is volghende naer
Simpel van ver.

Swarachtich bewijs en kennisse daer
Hebt ghy den naghel recht op thoofst ghesmeten
Schoonder solutie en mocht men voorwaer
Met claren verstande ons niet wt meten
Ick bedanck v der hoogher wijser secreten
Die ghy my Simpel van verstande daer ontolecht
De goede heere inden hemel gheseten
Die wilt v loonen met sijn ghenade rechte
In consten ver.

Tis waer den Gheest der wijsheyt eest diet al bellecht
Die den eersten steen leet/die de liefde aen drijft
Die meest inden Mensch/Gods gauen hecht
En alle loflicke goey consten inschrijft

Tgoet

Tgoethertich.

Wie sijn ghedachten hier niet mede en sijnst/
By sy schoon een constenaer hoe hooghe gheacht
Die is enen bottaert voor den heere die blijft
Eeuwich/en waerachtich/in sijn woort wel bedacht
Rechte kennisse.

Hierom alle die Consten hebben verpacht
Bevinnen/hanteren/oft ionste toe draghen
Sullen den gheest der wijsheyt wt der zielen cracht
Shehoozsaem sijn/ dooz der liefden acnslaghen

Des waerhepts b.

Dus voor al sult ghy v naer Godts behaghen
Tot de rechte Gods conste keeren siel
Daer Gods eere ws Raestens dienst tallen daghen
En salicheyt in is gheleghen wel

Rechte kennisse.

Met lof/en danckbaerheyt/in al v voortstel
Sult ghy metter herten totten heere treden
Niet achten op discoort oft onwetentheys rel
Daer de Conste dick moet af worden besfreden

Des waerhepts be.

Soek sult ghy dencken uwen tijt recht besfeden
Dat wy van ons seluen al sijn ijdel baten
Daer niet goets in en is mozghen noch heden
Dan datter Godt in sfozt wt caritaten

Simpel van ver.

Eis soo waerachtich/ O wat schoonder cieraten
Hebt ghy my/en alle constenaers gethoont siet
Godt gonne dat wijsse al tonser baten
Ra den gheest oock aendoen soot de wijsheyt riet

Rechte kennisse.

Eerweerdighe heeren ons simpel bediet
Wilt als Liefhebbers der consten ghelechte
In dbeste verstaen soot de liefde ghebiet/
Die niet erchs en soecht/lift noch quaey practijche

Des waerhepts be.

Op dat de Edele reyn Rhetorijche
In esse bliuen mach dooz dwijfelyck ramen
Van ons/ en dat wy soo in durchden rijke
Met Christo ons hoost by Godt veesamen
Dat gonne ons de heere dooz sijn gartheyt Amen.

Prologhe.

Personagien.

Wel dbest vvillen vveten.

Redelijck bevvijs.

Stichtelijck vermaen.

Wel dbest willen weten.

HOe oirboirlijck ons sijn die cloecke engienen?
Cooplieden die rechtuere dich handelen siet?

Tis waer/eenen goeden sin sou hier wel dienen

Dooz Tredeelijck bewijs/ soot de waerheyt riet

Met een stichtende vermaen/ oft gheestlijck bediet

Dat de liefde dzijft en leert telcker spatie

Want/wel dbest willen/ als die trecht bespiet

Is mijnen name reyn sonder fallacie

Redelijck bewijs.

Daer toe sal ons de heere gheuen gracie

Tijt en statie/ hopen wy certeyn

Want sonder sijns gheests goede informacie

En canmen sulcx niet ghedoen/die reden is pleyen

Stichtelijck vermaen.

Daer om sijn wy (mijn vrient) naer v begheerte reyn

Alsoo ghenoeemt/turven dienste vredeelijck

Hier ghecomen/wetende dat ghy dedel greyn

Des rechten verstants sult sijn bestedelijck

Redelijck be.

Siet eerst en voor; al sult ghy mercken redelijck

Dat coopen/vercoopen dooz t'rechts na-ia ghen

Als handen arbeyt oft mercken sedelijck

Den heere almachtich oock moet behaghen

Soo oock de Cooplieden die haer oprecht draghen

Godt in al haer handelinghe bekinnen

Als den arbejdere die tallen daghen

Int sweet sijns aenschijns sijn broot moet winnen

Stichtelijck ver.

Hoe wel Godt den mensch gheschapen wt minnen

In d'beghin gheboden heeft tarbejdene wel

Niet te coopen/vercoopen soo wy ver sinnen

Stoot v daer niet ane/ duer tsoernufts voortstel
Die heere voorziende/ mits sijn ghenade suel
Die tijden/en des volcx dominatie/hier
Prijs elcken die hem vzeest na sijn beuel
En recht doet/ soot hoort/ in sijn vocatie fier
Wel dbest.

Tis waer mijn Vrienden/maer turbatie/ ghier
Duer donrecht handelen soomen siet ghebuceren
Wil my eens deels tot murmuratie/schier
Trecken/ en mijnen gheest hier noch becueren
Met een vraghe die ick simpelick sal rueren
Sonder achterdeel/schimp/ oft vilonye
Wie sijn die Cooplieden die gherechtich vueren
Haren handel oft coopmanschap/ seght dat ghye:
Redelijck be.

Wel dbest willen weten set sulcx aen deen sye
Dat weet Godt alleen/ die alle herten duertast
Kent/ en siet/ wiens oordeel oock int wyse
Eewich recht is/en bliuen sal onbelast
Maer ick seggh v onghetwifelt gheloost dit vast
Daer sijnder/ dan tghetal mocht wel meerder wesen
Och of Godt die gratie gauc/diet al past
Dat sijt waren/ die voeren den naem van desen
Voozwaer duer sulcke inwoonders ghepresen
Sou een stadt vanden heere ghebenedijt sijn
Daer ons nacomers/ meer goets wt souden lesen
Dan wt veel boecken/ die in tswereles crijt sijn.
Stichtlijck ver.

Datse meest al wt om ey ghen profijt sijn
En swereelts gherwin/vooz des hemels soecken
Dat ontrouwe/bed roch/ stercker inden strijt sijn
Dan liefde/en trouwe/verflooten in hoccken
Weten wy wel/ oock tswets reghels verfloecken
Dat daer na volghet/ dan ons motijf alleene
Is/ daer wy ons toe moeten vercloecken
Vanden oozboozen rechten handel ghemeene
Der Cooplieden/ die ons groot en cleene
Toe comt/soot wiffelijck vooz is begheert
Daerom trecht alleen ons reden te beene
Met goeden verstande die v wozt vercleert.
Redelijck be.

Siet alsulcke Cooptlieden goet en expeert
Ons veel verscheyden profiits inbrizinghen
Soo tijtlijck/en gheestelijck/daer hem by gheneert
Olichhaem met de ziele door Gods ghehinghen
Stichtlijck ver.

Ten eersten houden sy in werelttsche dinghen
De mate naer recht/redene/en wet
Sy coopen/vercoopen/maer sonderlinghen
Ware die ons nut is/dienstelijck en net
Sonder lieghen/bedrieghen/vry en onbelet
Om een tamelijck ghewin soo dat behoort
Niet als de sulcke/die met ghiericheyt besmet
Sijn/ oft metter Joden spiessereinen voort
Bedelijck be.

Haer ia/is haer ia/neen/neen/met accoozt
Dies haer Gods segheninghe toe come ghefrecken
Sy sijn haren naesten een hulpe en consoort
In alle benautheyt als hy wordt verfrecken
Int dborghen/leenen/en voor hem te spreken
En maken sy haer niet tsoecken als sulcke doen
Die vande rechte liefde sijn af gherweken
En haers broeders armoede niet en bezoen
Stichtlijck ver.

Als andere triumpheren stout en coen
Ja met ouerdaet eens anders goet verquisten
Besoecken sy de huyf armen na Gods sermoen
Niet sparende het ghelt in haerder kisten
Met haren schuldenaers en gaen sy niet twisten
Ter stout voor trecht/als soeckende haer schaeye
Maer gheuen hen lieflijck sonder erch oft listen
Midts patientie/respijt/en dilaeye
Bedelijck be.

Sy en gaen niet metten baetsoeckers te raeye
Met de groote/die de cleyen op willen eten
Door cracht van ghelde/en niet dan onghenaeye
Haer mebruers de schamel ghemeyute wt meten
Maer ghedencken vry soot de heere laet weten
Tghebodt der liefden dat ons allen leert
Doen/als wy wilden datmen onghespleten
Ons dede/daer hem de boose niet toe en keert
Wel dbest.

Voorwaer sulcke cooplieden sijn weert ghe-eert
Hadder Antwerpen soo thienduyfent inne
Dat ghondick haer van herten vry onuerseert
En is oock mijn wenschen dooz rechte minne
Stichtlijck ver.

Sy verciereen een stadt soo ick verfinne
Met al veel schoonder en costelijcker cicraet
Dan men aen Salomon/ia van d'beghinne
Ghesien heeft aen eenich Coninck oft potestaet
Men seyt die in deene recht doet vzoegh en laet
En sal in dander oock niet faelgeren siet
Soo sijn dan sulcke Cooplieden dooz haer daet
In als / ons oorzboozlijck naer Tredeelijck bediet
Redelijck be.

En voorts soo Tstichtlijck vermaen noch bespiet
Sijn sy ons profijtlijck in meer ander saken
Als maetlijck bouwen/daer darbeyder by gheniet
Die sy eerlijck loonen/en goetwillich maken
Soo datmen hem daer dooz in vzuemde siet waken
Sijn huysghefin voeden eerlijck en tamelijck
Die spuse en dranck met appetijt can smaken
Naer Gods oordinantie seer bequamelijck
Stichtlijck ver.

In neersicheyt/huyshouden/eersamelijck
In dwaer-nemen des tijts/ons van Godt ghegheuen
Dwelck alle negligentie blamelijck
De traegheyt/en veel zonden heeft verdreuen
In een ghemeynsaem recht bozgherlijck leuen
In ruste/vrede/minne/en eendrachticheyt
Daer ouders/en ionghers aen souden cleuen
Soo de waerheyt ons leert met voordachticheyt
Redelijck be.

En dooz al sulcx/siet na der waerachticheyt
(Dwelck Godt behaeght)legghen sy ons vooz ooghen
Een exempel der duecht/ dat tot reachticheyt
Des lichaems en der zielen/midts tsvorcx behooghen
Streckt/dat wy ons alle toe souden pooghen
Toch elck in sinen roep dooz der liefden bant
Want allen handel vooz Godt inden hooghen
Die niet rechueerdich en gheschiet aen elcken cant
Is een ydel timmeringhe gheset op tsant

En niet op den steen der gherechticheyt puerlijck
Die haest vergaen moet/als een schaeye aenden want
Dooz den storm der ongherecheyt suerlijck
Stichtelijck ver.

Wat batet sulcke coopman/al doet hy suerlijck
Sijn coopmanschap/ dat hy veel schats in-tont
Met onrechtueerdighen handel becueelijck
Way niet/dan dat hy sijn arme ziele wont
Jae doodet/die de heere subijt en terfont
Van hem eycht/ na des rijcken mans exempel claer
Die/als hijt in voorszpoede maecte heel bont
Inder nacht sijnen gheest moeste opgheuen daer
Shelijck be.

Shelijck roeff den isere/de motte eenpaer
De cleederen schaeyt/ opeet en dooz maecht
Soo schaden sy de ghemeynte allegaer
Die onrechtueerdich handelen onuersaecht
Maer die rechtueerdich handelen soot Godt behaecht
En sijn niet alleen oirboetlijck haer seluen hier
Maer alle menschen soot de wijsheyt ghewaecht
Midts Gods gratie diemer dooz fiet blijcken fier
Stichtelijck ver.

Dus wel hen die al haer handels bestier
Hier na stellen en alle inuentien
Der onrechtueerdicheyt verlaten schier
Op dat sy rust in haerlieder consciencien
Winden/en hier na met reuerentien
Godt in sijn glorie mueghen aenschouwen
Diese al bemint die met diligentien
Rechtueerdich handelen en op hem bouwen
Redelijck be.

Wel dbest willen weten wilt dit onthoutwen
Van ons stichtelijck vermaen en redelijck bewijs
Soo oirboetlijck sijn die cooptieden vol trouwen
Ons/die rechtueerdich handelen naer dit adujs
Hier ghenoech bewesen/ dus der liefden accijs
Helpt ons voorts verpachten naer broeders seden
En neemt dit in dancke/denckt tghelt hier om prijs
Daermen scientie aen moet besteden
Wel dbest

Shy en mocht my (als waer) niet bat bezeden

Noch schoonder bewijs doen/mijn vrienden vercozen
Des gheests ghetuyghenisse vol soeticheden
Brenge my int herte voorwaer oock alsulcx vozen
V/bedanckende moet ick v'uechtdoirbozen
Nu versta ick den sin en meeninghe goet
Hoe mocht men toch meerder perfectie spozen
Dan ghy my door Gods gratie hier open doet
Stichtlijck ver.

Om voorder te sterckene noch v'ghemoet
Naer dwoordeken der caerten leert charitate
Soo sult ghy na desen oock houden den voet
In ws selfs handelinghe wel tuwer bate
En ws naestens profijt/want soo wy de mate
Der liefden aensien na des heeren beuel
En moeten wy niet gaen wt de rechte strate
Noch vanden handel ons voorgheschreuen wel
Redelijck ve.

Sijt ghy coopman/aimbachtinan/t'sa voecht v' suel
Ter duecht/ en voert v' handelinghe sijn
Tot profijt uwer sielen/schoudt des boosheyts spel
Dat goede seden verderft telcken termijn
Stichtlijck ver.

Soo sult ghy alle menschen oirboerlijck sijn
En besonder de plactse daer ghy resideert
Ja blincken voor Godt verre bouen den robijn
In sijn goudt gheset/weerd't gheeralteert
Wel dbest.

Hier mede edel gheesten ter duecht ghemoueert
Synden wy ons prologhe/die ghy wt ionssen
Int goede wilt nemen/naden aert der consten.

Per-

Personagien.

Patroon vanden aluen.

Aluinne.

Peerken van Tuyl.

Coppen van Mal.

Maes van Keyendael.

Heyn van Sotteghem.

Groote Laudate.

Lijs Roomclossé.

Ionckvrou Dante.

Vrou Schieloose.

Factie.

Den Patroon vanden Aluen.

Aluinneken wijs wou ons coe dick caluen
Dat ich coste aen veel vets gheraken
Ick (als meester en Patroon vanden Aluen)
Sou al dit volcken met mijnder saluen
Terfont wel bestreicken vooz alle saken
Ick canse/ die na tstof vander muelen haken
Daer de kepe maer lotert aen den eenen cant
Hier mede ghenesen/ dats noch sotter maken
Soo eick can mercken aen mijn daden playfant

Aluinne.

Tis waer lief man/ ghy hebt seer schoon verstant
Maer sijt ghy een eel quant// en fraey van cueren
Soo helpt eerst vooz al v naeste ghebueren
V vrienden/ en maghen/ die ons volghen naer

Patroon.

Mijn vrienden waer sijne

Aluinne

Muthe.

Wa liet hier en daer
Die haer paer// en paer/by een wel schicken.

Patroon.

By den rebben daer moest ick wel scherp op micken
Mijn Busse na quicken//die wel vol en soet is
Wel wat segdy Gasten/den Windt of by goet is
Sal die Muelen wel draeyen al sijn van passe.

Peerken van Tuyl.

Ja sy Patroon latet cooren van den tasse
Voeren na der casse//tsal wel wesen.

Coppen van Mal.

Ghy moet ons van onser siekten ghenesen
Die wy met desen// al hebben ghecreghen.

Maes van Keyendael.

Bestrückty ons niet wy bliuen verleggen
Als thuylaerts verleggen// van keydaels winden.

Heyn van Lottegem.

Ghy en moet gheen Broodt Duyten voor; die vrienden
Noch Salue sparen voor; dees compangye.

Patroon.

Voowaer ghy en quaemt noyt soo wel te tye
Met herten blye// sal ick v nu helpen.
Maer eer ick urwen commen al wel mach stelpen
Moet ghy my v namen hier sijn ontdecken.

Peerken.

Peerken van Thuyt bekent op veel plecken
Heet ick/ en mijn Wiften groote Laudate
Die dick Tousterweel inde botermelck strate
Hebben ghewandelt als Lieftkens tsamen.

Patroon.

Wat dunckt v goey lie/ sijn dat niet schoon namen
Jaet naer ubetamen/ sonder buyl of blutse
Maer waer lettet v meest.

Groote Laudate.

Recht onder sijn mutse
En my onder mijnen doeck soo ick meene

Patroon.

Daer lettet hen meest alle groot en cleene
Nu tsa staet by/ ick salt ons wel cloeck coken

Peerken.

Soo sterckct wel stuf.

Groote Lau.

Houdt/ ghy sult mijnen doeck cronke
Ha ha/ dat helpt my tot aen mijn herte.

Patroon.

Mijn salue en brenge niemant gheen smerte
Al duertrecht/ en loopt sy nochtans wel dat hoot.

Peerken.

Maer seght hoe heetse?

Patroon.

Stultozum sonder noot

Daer veel Meesters groot// dieck sijn me bestreken.

Peerken.

Sy sal wel boet doen aen onse ghebreken

Nu tsa hier andere/ wy sijn ghepaeyt.

Coppen van mal.

Siet hier Coppen van mall/ seer wel ghegaeyt

Met Lys roomeloose/ mijn wijf seer stout en coene.

Lys roomeloose.

Patroon strijct ons oock wel/ wy hebbens van doene

Want auont en noene// worden wy ghequelt

Met deser plaghen.

Patroon.

Wel/ en al sonder ghelt

Al en sou ick oock gheen salue behouwen

Nu laet my eer st wel v troongien aenschouwen

Of daer noch vrouwen/ der wijsheyt aenleuen.

Coppen.

Die hebben wy teghen t kalfs hoot af ghewoeyen

Dat te blaesuelc eertijts eens was ghellaghen.

Patroon.

Ich sie wel ghy sijt van mi. naeste maghen

Dies ick v toe draghen// moet ionste sterck/ saen

Tongheren/ dit sal heel sijn in sijn werck /gaen

Comt al vyz int perck/ staen/ sonder langher beyen.

Lys room.

Patroon van blyschap gheuoelen wy die keyen

Duer cracht van v salue alree daer loteren.

Coppen.

Ghelijck die pappe goet is der boteren

Soo is dat goet voor onse hoyen cranck.

Patroon.

Ghy sulles my weten noch grooten danck
Quer seuen iaer dat moetty wel weten vyz

Coppen.

Nu Maes van heyendale comt ghy oock by
Met ionghfrou dante dat aerdich teefnen

Maes van hey.

Dat doen wy al quantken

Jonghfrou dante.

Siet Patroon neefken

Wat dunckt v/ van ons twee naer/ v vermeten

Patroon.

Ghy hebbes al veel meer dan ghy selfs wilt weten
Hier bliues/ wel twee oncen onghebueselt
Ghy hebt bey al te wel aen tcals hoot ghebueselt
Soo ick wel can sien/ sonder toortse oft vzielle

Maes.

Patroon ken achts niet laet draeyen die spille
Struyckt/ thoont v geille//soo ghy best cont en mueghe

Dante.

Ghy hebtter soo veel met v salue verhueghe
Twaer schade bleesse aen ons nu achtere

Patroon.

Vien heb/ noyt schande/ oncere/ noch lachtere
Hier door behaelt/ noch aen gheen driakel/ goet

Dante.

Woo maer my dunct datse alree mirakel// doet
En datse gaet wercken/ van onder tot bouen

Maes.

Wy soudenv voor cen vyz santhen louen
Haddy een heyligh daeghsken maer eens int iaer

Dante.

Wacht/ wacht/ heyn van sotteghem treet oock vast naer
Met Vrou schieloose/ door een cloeck bedrijsken

heyn van sot.

Heer Patroon/ siet dat ghy my/ en mijn Wijsken
Niet en vergheet/ al comen wy op dleste

Patroon.

Sotteghem en schieloose/ ghy sijt die beste
Die beyde wel cont met uwen clater/ vallen
Dat ghy van mijnen hals/ moet int water// vallen

Ghy moetes meer hebben dan dander tsamen

Wrou schieloofse.

Wij met beyden handen al sonder schamen

Ghy sijt toch sie ick een goet Meester van deghe

Patroon.

Sants roock daer was my utven nues inde weghe

Certejn ghy hebt daer eenen die gherwis is

Heyn van sot.

Ick heb eenen domphoozen die goet en fris is

En mijn wijf een troongie/om potten te cleerne

Schieloofse.

Tis waer om ionghe tatolfs te verueerne

Wissen wy wel raet al waerder oock sesse

Patroon.

Do laet my noch eens sien elck aen v blesse

Of ghys al ghenocch hebt hier voor dees reyse

Heyn van sot.

Ja wy/ maer hoort waer ick op sta en peyse

Sout ghy al ons susters en bruers soo bestrücken

W sou wel een salf busse soo groot ghelijcken

Als een homberg her tomme oft iopen vat

Patroon.

Men vint alen om vele in elke stat

Maer liet aen dat blat// steck ick een spelle

Coppen.

Peerken van thuy/ hoe cest eel gheselle?

Die salue gheefse oock confortatijf

Peerken

Sy leet my en wo'stelt lanx en dweers dooz dlijf

Maer meest gheuoel ickse bouen in mijn topken

Maes

En daer gheeftse my oock al dmeeste clophen

En mijn Wijsten oock soot blycht heel rustich

Heyn

Wrou laudate dunckt my/ wort oock heel lustich

Of neen die vlopen moeten haer bijten

Dante

Dus/ wijf heyt en derf men ons niet verwojten

Die niet ses mijten/ en gou waerse veyl

Laudate

Theeft ons daer elck wel ghewaeyt sijn in ons seyl

Al hadden wy ten deyl// gheweest te gadere
Uys room.

Wy hoozen onsen Patroon als ons Dadere
Hier door te danckene met eeren grootelÿck
Schielose.

Twaer groote redene als alskens blootlijck;
Met herten deuootlijck// wou hÿt ghehÿnghe.
Peerken.

Reen wy willen hem ter eeren een liedeken singhen
En om hem springhen// vry sonder claghen
Want sulcx sal hem seer wel behaghen
Dus hout al ane met vzen labuere
En singt na/ ick sal v gaen singhen vuere.

Singr vore

Peerken

Comt groot en smal// helpt hier tghetal
En vruoght der sotttekens stercken
By sonder al// die half sÿt mal
En noy int vroede wercken
Wry onbeschaemt/ ghelijck als wy
Soot wel betaemt// verthoont v vry
Denckt soo ghy sÿt ten haluen/ eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen// sal v met sÿnder saluen
Bestrijcken alsoo wel.

Al eest dat grof// der muelen stof
W hopen heeft door toggen
Der boonen snof// dien ghy spreeckt lof
W noyt en heeft gheloghen
Noch is v noot/ meer hulpen hier
Op dat den doot// wel rolle fier
Denckt soo ghy sÿt ten haluen/ eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen// sal v met sÿnder saluen
Bestrijcken alsoo wel.

W niet en weert// daert v noch deert
Wilt vry te kennen gheuen
Als ghy besmeert// sÿt onderueert
Sals v al meer aenleuen
Wry thuyls ghesint/ volghet desen voet
Siet inden wint// maect goeden moet

Denckt

Denckt soo ghy sijn ten haluen/ eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Bestrijcken alsoo wel.

Des keyaerts mast//staet hier dooz-vast
Daer ghy v aen moet houwen
Tcaproenken past//daer elck na tast
Die gaern den alf aenschouwen
Dit blijckt toch claer//soomen hier spuert
Dus treedt vzy naer//de bellen ruert
Denckt soo ghy sijn ten haluen//eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Bestrijcken alsoo wel.

Ghy prins kens scaey/al comdy spaey
Men sal v niet wech iaghen
Des alskens draey//om v lamaey
Sal v seer wel behaghen
Dus hier op dleest//eer wy dan gaen
Neemt dit in dbest//van ons ghedaen
Denckt soo ghy sijn ten haluen//eest haest ghewonnen spel
Ons Patroon vanden aluen//sal v met sijnder saluen
Bestrijcken alsoo wel.

Y iij

Der

Der vreuchden bloeme van Berghen opten Zoom.

Presentatie.

Ieselijk is een groote speculatie
 Daer eerlijck met goeder accordatie
 De broeders by malcanderen woonen
 En men siet verblijen menighe natie

Als Rhetorica en liefde weerdte der croonen
 Van laurus ghevlochten/ doort ionssich toonen
 Op dat de conste oock soude vermeerren
 Dies wy abundantia niet om verschoonen
 Van Andwerpia en notable heeren
 Door Rhetorices vpuucht met trouwe en eeren
 Wy tot Berghen comen touwarts vercloecken
 W ionssich bewijs dat ghy tot ons laet keeren

Goey vrienden deen dander wt liefden besoecken
Wy Vrucheden-bloemkens slecht int bestieren

Wenschen v vrede wt reynder manieren

Want vrede ons is wt liefde ghegheuen

Dies wy v Schilders/als edel Violieren

Op dat discordia mach sijn verdreuen

Eendzachticheyt is der gherechtigher leuen

Dus al ons bewijfen verstaet verduldich

Rhetorica heeft een lieffelijck aenleuen

Op dat deen dander sou sijn ghebuldich

Doen wy v min dan wy waren schuldich

Laet onsen tñt in liefden besteden/

Als vloyende beken ist blant menichfuldich

Daer elck playfant is/in rusten en vreden

Mercurius verweckt wt ionssen reene/

Veel beminders touwaerts groot en cleene

Tot eendzachticheyt daer elck vast op bouwe

Daer maticheyt gullicheyt verwindt ghemeene/

Vriendelicheyt/eerlicheyt/houdende trouwe

Liefde en Rhetorica/ gramschap en rouwe

Vertreden/ Want twist is cleyn van pruse

Op dat elck Rhetorica in eeren houwe

Presenteren wt liefde wy ons aduise

En elck met eeren by ons verioelise

Tis redene dat elck daer nae sou haken/

Soo ick en mijn sustere tselue bewise

Wel hun die twist schouwen en vrede maken.

PRINCE.

Rhetorica is als een bloeme bloeyende

Als sy haer is met eendzachticheyt moeyende

Sietmen veel blijschappen naect wel betamen

En wantmen door liefden/ twist is wtroeyende

Soo salmen eerlijck wt Ionsten versamen

En minlijck scheyden vry sonder blamen

Kedene gheeft ons goey apparentie/

Wt vrientschappen wy deen by dander quamen

Thoonende liefde/in elckr presentie

En want ons den pors doet assistentie/

En tot voordeele/ doet fortuna drayen

Door Minerva/ verlicht met eloquentie

Sictment tsaet vroeck en laet van Rhetorica sayen.

Tpoëteliĳk Punct van Berghen op den Zoom.

Tpunct.

Gd heeft den mensch inden beghinne ghemacct
Gherechtich/oetmoedich/onsterffelijck/onghelaect
En had ouer alle dieren heerschappijē
Wrede/deucht/maer heeft vanden vruchten ghesmaect

Dooz onghhehoorzsaemheyt/zijnde zijn partije
Dwelck v beteectent wort sonder inuise
Dooz tghene dat hier staet ghefigureert
Dit had den mensch eerst tot zijn melodijē
Maer onghhehoorzsaemheyt heeft hem gheinformeert
Dwelck v wort bethoont en gheerponeert
Dat hy verlozen had onsterflijckheyt en cracht
Sijn eyghen gherechticheyt werdt gheexcludeert
En de duysterheyt die hem doen werdt ghebracht
Dwelck Nox beteectent Godinne der nacht.

De duysterheyt alst elck wel te recht doozgzone
Beteectent de doot en oock de sonde
Hetwelcke den mensch niet en mocht ontgaen/
Den beet des serpents als een dootlijcke wonde
Dwelck hem Onghhehoorzsaemheyt hadde ghedaen
Dus suldy dan by Aurora verstaen
Sy is de Godinne vanden dagheraet
De belofte die den mensch heeft ontsaen
Als dat God den Vader heeft beloest een zaet
Dat vertreden sou des serpents hooft iaet
En dat de doot haer macht sou zijn benomen
Op dat den mensche soude vroech en laet
Ghetroost zijn/dooz de belofte tsiinder vromen
Die wt ghenaden tot hem is ghecomen.

Ghelijck Apollo met zijnder stralen
Een lieflijck licht opter aerden laet dalen
Alsoo ghy hier meucht oock lustijch aenschoutven
Dat bouen den dach ghaet/welck niet en mach falen
Hoe wel de duysterheyt haer femijn wilt spouwen/
Soo is een licht ghecomen vooz mans en vrouwen
Welck Christus is/vooz den mensch ghegheuen
Op datmen dit licht soude in eeren houwen
En den mensch hier na eeuwich soude leuen

Heeft hy viandt/helle en sdoots macht verdoeuen
Dit licht heeft gheuonden datter was verlozen
Dus wilt dit licht wt liefden aenleuen
Want het heeft ghesilt des vaders thoren
En den mensch wten nacht int licht vercozen.

PRINCE.

Ontfanckt danckelijck ons simpel adujs/
Dwelck wy wt liefden nu bethoonen propijs
Alst recht willet int beste keeren
Sijn wy niet principelijck sulcx conste wus
Wy doent altijt rhetorica ter eeren
Der stadt/en oock v notable heeren
Alst yet ghesalgeert en maeckt gheen mentie/
Laet ons vrede by malcanderen vermeerren
En beminnen dlicht met reuerentie
Betrout opden dach met diligentie
En schoudt de duysterheyt met tijt en spatie
Verblijt deen dandere met eloquentie
Met musica en spel sonder turbatie
Die hem in deucht verchueght tis Gods gratie.

Perfo-

Personagien.

Hooch vermeten.
Eyghen eere.
De mensch.
Tbegheerlijck herte.
Neerstich onderfoecken.
Liefde.
Goede Conste.

Tpel van Sinne.

Hooch vermeten.

Waer sijdy nichte?

Eyghen eere.

Wat isser te doene

Hooch ver.

Comt nu int lichte//tpaeyken staet groene

Wilt als de coene//zijn op v hoede

Eyghen.

Wel salt eere wesen/oft profijt van goede

Est hooch van moede//naer ons beyder aduiss

Hooch.

Hoe cleyn van verstande twaer al gheerne wijs

Elck soeckt schier conste/ naer al v belieuen

Eyghen.

Wy sullender menighe zeer wel ghereuen

Die onsen raedt doen en ons gheloouen

Hooch.

Al is hy constich wy sullen hem beroouen

Van zijn wijs heyt wat hy toch can verfinnen

Eyghen.

Daer isser vele die ons seer beminnen

Al warens constich oock bouen maeten

Hooch ver.

Wy en sullen niet meer malcanderen haten

Want wy zijn toch listich in ons handelen

Eyghen.

Iae als wy vzi by woulck moghen wandelen
Ick gheue haer de trompen alte goeden coop
hooch ver.

Ick doet gheloouen al den meesten hoop
Die by ons verkeeren int breet oft in wijs
Eyghen.

Wie sou toch haeten ons melodije
Als ick en ghije//hebben onsen wille
hooch ver.

Int hooch vermeten swijgh ick luttel stille
Dus mach ick my seluen wel machtich noemen
Ten sal my ghebrecken niet aen tberoemen
Want ick heb gheweest siet vanden beghinne/
Ick was de vziere

Eyghen.

En ick v vziendinne
Als ickt verfinne//met eyghen eere
hooch.

Ick ben wel weerdich ghenoecht een heere
Maer ghy siet cause van veelderley twist
Eyghen.

Dat en doet niet dan uwen schaicken list
Daer ghy den mensche met cont bedrieghen
Wie sou hooch vermeten hy en moeste lieghen
Dus bedrijsdy wonder van daghe tot daghen
hooch ver.

Daer in hebby selue dmeeste behaghen
Wilde my verachten/ten is gheen noot
Want wy zyn van veel malicien thoot
Ous subtylheyte is groot//vol vziender seden
Eyghen.

Ghy waert met Lucifer gheworpen beneden
Hier opter aerden/en v booscheyte veruult
hooch ver.

Aen Eyghen eere/dats alleen v schult
Wy sullen ghelyck onsen loon vercrighen
Nu daer af ghenoech laet ons wat swijghen
Ick heb wat wonderlijcx in mijn ghedachten
Hier comt recht gaende daer wy naer wachten
Oft wy profyt by hem waren ontsaende

Hem thoonende eerlick onse presentie

De mensch.

Wie sal wesen tot münder assistentie

Want ick vinde my seluen by nae desolaet

Ick catiffich mensch sonder troost oft raet

Wie sal behulpich zijn my ghemeene

Ick vinde my seluen seer dickwils alleene

Dus ben ick gheturbeert inwendich int herte

Hooch ver.

Wel vriendt zijdy cranch oft waer hebdy sinerte

Ick ben in consten alzoowel ghelcert

Want ick heb in alle de werelt verkeert

En ben zeer wonderlijck in mijn practijcke

Eyghen.

In consten en is niemant ons ghelijcke

Al dat wy connen is menigherhande

Hooghe.

Wildy te water reysen oft te lande

Wy houwen v gheselschap sonder verdzieten

Ick sal v wel leeren iaeghen oft schieten

Wy zijn touwen besten al wat wy vermeughen

Mensch.

Daer mede en condy my niet verheughen

Want ick en weet niet wat my mach letten

Oft tot consten en can ick mijn hant niet setten

Dan trommelen/püpen/herpen oft luyten

Eyghen.

Dooz my oock veelderley consten spruyten

En menighen dzuck die can ick ghenesen

Mijn heere ick wil touwen dienste wesen

Mijn ionste in desen/sy v ten sijne

Hooch ver.

Certeyn mijn heere soo is oock de mijne

Wy sullen v wel helpen/daert v mach deeren

Mensch.

Ick en weet niet wat ick meer mocht begheeren

Ick heb goet gheselschap/ my lustich ter saecken

Maer ick en weet niet wat ick sou moghen maecken

Daer ick mijn herte by mocht verfraeyen

Dus wilt my in als ten besten raeyen

Wat ick mocht volbringhen voor den legghen//tijt

Z iij

Eyghen.

Eyghen.

Nichts dat ghy tot gheen consten gheneghen/sit
En door ons en wilt gheenen druck vergheten
En ick ben Eyghen eere

Hooch.

En ick hooch vermeten
Wact ghy waert gheseten//int aenmercken//vry
Gheen conste bequamer dan die verstercken//wv
Dus mocht ghy alder best hier by ons bliuen

Mensch.

Maer mijn vraghen is/wat sou ick bedriuen
Ick sie de menighe groot zijn gheacht
Om dat sy constich sijn/en const ghaet voor crache
En ick mercke mijn leuen is hier noch lanck

Eyghen.

Iae/ dat ghy met ons alomme neemt den ghanck
Met suacrspele en sanck//in sulcken ghespan

Mensch.

Maer wat sou by spelen die niet en can
Seer constich en heeft my niemant gheuonden

Hooch.

Soo zijn wy dan te passe by v ghesonden
En ghy onsen raet doet op goeder trouwen
Ghy sult bemindt zijn by alle vrouwen
En constich gheheeten als yemant die leeft.

Mensch.

Maer hoe sou ick dan doen

Eyghen.

Iae dat ghy wel gheeft
De conste suldy ter stont hebben vaste

Mensch.

Neen/met veel gheuen comt menighe in laste
Want die soo gheeft en int leste lijdt ghebreck
Wordt dickwils ghehouwen voor enen ghecht
Daer en can ick gheen eere by verueren

Eyghen.

Wлды dan int leste in lechheyt bederuen/
Door conste wort menighe ter werelt bemint
En my dunckt ghy en zyt daer niet toe ghesint
Door conste menigh tot eyghen eere gheraccht

Hooch ver.

Of om hoogh vermeten naer veel consten haecht
Maer my dunct die consten willen v veruelen
Eyghen

En soudy hier op niet connen leeren spelen
En vzenghen alsoo uwen tijt ten ende
Hoogh

Twaer misselijck wijse hem tuwaerts wende
Op dat ghy v mocht tot vzeught vercloecken
Eyghen

Maer dat ghy v wacht van neersfich ondersoecken
Men vinter menighe met schalckheyt doortoghen
Die dooz veel onderwinden worden bedroggen
So datse gheen consten en connen ghebaeren
Hoogh

En wilt v herte niet meer bestwaeren
Op dat ghy ons niet en mocht worden quijste
Volght v begheerte/ wy sullen met iolijte
haest weder hier comen tot uwer baeten
Wy en sullen v vyz niet langhe verlaeten
Maer v besoecken als vzienden vercozen
Die ons beijen verliest heeft veel verlozen

Paula

Mensch

Ist moghelijck dat my nu elck sal haten
Ben ick in gheen staten/ van niemant ghepresen
Of en wilt gheen gheselschap meer by my wesen
Want ick verlijte aldus mijn ionghe iueght
En sonder gheselschap en is gheen vzeught
Ick waer wel verhueght/ quaem my yemant ontmoeten
Thegheerlijck herte

Godt gruet vziert

Mensch

Wijse compt my daer groeten
Ist tot mijn versoeten/ soo ben ick gherust
Want in mijn leuen heb ick cleynen lust
En alleene dunct my den tijt verdzieten
Thegheerlijck

V sal wel gheselschap terstont ghenieten
En ghijse met danckbaerheyt wert ontsaende
Want liet mijnen Broedere compt hier gaende
Of ick hem vermaende/ dat hy by v quame

Mensch

Mensch.

Dat sou my wesen zeer aenghename
Mijn vrient eersame/ doet my vercleeren
Ick sal v gheuen al v begheeren
Wildy yet verte eren/ sonder achterdinken
Wildy singhen/ springhen/ eeten oft drincken
Ick salt al schincken/ vzy sonder falen
En laet v broedere oock by ons halen
Soo blijft ons nu vzeeght by totten ende.

Neerstich ondersoecken.

Tis oock redene dat ick my touwaerts wende
Op dat ick bekende/ uwen wil metter daet
En wy v gheuen mochten goeden raet
En dat wy uwen staet mochten veranderen
En vrientschap maken met malcanderen
Op dat ghy tot consten mocht sijn gheneghen.

Mensch.

En isser v niet twee ghecomen teghen
In consten sy scheenen vol van secreten.

Neerstich.

Hoe was haeren naem

Mensch.

Deen heet hooch verme: en
Tsheen ick soude weten/ al swerelts ghenuchte
En noch int leste namense die vluchte
Maer haer Conste en was niet tot mijnder vromen
Maer sy seyden sy souden haest weder comen
Want in consten en haddick toch gheen verstant
Sy seyden haers ghelijcke en was niet int lant
En sy waren nearestich tot elcken heere

Tbegheerlijck.

En hoe hiet dandere

Mensch.

Twas eyghen eere
Sy noemde my heere/ ick was te vzedene.

Tbegheerlijck.

Soect ghy uwen tijt hooghlijck te besiedene
Soo is ons redene/ v cleyn behaghen.

Mensch.

Met oploue sou ick v niet moghen vraghen
Wier beyder name tot een vercloecken.

Tbegheerlijck

Tbegheerlick

Tbegheerlick herte

Neerstich

Ick nearestich onder soecken

Op dat alle zwaericheyt v ware ontvoloden

Mensch

Neerstich ondersoecken dats my verboden

Wilde ick wesen van haer beyden bemint

En in veel consten/ ben ick als een kint

En naer veel consten is cleyne mijn haecken

Neerstich

En wat soudey dan by hoogh vermeten maecken

Dus waeren haer saken vol schalcken list

Liefde

Hoe iammerlick ist/ dat die mensch verquist

Sijnen tijt en gheheel met leecheyt doortoghen

Waer doo; hy seer dickwils wort bedroghen

En dan in armoeyen noch comt int leste

Leecheyt verkijest by hem seluen voo; tbeste

En dan voo;ts comt tot schandalisatie

Daer nochtans die heere doo; sijn gratie

Tot consolatie// den mensche elegant

Heeft begaest met gauen/ seer triumphant

Int onderscheyen van natuerlijcken dinghen

Deen int bewijzen seer sonderlinghen

Dander int ondersoecken oft propheteren

Den anderen int schryuen oft nearestich studeren

In philosophie oft ander manieren

Dit comt/ den mensche/ seer goedertieren

Al ist dat die menighe int herte bewaert

Het wort doo; die liefde gheopenbaert

Op datment niet altijt en soude verbo;ghen

Want die liefde is nearestich auont en mo;ghen

Sy ondersoeket al van daghe tot daghen

Mensch

Ick mach mijnen tijt seer wel beclaghen

Die ick sonder conste heb ouer ghebrocht

Niet teghen staende/ ick en hebs niet ghesocht

Om int cleyne of groot te sijne gheleert

Och liefde ghy hebt mijn herte ghekeert

Tot consten doo; nwen aert diijne

Neerflich

En weest niet bedroeft om neerflich te sijnne
En luttel arbejts/ laet v niet veruelen

Mensch

Sal ick oock al omme op leeren spelen?
Ick mercke het spel is seer nootelijck
O supuer maeght ick bed anch v grootelijck
En die gheroeft hebben tot minnder baten
Tbegheerlijck.

Die liefde en moeghdy nemmermeer verlaten
Sy doet openbaren die consten loyale
Als tellen/ meten/ sijnde principale
Daer veelderley consten wt nemen den graet
Mensch.

Noyt beter fortunne/ noyt beteren raet
Mocht ick dan den staet// van consten weten
Tbegheerlijck.

Nu wilt v oock wachten van hooch vermeten
En eyghen eere oock laeten vaeren
Neerflich.

Soo suldy eenen schat van consten verghaeren
Houdt altijt mate in consten reene
Want waeren alle consten elck ghemeene
Men soude te minder ter werelt achten
Die consten en ligghen niet alleen in crachten
Maer oock inder daet/ en weest niet rebel
Besiet al v consten tot vreden wel
En bewaert uwen tijt/ en vooz v siet
Tbegheerlijck.

Den tijt is costelijck/ naer Jobs bediet
Wel hem dien altijt ghebruyckt tot vreden
Neerflich.

Maer wilten nu voortz met neerflicheyt besteden
Conste ondersoecten/ met een begheerlijck herte
Soo sal van v verdwijnen alle smerte
En v altijt neerflich tot liefde spoeyen
Op dat aderen der consten wt v bloeyen
Deen wt dander groeyen// lieflijck en excellent
En laet v wesen/ alle leedicheyt ontwent
Want leedicheyt is cause van veel quellagye
Tbegheerlijck.

Met neerſticheyt / ſoo neemt nu v by coragie
Maer al dat ghy doet met liefden aencieft
Neerſtich.

Dat ghy v tot neerſtich onderſoecken begheeft
Gheen conſte en valt v te ſwaer in deſen
Want doude griecten / hebben zeer hoogh ghepreſen
Duerſſe conſten / en oock hooghe vermaert
Die wiſheyt gheacht / en oock niet gheſpaert
Dneerſtich onderſoecken van wiſe dinghen
Dus ſal v die liefde alle wiſheyt inbringhen
Seer ſonderlinghen die liefde perfect
Den menſch aldermeeſt tot conſten verwect
Die liefde is den menſche tot een verioluſen
T begheerlijck.

Wie ſou den aert van conſten volpruſen
Hoe wel tot verwecken is die liefde meeſt
Neerſtich.

Het is een ghaue vanden heylighen Gheeft
Die alle menſchen niet en hebben ontfaen
Want ſy alle niet veelderley conſten en verſtaen
Soot by experientie is blijckelijck
Liefde.

Maer daer liefde verweect tis autentijckelijck
Daer gheeft zy rijckelijck / den menſch wel gheruſt
By neerſtich onderſoect / en heeft tot conſten luſt
Want die liefde en is gheen dinck onmueghelijck
Menſch.

Och dat is mijn herte zeer verhueghelijck
Want naer goey conſten is alle mijn haecten
Wel hopende dat ick daer aen zal gheraecten
Ick moet v liefde altijt beminnen
Want ghy hebt mijn herte ontſteken van binnen
Dus wilt my ſommighe by name vertellen
Neerſtich.

Gheenderley moeyte / en ſal v quellen
Wilt houden mate in reuerentie
Soo crighdy muſica / en eloquentie
Want rhetorica en mach niet zijn verſtecken
Liefde.

Want het is conſte by maten ſprecken
Met redene dat niemant en mach letten

Met onbehoorlicheydt wilt v niet besmetten
Philosophie hout oock in saysoene
Want den crancken hulpe heeft van doene
Godt heeft oock cracht in cruyden ghelaten
Op dat den Mensch sou wesen ter baten
Maer alle goey ghauen ontsanct oetmoedich

Neerstich

Soo suldy wesen in consten voerspoodich
Maer quade consten wilt neerstich vlieden

Mensch

Godt laet mijnen arbeyt te goede gheschieden
Met neerstich ondersoecken/ oft wel bepeysen
Om consten wil ick al omme ghaen reysen
En door liefden ben ick alsoo ghesint

Uegheerlijck

Hebt goet betrouwen/ want die soect die vint
Sijn auontuere is lieklijck en onghesael

Mensch

Die Liefde heeft alsoo mijn herte doorstraelt
Dat ickt wil besoeken in elcken lande

Uegheerlijck

Men seyt/ niet comen/ en is gheen schande
Maer niet willen leeren/ is weerdich veracht

Mensch

Door liefden heb ick tselue wel bedacht
Dus wil ick ondersoeken met herten blije
Van alle consten int breet en int wijje
Met Melodije/ als hef hebbers pleghen
Die wt liefden sijn tot consten gheneghen
En hebben haeren voortghanch int soete oft zuere

Neerstich

Die heere verleen v goey auontuere
Op dat ghy alle goey consten mocht verstaen

Liefde

Nu wel gheminde vrient/ laet ons eendrachtich gaen
Op dat wy goey consten moeghen verweruen
Want goey consten/ en sijn niet goet om deruen
Maer menighe behulpich en aen ghenaeime

Uegheerlijck

Op dat ghijse vint/ en mueghe lossaeme
Den heere van alle sijn wercken prisen

Die honghert wilt hy wt liefden spūsen.

Paula.

Eyghen.

Heefken ghy meucht nu vry wel ontroisen

Wt uwen slape het is meer dan tijt

hooch.

Ich wil oock mede mijnen dienst bewiisen

Nichts dat ghy wter maten zoo neerstich sijt

Wat isser te doene ist twiist oft scruit

Ich ben touwen besten by nachte by daghe

Eyghen.

Wat grooter turbatie noyt sulcken plaghe

Den mensche gaet ander consten soecken

Hy en wou by ons niet leeren/ wilt vercloecken

Om hem te verweckene met schalcken list

Tot hooch vermeten/en dat hy verquist

Al het ghene dat hy seer constich weet

hooch.

Wel nichte daer toe ben ick wel bereet

Ist dat hy my hooch vermeten begheert

Ich maecke dat hem alle zijnen arbeyt deert

Die hy ghedaen heeft met grooter quellagie

Eyghen.

Wismet wel versint wy bedziuen ragie

Maer ghy principale in alle v voortstel

Tbleeck aen Gemum en Romulum wel

Om thooch vermeten deen quam totter doot

hooch.

Aen Eyghen eere den alder meessen noot

Die coemt alleen wt v woudijt wesen wijs

En Eva bedroochdy wel int paradys

Belouende dat zy goet en quaet sou weten

Eyghen.

Dat dedy selue door thooch vermeten

Tis wondere dat ghy voortstelt aen elcken cant

hooch.

En daer waerdy mijn beste onderstant

Om eyghen eere wast al dat sy dochten

Eyghen.

En de eyghen broeders die Joseph vercochten

Om thooch vermeten/en seer grooten nye

Hoogh.

**Maer tquam him te passe inden dieren tót
Hoe wel dat wt spijt // dit eerst was ghebroutwen**

Eyghen

**Sy zyn wel slecht die v veel betrouwen
Dooz v twist oprijst / en vrede mineert
Van al v bedrijf is veel ghepropheteert
Hoe wel dat ghy meest v seluen behaecht**

hooch ver.

**En Israhel werdt om urvent wille gheplaecht
Soo dat ghy noch draecht bouen my de vane**

Eyghen.

**Reen / treckt v voetken niet wt de bane
Die v ghelooft wort dicwils bedroghen**

hooch.

**En ghy zijt toch met veel subtilheyt doortoghen
Weel wonders is dickwils dooz v ghesien**

Eyghen.

**Pu hola maecten / tis ghenoech van dien
Want wy zyn twee handen op eenen buyck**

hooch.

**Ben ick de wortele / ghy zijt den steupck
Want ben ick quaet / ghy en sijt niet zeer goet**

Eyghen

**Tis misselijck wat hooch vermeten samtijs doet
Ons subtilheyt die comt dicwils ten wensche
Pu heb ick verlanghen siet naer den mensche
Hoe hüt mach maecken tverwondert my // zecre**

hooch.

**En oft ghy hem eerst siet / biedt hem vyz // eere
Wven dienst presenteert met al uwer ionsten
Draecht oft hy gheleert is vol van alle consten
Oft dat hy noch is ghelijck wy hem lieten**

Eyghen.

**Ick en sal mijnen tijt niet laten verdrieten
Maer sal met luste zyn tuwer baten**

hooch.

**Ist dat hy ons gheheel wült verlaten
Soo moeten wy wesen tot een vercloecken
Dat hy hooch vermeten oft v moet soecken
Ons moeyte en mach niet zyn al verlozen**

Eyghen.

Eyghen.

Die my heeft tot zijn alder liefste vercozen

Die is ghebozen/ sonder gheschille

hooch.

Oft heeft hy my dan tot zijnen wille

Want thooch vermeten/ ist principale

Eyghen.

Maer thooch vermeten comt somtijts ten dale

Dus gaet eyghen eere v verre te bouene

hooch.

Ghy pünt v seluen altijts te louene

Nochtans elck doe hier zijn wterste beste

Ick wil wel deerste zijn maer niet de leste

Ick sal my houden vyz ghelijck een man

Eyghen.

En ick als een vrouwe wat ghebreect ons dan

Want de vrouwe is bouen de man de meeste

Wiltmen triumpheren oft houden feeſte

Daer moeten vrouwen zijn tis ongheloghen

hooch.

Maer door vrouwen isser oock bedrogghen

Salomon de wiſe hebt ghy verleyt

Dauid tot Barſabea oncuysheyt bereypt

Samſons ſterckheyt door de vrouwe benomen

Eyghen.

Dats al door hooch vermeten ghecomen

Maer door vrouwe oft man tis ghelijcke vele

hooch.

Als wy hem crighen tot onsen ſpele

Hy en ſal zijn conſte tot deucht niet verſtercken

Door v ſal hÿt alder minſt bemercken

Maer hoe dat met hem is wy moeten hem priiſen

Eyghen.

Door my ſal oock wonder wt hem riſen

Hy moet verdioliſen in zijn eyghen daet

hooch.

Daer toe ſal ick hem ſubtielijcken gheuen raet

Dat door hooch vermeten/ men wort gheacht

En hoe haefſtick dat hy tot my is bedacht

Soo ſal hy hem ſeluen wel conſtich noemen

Eyghen.

En dan hem op eyghen eere beroemen
En houden dan zijn conste groot van weerde
Want de mensch en is maer een vaetken van eerden
En van naturen meest leechteyde bemint

Hooch.

Wy hebben ons materie zeer wel verstant
Mach hy tot ons cruyghen sijnen meesten troost
Wy sullen hem houden in ons propoost
Soo blijft hy dan als eenen visch int net

Eyghen.

Nonfortse als hy blijft met my besmet
Daer sal ick mijn beste doen na mijn vermoghen
En paepen hem soetkens al waert met een loghen
Hy moet al wat constich zijn dat gheuoel ick wel

Hooch.

Dacrom suldy volghen alleen mijn beuel
Wy willen trecken van lande te lande
Ick hooch vermeten cloeck als de valiande
Beminne veel constenaers met allen zeeze

Eyghen.

En ick bringh oock menighe tot eyghen eere
Gheen moeyte en mach my wesen te swaer

Hooch ver.

Wy hebben gheregneert ouer menich iaer
En by veel constenaers seer ghedomineert

Eyghen.

Om mijnent wille is veel gheswadeert
Wy sullen noch langhe ter werelt bliuen
Hy is onwijs die my wilt verdrizuen
Want sonder my en waer gheen conste//niet

Hooch ver.

Tis redene dat elck vry ons goey lonste//siet
Wy sullen vinden des menschs presentie//coen
Die profijt begheert moet diligentie//doen

Paula.

Goede consten.

Hoe wonderlijck heeft den heere der heeren
Den mensche ghelaten dat hy hem sou keeren
Tot consten/ en ghebruycken die tot goede
Met liefde deen dandere ten voorspoede
Met danckbaerheyt/redene/niet met twist oft nist.

Mensch.

Hoe ben ick verblift / dat ick ben ghetworden quist
Thooch vermeten dat my had bestreden
En eyghen eere vol schalcke zeden
En quaey consten my wouden doen verstaen
Hoe wel ick traech was in consten ghedaen
Maer als ick liefde door haer daet perfect
Soo ben ick neersich tot consten verweckt
Sonder achterdincken ick my ghinck vercloecken

Eyghen.

Meester wy hebben v seer gheweest soecken
In allen hoecken / hoe ghy waert ghestelt
Oft ghy v noch neersich tot consten quelt
Wy willen v wel dienen om clynen loon

Hooch.

En door my hebben alle consten den thoon
Sonder my en zyn gheen consten volmaect

Eyghen.

Wy hebben ouer langhe naer v ghehaect
Tis goet dat wy v hier hebben gheuonden
Tbegheerlijck.

Maer wie ist die v hier heeft ghesonden
Want goede consten v niet en begheeren

Goede conste.

Ghy doet den mensch van alle wijsheyt weeren
En ghy zyt de wortele van veelderley quaet
Hooch.

Sonder my en comt niemant tot hooghen staet
Tot hooch vermeten wil ick my bezoemen
Men can niemant sonder my constich noemen
Seer luttel constenaers die my haten

Eyghen.

En alle die constenaers die my verlaten
Sijn luttel gheacht onder elke natie

Tbegheerlijck.

Ghy maect den mensch en ons in turbatie
Gheen confortatie / van v en beclift
Hooch.

Al ist dat ghy alle / my van hier verdriest
Wy sullen wel ander gheselschap vinden

Eyghen.

Diet al prijzen dat wy ons onderwinden
Sonder ons sal den mensch gheen eere gheschieden
Hooch.

Ncht ghy ons hier niet naer ons bedieden
Wy sullen wel vinden die ons beminnen
Goede con.

Nu wilt op alle consten verinnen
Schoudt eyghen eere oft thooch vermeten
Die hem veel beroemt heeft luttel secreten
Maer wildy weten van des wijsheys schade
Soo houdt liefde het is den rechten padt
Die sal v herte zeer vierich doorstralen
Liefde.

Sonder my moet den mensch in consten falen
Wanneer dat liefde houdt haer concordantie
Soo wijs sy den mensche goey ordinantie
En tbegherlijck herte tot een verciere
Goede conste.

De wijsheyt die is seer goedertieren
Tot goede consten en lieflijck verfraeyen
Tot troost den ghenen die met druck zijn belaeven
Volghende de paeyen / van veel gheleerden
Liefde.

En door liefde haer alsoo tot consten keerden
Want als de liefde was in haer ontsteken
Is menighe conste by haer ghebleken
Menkende gheenen arbeyt noch moeyte swaer
De liefde is als eenen vasten pilaer
Die haer altijts eerbaer / by den mensche houdt
Soo dat hem pijn noch moeyte en beroudt
Soo lang als liefde inden mensch niet en wercht
En wort hy niet recht in consten ghestercht
Al is conste int herte groot van virtuyten
De liefde doet eerst den schadt ontsuyten
Soo dat hy hem wort in consten moeyende
Neerflich.

De liefde doet hem oock wijsheyt wtoloyende
Hem neerflich spoeyende / en talen spreken
Dit doet den aert der liefden wtbreken
En Geometria die veel twisten stilt
Op dat den quaden die ongherechtricheyt wilt

Soude ghepaeyt zijn telcken terminne

Liefde.

Liefde doet verlichten tot duechden diijne
Ondersoeckt de wijsheyt welck den wijsen behaecht

Tbegheerlijck.

Siet dat ghy altijt lust tot redene draecht
Daer veel oratozen naer hebben ghehaecht
Dwelck sy door liefde oock hebben ghesmaecht
En daer door veelderley consten beschreuen
Op dat den mensch sou redelijck leuen
En eerlijck ghebruycken/sijn consten valiant
Met goetheyt/eenicheyt/dwelck is der liefden bant
Soo sal de conste tot v gheuen haer cracht

Mensch.

Diet en heb ick niet ouerlanghe bedacht
Maer de liefde was my daer toe verweckende

Tbegheerlijck.

De liefde is den mensch tot mywaerts treckende
Want die gheen liefde en heeft in consten reene
En can verweckt zijn tot consten gheene
Die virtuyten hebben als Musica schoone
Die oock mate houdt lieflijck ten thoone
Verheughende den mensch in elcx presentie

Goede conste.

En dan de conste van schoon eloquentie
Die den mensche verlicht met woort en daet
Dus bemint de wijsheyt oock vroech en laet
Op dat ghy alle quaet/ soudt moghen schouwen
De liefde doet oock op de waerheyt bouwen
Soo dat mans en vrouwen// behaecht sulcx wondere

Neerstich.

Ick neerstich ondersoecken ben bisondere
Den mensch behulpich tot consten verheuen
Dneerstich ondersoecken doet liefde aenleuen
Tot een verbljen in veel consten abundant

Tbegheerlijck.

Ick Tbegheerlijck herte ben tot onderstant
Dat den mensch tot goede consten is gheneghen
Want Tbegheerlijck herte soeckt alle wegghen
Daer eenighe consten wt waeren rijfende

Liefde.

Pherecides die de wijsheyt was prissende
Dooch Salomon zijn sone dit neerstich beueelt
Om dat hy dooz leecheyt hem niet en bequeelt
Want den mensch traech is wter natueren
Neerstich.

Ondersoeckt wijsheyt alst v mach ghebueren
Dooz liefde men wijsheyt neerstich ondersochte
En dat den mensch dan liehlijcken mochte
Alle goede consten aert waer verhalende
Liefde.

Als ick den mensch ben doozstralende
Tot deuchden/vreden/alle consten slicht
Ick ben int duyster als een schijnende licht
Lichtende in Delphos/en bent wtspreyende
Goede consten.

Wel den ghenen die hem is bereyende
Tot my een bloeme/een soo suyuer iuecht/
Want tot goede consten comt wijsheyt en duecht
Gheen alsulcken vrucht//en is mijns ghelijcke
Wie my met liefden soeckt/tsij arm oft rijke
En ick ben publijcke den mensche nootelijck
Tbeghertelijck

Hebby daer af bescheet thoonet blootelijck
Figuereelijck/ oft segt ons daer af trechte bediet
Liefde.

Noctmen niet gheloouen dan alleen datmen siet
Soo isser den mensch noch vele verborghen
Maer ghelijck de sonne vroech inden moezghen
Schijnt en gheeft haer licht elegantelijck
Soo doet oock de Liefde seer triumphantelijck
Die den mensch aldermeest tot consten verwect
Soo v dooz dees figuree wordt ontdeckt.

Solutie.

Hier toont
men de Si-
guere.
De mensche
beckert met
die naemen
der seuen li-
berale vry co-
sten/ ende
liefde ghes-
raeckte den
mensche met
diz stralen.

Dus met uwen ooghen dit selue aensiet
Want sonder de Liefde en waer de mensche niet/
Tot consten verwect hier int aertsche dal
De Liefde verdraghet en sy hopet al
Haer wesen is liehlijck/vriendelijck/en reene
Mensch.

Ick bekenne dat my de liefde ghemeene
Tot v reyn bloeme heeft ghemaect belust
Soo dat ick doen niet langhe en heb gherust

Dan tot dat ick v supuer maeght had vonden
Doen heeft neerstich ondersoecken my ontbonden
V gratieus heyt die wel heeft ghebleken
En t'begheerlijck herte soo in my ontfeken
Dat ick belust was naer v presentie
Dies ick hadde goede assistentie
My leyende tot v die rechte paden
Goede conste.

Blijft oock beminrende der liefden weldaden
Het sal v bliuen tot v verfoeten
Al compt v dan hoogh vermeten ontmoeten
En acht niet dat v sulckx voor ooghen bringhen
Van alle vermeten wilt v bedwinghen
Hooch vermeten is opten padt vanden dwaesen
Liefde.

Denckt de liefde en is niet opgheblasen
Sy vernedert haer al oft sy niet en wisse
T'begheerlijck.

En oft Eyghen eere met schalcken lisse
V met veel belouen quaem bestrijen
Oft al woufe v Conste seere benijen
Schijnende sy wilt v noch meer vercloecken
Neerstich.

Shebruyckt oock wijselijck neerstich ondersoecken
Wat bouen smenschen verstant is v neerstich wacht
Op dat ghy al siende niet en gaet inde gracht
God heeft in een verneert herte behaghen
Goede consten.

En merckt goep consten zijn goet om draghen
Maer heeft een ander dat v dunckt behoeven
Enighe consten/ wilt v niet bedzoeven/
Oft ist dat ghy meer weet wilt v niet beroemen
Oft v seluen wijs bouen een ander noemen
Alle consten ghebruyct met goeder manieren
Liefde.

En weet de liefde is seet goedertieren
Sy en soeckt niet haer/ maer eens anders profijt
Dus en wilt op niemanden draghen haet oft nüt
Soeckt gheen hooch vermeten/ maer meer tverneren
Goede conste.

Sijdy dan constich in eenich propheteren

Oft cenighe consten te recht cont wtlegghen
Houdet niet alleene/ laet v oock ghesegghen
Condy geometria/dats deerde meten

Liefde.

Wilt deen niet ghedincken/ en dander vergheten
Daer door men twist sou moghen bedriuen
Of dat ghy gheleert zyt int constich schriuen
Dwelck veel Oratozen neerstich hebben ghedaen
Op dat den mensch soude haer meyninghe verstaen
Redene ghebruycken in al haer beghinnen
Die liefde doet peys en vrede beminnen
En daer door ghewinnen// die menighe vruoght
Wt die liefde is ryfende wijsheyt en dueghyt
Efsidv in Astronomia gheleert

Goede conste.

Siet dat ghy v seluen daer op niet en eert
Al siedy die soune oft maene schoone
Die sterren des hemels/ den reghen idoone
Tot sinenschen nootdrift deerde is bespoeyende
Of dat ghy die vruchten lijkelijck siet groeyende
Of siedy die bloemkens schoon staen opt velt
Denckt/ tsaet alleene in des heeren ghewelt
Hoe schoon die bloeme inden mozghen staet
Door die hette des dagghs/ sy corst verghaet
Soo is oock corst hier des menschen leuen

Mensch.

Ick wil alle consten met vreden aenleuen
Op dat minnen naesten oock worde ghesticht
En mijn conste hem wesen mach ghelijck een licht
Want soude die mensche tot consten gheraecken
Die liefde doet hem eerst vierich haecken
Tot goede consten int breet oft int wijc

Goede conste.

Heeft Musica dan by v oock heerschappye
Dwelck singhen is zeer lijkelijck int ghehoor
Want Dauid seyt/ dat inder enghelen choor
Denghelen louen den heere met singhen
Dies hy neerstich spreeckt/ en seer sonderlinghen
Loeft den heere/ ghy voeghelen en vee
Looft hem elementen/ visschen inde zee
Looft hem oock ghy menschelijcke natie

Dies musica/is een conſte wt gratie
Dees conſte en laet v oock niet veruelen

Thegheerlijck.

Sijdy dan oock gheleert/ int conſtich ſpelen
Daermen den bedrueten by mach verſtaeyen
En wilt het ſpelen oock niet verſmaeyen
Wilt daer mede oock gods lof openbaeren
Speelt opten pſaltere wy met thien ſnaeren
Ter eeren dat ons den paeyſ is gheſchiet

Neerſtich.

Singht den heere met musica een nieu liet
Want goetheyt heeft hy aen zyn volck bewezen
En heeftſe vanden beet des ſerpents ghenefen
Looft hem ghy heyſchaeren met reuerentie

Goede conſte.

Sijdy oock conſtich in ſchoon eloquentie
Dwelck welspreekentheyt is weerdich haer fame
Die tot den menſch lieflijck is en bequame
Daer door Gods name/wozt gheexalteert

Thegheerlijck.

Dus met liefde oock dwelſpreken vſeert
Want tis een conſte oock zeer notable
Behulpich in ſtatuyten en amiable
Dooz Princen/ heeren/ Vrouwen/en knechten
Sy doet oock eenicheyt int lant oprechten
Tis een abuyſ daermen ſulcx hoozt te verachten

Goede conſte.

Dwelſpreken doet dickwils meer dan veel crachten
Dus van quaet te ſprekene v tonghe bewaert
Erweerdighe heeren/ wy hebben v verclaert
Dat die menſch aldermeest tot conſten verweert
Die liefde/want ſy dooz haer daet perfect
Tot een begheerlijck herte houdt haer vercloecken

Neerſtich.

Liefde doet conſte oock neerſtich onderſoeken
Sy hopet al met oprechtigher trouwen

Liefde.

Laet ons liefde onder malcanderen houwen
Sy is vriendelijck/ ſy en begheert niemants haet

Thegheerlijck.

Sy bemint den vrede ende des wijs heyts raet

Sy is goedertieren en gheeft langmoedicheyt
Daer zy domineert is dlandt in voorspoedicheyt
Den rijken die stelt sy wel te vredenē

Goede conste.

En den armen die paeyt sy oock met redene
De liefde ghebruyckt goede ordinantie
De ghemeente bliſt in concordantie/
De hoocheyt ſietmen totter ghemeenten voeghen

Liefde.

Erveerdighe heeren laet v ghenoeghen
Ons simpel bewijs God bewaer v van ſmerte
Siet de conſte/maer meer tgoetwilling herte
Dat wy tot v draghen en luſtelijck//ſchijnen
God laet ons in liefden gheruſtelijck//blijuen.

FINIS.

Prolo-

Personaigien.

Idel begheerte.
Menich gherust herte.
Goey Inuentie.

Idel begheerte.

HSe vzielick/flout/ en oock wel gherust
Eest/daer ongherusticheyt des herten is gheblust
En stelt vyzijnen lust/ sonder achterdincken

Volghen swerelts raet/ alsoo sijt wil strincken
Wat mach hem crincken// al sijn leuen lanck
En hebben ter werelt/ van elckerlijck danck
Remende den ghanck// tot een versoeten

Menich gherust herte.

Seluckich is die mensch/ die compt int ontmoeten
Een minnelijck groeten// eenen goeden schat

Idel begheerte.

Wat vremder stemme/ ia wat voys is dat
Tis in mijn oozen/ een goet behaeghen
Met oyloue/ zou ick v niet moeghen vzaeghen?
Sijnt vzienden/ off maeghen/ die ghy compt soecken?

Gherust herte.

Ich mach mijn begheerte wel gheheel vercloecken
Wist in alle hoecken// rechtueerdich compt ane

Idel.

Vredenen zijn my zwaer om te verffane
Maect v ten vermane// daert wel wort ghehoort

Gherust.

Met oyloue/ en weest soo haest niet ghestoort
Maer met rechte/ voort/ die soeckt sal vinden

Idel.

Neen/ ick en wil my sulcx niet onderwinden
Ich heb veel vzienden/ die my troost gheuen
Al is onrechtueerdicheyt by my verheuen
My en mach aenleuen/ druck noch hindere
Maer wie mach ons doch comen ghindere
Rechtueerdich oft onrechtueerdich/ ick ben ghepaeyt

Gherust.

Wist zoemet v/ sulcken wech is verdraeyt
Die hem soo verfraeyt/ al schijnet wat iolijt

Int eynde soo compt hem noch twiſt en ſecht
En verquift ſijnen tijt/ met ydelheden

Idel.

Wel/ doet dat ghy wilt/ en laet my met vreden
Hier compt ter ſteden// wat naer v propooſt

Sheruſt.

Geminde eerbare/ comdy zuyt/ weſt/ oft dooſt
Sou ick moghen met trooſt/ by elcken gheraken

Soey inuentie.

Ontdeect uwen wille/ welck zijn die ſaken
Weeſt cloeck ter ſpraken/ in mijn preſentie

Sheruſt.

Hoe is uwen naem dan?

Soey in.

Soey inuentie

Tot aſſiſtentie/ van vrouwen en heeren

Idel.

Soo wilt v oock dan tot my warts keeren
Condy vrueght vermeereren// vyf als derpeerte

Soey in.

Ja ick/ maer hoe ſoo?

Idel be.

Ick ydel begheerte

Die met gheveerte// ſoecke een vroluck bancket

Soey in.

Idel begheerte/ dat ghy mijn cleet niet en let
Oft werde beſmet// en creghe cleynicheyt

Idel.

Iſt ſoo coſtelick

Soey in.

Ja/ het is reynicheyt

Dooz my tot eenicheyt// wort menighe verweet

Met redene/ wert elck tot my gheſtreect

Rechtueerdicheyt perfect/ is by my vercozen

Sheruſt.

Daer toe ben ick menich gheruſt herte ghebozen

Die my heeft verlozen/ iſy rijk of ermen

En weet niet/ wie hem beſt ſal beſchermen

Al laet hy ſijn ker men// elck wil aenmercken

Wilt die Coopman onrechtueerdicheyt verſtercken

In alle percken/ te water te lande

Goey inuentie

Waer die Coopman onrechtueerdich is/dats schande

Sy stellen te pande// haer ziel en luf

Sherust.

Ghy ydel begheerte/dat comt door v bedrijs

En bringht int gheluf// die in rusten saten

Idel.

Diet niet en wil volghen/ macht vry wel laten

Ich en wilt niet haten// dat my is onbekint

En of yemant sijn goet onrechtueerdich wint

Ich hou my bemint/hoe wel ghy my veracht

Tquaet regiment/onrechtueerdicheyt verpacht

Die meest dach en nacht/sulcx wel verdienen.

Goey in.

Daerom sijn ozboozlijck cloecke eyngienen

Coopliden/ die rechtueerdicheyt bewijfen

Want wt rechtueerdicheyt/ can liefde rijfen

En Salomons pruisen// is sulcx oock seere

Sherust.

Twaer iammer/ datmen oock sou noemen eere

Tot eenighen keere// onrechtueerdich vermeten

Goey in.

Doer ydel begheerte/ wort oock vergheten

Dwoort der propheten// met een straf vermaen

Met een isseren roede/ sal ickse slaen

Die seer vroech opstaen// en int duyfter vliegghen

Op dat sy haeren naesten souden bedriegghen

Subtilijcken lieghen// om eerts ghelt of goet

Sherust.

Die sulck naer volghet/ acht den propheet onvroet

Tis misselijck wat doet/ veel subtilheyt groot

Quaer ware vercoopen/ al doetment wt noot

Ghy sijt dickwils thoot/ van veel malitie

Goey in.

Die doet onrechtueerdighe exercitie

Daer af heeft iustitie/ trechte voortstet

Als Moyses/ heeft den kinderen van Israet

Reerstich beuolen wel/ datmen sou vscen

Rechtueerdicheyt tot des naesten prospereren

Tweevoudich mostment oock wedet gheuen

Idel.

Ghy forghyt te verre/ ghy en sult niet lang leuen
Sou ment al aenleuen/ naer v ontfouwen
Daer souwer menighe schamelijck huys houwen
Diemen siet betrouwen/ op groot goet met hoopen
Goey in.

Maer moet den armen dat somtijts niet becoopen
Te lande wtloopen// is dat niet schade
Een ander ouervallen met onghenade
Hy compt te spade// en den voet hy mist
Idel.

Inuentie kendij geenen subtylen list
Waer dooz men verquist// dat noch weert beclaeght
Goey in.

Ick en acht uiet/ dat ghy nydicheyt op my draeght
Dat v wel behaeght// is veracht van my
Want goede inuentie/ is van quade vyz
Dus uwen valschen raet/ is weert versteken
Dickwils doedy sonder meyninghe spreken
Waer dooz v den coopman/ nau en dertf bozghen
Gherust.

Hoemenighe doedy leuen in forghen
Ja auont en morghen/ zeer theete beruert
Goey in.

Menich isser die wt goetheyt auontuert
Alle sijn goeden/ en soo menich gheloofte
En dooz ongherechlicheyt dan soo wert berooft
Dat hy blijft verdooft// en wert bedroghen
Dooz ydel begheerte/ met schalckheyt dooztoghen
Dan eest groot bedroch/ dat die waerheyt schijnt
Menich gherust.

Dies dan menich coopman/ sijn neeringhe verdwijnit
En dan wort ghepijnt// den aermen mede
Die v dan wt liefden/ eens bystant dede
Hadde eerst vrede// en compt inden haet
Goey in.

Idel begheerte/ die doct al uwen raet
Hoc seer desolaet// ghy die menighe maect
Idel.

Ick sie wel/ dat ick hier niet wel en ben gheraect
Ick wil van v scheyden/ het dunckt my tijt
Onder v twee/ ghy my te machtich sijt

Ich sal metter vlijt/wel gheselschap vinden
Die hen soo veel niet en sullen onderwinden
Ich weet noch mijn vanden/ dat moet ghy liden
Menich gherust.

Seer lustich en vrueghdich/tot een verblijen
Hen alle sijen// is sulcx te lande
Daer men onrechtuerdicheyt hout vooz schande
Daer compt ghewin/ met grooter weerdicheyt
Soey inuentie/goet is rechtuerdicheyt
Als volheerdicheyt/heeft dominatie
Sietmen den Ambachtsman in iubilatie
Sonder turbatie// naer mijn verclaren
Soey in.

Als elck wil ydel begheerte laten varen
Sal groot beswaren elck sijn benomen
Menich ge.

Menich gherust herte sal al omme comen
En thaerder vromen//vrueght sonder elende
Soey in.

Als hem elck soo tot rechtuerdicheyt wende
Oueghin en dende// waer het rechte stode
Menich ghe.

Soo sou Hammon/niet meer gheacht sijn bouen Godt
Maer der liefden ghebodt//en zoumen niet haten
Soey in.

Dus wilt onrechtuerdicheyt verlaten
Tot caritaten/deen dander verweert
Den dorstighen laest/ en den naecten deet
Althit tot liefden strect// gheen quaet en verliest
Op dat ghy v siele niet en verliest
Want als eenen roock/verghaet hier die mensche
Menich gherust.

Al haddy dan tswereelts goet ten wensche
En v dan vrueght/vooz druck moest gheschieden
Soey in.

Soo sijn orboozlick rechtueerdighe coopliden
Want sy wel vlieden/onrechtuerdicheyt sel
Ongherechtricheyt/is teghen Gods beuel
Dus wilt dan ooch siel/liefde laten blijcken
Want liefde en soect gheen valsche practijcken
Van arm oft rijcken/niemant sy en hoont

Soey in.

Menich gher.

Schluckich is blant daer rechtueerdicheyt woont
En deen dander thoont/repn liefde lossame
Want rechueerdicheyt/is tot weluaert bequame
Weerdich is haer fame/ ghehouwen in eeren
Goey in.

Op datmen van onrechtueerdicheyt sou keeren
Tot wijsheyt vermeerren/mercken onuerholen
Dat veel cloccke engien en hebben beuolen
Schouwende tdolen/ ongherechtig verdzapt

Menich gher.

In Sheeren wille bliuende/voor al ghepapt
Shiericheyt latende/dwelck ons mocht letten
Goey in.

Die het peck handelt/ mocht zijn cleet besmetten
Dus wilt v/ in gherechtigheyt verscrayen
Menich gher.

Wie sou gherustheyt des herten versmayen
En fortuna sal drayen/ tot elce groot profijt
Shelijck onrechtueerdicheyt/bringt twist en strijt
En verweet cleyn iolijt/soo bringt hen oock mede
Rechtueerdighe coopliden/rust en vrede
In blandt oft stede/voorzpoedicheyt regneert

Solutie.

Goey in.

Sherechtighe iustitie dan oock herdeert
En niet en mineert/ haer oerboir loyale
Seurien de ghemeynte van druck en quale
Sock teenen male/is elck vrymoedich

Menich.

Men siet coopliden in neeringhe voorzpoedich
Dies hem oueruloedich/nie mant en belast
Goey in.

Sendrachtighe liefde oock dan tsamen wast
Elck in vreden vast/ goet en ghehuldich
Den armen al is hy somtijts wat schuldich
Men is hem verduldich/ en tot hemwaert swijcht
En dat hy doer ontfemen/ quijt scheidunghe crijcht
Dus als een licht blincht der gherechtigher pade

Menich gher.

Daer rechtueerdicheyt regneert/is de stadt
Eenen goeden schat/ vol van potentie

Ghehoorzame ghemeynte/ met diligentie
En reuerentie/ en van herten gherust
Soey in.

Salich is de man die daer in heest zijnen lust
En alle druck welblust/ en volcht s'heeren wegghen
Menich gher.

Dies wy v'uechden bloemkens noch zyn gheueghen
Soo wy tot v'pleghen/ notable heeren
Ghedienstich te zyne / der stadt ter eeren
Tot so'uechts vermeerren/ wy ons presenteren
Soey in.

Op dat wy met eend'achticheyt triumpheren
Sonder cesserren/ ons simpel vermaen
Van onser Prologghen/ wilt in danck ontsaen
Het wordt al ghedaen/ wt liefden reene
Menich gher.

W' Schilders/ als Violiekens ghemeene
Ter eeren elck eene/ God laet v' bliuen
In gherustheyt van herten/ en wel becliuuen
Met goeder manieren naert wel betamen
God bliue v' by int ionfsich versamen.

FINIS.

Personagien.

Ceres.

Augustus als een huysman.

Menich huysman.

Rijckdom.

Gheruste bate.

VVaeghals.

Cleyn schaemte.

Moutvlieghe.

Rhetorices beminder.

Vrolijck accoort.

Factie.

Ceres.

Hoe lieflijck/ eerlijck/ en hoe bequame
Hoe aenghename/ en seer playfantelijck
Met recht machmen my wel zijn loffame
Niemand en schame/ my triumphantelijck
Ick Ceres/ als mijn vuchten abundantelijck
Gheraect zijn/ tis een groot veriolijfen
Dies ick als een Godinne elegantelijck
Een vrolijcke bootschappe wt my laet rijfen
Augustus wil ick oock cere bewijfen
Met menich huysman is ghemaect een verbont
Coemt Rijckdom en helpt my eerlijck prisen
Augustus waer doo; ghy crijcht den meesten vont
Augustus een huysman.
Coemt gheruste bate/ die benoit waert terstont
Coemt waeghals/ die doo; my nu vzecht hanteert
Al ist dat mijn oom nu ontdeect zijnen gront
Dat doo; my Augustus/ zijn profijt mineert
Cleyn schaemte/ doo; my oock wat prospereert
Moutvlieghe/ en sozcht niet voo; t betalen
Rhetorices beminder/ eerlijck accordeert
Wie sou bier oft wijn nu laten verschalen

Wolijck accoozt/coemt ras sonder d'alen
Wantmen verblift niet nu menighe natie
Wilt alderley v'uechden helpen verhalen
Op dat niemant en wese hier in turbatie
Want Ceres die gheeft my oock laudatie/
Alst is dat sy v'uchten oueruloedich gheeft
Ick Augustus/ben een speculatie
Midts dat my meest elck tot profijt aencleest
Theeft my van doene/dat ter werelt leeft
Reemt my alle waer/tsy mans oft v'ouwen
Als de ghemeynte gheenen goeden oighst en heeft
Is men ongherust/en therte vol rouwen

Menich huyfman.

Om Ceres en Augustus/moet ick d'landt bouwen
Op dat ick in mijnen tijt wat zou vergaren
En sou ick vanden v'uchten niet veel aenschouwen
Ick sou dicwils/arbeyt en moeyte sparen

Rijckdom.

Augustus/urven lof moet ick oock verclaren
Ghy doet in mijn borse schijuen vermeerren
Can ick wel onfanghen/ick salt wel bewaren
Verkeeren alomme by v'ouwen en heeren
Gheruste bate.

Ick mach Augustus/ oock wel altijt eeren
Het is seer verkeert/ sint den dieren tijt
Van benautheyt en wist ick my niet waert keeren
Ick ben veel sozghen nu gheworden quijt

Waeghals.

Ick ben door Augustus oock seer verblift
Waer ick by mijn knechten gheleghen int velt
T'zoot is nu planteyt sonder eenich respijt
Van hongher en souden wy niet wesen ghequeelt
Gleyen schacmte.

Augustus/ten lieght my nu niet dan aen t'ghele
Trozen dat vintmen nu veel met hoopen
Mijn male is my dicwils alsoo ghestelt
Dat ick t'ghesned en zoot moet vercoopen

Mourcolieghe.

Ick moet oock Augustus v' deucht onttnoopen
D'ier wort goet ghebouwen nu ouer al
Ick en ben deerste niet/diet sal ontloopen

Al sou mijn peerdt moeten staen opten stal
Rhetorices beuinder.

Wie zou droefheyt hebben tot een onghcual
In Augustus men menich constenaer aensiet
Daer is menighe verblift/ soo dat ick doock sal
Rhetoricam eeren/op dat vrucht gheschiet

Mijn oom.

Augustus ghy doet my een groot verdriet
Den dieren tijt/en nu tsijn ander manieren
Die eens ghelt haelden/en comen nu niet
Mijn camer en comdy niet al verciereen

Vroljck accoozt.

Ich vroljck accoozt wil doock obediereen
Ceres/maer Augustus seer sonderlinghen
Al wilter mijn oom wat op crepiereen
Laet ons nochtans al van druck bedwinghen
Ter eeren Rhetoricam een lieken singhen.

Een nieu liedeken.

Oftwaect tsamen nu ouer al
Nem/rick/groot en cleene
Ceres gheeft nu sonder ghetal
Haer vruchten int ghemeene
Dies Menich huyfman is verblift
Rijckdom bedanct hem vander tijt
Men is veel sozghen gheworden quijt
Al heeft een ander haet oft nijt

Augustus sit nu onuersaecht
Als een gherveldich heere
Gheruste bate niet en claecht
Maer gheeft hem prijs en cere
Men mach wel prijsen den goeyen doost
Die nu zeer menighe heeft ghetroost
Dus laet ons bliuen by sulck propoost
Augustus eeren/als een prouoost.

Al is Moutolieghe sonder ghelt
By derf noch vry wel bozghen
Als Waeghals is gheleghen int velt
En derf voor d'voot niet sozghen

Al ist mijn oom noch zoo leet
Cleen schaemte/en riecht niet seer nae tswect
Dus sietmen al wijs ende breet
Eick is tot sijnen dienste bereet.

Rhetorices beminder goet
Wilt oock nu vzeucht hanteren
Midts dat Augustus liefelijck doet
De menighe triumpheren
Bzohijck accoozt is oock verstrayt
Der vzeuchden saet wordt nu ghesayt
Seer wel nu de fortunne dzyt
Eick met Augustus wort ghepapt.

PRINCE.

Keyn Princelijcke heeren gent
Dit is tot uwer eeren
Tis liefde die ons hier toe went
Willet int beste keeren
Twort van Tzuechden bloemken ghedaen
Rhetorica gheeft ons vermaen
Wilt dit van ons in danck ontfaen
Tocuwten dienste dat roy staen.

FINIS.

Dd ij

De

De Lelie Bloeme van Diest.

Presentacie.

De Patriarcken groote ghehoorfaemheyt
Moyfes sachtmoedicheyt/en sijn goet beleyt
Doo? Godliĳck beminnen/
Sedeons cracht/ helias digniteyt
Jeremias gheeft/ moet v sijn bereyt
Reyn constighe sinnen/
Wy Lelien bloemkens te Diest binnen
Comen onse schult quijten/om v zuechs gherwiinnen
Rhetorica ter eeren/alsoet betaemt
Sy doet v broeders broederliĳcheyt beghinnen
Sy gheeft te kinnen/dwelck heest gheraemt
Het Violierken tot Jonsten verfaemt
Dies wy begheeren dat ghy groot van pröse
In dancke ontfaet der Lelien Deuise.
Mihijcke broeders in Consten verheuen

Daer oprechte liefde in werdt beseuen
 Doo: liefde excellent/
 De vrede Gods / sy by v in dit leuen
 En by ons allen / die van v sijn beschreuen
 Wt goeder liefden ient/
 Wy Telikens sijn v broeders obedient
 Doo: liefde / in liefden / wt liefden ghewent
 Want liefde baert vrede sonder fallatie
 Soot blijct / by Rhetozices kinderen present
 Die nu versoeken dese soete natie
 Dies wy Telikens op dese spatie
 Bidden wt liefden / dat ghy tuwen logijse
 In dancke ontfaet / der Lelien Deuijse
 Liefde en vrede wilt Godt de heere
 Dat wy sullen verlaten nimmermeere
 Maer altijt volghen naer /
 Dus comen wy Telikens in consten teere
 Over liefden liefde bewijzen en eere
 Alsoot hier blijct voo: waer /
 Maria de reyn Lelie-bloeme eerbaer
 Met haren lieuen sade / supuer en claer
 Ontfaet voo: ons Deuijse / dit is ons bede
 Die v beuzijse / van discoorde swaer
 En allen den lieffelijcke broeders mede
 Dus doet broederlijck / doo: broederlijcke sede
 En hoort ons versoeck na doude ghijse
 In dancke ontfaet der Lelien deuijse.

PRINCE.

Edele Princieren der Violieren
 Die doo: vrede / en liefde v wilt vertieren
 Soo ghy alder best muecht /
 Dies Rhetozica fraey int bestieren
 Ontdact heeft haer conflaghe vanieren
 Om te baren vruucht /
 Die rhetozissenlijck herte verhuucht
 Om te recompenseren voo: leden duecht
 Sy v / ons Lelie broeders bewesen /
 De liefde Gods diet al vertroost dat is ontvuecht
 Wille v / en ons / als broeders wtghelesen
 Minlijck doen scheyden / met liefden te desen
 Op dat ghy Violieren met goeder chijse
 In dancke ontfaet der Lelien Deuijse.

Tpoëtelijck punt van Dieft.

Tpunt.

B Saturnus tijde woert beseuen
Een gulden Werelt/ na elcx behaghen
Men sach gherechticheyt elcken aenleuen
Muieren of vesten/ en waren noch niet verheuen
Men hoorden trommele of trompet ghewaghen
Elck was onbesocht/ men hoorde niemant claghen
Deerde ghaf haer vuchten sonder bouwen
Men sach niemanden/ Pan sijn schapen ontiaghen
Ja die Tenten sachmen sijn sasoen behouwen
Zephyrus/soetelijck/ liefelijck bedouwen
Glies op die bloemkens soetgeurich altijt
Sol bezijdense voor tfeninich benouwen
Nieuwers en was ouerdaet breeet noch wijt
Brede brengt ouer al minlijck iolijt

Alle Kiuieren en Fonteynen waren soet
Als Melck/ en alderhanden costelijcken dranck
Wanden boomen sachmen druppen suycker goet
Niemant en kende verdriet of tseghenspoet
Men sprack doen niet/ van Plutone sel en stranck
Carons schip bracht niemanden in tbevanck
Vulcanus hadde doen gheen residentie
Elck Planete/ en Element/ doen vrede schanck
En was liefelijck in elcx presentie
Van huysen/ of goet/ maecte niemant mentie
Want alle dinghen waren ghemeene
Niemant behoefde assistentie
Al dat elck dede/ was suyuer en reene
Want in eendrachticheyt leefde groot en cleene

Copie Coznu/ elck doen was ghebruyckende
Daer en was haet oft nijt/ vyantschap oft erreure
Brede en liefde/ was elcken onluyckende
Niemant en was voor Tütans hitte duyckende
Cybele gaf den cruyden haren sueten geur
Gehuwende Iano/ vrede en faueur
Dooz eerbaetheyt/ gherechticheyt/ en trouwe claer
Jnden tijt der gulden werelt was gheen doleur
Daer en was lueghen noch bedroch voorwaer

Woecker en kende men niet / in gheender vrouwen daer
Eck hadde een vry herte sonder verdriet
Man en vrouwe / waren vredelijck en eerbaer
Deen en was meerdere dan dander niet
Daer eendracht is / men cleyn dinghen wassen siet

Inde gulden werelt leefden vredelijck
Alle gheschepen onredelijcke dieren
Die wolf wandelde met den schapen sedelijck
In minlijcke accoorde edelijck
Die visschen waren in alder manieren
Vredelijck / dat sy in hen bestieren
Deen den anderen en deden gheen letsse
Serpenten in bosschen en wilde diuieren
En deden den menschen gheen quetsse
Was al van vredelijcken op setsse
Saturnus dunct ons / dat wederom regneert
Dooz die violieren / sonder besmetse
Daerom dionstich herte hier obediert
En vredelijck / soot betaemt / te schepden begheert.

Persona

Personagien.

Sinnelijcken appetijt, *Een neefken of sinneken*
Onghehoorsaemheyt, *Een nichtken*
Dvverck Gods, *Een ionckman*
Sgheests gracie,
Redene, *Een vrouvve*
Kennisse, *Een vrouvve*
Liefde, *Een vrouvve*
Conste, *Een vrouvve*
Loon, *Eenen man seer rijckelijck ghecleet.*

Sinnelijcken appetijt.

VWet sijdy nichtken?

Onghehoorsaemheyt.

Hier ben ick seefken

Sinlijck.

Thoont v valsch ghesichken

Hoozdijt helsch Teefken

Onghehoor.

Hoe/schuytler wat laet my dat metter spoet weten?

Sinlijck.

Laet compt naerdere/ laet urwen voet meten

Want sonder v/en ben ick niet weert een haerken

Onghehoor.

Ghy sūt mīn quantken

Sinlijck.

En ghy mīn caerken

Ghecu ergher paerken// hier opt int lant en quam

Onghehoor.

Ghy weet wel dat ick v altijd met der hant nam

Wacr opt volbracht werde/een boocs quaet seyt

Sinlijck.

Dats waer/want ghy sūt onghehoorsaemheyt

Alder quaetheyt moedere vermaledijt

Onghehoor.

En ghy heet en sūt// sinlijcken appetijt

Discoort nist/twist/ strijt//condy aen boort// legghen

Sinlijck.

Hoort nichthen/ ick moet u een woort segghen

Sout ghy my eenen hulper behanffen

Unghehoor.

Ja ick/ ick en ontsie nueren oft schanffen

Mijn stout voortstellen/ is seer menichfout

Sinlijck.

Die ons gheloouen/ sijn hondert saeren out

Want onsen schoonen cout//bedziechse ter stout

Unghehoor.

Wie eest?

Sinlijck.

Tis dwerck Gods/ vol ledicheyt ghetont

Die door sijn inghebozen gratie

Tot consten heeft groote delectatie

Dees murmuratie// hout tsijnens niet oppe

Unghehoor.

Siet/waer hy comt/lijf/ hy is tot den croppe

Dol fantazijen/die hem bestrijen sterck

Sinlijck.

No richtken/wy sullen ons stellen aen dwerck

En doen hem loon na sijn werck ontfanghen

Mer wee sinder/ die in ons net wert ghevanghen

Dwerk Gods.

O Godt/ die Voghelen/ Visschen en Dieren

Nijckelijck begaest hebt in sulcker manieren

Dat sy hen bestieren

En regeren souwen

Maer my ghemaect brooscher dan woornen oft pieren

Niet comende my seluen ghehantieren

Sheeleeden verciereren

In gheender vrouwen

Unconstich ben ick ghebozen vander vrouwen

Wie sal onderhouwen// dan mijn nature

Anders dan conste/ dies ick telcher ure

Roep om haer goede assistentie

Unghehoor.

Sijdy veruact?

Sinlijck.

Maect daer af gheen mentie

Sheest

Gheeft ons credentie // wy sijn v ghehuldich

Enghehoor.

Laet violen sozghen

Sinlijck.

Sijt niet onverduldich

Allen v voornemen / is brabbelinghe

Enghehoor.

Compt aent leeren niet

Sinlijck.

Want groote crabbelinghe

Soude smozghens vroech uwen inbijt wesen

Dwerck Gods.

Reen / tsal u rechts minnen bequamen tijt wesen

Ich waer weet mispresen / dat ick en leerde niet

Enghehoor.

Ich hoor wel ghy wilt / dat v goet vermeerderen / siet

Waer ghy v keerden // yet te water te lande

Dwerck Gods.

Ich en doe / mer ick weet wel dat is schande

Niet willen leeren

Sinlijck.

Dats onwaerachtich

Zijt der werelt solaes nu verpachtich

Hebby v geoyende iuecht niet lieuere

Enghehoor.

Hout v gherack

Sinlijck.

Sijt v selfs gheen ontreuere

Ghy sou t te zeer molesteren v sinnen

En sot werden

Enghehoor.

Laetse haer broot winnen

Die arm sijn // peyst die gansen hebben die cost

Dwerck.

Ich was ghesint / dat ick sou hebben begost

Mer ghy verdriift den lof // met v tweestere

Sinlijck.

Daer hebdijt broecken

Enghehoor.

Verhuccht v Meestere

In ons vrolijck bedriif / nas v vermoghen sijn

Want ghy sult met ons niet qualick bedrogghen sijn
Sgheests gracie.

Met eenen
passer in die
hant/ daer op
geschreuen
mate/ ende
een olijftax-
fen in dans-
der hant.

O werck Gods/ van Godt alder hoechst verheuen
Geseuen// werdick by v/ sijt gheanincert
S heerecert/ heeft v Godt nae sijn beelt/ en dleuen
S hegheuen/ der hoocheyt bouen al dat vigeert
Studeert/ nae goede Consten en practisereert
Begheert den tijt wel te bestedene
Hendy die Vrouwe!

Dwerck.

Niet seer wel

Redene.

Met een ge-
bit breydel
room of in
die hant.

Ick Redene

Ben tusschen menschen/ en beesten/ het onderscheet
Ick verliaghe/ ledicheyt/ en twist weret
O redelijck dier/ wilt my dan ghebruycken
Ick ben v tuterse/ voor my moet ghy duycken
Als voor uwen piloot/ oft uwen stierman
Sonder my sijdy verlozen/ meret dit wel an
Dwerck Gods moet doen dat can/ tis soo Gods wille

Dwerck gods

Ick wil my noch veel iaeren houwen stille |
Ledicheyts huys/ hout noch bat die bane
Ick drincke daer eenen pot wijns oft een vane
Tot dat schijnt die Mane// al costet een croonken
Onghehoor.

Hoe luyt die belle!

Sinlijck.

Sy gheeft een goet toonken
Sou hem sulck persoonken// met wercken quellen
Onghehoor.

Meestere/ wilt v inde vier kercken stellen
En aenmercken trelen// slaghet van monde
Sinlijck.

Nem bloet sy soecken v onghesonde
Daet dit te gronde// sijt vrolijck van gheeste
Sgheests gracie.

Men vint ter werelt gheen leclijcker beeste
Dan die sijnen tijt ouerbruent met ledicheyt
Heeft Godt niet den eersten ouders gheseyt
Int sweet ws aenschijns suldy v vroot eten

Redene.

Redene.

En wilt mindere gheenen tijt vergheten
Wacht v/de werelt can bedrieghen en lieghen
Shelijck de voghel om sijn aes moet vliegghen
Soo is de mensche tot arbejden ghebozen

Dwerck.

Doet gheen moeyte meer/ want tis verlozen
Sinlijck appetijt leert my een ander lesse
Enghehoor/saemheyt hangt aen my als een clesse
Leer ick nu niet soo sal ick den tijt verwachten

Tsgheests gratie.

Swerck Gods wilt tsgheests gratie niet verachten
Al is den arbejt suer/ den loon can ghenesen
Dus laet v gheraden

Redene

De fraeyheyt ghepresen
Der Consten aenliet

Enghehoor/saem.

Neen/neen hoort nae ons meest
Hout v ghemack

Sinlijck.

Sijt hier om niet bezeeft/
Wy willen tuwen dienste altijt sijn bereet

Dwerck.

Dats ghedaen/ ick en passe op lief oft leet
Ick weet mijn bescheet//gaet ghy uwer straten
Dese twee/en wil ick niet verlaten
Mijn leuen lanck/

Enghehoor.

Sy en moghenter luyen//niet

Sinlijck.

Hoe soo?

Enghehoor.

Sy en kennen de cruyen//niet
Rechte kent Truyen//niet/dwerck is hen ghesaect

Dwerck.

Mijn dienaers siet dat ghy my wat voor dlijf haect
Tsal wel werden betaelt//doet van als te viere

Sinlijck.

Int huys van onwetentheyt/maect goede ciere
Volcht daer de maniere//auont en noene

Enghehoor.

Wat was met dien clappeyen te doene
Edt v cozenken groene//weest wy niet besocht

Sinlijck.

Hoet coemt wy wetent alijt half ghebozcht
Al mindert v goet

Enghehoor.

Soo cozten v daghen/
Maer deynde sal moeten den last draghen

Sinlijck.

Waer sijdy Materken!

Enghehoor.

Hier ben ick Vaterken

Sinlijck.

Hoe myst nu teaterken!

Enghehoor.

Tis dlicffte featerken
Maer droeshepts waterken//sal hem niet ghebreken

Sinlijck.

Sweeren en vloecken

Enghehoor.

Ja oneerlijke treken/
Smijten en dootficken

Sinlijck.

Lucifer noch Judas
Oft allen tquaet ghespuys dat is/ oft oyt was
En heeft by thuy's gheen comparatie
Van onwetentheyte

Enghehoorsaem.

Hem volcht tribulatie/
Want den tabbaert van eeren/sal hy verkiefen

Sinlijck.

Cleen achterdincken sal hy moeten verkiefen
Het leelijck abijt

Enghehoor.

Daer sal hy noch om suchten
En weenen

Sinlijck.

Siet/let/tisser vol ghenuchten
Wilt en wy tspel aensien van besjett

Enghehoor.

Ja wy/

Sinlijck.

Gans lijf nichten/tis daer al copen gatwy
Siet/siet/ten steect daer niet op een stooptien

Enghehoor.

Wat fraeyer coo:ken

Sinlijck.

Wat properder hoopken
Lijct/lijct/ledicheyt/ moet neuen hem sitten

Enghehoor.

Hy is heel vrolijck

Sinlijck.

My dunct hy sal verhitte
In liefden/ op alder quaetheyt vleelijck wijf sel

Enghehoor.

Hy coemt wel ane

Sinlijck.

Hy heeft coragie int vel
Siet/siet/by gans peerdt/hy tupscht teghen bedroch

Enghehoor.

Hy is heel geldeloos

Sinlijck.

Heeft hy thabit noch?

Enghehoor.

Ja hy/ maer tsal coets den haen oock winnen

Sinlijck.

Hy sweert en vloecht al waer hy sonder sinnen
Hy raest van binnen/ hy en doet niet dan kijuen

Enghehoor.

Hoe?

Sinlijck.

Dat sy hem ontrekeneu en ontschijuen
Eick wilt hem onthijuen/ tgater heel ghechelijck

Enghehoor.

Hy sal moort roepen

Sinlijck.

Ist waer?

Enghehoor.

Iact gherechelijck
Siet sijn hay? staet van vreesen als borstelen

Sins

Sinlijck.

Gijder doot/hy fals hen noch ontwoorstelen

Ja/daer is hy eerst wt haren handen

Enghehoor.

Hy meynt/tis betere gheloopen met schanden

Dan met eeren doot ghebleuen int perccken

Sinlijck.

Ghy gaest den raet

Enghehoor.

En ghy deet dwercken

Sinlijck.

Ghy stoecten twier.

Enghehoor.

En ghy dedet berren

Sinlijck.

Hy/wy en moghen hier niet langhet merren

Wy moeten dwerck Gods houwen in sijn quaet propoost

Maer elck wacht hem die met lueghenen wert ghetroof

Sgheests gratie.

Geminde Susiere ist niet te deerne

Dat wy soo gheionstelijck en soo gheerne

Dwerck Gods souden tot consten trecken meest

Redene.

Laet voorwaer/wy sinecken hem altijt onbezeeft

Maer hy en wilt gheenins ghehoor gheuen

Sgheests.

Ons hebben eplacen veriaecht/en verdreuen

Sinlijcken appetijt/en Enghehoor/saemheyt

Redene.

Sch kennisse aenket sijn fragiliteyt

Tsijnen dienste bereyt/sijt op dese vre.

Kennisse een vrouwe.

Ik kennisse ben een fray creature

Die liefde generere/den Constenare

Verholentheden/breng ick int openbare

Want sonder my en is gheen verwecksele/

For bekende en heeft tot gheen dinck trecksele

Om dat de hy vloon der Consten niet can bedincken

Dwerck Gods.

Ik wilde dat ick in deerde mocht sincken

Wi! ick my verdruicken/ofst terfont vermoorden

Sijterhanghen/

Mer eenen
spiegel in
de hand ende
een sterreop
haer voor
hoof.

Redene.

Aedene.

Bermhdt v sulcke woorden

Te sprekene/

Dwerck Gods.

Gh/och/mijn goet/mijn ghelt

Tis al achter bliuen/noyt dus ontstelt

Kennisse.

Daer leyt niet aen/

Dwerck Gods.

Kennisse/ghy coemt my nopen

Sgheests gratie doet weynich mijn ooghen open

Maer noch en weet ick wat laten oft doen

Elck wist my met vingheren

Sgheests gratie.

hoort ons sermoen/

Wy comen v te baten/dus weest hoghelick

Dwerck Gods.

Hoe sou dat sijn/ oft wesen moghelick

Wie sou met my/willen wesen ghenoech

Want nu ick arm ben/werd ick ouer al verfoeyt

Dies ick moet leuen in veel benautheden

Aedene.

O werck Gods stelt v sinnekens te vreden

Twerdt v ghebeden//en oock beuolen

Sot sijn sy/die inden bekenden wech dolen

Dwerck Gods.

Danck hebt/dat ghy my gheerne sout sichten

Kennisse.

Als liefde coemt/die can den arbeyt verlichten

Sy doet crighen der consten perfectie

Dwerck Gods.

Kemoede brenge my wat tot subiectie

Weerde vrouwe/

Aedene.

Wilt v seluen niet bederuen

Als tgoet wech/laet den moet niet steruen

Ghy sult loon verweruen//steect de hant aenden ploech

Sgheests gratie.

Neert wedere/tis noch goet tijts ghenoech

Wy en sullen v niet verlaten//laten

Dwerck Gods.

Theete wilt soetheyt tot dese vaten/vaten
Maer sinlijcken appetijt/brouc noch wondere
Kiennisse.

Dien moet ghy dooz arbeyt brengen tondere
En v niet sparen

Dwerck Gods.

Ick wil soecken die conste/
En arbeiden/twaer tijt dat ick beghonste
Want ick vinde my goedeloos en naect
Sgheests gratie.

Dwerck Gods zijt ghetroost/en eenen moet maect
Port v tot consten/want ghy sijt gheschepen
Om dat van v soude werden begrepen
De dinghen die inder natueren zyn/
Kedene.

Soetwillighen arbeyt is cleyn ghepyn
Hy is tot dien einde gheordincert/
Datmen de verholentheyte diemen begheert
Der consten soude vinden

Dwerck Gods.

Bereet is den gheest/
Maer natuere is veruaert aldermeest
Dooz hitte en couwe

Kiennisse.

Weet/dat Godt almachtich
En vercoopt nimmermeer/sijn consten crachtich
Dan met gheduerighen arbeyde swaer

Dwerck Gods.

Sout soo moeten ghedaen wesen
Sgheests gratie.

Maect voorwaer/
Soudy den loon der goeder consten vinden

Dwerck Gods.

Soo variabele als zyn de winden
Soo haest is den sin/van deen op dandere
Oft ghelijck Cruystraten den wt landere
Doen dolen/soo perplex en dubieus ben// ick
Kedene.

Dats uwer crancheyt schult

Dwerck.

Certejn dat ken//ick

Maect

Maer ick bld v vriendelijck/wilt my hulpen
Sgheests gratie.

Gaen wy binnen/wy sullen v ghebreck sulpen
En ontdecken daer int breedte de saken
Hoe ghy alderbest sult/tot Consten gheraken
Sintlijck.

Ou claddorie
Enghehoor.

Wat ist clabots hoot?
Sintlijck.

Rasch coemt hier buyten
Enghehoor.

Hoe/isser yemant doot
Oft coept ghy heet voot// wat ramp waer lieghet v?
Sintlijck.

Hy danst de geldeloose sonder speel man nu
Hy is al beroydt/ daer en schuyt niet een mijsse
Enghehoor.

Sijn cleet van eeren/is hy oock quijste
In onwetentheys hups/ist al vertuyfverbrast
Dies hy moet wesen pouers beste gast/
Sintlijck.

Hy en derf nu voor gheen dieuen sorghen
Enghehoor.

Neen hy voorwaer/noch oock sijn ghelt borghen
Al sou verwozghen/de gast te deghe
Sintlijck.

Richtken/coemt gawp wat wt den weghe
Siet/hy en weet wat doen
Enghehoor.

Tcompas is verdraeyt
Sintlijck.

Den vul is doot
Enghehoor.

Hy is gheheel mispraeyt
En deerlijck bespraeyt//met droeshepts watere
Sintlijck.

Swijcht Richtken/houdt urwen valschen snatere
Tis hooch tijt
Dwerck Gods.

Wil ick:neen ick/ia ick nochtan/

Neen/ick wil daer van/beyt/ no sal icker an
Wat ou/ben ick gheen man/waer soude my lieghen?
Sou my den tijt soo ledich outolieghen?
Ick sou my bedzieghen//waer heel blamelijck
Dus wil ick my tot consten voeghen bequamelijck
Op dat haer ionste aen my wil beclijuen

Sinlijck.

Wel meeftere/wat wilt ghy bedziuen
Ghy sulter aen bliuen//dat en is niet min
Enghehoor.

Sijdy dul/

Sinlijck.

Oft wat hebdy inden sin
Ghy sijter te diep in//ten sou niet wesen
Enghehoor.

Terstont waerdy bespot en begrepen
Om dat ghy dus qualijck staet met den schapen
Sinlijck.

Hoe na/moet ghy noch by de verckenen slapen
En die verknappen//ouer al op velt
Dwerck.

Eplaes/tis met my/alte qualijck ghesfelt
Ick en heb gheen ghelt/en armoede werdt groot
Enghehoor.

Sijt te vreden laetse winnen haer vroot
Die vroom en sterck zijn
Sinlijck.

Peyst om doude maniere
Dwerck.

Wat is dat?

Enghehoor.

Dat sy maken de beste ciere
Die minst wercken
Sinlijck.

Seer qualijck cammen leeren
Ou honden in banden gaen
Enghehoor.

Bleynen en weeren
Souwen v onteeren/werde ghy een slaue
Dwerck.

Twaer nochtans goet dat icker my toe gaue

Want

Want erue en haue/ heb ick doen ininderen
Al wijs ick wat hantspeels ten mocht niet hinderen
Kennisse.

Conste gheeft den cost en loon abundant
Sgheests.

Sch waren wy vast in v herte gheplant
Soo sou conste v onderstant doen terfont
Kennisse.

Met ledicheyt en maect gheen accoozt oft verbont
Op dat v edel cracht bliue in sasoene
Redene.

Werck gods vrient/ een dinck staet v te doene
Dats/ dat ghy voor v weluaert moet houden wachte
Beschaempt v niet/ oft v goet eerlijck ghesachte
Dwerck.

Seminde/ ick danche v alte gadere
Dat ghy my sulck onderwijs sijt scinckende
Dies ick wil sijn ledicheyts versmadere
Sch/ wie sal my wt ionstigher adere
Doen comen nadere
Der consten blinckende

Wat sou ick my nu eerst sijn bedinckende
Als dieuen sinckende// armoede heeft gheschent
Seminde weet dat my den vaeck is ontrent
Ten baet niet ghewent// ick moet wat rusten
Enghehoor.

En wast niet fraey?

Sinlijck

Tact/ doen hy ledicheyt cussen
Nu nichcken paeyt hem/ oft hy sal creyten
Enghehoor.

Hy sal die verschunnmelde canten doorbijten
Sinlijck.

Hy sal hoostman sijn by aernouts soorte
Enghehoor.

Eck wzingt hem thoot

Sinlijck.

Eck wijst hem die poorte

Want in sijn borsetien/ en schuyt munte noch cruyts
Enghehoor.

Daer hem die honden niet en kennen/ is hy thups

Liever sietmen hem van achter dan van vueret.

Sinlick.

Hy sal sijn hant cozts steken ouer de duere

Want hy heeft cleen achterdünck en aent hif voorwaer

Enghehoor.

Sijn propoost en deert ons beyen niet een haer

Wy willen gaen en laten den bal wat loopen

Ich hope hy sal ons trompen noch bat coopen

Liefde.

O werck Gods bouen alle dieren verheuen

Die ledich verst eten hebt / dentij t en dicuen

D is beneuen

Liefde / dus ontwaecht nu

Wilt v subitelijck te my werts gheuen

Ghy sult tot consten werden ghedzeuen

Lact suchten en beue n

Mer goeden moet nu maect

Want oprechte liefde / v nu ghenaeet

Die alle Constenaers tot consten trecke

Door den loon / want in my en is gheen vleck

Vitte / couwe / en arbeyt swaer verdzaech /

Ich ledicheyt afrecksele des werck veriaech /

Ich doe studeren die cleene van verstande

Want oprechte liefde is goederhande

O werck Gods.

Gh in wat swaerheden heb ick daer gheweest

Compt al dat macht hebt / en my nu gheneest

Deen verweet my dus / dander soo tot consten

Dat ick perplex ben / nochtans draech ick haer ionsten

Sept wie is datte / die daer staet soo verciert?

Soo goedertieren / en wel ghemaniert?

Mijn herte wert ionstelijck tot haer ontfeken

Geminde / en sou ick haer niet moghen spraken?

Ossy my by haeren toe doene wijs raet

Ich bidde uwer liefden / dat ghy tot haer gaet

Moghelijck ick creech do o haer perfectie

Vedene.

Tis liefde ons sustere / elcx protectie

D nootlijcker dan spijs oft drank

O werck gods.

O Liefde ghy hebbet my ghemaect seer lanch

Met een
brandende
herte inde
hant / ende
eenen boec

Hout my int bedwanck/maect my sterck en cloeck

Sgheests.

Daer Liefde niet en is/ daer leyt const inden hoek
Obligt hier in int perck/ aen dwerck Gods excellent

Kennisse.

Wtuercozene susteren sijt dilligent

Maect dat sy hem ontrent// sy en niet en wijcke

Redene.

Liefde susteren/machtich en rijcke

Slaet nu gheen swijcke//mer hebt medooghen

Op dwerck Gods//dat ghy hier siet voor ooghen

Want sonder v behulp ist verloren

Stiert hem tot Consten vrouwe wtu ercozen

Door des loons cracht/wy biddent v eensamelijck

Liefde.

Mijn susteren/tis wel betamelijck

Dat ick uwen versoecke ben onderdanich

Werck Gods hoozt my/sijt niet wederspanich

Weest ghedachtich/dat quaet is arm sijn en oudt

Door my suldy loon hebben menichfout

Ich sal v maken stout/sonder achterdincken

Dwerck.

Die woorden int binnenste der herten sincken

Mer sorghe seyt/dat dwerck my sal te swaer sijn

Liefde.

Ghelooft my vlijlich ten sal niet waer sijn

Weest hoghelijck aengrijpt nu eenen moet

Den liefhebber/ ist al licht wat hy doet

Mer dit habijt moet ghy refuseren

Wreesse voor schande/wilt nu accepteren

Stelt v tot Consten diemen niet en mach roouen

En Loon daer by

Dwerck Gods.

Liefde v wil ick ghelooouen

Blijft my by tot inde vze mijnder doot

Ich sal arbeiden en winnen mijn vboot

Want liefde wert groot//dies ick danck den heere

Liefde.

Tis beter spade ghewracht wel en seere

Dan nimmermeere//yet conflichs begonnen

Sgheests gratie.

Wolstan

**Volstandicheyt des propoost/ wíl v Godt tonnen
Kennisse.**

**Met kennisse der consten en haren loon
Liefde.**

**Liefde sal adresseren uwen persoon
Compt binnen/ ick sal daer den sin ontdecken eest
En v dooz den loon tot consten verwecken meest
Onghehoor.**

**Wel neue hoe staghete?
Sinnliick.**

**Bylo quallick nichte
stomp moet hy hebben in sijn ghesichte
Dat hy wíl consten leeren en gaen wercken
Onghehoor.**

**Wy synter ghelat af
Sinnliick.**

**Tis nu al van twerken
Onghehoor.**

**Sch tis heel brodde en verlozen que paers
Sinnliick.**

**Tis heel inden wint
Onghehoor.**

**Tgater al vay schaers
hy heeft doch vrese vooz schande aent lijf
Sinnliick.**

**Nichte/ armoede die plaecht hem heel stijf
Sy wíl wesen sijn wijf// oft sijn compaenghe
Beele is nu tsijnens
Onghehoor.**

**Ja tontije/
Hoe híngh op deen sije// thoot doen twolck seye
Vanden loone
Sinnliick.**

**Byden handen beye
Armoede sal hem helpen op den dzaf
Onghehoor.**

**Ten baet niet ghesnoect/ ons werck en dooch niet een cas
Siet Reefken hy compt/ en hy siet soo bleecckens
Sinnliick.**

**En sou hy niet/ hy is teer en weecckens
Poucr is tsijnens ghelogeert te gaste**

Onghehoor.

Enghehoor.

Siet hem suplooren

Sinlÿck.

Hy en heues niet vaste/

Hy isser om ontstucken/eem yspere

Enghehoor.

Ru/nd/fruyt moet noch werden rijpere/

Laet ons hier beksien staen op ons luy mken

En cloppen hem alst pas gheeft op sijn dymken.

Conste een vrouwe.

Ïck Conste/ Fou is dochtere gheprocreert

Dan Memosines hooghe gheexalteert

Hou op hooghe berghen mijn residentie

Die van my begheert assistentie

Doe diligentie//groot sonder flouwen

Soo sal ick hem/dooz my/den loon ontvouwen

Hy sal behouwen de victorie

Dwerck.

Mocht ick daer toe comen/dat waer een glorie

Dat ick memorie/en loon mocht verweruen

Maer laceren neen ick/ ick moet al deruen

Want hopen en duchten willen my plaghen

Sinlÿcken appetit/wilt den gheeft veriaghen

Want licht gheloouen heester bedoghen vele

Conste.

Werck Gods rast v met liefden tot mijnen spele

Ïck sal v groote maken/ wilt hier om dincken

En loon sal ick v vooz urwen arbeyt schincken

Ghy sult my kennen/ als ghy dbeste hebt ghedaen

Dwerck.

Ïck danck v seere

Conste.

Ïck wil by mijn dienaers gaen

Die my soect/ en mach lÿst oft sin sparen/

Dwerck.

Ben ick haers soo quÿte

Sinlÿck.

Soudy anders varen

Dan groote Philosophen en Poeten/

Enghehoor.

Die waren rijck

Mit enen
boeck inde
hac en haer
cleet gemaect
vreesse vooz
schande.

Sinlijck.

Jasf/soomen mach weten
Dat sijt/met een quade doot moesten betalen
Onghehoor.

Wy en souwen v niet comen verhalen
Der grooter Constenaren benautheden
Dwerck.

Hoe ick van v werde ghenoydt en ghebeden
Der consten seden en tgoet onderwijs
Gheue ick verre bouen v beyen lof en prijs
Kedene.

Dats een goet aduys//doet v deser quijt
Onghehoor/saemheyt/en Sinlijcken appetijt
Brenghen alle goede Consten onderere
Sgheests gratie.

Ghebeydet Kedene/en ghelooft niet dwondere
Dat sy v van Constenacers willen wijs maken
Kennisse.

Al scheuen die arm/hen moest eere naken
Want sy waren groot gheacht by de menschen
Liefde.

Swerck Gods wilt altijt om consten wenschen
Brenge v leuen/niet ouere in armoeden
Sgheests gratie.

Een constenaer can hem door consten voeden
Hy en moet sinen schat/voor gheen dieuen borghen
Conste.

Mijn dienaer en derf voor gheenen mozghen sozghen
Den cost sijn hem alle landen schuldich
Hy leeft in weelden/en vreden ghebuldich
Dwerck Gods.

Mocht ick aenschouwen den l on wtghelosen
Mijn armoede soude gheblust wesen
Ick waer ghenesen/van mynder sinerten
Dus laet mijn armoede v gaen ter herten
Ick sal v dienen met lijf en met goede
En arbeyden altijt/
Liefde.

Weest bli van moede/
Ghy sult cozts vinden consolatie
Conste.

Doo; den loon suldy hebben delectatie
Hy sal hem/doo; my/meeft presenteren
Tghceests gratie.

Leest nu hoghelijck wilt niet faelgeren
Hy en verlaet niemanden die hem is soekende
Doo; conste/dus sijt v vercloekende
Conste.

Want den loon/daer ghy meest liefde toe dzaccht
Coemt hier Werck Gods siet dat ghy hem behaecht.
Loon/Eenen man seer rijckelijck ghecleet.

Ick gheue den arbejder loon na wercken
De onnutte traeghe can ick versterck en
Ick make fraey clercken

Maect hier af mentie/
Want profijt en eere/salmen by my mercken
Deerste ben ick inde intentie/

Maer alderlaetst vertoon ick presentie/
Soo een schuttere voor; al schiet na de pinne
En niet en rust voor; dat doo; diligentie
Sijn opset is volbrachte/dwerck Gods moet hier inne

Den schutter volghen en allecn dzaghen minne
My/want ick arbejts loon ben cause finael

Sen Timmerman en is niet de sake principael
Waerom men tinnert/ en de huysen slicht
Maer beuydinghe en ghemack is den toeficht/

Dwerck Gods is materie/en tsaetsoen
Is Redene/liefde/en gratie dwerck doen

Doo; kennisse/maer de erectie
Coemt doo; my/brenghende prijs en protectie.

Kennisse.

Ick preparere

Redene.

Ick laborere suel

Liefde.

Ick doen volherden

Sgheests gratie.

Ick doent voortgauch hebben wel

Conste.

Ick doen hopen

Loon.

En ick verwecke aldermeeft

Inde rechts
te hant heb
bende een
croone ghes
naemt Ee
re/ inde anz
der eenē gul
den Cop ge
naemt Kijes
dom.

Dwerck Gods.

Certejn door den loon ben ick nu niet bezeeft
Ick vinde dat den gheest in my brandt als vint
Dies ick niet en onthe perijckel oft dangier
Want soo tgheriaccht herde na de fonteyne haert
Soo hacck ick door loon na Conste

Redene.

Siet dat ghy waect
Want sinlijcken appetijt moet ghy verlaten
Liefde.

Enghehoor/saemhejts lesse wilt oock niet vaten
Maer neemt te baten/der consten gheboden
Kennisse.

Haer lief hebbers maect sy ghelijck den goden
In schoonheden blijckende als den Diamant
Dwerck.

Einwendighe sinnen staet my terhand
Dat ick moet en verstant//tot consten legghen mach
Sgheests gratie.

Int huys des vreedts/vint ghy den loon nacht en dach
Daer veriaccht hy gheclach//door sijn goede duecht
Redene.

Weest neersich ghijpt aue tghene/dat ghy vermuecht
Soo suldy groote vuercht//door den loon vinden
Sinlijck.

Sydy noch niet moeye
Enghehoor.

Teijchdy gheen quaey vinden
Nu ghy v moet niet slavernijen lijden
Dwerck.

Wat ghy segt/v beyen/wil ick vertijen
En in loon verblijen//die ick verwoeruen//sal
Sinlijck.

My dunct dat hy van armoede steruen//sal
Wacraef oor/sake is on wetenhejts huys
Dwerck.

Daer schonct ghy my loon bitter als vergyrs
Vliet valsch ghespuys//van my subijt lock
Enghehoor.

Hoe smaken die woorden
Sinlijck.

heel stuer en spütelick
Hypocritelick//siet hy nu creteyn
Enghehoor.

Wy sullen tonsen wille crüghen den vileyen
Want den rock heeft sijn ployen
Sinnelick.

Wilt niet queteren
Want hy sal als de rijpe gherste beteren/
Dwerck.

Ghy reachten//toont v machten//aen my
Goemt hulpt//nu/en stulpt//nu/ mijn verlanghen
Op dat den gheest//aldermeest//mocht wesen vry
Conste.

Werck Gods weet dat Conste//door ionste//v is by
Waer duere//telcher vze//loon werdt ontfanghen
Wat ghy doet//maect moet//al sijdv beuanghen
Met armoeden/den loon//schoon//is v nakende
Hoozt men sal claer//en openbaer//sijn makende
Alle goede Consten

Dwerck.

Overde vrouwen
Dwen dienst vloeyt te mywaerts vol trouwen
Om dat ick door den Loon ben verweckt//nu
Loffelick de Consten dat bid ick ontdeckt//nu
Want hert en sin is dit taenhoozene bereyt
Conste.

Van alle dinghen ben ick een wetentheyte
Door v fantic/ghebruyck/oft door leeren
Oft deur Redene/vercreghen met eeren
Tenderende tot ghebruyck den mensch nootelick
Kenisse.

De Consten sijn in tweeën ghedeylet blootelick
Deerste deel inde vry consten excellent
Sgheests geatie.
Tweede deel in werckende consten ient
Redene.

De vrye Consten zyn van sulcker condicien
Dat gheleert worden haer officien
Om haerder fraycheyt wille
Conste.

Werck Gods loozt doch

Hoe in dypen ghedeyft zijn de vyve Consten noch
Kennisfe.

Hier af wil ick toerftant ontdecken hem
Deerfte in Ethicam oft Mozaem
Leerende manieren en goetheyt beminnen
En hem daer na voeghen met den vijf sinnen
Liefde.

Tweede deel is Physica/welck leert de dinghen
Der natueren/en der natueren voozbringhen
Sgheests gratie.

Derde deel is Logica fraey en playsant
Die alle goede Consten/doet onderftant
Liefelijck en bequame als een moeder
Kennisfe.

Logices dnye deelen marck ick v vzoedere
Dat is Grammatica, Dialectica,
En Rherorica

Redene.

Werck Godts hoorz hier na
Men fal v de vzy Consten ontdecken apaert
Conste.

Grammatica leert de tale en verclaert
Hoemen met verftande fal wtspreken elck woort
Nae synen eyfch en quantiteyt alsoot behoort
Sgheests gratie.

Dialectica/can Grammatices segghen
Duer redene/met redenen/ wederlegghen
Conste.

Rhetorica/is als een sonne blinckende
Donbequaemheyt der spraken/is sy ceinckende
De woorden colozert sy/ sy maect statuyten
Sy verblidet therte/druck iacchese buyten
Melancolie swaet/can sy verdriuen
Sonder haer fou conste verdonckert bliuen
En onbekent

Dwerck Gods.

O Rhetorica Lief
Ohy sijt weert datmen v tot den hemel verchieft
Leert my uwen brieff/nae trecht betamen
Liefde.

Rhetorica doet ons wt ionsten versamen

Sy sal ons deur haer vzedelijck beleyden
Als haer liefste kinderen/ nintlijck doen scheyden
Shelijck voghelkens van eender pluymen
Eendrachtelijck vliegghen/na doude costuymen
Soo draghén haer liefshebbers deen dauder ionste
Kennisse.

Musica is een seer vrolijcke conste

Sy doet den aerbeyt swaer lic ht zijn om draghén
Het nieughebozen kint/heesta in haer behaghén
Want deur der voesteren sanck van weenen stilt
En valt in slape

Kedene.

Musica is seer mild

Sy leert op instrumenten singhen en spelen
Conste.

Arithmetices duecht machmen niet helen
Sy leert den mensche/ rehenen en tellen

Kennisse.

Geometria tan wonder stellen

Want deur haer leertmen wegghen en meten
Sgheests gratie.

Astronomia leert hoe de Planeten

Den loop hebben/en haer inclinatie
Tits vzychbaerheyt en der locht turbatie
Liefde.

Werck Gods noch sal ick v ontdecken drie

Consten/ deerste is Theologie

Jurisprudencia/en Medicina sterck

Kedene.

Theologia leert het Goddelijck werck

En hoemen spijsen sal de siele eminent
Hier af sijn dander consten tfondament
Sgheests gratie.

Jurisprudencia doet elcken loon gheuen

Sy leert steden en landen/in vzedenteuen
Sy betaelt nae werck de goede de quade

Conste.

Medicina onderhout by haeren rade

Den mensche

Kennisse.

Daer sijn schoon consten vern.aert als de vyve

Printe, Schilderije, en Tapifferije
Beelden snijden, dese toonen by figueren
Dat Rhetorices woort v leyt te vueren
Rechtueerdighe coopmanschap/en dlant bouwen
Helpen oock dwerck Gods in al onderhouwen

Liefde.

Werckende Consten sijn oock gheordineert
Om dat lichaems heysch soude sijn ghesuccureert
Sequame der weerd/en tot oorboort groot
Dooz dwerck Gods

Dwerck.

Ich danck v wt herten minoot
Dat ghy doet v exploot/en my den sin ontdeckt

Liefde.

Au ghy dooz den loon aldermeest sijt verweert
So neemt den boeck ghenaeamt gheduerighen arbeyt
Daer vindy inne der consten gheleghentheyt

Sgheests.

Renueert oock den passere/Mate ghenaeamt
Op dat gheen dinghen van v worden gheraemt
Souen uwen verstande

Dwerck.

Mijn ooghen vlieten
Leyt my by den loon/oft ick hem mocht ghenieten

Kenntisse.

Kenichout den Loon by houdt sijn residentie
Int huys des vreedts/verclaert v intentie

Dwerck.

Lofreuerentie//sy v loon en prijs
Dieden gheest//aldermeest//hebt ghetoghen
Tot Consten//wt ionsten//hoozt mijn aduws
Toont ghenade//al heb ick spade//gheuloghen
Kenfiet dat ick aem dwaes//cylaes//was bedrogghen
Maer nu//deur v//deucht//verheucht//sin en moet
Want ghy loon/mijnen persoon//meest verwecken doet

Loon.

Ich Loon/ben een rechtueerdich dispensier//hier
Eliken gheuende dat hem toebehoort//wel
Den ledighen berey ick dangier//schier
Mer de constenaer cricht my sonder discourt//snel
Nu werck Gods my deur conste coemt aent boort//wel
Sal ick synen arbeyt niet laten onghelooont

Want

Want de goetwillighe is weert ghecroont

Aedene.

Hooft werck Gods wat weldaden hem zijn nakent

Die met aerbeyt na Conste is hakende

Loon.

Maec my elck creatuere heeft haer toefte

Want ick lo on ben/die Conste hebbe ghesicht

Ick doe loopen in baelgien/en percken

Ick verwecke aldermeest/lecken en clercken

Want loon versoctet al/dits een ghemeyn segghen

Kennisse.

Dat den loon meest verweect cannen niet weerlegghen

Die int sweet huers aenschijns consten soecken

Men siet elcken loopen in straten en hoecken

En hem vercloecken//door den loon beleest

Sgheests.

Dionck kindcken dat niet veel verstant s en heeft

Werdt verweect meest//door den loon/nacht en dach

Alst den loon siet diet deur Conste crijghen mach

Aedene.

Shelijck het stael wort ghetoghen vanden magneet

Soo is loon altyt der Constens bereet

Conste.

Werck Gods coemt na thuyt van vreden met my

Den loon sal v/deur Conste maken vry

Want hy is de peysmakere

Liefde.

Verlanghen

Sal hy blusschen/en v minlijck ontfanghen

Loon.

Prijs en eere in mijn rechter hant//hou//ick

Profijten en rijckdommen int lant//bou//ick

In mijn lichter hant

Aedene.

Dese schoone chieraten

Muecht ghy werck Gods deur aerbeyt na consten vaten

Aedene en verstant wilt te wercke stellen

Kennisse.

Laet Liefde en Gracie v versellen

Soo suldy deur Conste den loon behaghen

Conste.

O Loon schoon veriaecht den werck Gods sijn plaghen
Want hy hem meest/deur v/in my/receereert

Loon.

Conste ghelick v liefde/in my meest vigeert
En wort ghegenereert//dooz my menichsuldich
Soo bemin ick v/en bliue v ghehuldich
Ick sal dwerck Gods nemen in mijn bescheemen

Dwerck.

O Loon wtuercozen/wilt mijnder outfermen
Want ick v ouer langhen tijt hebbe ghewacht
Ghy hebt my voor al/tot Consten ghebzacht
V heb ick eerst ghehad t / in mijn intencie
Mer laetst heb ick ghecreghen v presencie
Dies ick nu vrede vonden heb na mijn gherief

Loon.

Werck Gods/een dienacr van Conste mijn lieffe lief
Hiest wat ghy begheert ick salt v gheuen
Egoet des lichaems/en sielen is my bentuen
Egoet der fortunnen/ghief ick teicken termijne
Want ghy vint een eeuwigh vruecht ten syne

Dwerck.

Wie soude my connen trecken van Consten//nu
Als ick aensie des Loons groote Jonsten// nu?

Kennisse.

Ick sal v der Consten nature wijs maken
Ghy leert Consten om dyprehande saken
Eerst om Godt te kennen/ of hebben/en eeren
Ten tweeden/om dat ghy sout stichten en leeren
Dwen naesten/en hem ghelick v beminnen
Ten derden/om dat ghy v seluen sout kunnen

Loon.

Godt almachtich heeft ghecreeert de werelt
Om dat de mensch/den welcken hy heeft becreert
Soude louen en dancken sijns scheppers weerde
Die wonder doet in hemel en aerde

Dwerck.

Leert my dan Conste/Godt dienen en louen
Dit gaet verre mynen verstande te bouen

Liefde.

Conste gronderende tfirmaments schoonheyt
Haer verwonderende inde proprieteyt

Brengt Gods werck synen schepper vooꝝ ooghen
Den ghenen die hem soo veel deuchden can tooghen
Die den bloemen hen schoonheyt gheeft en coluere
Kedene.

Sticht/machtich/wijs/edel/is hy en puere
Daer alle dinck schoonheyt af heeft en duecht
Dwerck.

Dooꝝ dbeminnen mijns scheppers theerte verheucht
Leert my hem dienen wilt my informeren doch
Conste.

Werck Gods vrent by hem en is gheen bedroch
Dus sijt ghemoet in v tribulatie
Kennisse.

Sijn wooꝝt gheloofst sonder disputatie
Vastelijck hopende in hem waerachtich
Kedene.

Soo sydy zijns ricks hier en namaels deelachtich
Conste.

Een Constich steruen hebt in v memoꝝie
So crinchdy te loone/deeuwighe gloꝝie
Kennisse.

Gheen conste soo swaer/als wel leeren steruen hier
Want dooꝝ wel steruen ontgaetmen deeuwich vier
Sgheests gratie.

Als Godt swaer dinghen vooꝝ-leyt den mensche
Presenteert hy den loon terstont t synen wensche
Loon.

Die wel sterft seyt Godt is ververffelijck
Dooꝝ sijn steruen/een leuen ontsterffelijck
Dwerck.

O Loon die my nu/tot Consten verweect
En dooꝝ v mijns scheppers liefde ontsteect
Ghy sijt daer ick Consten om leeren wille
Nu sal ick beuyt wesen/van gheschille
In desen loon staet alle mijn betrouwen
Wilt my zyn gloꝝie laten aenschouwen
Liefde.

Hem suldy sien in gloꝝien excellent
Als ghy dooꝝ een goet steruen hem zijt present
Met de Sonne/sinder Godtheyt wtghelesen
Dye personen synde/ en een Godt int wesen

In den Hemel bouen de Inghelsche chooren
Sgh eests gratie.

Sijn weerde en mocht noyt oorz ghehooren
Noyt tonghe wtghepreken in dit leuen
Mer om dat ghy vanden loon niet en soudt sineuen
Sal ick hem als in eenen Spieghel puerlijck
Wrooghen/Siet hier uwen Schepper figuerlijck
Dwerck Gods.

O Godt almachtich minlijck Dadere
Geradere/van alle benaude sinnen
Dbeminnen/ws soons laet my comen nabere
Ontladere/mijns druck/dooz ws gheests ghewinnen
Bekinnen/wilt mijn crancke vzoosche vinnen
Ginnen/uwen rijcke laet my loon smaken
Daer alle heylighen uwen lof groot maken
Loon.

Werck Gods wilt consten tot Gods eeren//leeren
En v tot duechden sonder verseeren//keeren
In een nieu leuen en ontfanghen te loone
Eeuwighe vzoucht vooz der victozien croone
Liefde.

Solutie. Nu hebt ghy twerstant en vanden consten dmozael
Dat den Loon pzooswerdich/is de cause finael
Dwerck.

Tis waer ick ben meest verweect en ghecomen
Tot Constē dooz den loon tot mijnder vzoemen
Dies Godt de Heere moet wesen ghebenedijt
Liefde.

Erweerdighe wijze/die hier versaemt sijt
Danckelijck outfact dmozael van onsen spels
Kennisse.

Hier met uwen ozlof
Sgheests gratie.

Dat niet en veruele
Loon.

Godt den loon verheuen
Dwerck.

Moet v verwecken meest
Confesse.

Tot een Constich leuen
Liefde.

In dit aertſche ſoꝛceſt

Kenmiſſe.

De reyn Iclie bloeme

Sgheeffs gratie.

Met haren kinde

Aedene.

Shemels concilie

Loon.

Zy v Geminde

Liefde.

Mebroeders een conſoort/ na trecht betamen

Op dat wy wt Jonſten/hier bouen verſamen.

FINIS.

Gg iij

Perſo-

Personagien.

Inuentiueich gheest, Een man.

Cloeck auontueren, Een man.

Ghemeen vveluaert, Een vrouwe.

Prologhe.

Inuentiueich gheest.

O Aedelijck dier/ O herte diligent
O wille/memozie/verstant eminent
Macct v no bekent/en imagineert//vry
O wtwendighe sinnen/ en blijft niet absent
En ghy figuerlijcke crachten excellent
Waer sijdy ghewent//coemt assisteert//my
Gewijst no daer ick toe gheclineert//sy
En publiceert ghy//tis wel behoortlijck
Hoe bequaem dat hier sijn en hoe oirboortlijck
De Coopliden/die handelen rechueerdich

Cloeck auontueren.

Inuentiueich gheest/ ghetrouwe vriendt eertweerdich
Al hadden wy hondert stemmen clinckende
En elck waer dupsent redenen seincckende
Soo en souden wy niet connen gheuten
Den oirboort en tproffit

Inuentiueich gheest.

Tis verre buten

Onsen verstande

Cloeck.

No ghy beureest//gaet

Soo weet ick eene/daer hope op meest//staet

Die dees sake doot experientie weet

Inuentiueich.

No verhuech ick

Cloeck.

Doot haer sal trecht bescheet

Vanden oirboit des Coopmans werden verclaert

Inuentiueich.

Wie ist doch lieue?

Cloeck.

Tis ghemecn wcluaert

Sect wel bewaert doot den goeden Coopman

Siet waer sy coemt

Ghemeen weluaert/een man.

Godt ghespare desen hoop//van

Drucke

Inuentiulich.

Ghemeen weluaert lustich roffier

Bericht ons lieden nu in dit quartier

Wie heeft v hier//ghebracht en lustich ghetwacht

Ghemeen.

Niemant dan de Coopman hooghe gheacht

Dooz sijn rechtueerdich handelen playsant

Dies de stadt hier/ heeft lof en eere vaeliant

Want sijn onderstant//is weerdich om louen

Cloeck.

Sinnen oirbooz gaet allen dienften te bouen

Deser Stadt soo bereet als de moedere

Den kinde

Inuentiulich.

Hy is tlants troost en behoedere

Als een broedere//elcken belieuende

Ghemeen.

Erme en rücke is hy hier gherieuende

Hy leent/hy borcht/hy gheeft seer mildelijck

Cloeck.

Hy domineert/hy banquetteert ghüdelijck

En toympt schüdelijck//dooz Venus raet//soet

Inuentiulich.

Niemanden fraudeert hy dooz eenich quaet//goet

Wat hy vroech oft laet//doet/sijn woort is ia en neen

Ghemeen.

Hy is tfondament en den stercken steen

Daer op ghesticht sijn landen en rücken

Cloeck.

Hy zept de werelt omme en soect practijcken

Om te volbrengene sijn propoost duedelijck

Inuentiulich.

Ghelijck den gheest dlichæem maect vzeuchdelijck

En allen de ledekens houdt beuereude

Soo is de Coopman sijn werck voluereude

Om dat dese stadt profijt sou veruereuen

Ghemeen.

Soo dlichæem niet en mach de siele beuereuen

Egheliker is seer nooteliick dese siede
Des rechtuerdichs Coopmans goede siede
Want sonder hem sout al vergaen als succu int velt
Cloeck.

Inden dieren tijt heeft hy cozen bestelt
Niet aensien de perijckel/sto:rn oft woude
Inuentiulich.

Al waren Iosehs broeders niet wel ghesindt
Hy was certeyn hen v:indt//en woudse proeuen
Cloeck.

Al mach de Coopman altemet vertoeuen
Wilt niet bed:oeuen//hy coemt te baten//v
Ghemeen.

Waer sou den lantman zijn greyn laten//no
Waer sou den arbejder by gheleuen connen
Wie sou den ambachts man sijns goets weerde sonnen
En de/den Coopman rechtuerdich in sijn werck
Inuentiulich.

Egheluckich hantwerpen die hier hebt sterck
Den rechtuerdighen Coopman prijswerdich
Portugiesers/en Spaeniactrs volherdich
Geneuoyfers/Castilianen/Franchoyfen
Scotten/Inghelsche/Oostersche/Lucoyfen
Italianen/Duytsche/Venetianen
En meer natien/die hier comen ter banen
Eick/met haer coopmanschap en ombeyreeft
Om dese Stadt te fauoriserene meest
Cloeck.

Dies hantwerpen heeft een goede fame
Suer al de werelt
Ghemeen.

Epeerle bequarre
Houen veel sieden in Christentliick blinkende
Inuentiulich.

Alle landen sijn v lof seincende
Dies v werde is ineffabeliick
Cloeck.

De oirboirlicheyt is ineffimabeliick
Die de rechtuerdighen Coopman can leeren
Ghemeen.

Den dienst Gods sietmen do:z hem vermeerren

Sondighe weeren/hy altijt afsnoeyt

Inuentiwich.

Sijn huysghesin werdt door Godtliick saet gheuoeyt

Hy leert hen in teghenspoet sijn verduldich

Cloeck.

Die broederlijke liefde die hy is schuldich

Den leden Christi/om Christo alleene

Obserueert hy hier daghelijc net en reene

Want gheen aelmoessen en sal hy verminderen

Shemeen.

Veel vondelinghen en weeskinderen

Gude/miserabile/mannen en vrouwen

Werden door den Coopman onderhouwen

De gheuanghenen verlost/ghelaest/en ghetroof

Inuentiwich.

Genaude/ziecke/stelt hy in een goet propoost

Hy voeyt/hy cleedt/hy scoeyt/de innocenten

Cloeck.

Den armen en weesen stelt hy regenten

Tot der scholen

Shemeen.

Hy doet hen leeren een ambacht

Inuentiwich.

Den Coopman dienen

Cloeck.

Tot dat sy sijn bedacht

Ter Religien oft ten houwelijcke

Shemeen.

Hy besteltse/doteertse/en maectse rijcke

Dwelck secretelijck wt liefden werdt ghedaen

Inuentiwich.

Herbeydts loon gheeft hy en deuchdelijck vermaen

Sinnen knechten en ionckwijfs die hem dienen

Shetrouwelijck/als cloecke engienen

Cloeck.

Gouen desen werdt liefde in hem begrepen

Want hen verdient ghelt stelt hy ter coopmanschepen

En laeise met hem wasdom ghenieten

Na quantiteyt

Shemeen.

Dit en laet hy hem niet verdrieten

Want liefde doet hem sijn dienaers beuinnen
Inuentiulich.

Dies de sulcke selue coopmanschap beghinnen
En haer broot winnen//dooz cloeck auontueren
Cloeck.

Inuentiulich gheeft is tallen hueren
Legghende te veuren//profijt en gheluck
Shemeen.

Shemeen weluaert die verheucht haer int stuck
Als de aerme werdt een Coopman machtich
Inuentiulich.

Hy en is niet inciuuel oft onwarachtich
Maer heel charitatijf
Cloeck.

Altijt mildt en beleeft
Shemeen.

Niet eerghierich
Inuentiulich.

Want dat sijn een hant gheeft
Cloeck.

Verbercht hy vooz dandere
Shemeen.

Gods huysen hy sicht
Inuentiulich.

De huysaermen hy met aelmoessen verlicht
Hy bluft ozloghe/pays prijs hy int lant
Wac d'ooz dat neeringhe hier groeyt habundant
Cloeck.

Srechtueerdich Coopman ghy sijt seer nootelijck
Dese nederlanden/dooz v werdt grootelijck
Hantwerpen van allen menschen gheeralceert
Seer ghemeerdert en ghefortificeert
Ja gherenouert/is by na de stadt
In corte Jaren
Inuentiulich.

Elc herte is te badt
Die aensiet de nieuwe huysen en straten
Shemeen.

Ghy heeren bidt dat v niet en wil verlaten
Wijsheyt om den Coopman te voozdeelen
Die oirbotelijcker is dan gout oft inweelen

Cloeck.

De d'yz charites sijn by dese natie
Blijchap/groep ende iuecht/en delectatie
Die hier verdriuende sijn verdriet en smerte
Inuentiulich.

Inden Coopman verbljdt ons Coninc herte
Suermidts sijn gherechticheyt en oirbooz
Shemeen.

Op die tollen doet hy wel sijn deuooz
Om dat Christus seyde gheeft den kersere
Dat hem toebehoort

Cloeck.

Hy en is gheen veyfere
In waken/ in vraken/ hoe wel dat hy vry//is
Inuentiulich.

Den oirbooz die den Coopman rechtueerdich by//is
Waer ontsprekelijck vooz alle menschen
Shemeen.

Shantwerpen wat mocht ghy meer wenschen
Dan dat ghy hier hebt den rechtueerdighen Coopman
Cloeck.

Sijnen Rijckdom oft macht en siet hy niet an
Hy houdt hem ghebuerlijck by groot en cleene
Dies haer dese stadt verbljdt int ghemeene
Inuentiulich.

Maer daer die Coopheden sijn vol quader practijcken
Daer moet ghy ghemeen weluaert altijt wijcken
Dies steden en rijcken//sijn sonder neeringhe
Shemeen.

Ledicheyt daer op staet en sober teeringhe
Daer generceert quaet/en allendicheyt suel
Cloeck.

De huyfen vergaen/de goede werden sel
De simpele werden bedroghen en beseurt
Inuentiulich.

Dwelck oock Godt danck alhier niet en ghebeurt
De regenten/de Coopman/ ia minst en meeste
Sijn hier altijt eendrachtich van enen gheeste
Malcanderen by staende als leden Christi
Shemeen.

Salich is de stadt die vry van twist sy

Daer leeft elck by deen dander in zijn quaertier
Cloeck.

Soo nootelijck als water en vier
Is deser stadt hier//en niet en mach deruen
Soo oirboelijck sijn haer de soete conceruen
Des Coopmans

Inuentiulich.

Soo de sonne in tshemels belluyt
Deerde verlichtende is dooz haer virtuyt
Daer alle vruchten by lieflijck bloeyen
Ghemeen.

Tsghelijc sietmen neeringhe en profijt groeyen
Dooz de Coopliden die lof verdienen
Cloeck.

Scutters/Schermers/ en Rhetorizienen
Wigeren hier dooz den Coopman voozwaer

Inuentiulich.

Darbeyders en vreesen courwe noch hitte swaer
Elck loopt sonder vaer// om tscoopmans wille
Ghemeen.

De Coopman draecht hem eerlijck en stille
Hy moeyt hem int tsiyne waer dat hy es
Cloeck.

Hier vigeert de ducht van Solon en Thales
Van Hypocrates/en Plato verheuen
Die opzichte Coopliden waren beseuen
Inuentiulich.

De goede knecht hadde ontfanghen vïf ponden
En om dat wasdom by hem werdt beuonden
Vercrech hy groot ghelooue by sijnen heere
Cloeck.

Tscoopmans oirbooz en faelgeert hier nimmermeere
Want daer den rechtueerdighen Coopman resideert
Sietmen dat ghemeen weluaert augmenteert
Ghemeen.

O cloecke verstande fraey en ingenicus
Die op Tghemeen weluaert sijt amozeus
Wilt op Christum den rïxsten coopman dincken
Inuentiulich.

Hy sal v sijnen eeuwighen schat schincken
Welcken ghy bouen al hebt wtuercozen

Cloeck.

Cloeck.

Eerwerdighe heeren wilt vzecht diebozen
Maect met den rechtueerdighen coopman solijt// nu
SHEMEEN.

Ghy weet doirboozlichyeyt en profijt// nu
Vanden rechtueerdighen Coopman eerwerdich
Dooz Gods gratie

Inuentuich.

Weest nu los van rouwe

Cloeck.

Fray Constighe gheesten

SHEMEEN.

Jonck/oudt/man/en vrouwe

Inuentuich.

Die hier sijt ter feesten

Cloeck.

Des Vaders goetheyt

SHEMEEN.

Sijns Soons beminnen

Inuentuich.

Tshelychs Gheest soetheyt

Cloeck.

Troost der Cheraphinnen

SHEMEEN.

Die moet v by sijn

Inuentuich.

In v wterste noot

Cloeck.

Soo sult ghy v by sijn

SHEMEEN.

Vander eeuwigher doot

Inuentuich.

En comen hoghe

Cloeck.

Daer een Godt is/maer persoonen dry//sijn

SHEMEEN.

Doet ons audientie/dits ons prologhe.

Sout-Leeuven.

Presentacie.

God almachtich die de rayende crachten
Der Plancten met den Firmamenten cleede
Van niet yet scheppende door tghceests ghedachten
Als hy de vier elementen breede
En bouen die den hemel drayende spreede
Die by crachtigher hant Isracl salueerde
Die Dauid vercoos daer hy schapen weerde
Ende hem Coninckrijcke presenteerde
Van Isracl daer hy veertich iaer regnerde
Gewacre ghespacre ons edel Prince
Ende al de Brabantse province
Die wy hier tsamen vinden onghelaemt
Reemt Ionste voor Conste wt ionsten versaemt.
Wt Ionsten seer constich besleggen

Marchgrāue en Borghmeesters van theylich rijkke
Amman/ Schepenen en Siegenten bedeghen
Borghers/ Medebroeders inder Rhetorijcke
Wille God tsamen sonder beswijcke
Die van Maria mensche was ghedzeghen
Beschermen voorzpoedich in elcken wijcke
Wy die onconstich de conste bewegehen
Niet als constenaers maer als beminders plegghen
Comen v constenaers wt ionsten besoecken
W ionste ons simpel conste doet vercloecken
Dies werdt ons bede als vozen gheraemt
Reemt Ionste voo; Conste wt Ionsten verfaemt.

Edel Violieren der consten beminders
Van ons onconstighe de ionste ontfaet
Alzijn wy ons der consten onderwinders
Onconstighe fouten van monde//laet
Ons ionste v conste kent sulcx van gronde//iaet
Conste en mach ionste ghedoen yet hinders
Reemt danckelijck peyst meesters waren eens kinders
Successiuelijck coemten tot der consten graet
Daer wy na speuren doo; v constighe daet
Die ons ionstich ghetrocken heeft int Antwerps pleyu
Van Leeuwe comende met ionsten reyn
In Tblasoen is tghewoen der consten beschaemt
Reemt Ionste voo; Conste wt Ionsten verfaemt.

PRINCE.

Ghy Ionstich/constich bouen alle princieren
Hoofman ende constighe gheesten om puzen
Reemt danckelijck ontfanckelijck ons simpel bestieren
Inden ionstighen gheest meest wilt veriolusen
Wiens onconstighe voo; constighe versieren
Mercurius ter seesten hem wuide ruisen
Presenterende hier onconstighe scholieren
Die met dy Charites v eere bewisen
Ionste stellende in onse deuusen
Al valt ons dicht licht van inuentie
Ionste begonste met broederlijcke intentie
Biddende ter presentie Wislierkens voo;naemt
Reemt Ionste voo; Conste wt Ionsten verfaemt.

Tpunt.

II.

VVer hoor'dent oyt oozen/oft saghent oyt ooghen
Sulcke triumphe op alle quartieren
Daer speeltmen Satementen hier sie ick vieren
Eck is int bestieren//om vzeucht te vertooghen
Segt my vrient ick vzaechs v by ghedooghen
Wat bedudet die Poëtisch verciere
Dat ick elcken nu ten Punte sie pooghen
Edunct my een bedietfel van vzendde manieren

B.

Van Poëtisch verciere grijpt hier verstant
Eck steect naer hoecheyt naer den staet van eeren
Dus gheeft Concordia elck minnelijck de hant
Dats eendzachticheyt die Rijckdom can vermeerren
Enthoudt dit voor seker en weest ghesist
Eendzacht can stichten macht die den twist verquist

II.

Dat is dwelck David in sijnen Psalm ontdeect
Wt den kercker heer hebby mijn siele ghebrocht
Ende wt den dreck tot eenen Coninck versocht

B.

Alzoomen Spulentia hier siet perfect
Wiens dominatie de werelt door streect
Ende Prudentia dats wijs heyt ontentocht
Rijckdom met der croone der Glorien dect
Met Fortitudo dats cracht vlieghende ter locht
Maer Justitia gheminghelt zijnde eenpaer
Met Mansuetudo dats Coninck sachtmoedicheyt
Gheeft een warachtighe tyghenisse voorwaer
Dat bermertighe Justitie Gode greyt
Dus zijt in tbedietfel des reghels ghepapt
Fortuyne haer ionste tot eendzachticheyt drayt

II.

Ter sincker hant is Cornu Copie vermeerct
Dats weelde van als planteyt dwelck menighen schaet
Want als een Coninck hem op zyn hoecheyt verlaet
Op dondersaten met Tyrannije gheneert
Furoz dats gramschap berijndende als een peert
Soo wordt een Coninck van zyn laten verhaet

III

B.

B.

En van sijn leet haestighe wrake begheert
Doende dat quaet ingheuen en thittich bloet raet
Soo valt hy tot twist die alle landen bederft
Oorloghe slichtende ick bens onconder vzoet
Steden berooft ende lantschepen onterft
Gheestelijck en weerlijck bringhende ondervoet
Soo vergaet sijnen spoet ten is niet wondere
Dat een twistich rijcke blijft altdits tondere

A.

Prince sijt dit met ghedachten ghedachtich
Weest met Concozdia altdit in labeure
Houdt peys en eenicheyt in haren fleure
Kensiet Roboam in cracht en crachtich
Ende der Persen rijcke in machten machtich
Tis al door twist ghecomen ter leure
Alexander die met iachten iachtich
Darum met strejde vrocht ten ghetreure

B.

Soek der Romeynen groote dominatie
Is van niet tot yet van cleen tot groot gheclommen
Maer als twist int rijcke vercreech regnatie
Soo is t'groot tot cleen en yet tot niet ghecomen
Hier by is min sommen al schijnet cleenicheyt
Altdit discorpt verstorpt al sweerelts eenicheyt.

Perfo-

Personagien.

Tvvist, als een *Crijsman.*

Ledicheyt, als een *vrouwve* } *Sinnekens.*

Den Mensch, met *sijn vijf sinnen altoos neuen hem*
ghecleet als ionghe Nymphen

Armoede, *Een vrouwve.*

Arbeyt, *Eenen man.*

Liefde, *Een vrouwve.*

Godt den Hemelschen vader.

Gods gheest.

Tspel van Sinne.

Twist.

A *Nichte* wildy tgat noch niet lichten
Wey moeten gaen spelen/een leep vondeken

Ledicheyt.

Hy my ick en can my nau gherichten

Twist.

Ghy pleecht soo dobbel te zijn van geondken

Ghy laet den standaert nu teenemael swichten

Ledicheyt.

Hy ick en can gheraecken van mijn spondken

Twist.

Wap op wy sullen dansen een rondken

En cussen tmondeken//om vzeucht te rapen

Ledicheyt.

Sch wat heb ick al te gheeuwen en te gapen

Dit coemt van slapen//in swaren droome

Twist.

Ghy slaept seker vast

Ledicheyt.

Ghelijck eenen boome

Hy my noch moet ick al mijn leden reken

Twist.

Wrou luye ghy moet met my ontwecken

Om spelen ons hecken//alsoo wy pleghen

Suldy niet *Nichte*

Ledicheyt.

Waer zindy op weghen

Twist.

Om peys te maechen

Ledicheyt.

Daecht eerst uwen mont

Twist.

Hoe zoo?

Ledicheyt.

Daer vlooch een leughen door ter front

Uwen valschen gront//en soecht niet dan twist// quaet

Twist.

Door v ledicheyt alle dinck te quist// gaet

Ghy sijn een flecke van luyen aertsoene

Ledicheyt.

Maectken ghy pleecht om vechten te verwoene

Waert van sulck doene//niet badt stil gheseten

Twist.

Wa vrou luye dat hebby my haest verweten

Ghy spreect zoo verbeteren//al waerdy een caille

Ledicheyt.

So twist ghy sijn een oolijcke respaille

Die alle dewerelt groot stelt in roere

Twist.

Wil ick v segghen

Ledicheyt.

Ja ghy

Twist.

Ghy sijn een hoere

Want alle v voere//tot ledicheyt streect

Ende metter tijt alle sonden ontdeect

Ledicheyt.

Alle sonden?

Twist.

Ja

Ledicheyt.

Daer ben ick af de moere

Wy mijnen raet volcht die coemt te loere

In twiants netken ter front ghedreuen.

Twist.

Ghy zijt een zinnicken van vremden leuen

Die v wilt aencluen // als verdoede // raest

Ledicheyt.

Die v volcht is wel zyn leuens moede // haest

Ghy zyt die roede die allen landen // schent

Twist.

Wy sijn twee costeliche panden // ient

Die ons verstanden // kent die is de wijsse

Maer nichte weet ghy niet vanden schoonen prijsse

Die wy noch heden moeten beïaghen

Ledicheyt.

Wat prijs is dat?

Twist.

Ick salt v ghewaghen

Wy en moghen vertraghden // nu op deser tijt

De mensch met zyn vijf sinnen maect groot isolijt

Wy moeten velt en steijt // hem doen eer mozghen

Oft hy sal ons ontspringhen

Ledicheyt.

Laet my sorgen

Car ick den mensche ter spraecken ghecommen

Ick sal hem informeren teender sommen

Ick sal hem verdommen // eest nu om doene

Twist.

Ghy weet de wete

Ledicheyt.

Ick pleghe van faetsoene

Den mensche een aerdich biecken te vrouwen

Twist.

Ghy sijt fleur van vrouwen

Ledicheyt.

Dat machmen aenschouwen

Elick loopt na my

Twist.

Ghelijck naer een heete teue

Want ghy gheeft elck troost

Ledicheyt.

Doe ick niet neue

Siet hier dit cussen om soet en sacht te rusten

Hier op mach elck wel te slapen lusten

Hier leg ick hem thoost op om versachten

Twist.

Och nichte men mocht inde pluymen versmachten
Wat pluymen zjnt?

Ledicheyt.

Oncuyssche ghedacht en
Dats in ledicheyt de eerste quellazie
Terstont droomense van vrouwen te verrachten

Twist.

Doen sijt oock ni et?

Ledicheyt.

Wa neefken ghy vraccht ragie
Ick moet de pottagie/v heel berechten
Ma slapen gaen sy houeren bancketeren
Den teerline k hanteren

Twist.

Kijuen en v echten
Te sulcken spele moet ick oock triumpheren
Ick gaent dan haspelen dat ghy ghevoct hebt

Ledicheyt.

Tsin al suersopen die ghy ghevoct hebt
Ick ben vyz andersins soet van handelinghe

Twist.

Hola de mensche is aen de wandelinghe
Vz coemt hier gaende met zjn vijf sinen al

Ledicheyt.

Twist en laet ghy v noch niet bekinnen mal
Ick sal met minnen smal/aen zjn boort vallen

Twist.

Sos doet als een wijucken ghy weet van callen
Ghy sulc hem vergallen/ken ick urwen aert

Ledicheyt.

Swijcht stillekens dat ghy v niet en baert
Rasch achter tgozdijn ghy hatelijck loeten
Laet my de mensche met slayen groeten

Twist.

Wdu nichte ick laet v op teussen kuymen
Ick sal hier achter de gozdijnen sluymen.

De mensche/met zjn vijf sinen.

Och hoe mocht de mensche meer vzeuchs ghebeuren
Dan al sijn vijf sinen wel hebben te passe
Al haddy Cresus rijckdom in eenen tasse

Al waer hy als Midas beghift in naturen
Sonder sinnen is dleuen een eeuwich treuren
Al haddy der Nymphen dienst t'sinen beclasse
Sijns leuens vzeucht moet in drucke versmeuren
Gout/siluer/goet acht ick vanden slechtsten brasse
Dits alleen een goet weerdich om bekeuren
Daer den wijsen hem mede can behulpen
Sijnen hongher ende zynen nootdurft sulpen.

Mijn sinnen sijn mijn rijkdom dat is blijskelyck
Anders wat waer ick meer dan een beeste gheacht
Gyden sinnen heb ick ouer tghedierte macht
Tis Godt diese my heeft gheschoncken rijckelyck
Dooz den sin die my niet en is beswijckelyck
Wordt wonderlyck werck van mijnen handen ghewracht
By den sinnen volcoem ick practyckelyck
Alle schoon scientien na mijn ghedacht
Dooz sinnen ben ick dwerck altyts strijckelyck
Daermede ick cröghe al mijn ghewinsel
Wt Gods gheest treckende haer beghinsel.

Nabuchodonosor die Coninck vaillant
Om dat hy Gods moghentheyt soude kinnen
Was dooz Gods wraecke berooft van sinnen
Verliesende t'samen reden en verstande
Wraecke sijnder hoouerdijen quam van Gods handt
Dies hy een beestich leuen ginck beghinnen
Seuen iaer niet den besten leuende wandt
By den heere niet en eerde tot minnen
Dies hem Godt almachtich sulcke wraeke sandt
Dooz exempel ghesicht vercleer ick dit vzoet
De mensche en heeft ter werelt gheen beter goet.

Prince bouen alle Princen Godt almachtich
Die my de sinnen hebt willen verleenen
Ende al tghedierte hebt willen vercleenen
Snder des menschen vorten warachtich
Ewen lof moet ick altyt zyn ghedachtich
I dancken ende mijn sonden beweenen
Die ick teghen uwe maesteyt crachtich
Mitsdaen hebbe midts rants verreenen
Giddende beschermpt mijn vijf zinnen sachtich

Die ick turven loue niet en mach ontbeeren
Mach de mensche te wensche meer goets begheeren

Nu mijn vijf sinren die my zyt beneuen
Die my van Gode zyt toe ghescheuen
Om my neersich te dienen tallen stonden
Volcht my nu ter tijt naer hoorz mijn vermonden
Tot inden bogaert van contemplatien
Daer wil ick gaen sitten in speculatiën
Tot dat ick den raet sal hebben gheuonden
Wat ick v elcken na mijn oorzonden
Best toe schicken sal te deser spaciën
Want ghy tsamen diuersch sijt van gratiën

Twist.

Ist qualijck ghepepen
Lediicheyt.

Ist qualijck gheseyt
Twist.

Esijn woorden die nepen
Lediicheyt.

Theffer al goets planteyt
Twist.

Royp sulcke regulen
Lediicheyt.

Royp sulck een seyt
Twist.

Hy salt wel pegulen
Lediicheyt.

Endt hem niet en ontreyt
Twist.

Hoe docht v gaende
Lediicheyt.

Met allen matelijck
Twist.

Maer wel verstaende
Lediicheyt.

Hy spreccht zeer statelijck
Twist.

Ja als de pratte
Lediicheyt.

Is hy van onthouwe

Twist.

Twist.

Nicht wat seyt de catte

Ledicheyt.

Tisser seer nouwe

Twist.

Hy sal ordonneren

Ledicheyt

Al sinen staet maet

Twist.

Sijn zinnen corderen

Ledicheyt.

Alzoo tghelaet gaet

Twist.

Eck sin naer schicke

Ledicheyt.

Gheuend e zyn werck

Twist.

Ja metten sticke

Ledicheyt.

Dy dan als een clerck

Twist.

Suldyt ghedooghen

Ledicheyt.

Aen ick in trouwen

Twist.

Wat suldy verthooghen

Ledicheyt.

Geyde mijn clouwen

Maer laet ons hoorzen waer dat sal drayen

Wy sullen ons metten slucke berayen

Paula.

De mensche.

Is hier niet vzeucht bouen vzeuchden int saysoene

Daer ick int groene//no ben gheseten

Oft ick de werelt had te minnen verdoene

Sout/zilver/peerlen niet wtghespleten

Coninckrijcken en landtschepen als de coene

Ende zee en sout hadde ouermeten

Wat soudt my baten tsaet my te ghevoene

Waren mijn sinnekens te male versleten

Dies danck ick Gode diese my tot heden

**Stinde int
pieel met
zijn vijf
sinnen.**

Ghesont/traey/voorspoedich altijt ghespaert//heeft

Hem wil ick met alder heeten aenbeden

Die den tresoor mijnder sielen bewaert//heeft

Dus wil ick om Gods ghebot ghenoeghen

Mijn vijf sinnen elck in officie voeghen.

Twist.

Au Dantelozie

Ledicheyt.

Wat ist quist watere

Twist.

Coemt ijdel glorie

Ledicheyt.

Houdt uwen snatere

Shy grolt als catere//in v bedriuen

Twist.

Wa vrouwe leeghe dit machmen wel schriuen

Dat ghy zoo haestich zijt nu ontspronghen

Ledicheyt.

So maet noot heester my toe bedwonghen

Wy moeten vyz nu hier op ons spel//sien

Twist.

Shy moet hem hier uwen soeten vel//bien

Om tot ledicheyt al sijn sinnen te buyghen

Ledicheyt.

Ick sal hem wt tammicken gheuen te supghen

Daer ick al mijn leghe kinderkens me voede

Twist.

Mont toe laet ons hier ligghe op hoede

Ende neerstich naer sijn relaes hurcken

Wy sullen de mensche noch wel versuorcken

De mensche.

Ghesichte edel sin hier nu present

Shy sult my dienen weest daer mede content

Als secretarius van mijn secreete saken

Van mijn vziuen suldy hebben tregiment

Waer ick gae oft stae ghy sult neerstich waken

Al mijn ghelt en goet sal v sijn bekent

In gout/in siluer hebbende bezijdinghe

Dierbaer ghesceuten/costelijcke snijdinghe

Abel conftighe schulderijen goet

In bagghen/in ringhen/al v verbljen soet

Gouen dien suldy mid ts tgebruyck van ooghen
Mijn herte verheughen en my verdooghen
Alle lieffelijcke maechdekens schoon en playfant
Want na den vroukens treet meest al mijn verstant.

Ledicheyt.

Salt zoo al wel gaen

Twist.

Tonsen appetijte

Ledicheyt.

hebdijt al verstaen

Twist.

Ja ick met iolijte

Ledicheyt.

Hy heuet gheblasen

Twist.

Int hoochste gaethen

Ledicheyt.

Sal hy noch rasen?

Twist.

Ja hy seker maethen

Ledicheyt.

Ey ooghen ooghen ghy sult hem noch bedrieghen

Twist.

De doot sal noch door zijn ooghen vliegghen

Tot int herte met brandighe qualen

Ledicheyt.

Beghinmen de ooghen op vrouwen te stralen

Soo werdt hy vry onse dat moy gheselleken

Ich sal hem niet trecken in mijn celleken

Quets dat cell eken // sal hy noch becoopen

Twist.

Ja beghint dan den sin int wilde te loopen

En alle vleeschelijcke ghenoechte tacnien

Men sal hem de helle nau connen verbien

Ledicheyt.

Hy moet reghel recht in ons netken terden

Die proye is onse laet vry ghewerden

De Mensche.

Ende ghy ghehoor doet naer v vermeughen // wel

Mijn herte suldy piynen te verheughen // suet

Met trompetten / clarcenen en fluyten

Schalmeeyen/ Violon/ Veypen en Luyten
Met alderleye spel ende Musichte
Met vloeyende baladen der Rhetorische
Swaermoedicheyt suldy wt mijn herte luyten
Arbeydt hier inne met neerstighe practycke
Der voghelen sancck suldy oock doen luyten
Om my te verheughen die stoppen in myten
Factien verdooghen oft dyerghelijcke
Dat den gheest verblift binnen oft buyten
Hier suldy my in dienen tallen tijen

Twist.

Dats een goet beuel

Ledicheyt.

Tsin woorden die sinen

Twist.

Seuallet u wel

Ledicheyt.

Ich moet verblijen

Twist.

Al na den vleesche mal is zinnen vel

Ledicheyt.

En Gods woordt

Twist.

Richtken minne dat staet besien

Laet henen lisen/ sulcke cuabbelinghe

Ledicheyt.

Het maect swaren sin

Twist.

Tis al brabbelinghe

Ledicheyt.

Al lieft ghehoort dat den vleesche bequaem/ is

Oft dat onder sotte ydelheys naem/ is/

Twist.

Thus nichte laet ons hoozen de reste

Wy cryghen den mensche bat tonfen neste

De mensche.

En ghy reuck goet sin sulc neerstich studeren

Om mijn hersenen soet te conforteren

Met blommen soetreuckich van alle manieren

Dallekens wit ende Violieren

Alle soete cruyden suldy distilleren

Menigherley reuck daer in verzeren
Rooswater Lauenderwater ordonneren
Balsemen olien suldy sublimeren
Croppen en plantsoen van eglentieren
Oft stoffetieren in heurlicder sicure
Ammer Iris syleth Muscus soet van gheure
Om te verstercken mijn crancke natuere

Twist.

Ach ach

Ledicheyt.

Wat ist cosijn

Twist.

Van lachen ick scheure
De mensche sal na dmuscus sterck stincken
Ledicheyt.

Mach hem oock wel van steruen ghedincken
Dat stinkende wormen hem sullen eten
Twist.

Neen nichte hout stille van sulcke secreten
Dat sal de siele weten maer laet swijghen
Soo moghen wy van hem verstant ghecrighen
De mensche.

En ghy smaect mijns herten verheughen vroet
Om my te belieuen al v vermeughen doet
Bereyt my ten banckette soete sucaden
Conseruen/Syropen/ende Myzmaladen
Sausen en bruwetten suldy bereyen
Soetmondighe smaken van geleyen
Petriskens en Snekens suldy my vraden
Keyghers en quackels slyten in pasteyen
Om al mijnder herten lust te versaden
Costelicke wijnen/als M. alcueseyen
Romenijen wel ghesuyckert om drincken
Tincture en Hypocras suldy my schincken
Als ick in bancketten my wil vermeyen
En dat meer den sin sal comen ghedincken

Twist.

Willen wy aen seplen

Ledicheyt.

Neen laet ons beyen
Dien voghel en kan ons niet ontullieghen

Twist.

Hy sal den wtn suppen
Ledicheyt.

Dat en mach niet lieghen
Twist.

Wy sullen beduyppen
Ledicheyt.

Ja en bedriegh en
Twist.

Hoe sal den duypen
Ledicheyt.

In le echeyt wieghen
Twist.

Wy moeten becruppen
Ledicheyt.

Ja en beslozmen
Twist.

Hy wort vry noch aes den helschen woymen
De mensche.

Ghy gheuoelen sincken wtghelesen
Die mijn lichaem draecht ende stijft mijn pesen
Door v is tghenesen//van grooter smerte
Want ghy draecht my daer dat belieft mijn herte
In steden oft dorpen oft elders te wesen
Dus sal ick by desen//al v behoef doen
Met syden cleederen sal ick v toef doen
Dan al urwen gherieue sal ick v paeyen
Turwen verstijue sal ick in stouen baeyen
De leden verstraeyen//by goede costuymen
Op dat v quade luchten niet en beschaeyen
Maer midts den sweete ten lijue wt ruymen
Sal ick v soet en sacht legghen op pluymen
Twist.

Wel nichte ist niet tijt om troetken te schuymen
Sijn woorden hebben cruymen//die my behaghen
Ledicheyt.

Wa de mensche sal sluweel en syden draghen
Hy sal soo soetkens t gheuoelen coesteren
Twist.

Trouwen hy moet zijn sinnekens voesteren
De mensche waer anders een bot loeten

Ledicheyt.

Ja bewaren van couwe handen en voeten

Twist.

Woo; de neuse kinveelen moffelen

Ledicheyt.

En aen de voeten trijpen pantoffelen

Soo ist al bewaert ten is gheen fabele

Twist.

Inden hals hanghende eenen fabele

Anders hoe sou tgheuoelen sacht leuen leyden

Ledicheyt.

Nu maet willen wy onder ons beyden

Ons booscheyt spreiden

Twist.

Op hem ist ghebacken

Dus singt eenliedecken om hem te verclacken

Ledicheyt.

Menhoort mynen sanck mijn soet verclaren

Gest lief uwen danck wilt troost openbaren

Lief mijn claghen is groot want my liefde deurschoot

Schoon lieften ter noot//met my wilt v paren.

De mensche.

Wat soeter gheluyt clinct daer ontrent mijn ooren

Rasch mijn sinneken hurckt achter en voozen

Wie ons nu coemt verfoozen hier int pleyen

Ledicheyt.

O mensche voorzienich ionck edel greyn

Die hier in contemplation onuersaect//syt

Van God almachtich grootelick begaest//syt

Al uwe wercken voo;spoedich vloeyende

Hoe coemt dat ghy v soo syt vermoeyende

Want Godt is v seluen ghenoech goeyende

Syt ghy gherust

De mensche.

Ten is my niet vermoeyende

Alle mijn sinnekens heb ick te pas ghestelt

Twist.

Hier mede ist dat ghy v seluen quelt

Laet sorghe gheueit//die droeuen gheest//maect

Sorghe vercozt het leuen die wel den keest//smaect

Ledicheyt.

Sodt is v behoedere en oock v vadere
Hoe sou ghedooghen zijn Godlijcke adere
Dat ghy ghebreck soudt eenich sins lijden
Cost spijse en dranch ofte ander saken
Cleederen en nootdrust sal hy in tijden
V selue besorghen wilt dit ghesmaken
Hoe sydy tallen sonden soo sozchuldich
Laet Sodt gheberen

Twist.

Hy is v den cost schuldich

De mensche.

Gh ick mach hem wel dancken verduhdich
Want hy met gracen is soo ghehuldich
Mijn menschelijcke nature dats claerlijck
Ledicheyt.

Soudy daerom v sinnen quellen staerlijck

De mensche.

Wat sou ick doen vrienden

Ledicheyt.

Vnuecht verpachten

V sinnen alchts van sorgghen wachten
Ghy en hebt ruste by dagghen noch by nachten

Twist.

Ick peyse ghy v sinnen wilt versmachten

Oft buyten keere stellen sot om binden

Ledicheyt.

Kust v hooft sorghe sal haer seluen binden

En coemt nu met my mijn lieffte dzeelken

De mensche.

Waer soudy my leyden

Ledicheyt.

In mijn pzeelken

Daer suldy sonder sorghe ruste maeyen

De mensche.

Mijn sinnen althijt na ruste craeyen

Ick salse tuwent eens gherust laten

Twist.

Terde voort ghy sult hier binnen onser saten

Meer rusten vaten dat seg ick v pladt

Dan ghy in seuen iaren hier te voren hadt

De mensche.

Och hoe stil ist hier

Ledicheyt.

Nen gheen gheschal

Oft rammoeete en mach hier binnen gheschien

Want mijn gasten soudē ontwecken al

Ist soo niet mensche!

De mensche.

Tis seker proper om sien

Dat ghy uwen staet houdt soo manierlijck

Ledicheyt.

Siet dic bedde en teussen/ister niet cierlijck

Hier sal ick v sinnekens in ruste legghen

Demensche.

Waer suldy my forieren

Ledicheyt.

Ick salt v segghen

Hier is dbedde ghedect van ouerspele

Met sijn oorzussen van oncrystche ghedachten

Daer suldy rusten dat v niet en veruele

Ende v leden van aerbeyde versachten

Twist.

Sheeft den mensche eerst den slaepdzanck inne

Ledicheyt.

Houdt daer den cop tot uwen ghewinne

Dinct met blijden sinne dat ledicheyt schanck

Ghy sult als een swijn roncken

De mensche.

Hoe heet den dzanck

Twist.

Oblivie oft verghetentheyt swaer

Dincten vry wt hy stelt v van sozghen claer

Ledicheyt.

Wadou twist wat segdy nu van onsen quant

Twist.

Die is nu in slape aen onsen cant

Sieden noch verstant//can hy ghebrycken//meer

Ons ledicheyt hopick sal noch struycken//seer

Ledicheyt.

Ick wil te bedde metten anderen volcke

Oster naer volchde een donder wolcke.

Paula.

Armoede een vrouwe.

Ich ist niet te deeren iaet en te beschreyen
Te beclaghen met weeuende ooghen
Dat de mensche van leecheyt hem laet verleyen
Arbeyt wy moeten onder ons beyen
Dit by bescheyen/hem wel vertooghen
Dat hy ghesoncken is diepe inder cleyen
Van Godt afghesueden heel om verdrooghen
Ten ware Gods ghenade die laet ghedooghen
Den mensche te vallen en weder rijzen
Dit moeten wy schrijftuelick hem bewijzen
Op dat hy van leecheyt mach zijn ontlegghen

Arbeyt/een man.

Armoede ick sal hem pijnen te betveghen
Met v wil icht pleghen//nu tot alder tijt
Op dat wy den mensche van leecheyt maken quijt
Dat hy t'groot verwoijt//der hellen ontgaen mach

Armoede.

Sawy dan derwaerts sonder eenich verdzacht
Siet hier dit beslach//den put van sonden
Daer eeuwighe duy sternissen zijn beuonden
Die der hellen gronden/wel seer ghelijcken
Ghelijck dat by schrijftuere mach bliicken

Arbeyt.

Laet ons binnen stricken//en hem voozts halen
Armoede.

Ontwaect ghy mensche rasch sonder d'alen
Coemt wt die salen/van leecheyt snoode
Arbeyt.

Hy weecht al waer hy ghegoten van loode
Armoede.

Hy scheyt p'mmers noode//wt leecheyts strecken
Arbeyt.

Wy sullen hem moeten wt leecheyt trecken
Vancks der straten sleppen en sleuren
De mensche.

Hy my/hou/ia wel/wat sal hier ghebeuren
Wat suldy my scheuren//in mijnen nape?
Armoede.

Srefuys van menschen der sonden cnape
Hoe gady Gods ghevat te buyten/hier

Ghy hebt v in leecheyt laten Cuyten/schier
V vijf sinnen hebby met twist verstroyt
Arbeyt.

Eenen boom sonder vruchten wort wt gheoyt
Tis Deuangelie dwelck sulck oorzonden//doet
Dit wil ick v bewijfen met vermonden//vzoet
Heeft v Godt niet beuolen int paradys
Dat ghy in tswect ws aenschijns sijn dies wel wijs
Vzoot soudt eten ten is vzy gheen fictie
De mensche.

Crouwen dat was een maledictie
Waer door wy noch int druckich verbant//leuen
Armoede.

Ick sal v daer af ander verstant//gheuen
Heeft Godt niet hemel/aerde/en tfirmament
Gheuorocht/ende die vier elementen bekent
Waer af dat elck noch hedent in zyn werck//blijft
Sonne en Mane altijs euen sterck//drijft
Ghedachtich des Heeren ghebodt ghepisen
By wat redene soudt ghy ledich wesen
Als die zee en die locht in wercke bliuen
Noch moet ick vermanen tuwen becliuuen
Dat tselfs beesten Godts instel onderhouwen
Arbeyt.

In Salomone muechdy dat aenschouwen
Segghende o leghe mensche vergheet
Neemt ghemercksel rasch totter mieren trect
Kenket haer neersich des Somers wercken
Ende den wintercoft ghetijdich garen
Ten anderen mach elck de bien oock mercken
Hoe datse om arbeyden neersich paren
Ja swinters leuen by datse tformers sparen
Tfy mensche dat v beschaemt sulck dierken cleene
Armoede.

Exempel ghenoech aen de bie alleene
Die suuer en reene//is in haer bellaen
Constich int werck ende soet int lauen
Arbeyt.

Die bie scheyt oock tgoet voetsel vanden quaden
Comende met was ende honich gheladen
Van veel diuersche bloemkens ghesoghen

Daer dat sy mede vult haer honich raten
Alsoo moet strecken al sinenschen vermoghen
Naer goede consten ende quade haten
De selue incoꝝporeren t̄sijnder baten
Ghelijck de bien t̄soet honich tot supghen
Armoede.

Hoozt nu wat noch schrijft ure can t̄uyghen
Ghy moet den v̄oeden werckman altydt volghen
Want op den legghen mensche is Godt verbolghen
Alsoo in Deuangelie staet begrepen
De mensche.

Gh̄ laten hoe heb ick my laten s̄lepen
By Iedicheyt inder sonden duwiete
Armoede.

Godt en heeft niet te dien bestiere
Uwen sinnen elck verleent z̄jn gratie
Dat ghy die verquisten soude met blamatie
Want te verghheefs z̄jn v̄ de sinnen gheschoncken
Als ghy in leecheyt die houdt verdroncken
By redene dan soo zy v̄ blyckende
Dat leecheyt en slaep z̄jn der doot ghelijckende
Aerbeyt.

Daer en mach niet leech z̄jn onder der sonnen
Want met aerbeyt den cost moet s̄jn ghewonnen
De mensche.

Wilt my dan sommen//dits mijn begheeren
Wat ick aengaen sal oft waer in gheneeren
Dat ick mijn verteeren//mach eelijck winnen
Armoede.

Tot alle consten begheeft v̄ sinnen
Soo suldy vinden eenen staet vol eeren
De mensche.

Gh̄ armoede ghy sult den wech moeten leeren
Om int palley der consten te gheraken
Armoede.

Coemt met ons ghy sult der consten aert smaken
Aerbeyt.

Volcht mede ghy sinnekens in uwen sleure
Wy sullen v̄ leyden tot vooꝝ die deure
Twist.

Rasch wten cote

Iedicheyt.

Thoochtv-bisagie

Twist.

Nu helsche Marmote

Iedicheyt.

Nu snoode pagie

Wy hebben al verbrant den heelen pap

Twist.

Ghy zyt in v valscheden veel te slap

Al uwen slechten clap//en besluyt goet ront// niet

Iedicheyt.

Quact supuel past wel in in uwen mont//siet

Twist.

Dien voghel is ons ontuloghen//snel

Iedicheyt.

Ons meenighe heeft ons bedrogghen//sel

Wy moghen nu wel//dit ghedachtich//zijn

Twist.

Armoede en Arbeyt veel te crachtich//zijn

Sy souden ons discipelkens wel al schenden

Iedicheyt.

Seyt/ beyt wacht my tspel hoet noch sal enden

Ick heb sulcke benden//noch wel sien scheeden

Twist.

Zen sal niet zijn alse met hen beeden

Den mensche leeden//int huys der consten

Iedicheyt.

Ick en achts niet doet hijs niet wt ionsten

Iffer gheen liefde totter consten reyn

Twist.

Armoede bringtse inden rechten treyn

Ende arbeyt leert menighen slechten veyn

Die voor meester coemt inder consten pleyn

Wy moeten certeyn//dit al ghelien

Want die ons gheloof en sal niet bedien.

Paula.

Arbeyt.

Om mensche hoe waerdy van sinnen ontfelt

In leecheyt verdoelt als onnuttighe beesse

Met oncuysche ghedachten altijt ghequeelt

Met gheneghentheyt tot sonden inden gheesse

Wijf sinnen die met v waren verselt
Waren traech ledich tot alle quaet ghehelt
Verdraept onnachtsamich minst met de meefte
Contrarie leuende der schriften keefte

De mensche.

Nu wil ick leecheyt daer in ick heb gheleest
Met groote neersticheyt recompenseren
Ick bidde v mijn vrienden my niet en begheest
Tot alle consten wil ick my presenteren

Armoede.

Coemt bringt v sinnen met goeder intentien
Wy sullen v leeden hier ter presentien
In thof der consten binnen den palayse
Elot der scientien een casteel van payse
Leecheyt en twist zijn hier buyten ghesloten
Ghebannen als onvuchtbarighe poten
Siet oft v armoede hier leet in dwalinghe
De vyz consten vindy hier sonder falinghe
Hoozt mijn verhalinghe//van desen relase//vyz
Hier zijn noch ander consten tot solase//vy
Daer ick v al tsamen inne sal eruen/

De mensche.

Armoede ick dancke v menichweruen
Als soete conseruen//is v woordt smakende
Mijn sinnen naer v belofte zijn hakende
Ontdoet my der consten deur zoot wel betaemt

Armoede.

Sch lacen wachermen ick bliue beschaemt
Ick en can my aen dit vast sluyten niet ghevoen
Want der consten deure en can ick niet ontdoen
Dies van grooter schaemte moet ick versuchten

De mensche.

Sch armoede nu staet my wel te duchten
Dat den inganch my niet en sal ghebeuren
Om te plucken der consten schoone vuchten

Arbeyt.

Aeen mensche en verschiet van gheen gheruchten
Ick sal den twiifel weeren van tgheschille
Laet arbeyt ghebeeren sijn ghylieden stille
Ick sal te mijnen wille de poozt op steken
Wadou siet wat mach my doock ghebreken

Mijn cracht op dese deure niet en wint
Nochtans arbeyt mineert al datmen vint
Hier moet groot misterie zijn binnen hou
Armoede.

Siet hier coemt Liefde ghegaen/groot van loue
Die sal ons bescheyen van onsen vraghen
Liefde/een vrouwe.

Segt my goede vrienden wat is v claghen
Wilt my gheuwaghen//uwer herten last
De mensche.

Sch mijn herteken is vol drucks ghet ast
Dat ick hier binnen der consten casteele
Niet gheraken en can/druck blijft my te deele
Liefde.

O mensche dat moet ghy anders sommen//man
Is dit werck dat sonder liefde volcommen//kan
Neynde ghy aermoe de mensche te verwecken
Oft ghy aerbeyt tot consten te trecken
O labeuren dat blijft in consten tondere
Tstuck sal ick v exponeren bysondere
Want al waert dat ghy aerbeydet euen stranck
Ende dat ghy waert in aermoets bedwanck
Loopende seer cranck//achter en vozen
Soo waer in consten uwen aerbeyt verlozen
Iffer gheen Liefde die v tot consten sfiert
Ja armoede menich ander listen verciert
Die schandelijck waren om vermonden//hier
Dobbelen en botten heeftse gheuonden//schier
Quaerten/lieghelen/clooten ter grooter schande
Hier arbeyt armoede met quaden verstande
Koouers/ruysschers/dieuen in eenen bande
Moozt en woecker bzingt armoede te lande
Menich blasphemiert/kijft/sweert/vecht en vloect
Armoede menighe quade listen soect
Seurt en leurt bedriecht en liecht dits claer beseuen
Dus en kan v armoede gheenen troost ghegheuen
Want door armoede werdt menich gheschent
Soo is der consten een ander fundament
Dit nu wel bekent

Armoede.

Sulck doolt in tquaet verblent

Die hem seluen met quade mesuse//quelt
Ende aermoede vooz zijn excuse//siet
Niettemin liefde moet therte verlichten
Soude de mensche tot consten gheclemmen
Anders is therte swaer van ghewichten
Ick kent/dit moet mijn arguatie stemmen
Arbeyt.

Liefde wilt ghy doch de sake beslichten
Want wy doozschoten zijn met brandighe schichten
Dat wy de consten al moghen aenschouwen
Liefde.

Och lacer therte wilt my doock verflouwen
Een swaer vergrouwen//coent my besprunghen
Dat ick mijn belofte niet en can volbringhen
Tlot opghewinghen//daer consten binnen// zijn
Verlozen arbeyt ghy doet my ghewinnen//pijn
Ick en can gheweten wat datter teghen//is
Siet plomp verstant den grendel daer in wegghen//is
Wie sal dien ontslypten dan Godt alleene
De mensche.

Och nu stae ick verbaest al waer ick van steene
Ick blif in weene//midts dit bedriuen
By Gods hulpe alleen mach ick becliuuen
Dus mach ick wel schriuen//dat menschen troost cleen//is
Arbeyts en aermoede hulpe gheen// is
Vleschelycke liefde valt hier te cranck
Dus wil ick nae thurs van payse nemen den ganck
W biddick al tsamen hulpt my ter spatie
Gode almachtich bidden om gratie.

De hemelsche vader inden thron.

Mer dzy ins
gelen by hē/
ende Gods
gheest.

Waderlijcken troost bermhertich ontfermen// claer
Goddelijcke liefde op die daer kermen//swaer
Compassieusich in alder noot groot
Milde gratie behulpich beschermen//waer
Schinck ick den mensche teghens die doot bloot
Troost gheuende die tot my swermen//naer
Waderlijcke liefde is ghenoech ghebleken
Wy heeft my opdt ghebeden die was verstenen
Mijn ghenacy als beken//daghelijc altijc vloeyt
Den danckbarighen en heb ick noyt bestoken
Die hem met een vierich ghebet te my waerts spoeyt

Gouen sijn begheeren mijn ghiste groeyt
Mijn beloften en sal ick niet breken
Want mijn barmherticheyt t allen tijden bloeyt
Dus wil ick mijnen heylighen gheest beweghen
Tot den mensche die na troost eenpaer haect
Op dat hy van rouwe worde ontleghen
Die door tderuen der consten soo groot misbaer maect
Vertoocht hem dat al van my moet zijn vercreghen
Ick verleen s in conste en memorie
My alleen hoort toe danck/eere en glozie.

Paula.

De mensche.

Sal ick troost ontfaen?

Liefde.

Houdt tghelooue sterckelijck

Armoede.

God sal v bijsaen

Arbeyt.

Siet hier nu merckelijck

Gods gheest comende met blijden ghelate

Liefde.

Valt rasch te voete der honich rate

Hier coemt tuwer bate//een blijde tijdinghe

De mensche.

Goddelijcken troost ende benedijdinghe

Ghenadich beschermen ende bezijdinghe

Sy my gheiont dat bid ick ootmoedich//nu

Gods gheest.

Nenhoozt is v ootmoedighe belijdinghe

Wras herten strijdinghe// sal voozspoedich//nu

Plats gheuelc ende te niet ghedaen//zijn

Hebt goet betrouwen wilt niet bel aen//zijn

Den grendel van plomp verstant sal ick ontslyten

Al zijn dese dyre ghebleuen daer buyten

Vleeschelijcke hulpe is seer cleen gheacht

Dit werck moet van Godt selue sijn volbracht

Exempel van dien wil ick v verclaren

Hier is in Andwerpen (die Godt wil bewaren)

Menich Gods huys ghesicht tot Gods eeren

Daer knechtkens/meysters/diuersche consten leeren

Daer veel wercx subtylijck van hen is ghedaen

Den gheest
Gods int
wisse met cē
gulden rayē
de aenschijn
een duyue
opz hoeft
ende enen
scepier inde
handt.

Ende wt leecheyt tot eeren werden ontfacn
Niet dooz liefde der conften maer met bedwanghe
Hier inne ick mijn propooft beuanghe
Dat arbeyt noch ar moe is wortel der conften
Maer Gods gheeft die vervult heeft wt ionften
Goede bozghers tot sulcke fundatien

De menfche.

O Godt almachtich ick danck v der gratien
Leet my ter spatien // binnen der sale

Gods gheeft.

Hier fide ick Gods gheeft als principale
Deelende teenemale // wt Gods heyligh tresooz
Alle ghauen en gratien tsmenfchen oirboo;
Beweghende tverftant en oock de finnen
Sonder my en can niemant conften ghewinnen
Ick ben dbeghinnen // van goeden ghedachten
Alle conften halen van mij haer crachten
Tverftandt wilt bezachten // te deser heuren
Diuersche conften me uchdy hier bekeuren
Sy fullen ghebeuren // al tuwen wensche
Slaet gade mijn rechte fide ghy menfche
Daer fide Grammatica der conften fundament
Dialectica ontendoopt menich argument
Arithmetica is vzoet int sommeren
Musica can den droeuen gheeft recreeren
Geometria deelt der landen parceelen
Aftrologia can den hemel bedeelen
Maer Rhetorica ontoet Gods secreten
Sy vercondicht de wet ende Propheten
Alle decreden houdt sy in officie
Sy wijft recht vonnis by iusticie
Gheen malicie // is in haer fozeesten
Sy verlicht en flicht alle edele gheesten /
Ter fincker handt fin v hier noch bewefen
Andere conften hooghe gheprezen
Die wren vzy conften trecken haer voetsel
Medicina / Chirurgia tot verfoetsel
Van fiecken ende ghewonde die in noot // fin
Poëfis om verlichten die swaer als loot // fin
Pictura / Statuaria / daer gheeft toe cleeft
Den menfche conterfeytende alsoo by leeft

Sacnde oft staende tsy blijde oft droeue
Dese consten neemt al tuwen behoeue
Ghebruyckse met liefden en doet gheen cleenicheyt
Hulpt elcken met charitate en eenicheyt.

Demensche.

Goddelijck troost diet al te bouen//gaet
Dwe ghe nade my wel te louen//staet
In v bermherticheyt heb ick troost gheuonden
Druck is nu van mijn herte verschouen//iaet
Als my dijn hulpe nu is ghesonden
Dwen ghee st therte vervult als gheclouen//zaet
Die my alle consten nu heeft ontbonden
Hoe soudick ghelaten urwen lof toozconden
Ghy zijt die fonteyne der consten claerlijck
Den tresoor der scientien openbaerlijck
Dus spreek ick waerlijck//met woorden onbeveect
Tis Gods gheest die den mensche tot consten treect.

Tubalcain die eerst in smissen gheurocht//heeft
Ende Thubal die eerst Musijcke versocht//heeft
Sijn v alle o heere den lofschuldich
Twas urwen gheest die hen conste ontcocht//heeft
Deelende v gratien menichuldich
Was Gods gheest niet roe die darcke volbrocht//heeft
In alle zijn wercken alijt ghehuldich
Dies hy hondert iaren timmerde verduldich
Diuersche camers stichtende nae Gods beuel
Om tontcomen des deluuen ghequel
Daer mede dat suel//aertrijck werdt gheschoffiert
Gods gheest den mensche tot allen consten stiert.

Gods tabernacle zoo schrijffuerlijck verclaert//is
Eerst in Patroone Moysi gheopenbaert//is
Om na dat exempel met diligentien
Dwerck te volghen zoo constenaers aert//is
Met Gods gheest vervult in alle scientien
Beseleel vooz constenaer vermaect//is
Gods gheest hem ingaf alle inuentien
In Gods werck werckende met reuerentien
Narons cleederen tot Gods dienste ghemaect

Heeft Soliab constich door Gods gheest gheraect
Hier by blijet ons naect//die dit wel aensiet
Dat door Gods gheest alleen ons conste gheschiet.

Prince Godt inder eeuwichheyt machtich
Alle consten comen van uwer handt crachtich
Alsoo ons Paulus wel is bewijsende
Salomon heeft alle wijsheyt warachtich
Van u vercreghen dies was hy u prijsende
Wven tempel met groote neerslicheyt iachtich
Met alle constighe wercken rijfende
Inden constighen gheest hem verolijfende
In u heer zyn alle consten besloten
Die door uwen gheest ons comen ghevloten
Dus crack ick de noten//der vraghen perfect
Gods gheest den mensche meest tot consten verweert.

Arbeyt.

Beminde ghesinde die met silentie
Ter presentie//ons van Leeuwe aenhoort
Armoede.

Wy beminnen/bekinnen dassistentie
Met reuerentie//danckende onghestoot
Liefde.

Ghy Ionstighe Constighe gheesten versaemt
Reempt Ionste voor Conste zoot den gheest betaemt.

Personagien.

Behoeflijcke nature, *Een arm man.*
Goddelijcke dispensatie, *Een vrouwe.*
Rechtueerdich Coopman.

Prologhe.

Behoeflijcke natuere.

O Cattijuch leuen vol desotatien
Gzooote turbatien//vol alder doleuren
Therte dunct my scheuren//nu ter spatien
Door darguatien die in my ghebeuren
In tranen versmeuren//sonder troost tontsaene

Godde.

Goddelijcke dispensacie.

Wien hoor ick soo claghen hier inde bane
Pijnt my te verstante//velt druck beneden

Behoeflijcke natuere.

Sch therte en can niet zijn te vreden
Dus laet my ter steden//en vsoecht v te gane

Goddelijcke.

Neen goede vrient leeft nae mynen vermane
Ick sal v van trane//wefen een boetsela

Behoeflijcke.

Weerdighe vrouwe twaer my een ver soetsela
Dies ick v tgroetsela//schyncke minlijck

Goddelijcke.

Spent uwen druck/weeft dies beghinlijck
Met woorden verfinlijck//wiltent ontdecken

Behoeflijcke.

Sch hoe sal ickt sonder tranen vertrecken
Mijns herten beulecken//dat my houdt tondere
Dats dat my gheeft wondere bouen wondere
Dat elck dier bysondere//van Godt begaest//is
Elck te tije sonder arbeyt ghelaest//is
Demensche ghestraest//is//vol drucks beseuen
Niet dan een miserie is al zijn leuen

Goddelijcke.

Vrient ghy trect de clachte wel seer te beene
Ick sal v dies wel paeyen soo ick meene
Supuer en reene

Behoeflijcke.

Raer troost ick claer//hake
Ongherust van herten in grooten vaer//wake
Mijn sinnen beswijcken in desperacie

Goddelijcke.

En maect hier inne gheen lamentacie
Tschijnt blasphemacie//Gods wercken rebellich
Vseluen seer quellich//dooz dmurmureren
Tis Gods ordineren//ick bens v vertellich
Op dat wy met liefden soudent conuetseren
Minlijck accorderen//met peys eendzachtich
Dat de mensche naect is//dies valt ghy clachtich
Onbehulpsamich ter weerelt ghebozen
Dat neem ick alvozen//tuyghenis warachtich

Dat de mensche alleen tot peys is vercozen
Tot eendrachticheyt weest dies alreits ghedachtich
Deen mensche moet dander wt liefden voeden
Deen is den andereen beuolen in hoeden
Hier by blijet dat nature eyscht charitate
Christus beueelt dat deen dander soude schoeden
Hy sal vergoed en/volhandighe mate
Paulus leert/coe mit malcanderen ter bate
Dooz sulcke date//wilt tot Gods last spoeden
Wie anders v leert is in Gods hate

Behoeflijcke.

O vrouwe ghy schijnt wel van grooten state
Van rijcken huys/soo ick tverstant vate
Daer vzoech en late/van als planteyt//is
Sch mocht ic k vzy spreken

Soddelijcke.

Clacht vzy soot gheseyt//is
En houdt in v herte niet verholen

Behoe lijcke.

Eylacen tghebreec doet den mensche dolen
Ick spreke tghheuolen/dat seg ick claerlijck

Soddelijcke.

Segt my dan uwen name openbaerlijck
Dat ghy soo staerlijck//byder clachten//blijft

Behoeflijcke.

Behoeflijcke nature in ghedachten//schryft
Die in sozucks pachten//drijft//dooz miserie

Soddelijcke.

Behoeflijcke natuer vaedt de materie
Tis miserie//ick sal v tverstant//gheuen
Tis tghene dat doet peyselijck elck lant//leuen
Gratie van Gods hant bleuen//twort v ghewaecht
Met diueersche vruchten tot tsmenschen behoeven
Deen lant brenge wijn dander best cozen draecht
Hier is tolesch/daer eest datmen pelterije iaecht
Hier ackerdy tlant daer waert noot dat sijt groeuen
Tis sulchs Gods wille ick salt beproeuen
Want peys en eenicheyt den heere behaecht
Grijpt hier tverstant en wile v niet beproeuen
Godt en mochte gheen meerder verbont bewijset
Dat meer liefden en charitaten doet rijzen

Dat dat deen lant dander moet comen ter noot
Ja in honghers stoot//malcanderen spüsen
Ist danniet redene by sulcken exploit
Dat steden en landen eenicheyt püsen

Behoeflijcke.

Ick danck v vrowwe met ontdecken hoofde bloot
Dat ick van twüfel groot//door v ghenesen//ben
Daer ick in therte eers swaer was als loot
Half nu vander doot//door v verresen//ben
Ick bidde v berecht my pacientelijck
Den naem dijn

Goddelijcke.

Goddelijcke dispensacie.

Behoeflijcke.

Sch ick valle v te voet reuerentelijck
Doende clientelijck//mijn salutacie
My beuelende in v midde gracie
Ick kenne dat God door v dus al vereent//heeft
Deelende zyn gauen ter consolacie
Hier dus ende elders anders verleent//heeft
Op dat wy eendzachtich met herten met sinnen
Malcanderen als broeders soudent beminnen

Goddelijcke.

Sy dijs binnen?

Behoeflijcke.

Ja/maer my coemt veuren

Goddelijcke.

Wats dat?

Behoeflijcke.

Dat ick behoeflijck ben van naturen
Ick en cants in vzeemden landen niet beslaen
Van deen lant in dander daghelijcks d:auen
Nochtans hoeftmen van als/wot alle contreyen

Goddelijcke.

Hola/ick weet v ghepaeyt/ick sal v lepen
Daermen v sal bescheyen//van stuck te stucke

Behoeflijcke.

Sch oft my dies eens viele te ghelucke
Dat ick naer dzucke//mochte troost verbeyen

Goddelijcke.

Daer ick v lepe salt selue voor v pleyen

Ick

Ick en weet tuwen trooste niet zins ghelijcke

Behoeflijcke.

Waer woont hy?

Goddelijcke.

Si nnen den heylighen rick e

Behoeflijcke.

Hoe is hy ghenaeemt?

Goddelijcke.

Den rechtueerdighen coopman

Behoeflijcke.

Laet ons daer henen nemen den loop dan

My lingt naer hem/die my mijn ghebreck vellen//sal

Goddelijcke.

A asch wilt hem uwen nootdurft vertellen//al

Hy coemt hier g aende wilt v vercloecken

Behoeflijcke.

Rotabel heusschelijck coem ick v besoecken

En refuseer t niet mijn supplicacie//goet

Rech tueerdighe coopman.

Ick dancke v der salutacie//soet

Segt my nu ter spoe t//vry al v begheeren

Behoeflijcke.

Ick soecke tghewin van mijnen verteeren

Maer lacen tgheneer en//en is in dlant//niet

Onieu en is nau ghe wonnen dats tverstant//siet

Dlefst is inden t ant//siet//tis hert om verdraghen

Mijn crediteurs tallen canten my plaghen

Mijn kinders by vlaghen//van hongher besteruen

Wullen en lijnen en moghen wy ghederuen

Ick en can verweruen//ten gheenen daghen

Wijn/bier/broot/en can ick te tije beaghen

Hoe sou ick aen gouden baghen//groote cruen

Costelijcke bancketten/soete conferuen

Dierbaer ghestcenten/gulden oft sijden laken

Peerlen oft ringhen connen gheraken

Alle mijn waken//moet zijn om den cost//ceft

Rechtueerdich coopman.

Al v begheeren vrient heb ick gheloft//meest

Wt mynen schepe te deser reysen

Wcest van sinnen verheucht sonder veysen

Shy en sult ghepeysen//tot uwen iolyse

Goet bequaem ende keurlijck van prijse
 Hooft wies ick bewijse//by desen relase
 Wijn/broot/bier/speck/vleesch/boter en kase
 Noch meer ten leefstochte sijnde nootfakelijck
 Suldy vinden smakelijck//daer ick regent//ben
Behoeflijcke.

Tuwen dienste bereet/ick altijts present//ben
 Anders ick gheschent//ben//dat merck ick claer//vry
Rechtuerdich.

Noch sal ick v vertoonē int openbaer//bly
 Weest daer af danckbaer//my//tot alder heure
 Siet hier Tschip/ daermede ick labeure

Met pijnen deure//om v te staen in staden
 Tuwen behoeue menich goet gheladen
 Suycker en sucaden//hoe soudt vermoeyen
Goddelijcke.

Rechtuerdich coopman soudt v niet vermoeyen
 hem al v schip ghewant te exponeren

Rechtueerdich coopman.

Reent in trouwen/wilt mijn woorden gronderen
Mijn schip heet Gods gheleyde/en goede wercken
Lade ick voor ballast tot mynen verstercken
Mynen Ancker vast betrouwen int besueren
Mijn Riemen/arbeyt/neersticheyt/en verdueren
Volstandicheyt is mynen irast ghepresen
Voorstenticheyt/Redene/Wijsheyt/by desen
Dat zijn hooftauwen/maer Contemplacie
Dats mijn meersche/En supererogacie
Vaet bouen tmaest sceplichs Gheests inspiracie
Liefde is mijn seyl talder spacie
Want dat met liefden vergaert voor winde vaert
Dus coem ick door swerelts onruste blijelijck
Mijn Roer is voor Rechtueerdicheyt vermaert
Voorzchip goede intencie ghetijelijck
Dats dat rechtueerdighe liefde is mijn meenen
Nu sal ick v van mijnen goede verleenen
Daer ghy v alteenen/miet sult behelpen
Al v claghen en uwen nootdurft stelpen

Behoeflijcke.

Wat packens zijnt?

Rechtueerdich coopman.

Tis neeringhe en wasdom tamen
Scheppuyckse in liefden sy sullen v vramen

Behoeflijcke.

Rechtueerdich coopman ghy hebt my troost ghegheuen

Goddelijcke.

Dancet hem van desen

Behoeflijcke.

Sch ia ick al mijn leuen

Anders waer ick bleuen/eurwich bedozuen

In drucke versmacht catijnich ghestozuen

Nu heb ick verwozuen//troost en verblijdinghe

Sch neering en wasdom noyt blinder tindinghe

Dan rechtueerdich coopman brocht in swerelts salen

Rechtueerdich coopman.

Sonder neering en wasdom dits mijn verhalen

Soo moet behoeflijcke natuere vergaen

Dic breng ick ghelaen/tot uwen solase

Behoeflijcke.

Rechtueerdich cooyman tis wel van my verstaen
Heb ick gheen neering soo nacht ick de dwase
Van ghebreck ick rase//tis mijn vermondten
Al mynen troost is in v gheuonden
Want sonder v is neering cleyn en slicht
Wasdom creempt/neering vergaet als ghy tsepl swicht
Maer mijn herte verlicht//als ick v hoor co mmen
Verpen en luyten//fiffels en bommen
Tgheschot te ender sommen//doet sijn gheluyt hoorzen
Goddelijcke.

Sonder den Cooyman soude van aemoe versnoozen
Die behoeflijcke natuer der menschen cranck
Behoeflijcke.

Dus ist wel reden dat uwen lof en danck
In tswereelts beuanck//in eeren ryse
Rechtueerdich.

Danct Godt bouen al soo doedy als de wyse
Daer naer ick pryse//dese stadt vol eeren
Daer den cooyman an met pypse mach verkeeren
Lof wil ick ver meeren//soo ick ben schuldich
Den rechtueerdighen cooyman soo menichfuldich
Wesende gheluldich//soomen siet blijcken
In straten in wijcken//gheen costen sparende
Hiddende Godt dat hyse zy bewarende
Dat den Cooyman bliue varende in fleur
Tot oozbooze van behoeflijcke nature
Goddelijcke.

Notable van gheure//wt Jonsten versaeamt
Oeliken wt den dale is haest beschaemt
Edel Violierkens al vallet opt rontste
Peyst die van Leeuwe schincken ionste voor conste.

Oo ij Perso-

Personagien.

Bacchus, *sittende voor synen vviyngaert met vier dieren by hem, als een Leeu, Simme, Schaep, Seughe.*

Maleueseye.

Rommenije.

Anjoye.

Ay.

Anseroofe.

Rijnschen vviyn.

Delen vviyn.

Landt-vviyn.

Leeus bier.

Factie.

Maleueseye spreekt tot Bacchum.

Otfanct de salutacie van my Maleueseye
Wreuerencie biende als der wijnen patroon
Want menich dronckaert ick verleye
Met ydelder bofsen en crancken loon.

Commenye.

Ick Commenye wt Spaengien comende present
Doe v wreuerencie met salutacie
Mijn cracht is menich dronckaert bekend
Die ick als beesten verandere ter spacie.

Anjoye.

Wittich van bloede groot van moede ben // ick
Anjoye vermaert voo; wijn seer goet
Menighen ruyter als beeste ghewen // ick
Die goedeloos wert met crancker spoet.

Ay.

Ick diene Bacchum bekend wijn de ay
Van lieden can ick beesten maken ter stede
Nochtans maeck ick menighen ruyter bly
Die voo; den druyck houdt lutter vrede.

Anseroofe.

Inseroose.

Wen kent Inseroose niet die seer vermaerde
Bacchus dreclinck van menich gheuiert
Die ick als beesten houwe in sauegaerde
Doo; mijnen dranch sijnde ghepiert.

Rintschen wijn.

Ick Hans van Cuelen doe menighen leet
Noch loopt my elck na als vrient ghetrouwe
Van mijnen wijn doet elck gheeren bescheet
Menich edel man en edele vrouwe.

Delen wijn.

Hier ben ick naeste vrient van Bacchus ghepresen
Wt den Duytschen lande v come besoecken
Ick can den mistroosfighen den droeuen singhenesen
Dat hen de cnapen als heeren vercloecken.

Lantwijn.

Wen ick nergkens ghesien onder Bacchus benden
Ick peyse iaick want ick ben hier te lande ghewassen
Ick can soo wel als ander wijnen verblenden
Sin en memorie van die my drincken en brassen.

Leus bier.

Waer sijn dees roemers groot van namen
Mis schijnen haer curen vrent ick wilse beschamen
Ick Leus bier can zoo menich dronckaert doen springhen
Huppelen en tujmelen tsinder blamen
Ick doen in tauerne soo menich lieken singhen
Dus moet ick naft Bacchum sitten hooghe van famen
Want Leus bier can alle dronckaerts dwinghen.

Bacchus.

Wat heb ick scholieren vrent van manieren
Die Bacchum vieren soet en delicaet
Huelieder ghelaet is diuersch van hantieren
In alle quartieren sietmen sulck ouerdaet
Deen stelt hem tot vechten als een leeu obstinaet
Dander als simmen veel wonders versieren
De sulck als seughen sijn gulsighe ghieren
Som slechten tschaep als by desen vier beesten blijet
Elck kenne hem seluen wyen by ghelijct
Tverstant hier af wil ick hebben verclaert
Dus rasch ons een liedeken openbaert.

Factie Liedcken.

Edel Poëtische gheesten
Aenhoozt hier ons gheluyt
Wy smaken Bacchus keesten
Des wijngaerts groot virtuyt.
Overstant van onser feesten
Is menich dronckaerts aert
Ghy die hier paert/
Aenhoozt minst met den meesten
Het wordt v hier verclaert.

Als eerst in sinen heure
Den wijngaert was gheplant
Noë goot met labuere
Deser dieren bloet playsant.
Den wortel track natuere
Der beesten aert terfont
Twordt v oorcondt/
Die sulck strijt met ranckeuere
Hy heeft der Leeuwen gront.

Den tweetsen is tallen wijcken
Saechtmoedich als een lam
De sulcke wordt in blijcken
Als swijnen euen stream.
Hier by sy wel ghelijcken
Der seughen aert voorwaer
Dits openbaer/
De vierde aen hem laet blijcken
Der simmen grillen claer.

Prince wilt dit wel vaten
Met herten diligent
Ghy vindt in allen staten
Die mensch hier in verblent.
Dronckenschap moet ghy laten
Het is een beestsich werck
Neemt hier tghemerck/
Overstant mach elken vaten
Sijdy leerck oft sijdy clerck.

De Goubloeme van Viluooden.

Presentatie.

Nonsich versaeamt/ lieflijck by een vergaert
De hooghe Godheyt siende den mensch beswaert
Doo; dmsdaect catihuich heeft liefde ghebaert
En quam in desen stal// omt scaepken dat qual

Doo; des viants aenstoot
Wt ionsten lieflijck/ heeft ons minlijck verclaert
Altijt te bliuen in liefden vermaert
Wt ionsten tooghende der liefden aert
Seer lieflijcke elcken smal// hoedende voo; misual
Versaemt met ionsten groot
Dit ons God gheboot// naer Johannes erploot
Dat elck met liefden ionstich zou sijn moepende
Sheduerich inder noot// dat sijt volghende bloot
Wt ionsten versaeamt/ in liefden groepende.

Groepende als kinders die deertlijck vercleenen
Siende den anderen suchten oft weenen

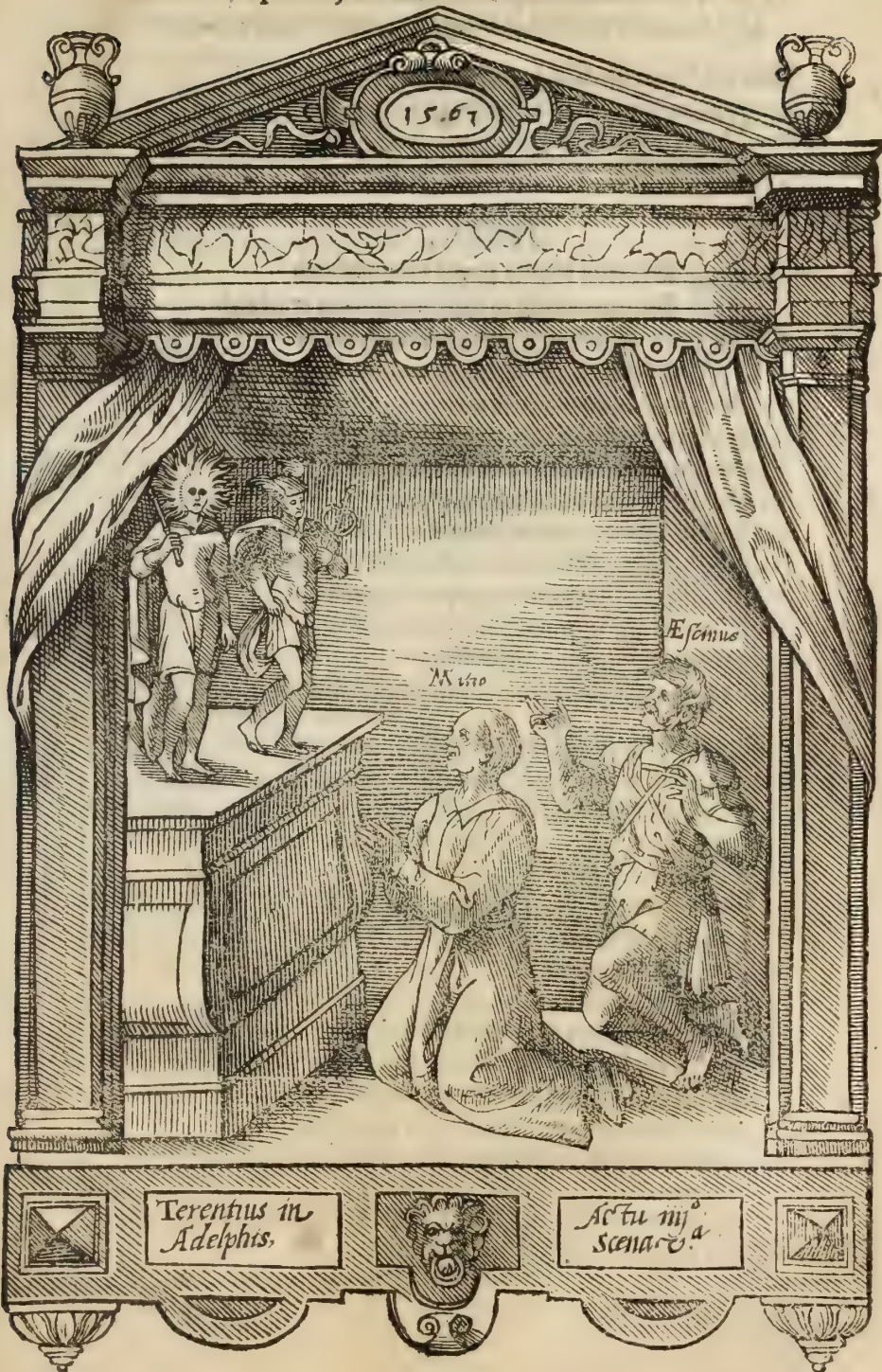
Moet

Moet elck goet ionstich/ lieflich/ vereenen
 Van des anders staet//alsi met hem qualijck gaet
 Tot eenighen then
 Liefde cnaecht des anders leet totten beenen
 Liefde elck herte vermozunt al waert van steenen
 Ionstelijke liefde doet elcken meenen
 Woor:dachtich inder daet/altijt goeden raet
 Tot des sulcx verblijen
 Al coemt hem bestrijen//valsche fantazien
 Als therte goet ionstich seer vernoeyende
 Maer sonder vermijen//wilt elcken beurijen
 Wt ionsten versaeamt/in liefden groeyende
 Alle liefde die is tot God gheresen
 Tot tsineusschen confoort weerdich ghepresen
 Soo moet elck ionstich goet lieflich wesen
 Midts dat hier deure//ons in figure
 God werdt ghepresenteert
 Liefde can alle quale lieflich ghenesen
 Verdrukken benoutheyt/ acht min dan vesen
 Godt altijt hebbende/woor: ooghen in desen
 Want Gods createure//is liefde peure
 Dwelck sy neersich studeert
 Liefde ionstich vseert//dwelck twist destrueert
 Haer tot eens anders vijstant spoeyende
 Liefde heur dirigeert//op dat sulck recreert
 Wt ionsten versaeamt/ in liefden groeyende.

PRINCE.

Princelijke Prince vermaert excellent
 Wt ionsten versaeamt/ Igoutbloemken comt ontrent
 Welck lieflich groeynde hem herwaert went
 Wt deucht gheneghen//om const versweghen
 Te moghen verlichten
 Hier toe hem siet/ ionstige liefde diligent
 Om goetionstich tsine in v hof present
 Daer dedel conste sal wesen bekent
 Sy des pers segghen//soo douders pleghen
 Door: edel dichten
 Dwelck doet druck swichten//diese hantplichten
 Geuende confoort vol honichs bloeyende
 Sy dedel ghesichten//die conste stichten
 Wt ionsten versaeamt/ in liefden groeyende.

Terentius in
Adelphis.

Actu in 1.
scena.

*ASC. Tu potius deos comprecare: nam tibi eos certè scio
Quo vir melior multo es quàm ego sum obtemperaturos magis.*

Wilt bidden vader den goden verheuen
Want ghy zijt een man beter dan ick van seden
Midts den welcken sy sullen v ghehoor gheuen
En ick mach vrede Crighen door v ghebeden.

Tpunt.

Erentius Poëta/sijnde voorzdachtich
Datmen crijcht vrede/door bidden crachtich
Te nederlegghende allen arghen list
Eschinus om hebben den vrede eendzachtich
Niet sijn vader te bidden den Goden machtich
Segghende bidt hen vader want ghy min hebt twist
Dan ick/en sijt van leuen beter/hier op gist
De Goden sullen v bat ghehoor gheuen
Die sonder vrede is/certeyn die sulck mist
Vanden rechten wech/en moet allendich sneuen
Dus wilt bidden vader den goden verheuen
Versocht hy om met den vrede te zijn gheerft
Daer vrede is moet Discordia beuen
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Bedinghe is voorwaer den eersten voet
Waer door men hier crijcht warachtighen spoet
Om te comen totten eendzachtighen vrede
Door bidden elck mensch verwerft den vrede soet
Want vierighe bedinghe warachtich doet
Dat discordia nergkens mach houwen stede
Des sins gherusticheyt is des biddens sede
Discordia twislich moet door bidden flouwen
Maer par triumpheert door lieflijcke bede
Ontpluyckende haer staelkens soet int ontvouwen
Gespraeynde elck wet vzedelijcke douwen
Soo dat therte moet crijcht dat discordia sterft
Baden wy innich wy hadden dat wy wouwen
Door bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Tot bidden vermaent ons Christus omnipotent
Op dat ons gheen temptatie en sy present

Wlieden moet dooz; bidden des viants statuerē
 Als is discordia/ dwelck eendzachticheyt schent
 Pax en discordia moghen niet sijn bekent
 Tsamen/dus bidden//tweedzacht stelt/in ghetruere
 Elck hem vereenicht met Godt dooz; bede puere
 Die innich bidt met Godt heeft sprake voorwaer
 Biddende verheucht inwendich elck figure
 Bidt seyt Christus ghy sult verheughen openbaer
 Gods beloften vzinghen elcken in vrede claer
 Christus present elck den vrede int herte kerft
 Dwelck ghebeurt wt sijnder ghenaden eenpaer
 Dooz; bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

PRINCE.

Dooz; bidden inwendich verheucht inden heere
 De ziele vzedelijck gherust telcken keere
 Ghesterct met hopen van sijn eeuwich rijke
 Daer vrede vergaen en sal nimm ermeere
 Dus Prince grondeert wel der Poeten leere
 Als Tecananeus vrouken v voecht ghelijcke
 Om bidden als sy/suldy niet slaen swijcke
 Est als David die vierich badt in sijn opstel
 Dies hy vrede vercreech auctentijcke
 Hester Assuerum biddende viel niet rebel
 Sy verwerf vrede voor; het volck van Israel
 Den tweedzacht wordt ghesticht/dies veel bederft
 Dus begheerdy vrede bidt naer Gods beuel
 Dooz; bidden elck den vrede lieflijck verwerft.

Tgoutbloemken van Biluorden niet seer rijckelijck
 Schijnt dit op stuck van Tpunt Poëtijckelijck.

Pp ij. Perso-

Personagien.

Dinnende herte, *Een man.*

Oude memorie, *Een man.*

VVaerschouvvende vruecht, *Een man.*

Natuerlijck verstant, *Als een Philosoph.*

Schriftuerlijck ondersoecken, *Als een Priester.*

Tspel van Sinnen.

Dinnende herte.

O Groot verlinghen sonder Recreatie
O vierich haken met disputatie
Tot elcker spatie//makende grooten strijt
Melancolicus gheen consolatie
Verwerf ick in des gheest fundatie
Dies murmureatie//my beuicht altijt
Hoe sou ick ter werelt maken eenich solijt
Nu als therte my vol is met turbatie
En my elck verlaet en astract sijn gratie
Gheen allegatie my hulpt al soeck ick wijt
God schepper almachtich ghebenedijt
Een vertrooster ghy sijt sulcx proclamatie
Toocht aen my ghenade neemt gheen respijt
Laet my hier cozts wesen en mach sijn verblijt
Henhoozt mijn kermen goedertieren heere
Verdrijft tweedracht/ discordie en nijt
Laet uwen lof baren tot elcken keere
Die hebt gheweest en sult sijn immermeere

Oude memorie.

Wyen mach ick hier hooren claghen en kermen
Bedroeft/benaut/en derlijck suchten acheemen
Sijn druckighe termen//beroeren mijnen gheest
Oer tweedracht/discordie by claecht meest
Wyens sellen temperest// is quaet om verdraghen

Dinnende herte.

Tis wel een pijn dat yemant moet iaghen
Veel langhe vlaghen//sonder ghetroost tsijne
Tis enen langhen nacht en droeue in schijne
Die niet ten sijne//coemt dooz des daechs claerheyt

Gude memorie.

Die hier sijn makende dees groote swaerheyt
Die rechte waerheyt//my verlangt te weten
Die reden waerom/en hoe ghy sijn gheheten
Tot mijn vermeten//weset my toch briezlijck
Is in mijn macht/ick sal v sijn gherieslijck
Met woorden lieklijck//soetguerich van toone

Minnende herte.

Sulck salutacie ben ick onghewoone
Dies den voys seer schoone//my wat verhuecht
En op dat ghy my badt consoleren muecht
Wt gherechtigher duecht//boetende mijn smerte
Soo wordick ghenaeemt dminnende herte
Die des lijdens perte//dooz twist ghesmaect//hebbe
Dooz tweedracht menighe quaey not ghecract//hebbe
En lang ghewaect//hebbe//doock na trecht betamen
Om troost te vercrijghen van dionslich versamen
Oft tonser vramen//sou moghen gheschien
Maer eplaes ira heeft soo lang laten sien
Haer tanden midts dien//ben ick heel vernepen
Want gheen solaes wort tot mijn consoort begrepen
Maer sulck my strepen//dooz tweedracht dangerous

Gude memorie.

Minnende herte schept moet sijn coragieus
Want melodieus//den peys eendrachtich
Sal hopick triumpheren in dlant seer crachtich
Discoordiam clachtich//weerende metter spoet
Op dat alle constighe minnaers wijs en vroet
Dedel conste soet//sullen laten bliicken
Want den bedroefden gheeft verlicht met Musicken
Oft met Rhetozicken//van aerde triumphant

Minnende.

Nocht dedel conste Rhetozica playsant
Hebben hier in dlant//residencie
Eck haer hanterende met diligencie
Dooz haer presencie//sou certeynlijck swichten
Den druck van dminnende herte dwelck verlichten
Criicht dooz schoon dichten//lieklijck om hoozen

Gude memorie.

Tis een vruecht bouen vruecht/consten orboozen
Die haer wtuercozen//hebben tot solaesheyt

Ominnende.

Maer disco:die rasende met dwaeshey:
houdt dees recreasheyt/van therte vol minnen

Oude memorie.

Tis te beclaghē dat yemant moet bekinnen
Des tweedzachs ontkinnen//twelck ouer al ghebeurt

Waerschouwende vzeucht.

Verheucht broeders sijt blije niet meer en treurt
D wert ghewillicuert//een bly tijdinghe
Doo: den Rhetoziēnen een verbljdinghe
Sonder vermijdinghe//soet int ontvowwen
Hoe wt Ionsten versaeint met goet betrouwen
Begheert te aenschouwen//alle artisten
Want par heeft verdzeuen alle arghelissen
Dies elck vyz van twissen//mach Palladis vlercken
Wel ontplycken subtyl int aenmercken
En diligent wercken//naer sijn vermoghen

Ominnende.

Sulck lieflijck relaes sou my gheheel verhoghen
En mijn bitter doghen//al doen verharē
Dus lief broeder wilt rechtsinnich openbaren
Des sins verclaren//om te doorwieden
Den gront van dien en trecht bedieden
Ist dat mach gheschieden//wt ionstigher duchte

Waerschouwende.

Daer toe ben ick bereet waerschouwende vzeucht
Oft ghy verbljien muecht//doo: besproeytsele
Van Rhetozica die elck gheeft voeytsele
Sonder vernoeytsele//weerdich om prijsen

Ominnende.

Mocht Rhetozica noch eens lieflijck rōsen
Ick sou veriolijsen//en doek sonder gru//sijn

Waerschouwende.

Rhetozices verclaren sal certeyn no//sijn
Daer sal gheuraecht v//sijn//hier den gheest na streect
Dwelck den mensch aldermeest tot consten verweect
Dit schryftuerlijck ontdeect//tot haerder eeren

Ominnende.

O Ionstich versamen dwelck vzeucht doet vermeerren
En eliken wilt leeren//Rhetozices gront
D moet lof prijs ghebeuren tot deser stont

Die my deerlick ghewont/wilt lieffick vermaken

Gude memorie.

Ontspringt nu alle gheesten die vierich haken

Wilt neerstich waken/op dat ghy prijs en lof

Muecht vercrighen in rhetorices hof

Oft als driuende stof//sijt v ontswinmen

Waerschouwende.

Na trecht begriep muechdy wel hooghe clommen

En der ouders stimmen/ oock seer wel gaey laet

Omminende.

Esuck is groot dies behoeuick goeyen raet

Want daer veel aen gaet//en goet het propoost//is

Gude memorie.

Natuerlick verstant dickwils mynen troost//is

En hy wel ghegloost//is//die sal v wel helpen

Omminende.

Wilde natuerlick verstant den commer stelpen

Van my arm welpen//sou ick wel behoeven

Sonder natuerlick verstant moet ick bedroeven

Dies sonder toeven//moet hy by my//sijn

Sonder natuerlick verstant mach ick niet bly//sijn

Noch nimmermeer vry//sijn//in al mijn hantieren

Waerschouwende.

Natuerlick verstant is seer goedertieren

Die in veel manieren//moet by elck bekint//sijn

Gude memorie.

Sonder natuerlick verstant sou elck gheschint//sijn

En oock verblint//sijn//vanden rechten padt

Hem hebben douwers in grooter eeren ghehadt

Seer weerdich gheschadt//bouen siluer oft gout

Dwelck Aristoteles heeft ghebruyct menichfout

Dies hy van ionck en out//werde eerlick ghenaemt

Die natuerlickce meester hooghe ghesaemt

Ghelickt heeft betaemt//metter daet ghebleken

Omminende herte.

Natuerlick verstant moet ick voorwaer spreken

Oft ick waer verstenen//tot schandelick abuys

En met den onwetende sou zijn confuys

Dwelck waer een swaer cruys//voor deel herte loyous

Waerschouwende.

Weest ghepaeyt verfelt fantasien dolorous

Ick hope ghy seer vleus//sult troost ontfanghen

Dmïnnende.

Na natuerlijck verstant staet al mijn verlanghen
Dus met corten gaughen//laet ons derwaerts spoen
Daer hy verkeert op dat wy na mijn beuroen
Sonder langhet sermoen//dooz constich outsluyten
Moghen crighen solaes vanden fruyten
Die dooz virtuyten//van Rhetorica soet
Sullen dmïnnende herte gheuen moet
En hem metter spoet//lieflijck consozteren

Gude memorie.

Studerende pleecht gheren te contempleren
Om recreeren//in Rhetozices pzeel
Schouwende der fantasien crackeel
Want sy meestendeel//een yghelijck verhuecht:

Waerschouwende.

Rhetorica is een moeder gheuende vruecht:
Sheheel wt haer duecht//die haer begheeren
Dat duyfster is//doet Rhetorica vercleeren
Veel swaerheyt weeren//wt doncker hoeken
Die toier van doen heeft moet in daffchen soecken.

Paufa.

Natuerlijck verstant/als een Philosoph.

Shelijck den voghel vint int wilde zyn aes
Soo crich ick contemplerende lieflijck solaes
Merckende menich dwaes//tshine die veracht
Contempleren want my daer dooz wordt vruecht verpacht
Fantasie onfacht//moet gheheel swichten//dan
Dooz contemplatie die elck verlichten//can
Met edel dichten//van//Rhetorica verclaert

Gude memorie.

Natuerlijck verstant verre en breeet vermaert
Nu toch ionste baert//met practijcke reene
Helpt dmïnnende herte int ghemeene
Dwelck dooz hem alleene//niet en can gheraken
Totten gront oft die rechte wortel ghenaken
Waer dooz dat blaken//die menschen noyael
Dierich tot consten//in wesen liberael
Dit hem principael//om gronderen quelt

Waerschouwende.

Dees vraghe heeft ionsten versaemt op ghestelt

Dus v verneeren stelt//en wilt doen succoers
Dinnende herte/dwelck list veel beroers
Totter consten ialoers//om eerlijck den lof
Te vermeerren in Rhetorices hof
Oft als veruliecht het stof//sou moeten hucken
Dinnende herte.

Gheeft my voeytsel dat ick een bloemken mach plucken
Oft tot onghelucken//sou moeten verdwijnen
Natuertlijck verstant.

Mijn behulp is vozen tot allen termijnen
Tot dien sijnen//en v is ghehuldich
Deen broeder is den anderen bystant schuldich
Wt liefden eenuldich//na des schrijfts bediet
Gude memorie.

Twac iammer dat sulck minnaer bleue in verdriet
Nichts dat ionste riet//dit opstel byuertlijck
Natuertlijck.

Alle mijn conduyten sijn door liefde beruertlijck
Om met beschee puertlijck//deel const te cieren
Die reucken gheeft bouen den negtentieren
In alder manieren//elck tot couragie
Waerscheuwende.

Helpt Rhetoricam cieren deel imagie
Want sy passagie//heeft binnen den lande
Natuertlijck.

Om ten propooste te spreken met verstande
Als die vaillande//soo is de mensch subiect
Der natueren om van haer gheleert isijn perfect
Want sy elcken correct//dheretic gheeft
Met kennissen als fundament soo dat hy leeft
Als een die duecht aenleest//door der natueren bloot
Dinnende.

Is dan natuere der kennissen ouerhoot
Hier in dit conroot//dat gheeft my wondere
Natuertlijck.

Natuere is des duechs wech eerst bysondere
Ghelijckmen ondere//eerst den steen leyt
Als fundament dwelck draecht alle swaerheyt
Soo natuere bereyt//wilsende nae diesie
Den mensch doek alijt instrucert tot het beste
Schouwende questie//leerlijck elcken alijt

Horrebele t'pne discorde en inse
En sulck dan beuch t// lieflick raeyende
Waerschouwende.

Is natuere elck metter duecht bespraeyende
En oock versmaeyende//dat schande in bringt
Natuertlick.

Na Ciceronis woort ons natuere dwingt
Tot tghene dwelck omringt//consten met kennisse
Natuere veracht des duechs schennisse
Om een ghewennisse//haer te ghebruycken clær
Want natuere betuycht elcken int openbaer
Schoon t'sijne voorwaer//dat de mensch oock weet
Heden saken waerom deen leyt dander steet
Dusdanich bescheet//acht natuere playfant
Dminnende.

Gheeft sy van toccomen dinghen verstant
Eicken abund ant//om te discerneren
Natuertlick.

Natuere leert tgoet van tquaet distingueren
En disputer en//oock tot een goet inde
Dies Cicero verstandich als die bekinde
Sept siet die gheminde natuere hoe sy
Soeruyldich sijnde leyt den quaden voorby
Om elck te wesen vry//en niemant sou doelen
Want natuere openbaert dat is verholen
Eermen gaet ter seholen//wert elck doo; haer ghesicht
Want natuere elcken leerende verlicht
Sy nemmermeer swicht//in vermacn duechdelick
Dminnende.

Dat kennisse coemt in die tonghers iuechdelick
Oft sy zijn vrychdelick//oft oock const orbozen
Ghebuert dat wt der naturen vercozen
Dit dunct my om hozen//een vzeint faetsoen
Schriftuelick.

Natuere is die leytzouwe na mijn beuroden
Die is in al haer doen//duechdelick int opset
Want natuere gheeft den regule en die Wet
Soo heeft niemant velet//van tghen daer const in blacet
Doo; der naturen elck om weten haect
Wt haer is ghemaect//vassen regule
Om ghesicht te leuen in sweeret's tegule

Als in den spegule//sijnde elck sijn ghebreck
Waerschouwende.

Niemant derf dan bliuen woeten inden breck
Hy en waer wel seer gheck//die anders dede
Natuertlijck.

Natuere soect niet dan peys en vrede
Sulck is haer sede//ter duecht gheneghen
Wt der natueren can niemant quaet ghepleghen
Want heel daer teghen//sou nature verceenen
En om dat niemant onwijs sou vercleenen
Teghen haer meenen//is tgoet van het quaet
Verscheyden als den nacht vanden dagheraet
Op dat elck vzoech en laet//van quaet sou vergrouwen
Soo heeft natuere douwers quaet leeren schouwen
En sulck verspouwen//met reden verheuen
Natuere heeft elck reden verstant ghegheuen
Dies wert verdreuen//elcks fantasie
Want wt der naturen coemt reden ten strije
Als sijnde partij//teghen onduecht rebel
Natuertlijck.

Natuertlijck verstant ghy verclaert den sin seer wel
Dies hopick mijn voortstel//te badt volbringhen sal
Want ist dat natuere den mensch gheeft verstant al
Om te ghebruycken smal//die reden sijnde fier
Soo is sy de wortel die elck stichtinghe hier
Doet der consten schier//in wesen noyale
Waerschouwende.

Sulck verstant begrijp ick oock wt sijn tale
Dat sy principale//is het fundament
Waer door gheinstrueert wert donwctende kint
En dat door haer volint//die constenaer weerdich
Gude memorie.

Soo pleghen douwers in duechden tsijn volheerdich
Natuertlijck rechtueerdich//hakende naer consten
Want twas by reden al dat sy begonsten
En buyten der ionsten//wast al misprijelijck
Natuertlijck.

Wt der naturen leefden sy awijelijck
By reden wijelijck//in deuchden groeyende
Dies was natuere haer des sulcks moeyende
En dien voeyende//met diligencie

Want een quaet herte creicht gheen sciencie
Experiencie//heeft ons clarelyck gheleert
Salomon die wysheyt bouen gout honoreert
En oock existimeert//meer dan der mannen cracht
Dinnende.

W sichtighe heeft my groote vrucht in vracht
Maer ion sich weest bedacht//breeder mit te legghen
Der consten natuere wilt my claer segghen
Want metter eeghen//waere noot my tontsluyten
Natueryck.

Der consten natuere is groot van virtuyten
Wiens conduyten//ons verhaelt seer claer
Aristoteles daer hy seyt openbaer
Dat ars is voorwaer//die reden van het werck
Oft maniere dat begoft wert nemende merck
Dwelck tendeert seer sterck//tot dat is nootelyck
Soo hebben sy artem verheuen blootelyck
En gheacht grootelyck//en om begripen bat
Ars est quod artis cuncta concludat
Ergo eam vocat artem voor ionck en out
Dats dat sy nauwe en stricte regulen hou
Hy reden menichfout//dats der consten aert niet
Gude memorie.

Douwers hieten artem voor duecht in haer opset
Waer Ouidius met//gheeft recht accoort
Daer hy seyt: Dilce bonas artes is sijn woort
Consten leert dats oorboort//die duecht tuwer vromen
Ghebedende dit den ionghers van stomen
Hier heeft hy ghenomen//die conste als die duecht
Dinnende.

Soo gheeft natuere een lieflyck beghinnen
Blakende in minen//tetter consten saine
Gude memorie.

Want den Philosophen die const was bequame
Weten wy elcks name//ten daghe van heden
Waerschourende.

Hadden sy in consten niet neerstich ghefreden
Waren ouerleden//als een schaey vliecht voorby
Oft als stomme dieren soo streuen dan sy
Seyt Salustius vry//die niet laten blicken
Scnyghe consten oft oock practycken

Sulck ston bestuicken // onwijs van verstande

Omminnende.

**Want die consten nu sijn menigherande
En ick gheen schande // sou dan ghenieten
Maer ionstich totter consten aert schieten
Wilt sonder verdieten // my neerstich vertoghen
Hoe ick die consten sou ghebruycken moghen
Legt my dat voor oghen // soo mach ick verwoeruen
Der consten smaerle voor een eruen
En niet en laet steruen // den minnaer die seer haect
Ma die regulen waer door const wert volmaect
Hier my die not af craect // mijn vrient noyale**

Natuerlijck.

**Daer sijn seuen consten ghenaemt liberale
Die duecht speciale // gheuen een soet gheclanck
Welck elck mach ghebruycken sijn leuen lanck
Duechdelijck vry en vranck // soetguerich van keeste
Ontpluyckende toersant van minst en meeste
Schouwende tempeeste // van diese heeft lief
Soo dat die sulcke niet en coemt in mistief
Aldus conste verhef // Aristotelem wert
Want zyn natuere heeft niet dan conste beghert
Met duechden expert // soeckende elc tronck
Doorije beghintsele oft den oorspronck
Dat gheleert out en ionck // wt duechden warachtich**

Waerschouwende.

**Was Aristoteles der duecht zoo ghedachtich
Den arbeyt onsfachtich // alsoo te wederstaen
Dat hy elc beghintsel ons heeft ontdaen
Door constich vermaen // en elc woorts natuere**

Gude memorie.

**Den arbeyt heeft licht gheacht wt duechden puere
Dies in viguere // die consten ghestelt // heeft
Specificerende seuen vry ghetelt // heeft
Dus niemant gheschelt // heeft // van tconstich ontsuyten**

Waerschouwende.

**Veel arbeyts is ghedaen rhetorices spruyten
Vertoocht haer vicsuyten // dyer liefde toe draecht**

Omminnende.

**Noch een sake moet v van my sijn gheuraecht
En v sulc behaecht // my te bedieden**

Natuerlijck.

Doo: vraghe solutie salmen doorwieden
Wilt mach gheschieden//elcx proprieteyt
Dinnende.

Wiltse my dan noemen daer af is gheseyt
Want my daer veel aen leyt//om haer te vseren
Natuerlijcke.

Wier werde
getoocht die
seuen vzy co
sen.

Op dat ghy muecht constich triumpheren
Lieflijck recreeren//verstandich met ra
Dit sijn sy Grammatica/Dialectica
Geometria//schouwende veel twisten
Astrologia/Arithmetica/lissen
Met subtyl artisen//ter neder bringt
Musica gheen fantasie ghehingt
Rhetorica elck dwingt//tot recreatie
Waerschouwende.

Dinnende herte ljt gheen murmuratie
Want informatie//hebby turven voordeel
Dinnende.

Al weet ick haer namen nu tsamen int gheheel
Daer leyt noch appeel//om tijn wt gheueen
Want elcx proprieteyt wil ick weten verscheen
En elcx gratie reen//want therte gheneycht//is
Pa haer verstant dat te smaken ghedreycht//is
Toocht dat niet ghesteycht//is//reyn liefde soet
Natuerlijck.

Om dies verclaren oft v te maken vroet
En v dat gheuel doet//sult hebben gheen ghebreck
Eerst Grammatica helpt elck wt den dreck
Die sonder vertreck//const neerstich soecken
Want als vast fundament gheeft sy tvercloecken
Om in doncker hoecken//const te verheffen
Eude memorie.

Doo: Grammatices constich beseffen
Nach elck neerstich treffen//tot dander sesse
Waerschouwende.

Van spellen oft schryuen net is haer lesse
Oft die sulcx ghemeesse//van haer natuere faelt
Natuerlijck.

Dialectica soot blyckelijck wert verhaelt
Ecken claer bestraelt//om deylen tgoet van quaet

Disputerende met ondersoecken gheeft raet

En verlicht elcken staet// met scientie

Natuerlijck.

Natuerlijck verstant die sulck inuentie

Met diligentie// tot troost hebt gheuonden

Prijs en lof moet v sijn tot allen stonden

Die ons hebt ontbonden//sulck verborghen schadft

Natuerlijck.

Dat verduystert is claert Geometria a plat

Wijfende telcker stadt//daer des lants is abuys

Want sy leert ons meten sichtigende die confuys

Sijn/oft hebben mis huys// van het het ondrjuen

Gude memozie.

Constich leert sy dat niemant derf twisfich bliuen

Oft doek lang kijuen// waer dlant is misdeden

Waerschouwende.

Geometria bringt sulcken in veel vreden

Daer teenigher steden//sou moghen twist rissen

Natuerlijck.

Astrologia door haer constighe ghissen

Can ons bewijfen//twerstant der planeten

Ondersoeckende des firmaments secreten

Dit leert sy weten//en den looy der st:ren

Hier met can Astrologia haer gheneren

Tot tsamenfchen begheren//om van druck tziyn gheruse

Gude memozie.

Door haer werdt dickwils menighe siecte ghebluft

Veel rammoers ghesuft//voor adams kinderen

Die door cattijuecheyt souden minderen

Sulck voor thinderen//leert dickwils behoeden

Waerschoudende.

Astrologus voorzichtig can bezorden

Tot eler voo:spoeden//tghcen den mensch sou letten

Dat hem onuerhoets veel siecten niet verpletten

Sy rade versetten//dit sijn haer manniieren

Ommeude.

Natuerlijck verstant ghy cont vercleren

Mijns sins duwieren//welck waren verstoort

Natuerlijck.

Aritmetica neersfich constich orboort

En subetlijck hoozt//van tellen en legghen

Clact

Clær wilsende datmen niet mach teghen segghen
Al waer sulck als wegghen//sy wüft elcken bescheet

Gude memozie.

Sedel const Arithmetica is seer ghereet
Sluschende menich leet//van den Cooplicden al
Aintmeesters/ontfanghers//sy cozt het ghetal
Seer hacft ouerslaen sal//al waer die somme groot

Waerschouwende.

Arithmetica list elck van des twüsels wederstoot
Met clær reden bloot//vredelick elcken payt

Omminende.

Therte inwendich my verhuecht en verfrayt
Midts dat const is ghesayt//tot smenschen belieuen
Om hem in allen sinen noot te ghereuen
En gheen missteuen//sou sijn eenich persoon

Natuerlijck.

Musica den mensch verweect met vopsen schoon
Wtende socten theon//met lieklijcken sanc
Oft oock leert der instrumenten gheclanch
Al waer eenich mensch cranck//hem verweect tot vrechden

Waerschouwende.

Natuere baert wel aen den mensch veel duechden
Die de ionghe iuechden//soo lieklijck verblijt

Natuerlijck.

Ten lesfen is Rhetozica die talder tijt
Den mensch vzedich beurtit/leerende warachtich
En raeyt dat elck der waerheyt sou zyn ghedachtich
Van vals heyt clachtich//leert elck te deysen
Het sielt woorzen oratien sonder veyzen
Want haer sou vereysen//dat sy sou hucken
Oft springhen met crucken//hellende na den wint
Maer om die waerheyt te wten is sy ghesint
Onsupuerheyt verblint//Rhetozices wesen

Omminende.

Natuerlijck verstant ghy my moet sijn gheprezet
Die my midts desfen//clærlijck hebt verlicht
Dooz v is mijn vaste sekerheyt ghesicht
Dat natuere elck wicht//eest toerwecken gheest

Natuerlijck.

Alle die vdoorlichtichydt die den mensch heeft
Oft dat hem const aenleest//constich in sijn bedriif

Daer toe verweet hem natuerre na mijn moeth
Hier in sondeert v sijf//sonder twisfelen yet
Minnende herte ghy hebt mijns verstant bediet
Claerder weet ick niet//met reden v te hulpen

Minnende.

Natuerlijck verstant ghy weet den commer te sulpen
Van my arm wulpen// die v heb ghequeelt
Maer die buyten verstant gaet heeft dicwils gheschelt
En werdt onwijs ghemelt//en coemt in dolen

Natuerlijck.

Tis voor v sulre als in my is verholen
Dus in v sy beuolen//den constighen schadt

Minnende.

Met alder begheerten haeck ick na dat bladt
Maer inne men pladt// mach claerlijck aenschouwen
Den constighen aert en dyen ontbouwen
Met vast betrouwen//ghesicht naer het propoost

Waerschouwende.

My dunckt natuerlijck verstant heeft v wel ghetroost
Seer claerlijck ghegloost//soo dat ghy muecht merken
Dat natuerre tverrecken gheeft om te wercken
Soo die oude clercken//openbaer rueren
Dat ons const gheleert werdt tot der natueren
In dit wilt verdueren//soo die ouwers pleghen
Wt der natueren zijn wy tot duecht gheneghen
Dus onuersweghen// die natuerre reen
Accordeert metter schrift en coemt ouer een
Met der schriftueren net supuer en reen
Om v voorstel ghemeen//lieelijck te wijten

Gude memorie.

Soo die schriftuerre crachtich is van virtuyten
Die van haer conduyten//het merch doorwoeten
Soo can natuerre tverstant oock lieelijck boeten
In als versoeten//het menschelijck saet
Want haer reghels sijn ghemaect seer delicaet
Reersich gheuende raet// alijt tot het beste
Wdus dunct my na dat ick claerlijck beueste
Tijne gheen queste//oft differentie

Schriftuerlijck ondersoeken.

Die hier sijt makende des schrifts mentie
Mijn assistentie//wert v niet ontoghen

Op dat ghy tsamen eendzachtich sout moghen
Lieflijck verhoghen//door des schrijfts vermonden
Dus sijnde v behulpich tot desen stonden
V sal sijn ontbonden//die rechte kerne
Die van niemant ter werelt staet tonberne
Nocht oock te werne//want haer elck behoest
Dinnende.

Na haer hakende is my therte bedroeft
Dus ionstich niet en toeft//maer my die ben beswaert
Die rechte kennisse stichtende verclaert
Eft natuere vermaert//mach helpen voort
Den mensch verweckende dat hy const o:boort
Dit my therte verstoort//en mijns sins gheuoelen
Schrijftuerlijck.

Den brant des twifels sal ick in v vercoelen
Van v herte spoelen//den donckeren ghift
Dat natuere den mensch verweect ghy niet en mist
Nocht muecht hebben twist//teghen des schrijfts voecken
Dwelck ick schrijftuerlijck ondersoeken
Neerstich in vercloecken//sal claeer bethoonen
Want Godt ghehonozeert in d: personen
Natuere toerschoonen//gheeft lieflijck blakende
Zoo dat den gheest Gods inden mensch is makende
Dat hy is wakende//na des duechts ontdecken
Den gheest opereert in natuere toerwecken
Den gheest straft toertrecken//hem wesende leerlijck
Tot duechdelijcke consten in wesen eerlijck
Want hy is vermeerlijck/die operatie
Soo datter valt gheen arguatie
Hy protestatie//waer met is verheuen
Natuere/oft haer eenich lof toe gheschreuen
Moet sijn ghegheuen//den gheest Gods weerdich
Als een bloeme ontplyct blaect den gheest volherdich
Maect naturam verdich//soo werdt die mensch ghehoort
Totter consten want Gods gheest ouervloedich stort
Sijn gratie dwelck cozt//doet den mensch groeyen
Als men wt een rancke een botte siet bloeyen
En haer lustich spoeyen//om tsijn een bloeme net
Soo gheeft den gheest inden mensch dat vierich opset
Waer hy totter consten met//vierich werdt ghesterct
Dinnende.

Dat vierich blaken datmen inden mensch merct
Is dat den gheest die werct//blakende voi minnen
Schriftuerlijck.

Des heeren gheest gheeft principael het beghinnen
Dwinghende die sinnen//soo Job claerlijck verhaelt
En wanneer aenden mensch inspiratie faelt
Oft den gheest niet bestraelt//sijn die sinnen verdickt
Met turbatiën als most/dwelck den mensch verpict
Maect van seden onschict//gheacht met den dwaesen
Gude memorie.

Die mensch wert leuende doo; des gheest inblasen
En die souden rasen//verclaert den gheest tverstant
Hemel/aerde en firmament seer triumphant
Met haer duecht vaillant//was ghemaect doo; den gheest
Alle voorzichtigheyt die werdt voleest
Oft den verborghen keest//van Gods scientie
Den gheest Gods gheeft daer af intelligentie
Soo sapientie nono gheschreuen steet
Heere wie is die uwen wille weet
Ghy en gheeft hem bescheet//en laet neder comen
Uwen heylighen gheest waer doo; werdt vernomen
Tot onser vromen/dat mach behaghen
Dat wy moghen leuen in al ons daghen
Na des gheest ghewaghen//om uwen wille
Te volbringhen rechtuerdich sonder gheschille
Laet uwen gheest stille//by ons ruste houwen
Omminende.

Nu mach ick wel hebben vast betrouwen
Sonder oock te rouwen//van mijn ionstich voo;stet
Waerschouwende.

Dacrom stater gheschreuen verstaghet wel
Hoopt op God niemant el//is die v mach hulpet
Maer hy beradich sal elcx commen stulpen
Hoe slecht is die wulpen//hy sal hem beraden
Gude memorie.

Dauid sijnde met des vleesch last gheladen
Sprack coemt my in staden//heere goedertieren
Met een nieu herte wilt my verciere
En met gheen manieren//wilt nemen van my
Uwen heylighen gheest/maer wilt maken vyz
Doo; v aensicht bli; //uwen knecht hem besprept

Met die bliſſchap van vwer ſalicheyt
Sijn herte oock bereyt // cattijnich in dit dal
Met den principalen gheeft die verlichten ſal
Hem voor ſfondich miſual // ſulck was ſijn propooſt
Schriftuerlick.

Alus heeft Salomon gheroepen om trooſt
Tot den heere dit glooſt // doen hy was vercrozen
Tſijn Coninck ouer die gheſlachten ghebozen
Van Jacop om hozen // ſulcx onghelick oft recht
Segghende heere wilt gheuen uwen knecht
Dooz hem ſeluen ſecht // een herte leerlick
Op dat hy in als mach ſijn vermeerlick
Wmen wille eerlick // mijn heere mijn Godt
Daer in volſtandich te leuen na v ghebode
En mijnder ſielen tſlodt // wile tot wiſſheyt ſichten.
Waerſchouwende.

Figure.

*Hier vvert
ghetoocht Sa
lomon ghe
uende ſentē.
ſie vrie die
moeder is
van dlenen
de Kint.*

Soo heeft Salomon die vrouwen comen ſichten
Dooz des gheeft verlichten // van haer lieden gheclach
Handen welcken hy mocht hebben gheen verdach
Die hy verſtoozt aenſach // met grooten gheruchten
Quamen huplende / kermen en ſuchten
Hopende / duchten // met ſinnen confuys
Deen ſprack deſe en iche woonen in een huys
Gey tſamen maer abuys // ons herte beſwaert
Want tis leden dry daghen dat ick heb ghebaert
Het ſy v verclaert // daer na ſy als iche
Maer datter heeft ghebuert ick my dies verſcricke
Dies die tranen dicke // mijn ooghen wt vloeyen
Want ſy haer kint verplet heeft willet beuroepen
Na mijn vermoeyen // en quam met liſte
Doen ick ſliep / nam dmijne / dat ick niet en wiſſe
Dies grooten twiſſe // is by ons gheresen

Eude memozie.

Reen ſey dander / contrarie blijt van deſen
Ten ſal zoo niet weſen // metter daet beuonden
Want ick noyt heb opgheſtaen tot gheenen ſonden
Daet mijn vermonden // want thint my te zeer deert

Omūmende.

Haert behulpich ars Dialecticcs repect
Gheeft Salomon tſwert om te diſcerneren
Dees queſtie ghy m duert hulpt ſolueren

Wilt distinguisheren/wiens kint doot//is

Schrijftuerlijck.

Den gheest Gods die een yghelijcks toelucht bloot//is

Niemand die in noot//is//men liet verlaten

Quam suspirerende den Coninck te baten

Dies by allen staten//gaf schoon exemple

Om constighe wijsheyt als eenen wemple

In huys oft in temple//te hebben voor ooghen

Waerschouwende.

Het moederlijck herte cost niet ghedooghen

Te deplen moghen//dat leuende kint

Dies Salomon door den gheest was ghesint

Dat die moeder bemint//ooch gheturbeert met last

Niet dan op haers kints weluaert is sozghende vast

En liet lieue ontaft//dan sou mistaief// hebben

Want moeders die haer kint natuerlijck lief//hebben

Het ongherief// hebben//in therte niet en quelt

Schrijftuerlijck.

Minnende herte v is nu vertelt

Tsijn gheblust dat gheschelt//soo het is warachtich

Door den gheest/waer met accoozt houdt eendzachtich

Dat Gedeon crachtich//dede clincken trompet

Door den gheest beroert dat thuyt van Abiezer met

Hem volchde in dopset// en oock der ghelijcken

Ezechiel dat sy niet mochten bestwijcken

Noch van daer wijcken//na dat was ghedaen

Door des gheest inspiracie het vermaen

Moesten derwaerts gaen//en voorzts om v versoeten

Seyt den gheest stelde op mijn voeten

Dits als om boeten//schrijftuerlijck uwen eesch

Ick sal stozten mijnen gheest op alle vleesch

Soo sal niemant sijn heesch//van mijn ghenaden

Minnende.

Ghy hebt mijn herte schrijftuerlijck ontladen

En lieflijck beraden//waer met ick ben verhuecht

Maer schrijftuere van tnieu testament daer by vuecht

Wat lieflijcker ducht//op dat mach ghepacyt//sijn

Des minnacs sinen die gheheel verfraeyt//sijn

Als schrijft mach ghesaeyt//sijn//constich tot Gods lof

Gude memorie.

Soetguerich ricckende is voorwaer dien hof

Die als des reghens stof//heel aertelick bedaut//heeft
Waerschouwende.

Die troosteloos cleymoedich en benaut//leest
En seer verflaut//leest//mach wel moet aenucerden
Schriftuerlijck.

Door den gheest is ons kennisse opter aerden
Ghebuert/dies met weerden//is synen lof verbzept
Gude memozie.

In al die weerelt soo sijn haer vopsen ghespreyt
Door den gheest ghelept//vercondicht Gods woort
En gheleert hoe de mensch te leuen behoort
In een lieflijck accoozt//verclaert Gods wille
Schriftuerlijck.

Verlicht door den gheest vreesden gheen gheschille
Die benaut en stille//hadden gheseten
Hebben ghesproken door den gheest Gods secreten
Dat elck mocht weten//claer onbedwonghen
Het onderscheet van sijn natuerlijcker tonghen
Dies veel handen wzonghen//door het groot wondere
Dat plumpe visschers Gods wille bysondere
Leeden/gheen rondere//noyt was yewers verhaelt
Dus heeft hun den gheest Gods verlichtende bestraelt
Soo dat elck onghedraelt//Gods lof heeft vermeeret
Owelck die Joden sinde teghen den gheest verkeert
Dat Godt sou sijn gheert//mochten niet verdraghen
Want in Gods lieflijckheyt hadden gheen behaghen
Dies ionck van daghen//Stephanus aenuceert was
Onder den schriben nijdich/gheset op dat pas
Om te swighen ras//van Christo wast ghedicht
Maer Stephanus lieflijck door den gheest ghesticht
Haer dreyghen achte licht//sey dies hem mocht grouwen
Des gheests ingheuen hebby althit verspouwen
Dies v noch sal rouwen//ghy hertneckich saet
Die sijn houwende teghen Gods wille raet
Valsch en obstinaet//der waerheyt versmaders
Lastich de menschen met v pack verladers
En ghy mitsgaders//des gheests ontslyten
Wilt wederstaen Gods crachtighe vintuyten
Die tsmenschen conduyten//oprecht verlichten gheest
Waerschouwende.

*Figuree.
Hier vvoort
ghetoocht
Stephanus,
staende voor
den Joden
in haer sy-
uagoge.*

Door des ingheuen elck vast sichten heeft

Want heel soeticheyt cleeft//tot Gods weerdighen thron
Ominuende.

Na den arbeyt siet den gheest elck tot sijnen loon
In den hemel schoon//want hy elck behoet//is

Gude memozie.

Bernardus seyt dat den gheest vol honichs soet//is
Een vloeyende vloet//is//daer duecht lieflijck door blaect

Schrijftuerlijck.

Albus den gheest sichtigende inwendich maect
Dat die mensch yeersich waect//om const te beuroen

Ominuende herte.

Die gheest den mensch supuer tot het doen
Woeghende elck seer coen//dat sulck inwendich herct

Waerschouwende.

Die bloo en cranck is den gheest Gods versterct
Hy maect dat elck werct//totter const gheneghen
Des ter werelt mach niemant hebben segghen
Ten wert ghecreghen//van Godt omnipotent

Gude memozie.

Dit was den Coninck David wel bekent
Daer hy seyt diligent//ick sal mijn ooghen slaen
Tot Godt den heere/van hem sal ick troost ontsaen
Hy sal my beraen//tot duechdelijck vromen
Want alle verlichtinghe moet van hem comen
En wert niet vernomen//van Godt den Dadere
Idel vaten soo sijn wy al te gadere
Als een adere//dzooghe int ontuouwen

Schrijftuerlijck.

Godt is elcks toelucht die in hem betrouwen
Oft anders wy souwen//hucken als een riet
Sonder Godt vermach ter werelt niemant niet
Dus tverwecken gheschiet//door den gheest Gods crachtich
Die naturam inspireert warachtich
En hem maect voor'dachtich//totter consten aert

Ominuende.

Edel Prince v wert soluerende verclaert
Dat tverwecken baert//met Gods gracie
Wt der naturen door des Gheest inspiracie
Die inclinacie//gheeft naer het gheuoech

Schrijftuerlijck.

Solucie.

Nature

Natuere door den gheest slicht elcken ghenoech
Dies Salmons sin droech//tot wijsheyt seere
Wt der natueren om des gheest licht badt den heere
Dat hy nimmermere//dicht van hem sou trecken
Dus nature door den gheest gheeft het verwecken
Met dliecklijck ontdeckden//totter const spoeynde
Verclaert Egoubloemken in liefden groeynde.

Personagien.

Stout int auontueren.

Subtjil begriipen.

Lieflijcken trooft, *een vrouwe.*

Prologhe.

Stout int auontueren.

Wilt mach my helpen Iouis stieringhe

Subtjil begriipen

Roch my niet en helpt Palladis vercietinghe

Hoe groot dat in my is haer sichtighe

Soo en heb ick int herte gheenssins verlichtinghe

Maer desolaet moet ick troosteloos verdwijnen

Stout in auontueren.

Die sinnen betuerct/maect my thoot vol pijnen

Met des droefhepts lijnen//therte seer belast//is

Subtjil begriipen.

Thys my gheheel vol wercks ouer al ghetast//is

Maer hy in rast//is//daer my weluact wt blaect

Dus en wert van my gheen triumphhe ghemaect

Midts dat is ghestaect//der neeringhen loop

Treffellicke stucken staen tsamen ouerhoop

En ver onder den coop//en sghet niemant aen

Stout int auontueren.

Als ghy soo ben ick oock met druck belaeen

Want al wild ick gaen//ter werelt wt vlieten

Auontuerende idlijf tot sulcks ghenieten

Tmocht my wel verdrieten//waer dat ick quame

Dat niemant mynen dienst en is aenghename
Al sou ick sonder vzicht ter zee varen moghen
Lieflijcken troost/een vrouken singhende.

W lieflijck by zijn dat doet my verhoghen
En alle dzoefheyt stellen ter sijn
Maer v absent/so moet ick pijnē doghen
Gheuaen met swaerder melancolien.

Stout int auontueren.

Truert die mach/sy sal haer verbljien
Als die heeft druck vergheten/soot mach bljicken
Subtjil begriip.

Sy laet immers vzeucht wter mourwen klijcken
Al dunct ons beswijcken//therte van rouwe
Lieflijcken troost.

Slaghet vzoedres inde beste vouwe
Want op mijn trouwe//therte is seer benaut
Dooz quaey neeringhe heel mynen moet is verflaut
Maer die trueren als in de sonne doet het ijs
Vergaen sy wacht v treurens sydy wijs
Tsaet by auontueren alsoo te gheschiene
Stout int auontueren.

Sulcken commet had ick lieuer tontuliene
En ick eenichsins mocht solaes verweruen
Subtjil begriip.

Een mensch is steruende doot sonder steruen
Waer dat neeringhe faelt ten beghinne
Lieflijcken troost.

Neeringhe maect elcken mensch verhu echt van sinne
En sonder neeringhe is gheen recreaesheyt
Stout int auontueren.

Waer neeringhe faelt beswijct alle solaesheyt
Dies men hem hoorz seer hooghe te exalteren
Waer dooz men siet neeringhe flozeren
Sonder haer cesserē// des huysmans gagien
Subtjil begriip.

Dit doet meest de coopman eel van couragien
Als sijn passagien//ons niet en begheuen
Lieflijcken troost.

Hy is int merch münder herten gheschreuen
Hy doet my leuen//met vzeuchden claerlijck
Stout int auontueren.

Wien naem wilt ons segghen openbaerlich
Midts dat wy eenpaerlich//tsamen zijn benooft
Lieflijcken troost.

Tot tsmenschen solaes ben ick Lieflijcken troost
Shenaemt/boetende elcks druck int generael
Stout int auontueren.

Lieflijcken troost ghebeurt my principael
Als de coopman noyael//heeft residentie
Subtyl begryp.

Mijn weluaert coemt door coopmans assistencie
Sijn presencie//my claer verheughen doet
Lieflijcken troost.

Sonder den coopman in my vzeucht swichten moet
Sijn deruen brengh lieflijcken troost tondere
Stout int auontueren.

Waer door heetty lieflijcken troost besondere
Van dies wondere//wilt ons segghen bescheet
Lieflijcken.

Ick lieflijcken troost ben elck tot dienst bereet
Die door tzeysen verlaeft is tzy man oft wijf
Van moetheden slau oft van courwen stuf
Door het lieflijck bedryf//met blyen ghelaten
Elcken ontsaen ick/arm/rick van allen staten
Maer wat mach my baten//al mijn gheneeren
Sinde gherieflijck/moet neeringhe ontbeeren
Dit doet my verteeren//moedeloos bloet en vleesch
Stout int auontueren.

Als ick ter zee mach vlieten naer mynen heesch
Met des coopmans ware/treffelijck beur acht
Dan werdt in my door den coopman vzeucht verpacht
En thette onfsacht//wordt dan heel verhuecht
In den edelen coopman staet al mijn vzeucht
Anders zijn ontvuecht//de sinnen en treuren
Want al waghe ickt stout int auontueren
My mach niet ghebeuren//dan van hem succoers
Subtyl begryp.

Sijn absencie maect my thette vol beroers
Al mach ick yet/subtylijck beliffen
Den vromen coopman absent soo moet ick missen
Victalie / ghelijck dat doet een sozicr
Die achter tuet vischt/altijt in zyn besticr

Oft sou ter merct gaen/ onuerfien sonder fchüen
Mach ick sonder den coopman gheen vnecht bedröuen
Maer moet verfhüen//met druck opden hals
Liefliicken troost.

Den edelen coopman elcken versiet van als
Van veel ongheuals//dat hem sou toe comen
Eck verheucht/als hy by ons wort vernomen
Hy is tonfer vromen//int auontueren stout
Ons victaillerende/hem niet en vergreut
Al lijdt hy menichfout//tonfen onderstande
Genautheyt/soz ghe/en ancxet menigherhande
Hy schiet prouande//als Abigael ded e
Stout in auontueren.

Abigael heeft aen David ghemaect vze de
Die door haer mans sede//was fellück ghestoorz
Maer sy voorzichtig heeft subtijlheyte gheoorz
Liefliick ghewracht accoorz//tot haers volcks bescheemen
Zoo de coopman elck versiet rücken en armen
Die souden kerren//hy heel den moet verfraeyt
Subtijl begriep.

Dooz Gods voorzichtigteyde was hemels broot ghesaeyt
Inder woestynen den volcke van Israhel
Eck versiende in sijnder noot seer wel
Dus dooz tscoopmans opstel//werdt elck liefliick vercken
Zoo dat een yghelück voorzichtig mach ontolien
Genautheyt midts dien//bervaert in et prouisen
Dooz den coopman sietmen voorzichtigteyde rücken
Weerdich om prúsen//tot elck behoesfheyte
Stout int auontueren.

De coopman is schermshilt van menich mans droesfheyte
Hemseluen auontuerende/met lasten groot
Tot elcks onderstant/lijdende menighen noot
Doende sijn exploit//tot eens anders iolijt
Subtijl begriep.

Dooz den coopman werdt menich subtijlück beurlit
Hy neemt gheen respit//al doeghet hem pijn
Liefliicken troost.

Als soete reucken gheeft den roosemarijne
Den ghenen die hem lustich inde hant heeft
Oft dooz des cruyts virtuyt elck liefliickheyt aen cleeft
En de sonne oock gheeft voetsel dooz haer stralen

Goetende elck die met eenigher qualen
Sijn deelyck ghestrict benaut oft beladen
Oft die int vat der dolozeusheynt baden
Tschynfel coemt in staden//hem door: claerder sonnen
Soo wordt door: den coopman vruecht lieflick ghewonnen
En solacs begonnen//den huysman int gheheel
Stout int auontueren.

Het aertrijck verdozret ouer al meestendeel
Als den reghen van bouen niet en descendeert
Inghelijcks oock als de coopman niet en flozeert
Verdwijnt al der ghemeynten linaige
Subtyl begriip.

Door: den coopman soo hebben couraige
Herbergiers die lieflick sijn int opset
Die sonder den coopman soudent hebben verlet
Verdwijnende als hoy door: de groote hitte
Lieflijcken troost.

Der werelt subtylheynt helpt noch dat noch ditte
Hoe neersich elck sitte//so is hem druck gheschiet
Gheuoelt hy het onderstant vanden coopman niet
Sonder hem moeten alle neeringhe quelen
Stout in auontueren.

Sijn succours is groot weerdich om niet te helen
Die als den Carbonckel elcken verlicht
Solliciterende hy nimmermeer en swichte
Dat hy voozichtig subtyl met rade wijs
Der ghemeynten mach behoeden vooz: afgrijs
Die soudent baden int vat der dolozeusheynt
Beschermende elck van des tijts rigoreusheynt
Als der ghemeynten sou moghen ghebeuren
Door: ghebreck benaut/dat sulck niet en treuren
Voozichtig bespeuren//met grooter sorghe
Subtyl begriip.

De coopman is de peerle die lach verborghen
Inden acker/tot smenschen recreacie
Sustenterende tot elcker spacie
Die generacie//der ghemeynten hoop
Lieflijcken troost.

Die edel voozichtig coopman blift den loop
Vander ghemeynten/hem sijnde behoedich
Ghelijck dat was Joseph teghen noot vooz:spodich

Dooz Gods gheest vroedich//heest niet ghetweten
Doozlichtich/op dat niemant midts ghebreken
Sou vergaen/dede veel cozens vergaren
Teghen dat souden comen de seuen iaren
Als sou openbaren den hongher met laste
Doozsiende de ghemeynte hadde gheen raste
Dat inde benautheyt niemant hadde ghebreck
Stout int auontueren.

Die edel coopman neemt nimmermeer vertreck
Subtyl sustinerende elck van prouande
Subtyl begryp.

De coopman is de weluact vanden lande
Elck mensch dooz hem heeft lieflijck versoetsele
Lieflijcken.

Den somer gheeft alle cruyden voetsle
En dooz sijn cracht werden de bloemkens ontploken
Soetguerich elck hebbende verscheyden roken
En oock coleuren seer menighertier
Soo de edel coopman noyael en fier
Elcken sustenteert tot sijnen belieuen
Stout int auontueren.

De tijden zijn ghestelt tot tsmenschen gherieuen
Hem bringhende voort/dwelck is nootelijck
Behoeuende zijnen solase blootelijck
Soo behoet de coopman elcken vooz thinderen
Sonder den coopman/men siet verminderen
De ghemeynte veruallen en deerlijck vergaen
Subtyl begryp.

Salomon die Gods gheest hadde ontsaen
Verhaelt zoo/dat die inwendich zijn bedroeft
Dat sulcke mensch den dronck des wiins behoeft
Op dat hy daer dooz sijn droefheyte zou vergheten
Inghelijck behoeft elck mensch naer mijn vermeten
Des coopmans onderstant tot zijn verbliven
Lieflijcken troost.

Niemant hem can sonder den coopman ghelijen
Elck tot zijn beurijen/hem heeft van doene
Stout int auontueren.

De coopman is tsmenschen cieraet in saysoene
Hem beweeghende altit vry van gheschille
Subtyl begryp.

Tghemeynte beswijct als de coopman is stille
Doo: zijn bijstant werdt elck tot vzeucht gheneghen
Lieflijcken troost.

Soo heeft de mensch lieflijck behelp ghecreghen
Doo: Christusum Iesum/sijnde coopman warachtich
Payserende tsmenschen misdaet seer clachtich
Den welcken hy met sijnen bloede heeft ghecocht
Seer lieflijck heeft dyndertich iaren ghesocht
Wt liefden volwocht//gheheel des coopmans heesch
Stout int auontueren.

Sonder coopman ware verlozen alle vleesch
Soo is zijnen lof weerdich/niet om vermondten
Doo: wyen werdt edelheyt lieflijck ontbonden.

Personagien.

Veel volcx.
Vellust des vleesch.
Eyghen sinlijckheyt.
De vreemde vverelt.

Factie.

Veel volcx.

Och hoe droeuich ben ick nu bouen maten
Dat ick dien goeden dienst hebbe verlaten
Dies ick nu achter straten//sal moeten dolen
Ick wonter goeden loon tot mijnder baten
Maer qualijck wildick my te wercke saten
Nochtans al met maten//heeft hijt my beuolen
Hy dede my leeren als een kint ter scholen
Maer ander helen//hebbe ick ghesocht
Dus wildick wel/al heb ickt bequolen
Dat my eenen anderen dienst ghebeuren mocht
Wellust des vleesch.

Wie macht toch wesen/die hier dus claecht en croecht
Dat wildick wel weten/als nu ten sponde

Veel volcx.

Ick wilde wel dat ick eenen meester vonde

Daer ick my verbonde// te zijne subiect
Tot alle vzeemdicheyt/mijn natuere treect
Al waert imperfect// ick en sou niet scheyen
Eyghe sijnlijckheyt.

Soect datte? Ick sal v wel leyen
Sonder veel beyen//aen eenen heere
Die nu anders niet en soect dan lof en eere
Hy haect wel seere//te sijne bepeerelt
Veel volcx.

Hoe is hy gheheeten?
Wellust des vleesch.

De vzeemde weerelt
Die seer verkeereelt// alomme domineert
Soeckende altijt wellust ongeheesseert
Merghens verneert//by eenighe engien
Veel volcx.

Dien wil ick als nu my pooghen te dienen
Op dat ick mach comen in sinder gratien
Sheweldich heere/ouer veel natien
Tot deser spatien//met groot verlanghen
Wilt nu veel volcx in uwen dienste ontfanghen
Ombeschaemt van wanghen//is mijn vermeten
De vzeemde weerelt.

Soo moest ick eerst v conditien weten
En de ghemeyn secreten//onder den duyme
Veel volcx.

Ick en ben niet swaer/ maer licht als een pluyne
Ick schep gheeren ruyne// in vele goeden
Grooten wasdom en seer cleyn vermoeden
Dit sijn de spoeden//daer ick naer hake
Als ick toecome my en reucht wat ick make
Dwelck is een sake van mijn hooghe opstel
De vzeemde weerelt.

Och veel volcx ghy dient my met allen wel
Shy en ick sullen wel vergaren
Veel volcx.

Maer nu moetdy mijnen loou oock verclaren
En my openbaren//wat behaghelijc
De vzeemde weerelt.

Dat bliect v toch voo? ooghen daghellijc
Maer op dat ghijt te vat soudt onthouwen

Suldy dit memoziiken wel doozknouwen
En ter goeder trouwen//v verstant ghebruycken
En voor elcken den voys doen onthuycken
Huerterende hen allen met soeten choone
Wat de werelt zyn dienaers gheeft te loone.

Factie Liedeken.

Hoort toch ons bedrijf//die const beminnen
Sindy licht oft syndy swaer
Onthout wel ons motyf//met scherpe sinnen
Wy sullent singhen openbaer
En ghy vindet waer//als ghijt wel doozwiet
Die de werelt yet//nu wel doozsiet
Die vint verdziet//en anders niet.

Al werdy wat ghe-eert//in eenighen state
Dat ghy v daer in niet en verheft
Het is soo haest verkeert//dus kiest de middelmate
Op dat ghy der vzeuchden prijs beseft
Als de sake treft//soect dan trecht bediet
Die de werelt yet//nu wel doozsiet
Die vint verdziet//en anders niet.

Sindy een arm bloet//men sal v versinden
Perghens ghesien in gheenen wijck
Hebdy eenich goet//ghy crijcht wel vzinden
Ghelijck soect altyts zyns ghelijck
En al syndy rijck//dat v dan ontoliet
Die de werelt yet//nu wel doozsiet
Die vint verdziet//en anders niet.

Al hoorzmy in deen lant// van veel ghenuchten
Van als datmen versieren mach
Henden anderen cant//zijn veel gheruchten
Crijten en kermen al den dach
Tis noch al zoot plach//dat ons den tijt biet
Die de werelt yet//nu wel doozsiet
Die vint verdziet// en anders niet.

De werelt is nu vrent//alsof wy mercken
Men vint die doen zinnen raet
Als toleesch blijft onghetemt//soo moet verstercken
En bliuen al euen obstinaet
Maer het is al quaet
Die dat eerstwerf riet
Die de werelt yet//nu wel dooziet
Die vint verdriet// en anders niet.

Edel Prince excellent//wy en moghen niet beyen
Wy nemen oozlofzoot betaemt
Hier is nu euident//ons minlijck schyen
Want wy wt ionsten zijn versaemt
Tis liefde die dit raemt//en oock diet ons hiet
Die de werelt yet//nu wel dooziet
Die vint verdriet//en anders niet.

Tt

De

Die Christufooghen van Diest.

Presentacie.

Vt ionsten verfaemt sijn wy al minsamelijck
In Antwerpen wy dock ionstich scheeden moeten
Op dat deere van Rhetorica namelijck
siet ghehandelt en werde ontamelijck
Siet Christus hier ionstich in handen en voeten
Tonser leeringhen doorboort om sducc versoeten
En schinckt hem Bloemkens der duecht edel van roken
Vergaet sijn liefde niet hy can dlyden voeten
Soect vint/ bewaert hem niet aemkens ontploken
Al sijn Christus ooghen aen teuy's ghebroken
Eens siet sy leuen in heerlijcker maieseyt
Mintlijck reyn soet v'indelijck soot is voe'zsp'oken
Troostbaer claer van ceuwicheyt tot eer. w. c. e. y. t.

Christus ooghen die door de hemelen strealen
Tusschen de doornen schoon rootuerwich ghebloeyt
Gotmoedich/sacchmoedich daer lieflijck op dalen
Ghesfelijsche biekens en haer huentich halen
En werden midts soetheyt inder sielen gheuoeyt
Niet dan die ghene daer rechte liefde in groeyt
Doo; welke/in welke/wot welke altijt
Soetgrondighe constighe s'het ozijsche vloeyt
In haer wotgaen/ingaeen sijn sy ghebenedijt
Edel in wercken van eeren sonder haet oft nijt
Minmermeer ledich soot reyn constenaers betaemt
Treckende elcken ter duecht ghelijck ghy die sijt
Al hier doo; twier der liefden wot ionsten versaeamt.

Honorabilieuse gheesten nieuuondich
Kenmerct hoe Christus ooghen seer triumphant
Nacht en dach alle herten diepgrondich
Fallen tijden doorzien goede en sondich
Werpt v ootmoedich onder Gods moghende hant
Princelijcke engienem opent v verstant
Eert hem voo; wien alle knien moeten booghen
Nu in de baelpje der liefden lieflijck plant
Dees soete ooghen Christi die wy v thooghen
In die spieghelijcke claerheyt wilt verhooghen
Eendrachtich als broeders en minnaers vol ionsten
Spieghelt v in die bloedighe Christus ooghen
Tis den seghel en spieghel van alle consten.

PRINCE.

Lustighe figureerders van alle dinghen
V versoect ionstich diest voorszienighe wijze
Cloecke Mercurialisten sonderlinghen
Abelste inuenteurs doo; Gods ghehinghen
Schilders/Poetsche gheesten hooch van prijse
Binden moetmen v ten hemelschen logijse
Ionstighe Violieren reyn wotghel esen
Ontfangt danckelijck Christus ooghen diuise
Laet v doch minlijck ghenoeghen met desen
Jesus Christus ghecruyst/ghedoot/verresen
Is daer figuerlijck dus al dat hier sal gheschien
Recht ist ghy sijt oorszponck daer van v moet wesen
Eere vyz by Christus ooghen diet al doorzien.

Tpant.

Menschen siet hier in reynder floracien
Die dyp edel Charites oft gracien
Der lieflijckheyten en danckbaerheyten **Goddinnen**
Tot uwer liefden en consolacien

Die welke in schoonder moralisacien
By vrede ghelicken worden vol minnen
Hoozt edele ionstige constighe sinnen
Naer dese dyp eelck Constaer haect
Want duecht/vuecht/vrientschap/vrede machmen winney
By dese in wien die vierighe liefde blaect
Vol honich soetheyts/voock wessende naect
Dats om dat die vrientschap in haerlieden pzeel
Niet gheueyft en is/maer in vreden waect
Sterck is den vrede/als een dypuoudich zeel.

By deser redene isser dyp
Een edel vriendelijcke compaengrie
De eene die doet daer altijt die weldaet
Die tweede ontfangse ten bequamen tijde
Die derde doetsse wederom altijt blijde
Oock sijn sy ionck siet na der liefden raet
Om tghedencken der weldaet/op dat sonder haet
Die door outheyt niet en worden vergheten
Sy sijn lachende met een vriendelijck ghelaet
Om datmen met blijschappen onghemeten
Behoozt wederom te gheuen in secreten
De weldaden diemen ontfanghen heeft gheheel
Dus zyn sy by een in vreden gheseten
Sterck is den vrede/als een dypuoudich zeel.

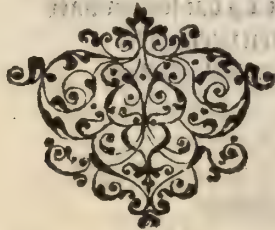
Als dese ons beken/soo moet die eene
Achterwaerts omsien/wot liefden reene
Dit beteekent datmen voor een weldaet in tshyn
De welke men ontfanct tsh groot oft cleene
Dobbel behoozt weder te gheuen alleene
En dees dyp/al aen een oft by een zyn
Onder wiens tonghen honich is en goeden wijn
Want die lieflijckheyten is quaet van een te scheidem
Die lieflijckheyten is soet hoozt alder liefsten mijn

Siet deen lieflijckheyt met een ionfsich verberden
Brenge altijt met een confsich wijs beleyden
Dander lieflijckheyt voort/in des vreden cafsceel
En is een eeuwich verbont dus soo wy voorseyden
Sterck is den vrede/als een dypuoudich zeel.

PRINCE.

Hglata/Thalia/Euphrosine weert
Sijn kinderen van Venus en Bacchus vermeeret
Dats om dat door de ghifte/behulp van defce
Tween: de vrientschap en liefde werdt vercleert
En onderhouwen van die bloemen rypeert
Dese dyp heetmen Charites gheprezen
Dus aenschout hier dmanterlijck/voziendelijck wesen
Wt ionfsen verfaemt/merct soethertighe gronden
Hoe dat die dyp Charites reyn wtghelesen
Niet en sullen van een sijn tot gheenen stonden
Want sy als een bondelken sijn by een ghebonden
Verkijsende den vrede voor haer beste deet
Tis tot vrede dat Christussooghen vermonden
Sterck is den vrede/als een dypuoudich zeel.

Perfo-

Personagien.

De Liefde met haer tvvee kinderkens,
Gheduerighe trouwve.
Broederlijcken vrede.
De Mensche.
VWellustich vvesen.
Ledicheyt, een vrouwve.
Onvvetenthey, een man.
Begheerte tot sciencie, een vrouwve.
Industria.
Den bequamen tijt.
Vreesse voor armoede.
Gheherttich labeur, een man.
Eere, een vrouwve.
Profijt, een man.

Prologhe.

De Liefde.

O Almachtich/warachtich//Godt/goet bouen//goet
Verlichter//sichter//ws rücks/ent alle dinghen
Die my//hier vry//dien ick altijt louen//moet
Gheselt//met ghewelt//hebt sonderlinghen
Soo sterck//int werck//dat my niet tonder en bringhen
Bussen/boghen//ozloghen//oft eenich tempeest
Midts v grootdadich//ghenadich//ghehinghen
Treckick//verweckick//als Liefde onbeureest
Wt vierigher ionsten//tot consten//aldermeeft
Den Mensche//dien ick wensche//tsalich weluaren
Thelych leuen//verheuen//naer der waerheyt gheest
Doozv Godt//wiens ghebodt//elck moet bewaren
Wiens ooghen//wt den hooghen//my verclaren
Wat ick vermach//nacht en dach//tis tuwer eeren
Dooz yemant el//mufick spel//met herpen/snaren
Nieuwen sanck//vrijs/danck//sy v heere der heeren
Dus coemt naer//die daer//begheerlich sijt om leeren
O Mensche v//bid icht nu//schout der boosen//dans
In tgheheel//casteel//van trooste wilt verkeeren
So muecht ghy winnen//wt minnen//den roosen//crans.

Dotmoes
dichtijck eos
mende wt
het casteel
van trooste/
verciert nae
der consten
gert/op hach
hoofs hebs
bende eenen
Crans van
roode roos
sen.

Tspel van Sinne.

Ledicheyt.

Werkende
op deen sijde
de redene
van de liefde
de ghehoort
hebbende
seyt ter sijn.
Op dander
sijde wist
de comende
by Ledichg.

Hoort datte/die mocht wel gaen metten loosen// mans
Sy waer loos ghenoech om te werden wachtere
Onwetentheyt.

Dats waer/ich siense veel lieuer van achtere
Dan van voze/hoorde ghy wel wat sy briefde
Ledicheyt.

Ja ick/en ick kense wel twas de liefde
Die den mensche als een lichtende lanterne
Tot consten soude verwecken alte gherne
Sy wilt hem siet hulpen na haren vermoghe
Onwetentheyt.

Sy heeft daer ommers ghedaen de voorprologhe
Sy verwacht den mensche met groote begheerte
Ledicheyt.

Sy mocht wel slachten dongheluckighe beerte
Die daghelijcx niet en vangt/dan bloemkens int cruyt
Onwetentheyt.

De mensche
met wellu-
stich wesen
wt comende
hant ach hant
maken een
houeringhe
ouer en wese
der maniere
lijck gaende
cussende sijn
lief en bes-
gheerte tot
scientie
wolcht van
verre na de
ooghe indē
hemel slaede

Wondelen toe/ siet de mensche coemt hier vuyt
Wel ghemoet/blijdelijck springhende/reyende
Ledicheyt.

Ja met wellustich wesen hem vermeyende
Soo legt mont aen doet haer reuerentie
Onwetentheyt.

Wie coemt achter?
Ledicheyt.

Begheerte tot scientie
Die volcht om hem af te trecken van desen.
Begheerte tot scientie.

O mensche/mensche

De mensche/Een ionck wellustich, triumphant man.

O wellustich wesen

Schoon kef ghepresen// ionstich wtghelesen

Ideren/en pesen// trecken bloeme loiael

Tot v/ soo den toechscien tot hem treect ijser/sael

Dits warachtich/ ick open v mijns herten greont

Wellustich wesen/Een triumphante vrouwe rijckelijck
en eerbaerlijck ghecleet.

Lief dat weet ick wel

De mensche.

Amozeusen mont

Weluarende ghesont//beradighe//vrouwe

Wellustich wesen.

Ghy weet wel dat ick oock ghestadighe//troutwe

Tot v draghe/dus schoon lief laet ons maken vzeucht

De mensche.

Wy sijn in ons leuens bloeyende iuecht

Wellustich.

Als bloemkens in de Meydaghen gheplant//rustich

De mensche.

Twee ghetieuckens gaende hant aen hant//lustich

Hey noyt soo blije/midts tgherust leuen/dat

Wy nu ghebrycken

Begheerte.

Eenen anderen pat

Moet ghy in treden mensche die sijt verciert//noch

Met kennisse en redelijck verstant//siert//doch

W sinnekens tot consten/daer ick naer hake

De mensche.

Tot consten/neen vrient dats al verloren sprake

Dus laet my gherust/die gherust ben/en sal

Gherust bliuen meen ick

Onwetentheyt.

Daer volsegdijt al

Iedicheyt.

Wat brenghen doch de consten

Onwetentheyt.

Moeyte en arbeyt

Iedicheyt.

Onrustheyt van sinnen

Onwetentheyt.

En groote swaerheyt

Dan gheeste/onghemack/snachs rasen en droomen

Iedicheyt.

Dan sijn de ghedachten op berghen op boomen

Dan in de locht/dan opt water haer selfs onury

Onwetentheyt.

Dan sinse op goeden weghe/dan dolen sy

Want Constenaers sijn altijt fantaserende

Ledicheyt.

Maer ghy die met v lief hier sijt flozerende
En gherust soo v dunct hier onder v beyden
Onwetentheyt.

Wy sullen v in een ander ruste leyden
Dit en is gheen ruste voor een ghilde//milt
Ledicheyt.

Ghy en muecht niet doen dat ghy int wilde//wilt
Want het velt heeft ooghen/en dwout heeft ooren
Onwetentheyt.

Waert dat v yet groens luste ghy sout v sloozen
En ghy niet volcomen en mocht al v saken
Wellustich wesen.

Hy spreekt wijselijck
De mensche.

Dats waer/daer sou op smak en
En droncken/waren wy elders in secreten
Segheerte tot sciencie/claghelijck.

Hier volcht
de mensche de
sinnekens/ en
de sy leyden
hem voor een
prieel heel
doorluchtich
wesende/dats
men daer bin
nen van allen
sijden sien
mach wat
daer in ghes
beuren sal.
Sy leyden v en ghy en sulles niet weten
Shelijck eenen osse diemen ter vleeschbanck stelt
Niet wetende dat hem daer dat leuen ghelt
Mensche scheidt van haer oft tvergaet v te quade
Wellustich wesen.
Aen mensche wilt leuen by onsen rade
En volcht ons twert uwer liefden seer bequame
De mensche.
Hoe heet dit prieel

Ledicheyt.

Hier pluct
ledicheys
penssekens/
en maer ee
bondelfen
ende gheuet
den mensch
en bestroyt
de tafel met
bloemkens
als sy ghez
seren zijn.
Synen eyghen name
Is tswerelts ruste omulecht met onghelucke
Daer ick diueersche penssekens in plucke
Om een tujken te maken voor v ten lessen
De mensche.
Daer is siet ghelts ghenoech/haelt wijn vanden besten
En houdt haelt ons ghy doock een ghildeelijck bancket
Onwetentheyt.

Hier gaen
de sinnekens
in om wijn/
en de mens
sche blijft
olleen by
wellustichz.
Wel wy brenghen v spise en goeden dranck//met
Ick loop voze/volcht ghy als een teideken//naer
Ledicheyt.

Wy sullen hem besteden sijn gheldcken//daer
Oft hyt al met ruysschen hadde gheronnen

De mensche.

Salder liefste lief die ick moet ionnen

Mijn ionse mijn vzeuche

Wellustich wesen.

Hey laet ons vzolijck sijn

Onwetentheyte.

Brenghes deen dander/siet daer is der heeren wijn

Ledicheyte.

En daer is een bancket

De mensche.

Dats al wel ghedaen

Wellusticheyte.

Laet begheerte tot sciencie buyten staen

Als hy wilt mach hy gaen/dats wt ick cloppe

Begheerte tot scientie.

Twerdt v al noch leet

Onwetentheyte.

Hy en past daer niet oppe

Waert hy met ons qualiick/ick blijf sijn bozgh

Ledicheyte.

Dien wijn heet niet voorzienich

Onwetentheyte.

Dien sonder sorghe

Ledicheyte.

Et van dit bancket/dit en muechdy niet veeten

Onwetentheyte.

Ja want tis cleenen smaeck van consten gheheeten

Twaer goet dat wy oock te puefelen begonsten

Begheerte tot sciencie.

Och die mensche heeft cleyenen smaeck van consten

Tis claechelijck ick behoefde hier wel hulpe

Best roepick mijn sustere/op dat sijt schulpe

Eert appelken int sijck valle/want het is rijp

Waer blijfdy industria vinnich int begriep

My doch assisteert//ende consoleert

Daer toe verneert

Industria.

Twerdt ghedeclareert

En gheerhibeert//daer ick om herwaerts ghinck

Tis al te goet voor eenen schoonen ionghelinc

Dat hy de kennisse van reyn consten leere

Hier breng
gen sy twee
sloopen met
wijne rû een
bancket/een
begeerte tot
sciencie blijfs
buyt/siens
de drocuich
na den mens
che/ge.

Hier coemt
industria
ghelijck een
Sibille ghe
leert na der
consten aere
by begeerte
tot sciencie/

Begheerte tot sciencie.

Isier comen
sy beyde by
den mensche
buitē tpiel
om hem tot
consten te
streckē/ ende
en gaen daer
niet in/ te
weten ins
dustria/te.

Ia sulck mensche wort sijns ghemoets een heere
Dus met snellen keere//gaet met ons hier van
Industria.

Sijt meester van uwen sinnen als een vroom man
Verwonderen en can// ick my ghenoech//niet
Van v onconstich werck
Begheerte.

Du alst is noch vroech//siet
Begheeft v tot consten/ eer ghy wort afsijwich
De mensche.

Maer segt my doch oft ick waer gheheel catijwich
Wat profijt soudē my de consten brenghen toe
Ledicheyt.

Qualijck eten/ drincken
Onwetentheyt.

Ia dat is twy en hoe
Want de consten seytmen sijn al vroeloos
De mensche.

Wie sou sijn hoofd daerom breken tis noveloos
Dats den rechten reghel/ mate en linie
Industria.

Neen hoorz tis een ghemeyn opinie
Van alle Philosophen/ dat sciencie
Oft Conste/ reyn sonder violencie
Den mensche **G**odlijck maect/ en dat de mensche
Door de sciencie/ naer sijns selfs wensche
Wert ghestelt als eenen constighen exemplaer
In de vergaderinghe vanden **G**oden claer
Houen de gracie der menschen verbreyt
Begheerte.

Is dit niet schoone
Ledicheyt.

Iaet/ tis een rustich seyt
Maer hoorz **P**orphireus disputacie
Onwetentheyt.

En **I**amblicus de accumulacie
Van woorden der consten soo sy segghen
Oft hoopen van sciencien wt te legghen
En is gheen salicheyt/ weerdt sijnde bepeereit
Ledicheyt.

Dus gheen ghemackelijcker dinck ter weerelt
Dan dat de mensche sy gherust wy en stille
Wellustich wesen.

Ja ia/de mensche mach doen synen wille
Hy mach consten leeren/oft hy macht laten
Begheerte tot sciencie.

Alle goede consten comen te baten
Den mensche/dien wy gheerne souden trecken
Industria.

Tot consten/en hem inden gheest verwecken
Sonder beulecken//wilt hy ons ghelooouen
Onwetentheyt.

De mensche en hoort v niet
Iedicheyt.

Hy nacht den doouen
Wellustich.

Wech/laet hem gheworzen
De mensche.

Dit spel ons hier ghebrack
Onwetentheyt.

Wy raden v mensche
Iedicheyt.

Hout altijd v ghemack
Onwetentheyt.

Onder Venus dack
Iedicheyt.

Ghy sijt wel gheseten
Tsoetste leuen is niet met allen wet en
Want alsment al ondersocht heeft int ghemeen
Soo en canmen nemmermeer tot eghen
Perfectheyt van eenighe consten ghecomen
Onwetentheyt.

Daerom Socrates den constighen vromen
Ghepersecuteert hebbende byna met liste
Alle consten/seyde dat hy niet en wiste
Die nochtans ghehouden worde ten inde
Dalder wiste/om dat hijt selue bekinde
Hypocrates schrijft dat de conste in haer
Proprieteyten is alte seer swaer
En de daghen van des menschen leuen//cozt
Iedicheyt.

*Nil scire se-
licissima
vita.*

*Idoc scio
quod nescio*

Hier met v ghenoech te kennen ghegheuen// wort
Dus blijft in sweretes ruste//met ledichede

Onwetentheyt.

En rust beyde v hoost

Ledicheyt.

Ja/ hout inwen vrede

Onwetentheyt.

He coemt dzinckt eens mede//die wijle ghy daer staet

Industria.

Ledicheyt/en ghy/sit oorspronck van alle quaet

Dwen raet//v daet//sal den mensche noch falen

Wellustich.

Hy laet schincken den wijn

De mensche.

In silueren schalen

Ick salt al betalen

Ledicheyt.

Maer tis int velt//ebbe

Den wijn is wt

De mensche.

Soo langhe als ick ghelt//hebbe

haelt van als/hout daer/hoe stady dus en siet

Wellustich wesen/singhende.

hoe langhe dat hier dueren sal en weet ick niet

De mensche.

Soo lief laet v stemnicken eens sijn//clincken

Onwetentheyt.

Ick ben weder hier

Wellustich.

Laet nu den wijn//dzincken

Met supcker/caneel/schoon lief tsal te bat door// gaen

Industria.

O mensche/mensche/siet ons doch eens van vooz//aen

En wilt van dit gheselschap nu verbaren

Begheerte tot scientie.

Want niemant en heeft daer wel met gheuaren

Als ghy haer den buyck niet meer en condt ghevullen

En v ghelt en goet faelgeert voozwaer sy sullen

W dan habandoneren tis haer maniere

Onwetentheyt.

Dats ten eenen gheraeyen

Loier langt
de mensche
vast ghelt
wt om wijn
te halen an
derweruen/
ende omwe
tentheyt die
haelt den
wijn en coet
terstont we
der.

Vedicheyt.

Tsa maect goet ciere
Mensche hoozt een voor al onder correctie
Als dese twee onder haer subiectie
V ghebracht hebben/en kennisse hebt van
Enighe goede consten/ten sal v dan
Niet ghenoech sijn/maer twaer van noode dat ghy claer
Alle goede consten leerde/want voorwaer
Sy hanghen deen aen dandere/dus eer ghy werct
Wilt ghy Rhetoricam leeren dit wel aenmerct
Soo moet ghy daer by Grammaticam leeren
En Dialecticam

Onwetentheyte.

Oft wilt ghy met eeren
Een Astrologus worden gheprobeert
Soo sult ghy moeten wesen gheinstrueert
In Geometria/en Arithmetica

Vedicheyt.

Soo dat die hem tot consten begheeft/sal (dats ia)
Hem stellen in Labyrinto/dwelck is thys
Van doringhe

De mensche.

Dus met sinnen confus
En wil ick met consten mijn sinnen niet quellen
Industria.

Ghy sult v int leste moeten daer toe stellen
Want soo langhe de mensche leeft int aertsche dal
Seyt Aristoteles heeft hy begheerte al
Tot scientien en dat wt der natueren

Onwetentheyte.

Eedt/drinckt/weest vpolijck/dits v deel sonder trueren
Mensche wilt altyt met ons accoo yden

De mensche/sittende oft hy verdacht waer ende haert
sijn ooghen op deen voze en op dander na.

Ick verstaen al v redenen wel en woorden
Die selue heb ick tot my voor goet ghepasseert
Soo langhe ick met v hebbe ghetriumpheert
Maer ghy en remonstreert/my ghelt/goet/oft pant
Dwelck is tgheheel fundament en onderstant
Van tsmenschen leuen/dus sit ick sonder moet
Tot consten begheerte tot scientie goet

Nota.
Dats den
natuerlijcke
treck ende
ghenegens
heyt die den
mensche ins
gheborē is.

*Ihier werdt
de mensche
wat tot con-
sten verweert*

**My seer verweert hy is welcomen hier
Begheerte tot scientie.
Dats noch goet bestier
Onwetentheyt.**

**Tis vooz ons alsen hier
De mensche.**

**Hem beghinick te ghelooouen in dit plaeyfker
Nu alst al gheslaghen is doorz de kele
Wellustich wesen.**

**Wellusticheyt
Ledicheyt.**

**En Ledicheyt
Wellustich wesen.**

**Costen vele
Wy en zyn niet te houwen met speck en moes
De mensche.**

*Ihier treckt
hy wt sijnen
boesem een
siluere scha-
le ende geeft
se Onwete-
rheyt om
noch wijn te
halen.*

**Tsa haect ons noch wijn op dien silueren croes
Daer en sit gheen ghelt meer ick moet vercombienen
Wellustich wesen.**

**Alst ghelt al wech is en suldy ons niet dienen
Want wy en hebben vooz v niet/ghy sijt misraect
De mensche.**

**Ontbeyt/wat segdy daer
Onwetentheyt.**

*Ihier brengt
Onweten-
heyt de wijn
en sette sijf
op de tafel
neder.*

**Dat ghy v vzolijck maect
En smaect/vanden besten wt een volle vat
De mensche.**

*Ihier valt
de mensche
op sijn een
hant in sla-
pe door veel
fantazien.*

**Laet my met ghemake ick moet rusten wat
Den slaep/den wijn/droomen/en fantasien
My al no bestrien
Wellustich wesen.**

**Nu ick moet my lijen
Met een cleen verbljen//want ten sal hier niet sijn
Ledicheyt.**

**Tsa wy w illen ons nu gaen dzincken heel sijn
Soo gaen wy vzolijck duere/en laten hem daer
Industria.**

**Vreesse vooz armoede senden wy hem best naer
Nu hy rust/oft die hem const meer verweecten saen
Begherte tot scientie.**

Tot consten soo hy menighen heeft ghedaen

Hy sal noch verweert worden ick bens vzoedere
Saen wy sustere

Industria.

ICK volghe vzoedere

Al der consten ter eeren doen wy ons beste
Wellustich wesen.

Siet daer dats dieste// ick breng v de reste
Nu hier en is gheenen wijn/en tghelt is wte
Daer en is niet met allen meer int schuyte
Vzuecht oft cozagie/dies ick den man// plante
Die wjle hy slaept/ick sticke my van// cante
Ledicheyt.

Wy oock/maer niet verre van hem/volgt mijn caetken
Onwetentheyt.

En sijn wy oock niet een amozues paerken
Onwetentheyt/en Ledicheyt/die ons spelden
Men de boze/wy en souden niet veel ghelden.

Vzeese vooz armoede/een smet met sijnen hamer op den
hals.

Hoe luechdelijck//vzuechdelijck// isf nu int groene
Te wandelen//te handelen//daer eere aencl eeft
My is een cloeck//versoeck//nu belast te doene
By hem slecht//die niet recht//sijn sinnen en gheeft
Tot conste//dooz ionste//maer hem ghestelt heeft
Tot ruste//met luste//in siverelts pziel
Dus gaen ick vzy//hem by//gheluck hebs deel
Onwetentheyt.

Nu ontuallen/my allen mijn spillen gheheel
Siet vzeese vooz armoede noyt sulck iamere
Coemt hier oock gaende
Ledicheyt.

Met sijnen smehamere
Daer sal hy den mensche met verwecken meenen
Onwetentheyt.

Ia tot consten/dit schiet my tot in mijn teenen
Want vzeese vooz armoede seer veel vermach
Ledicheyt.

Wy hebben dna kijcken
Vzeese vooz armoede.

Slaept ghy nu inden dach
O mensche schaemt v dies en weest bescheyden

Hier sit de
mensche als
leë en slaeps
ende is als
wech maer
vzeese vooz
armoede cōs
hem wecken
met sijne ha
mer.

De sinner
tes witeyke

Hier come
hy by de mē
sche ende
maet hem
wacker.

Den dach is ghemaect oin constich te arbeijden
 Tot wercken van eeren/en om rusten den nacht
 Dus hebick mōnen smehamer met ghebracht
 Die een groot verwecksel der constigher sinuen//is
 Hy heet Genautheyt/daer therte vol minnen//is
 Sal dedel conste byngghen haren last//cleen//met
 Want/al sinedende soo wortmen vast//een//siet
 Mensche een dinck moet ghy vooz al//siet//weten
 Wie niet constich en arbejdt/en sal//niet//eten
 Dus ontwaect/ontwaect/en rust wt uwen slape.

hier staet
 hy stijf ende
 maect hem
 wacker.

De mensche hem oprichtende verbaest wesen-
 de door
 teloppen vanden hamere.

Nu als ghy my ghenaect/ancet ick daer in rape
 Vreese vooz armoede constich/behendich
 Met uwen hamer weet ghy my inwendich
 Ick sal v de daghen mijns leuens ghedinken
 Onwetenthey.

Hy soude v eenen dinckpenning schinken
 Maer daer en schuyt gheen duymeruyt/dus gaet banen// nu
 Vreese vooz armoede.

hier staet
 hy noch eis
 om dat hy
 sijnder ee
 bar ghe-
 dencken sou
 de ende gaet
 in.
 hier valt hi
 weder in sla-
 pe.

Deyft om my/niet meer en willick vermanen//v
 Den verstandighen is haest gheseyt ghenoech
 De mensche.

Jaet/ ick moet noch wat rusten
 Ledicheyt.

Rust tot mozghen vroech
 Onwetenthey.

Dats een door/wie coemt ons nu hier noyt meerder spūt
 Ledicheyt.

Wat vremder factsoen
 Onwetenthey.

Tis den bequamen tijt
 Die ouer al doet clincken der vreechden tromme.
 Den bequamen tijt.

De mensche slaect in swereits ruste/waer omme
 Ick tijt tot hem gaen/door der liefden beuel
 Die my minlijck ghesonden heeft met haesten suet
 Om hem te verwecken/tot consten prōsweerdich
 Mensche verbljdt nu/ en maect v veerdich
 Om goede reyn Consten te leeren/tis noot
 Hoozt/hoozt/ick vercondighe v een bljshchap groot

hier sloot
 hy op de stel-
 lagie met sij-
 nen stocke/
 ende daer na
 coemt hy hē
 by met ee-oz
 logie in tē
 haer.

Siet den bequamen tijt vzy van makken
Ten is gheen noot te rueren mijn conditien
Want sy sijn al kenlijck ghenoech publijsche.

De mensche ontspringhende.

Bedel Rhetoijcke//de soete Musijcke
Doet ghy verwecken/en constich flozeren
Sghelijc coemt ghy my oock consoleren
Ghy verwect my seer tot constien vylent loiale

Edelen bequamen tijt principale
Met den stock der voorzichtigheyt/maer ick moet
Siet noch weynich rusten/want tis hier soo soet
Ghy doet//mijn herte bloet//tot constien berueren
Maer den vacca verwinnt my noch
Onwetentheyt.

Nu gaet door flueren
Met wven cicrate/in ander contreyen
Den bequamen tijt.

Neen/ick blijue hem by
Lidicheyt.

Hy en wilt niet scheyen
Onwetentheyt.

Wa hy en let ons niet
Lidicheyt.

Siet/ons naect veel gheweens
Onwetentheyt.

Tis de Liefde/die coemt haer verthooghen eens
Maer sy en sprekt een woordt niet/goet oft quaet

De mensche met verwonderinghen opsiende/En ghesien
sten der liefden ontfanghen hebbende.

Schoonen dagheract//S reyn gulden saet
Claer wt ghelesen
S troost toeuerlaet//daer mijnen sin toe slaet
Souen al ghepresen
Aderen en pesen//trecken tot desen
Lichte/wat sals gheschien
S wat macht wesen//vzucht is gheresen
In my/door dit bespjen
S inghelijck engien//ick verwonder van dien.
Lidicheyt.

Het was de Liefde

De mensche
richt hehier
op verbaest
wesende ens
de hem eens
sinde seyt.

Hier valt hi
weder op
sijn een hie
in slape.

Hier blifse
de bequame
tijt op deen
eynde staede
buyterpriecel

Hier vers
shoogt haer
de liefde
met ee licht
haer kinder
Fens by
haer seer
lijelijc ens
de gaet maer
nietlijc we
der in/de ml
sche daer de
staerhz ont
springhede
verwondert
sinde ende
opsiede, seyt

De mensche.

Sch mocht ickse noch eens sien
Therte is my ontfteken ick en weet niet hoe
Onwetentheyt.

Dats verlozen bouthen
Iedicheyt.

Shy coemt daer noch wel toe
Sy heeft v tot consten verweet / dat weet ick wel
Onwetentheyt.

Maer consten te leeren / en is gheen kinder spel
Dus en weest v daer met niet moeyende
Ja Cicero selue / een ouerbloeyende
Fonteyne der Consteu / siende daer in gheen
Eynde te sijne // heeft de consten gheacht cleen
Soo Valerius en Horatius schrijuen
No worden de woorden ende motijuen
Van Grammatica gheacht en dan versmaeyt
De mensche.

Hier leyt hy hem weder gerustelijck neder. Shy segt my soo vele / dat my thoost daer af draeyt
Dus rust ick noch wat / en ligghe neder // hier
Onwetentheyt.

Wel wel / onbeyt / wat verleent ons God weder // hier
Dit spel wilt noch wonderlijck loopen af
Begheerte tot scientie.

Hier comen wt / Industria Des gheerte tot scientie / eere en profijt hebbende die boecken hy haer. Die selfste boecken die Rhetorica v gaf
Bewaert die doch wel om nu te thooghen
Den mensche / die verduyf stert sijn de ooghen
Hy sal hem verhooghen // gaen wy tot hem tis tijt.
Eere / een vrouwelijcke personagie nettelijck ende heerlijck
verciert.

Wel / inden name des heeren ghebenedijt
Industria.

Gaende. Volcht Eere / en profijt
Begheerte tot scientie.

Ons vrienden lief en weert.

Profijt / ghelijck een Coopman costelijck met een gulden
ketene inden hals.

Sheerne beminde
Iedicheyt.

Mijn herte begheerte

Om weten wat volcks daer coemt in dien pat//gaende

Onwetentheyt.

Sy sijn al goet om kennen blifft wat//staende

Tis Industria seer cloeck van inuencien

Tedicheyt.

En begheerte oock tot sciencien

Met Eere en Profijt/wat sal hier wt brocken

Onwetentheyt.

Die sullen twinciken wt der ghaolten locken

Dat dozst ick wel wedden sy sien te minlijck

Eere.

O menschelijck saet

Profijt.

Berstandich en sielijck

Berblift door ons coemste/en wozt verwect

Tot alle goede consten

De mensche.

O vzienden ghy treect

De ooghen mijns verstants open die onvry//sy

Want radinghe en ontradinghe coemt my//by

Maer noyt en ben ick verwect dus seere

Tot Constn/ick en veracht v nimmermeere

O Eere/Profijt/ghy spant constich de croone

Tedicheyt.

Al duncken v de Constn schoon bouen schoone

Ghy en kentse noch niet dus siet wat ghy voortstelt

Onwetentheyt.

Ghy en weet niet wat aerbeyt ghy aen ueerden selt

Al meent ghy dat by haer vruecht te rapen//is

Eere.

Ghy weet wel dat de mensche gheschapen//is

Tot constich te wercken/als die hopende ducht

Profijt.

So den voghel ghemaect is om vlieghen ter lucht

En ghelijck den visch ter zee om swimmen

Tedicheyt.

Maer dace staet gheschreuen/wie hooghe wilt clemmen

Soect den val/dus weest gherust leeft vzedelijck

Eere.

De mensche is van Godt ghemaect sos redelijck

So edelijck/wijs/subtil/van verstande cloeck

Loier sijn sy
eerst by den
mensche.

Loier werde
hy verwect
meer dan te
dozen/siede
eere en pias
sijt.

Dat hy met een constich/ diep sinnich ondersoech
Van Onwetentheyt en Ledicheyt moet scheyden
Profijt.

En hem tot alle goede consten bereyden
Shelickmen eenen lusthof constich en playfant
Gereyt/en daer in schoon bloemkens der eeren plant
Dus opent v verstant
Eere.

Ja mensche wellustich
Profijt.
Conste maecht den mensche
Eere.

Tot eeren rustich
Profijt.
Conste is profijtelyck
Eere.

In haer voortstellen
Industria.

Constich de hemelen Gods eere vertellen
Soch vercondicht ons opelijck dat firmament
De wercken sijnder handen constich excellent
Sept de Psalmist/met sinnen onghestoozt//hoort
Begheerte tot sciencie.

Den Psalm
Celi enars
ranc. xvij.

Den eeren dach settet den anderen dwoort//voort
En den eeren nacht constichlijck onderwist
Den anderen die conste
Profijt.

O mensche dus rust
Niet uwen slape/meret met herten goetionstich
En leert aen de wercken Gods/hoe constich
Sy al ghemaect sijn/siet die eens wacker//aen
Eere.

Ja die schoon bloemkens
Profijt.

Die inden acker//staen
Int midden des Somers volder eerlijckheyt
Eere.

Soo dat Salomon dooz al sijn heerlijckheyt
In yet//siet//niet//verciert was/als een van/desen
Onwetentheyt.

Ghy segt waer//maer//naer//dat ick oock can//lesen

De mensche danst best na/soo ledicheyt vooz//ghypt
Ledicheyt.

De consten sijn al met veel onrusten vooz//scrjpt
Soek eermen sulck spooz//grjpt//vallet al te lanck
Onwetentheyt.

W ionghe sinnekens souden sijn veel te cranck
Tot der consten bedwanck//en exercitie
Ledicheyt.

Wonderscheyt alder dinghen/en iudicie
Is al te lastich/dit bedinckt//vyy//heel
Onwetentheyt.

Ja als ick conste eens noeme/het crinckt//my//heel
Mensche wy weten vanden rancken/ons gheloost
De mensche.

W Onwetentheyt en Ledicheyt/ghy berooft
Mijn sinnen van alle goede consten/nochtans
Als ick pepse dat soo veel edel wjse mans
Hier vooztijds dedel consten hebben groot//gheacht
Soo wort ionste my inden gheest ter noot//ghebracht
Om constich tsijne/dus daer toe ick my spoede
Ghedachtich wesende/vreese vooz/aermoede
En Eere/Profijt/dus weest ghy ston/en swijcht
Industria.

Eere en profijt
Begheerte.

Men met consten vercrjcht
Ledicheyt.

Wy en halen hier niet
Onwetentheyt.

Twerdt ons benomen
De mensche.

Dus vriendekens ghy sijt my al seer wel comen
Want v soetheyt my tot consten seer verweckt
Ledicheyt.

Hoe behaecht v datte
Onwetentheyt.

Ja dat my qualick becht
Ten baet niet gheghecht//ick duchte tsal vuylen//al
Ledicheyt.

Wy willen hoozen en sien/wat hier schuylen//sal
Lijcht hy volcht haer/en gaet wt sweerelts ruste

Hier staet
de mensche
op ende doet
honor/ en
de gaet wt
sweerelts
ruste.

Begheerte

Begheerte tot sciencie.

**Hier volcht
hy haer lie-
der ghe-
lichlijck.**

Mensche volcht ons na

De mensche.

Sheerne met luste

Waer dat v belieft in alder sullicheyt

Begheerte.

**Hier stellen
sy hem in
eenen ver-
cierden serel
voor hem
staende een
cantoer met
syde behan-
gen / ende sy
gheuen hem
haer boeckē**

Rust v nu dan inden stoel der goetwillicheyt

Soo moecht ghy constlich worden met volheerdicheyt

Eere.

Schoon wtsprake

Profijt.

En constighe rechtueerdicheyt

Dese ons boecken schincken wy v principael

Industria.

Gewaert die doch constlich

Eere.

Voor een memorjael

Peccelen Orientael / die v ommer // helpen

Begheerte.

Wy sullen ghewillich uwen ommer // scilpen

Neemt oock mynen boeck / Redene van wortent heyt

De mensche.

Hoe heet dit studoo?

Industria.

Gheen vermetentheyt

Want een constnaer mach hem seluen niet prisen

Begheerte.

Dit can ons Salomon seer constlich bewisen

Segghende / laet v eenen anderen gront // siet

Louen en prisen / maer ws selfs mont // niet

Op dit studoo? hebben Doeten / Artisten

Mercurialisten

Philosophen / Propheten / en Juristen

Die oyt conste wisten

Oratueren en oprechte Componisten

Eenmoedelijck / en vzedelijck ghestudeert

Industria.

Dies sy als constnaers hebben ghedomineert

En ghereclozeert // als listighe bloemen

Den bequamen tijt / vast by den mensche blijuende, hem slichtende,

vermanende den tijt waer te nemen,

De mensche

**Hier stu-
deert hy int
een boeck
voor / ende
int ander
na.**

O mensche en wilt my doch niet versoemen
No ick by v ben neemt mijnder constichlijck waer
De mensche/studerende inde dry voorschreuen
boecken seyt:

Als ickt al ouermercke/soo vindick dat daer
Niet ter werelt behendigher//en is
Dan de mensche/ofst oock allendigher//en is
Want alle dieren onder den hemel int sijn
Netter naturen seer wel te vreden sijn
Maer de mensche moet althijt voozder soecken
Wat wil ick my dan tot consten vercloecken
Tvalt my alte swaer/en mijn hoost is cranck

Wien danck oft ondanc

Ledicheyt.

Dats den rechten ganck
Hach/hach/hay/tis den sanck//daer ickt naer hake
Industria.

Och daer en is gheen liefde/dat is de sake
Waer liefde doch hier/dat sy ons gheriefde
Den bequamen tijt.

Vriendekens verblift v/ick sien de Liefde
Sp haer alder heerlijckste/vliet wech/boos ghespuys
Onwetentheyt.

Ja tis hooch tijt/want wy vinden den weert hier thups
Heel confuys//gaen wy ons buys//drincken van spijte
Ledicheyt.

Adieu ghy//en wy//schelden deen dander quijte
Met cleynen iolite//moeten wy liefde vlien.

Eere.

Noyt en heb ick de Liefde dus heerlijck ghesien
Ick verwonder by dien//want tgheeft al sinlijckheyt
Profijt.

Haer bozstkens heeten wijsheyt/haer cleet minlijckheyt
Haer croone ionste soet/vol confortacien
Sy haer claerschinich/tgroot licht der gracien
Wel moet de mensche varen/die liefde gheloost
Begheerte tot scientie.

Den heylighen gheest rust minlijck op haer hoost
Want als Plutarchus opelijck declareert
MUSICAM DOCET AMOR Liefde ghelaudeert
Verweert den gheest des menschen tot alle consten.

De mensche
noch al neer
sich stude
rende.

Hier valt hi
weder op
sijn een hân
neder opt
studoos en
leyt de boec
ken op deen
syde.

Loier vers
soocht haer
de Liefde
weder heers
lijcker dan
sy oyt gedaen
heeft/om de
mensche te
meer tot con
sten te vers
wecken / en
heeft ooc by
haer gheer
tich labeur/
die haer
volcht mee
synê spacye
inde hant.

Bryde int

Musica pro
artibus nã
muse presũ
artibus..

Erasm. in
Chiliad.

En is een meester vol opzichter ionstien
Van alle constien/die onwetentheyte verdriest
Socrates in Conuivio Platonis schrijft
Dat den gheest des menschen in het lichaem bedeckt
En inghesloot sijnde/Aldermeest wordt verweckt
Tot alle eerlycke constighe dinghen vry
Door dopzichte Liefde/alleleens oft hy
Wt eenen slape verweckt worde/want
De Liefde doorsoect alle dinghen triumphant
Bion die seyt daer / in Bucolicis claer
Ick ben ghetuyghe/dat ick de consten voorwaer
Noyt ghesien en hebbe/sonder de Liefde soet
Industria.

Groot is de Liefde
Begheerte tot sciencie.

Hy haer is alle goet
Haer kinderckens heeten die sy brengh mede
Industria.

Sheduerighe trouwe
Begheerte.

Broederlycken vrede
Fonteynkens der constigher oueruloedicheyt
Eere.

Haer cranstiens heeten Keynicheyt/Saechtmoedicheyt
Die seer constichlyck haer hoofte verciereu
Profijt.

Shenulochten van kroostiens/en schoon Violieren
Noyt sulck constich oft lieflyck vertooghen
Industria.

In haer handekens tacckens van Christusvooghen
Deen heet lanck leuen/en dander weluaert
De Liefde/comende by den mensche,hem verweckende
aldermeest tot consten.

hier coemt
de Liefde
by den men-
sche / hem
aenroerde
ende nopent
de met groo-
ter blyscap-
pen/doende
haer reue-
rencie/seer
oortmoedich
lyck haer
voeren cus-
sende/ &c.

De mensche ontwaert/vreucht vooz yemant el/baert
Laet wercken den gheest/doet de ooghen open
Wd redelycks verstants

De mensche/seer verwondert sijnde door de schoonheyt ende
minlicheyt der Liefden, valt met grooter ootmoe-
dicheyt op sijn knien.

Met opzichter hopen
Shelooue ick dat ghy alle dinghen vermuecht

Noyt

Ropt en was mijn siele dus seer verheucht
O Liefde tis v deucht//dat ghy miralijck nu
Tot my coemt/ ick behoorde te comen tot v
Maer tis een out segghen/ ende het wel ghelijck
Hoe edelder hoe ootmoedigher/ soot hier blijkt
Ick en ben gheenfins/ den riem van urwen schoene
Weerdich te ontdoene

De Liefde/ den mensche goedertierlijck opnemende, hem stellende
in synen setel daer hy voor in gheseten heeft.

De bloemkens int groene
Staen nu int saepsoene// auont en noene
Sghelijcks sijt ghy nu lustich in ws leuens fleur.
Om consten te leeren/ met ghehertich labeur
Die ick v selue brenghen/ en niet en sinde
Met sijn spaeye gheheeten goet inde
Want ist inde goet/ al goet/ dits tyncipale

De mensche/ neerstich studerende, in liefden
ontsteken sijnde. 1

O Liefde al waer mijn herte van stale
Soo soude ghy dat dooz v soetmondighe tale
Tot consten trecken
Want ick in v dupuen oochskens altemale
Hale/ mijn voetsel/ O vriendelijck ontwecken
Ick moet ontdecken
Al mijn ledkens wil ick tot consten recken
Sonder beulecken// welcomen sijt ghy// my
Sghertich labeur/ nu liefde is by// my
Soo ist my al soet/ hoe dat ick studere

Sghertich labeur/ een statelijck man ghelijck een vroom
arbeyder met een spaeye in de hant, ende heet
goet eynde.

Wier liefden ick altijd obediere
Ter eeren al dedel consten/ dooz liefde reyn
Profijt.

O edel constich gheest
Sghertich labeur.

O princelijck greyn
De duecht der liefden wilt int herte sluyten
Profijt.

Wy sullen v declareren haer virtuyten
Die in haer spruyten/ dooz haer/ en wt haer

De Liefde
den mensche
opnemende/
ende Gheer-
tich labeur
neuen hem
stellende.

Ghehertich labeur.

Sy is lanckmoedich/vriendelijck/altijt danckbaer

Sy verblijt haer vander waerheyt/en eeuwich sal

Profijt.

Sy verdragheth al/sy gheloouet al

Sy hopet al/sy lijdet al/sonder haet

Ghehertich labeur.

De Liefde blijft/nimmermeer sy en vergaet

hoozt en wel verstaet

Den bequamen tijt.

Nu na der liefden raet

Met ghewilligher daet/volcht haren re ghele

De mensche.

Ghy staet op mijn herte als eenen seghele

O claren speghele//nu onuerborghen

Als ick liefde hebbe/waer voor wil ick sozghen

Den gheest is ghewillich tot consten verfraeyt

Och mocht ickse nu eens sien/soo waer ick ghepaeyt

Ick hebbe van Constn so veel duechden ghehoort

Maer noyt te recht ghesien

Industria.

O maect troost/consoort

De mensche.

Dooz dat woort//brandick in liefden gloedich als vier

O liefde/liefde

De Liefde.

Loiet salmē
roogē dwelc
liefde doen
sal/een seer
schoon figu
re/ende dat
van de seuen
vry consten/
elck conste
hebbende
haer werē
fende in-
strumens/
Rhetorica
in hoochste
verheuen/
een licht in
de hāt/ende
eenen gulde
boeck/ in
alder hooch
ste geschre-
uen de seue
vry consten.
Gramatica.

Mensche sietsē hier

O begheerte wort vervult/wilt my betrouwen

De mensche die figure aenshende.

Och mijn ziele verblijt dooz dit aenschouwen

Van verwonderinghen en weet ick wat segghen

Begheerte tot sciencie.

Den sin daer van salmen v claerlijck wt legghen

Siet hier de seuen schoon bloemen bloeyen//lustich

De Liefde.

Daer alle goede consten wt vloeyen//rustich

Grammatica wesende dbeghinsel dan

Van alle consten/welcke is een conste van

Wel te spreken/en te Orthographieren

Industria.

Een seer edel conste

Begheerte

Begheerte tot scientie.

Weerd't om lauderen

Want/sonder Orthographie/en wel schryuen

Soude Gods woordt ten eynde verdonckert bliuen

Sy hout alle consten sterck in memorien

Schryftuere/Poësie/en historien

Ja en al dat de letteren oꝛconden

En dees goede conste is eerst gheuonden

In Grecia by Prometheum hooghe gheacht

Den Senatueren tot scoomen eerst ghebꝛacht

Van eenen Crates Mallotes ghenaeamt

Ghesonden van Attalo

De liefde.

Wt Ionsten versaeamt

Hoo sit Rhetorica int hoochste om leeren

Eere.

Op wiens clederren staet gheschreuen met eeren

Een reyn conste bouen allen consten goet

Profijt.

Want sy alle consten middelijck deelen moet

Van haerder soetheyt/vol alder pꝛijswerdicheyt

Industria.

Sy onderscheydt onrecht/ en rechtueerdicheyt

Een spiegelijcke claerheyt/ een licht der werelt

Begheerte tot scientie.

Sy doozket het goet/vol duechden bepeerelt

Emgozdt met het leuende woordt/dwelck eeuwich staet

De liefde.

Dus Rhetorices conste niet en vergaet

Want de hemelsche Seraphinnen hier bouen

Godt met deser consten in eeuwichheyt louen

Roepende loslijck heyligh/heylich/heylich

Is de heere ons Godt

Den bequamen tijt.

Sy maect den wech veylich

Tot kennisse te comen van al Gods wercken

Ghehertich labuer.

Sy doet ter werelt de eere Gods verstercken

Want ter Gods eeren is sy eerst gheordineert

De liefde.

Sy speculeert/exhibeert/proseert/componeert

Rhetorica.

Sy vermaent/sy leert wijselijck en sy sicht
Eere.

Loffanghen/Psalmen
Profyt.

Heeft sy constich ghedicht
Sy hout mate in al/sittende opt vrye
Den bequamen tijt.

Want sy is schimp vry/dorperheyt/heresie
Sy can den bant des onvreedts manierlijck/breken
Ghehertich labuer.

Sy can wel persuaderen
Begheerte tot sciencie.

Vercierlijck//sprecken
Gemint van Cicero/want hy verhefste meest
Industria.

Die een Dochter is vanden heylighen gheeft
En van alle goede consten de fonteyne
De liefde.

Logica. Logica oft Dialectica seer keyne
Is een edel const om te argumenteren
Begheerte.

En affimeren//te diuideren
Om discerneren//de lueghen vander waerheyt
Van Aristoteles ghestelt in haer claerheyt
Niet naer yemants wille/maer sonderlinghen
In de reden beuonden van allen dinghen
Ter Gods eeren varende oock haer ionse
De liefde.

Arithmetica Arithmetica/dalder eerste Conste
Onder scientias//Mathematicas
Begheerte.

Des ghetals/en der deylinghen rechten pas
Siemen oock eere moet ouer hoop//bieden
Haren lof is groot/seer dienlijck den cooplieden
Die rechtuerdich sijn/dese haer soetheyt riecken
Eerst gheuonden Pithagoram in Griecken
By de Latijnsche bracht door Apuleum siet
Demensche.

Met grooter begheerten hoor ick naer dbediet
Want al om hoozen wtmemende schoon//is
De liefde.

Musica/eenen soeten hemelschen thoon// is
Want dinghelen gheuen met lof/sanck/eere/pris
Den alder hoochsten

Musica.

Industria.

Die alleene is wijs
En daer om de Psalmiste ghelijck/wel
Segghende/eert/danckt den heere met **Musich**//spel
Wilt met trompetten sinen lof vermanen
Met tamboeren/Psalteren
Begheerte.

Herpen/Organen
Musica is een conste van constich eerlijck
Te spelen/te singhen/ter Gods eeren heerlijck
Ja soo crachtich/dat sy den viant verwint
Obleeck aen Saul

De liefde.

Dees goede conste wordt bemint
Van serpentes/dieren/voghelen/en menschen
De mensche.

Mijn siele moet der edelder consten wenschen
Ongheviolent te bliuen midts haerder duecht
Begheerte.

Natuereelijck de natuere in haer verhueche
Want/sy ghelijck der natuere also
Seyt **Boëtius/Psidorus/Guido**/
Sy is een lampe der kercken/der vzeuchden wech
Eerst ghenonden/by Tubal/sonne van Lamech
Donderscheyt der thoonen weerdich gheexalteert
Heeft **Pithagoras** gheelicieert
Wt den nacht der hameren met sinantien

De liefde.

Geometria leert van distantien
Ghewichten/linien/formen/grootheden cloeck
Industria.

Geometria.

Metinghen/oft daensien van vers/doo; haer versoek
Sijn vonden alle constighe instrumenten
Die met water/wint/niet om verienten
Oft met ghewichte gaen/ in haer rechte percken
Seer behendich/en constich/ghelijck huer wercken
Muelens/brugghen/organen/waghen/spieghelen
Profijt.

Schile

Schilderijen/met haer constighe zeghelen
Welcke sijn reghelen// en boecken der leecken

Eere.

Mer Gods eeren/ dblijct by sulck waer teecken
Duecht/eere/lof/prijs/werdt haer toe gheleyt
Eerst vonden van Euclides vader soomen seyt
Van Hippocrates

De mensche.

Lof Geometria

De liefde.

Astrologia.

Astrologia//oft Astronomia
Leert seker regulen

Begheerte.

Constich/waer duere

Men considereert s hemels loop/en natuere
Met oock de hoocheyt/en grootheyt van tfirmament
De reuolutien des iaers maect sy bekent
Conditien der menschen/generatien
Der sonnen/der manen pronosticaten
Der sterren/en der planeten conditien
De coniunctien/oppositien
Siet tot behoef der menschen principalijck
Ter Gods eeren/ weet sijt al medecijnlijck
Specialijck/wijelijck te belegghene

De mensche.

Daer gulden woorden af waren te segghene
S ick en wist eerst niet wat consten dat//was

Industria.

De Grieken segghen datse vonden heeft Atlas
De Hebreeusche(als Josephus seyt)schrijven
Dit toe Abraham

Begheerte tot scientie.

Daer meer ander by bliuen
Maer is gheillustreert van Ptholomeus
Een conste loflijck

De liefde.

Coemt David/Syphus
Met v soet Musich spel/en hulpt ons louen//saen
Al dese goede Constien

Eere.

Die te bouen//gaen

In edelheden//alle schatten der eerden

Profijt.

Lof alle consten goet

De mensche.

Seer groot van weerden

Industria/Begheerte tot scientie

W b. danck ick door die assistentie

Men my bewesen/want ghy tot consten//my

Hebt seer verweect/en v vol ionsten//vry

Bequamen tijt/ooch vrese voor armoede

Die my meer verweect heeft tot alle goede

Consten/ooch danckick v die sijt de kernnen

Eere/en profijt/ghy schoon gulden lanternen

Hebt my noch meer verweect door gheriefticheyt

Maer bouen al/ soo gaet de groote lieflicheyt

Van v liefde/ o Bruyt vanden heylighen gheest

Ghy hebt my tot consten verweect aldermeest

Door des gheests inspiratie vierich

Slicht der gratien/Bloeme violierich

Ghy doet vzeucht balsamierich/mijn sinnen/winnen

Ick moet v voor alle Soddinnen//minnen

My van binnen// kinnen/heel tot consten verweect

Lof alle goede consten/hier loflijck ontdeckt.

Industria.

Lof peerlen perfect

Den bequamen tijt.

Weerdich om noemen

De liefde.

Lof seuen schoon/reyn soetquerighe Bloemen

Iuechdelijcke/iuechden/al hier present

Edel consten/wiens lof wy niet en versoemen

Fluer alder minlicheyt/by de wijse bekent

Duecht/vrede sy v door Gode omnipotent

Excellent//eminent//syt ghy/en ongheschent

Eere.

Dit int herte pzent

Profijt.

En weest vry van ghetruere

De mensche.

Prooyt mijn daghe en sach ick schoonder figuree

Lustich bouen maten/soet als huy mach raten

Seer verweect.

Meer verweect.

Causa finalis.

Noch meer verweect.

Causa efficiens.

Solutio.

Aldermeest

verweect.

Amor agis

intellectum.

Ghelijk eenen bo o ingaert vol schoonder granaten
Tot minder baten/ ick my ionstich quite
Met appetijte//met grooten vlijte
En met solijte//gheue ick my alleen
Tot Consten goet

De liefde.

Soo doet

Begheerte tot scientie.

Want de conste is een
Wijsheyt/en kennisse sonderlinghen
Industria.

Van menschelike en hemelsche dinghen
Schoonder dan de sonne/daert goet van spreken//is
Begheerte tot scientie.

Tgout by kennisse der consten ghelicken//is
Als cleyn sandt/en t siluer wordt gheacht van weerden
By alle goede consten/als sijn der eerden
Want kennisse der Consten sijt dies vordere
Is van alle goet een heylighe moedere
En eenen ontallicken schat voor den mensche

De liefde.

Den welcken dien ghebruycken worden te wensche
Deelachtich der vrientschappen van Gods maestsejt
Ghehertich labuer.

O reyn consten dierbaer

De liefde.

Daer om Seneca sejt

Te sijne eenen die constich speculeert//daer
Oft Godt in t mensch elijck lichaem ghelogeert//waer
Gheinspireert//clær wordt hy vanden vadere
Des lichts/vanden welcken siet algadere
Die go ede ghiften comen/om sijn selfs ionstse

Profijt.

Die ooghen des heeren bewaren de conste
De heere kent de sijne/wie recht/oft crom//laet
De mensche.

Hy wordt wijs/Constich/die met wijsen om//gaet
Dus ter Gods eeren volch ick ws ghebods//leere
Eere.

Die in alle const en/ionstich soeckt Gods//eere
Hier/en namaels hy wesen ghebenedijt//sal

Shehertich labuer.

En crijcht weluaert

Begheerte.

Lanck lenen

Profijt.

Eere/profijt//al

Dwelck is daenschouwen van tsoet/schoon/lustich//reyn

Menschijn Gods/wt ghenaden/edel rustich//greyn

Dus oock andere/tot consolatiën//sichte

Industria.

Doo: sghuefts instorten

De liefde.

En der gratiën/ licht

Daer liefde is/ moet liefde haer duecht//baren

Begheerte tot scientie.

Fraey minnaers die in consien oyt verhuecht//waren

Reyn Violieren/ neemt toch dit verthooghen//wel

Industria.

De liefde/ter liefden

Begheerte tot scientie.

Is Christus ooghen//spel

De liefde ist al/wien dat oyt giefde//siet

De liefde.

Dits exemplaerlijck/want/God is de liefde//siet

Wiens ooghen al doozien/met verlanghen//tsamen

Wilv/de Liefde/namaels ontfanghen//Amen.

Personagien vande Prologhe.

Succoers des lants.

Troostelijck behulp.

Ghemeyn hanteringhe.

Succoers des lants / Een rustich schipman met silueren schuyfelet in-
den hals ende een compas in die hant gheheeten sorchuuldicheyt.

Onder alle natiën van volcke soo zijn

Ons oozboozlijck en profijtelijck aldermeest

Wedel Coopliden/werdich te drincken den wijn

Wt gulden vaten na der waccheyt gheest

Siet ick ven Succoers des lants menschen niet en vreeft

Rechtuerdighe coopliden kennen mijn compas

Dwelck heet sorchuuldicheyt

Troostelijck behulp/ Een voerman op sijn ouerlants ghecleet met een
menroede in die hant en heet blijde bootschap.

Wy die daer is/was

En comen sal warachtich/dats Godt almachtich
Wil die rechtueerdighe coopliden eendrachtich
Thoochste gheluck tonnen/ bidick met luse
Als Troostelijck behulp die selden ruste
Met mijn menroede blijde bootschap ghenaeemt
Succoers des lants.

Wy sijn ionstich versaemt

Troostelijck behulp.

Tis recht/want/wel betaemt

Hier daermen siet Rhetorices conste//croonen
Dat wy souden liefde/en ionste//thoonen
Rechtueerdighe coopliden/die elck eere gheeft
Soo warachtichlijck als mijn ziele leeft
Sijn sy ons ozboozlijck dits oopt claer beuonden
Maer al souden wy twee gherne veruonden
Die ozboozlijckheyt der Coopliden vrient eerbaec
Ens ghebreect noch een bloeme gaen wy by haer
Siet sy staet daer/wiens winckel heet neringhe
Succoers des lants.

Godt gruet u schoon lief

Troostelijck behulp.

Ghemeyn hanterin ghe

Ghy die kent der Coopliden compaenghe

Ghemeyn hanteringhe/ Een stareljcke vrouwe staende voor
eenen winckel verciert met tapisserie.

Constige Schudeerje/Tapisserie

Taken/boorduerwerck/ghebreyt werck/wel verstaende

Al dat ghemeyn hanteringhe is aengaende

Dit ben ick onslaende al metten vromen

Coopliden die ons altyt sijn welcomen

En seer ozboozlich maer wilt my bedieden

Waer om ghy hier coemt

Succoers des lants.

Omded el coopliden

Die in alle plaetsen wandelen vol trouwen

En rechueerdich handelen/met heren/vrouwen

Te eralteren en te thoon en den aert

Hoe seer ozboozlich sy hier sijn en elwaert

Dedel cloecke en gienen wenschick gheluck

Troostelijck behulp.

Ick come al ionstich oock om tselue stuck

Dies onpeys en druck/hier vliet dooz minne

Succoers des lants.

Dwater van Godt gheschapien inden beghinne

Is bedeckt in veel wateren verscheyden

Die welcke haer al de werelt dooz verbreyden

Die al beuaren worden van dexpereerdighe

Subtyle/wijse/cloecke/pruſweerdighe

Cooplieden/om elck lant ionstich te besorghen

Wat van noode is

Ghemeyn hanteringhe.

Tis onuerborghen

Ick weet best/die by haer vertiere mijn ware

Troostelijck behulp.

Ick oock die op Ausborch en Straesborch vare

Met waghens/met kerren/dooz dorpen en steden

Van wt ouerlant tot int lant hier beneden

Van Cuelen/Leppich/Basel/Rozenborch/Wanckudoort

Limborch/doozt lant van Dalckenborch/Oost/West/Suydt/Noort

Al omme heeftmen nae ons coemste verlanghen

Ende worden ionstich/lieflijck ontfanghen

Al dooz dedel rustighe cooplieden want

Dat het een lant voortbrengh is in dander lant

Groot ghebreck/en dit heeft Godt gheuoecht/om dat wy

Bekennen souden/dat wy altsamen by

Deen dander moeten leuen/en worden per sect

Hier dooz tot liefde en eenicheyt treect

Maer daer hoort wijsheyt tot sulcken besoecke

Ghemeyn hanteringhe.

Hier toe sijn ons allen van noode die cloecke

Wijse vermistie gheesten die vseren

Dedel coopmanschap en rechtueerdich tracteren

Dwelck so behaecht heeft den heere der herren/milt

Dat hy ons te kennen gheuen met eeren/wilt

Een yeghelijck te sijn een Coopman edelijck

Beuelende ons dat elck het pont vzedelijck

Te wercke legghe om met gherwinne oprecht

Weder te brenghen/vers nadende den knecht

Die niet en dede/soot openlijck blijckt

Succoers des lants.

Siet hoe doo? die coopmanschap is verciert/gherijckt
Dese stadt hantwerpen in allen voorspoede
Troostelijck behulp.

Tis een instrument om te onderhouden goede
Vrientschap/van allen buyten Vorsten en Princen
Ghemeyn hanteringhe.

Oock seer nut/orboozlijck in alle Prouincen
Die Coopmanschap is vonden met grooten arbeyt
Tot sinenschen behulp/nooddrust/als Plinius seyt
Oock veel vermaerde heeren wijselijck bedacht
Hebben de Coopmanschap vol trouwen groot gheacht
Als Plutarchus schrijft ghelijck Thales/Solon/
En Hippocrates

Succoers des lants.

En oock Salomon
Coopmanschapte/als hy iaerlijcks sont sin schepen
In Tharso/en bracht gout wijselijck begrepen
Soo dat gout en tsiluer was in Jerusalem
In abundancie als de steenen doo? hem
Ock sijn by dedel Cooplieden vonden dats bloof
Ghemeyn hanteringhe.

Veel dinghen waer doo? wy leuende sijn in groot
Ghemack/ruste/vrede/en orboozlijckheyt
Troostelijck behulp.

Sy hebben Eylanden vonden doo? cloeck beleyt
In de Oceansche zee/van welcken bediet
Ptolomeus oft ander Cosmographi niet
Gheweten en hebben/wien dat verwondert

Succoers des lants.

Ghebuert int laer ons heeren van veerthien hondert
En dat doo? Americo Vesputio
Ghemeyn hanteringhe.

Ende Christophoro Columbano
En nu vanden edelen Cooplieden der stat
Van hantwerpen alsoo verlicht sijn/dat
Gheheel Europa nu blijckt van siluer en gout
Troostelijck behulp.

En rijcker is dant plach te sijn menichfout
Al doo? der vromer cooplieden inuencie
Succoers des lants.

Doo; haer prudentie en diligencie
Is hantwerpen so machtich gheworden/ta
Dat noch Caprun in Egypten/Alexandria
Noch eenighe stadt in Asia maior
Noch in Africa/in Asia minor
Venegien in Italien tschoon logijs
Noch Lyons in Franckrijcke/noch Paris
Noch Londen in Engbelant by haer niet en mach
Shelcken worden

Shemeyn hanteringhe.

Noyt man sghelijcks en sach
Man forctressen in eenighe lande
Wel bewaert sijnde voo; de vianden
Al doort behulp der cloecker engienen voo;waert

Succoers des lants.

Cooplieden die de rechtueerdicheyt handelen eenpaet
Doo; haer sijn vonden met sorghe anxt en wee
Gulden berghen

Troostelijck behulp.

Sy hebben die wude zee
Met arbejde eerst veplich en reyslich ghemaecht
Shemeyn hanteringhe.

Sy sijn na wiens vrientschap elckerlijck haecht
Want het is al nae haer coemste begheerlijck
Succoers des lants.

Heeren en vrouwen/gheestelijck/weerlijck
Doo; haer worden ghelaest die sieck sijn en cranck
Shemeyn hanteringhe.

Om cleyen ghelt/en besozcht van cost en dranck
Cledinghe/en al dat ons is van noode
Troostelijck behulp.

Sy sijn ons nootsakelijck ghelijck den broode
Sy sijn behulpers van alle Componisten
Succoers des lants.

Van Mercurialisten/en Poetisten
Astrologijs/historischrijuers vol vromen
Shemeyn hanteringhe.

Sy hebben alle goede Consten doen comen
Ten voo;schijne/doo; haer is dese stadt vermaect
Troostelijck behulp.

Als een gulden aertsch paradys eenen boomgaert

Vol alderley vruchten wel smakende

Succoers des lants.

Sy zijn in rechtueerdicheden wakende.

En siet een stadt wort door die rechtueerdighe althit

Ghemeyn hanteringhe.

Van Godt bemint/verheuen/en ghebenedijt

Al foot hier blijet/ooch worden wy al rijcker

Better van manieren/en Poli rijcker

Door die Coopliden niet midich oft glorieus.

Troostelijck behulp.

Door haer wort een Prince victorieus

Sy brengen op alle ghereetschap wel ghestelt

Succoers des lants.

Daer en bouen t'fondament troetsel dats tghelt

Met hoopen/want dat is een lieflijck iuweel

Tghelt is den grooten troost/tmaect den moet gheheel

Hier in sy ons ozboozlijck sijn principalityt.

Troostelijck behulp.

En om te doen blijcken al hier generalijck

Hoe ozboozlijck sy ons sijn door haer voedinghe

Succoers des lants.

Vanden dieren tijt sijn sy een verhoedinghe

Want hadmen van haer gheen succoers verworuen

Veel menschen waren van ghebreke ghestoruen

Dus ist redelijck dat wy na haer wenschen

Troostelijck behulp.

Sy sijn den grooten troost der armer menschen

Want sy den huyfarmen seer mildelijck gheuen.

Ghemeyn hanteringhe.

Langhe moeten dedel Coopliden leuen

Wie soudse haten/t'sijn soete honichraten

Die van der straten/wt caritaten

Schamel weesen opnemen ter eeren bringenhe

Troostelijck behulp.

Ter scholen doen om leeren en sonderlinghen

Stichten/en doen maken huyfen als kercken.

Succoers des lants.

Van deuchden/daermen darne kinders doet werken.

En diuersche ambachten leert/backen vrouwen.

Ghemeyn hanteringhe.

In rechter trouwen/dat sy niet en seuwen

Verkeeren by tusschers en doenders van quaet

Troostelijck behulp.

Welck werck voor Godt bouen alle wercken gaet

Sy ghelijcken der duyuen int West int Ooste

Die welke den Olijfsack bracht van trooste

Ionstich sonder galle der onrechtueerdicheyt

Succoers des lants.

Die schijuen woude haer ozboozs weerdicheyt

Die om ons lijf/goet/stellen in veel dangiers

Vy behoefde wel daer toe een heel schip pampiers

Dus verblift v al ter Gods eeren vzuucht/spel/baert

Ghemeyn hanteringhe.

Daer die Coopliden sijn/is neeringhe weluaert

Eere/prosijt/en alderhande lijfsocht

Troostelijck behulp.

Alderhande ambachten werden ghesocht

En door haer ghebocht// in alder rusticheyt

Succoers des lants.

Oock conste/vrientschap/vzuucht

Ghemeyn hanteringhe.

Tis een lusticheyt

Dat wy de oozboozlijckheyt van haer vermonden

Troostelijck behulp.

Die malcanderen hier ionstich hebben vonden

Een schipman/een voerman/ghemeyn hanteringhe

Succoers des lants.

Dus en laet ons niet in ons concluderinghe

Ondanckbaer sijn/maer den Heere wd dan//louen

Die dese edel stadt bestract van// bouen

En de Coopliden fleur helt in eendzachticheyt

Ghemeyn hanteringhe valt op haer knien, en dander sghelijcx,

sy seyt dese Retrograde.

Danck//en lof/prijs/ionste/sy v warachticheyt

Vzuucht//sterckheyt/wijsheyt/benedydinghe//eere

Sanck//spel/glorie/maiesteyt/almachticheyt

Vzuucht//rijckheyt/claerheyt/en verblidinghe//heere

Troostelijck behulp.

Nu niet meer/twist/verraetschap/strijdinghe//keere

Godt van onsen edelsten ghenadichsten

Coninck Philippus den alder grootdadichsten

Oock van deser stadt in allen coopliden//goet

Die rechtveerdich handelen

Succoers des lants.

Vzucht gheschieden//moet

De reyn Violiere met haer cloecke gheesten

Ghemeyn hanteringhe.

De welke oorspronck is van deser feesten

Sock sy vzucht dedel Goubloeme van ghelicken

Troostelijck behulp.

Deu Slijftack/en al der Rhetoricken

Broeders en liefshebers/soot der consten//betaemt

Succoers des lants.

En al die hier sijn minlijck wt ionsten//versaemt

Fraey audientieren die vrede verkieft

hoozt/swijcht/siet spelen de Christussooghe van Dieft.

Personagien.

Thoofst van alle vreemde hoofden.

Thoofst vol ghenuechten.

Thoofst vol sorghen.

Thoofst vol keyen.

Thoofst vol slaeps.

Thoofst vol processen.

Thoofst vol orloghen.

Thoofst vol amoreusheden.

Thoofst vol hopen.

Thoofst vol lueghenen.

Thoofst vol hayrs.

Thoofst vol deuocien.

Thoofst vol luyfen.

Thoofst vol pluymen.

Thoofst vol svveeren.

Thoofst vol sotten.

Factie.

Thoofst vol ghenuechten.

Hoozt hoozt/coemt by alle vrolijcke gheesten

Die hier in Antwerpen sijn comen ter feesten

Minst metten meesten/want tgaet v allen/an

Thoofst

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Ick eenich sone vanden ouden mallen//man
Thooft van alle vzeemde hoofden ghenaemt
Bidde v al die hier sijn wt ionsten versaemt
Dat ghy heden int velt niet en wilt hopen
Op die verbeurte dlijf bouen de ployen
Dus alle mijn subdiiten hoort/siet en swijcht

Thooft vol sozghen.

Ja want met swijghen men toerstant best crijcht
Dus leerweerdich achterkenich heere
Dus voortstel laet verachten nimmermeere
Ist v lief ick volcome al v beuel

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Mijnder aelweerdicheyt belieuet seer wel
Thooft vol sozghen mijn beminde dienaer

Thooft vol sozghen.

Wel aen hoort alle vzeemde hoofden tis wel waer
Dat wy int openbaer hebben vernomen
Als dat hier ter sceften nu sijn ghecomen
Veel wonderlike vzeemde sotte vollen
Wt alle plaetsen om te spelen haer rollen
Al ist op gheen stellagic/dus niet te min
Men seyt soo menich hoost so menighen sin
Dus om al dees hoofden en sinnen te stellen
Tot minlijck te scheyden met een vzolijck tellen.
Soo sal thooft van alle vzeemde hoofden fier
Alle vzeemde hoofden in schrijuen hier
Dus coemt alle vzeemde hoofden sonderlinghen

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Op dat ghy elck een vzeemt hoost muecht bedwinghen
En hier anders niet en ghebeure dant souwe

Thooft vol ghenuechten.

Want wie in gheschreuen wort tsy man oft vrouwe
Sal eenen clemmer ontfanghen op de hant
En niet daer in

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Voorts mach hy alle dlant
By passeren/die niet en heeft op de leden
En licht gheladen is

Thooft vol sozghen.

Voorts tsy tot wat steden

Dat hy coemt mach hy alle daghe maken

Goet ciere/en hy ghelt heeft

Thooft vol ghenuchten.

Dat zijn de saken

Ende soo wat hooft ons niet aen en sal staen

En wert in gheender manieren goetighedaen

Om tquaet te verhoeden niemant en sy cere

Thooft vol sozghen.

Ja/want thooft vol sozghen denct al te verre

Dus coemt by coemt by wilt al met minnen scheyen

Thooft vol keyen.

Monfieur schrijft my

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Wat hooft bistu

Thooft vol keyen.

Thooft vol keyen

Want ick ben soo keyachtich alst wilt ghelucken

Dat ickt tonsent somtijts al smijte ontstucken

Potten/foelen/en al dat ick vinde

Ja dwijf iaghe ick wt metten kinde

Alst na mijn hant niet en gaet/en my yet ghebreect

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Ick hoor wel dat is als de keye int hooft steect

En hangt en lotert voor en tallen sijden

Voor al moet ghy v vander keyen doen sijden

By Neeſter Steuen//daer op werdy gheschreuen

Thooft vol keyen.

Wel ick gaen tot daer

Thooft vol slaeps.

Gheen beter leuen

Dan wel te slapen/want den slaep is soo soet

Slapen maect goede sinnen en goet bloet

Naer slapen ick meer dan nae eten wochte

Ick wou ick eens mynen buyck vol slapen mochte

Soet en saecht al is om my hier veel ghegaeps//daer

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Wel wat hooft sijn ghy doch

Thooft vol slaeps.

Ick ben thooft vol slaeps//clare

Ick come den wech half ghegaen al slapende

Thooft vol ghenuchten.

Hach/ach/ay/al gheeuwendē al gapendē
Soo slaect ghy wel neghen maenden int iaer/gans lijf

Thooft vol slaeps.

Maer neghen maenden die slape ick wel stijf
En dede tghelijc/van mijn wijf vrou luyte
Ick sliep bynae gherustelijc theel iaer vuyte
Ja en datmen my teten bracht opt bedde

Thooft van alle vreemde hoofden.

Die en sal dees fееfte niet schenden ick wedde
Ghy sijt in gheschreuen vzeemt van factsoene
Wech en slaect tot auont uwen achternoene
Ghy sijt goet ghedaen

Thooft vol hoppen.

Alst wt is moetmen cloppen
Buy sta buy sta hier is thooft vol hoppen
Dies heden ghedroncken heeft wel veertich pont
Thooft is te vreden alst buycken is ront
Boter/eyers hebben wy al int bier ghelapt
En dat met heelen saenteylen wt ghelapt
Holla tis te langhe gheclapt//sonder drincken

Thooft vol sozghen.

Hebt ghy weder dozst

Thooft vol hoppen.

Ja ick wūde my schincken
Ick gaen te bier waert/want ghy my te langhe tractt
Thooft van alle vreemde hoofden.
Thooft vol hoppen v ter stont slapen packt
En niet dan scherp bier en drinct neemt thuy swaert den draf

Thooft vol ghenuchten.

Ja soo en comen daer gheen quae y kiecken af
Wat duppen coemt ons hier siet hennen van vlessen
Wat hooft sijt ghy doch

Thooft vol processen.

Thooft vol processen
Set ick/drinck ick/slaep ick/waech ick my dat gheloost
Soo steect altijt vol processen mijn hooft
En om dat ick sulcx wat vergheten souwe
Soo come ick hier daer ick wonder aenschouwe
Nochtans steket my al int hooft lanx der straten
Ick hebber wel stijf hondert sprenghers ghelaten
En hier gheseyt menighen moeyen hase

Thooft vol sozghen.

Hoe veel daelders wel

Thooft vol processen.

En vol verckens blase

Maer ick wilt al nu al wter herten setten

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Thooft vol processen en sal ons oock niet letten

Tgact hier noch al wel wout tspel dus inden

Thooft vol ozloghen.

Die thooft van ozloghen sochte solt her vünden

Want int lant en is nu nelders ozloghe

Oliet mer costen de hant met den ellenboghe

Dat wer opten toghe/waren ten cooze

Tsijn busen/trommen al die ick hooze

Soo vol ozloghen is my thooft daer ick staen

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Thooft vol ozloghen du bist ws ghedaen

Pact v wter stadt dit ick niet en verswighe

En maect dat v die looyzoey niet en crighe

Ghy en dient ons niet door v belegghen

Thooft vol ozloghen.

Hy poer mertelen

Thooft vol sozghen.

Swicht eer wy v meer segghen

Loop/loop ghy sijt vol periculuesheden

Thooft vol ghenuechten.

Liefwat hooft sijt ghy

Thooft vol Amozuesheden.

Thooft vol amozuesheden

Om dat hier veel schoon mans sullen sijn te siene

Soo come ick wel ouer der mijlen tiene

Om een snaphaen te crigghen als v nichte

Die goet/schoon/en rick waer

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Staet wten lichte

Alsulcken ghedichte// is verlozen piene

My is seer leet dat ghy niet en sijt mijne

Dus schoon dochter blijft hier sonderlinghen

Ghy sult uwen buyck vol dansen en spzngghen

En wel te cussen crigghen maer telcken keere

Maect datmen van v niet en hooze oncere

Daer crackeel wt moecht comen hoor'dijt wel
Thooft vol amozues heyt.

Jae ick hope ick

Thooft vol sozghen.

Wat hoost coemt ons hier int spel

Sal oock een vzeemt hoost sijn beken ick

Thooft vol ghenuechten.

Wat hoost sijt ghy

Thooft vol lueghenen stuyt vos.

Thooft vol lueghenen ben ick

Die naer dees feeft hebbe groot verlanghen

Want ick hope hier veel gelts te ontfanghen

By tant wt al lachende/al sonder lieghen

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Hoozt/ghy en moecht dese feeft niemant bedzioghon

Oft v salue vercoopen voor veel ghebzeken

Oft ghy wert met al uwen puetel versteken

Paer al v spreken wil ick my voeghen gheerne

Als de mert goet is loop ick in die tauerne

Niemant en sal ick meer maken den wanc waers

Thooft vol sozghen.

Wat hoost sijt ghy eluick?

Thooft vol haers.

Ich sy thooft vol haers

Staende op den hals vol vas die my wel besiet

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Dats waer ghy sijt wt ghedaen ghy en dient ons niet

Thooft vol haers en is nelders welcomen

Dol lieghens vol bedzioghens niet vander vromen

Cooplieden bemint/ghy sijt gaerdachtich speck

Dol dobbelhefts/vol gheueyffhefts onschamel vreck

D seluen soeckende pact v metter sonnen

Wt hantwerpen

Thooft vol sozghen.

Tis al wel begonnen

Om beurjdt te sijne van commotien

Thooft vol ghenuechten.

Wel wat hoost sijt ghy

Thooft vol deuotien.

Thooft vol deuotien

Ick vernime kercken heere en costere

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Siet hem met sinen grooten Pater nostere

Soo vol deuotien als een coe vol gouts nu

Maer is oock therte soo vol alst thooft van v

Ick pepse wel neent/ghy die sijn int bidden milt

Blijft hier/en popelt soo veel als ghy wilt

Wy en begheren niet dat sulcke verhusen

Thooft vol ghenuchten.

Soo schoon sielken schoon

Thooft vol luyfen.

Hier is thooft vol luyfen

Die niet werdt en is een spaensche viighe

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Maecht datmen van v saet hier niet en crüghe

Suyten der stadt moecht ghy wel luyfen en vloyen

En met v goute lanx den vzeederick schoyen

Smicse/hoef/loerman/votten/nae de behoorte

En gaet oock vyz sitten vooz de nieu poozte

Dit hooft van alle vzeemde hoofde begheert

Thooft vol ghenuchten.

En pact v al auonde vroech te gasshuys weert

Op uwen pluyt coert/en volcht die cruyden

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Wat hooft hebben wy hier

Thooft vol pluyden.

Ick sy thooft vol pluyden

Ick vlieghe daer ich staey int recht int cronme

Wich/hy/dahy/tsa om en meder omme

Alst aen tdansen/springhen gaet/sal ich niet tam//sijn

Thooft vol sozghen.

Maer hooft vol pluyden ghy en moecht niet gram//sijn

Alst dat v yemant een pluyken af treect

Thooft vol pluyden.

Neen ick sal vyz mijn gramschap houden bedect

Wat mijns gheschiet/al naer v begheren

Thooft vol ghenuchten.

Wat hooft sijn ghy doch

Thooft vol sweren.

Ick ben thooft vol sweren

Al tier ick al voep ick ten is gheen wondere

Thooft

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Dats waer ick tast al veel buylen hier ondere

My dunct dat ick alderhande soorte vinde

Wil ick v segghen houdt v hooft wten winde

Met allen v sweeren/buylen/en butsen

Thooft vol ghenuchten.

Ghy sult hopman sijn vanden bonte mutsen

Thooft vol sweeren.

Sch och/men doet hier niet dan ghecken/en spotten

Thooft vol sotten.

Ick ben oock hier thooft vol sotten/vol sotten

Marotteken sot/de sot sot/sot alle bey

Thooft van alle vzeemde hoofden.

My ghebreken noch hoofden eenen grooten rep

Item inden eersten thooft vol hooerdijen

Thooft vol sarce/thooft vol wils/thooft vol fantasijen

Thooft vol droomen/thooft vol onrusten//thooft vol druer

Thooft vol claps/thooft vol bedrochs/thooft vol ongheluec

Thooft vol wijshepts/thooft vol quellagien

Thooft vol practijcken/thooft vol timmeragien

Thooft vol wonden/thooft vol crackeels/thooft vol plaghen

Thooft vol sozghen.

Laet ons voozts nae dees hoofden alomme vraghen

En van hier veriaghen// die ons niet en dienen

Ter eeren de ionstighe Rhetorizien

En alle vzeemde hoofden sonder die quade

Willen wy eerst ionstich met cozten berade

Een gheestich danliken om springhen schincken

Op dat alle vzeemde hoofden ons ghedincken

Want soo menich hooft soo menighen sijn altijs

Thooft van alle vzeemde hoofden.

Dits den sijn hier van/deen vol vzeets deen vol nijs

Tsa wie sal vooz singhen met blijde gheruchten

Thooft vol ghenuchten.

Vp/dat sal ick doen thooft vol ghenuchten

Dus ruert v billen vzeemde hoofden sijnlijck

Thooft van alle vzeemde hoofden biddeet minlijck.

F I N I S.

Een nieu liedeken.

BEdwingt elck een hoot
Het is nu noot
Ghy vzeemde hoofden allen
Als ghildkens fijn
Het moet soo sijn
Al machmen met v mallen
Willet int beste staen
Soo sal de feeste al wel vergaen.

Soo ghy al hier quaemt
Ionstich verfaemt
Wilt oock soo ionstich scheeden
Da eere hier vzaecht
Tide en verdraecht
In allen v beleeden
Maer pepsiet niet te min
Soo menich hoeft soo menighen sin.

Dus draecht v al net
Schout al dat let
Schimp ende vilonie
Hout allen reyn
Als edel greyn
Ionstighe compaengre
Wilt oock naer vrede staen
Soo sal de feeste al wel vergaen.

Diolierkens soet
Hebt hooghen moet
Die wy reyn ionste thooghen
Weest ontfanckelijck
Neemt danckelijck
Dit al van Christus ooghen
Studeert hier neerstich in
Soo menich hoeft soo menighen sin.

Het Marie Cransken van Brueffele.

Presentacie.

De Vaderlijke Liefde/die ons heeft ghesonden
 Sinnen eenighen Sone/soet int vermonden/
 En is met den Mensche wt ionsten verfaemt
 In Wleesche en Bloede bermhertich van gronden/
 Daer gheen bedroch in en is beuonden/
 Ons Broeder gheworden in thoochste ghenaemt/
 Deerste onder de sijne deuchdelijck besaemt/
 Moet altijd bewaren
 Antwoerpia/daer alle Tweedracht blijft beschaemt/
 En twisf moet verhareen:

Edel Violiere ketm en Deucht verclaren/
De welcke wy ons Deuise presenteren/
Wt Gruessle als Gruers wy ons openbaren/
Op dat Minlijck accoozt hier sou domineren.

Minlijck Accoozt dat ons bracht wt weene/
Minlijck Accoozt dat ons maect van Sonden reene/
Minlijck Accoozt van Maria tmaegdelijck Saet
Minlijck Accoozt Christus den vasten Steene/
Minlijck Accoozt tminnschen Troost alleene
Minlijck Accoozt alder Enghelen staet
Minlijck Accoozt der Apostelen delicaet/
Ontfanct toch minlijck.
Minlijck Accoozt vanden Euangelischen raet/
Weest wel bekinlijck.

Minlijck Accoozt der kercken onuertwinlijck/
Minlijck Accoozt der Broeders deuchdelijck/
Minlijck Accoozt Themelsch en Zeraphinlijck/
Presenteert v Maria Grafsken vzeuchdelijck.

Siet hier Marien Grafsken ghevlochten ient
Met Telikens/en Violetten excellent:
Teliken bediet Marien supuerhede
Tvioletteken maect ons lieflijck bekend.
Haer doemoedicheyt/den heere obedient
In een ghevlochten/beteckent Peys en Brede/
Eendrachticheyt der Broeders/verfaemt mede
Inder Liefden vant:

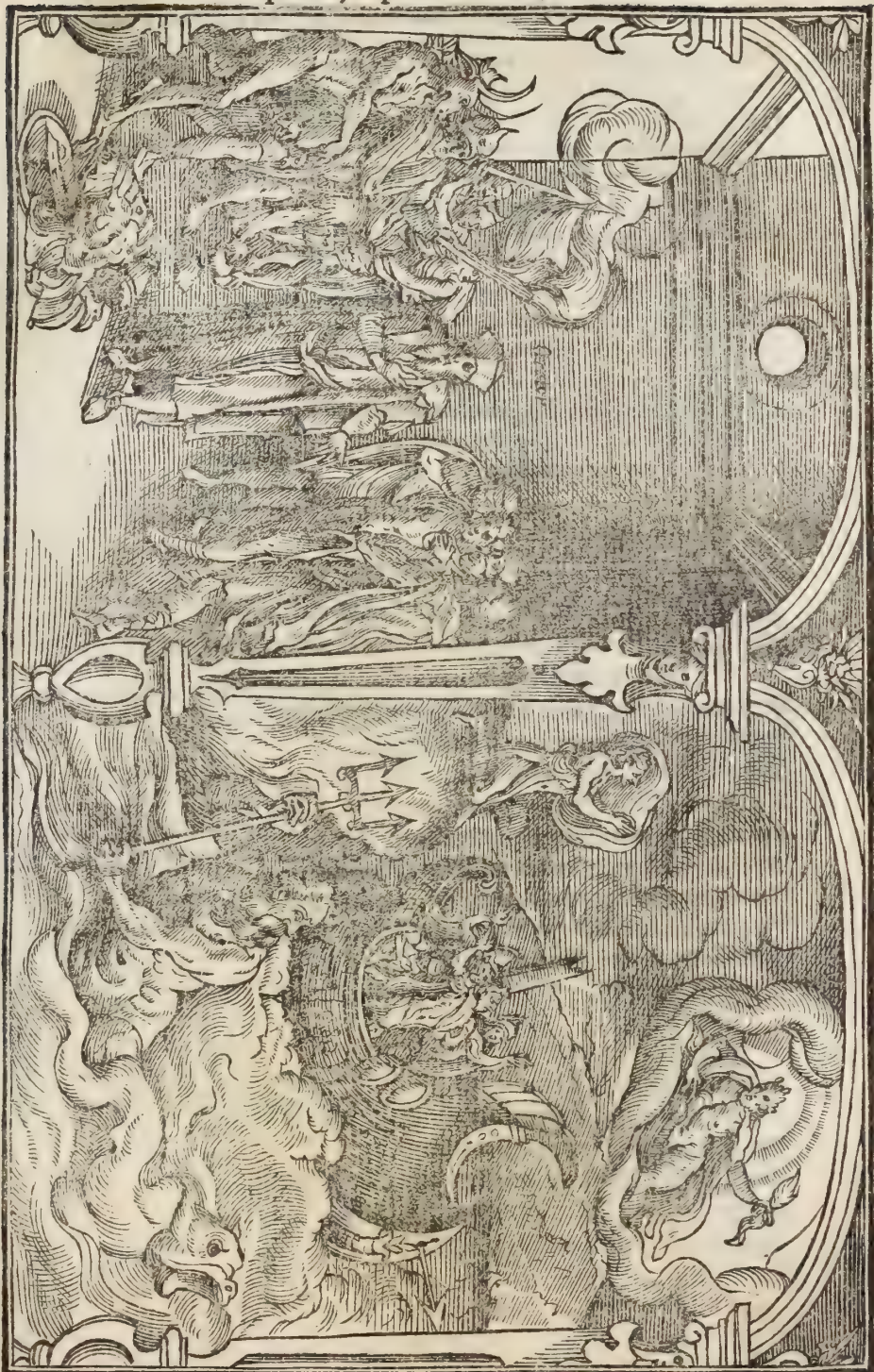
Shelijck ghesint/stantvastich na deuchden sede
Als een herte playfant.

Houvende Minlijck Accoozt met verstant/
Met aller eeren/eerlijck verheuen/
Als Broeders blakende inder minnen brant:
Wel hen allen die eendrachtich leuen.

PRINCE.

Princelijcke Rhetozielen goet/
Dopperste Minlijck Accoozt vol vzeuchden soet
Wenschen wy v/als Broeders loyale/
Daermen wt Ionsten verfaemt/ met deuchden vzoet/
Hercet ghemaect doo; Christus heplich Bloet
Doo; die hier ionstich versamen altemale/
En Minlijck scheyden met vreden principale.

Edel Violieren/
Die Brede soecken int generale/
Merct ons bestieren:
Minlijck Accoozt doet ons om vzeuchts vercleren/
Conste ghebruycken naer Rhetozices pleghen:
Ontfanct ons Deuise ionstich int hantieren/
Wt Gruessle/in Liefden tuwaerts gheneghen.

Dese Latijnsche veerskens waren in twee deelen gheschreuen ende stonden deen aen deen, dander aen dander sijde des Punts.

*Interea magno misceri murmure pontum
Emissamq; hiemem sensit Neptunus, & imis
Stagna refusa vadis, grauius commotus, & alto
Prospectans, summa placidum caput extulit vnda.
Disiectam Aeneae toto videt aequore classem
Sed dicto citius tumida aequora placat
Collectasq; fugat nubes, solemq; reducit.*

*Ac veluti magno in populo cum saepe coorta est
Seditio, seuitq; animis ignobile vulgus
Iamq; faces, & saxa volant furor arma ministrat,
Cum pietate grauem, ac meritis, si forte virum quem
Conspexere, silent, arrectisq; auribus astant,
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet,
Sic cunctus pelagi cecidit fragor.*

Tpunt.

N dyen de groote stadt van Troyen
Was tonder ghebrocht/ghetaft vol doyen/
Ghider groufsamer macht der Grieken crachtich/
En dat de bozgheren moesten veerschooyen/
Verlatende haer plaetse/vol schats/vol prooyen/
Loopende tsamen met drucke clachtich/
In deucht ter noot (soo sijs waren machtich)
Volchden sy hen hooft niet om verienten/
Sy raschten hen tshepe/tsamen eendrachtich/
Met ontploken seylen/en quamen onsfachtich
In dmiddel der zee/in schrickelijcke tormenten/
Meer doot dan anders/maer doppersse regenten/
Hebbense daer af/seer haest ontvolochten/
Als God mede werct/swichten de ghedrochten.

Dit Poëtelijck punt/der zee vol baren/
Beteekenet trasende werregaren
Der quader ghemeeynten/roerich int wesen/
En Eneas/saechtmoedich en veruaren/
Deuchdelijck leytzman der Troyaenschet scharen/
Beteekent der steden hooften gheprezen/
De welke dicwils (om druck ghenesen)

Van dwanckelbaer volck verfoeckelt seere/
(Sonder acht heurder deucht) sijn tonder gherefen/
Verstootten/ verwoorpen/maer weder na desen
Doozts ghecomen tot seer grooter eere/
Nimmermeer verlaten van Godt den heere/
Hoe seere/de twisfighe daer sijn teghen
Wel hem die sijn tot vrede bedeghen.

En al ist dat na der Poëten ontbinden
Der Goden behulp is licht om vinden/
En Eneas cen hooft vol alder ghenaeven/
Licht om ghelicken bijden wijsen ghesinden/
(Die sfureur des volcx met woorzen can inden)
Soo ist niet alleen der Poëten craeyen/
Maer men cant oock soo metter waerheyt ghestaeyen/
Valerius/Cicero/ en ander thooghen
Hoe dat (doen twolck in rasende daeyen/
Teghen de Roomers op stonden/quaet om paeyen)
Sy stident met woorzen/en deden booghen/
Den grammen moet sincken/en vrede dooghen/
Dus segghen wy/dat meest in alle staten/
Dwel spreken/ donpaeyde tot vrede can saten.

Edel Violierkens der Rhetorijcke
Best sprekende meester/sonder ghelijcke/
Is Mercurius thoost der schoonster tale/
Die de Poëten vzoet int publijcke
Segghen te wetene de beste practijcke
Om de gramme Goden int generale/
Metten mensch (verwoorpen in grooter quale)
Tot vrede te voedene ghelijck de vzoede/
Sulcx heeft Vergilius dooz goeden verhale
Sijn comparatie ghemacct teenemale/
Van eenen man van eeren/en cloecken moede/
Die donpaeyde ghemeynte lisse int goede
Wy beuelen u de ghawe swoozts/hier mede/
De wijsen die raden alrijt tot vrede.

Perfo-

Personagien.

Den aert, met een Ypsilon in sijn hant, ende sijn aenschijn
ende cleeders half vvit ende half vvert.

De mensche.

Slinckx, met een gulden aenschijn, en een croone op haer hoofst.

Rechts, in gulden cleederen, met eenen lauvver crans op
haer hoofst.

Redene, met eenen toom oft breydel inde hant met twee ion
ghers neuen hem, te vveten, Experiencie ende Vfancie, met
een luyte inde hant.

Orboor, een triumphelijcke vrouwe met haer twee doch-
teren Glorie ende Fame.

Deerste Prologhe.

D Eeuwige wijsheyt des heeren onghespaert

Die den gheest der consten elcken verclaert

Wil toch onbeswaert // alrijt defenderen

Het Conincklyck bloet van Spaengien vermaert

Hertoghe van Brabant den edelen aert

Die des lants weluaert // laet domineren

Dies de ghenuechte mach prospereren

Onderdaen den hoofde daer eere aen cleeft

Wel den lande dwelck eenen goeden heere heeft

De tweede Prologhe

De constenaer alder dinghen triumphant

Wil oock beschermen Antwerpen plaesant

En aen elcken cant // dedel violieren

Met alle rhetoriscnen elegant

Die ons vraghende sijn met scherp verstant

Dwelck den mensch ignorant // slecht van manieren

Aldermeeft verweert tot constich bestieren

Dwelck wy (hopick) hier sullen solueren

Wil ons Godt met sijn gracie assisteren

Deerste.

Daeromme bemerct den menschelijcken staet

Dien wy vertoonen byder naturen graet

Welcken elckerlijck gaet // vander gheboorten voozt

Simboost / den aert (daermen Indoles by verstaet)

Is elcken ghegheuen bijden hemelschen raet

De tweeſte.

Tot goet/tot quaet/onghebonden onghecoert/
Om welcken te beleydene/mach elck conſoert
Soecken/ſoo hy wilt na ſijn ghenoeghen
Wel den ſulcken die hen na dbeſte voeghen/

Deerſte.

De menſch moet ſincx (dats dondeucht) afgaen/
Alcht volghen/het deuchd elick graen
En doen na tvermaen//van ſtedene vzoet
Belouende hem dat hy ſal Szboze ontfanen
Dwelck hem alderme eſt doet minlijck beſtaen
De ſchoon Conſten ſaen//met neerſtigher ſpoet
Ous neder gheſonden van dopperſte goet
Daermen aldermeest de ledicheyt om derſt
Wy hem tot deuchden gheeft meest conſten verweeft

De tweeſte.

Alle die tregement hebben hier binnen
Schoede de heere der Seraphinnen
Om deuchd gherinnen/voor elcken ghemeene

Deerſte.

Alle goey Coopliden die Szboze beminnen
Wil Godt becrachtighen/int beghinnen
Conſtighe ſinnen/in Conſten reene

De tweeſte.

Godt wil v alle beſchermen van weene
Reemt ons werck cleene//in dancke/en voozt
S heeft audientie Dminnelijck accoozt.

Tſpel van Sinne.

Den Hert.

Trechte heb ick deſen dienſt miſpreſen
En mijn conditie ghehaet alcht/
Sch het can voorwaer qualijck ghewefen
Twee machtighe heeren van tweederley abijt
Tſamen te dienene verre en wijt
Die nimmermeer eenicheyt en ghehingen/
Als deſe/die my (ſonder eenich reſpijt)
Belasten te doene/verſcheyden dinghen
Dwelck waerlijc ſeer quaet is om volbringhen/

Ecce

Tneghe

Zghene dat my deene beueelt te doene
Dat wil my dander te latene drwinghen/
Beghin ick my meer totten eenen te spoene
Dan totten anderen/soo sal my deen coene
Wtsluyten/dus moet ick groote zorghe draghen
Dat ick des eens ghebot auont en noene
Soo volbringhe/dat ick dander mach behaghen
En niet en misdoe/dats een rustich ghewaghen/
Nu hebbense my beyde last ghegheuen
Dat ick my pijn sonder verdraghen
Desen nieuwen mensch te doene aenleuen
Des eens/oft danders syde/macr int beseuen
En can ick voor elcken niet ghespreken/
Wat wil ick doen? Ick diene elckens leuen
Wel aen ick sal mijn bloot beuel besteken
En tselue verclaren met simpelen treken
Hy mach aenveerden/dat hem dunct het beste/
Ick sie hem iust hier comen ghestreken
Ick wilt hem nu segghen soo wel als int leste
Wel mensch hoe stady dus?

De mensch.

Wat is de queste

Wat wildy? wy sijdy? die my coemt stoozen
Willet my bedieden/

Den Hert.

Wa verstaet de reste

Ick ben den Hert/dus ontsluit v oozen
Ick dien twee meesters van twee devoozen
Rechts en Slinc/en elck begheert besondere
Dat ghysse volcht/

De mensch.

Dats ymmers wat vzeemts om hoozen
Rechts segdy en Slinc/dit is groot wondere
Wat volck is datte/goeden oorzondere
Ick en kense niet/oppenbaret my schier/

Den Hert.

Het sijn de ghene die bouen en ondere
Sijn dominerende/en want ghy hier
Ghecomen sijn in dees contreye fier
Soo ist van noode/dat ghy sijn onder dbeuel
Van deen van desen naer hen bestierz

Hierom

Hieromme tert aene/ en valt niet rebel

De mensch.

Wat segdy: moetet/ dan sijn na hen opstel/

Waer deure coemt toch dese nootsake vrgent?

Den Hert.

Daer en is gheen plaetse om weder segghen/wel

Shemerct dat dees gheheele landouwe bekent

Leyt onder des eens/ oft anders regement

De mensch.

Moet soo sijn/ in Gods name moet ghebeuren

Want tis sotheyt yet te wederstane blient/

Daer moeten in begrepen is wel ter heuren

Dus en is niet beters (wat wil ick leuren)

Dan dat de nootsakelijcheyt eyscht voorwaer/

Shewillich te bestane sonder treuren/

Maer want ick ben een wtlander openbaer

Niet wetende de maniere eenpaer

Ghy sult my groote vrientschap bewijfen

Wilt my openen en thoonen/ naer

Diens dienste/ ick alderbest mach bijfen

Den Hert.

Ick en rade niet/

De mensch.

Laet sulck wootz ruisen

Ick bidts v toch helpt my nu op ghenade/

Den Hert.

Het is al om niet

De mensch.

Gy goeden auisen

Helpt my toch ten minsten met goeden rade/

Want ghy meughet wel doen sonder v schade/

Den Hert.

Ghy preect te vergheefs ick en machs niet bestaen

Soudick deen meer toegheuen met onstade

Ick soude my in mijnen dienst ontgaen

Hooztse beyde spreken/ wat sy in heur vermaen

Sullen begheeren van v/ en dan meuchdy ghy/

Doen dat v goet dunct/

De mensch.

Ick mach v volghen aen/

Twijfelende wat ick doen sal in dit gheer/

Het is oock voorwaer een arm dinck vooz my
In dese twiſſelachtighe ſake groot/
Gheen en goeden raedtsman te hebbene vyz/
Niet eer en iſmen bekennende bloot
Wat eenen goeden raet is/men en heeften noot/
Hohla/ ick ſieſe/hier iſt te doene

Den Hert.

Ick hebbe voldaan (my vrouwe) mijn oeploot
V hooghe beuel/dus bring ick coene
Den mensch noch inder natueren groene

Slinx.

Sijdy daer: och wellecome moetty wesen
Mijn hertelick lief/ontſanct den soene
Smaect mijn soeticheyt ruy wtgheleſen
Wilt toch volghen mijn affectie in desen
Om (ſaechte/en weldich/vol alder ghenuechten)
V leuen te volbringene/hooch ghepreſen/
Men hoort hier niet dan soete gheruechten
Ghedachteniſſe van ſorghen moet hier vluechten
Al wat v herte begheert/ghy hier doen meucht/

De mei ſch.

Wadou/wats ditte:wil ick voorder duechten
Aenhoorende de soeticheyt van deſer ieucht

Slinx.

Daer v toe ſtiert de welluſtighe vzeucht/
Wilt v daer toe toch vlijck begheuen
In deſen ſinlijcken luſt gheheel verheucht/
Vander is al droom der Philoſophen leuen
Ghemerct dat ſy wt onnatuerlijck aenleuen
Genijdt hebben der anderen menſchen welluſt
Laet die varen blijt by my verheuen
Soo ſal v vleuen/ſaecht duncken en gheruſt/
Goemt ghebruyckt de goeden/wen commet bluſt
Geſicht de creatuere inden ionghen tijdt
Alle fantaſie laet ſijn gheſuſt/
Aenveerde alle vze licheyt en iſht/
Van ſwaerheden ſpijt/v lichaem beuſt/
Want (naer mijn beduncken) is hy onvroet
Die verlaet het ghemachelick leuen wijt
En is aenveerdende een hert leuen ontſoet/

De menſch.

Inder waerheyt/dit' beruert mijnen moet
Wie soudet eenichsins willen vallen teghen
Sincx.

Ghebruycet nu dat ghy voor de hant vint goet
Het toecomende/is onseker ghelegghen/
Het eynde bedriecht dicwils (in alle wegghen)
Den grooten arbeyt/weest dan niet d'alende/
Aenveerdet gheluck by nae van v vercreghen
Want by rechts/sal v alle vzeucht sijn salende/
Swarc lasten ismen daer verhalende
Droewe ghesichten suldy daer vinden
Die v coragie gheheel sijn smalende
Duyfent arbejden hen daer ontbinden
Droefheyt/sozge/waken/is daer donderwinden
Nimmermeer ruste als Sisyphons steen/
Ghy soudt v natuere/daer gheheel schinden

De mensch.

Woorwaer her Hert het behaccht mijn herte alleen
Ick en weet niet (Seghick voor v ghemeen)
Hoe dat ick te huerwaerts ven gheinclineert/
Och hoe schoon is sy/hoe so et/en hoe reen/
Hoe lieflijck dat sy alle dinck narreert/
Wat een ghenuechelijckheyt sy my presenteert/
Waert quaet dat ick gheword en waer heur knecht

Den Hert.

Ey hoort dander partije/eer ghy iudiceert
Doet elcken dooze open/want tis onrecht
Recht te doene eer de sake (al waerse recht)
Te vollen bedingt is in wederlijden/
Dese twee hebben altijt een gheuecht/
Hoozt rechts oock spreken wilt v niet vermijden

Sincx.

Siet/dat ghy v niet/en worpt in eenich lijden
Water en vied dat wort v vo oz ghesedt

De mensch.

Wdieu wy gaen/willes niet benijden
Wetes my gheenen ondancck dat ick my bet
Wat gae beraden/

Sincx.

Ick sie wel wat v let
Ghy en hebt noch gheenen crich gheploghen

Dus wacht dat v dbeghinsel niet en plet
Want veel gheloouen heeft menich bedrogghen
Den Hert.

Siet hier is Rechts/aenhoort heur vermogghen
Tert vzy aene/en wilt v niet scromen
Sy aenhoort elcken die na heur coemt ghetogghen
Rechts.

Ich en hebbe vooz my niet ghenomen
Dat ick met schoon samblant v aen sou comen
En my verthoonen magnificentelijck
Als ick wel weet dat tot inijnder onvromen
Mijn partije ghedaen heeft diligentelijck/
Het afdragghende werck impotentelijck
Heeft veel prijsens van doene/dat is claer
Maer het prijselijck werck excellentelijck
Dat bringt sijnen prijs mede openbaer
Niettemyn op dat ghy weten muecht voorwaer
Wie dat ick ben (v informerende)
Soo weet (en volghet doch vastelijck naer)
Dat ick ben wten hemel descenderende
Demensch.

Mijn herte is inwendich glorzierende/
Dese redenen mijn sinnen deuraeyen
Rechts.

Ich ben alle menschen assisterende
Ghesonden om datse dooz mijn verstraeyen
Den wech souden hebben met goeder staeyen
Ter ewicheyt/gheduerich in rechter trouwen
En om dat sy van vrou Sincx onvlaeyen
Mijn eenighe dochtere vercreyghen souwen
Swelck is de schoonste van alle schoone vrouwen
De Mensch.

Wie is die (o Rechts) daer ghy my af ghewaecht
Rechts.

Sy heet Orboze lustich int aenschouwen
Die niet alleen/verganckelijck gheluck toe draecht
Maer oock dat ewighe/(tierlijck bedaecht)
Mijnen navolghers aen is bringhende
Dus volcht my neerstelijck alleer ghijt beclaecht/
Oft anders wort v de quale omringhende
Want den loon die hem met Sincx is minghende

Vergaet metter daer/ der wellustichede
 En verdwijnst als sneeu/ therte bedwinghende
 Maer den loon der duecht is blijschap en vrede
 En vander onduecht/ droefheyt en onlede/
 Daerom die hen hebben beraeyen wel
 En gheuolcht mijn supuer voetstappen en sede
 Die sijn seer hooghelijck verheuen snel
 Met Glorie met fame/ dooz mijn bestel
 Seer loslijck inder ewicheyt blinckende
 Daer sy anders waren ghedoluen fel
 In duy sternissen onder deerde stinckende
 Nu ismen heurder weerdicheyt ghedinckende/
 Dus dan op dat v Slinck niet en sy crinckende
 En dooz haer soete vleyinghe onbekent
 V niet en verleye/ en v sy minckende
 Wilt volghen mijn ghemaniert regement
 Sy heeft een schijnende schoonheyt int hooft gheprent
 Maer een dootelijck fenijn voert sy inden steert
 Siet toe dat v de Syzenen siende blent
 Met haer soetichert/ schijnende seer erpeert
 Niet en verleyen/ dat de maniere omweert
 Vander wellust datse haer volghers groot
 Met smeeckende lippen verleyt soo sijt begheert
 En vallen als den voghel inden strick ter doot

De mensch.

Och dat waer eenen allendighen noot
 Sulcx schijnt schoon voor/ thoot// en tis achter quaet/
 Rechts.

Voorwaer hy is gheheel van verstande bloot
 Die alleenlijck wilt nemen sijnen raet
 Wt het ghene dat voor/ de handen staet
 En het toecomende niet en wilt bemercken
 Het is wel waer/ dat dbeghinsel en deerste daet
 Sy my seer herdt sijn/ maer int aenheken
 Gen ick ghewoone/ en sal mijn volghers stercken
 Met een hemelsche vruecht/ weerdich om vertellen
 Schuyplende onder der duechden vlercken
 Alle mensch moet tgheluck in deynde stellen

De mensch.

Och veel beroeringhen my inwendich quellen
 Dincckende om Slinck en om v dochter duechdelijck

Rechts.

Rechts.

Screydt v tot goet wilt v met duecht versellen
Ghy sult my vinden/leuende heughelick

De mensch.

Wil ick my dan daer toe spoeyen vzeuchdelick?
No ick ghehoort hebbe haer beyder manieren/
My behaecht de duecht wel/seer iuechdelijck/
En terfont behaecht my dwelluslich hantieren/
Rechts staet my beter aen dan Slinck verciereen
Maer ick beuceese des beghinsels beuanch
Slinck staet my beter aen dan Rechts cryereen
Maer my grouwelt voor het eynde seer stranch
Dus O Hert wilt my toch wijsen vze en vranck/
(O beuel is wte) dat my staet te doene

Den Hert.

Compassie vuert my tuwaerts met bedwanck
Dus sallick v leyden tot desen Saysoene
Ghy mijnen vzoeder/die v auont en noene
Wt dit sorghen sal stellen met goeder maten/
Hy is een wijs gheleert man in duechden coene
Laet ons terfont by hem gaen tuwer baten

De mensch.

Ich bids v goeden Hert/en willet niet laten
Ghy sult groote onruste van my vueren
En my ontlasten

Den Hert.

Druck blijft verwaten/
Siet hy coemt ons teghen ter goeder vzen

De mensch.

Wat volck is datte van goeder statueren
Die ontrent hem sijn? Want ict toch weten moet
Willet my verclaren

Den Hert.

Ich salt v rueren
Tijn sijn ghesellen in wetentheyt vzoet
Experientie en vsantie goet

De mensch.

Ich come aen v seer wijsse gheprezen
Begheerende raet en assistentie soet/
Slinck en Rechts beyde seer schoone int wesen
Willen elck my trecken tot heurder pesen

Dus en weet ick niet wat ick aenveerden sal
Redene.

Ghy doet seer wel dat ghy tot my coemt te desen
staet vraghen/ (wee my/ o blinde herten al
Flau int verstant/ Recht/ simpele/ bot en mal)
Wel hem die altijt goeden raet beuraecht
De mensch.

Sincer dunct my hebben soo goeden beual
Dat sy my soo wel/ ia meer/ dan Rechts behaecht
En dan dat sy van Orboze haer dochter waecht
Redene.

Ick en verwonder my des niet/ want ghy bemint
Aldermeeft dat v lichaem ghemack toedraecht
En wellust aen iaecht/ gheen sins ghesint
Tot tghene dat den Sheest duechdelijck beghint
Waerdy niet vol duy steruissen onclaeer
En dat v verstant niet en waer verblint
Ghy soudt Rechts aenhanghen eenpaer
Want sy is soo schoone/ duechdelijck/ en eerbaer
Dat wonder is dat v Toleesch dus daer af treect
De mensch.

Ick cant noch seer qualijck begripen voorwaer
Redene.

Het wort v noch naerdere van my ontdeect
Ghy sijt van vleesche en Sheeste/ tsamen ghereect/
Het vleesch hebby metten dieren ghemeene
Maer den Sheest hebby ghemingt met God perfect
De wellust neemt haer plaetse int vleesch alleene
Het verstant daelt inden Sheeste reene/
En want nu wellust heeft meest in v vercreghen
Tregiment die tverstant verdruct met weene
Soo treect v wellust van cleynder seghen
Tot Sincer/ daer onder sy is ghelegghen/
Maer waert dat tverstant in v hadde dbeuel
Soo soudy Rechts aenhanghen in alle wegghen
Dus tghene dat dooz Toleesch/ is verarghert set
Dat moetmen met goeden staet verbeteren snel
Ende altijt aensien dalder wereste inde
Shehee! in Orboze ghelegghen/ want hoe wel
Ick eenighe vinde/ die dooz Allinde
Men vuegghen ter duecht met goeden bewinde/

En ander wt Gods inspiratie blaken
Consten aengrijpende als wel ghefinde
Rochtsans moeten sy Tlot van heurder saken
Meest op rechts dochter den Orboze maken/
Dits tuyste verstant van mûnder themen
Datmen moet den lesten waeromme raken/
Alle wijsse Stoyke en Achademen
Eensamelijck sulcx hen finitie nemen
Wolcht dit dan naer sijt cloeck int aenveerden

De mensch.

Ich hoorde wondere

Kedene.

En schout de lemen
Van Slinx/wilt met rechts naer Orboze volheerden
Voor v en andere/sy sal ter eerden
En inden hemel om v sijn dinckende
Tis een peetele van onsprekelijcker weerden

De mensch.

Ich salt soo beschicken

Kedene.

Sy wort v Schinckende
Soeden naem en faem en glozie blinckende
Die altijd van heur sullen vloeyen en leken

De mensch.

Ich hebt verstant

Kedene.

(Wilt Slinx volghers sinckende)
Heur duechden oueruloeyen als fonteynbcken
Die haer aenschout/aenschout een eenighe vuecht
Een Inghels ghesichte heeft sy onbesweken
Die heur vercrÿcht/vercrÿcht eere en duecht

De mensch.

Sch leyde my toch by heur op dat ghy muecht/
Waer naer beyden wy laetse my aenschouwen

Kedene.

Niemant en heeft toeganck tot dese soete iuecht
Ten sy dat hy heeft in goeder trouwen
Goey consten begrepen en wel onthouwen

De mensch.

Ich verstaet wel Kedene vol secreten
Latet ons proeuen/heur constich bedouwen

Sal(hopick)mijn vierighe liefde weten
En my niet verwoorpen

Aedene

Tes tocht tijt verflaten

Ick weet wel dat ghy niet en sult winnen
Sy is v te verre en hooghe gheseten
Siedy gheen roete: Soo moechdy bekinnen
Dat die niet gangbaer en is int beghinnen
Daer sitse de schoone princelijcke maecht

De mensch.

Ick sie den persoon wel die ick moet beminnen
Maer ick en sie heur aensicht niet dwelck my mishaecht

Aedene.

Dat wist ick seer wel

De mensch.

Nochtans onuersaecht

Sal ick haer gaen bidden/dat sy my mensche cleyn

Toch wil aensien/dat wort van my ghewaecht

Aedene.

Ghy doet al verlozen moeyte certeyn

W seluen quellende/

De mensch.

O maechdelijck greyn

Wilt my tocht eens aenschouwen bloeme verheuen/

Is in v eenighe beemherticheyt reyn

Maect dat ick van v niet en worde verdreuen

Orboze

Wy sydy/die my soo slecht wilt aenclouen

Gheheel ongeschiet/bloot en ongemaniert

Syde ghijt Mensch onconstich int leuen

Voerwaer ghy moestet al anders zyn verciert/

Niemant en mach my hebben dan die hantiert

Goede loelijcke Constcn by hem vercreghen/

Met ontsprekelijcken arbeyt voort ghesiert

Nacht ende dach met verstandich pleghen

De mensch.

Met sin en moet ven ick daer toe gheneghen

En met goede Constcn sal ick my minghen

Orboze.

Alle onachtsame herten val ick teghen

Die door traecheyt versuenen goede dingen

Hier toont
men Orboze
sittende op
enen berch
mer dat aens
schijn bes
deer neuen
haer staende
glorie ende
sane.

Men mach sijn leuen niet ledich doorbringhen
Noch staen op Aert/ Gheeft oft imboest alleene
Maer met Aedene tot Consten dwinghen/
Want hadde doppersche Schepper int gheemeene
Sonder daet/ neersche/ arbeyt/ oft weene
Den Mensch de Consten willen becozten
Elck wisse al/ en de Consten waren gheene/
Maer want God wilt elc slauen en bozten
Soo heeft hy dooz my den loon doen stozten
Wt sijnen lustighen hemelschen rijcke/
Om dat elck op der Aedenen sporten
(Mijn moeder volghende) Consten autentijcke
Soude leeren by netter practijcke
Slechts om my en tot gheenen anderen sijne
Want wiesou arbeiden tot beswijcke
Als hy arbeidende vooz sijne pijn
Noch nu/ noch Naemaels/ vooz Ander oft sijne
Voordeel/ Profyt oft my en soude crijghen
Aedene.

Tis seker soo/ den loon is medecijne
Vooz alle arbeiders (hoe datse ghijghen
Dus en moetty Gboze niet vertijghen
Maer haer toenijghen/ en neersich bespeuren
Om haer alleene

Gboze.

Ick en wil v niet swijghen
Dat (oft v Glorie en lof wou bekeuren
Op hope dat sy v mochten ghebeuren
Ghelijck meer anderen van grooter fame)
Nochrans in dien mijn moeder te veuren
En ick niet na en volghe/ (in duecht loffame)
Soo ist al ydelheyt seer onbequame
Mits welcken volcht Aedene bidt God den heere
Dat hy v verlichte dooz sijnen Name
Soo suldy my vercrighen/ met Prijs en Eere/
De mensch.

Daer toe begheef ick my met snellen heere/
Adieu (tot weerkens) schoon bloeme bouen maten
Ghy verwect my alleene tot Consten seere
Iken sals my gheenen arbeyt verdzieten laten
Dus Aedene en Aert coemt my te baten

Wist my dmiiddel hoe ick best sal moghen bestaen
Redene.

Wy sullent doen/wilt goeden moet vaten
Sawy daer de Consten hen plaetse bestaen
De mensch.

Ich begheert seer wel laet ons derwaerts gaen/
Maer wat Consten sal ick alderbest aenueerden
Redene.

Mijn broedere/die v hier brochte saen
En ick sullent v hulpen volheerden
Daer zijn veel Consten van grooter weerden.
Meestendeel ghedeyt in dzy formeelen
Daer af deerste trecken na dinghen der herden
De tweede zijn al gheestelijcke inweelen
En de derde gheheel van beyden deelen
De mensch.

Redene wilt my dit claerder segghen
Dat ict versta by distincte porceelen
Redene.

Ich false int corte ouerregghen
Est v die ymmers soo na wilegghen
Dat ghy lichtelijck sult moghen kiesfen
En weten van elcker soorten de egghen
Daer v den Wert toe sal willen doen biesfen
De mensch.

Ghy dat sou my gheheel doen ontziesfen
Mocht ick dat hoozen rechtewoort
Den Wert.

Redene en laet gheenen tijt verliefen
Wilt hem toch doen dalder cortste rappoort
Van des hem tsiinder intentie spoozt
Redene.

Or tsa/ick salt v by ordine mellen
Begginnende (na mijn eerste woort)
Van deertsche en flechste weert om vertellen
Meest gheuonden om tsichaems bestellen
Wt Armoeden en allenden onsfachtich/
Deerste ghebozene lieten hem quellen
By infractie tsghebots/Gods almachtich/
Soo dat by wrake sijn thozens crachtich
Hen den besuerden cost worde benomen

Midts welcken sy worden ten lesien indachtich
Dat sy tseghen hongher en dorst soude comen
En den Ackerbou/souden theurder vromen
Om Szboors wille leeren in goeder trouwen
Dits deerste Conste teghen suots verscromen
Naden welcken meer andere mans en vrouwen
Hebben bouen heurder ouder onthouwen
Alle schoon Consten om Szbooze gheuonden
Soo teghen tverhitten als teghen tvercouwen
Van mollen/van linnen/van sijde ghewonden/
En om den Szbooze heurder ghesonden
Shebruyct de stoffe der vier Elementen
Ten waer niet moghelijck om vermonden
Men vintse oock ghenoech beschreuen in prenten/
Maer twee ste deel der Consten tsgheests regenten
Sijn soo veel meer dan dander gheprezen
Als den Sheest het plomp lichaem can verienten
Heuren lof en prijs is int hoochste gheresen
De mensch.

O Redene ghy sout minnen druck ghenesen
Woudy my daer af en wat meer verclaren
Redene.

Twaer moeyte verlozen/ghy sult wel lesen
Al tghene dwelck de wijse daer af ghewaren
Sy sijn ghesorteert in dzy en in een half paren
Men moetse al metten Sheest begripen
Meest dooz letteren/instrumenten en snaren
Saet daer binnen wilt v verstant slijpen
De mensch.

Wa Redene en wilt tprozooft niet vernijpen
Laet my de derde soorte oock versoecken
Redene.

De derde moeten vanden voor gaende slijpen
En comen soo wel dooz tlichaems vercloecken
(Naer oorzonden van verscheyden boecken)
Als dooz des sins en sghheests besueren
Shelijckmen sien mach in allen hoeken
Byder Schilderhen en Architecturen
Statuarien/Tapjten en Szordueren
Soo v mijn ghesellen wel sullen leeren
Dus en wil ick v daer af nu niet meer rueren

De mensch.

In Gods name dan/wil icker my toe keeren
Maer blijft alle by my den heere ter eeren.

Paula.

De mensch.

Ten berout my niet/noch my en is niet leet
Den tijt voorleden hier by my ghepasseert
Noch dem arbeyt die ick ghedaen heb (God weet)
En dunct my niet/hy verwint die perseureert
Mijnen Gheest hem inwendich verubileert
En de ghedenkenisse is my seer soet
Dat ick mijn leuen wel gheinstrueert
In gheen traecheyt/in gheen wellusticheyt ontzoet
En heb ouerbrocht als menich man doet
Ick heb den Gheest naer dbeste ghetoghen
(Met alle mijn poghen//met sin en moet)
Na die schoon Rhetorische/hoochste gheuloghen
Die alleen meer mach danse alle vermoghen
Nichts der groofter cracht van eloquentie
Sy is byden meesten der werelt gheploeghen/
Soo ghy Redene my hier binnen mentie
Hebt ghem aect van heurder excellentie
En beloeft dat my Gzbooze gheworden sal
En veriolisfen met heurder presentie
My volghende sekerlijck sonder gheschal/
Gzbooze.

Wellecoem lief/aenueerd't my breet en smal
Wat v Redene mijn vrient verheuen
Heeft gheloeft en is gheen ydel ghecal
Coemt laet ons tsamen gaen sonder sineuen
Op dat ghy mijn gheselschap constich van leuen
Meucht ghebruycken die om mijnen wille ient
Hen tot goede Consten hebben begheuen
Siet hier sidt Plato in Consten excellent
Dalder wisse Philosoph ter werelt bekent
Hem en heeft niet verdrotten seuen iaren lanck
Te dienent als een slaue obedient
In Egippen/om (ten eynde) vry en vranck
Tsoet profijt der Philosophien beuanck
Te ghenietene/het welck hy oock voorwaer
Heeft vercreghen/ick hebbe hem voor sinen danck

Hier coemt
den mensche
wt met die
seuen libera
le consten ge
schreuen in
saskellens en
omme cleet
daer mes.

Hier toech
demen Plas
to sittende
met enen
boeck inde
stant daer in
stant ghes
creue Plus
olei quam
vini en noch
twee Philo
sophen neue
he als Aris
toteles/et.

In thoochste mijns rijck ghestelt in oppenbaer

De mensch.

Sch alderlieffste Orbooze/ ick siet seer claer.

Maer wy sijn die twee ander daer gheseten

Orbooze.

Twée rustighe Rhetorizien en eerbær

De welke my oock niet en hebben vergheten

Maer om my hen neersich hebben ghequeten

En tot Consten begheuen dach en nacht

Soo dat deen meer smouts heeft wakende verleten

Van wijns int drincken/ hoe wel hijs in sijn macht

Ghenoech hadde/ en den tweesten vzeucht verpacht/

Roet en liep hy met vreden een ure

Hebbende eenen appel van ijer ghewracht

In sijn handt ouer een eeren becken pure

Om dat hy hem altijt sou houwen in rure

En terfont wacker worden dooz den val

De mensch.

Edel notable schoone figure

Henwerde strect ouer de weerelt al/

Hoe gheluckich is hy die onder hen ghetal

Nach wesen in dese lustighe stede

Orbooze.

Sy hebben veel arbeyts ghehadt in deertsche dat

Maer de recompense van neersichede

Is seer groot gheweest/ voorts vindy daer mede

Ontallijcke ander groote personagien

Die kerchts hebben ghevolcht/ in vasten vrede

Redene.

Met seer neersigher en vierigher coragien

Nacht en dach ghestudeert en voor gagiën

De Orbooze vercreghen hebben tot payment

De mensch.

Glorieuse/ schoon blinckende imagien/

Redene.

Siet hier is Fame v te heurwaerts went

Sy heeftse daer al in heur registre gheprent

Sy salder v noch veel meer claer doen bekinnen

Daer suldy neuen staen

Orbooze.

Nu weest content

Vermaect urwen Gheest wilt vzeucht beghinnen
Arbeydt is loons weert/ghy moeten gherwinuen/
Alle vzollicheyt sal v hier ontmoeten/
Glorie en Fame vermaken v sinnen/
Want den loon die can den arbeyt versoeten
De mensch.

Dees heerlijcke mannen my minlijck groeten
Ick bedanckse seer met reuerentie/
Woozts sal ick den cleynen heuren druck gaen boeten
En niet laten leegh sijn dese scientie/
Maec doende yegheijicken assistentie
Te wercke stellen alle gode gauen saen
Wee hen allen die hen pondt grauen gaen.

Pausa.

Deerste conclusie.

Help wat blijschap siemen daer binnen bedriuen
Men soude de helest niet connen ontbinden
Szboozs Camerieren/ die schoone wijuen
Glorie en Fame door rechts onderwinden
Hem cussende en helsen/en helpen hem schinden
Tincx gheselschap vol alder onseghen
Sy bliuen hem by als onschepbaer vanden
En Croonen hem cieelijck/naer Szboozs pleghen
Deucht is altijt tot loon lofen prijs bedeghen
De tweeſte.

Den Szbooze diemen vtille wel mach heeten
Die wordt daer binnen met soetheyt gheminghelt
Dwelck alle man doet/die door sijn sweeten/
Met rechts en Redene den Hert omringhelt/
Hy wordt van loflijcker Glorien omcinghelt
En in der Famen Registers ghedraghen
Spgheschreuen/ghewestich/en ghepinghelt
Midts welcken wy segghen tallen daghen
Dat den Szbooze meest doet na Consten vraghen
Deerste.

Cost een yeghelijck ons figuerlijck bediet
Met sinnen begripen en volghen perfectelijck
Ous dunct dat hem ter werelt niet
Hinderen en mocht/bloot/noch bedectelijck
Hy en soude de stappen wel subiectelijck
Dan desen man volghen/dwelck ick v rade/

Naer dese
Pauſe qua-
men twee au-
teurs wt.

Solutie.

Ere

Den

Den twijfelijcken Hert betwinct correctelijck
Lof/Prijs/en vuchten crüchdy met stade
Wel hem die tgoet volcht en latet quade.

De tweeſte.

De goey Conſten vringhen v dat profijt ane
Dat ghy met peys en ruſte v lbringt v leuen/
Nengheſien dat de Conſten goet ten vermane
Den wille o ider tghelobot van ſedene gheuen/
Soo comet dat inde ghemeynte verheuen
Een groote Ruſte en Peys ſpruyt telcken heere
Als de ſaken rechte/ met redene aenleuen
En elck des anders Profijt/beneerſlicht ſeere/
Daer Vrede en Peys woont/daer woont de heere.

Deerſte.

ſedene beueelt den Menſche datmen niemant
Gheen onrecht doen en ſal/als dat vijnmoedich
Van elcken ghedaen wordt/daer en coemt in het lant
Gheen diſſentie/ oft onvrede bloedich
Maer groote eenicheyt en liefde voozſpoedich/
Dus leeft by malcanderen in liefden coene
Laet de liefde onder v ſijn oueruloedich
Weeſt deen danders hulpe auont en noene
Niemant en leeft/hy en heeft yemant te doene.

De tweeſte.

Daermen ghelijck ghesint is/daer is certeyn
Een begheerte/om malcanderen altijt
Te hulpenemaer als diſcoordie onteyn
Tuſſchen beyden can comen/ſoo val er ſtrijt
Wt diueerſche begheerte/waer tot dat hem wiſt
En diueerſche maniere van doene baert/
En dan coemter kijnagie/twiſt/haet en nijt
Deſtructie der ghemeynten/druklich beſwaert
Waer onwrede logeert/daer ſaelgeert meluaert.

Deerſte.

Vooz exemple dient ons ſoo menich rijke
En tverhael van Eſopus fabulen wijs
Van dbondelken ho ts/en derghelijke/
Daerom want aen Peys en Liefde den prijs
Der meluaert hangt/als aen der deugden rijs
Laet ons die volghen in vaſter trouwen
Raet der ouden ſede en goet adujs

Diemen dese feeſte eetſt ſach voozt ſrouwen
En wt Ionſten verſaemt / T minlijck accoozt houwen.

De tweede.

Dees feeſte en is alleen niet inne gheſet
Om douwe vrientschap tonderhouwene / maer
Soek te vermeerderen / om daer dooz te bet
Te voedene eenen vaſten pays voorwaer
Om dwelcke wy oock ſijn ghecomen naer
By dedel Violieren wijs int weten /
Neeme danckelijck ons ſimpel werck eenpaer /
Wy hebben ons naer ons beſte ghequeten
Twaer quaet ſoumen doude vrientschap vergheten.

Deerſte.

Elick ghebruycke Liefde / in ſiinder Conſten
Wiſſelijck bedacht als Broeders ſamen

De tweeſte.

Soect ws naeſten profijt wt rechter ionſten
Soo ontfangdy den Orbooze tuwer vramen

Deerſte.

Op dat ghy hier namaels vercrijcht den bequamen
Eeuwighen Orbooze / in ſheeren ſtatie

De tweeſte.

Dat wil ons God tonnen naer dbetamen

Deerſte.

Blijft alle eendrachtich ghy menſchen natie
En v beware Gods milde gratie.

Perſo nagen.

Liefde des naeſten, een vrouvvve.

Dlants vveluaert, een man.

Den ghemeynen man,

Prologhe.

Liefde des naeſten.

DE Rechtueerdicheyt Gods / vol ſubderinghe
Sherechtich in alle ſijn hanteringhe
Des druex mineringhe

Moet alle herten sijn een succoueringhe
Die de rechtueerdicheyt alrijt beminnen
Met een bequame triumpheringhe
En minlijcke administreringhe
Des vzcuchts houeringhe
Geueflicht in des deuchts contempleringhe
Rechtueerdich handelende buyten en binnen
Daermen liefde en eendzacht by mach ghewinnen
Stantuaftich in liefden/wil elck betaeyt//tozden
Wel den rechtueerdighen/hy sal versacyt/worden
Alants weluaert.

Sherechtich in woorden en wercken//daer
Doet weluaert stercken//clac
Als een leuende fonteyn adze vloeyende
Daer de hertekens en hunden hercken//naer
Niet int aenmercken//swaer
Enen lustighen dau deertrijck bespoeyende
Daer alle cruydekens dooz sijn groeyende
De bloemkens bloeyende// vol alder virtuyten
Alsoo is de rechtueerdicheyt goeyende
Alle prouincen/druck affuoeyende
Boosheyt verfoeyende/maer weluaert ontslypten
Onbedwonghen ruyten//en wijsheyt uyten
Gewaert vanden herte/in liefden blakende
Wel de plaetse daer God ouer is wakende
Den Ghemeynen man.

Inwendich soo is mijn herte hakende
Naer de rechtueerdicheyt/soet om gronden
Salich is den man/boosheyt versakende)
Daer gheen bedroch int herte en wort beuonden
De waerheyt oprecht hoozmen hem vermondend
Sijnen ia/is ia/sijnen neen/neen eendzachtich
Wie metter waerheyt omgaet/croont God almachtich
Liefde des naesten.

Des lants weluaert/tgoede declachtich
En den Ghemeynen man/deuchdelijck befaemt
Elck is die rechtueerdicheyt (dunct my)indachtich
Dooz een Minlijck accoozt/wt Jonsten versaeamt
Laet ons bewijfen treffelijck/want wel betaemt
Hoe oirboetlijck/dat sijn Thantwerpen int stede
De cloecke Coopliden (verre vernacmt)

Die rechtueerdich handelen/na rechte sede
Sy bringhen int lant alle vrolijckhede
Dooz de ghemeynte/en den heelen lande
Dlants weluaert.

Gheluck/voor/spoet/weluaeren/peys en vrede
Plant de rechtueerdicheyt met verstande
Maer donrechtueerdighe setten te pande
Haer sielen/dooz ghierighe affectie
Tueghenen bybringhende menighe hande
Houwende valscheyt in haer protectie
Den ghemeynen man.

Donrechtueerdicheyt houdt in haer subiectie
Donnoosel bloet/gheweert in desen
Liefde des naesten.

Maer den Coopman van goeder complectie
Rechtueerdich handelende reyn wtghelosen
Wozt van yeghelicken hooghe ghepresen
Hy is den Ambachts man een verblindinghe groot
Hem doende ghetrouwelijck doen (soot moet wesen)
Maer eysch en reghel/sijn werck minsoot
Dlants weluaert.

Soo dat hy sonder bedroch wint sijn broot
En sijn kinderkens opwassen reene
Inder vreesen Gods/aenmerckende bloot
Haers vaders hantwerck/rechtueerdich ghemeene
Soo douders voor/doen/doen meest na de cleene
Den ghemeynen man.

Als dus doen wercken/de Cooplieden openbaer
Haer goet dat sy wt vercoopen alleene
En sijn sy alleen niet o:boozlijck voor:waer
Tot profijt/oft winninghe des ghelts/maer
Sock tot o:boze der sielen seer salich
Liefde des naesten.

En ander en wozt niet bedroghen van haer
Want rechtueerdich goet sy (ick bent verhalich)
Van haer incoopen/wesende liberalich
Wo:rdende ghepresen/in alle contreyen
Daert mach gheusert worden princepalich
En yeghelijck crijchter profijt af verscheyen
Dlants weluaeren.

Elick vindet goet rechtueerdich int bereyen

Soo datter Antwerpen door wordt te bat
Den Ghemeynen man.

Daer de Cooplieden rechtueerdicheyt belepen
Niet anders toefegghende (naer den rechten pat)
Dant en is/dats eenen preciosen schat
Dooz dese stede/prisweerdich sonder ghetal
Liefde des naesten.

Want desen reuck/als der specien vat
Wordt soetgeurich gheroken/verre ouer al
Den name wort verbreyt met een soet gheschal
Soo dat alle natien hier vergaren
Om dat rechtueerdicheyt hier hout haren stal
Niemandt en heeft sorghe/vooz eenich beswaren
Dlants weluaert.

Este bedroch/want sy daer wel me' baren
Haer volle mate/haer vol ghewichte correct
Hebbende/sulcx roep hoozmen lustich verclaren
En des lants weluaert/gaudeert daer by perfect
Dooz princen en heeren/vreucht wort ontdeckt
En dinwoonders des lants/die prospereren
Den ghemeynen man.

Het ghemeyn profijt wort lofsick verweect
En dooz rechtueerdicheyt/sietment domineren
Wt verre landen de schepen ariuieren
Nenden ouer des lants/met goede abundant
Want tis dwtlanders een lustich triumpheren
Te handelen/met sulcken Cooplieden playfant
Liefde des naesten.

Daer rechtueerdicheyt vast in blijft gheplant
Nidus wordet lant vol goedts onghemeten
De liefde des naesten groeyt aen elcken cant
Want den armen en blijft vry niet vergheten
Maer haer nootdrift sy sonder bedroch eten
Tgraen en wordet niet vervalscht/sa alle het goet
Datmen nootsakelick ghebuyct/onghespleten
Wordt sonder eenich bedroch verhandelt soet
Dlants weluaert.

De landen die crighen couraghe en moet
Want alle polectien worden seere
Verbetert/en neeringhe verheft haer vzoet
Dooz sulcx handelen soo langs soo meere

Den ghemeynen man.

W hadden wy peys tot elcken keere
En dat onrecht ende coopmanschap wordt ghebruyct
Doo waer neeringhe vergaet/en alle cere
Het ghemeyn profijt gheheel ter neder duyct
Liefde des naesten.

Gattijucheyt onder de ghemeynte ontphuyct
Wordende deerlijck(cylaes)bedrogghen
Als rechtueerdicheyt leyt int doncker en muyct
Die waerheyt die wordt tot valsheyt ghetogghen
Liegghen/bedriegghen/ is int herte ghevlogghen
Want als eenighe hanteringhe blamelijck
Verualscht wort/naer giericheyts vermogghen
En vergaet alleen niet een ambacht namelijck
Dlants weluaert.

Maer een gansche stadt wordt bedrogghen schamelijck
Want het ghelooue en de waerheyt vergaet
De neeringhe verdwijnt gheheel ontamelijck
Alle polecien/dooz sulcx werck obstinaet)
Worden verarghert en vercozt/vroech en laet
Alle droelandsers/dooz onrecht van daer bliuen
Want elck socht vooz bedroch/ach booslijck quaet
Tis nootfakelijck datmen v moet verdrijuen

Den ghemeynen man.

Eghemeyn profijt sietmen gheheel verwojuen
Dooz donrechtueerdich handelen moordadich
Alle desolati n deerlijck beclijuen
Gheen sake en is den lande soo schadich
Liefde des naesten.

Als donrechtueerdicheyt seer onghenadich
Daerom sijn seer ozoetlijck/met groot profijt
De Coopliden die/met wijsheyt beradich
Rechtueerdich handelen/twozt een hemels iolijt
Dlants weluaert.

Sulcke stede wordt vermaect alle de werelt wijt
Daer rechtueerdicheyt hout haer habitatie
Goede Coopliden lusten daer(tot alder tijt)
Te handelen/met alsulcken natie

Den Ghemeynen man.

Gh het is een sonderlijcke gratie
Den rechtueerdighen handel der coopmanschap tent

Want sulcken Cooplieden sijn een fondarte
Te instruerene den werckman excellent
In alder rechtuerdicheyt/want het goet gheschient
Sijn sy straffende/en abandoneren
Valsch goet/en ware/dies int herte wort gheprent
Alle rechtuerdicheyt/door haer instrueren
Liefde des naesten.

Alle duecht en eere seer multipliceren
De liefde des naesten wort daer door ghesicht
Soo datter veel monden Gode lauderen
De liefde die ons van Christo wort toe ghericht
Door dese rechtuerdicheyt elc herte verlicht
Wantmen doet soomen wou datmen wert ghedaen
Dese liefde elcken lieflijcken ouerlicht
Soo dat God een welbehaghen heeft ontfaen
Sants weluaert.

In sulcken plaetsen/en beghift haer sacn
Met wijs heyt en verstant hooghelijck verheuen
Alle goede statuyten daer toffelijck staen
In alder gheschicheyt de borghers leuen
God vordeet haer vooznemen bouen schreuen
Seer gheluckelijcken vermeerderen snel
Haer hantcringhen/rechtuerdich bescuen
Want God almachtich is in alle haer opstel
Den ghemeynen man.

Een bewaringhe des sants vooz eenich ghequel
Sijn de Cooplieden die rechtuerdicheyt pleghen
Tis gheeft my/ich gheue v/en anders niet el
Tprofsit vloeyt daer deure in alle beweghen
Liefde des naesten.

De liefde heeft daer heerschappije ghereghen
Welck is die veruullinghe des wets ydoone
Alle herten worden tot dencht gheneghen
Om dat rechtuerdichcyt daer draecht de croone
God heeft sijn toeficht wt sijnen troone
Op sulcken Stadt/als hier hantwerpen pruisweerdich
Wt haer sijn vloeyende alle ducchden schoone
Grootte Charitate gheschiet hier weerdich
Met alder gheschicheyt in liefden volheerdich
Iustitia lietmen treffelijck gheschieden
Hier ouer de boose dies het goet erpeerdich

Hooghelijck verheuen wort/naert recht bedieden

Blants weluaert.

Waer af fundament sijn alle coopliden
Die rechtueerdich handelen/o crachtighe duecht
Alle desolatie doedy vlieden
Inbzinghende profijt/eere/weluaert en vzeucht
Tsy groot oft cleyne/elcx herte verhuecht
Want niemant en soect sijn eyghen bate
De vzeese des Heeren vernieut elcx iuecht
De welke bringt wijsheyt in en Charitate

Den ghemeynen man.

Laet ons den rechtueerdighen God vzoech en late
Siddendat hy hantwerpen(Coopstede vermaert)
Wil houwen in eenen rechtueerdighen state
Want dats des lants en der ghemeynten weluaert

Liefde des naesten.

Der sielen salicheyt woorter dooz verclaert
Elck looft den Heere van sijn goede wercken
In een Christelijck leuen bliuen sy vergaert
Die de rechtueerdicheyt hier verstercken

Blants weluaert.

God is haer beschermende onder sijn vlercken
In een Nintlijck accoozt/soo ons Deuis seyt
Edel Wioliercken Constich int bemercken
Tghehoor; voozts beuelen wy uwer Wijsheyt.

Personagien.

Den Hofman.

Tsvverelts Cruyen.

Subtijl practijck.

Loos Vosken.

Lanck ghebonden.

Lap Oore.

VVellustich bedrijf, *Een vrouken.*

VVilt vanck.

Vroudraeyers.
Slecht en Recht.
Tijs goet bloet.
Brootdronckenen Ian.

Factie.

Den Hofman.

Alle subtijle gheestkens van sinnen
Verstandich int kinnen / des cruyts vol minnen
Wilt herwaerts rinnen / tis hier te doene
Des werelts cruyen / sietmen al in saysoene
Nuont en noene wassende soetgeurich
Men en is deen niet meer dan dander faueurich
Pluct al / weest niet treurich / hier niemant en sneeft /
Als hy niet en pluct / dan daer hy verstant af heeft
Veel willen haer met de cruyen heel claer / wrijuen
Soo dat sy alle in haer leer laer / blijuen
Ons gheselschap wort soo wijs int cruyts bediet
Wie de cruyen niet en kent / die en dient hier niet
Tswerelts cruyen.

Ich ben tswerelts cruyen elck my wel aensiet
Alle die op der aerden yet willen bestaen
Moeten my kennen / oft tis haest met haer ghedaen
Practijckelijck vermaen / nu heel domineert
De kennisse des cruyts wort seer ghelaudeert
Toos Vosken practiscert / by daghen en nachten
Om wel te kennene alle mijn crachten
Hert / sin en ghedachten / wilt hy in mijn ste // laen
Want die my niet en kent en mach niet me // gaen

Subtijl practijck.

O tswerelts cruyen ghy doet my vze // aen
Ich ken de cruyen / ick weet te makene
Dat ick aen goey ware weet te gherakene
De welcke van my wort soo wel ghehandelt
Dat sy in drie dobbel ghewin verwandelt
En als ick sie dat sou gaen ouer sijnen tijt
Sonder verlies / met winninghe maeck ick my quijt
Ich sie het profijt // van verre aencomen
En hanteren dat my best mach vromen

Men seyt van oudts by Nechte en ele
Dies niet en can/dat hijs niet en spele

Toos vosken.

Ick kenne de cruyen oock al te vele
Ken sal my vry niet laten bedrieghen
Den huyben heb ick seer wel sien vliegghen
Ick weet wat smaect dat de cruyen hebben

Tanck ghebonden.

Tot mijnent cant vloeyen/maer qualijck ebben
Al meynt subtyl practijck/ en Toos Vosken fier
Van my wat te cruyghene/ken losse niet hier
Haer schoon samblant/versta ick/en haer opstel
Want Tanck ghebonden kent oock de cruyen wel

Lap Doze.

Ick Lap Doze rieck oock der cruyen vel
Ken sal het mijne/my niet laten onttrecken
Al wil quistgoepken met my wat ghecken
Ick blijf by dmijne/een ander loopter deure
Ick kenne al die cruyen wel ter keure

Wellustich bedriff/een vrouken.

Wel op ghy cruykenders maect v van veure
Ick ken de cruyen wel met blijden aenschijne
Mijn pollekens streijck ick tot te bier/te wijne
Wloyende den buydel int secrete
De cruyen te kennene heb ick de wete

Wilt vanck.

Certeyn dat doedy/maer ten vermete
Cruijchdy veel ghebreck/vol lemten en heel gheschent
Hebdy dan niet wel de cruyen ghekent
Hercken/Cluyfen ontrent//ketmen v loeren
Maer ick Wilt vanck kenne der cruyen voeren
Hier een banckethen/endaer een schoon dilleken
Weet ick te cruyghene naer mijn willeken
Ick kenne de cruyen naer den ouden treyn

Vrou draeyers.

Ghy meyntse kennen maer ghy en doet certeyn
Ick ken de cruyen al vooz v aem miere
Want ick Vrou draeyers schryf thien vooz viere
Dus ken ick de cruyen/in daertsche dal

Slecht en slecht.

Doorwaer dat sijn vuyt cruyen sy stincken al

Ick ken doock wel cruyen/maer tis ghers en weye

Tis goet bloet.

En ick ken coolen/war moes soo ick v seye
Gheplant te Neye//naer mijns wijs besfier

Den hofman.

Ghy en kent gheen cruyen

Des werelts cruyen.

Wat maecty dan hier

Tis al een andere/by minste en meeste

Subtyl practijck.

Ghy en dient hier niet/maect v wt dees feeſte
Seer locht van gheefte//moetmen hier spreken

Slecht en recht.

Slecht en recht die wort meest wt gheſtreken

Om dat ick de cruyen niet en kenne oprecht

Tis goet bloet.

Ick Tis goet bloet/ben dicwils thys een plattijnknecht

Ick en ken de Cruyen niet/dus blijck onteert

Grootdonckenen Jan.

Tian ick kense wel/tis my ghiferen gheleert

Al souwen de wijs by Takeba treden

Sy hebben met netelen deur tout mijn leden

En my betreden//en qualijck ghet oeft

Ick ken de Cruyen nu/ick hebse gheproeft

Tswerelts Cruyen.

Alle die haer hier wel hebben besoeft

Met goede/met eeren/in grooten ſtate

Practijckelijck crijghende profijt en bate

Alle die met mijne/rapen en ſchrapen

Al die vercken laten/en ſcheyzen de ſchapen

Al die voor thayz verkieſen de huyen

Wat ſegdy van die

Alle te ſamen.

Die kennen de cruyen

Hofman.

Alle diet huycken wel hanghen naer den wint

En by de groote haer houden bemint

Alle die haer seluen ſeghenen terſtont

Alle die niet en ontdekken haerlieden gront

En weten te ſchouwene achterdeels huyen

Wat ſegdy van die

Alle te samen.

Die kennen de cruyen

Tswereelts cruyen.

Alle die mylum labium pynsen

Alle die den oncost voorby wynsen

Alle die backen wten ghemeyner mele
Hofman.

Alle die de panne houwen metten stele

Alle die tgroote/voor teleyen doen luyen

Wat segdy van die

Alle samen.

Die kennen de cruyen

Tswereelts cruyen.

Wel aen mijn ghenooten alst v wel gheluct

Siet dat ghy gheen bitter cruyen en pluct

Sy mochten v int eynde suer op comen

Draccht wel kennisse het sal v vromen

Verheucht uwen gheest/ nu voor alle dinghen

Heft op een liedeken wilt vrolyck springhen.

Het Liedeken.

HEst op met vzeuchden tis nu tijt
Vermaect den gheest en weest verblit

Al die de cruyen kinnen

Des werelts cruyen wassen wijt

Sy maken onsen commer quijt

Bedroch die moet wech rinnen

Die wel verstaen/ het loos vermaen

En dat aflacn/ der cruyen graen

Sullen sy heel beminnen.

Het kent de cruyen ionck en out

Al is de wete menichfout

Den reuck heeftse doozvloghen

Neest eich in sijn hanteringhe vout

Den subtilen dobbelen cout

Die veel goets heeft ontoghen

Der cruyen cracht// nu dach en nacht

Om kinnen wacht/ dies niet en acht

Die wordt dicwils bedrogghen.

Die niet en kent de cruyen goet
Als slecht en recht/en Tijt goet bloet
En dienen niet by desen
Want die de cruyen kennen soet
Wozen de slechte onder de voet
Ghescheit/gheluyft sy wesen
Int net verwaert//sijn sy beswaert
Den bucht verhaert//tis al versnaert
Hoozmen loos vofken lesen.

Ghy ghildkens begheeft wilt vanck
Ghy kent de cruyen wel eerlanck
En vliet vrou draepers cueren
Sy kent het cruyt/en maect v cranck
Soo dat ghy coemt in haer bedwanck
Dan moedy druck besueren
Van verre yet//den reghen siet
Intijts doch vliet//en schout verdriet
Soo kent ghy cruyts berueren.

Ghy meystkens lustich inden rel
Eerbaerlijck hout toch v opstel
En laet v niet verleyen
Segt wy kennen de cruyen wel
Van sulcx bedrijs coemt een quaet spel
Tgheluck dat wilt verbeyen
En vzeucht sulcx schijnt//maer ghesenijnt
Wozt sy ghesijnt//want sy verdwijnt
En moet seer droeulich scheyen.

PRINCE.

Prince der Rhetoricken hoot
Neemt toch in dancke minoot
Ons Crancken slecht hantieren
Almaken wy de kennis bloot
Van de cruyen/tis cleyn en groot
Hooz dedel Violieren
Die wijslijck leest//en hem begheeft
Daer eer aenleest//twersant hy heeft
Die kent des cruyts manieren.

De Pioen Bloeme van Mechelen.

Presentacie.

D Alder warachtichste woordt// hoogst mysteriael
Dwelck inden beghinne was al vozen
Sonder beghin tcrachtichste//accoordt principael
Alder deuchtsichtighe//ter werelt ghebozen
Tot sghceests verlichtinghe//mebroeders verkozen
Edel Violieren wt Ionsten versaeint/
Wenscht v de Pioenbloeme/naert toebehozen
Die in Antwerpen v//constighe vernaemt
Dt Mechelen no//soot der liefden betaemt
Soemt rhetorijckelijck versoecken wederom
Doo eertijts wt ionsten ghy haer besoecken quaemt

Dies alle reyn consten opgroeyen tot wasdom
Doo; dwelck In principio erat verbum.

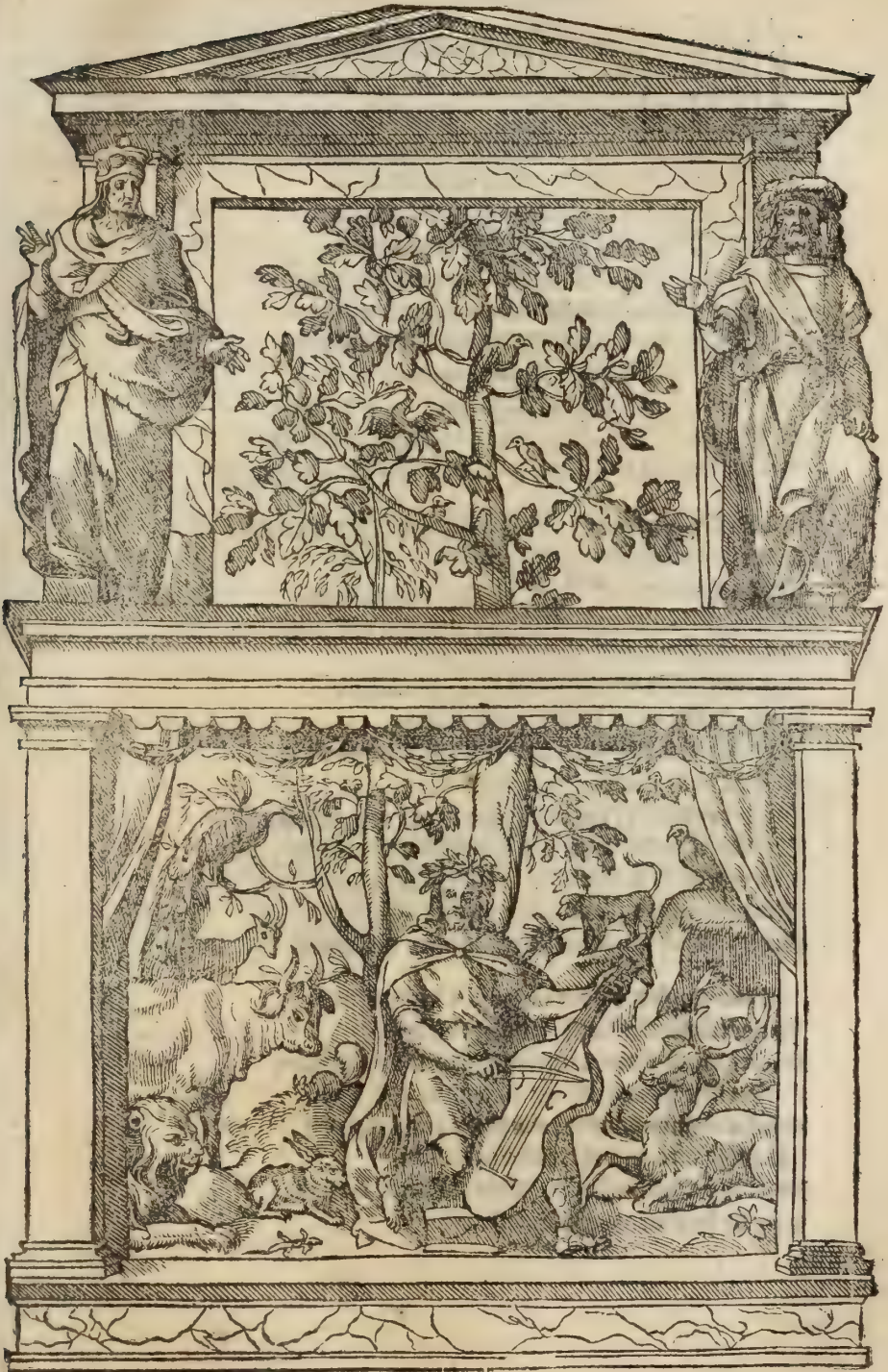
Tgodlijck wesen claer//es sonder beswijcken
Eerwich ombegrijplich den menschlijcken sinnen
Dwoort was by Godt eenpaer//en van ghelijcken
Was Godt dwoort almachtich//doo; wien wt minnen
Dat al eendzachtich//buyten en binnen
Van niet ghemaect is/en heeft leuende wesen
In hem/dien wy smenschen licht bekinnen/
Dit licht des leuens schoon//broeders gheprezen
Sy met elcken persoon//die alsw mides desen
Hier in sheplichs rijck hoodtstat is wesende vzo
Met eenen wille goet//reyn wtghelesen
Rhetoricam vzoet belijdende also
Segghende/ Verbum erat in principio.

Want den Ker natuerlijck//hoochst vliegghende/siet
Staerlijcken inde claer sonne stralen
Soo wort hy figuerlijck//by Sint Jan bediet
Als Euangeliste met soeter talen
Ghelijck hy dat wiste//ons doende toerhalen
Van Gods wonderlijcke hooghe secreten meest
Die wonderlijcke hooghe secreten meest
Die dwoort wt gracen in hem liet dalen
Op dat hy voo;spoedich//midts den heylighen gheest
Soude ouervloedich//in swerelts forceest
Die voo;ts vercondighen tot elck ghewin
Hieronime Johannes/wt liefden onbeureest
Wiens ghetuyghen es//warachtich meer nocht min
Vermaent ons/Verbum erat principio in.

Princelijcke heeren//het woor; van peyse
Heeft inden tijt/des vreedts in ons ghewoont
Wiens Godlijcke leeren//tot elcke reyse/
Daghelijck int ghemeyn//ons worden verthoont
Doo; Rhetorica reyn//laurierich ghecroont
Die dwoort excellent can constich bestieren
Midts Godlijcker gratien/glozieus gheloont
Dus broeders eerweerdich//seesterende vieren
Wy uwe goetwillighe/wt Mechlen de Stat
Ploembloemkens altijt//in alder manieren
Dwoort/dwelck Sint Jan belijt presenterende dat
Reemt dancklijck/In principio verbum erat.

Poëtelyck Punt van Mechelen.

Tpunt.

De constighe Poëten/versaemt wt ionsten/
Hebben gracioselick (alsoo zy beghonsten)
Onstercfelijkke wercken perfect ghetwacht/
Waer doo? sy verbeyden de fame der consten/
Stichtelick leerende met wijsheyt bedacht/
Dus hebben sy den volcke voortghebracht/
Diuersche fabelen/en vzeemde cluchten/
Op datse alsoo tweedfamelick gheacht/
Den menschen zouden leeren met ghenichten/
Soot bliet aen Orpheum/die tallen ghebuchten/
Onredelickse stomme ia wilde dieren/
Naer hem ghetrocken heeft doende veel vuchten
Midts tsoet accoozdt zijns peyllicke speels verrieren
Die houwende in vreden/seer goedertieren.

Vrede verdriest alle tweedracht/en twiist verkeereit/
Want tis eenen costelicken schat bepeereit/
Die in trouwen vast bliift/sonder beswiicken/
Want hy gaet te bouen al tgoet vander weereit/
Doo? vrede flozeren/steden en rücken/
Tot deuchde:ijckse vuchten/van ghelijcken/
Heeft Orpheus/in consten menichfout/
Doo? dwelclinckende gheluyt vander musicken/
Steden/casteelen/en stercken ghebout/
Die in peyllicke eendrachticheyt/dus voortghefout/
Veemenichfuldicheit zyn/voorzpoedich/statelijck/
Soo crachtich is/daccozdt hier sonder ophout/
Verwümmende/discoozdt en twiist hatelijck/
Midts douer een comen der choonen matelijck.

Soo Orpheus hout in vreden bysondere
In peyllicke vzeuchden bouen en ondere
Midts dweder gheclanck van accoozdighe snaren
Diuersche dieren/die wt groot wondere
Eensaemelijck doo? tghehoor/by een vergaren
Als oft sy van eender condicien waren
Daer sy nochtans verscheyden zyn ghenatureert
Hier by de Poëten ons openbaren

Dat de lieflijke toonkens wel gheaccoordeert
De herten der menschen (hoe seer gheturbeert)
Met eenen wille goet/peyseren eenvuldich
Sulcx datse heel redelijck ghetransformeert
Als broeders in een bliuende ghehuldich
Deen dander niet vreden verdraghen verbuldich.

De Princelijcke harmonie ghepresen/
Midts haer melodye/reyn wtghelesen/
Is soo nootelijck tot des peys versoeten/
Dat al wat eenichsins/is int wesen/
Sonder haer soude vergaen/ en scheidten moeten/
Dit bewijst ons Orpheus tot onser boeten
Berurende hier de dierkens ouer al/
Tot vzedelijck accoordt/met sinder groeten/
Insghelijcx naer hem treckende berch en dal/
En diueersche schepselen/sonder ghetal
Soo beruerlijck is tot elke reyse/
De resonantie van daccoordich gheschal/
Die verweect/en trect/de gheesten tot peyse/
Soot bliet aen Orpheum in swerelts palleyse.

Ggg ij Per-

Personagien.

Die mensche, een Jonghelinck.

Onbeuroetsaemheyt, een vrouwe

Memorie, een vrouwe met eenen boeck inde hant ghe-
naemt goet vermaen.

Verstant, een man.

Redelijcheyt, een vrouwe met eenen toom oft brey-
del inde handt.

Dbevroetsaem mercken, een man.

Tspel van Sinne.

De mensche/sittende in eenen setele, Ledicheyt ghenacmt
droomende.

Ach/ay/welckenen loft welcken fantasie
my te vozen coemt van een wellustich leuen

Goey ciere te makene vrolijck en blise

Ach/ay/soo eest best dat ick druck vertije

En met schoon vroukens schouwe melancolise

Daer toe werde mijn sulichheyt ghedreuen

Ach/ay/dus wil ick my om dees melodije

hier in ledicheden tot rusten noch gheuen

Onbevroetsaemheyt/een vrouwe.

Soo mijn soonken soo in mijn herte verheuen

Waert bouen schreuen

Sijdy in ledicheden hout v daer inne

Wat crijgdy doch van slaue lieue mine

Dan moede leden becommertheyt van sinne

Met cleynen ghewinne

Elck crijcht doch dicwils daer hy ten beghinne

Hem toe schiet en peucht

Soet dan in ledicheden uwen lust en vzeucht

De wijle dat ghy meucht

Memorie/een vrouwe.

Och de ledicheyt en bringe nimmermeer dreucht

Suldy dan verlijten alle v seucht

In ledicheden

Onbevroetsaemheyt.

Waer omme en sou/hy

Memorie.

Waer inne werdt de mensche dan verheucht
Als dit al sal scheidt // soot moet bliift hy ou // by
Onbezoetsaemheyt.

He laet hem beleiden // in vzechden nou // vzy
Den tijt sal comen dat hem niet en sal lusten

Memorie.

Ontwaect mensche hou

Mensche.

Hy laet my rusten

Den vaech is my noch alte seere in dooghen

Memorie.

Sietick Memorie come v nu tooghen

Menich goet vermaen // v dicwils ghedaen

Op dat ghy nu voorts aen //

Verstant en tiedene die ghy hebt onsaen

Soudt stellen te wercke

Onbezoetsaemheyt.

Neen dat moestick saen

Van monde doen slaen

Wech soudy den mensche doen sijn ruste vergaen

Memorie.

Hy Onbezoetsaemheyt / soud'ier teghen staen

Daer hem de mensch tot weldoen sou keeren

Mensch.

Wel wat souw'ick hier wt leeren

Memorie.

Ghy sult leeren

Dooz goet vermaen van v Verstant en tiedene

Om uwen tijt voorts wel te bestedene

Wt den droom scheidende die ghy hebt vercozen

Verstant / een man.

Wily uwen tijt aldus o'bozen

En in ledicheden naer ghenoechte sporen

Tiedelichheyt / een vrouwe.

W goet v eere en v ducht gaen verlozen

En alle quaetheyt coemt v te vozen

Dus wilt v tot wat goets te doene stellen

Mensche.

Poep / waddou coemt ghyken my dock quellen

Wa laet my hier in ledicheden houwen

Mijn vuerchdelijck ghemarcken
Verstant.

In gheender vouwen
Redelijckheyt.

Maer ick redelijckheyt moet v altijt stouwen
Dat ghy dees quade ledicheyt soudt schouwen
Mensche.

Ick en wille/noch ick en sal in trouwen
Verstant.

Och dat sal v alte seere berouwen
Want wat condy in ledicheden vrouwen
Redelijckheden.

Dan de duecht verspouwen
Verstant.

Naer wellust haken
Redelijckheyt.

Alle boosheyt bouwen
Verstant.

Wat wil dy dan maken
Redelijckheyt.

Nem mensch v en cander gheen duecht door ghenaken
Anders dan quaet dat inde ledicheyt steect
Mensche.

Waer ghy v hoeft me vreec//tis ghenoech ghepreec
Lust v te prekene/loopt preec inde kercke
Verstant.

Luyfsteet wat en sielt my v verstant te wercke
Redelijckheyt.

En stop vooz my redelijckheyt v oozen/niet
Mensche.

Wech/wech ick en wil v niet meere hoozen/siet
Spreec mijn Onbevoedsaemheyt toe die ten wensche
Dwel antwoorden sal
Redelijckheyt.

Sijdy dan een mensche
Verstant.

Hy ghelijct bat een onredelijcke beeste
Onbevoedsaemheyt.

Is hy gheen mensch/hy is cloeck van gheeste
Soo fracy als de meeste//in triumpheren
In Venus voeleren//int vaucketteren

Soudy hem vernieren
Om dat hy hem op v liens fantaseren
Niet en wilt sonderen/en sonder versoeten
Altijt laboreren werfelen en wzoeten
Sou hy daeromme een beeste sijn moeten
Hy is ymners een mensche rustich en fier
Gheen rekel oft loeten

Redelichheyt.

Wat is de mensche dan

Onbezoetsaemheyt.

Hooft doch dit bestier

En mensch is een mensch met handen met voeten
Kindyen noch niet steter menich duysent hier
Redelichheyt.

Ja ick vyz/de Mensche is een redelich dier

En sterffelich/dit is de diffinitie

Die de gheleerde gheuen

Verstant.

Dees conditie

Moet hy hebben die een mensche oprecht//is

Onbezoetsaemheyt.

Poep/meyndy dat de mensche soo slecht//is

Dat hy niet en weet midts dat hy moet steruen

Dat hy reden heft dat hy niet en sou deruen

Sijns herten begheeren/de wyl dat hem lust

Verstant.

Ja hy/waer hy van alle boosheyt gherust

En hy hem gaue tot goey onledicheyt wel

Redelichheyt.

Anders is hy maer een slaue der boosheyt sel

Die hem niet en laet rusten teenighen sone

Verstant.

Wintmen oock meerder onghemack oft pijn

Dan van alle goede wercken ledich thine

Want de ledighe sietmen dicwils soo tragh

Dat sy haer selfs leden nau connen ghedraghen

Soo dat sy met vlaghen//soo onlustich werden

Dat hen dicwils dunet dat sy door daerde terden

Gheset dan wat den luyen vroomt haer stedicheyt

Redelichheyt/een vrouwe.

Dat doet de boosheyt dit coemt door ledicheyt

Midts dat smenschen sinnen sijn soo beuerlijck
Dat sy niet stille sijn en connen gheducelijck
Sy en moeten altijt wat doen vzoech en laet
Sijn sy ledich van duechden/soo doen sy quaet/
Al waert datter gheen ander quaet dooz en quame
De ledicheyt is quaet ghenoech/eest gheen blame/
Den tijt te verquiffene menich maent en laer
Deen voor en dander naer//sonder tachten een haer
Verstant.

Dus coemt daer alle boosheyt duere openbaer
Die (midts haer swaerheyt) den mensche maect soo swaer
Dat hy hem seluen nauwelijck weet laten waer
Ja/dat hy leeft is hem dicwils te werffe
Redelijckheyt.

Dats dat hem byblijft dinwendighe perffe
En donuerdzachlijcke swaerheyt der sonden oock
Verstant.

Maer de vzecht daer af vergaet ghelijck eenen roock
En als eenen droom daer ghy niet af en behout
Redelijckheyt.

Wat eest anders dat de ledicheyt voort stout
Dan ergher dan droom/want behoutmen daer iet/van
Dat en is niet/dan
Onghereusihet bringhende alle verdriet//an
Schade schande/hertfrou pijn en lijen
Maer de vzecht vergaet hem daer af en twerblijen
Die naer raet der redelijckheyt gheen goet en doet
Dus en eest al maer droom aen alle sijn
Verstant.

Ja eenen dootlijcken droom dooz twertijen
Van ons verstant en redelijckheyt soet en vzoet
Onbevoetsaemheyt.

Doot: Een hy/hy heeft vzy noch wel moet en bloet
Al rust hy van goet doene/is hy daer om doot:
Hy en heeft vzy gheen noot
Maer hy crijcht sijn ghemack sonder wederstoot
Tot sijnen wensche
Redelijckheyt.

Ick segghe dat hy niet en leeft als een mensche
Met rechts leuen souwe
Maer als een beeste/en argher daer touwe

Die naer my Aedche niet en leeft edelſch
Verſtant.

Want natuerlijk is de menſche redelijk
De redelijcheyt is die den menſche volmaect
Dus leeft hy teghen ſijn natuere onghelact
Maer de beeffen leuen naer haer natuere
Redelijckheyt.

Hy mach de forme hebben en de figure
Vanden menſche maer hem ghebreec tprincipale
Dat den menſch eenen menſch maect teenenmale
Dat ben ick ſijn redelijckheyt verheuen
Verſtant.

Wilt hy hem tot deſer niet beghe uen
Soo is hy doot

Menſche.

Ghy ſoudt my therte doen veuen
Souwick doot ſijn?
Redelijckheyt.

Ja ghy/van een menſchelijk leuen
Midts dat ghy my Redelijckheyt hebt verdreuen
Verſtant.

En dat ghy my tverſtant niet en wilt aenleuen
Redelijckheyt.

Soo moetty ſchadelijk en ſchandelijk ſneuen
In onghemack/boofheyt en grooten ſmaet
Menſche.

Maer lieue vrienden is mijns nu gheen raet
Om menſchelijk te leuene
Redelijckheyt.

Trouwen laet

Dat ghy v rijs en gaet
Shewect wel wackere wt deſer ledicheyt
De Onbezoetsaemheyt met haer onſedicheyt
Veriaghende/ſtellende in haer ſtede
Een bezoetsaem mercken
Menſche.

Op alle bede

Hoe ſouwick dat crighen
Verſtant.

Houdt uwen vrede

Maer doet ditte wy bzinghent v mede

Onbezoet.

Wilby eenen scede//daer me verkeerren
Ghy verlijt al v,mecht
Want wat can v Obezoetsaem mercken leeren
Daer ghy in verhuecht
Anders dan dat v so:ghe sal vermeerren
En ghy v daer toe puecht
Soo dat niet dan swaerheyt sijn sal en verseeren
V lustighe vzeucht
Soo ghy aen hem die Obezoetsaem mercken eeren
Seer wel mercken meucht
Al praten sy v altemet wat vander duecht
Wats metter duecht te doene/steltse inden hoeck
Mensch.

Thus Onbezoetsaemheyt weest niet soo cloeck
Dat ghy kiet/maect het Obezoetsaem mercken plaetse
Donbezoetsaemheyt.

Soo moet ick tdack ruymen/ick verlies de caetse
Obezoetsaem mercken en ick dienen by een//niet
Verstant.

So Donbezoetsaemheyt van v is ghescheen//siet
Soo sal v obezoetsaem mercken onderwijsen
Redelijckheyt.

Wdus mensche wilt wt der ledicheyt rissen
Tsal v groot profijt sijn/doeghet niet noye
Mensche.

Wel/maer hoe crighe ick nu wt den hore
Der ydelheyt droom ? Hy leet daer in soo vaste
Obezoetsaem mercken/een man.

Den stoel
daer den
mensche wt
springt/ach
ter in platte
stont een gez
brofen ons
logie ghez
schilders
daer quam
wt ghecrope
wij. booshez
den/ als ons
duecht een
leelijck wijf
roofte vol jer
penen.
Booshez een
manmer een
sivare inde
hant.

Meret en bezoet wel donrustighe raste
Der ledicheyt daer ghy in hebt gheseten
Hoe ghy uwen tijt daer in hebt verleten
En verquift die soo weerdich is onghemeten
En soo costelijck datmen het tijts weerde
Niet en can weten/noch vinden op dcerde
Soo datmen sijts schade niet en can gheuyten
Siet voorts/hoe wt der ledicheyt spruyten
Onduecht en boosheyt/en hoe die int sluyten
Met hem bzinghen groote schande en schaye
Ozuck pijn en lyden sonder ghenaye
Want ledicheyt is moeder van allen quaye

Die dit wel laet gape // sal vry niet vertragen
Mensche.

Tan soo soudy my wel wt den hope iaghen
Der ydelheyt droom en wacker maken
Maer om niet ledich tsiene / met wat saken
Becommer ick my best vrient vol ionsten
Bezoetsaem.

Waer mede?

Mensche.

Ja /

Bezoetsaem.

Met goede loflijcke consten
Daer toe moedyt verwect sijn anderweruen
Nu ghy eerst ghewect sijn van tbederuen
Der ledicheyt / die in v heeft groot // gheweest
Soo meuchdy die vervremt hebt / ia doot // gheweest
Van een menschlick leuen door donredelicheyt
Weder verhsen / door menich edelick seyt
Tot sulcken wercken / als rechte menschen plegghen
Mensche.

Minnen gheeft waerder wel toe gheneghen
Cost ick my seluen daer toe gherecken
Maer wat sou my aldermeest verwecken
Tot consten / segt my dat doch ent v behaghe
Op dat ick thert draghe // daer toe
Bezoetsaem.

Dats een vraghe

Die gheuaet moet worden met goeden verstande
Dat tot consten verwect is menigherhande
Maer dat best verwect sal maer een sijn moeten
Mensche.

Dat is den loon / die doet den arbeyt versoeten
En de moetheyt boeten met allet ghequet
Bezoetsaem.

Om constich te wercken verwect den loon wel
Maer niet oprecht tot consten / aensende niet el
Dan den rickdom / daer me quellen sy haer sinnen
Die den loon beminnen
Want mochten sy met donconstighe binnen
Cozten tijt meer winnen
Sy en souden tconstighe niet beghinnen

Schande
ten vrouwe
met een tan
ge en bloe
se bozzen.
Schaye met
dier en stroy
inde handen
Danc droef
heyt bewijs
sende.
Pijne haer
hoofst crau
wende.
Zijden mee
een sieck
hoofst vol
plasteren en
seeren en die
waren stom
me personaz
gien.

Maer dander hanteren/om dat hem sou goeden

Mensche.

Soo eest dan deere/die de consten can voeden

En neersich spoeden

Want bouen ghelt oft goet spant deere de croone

Lustich en schoone

Bezoet.

Deere is oock een maniere van loone

Dus wat ick vanden loone hebbe gheset

Mach vander eeren oock werden wtgheleet

Want die doo; deere verweect consten hanteren

En hebben tot consten niet haer speculeren

Maer tis al hooch tyt en groot tshine van name

Om achter te latene een groote fame

Dits al een blame//doeghet ghiericheyt

Oft houerdie/dees onmaniericheyt

Is dan een maniere van boosheyden

Saer een redelijck menssch moet af altoos scheidten

Want de stedelijckheyt moet vlien den lachtere

Vander boosheyt

Mensch.

Soo ben icker dan achttere

Mach hem een constenaer niet gheneeren

Met hinderconst;wat sou hy verteeren

Sou hy alle eere van hem weren?

Soo waer hy een arm bloet gheseyt opt platte

Sou hy niet gheloont werden

Bezoet.

Wie seyt d och datte

En constenaer mach met God en met eeren

Sijn broot wel winnen/sijn goet vermeerren

En oock rijck werden/en dar moede vlien

Verheuen werden/metten goeden verkeeren

Van Princen en Heeren/werden ghracht ghesien

Om der consten wille/dit mach al wel gheschien

Sonder ghiericheyt en houerdie

Constich nochtans weck ende vrolijck en blije

Tot consten verweect

Mensch.

Men siet oock nu ten tije

Lutter consten hanteren om niet wt ionsten

Soo moet dan de constenaer tot consten
Wt hopen van loone oft eeren ghepresen
Meest verweert werden

Bezoetsaemheyt.

Heb ick v niet bewesen

Dat dit niet recht tot consten wesen en can

Mensch.

Isy recht oft crom/werdt de constenaer nochtan

Tot consten verweert/soo is hy ommer verweert

Bezoetsaemheyt.

Ghenomen dat soo ware soo ghy vercreet

Is dat de vrage nu voor ghehouwen?

Mensch.

Is niet?

Bezoetsaemheyt.

Keent in trouwen/wiltse wel ontvrouwen

Rijpelyck doorvrouwen/en opent uwen gheest

Mensche.

Welck is sy dan?

Bezoetsaemheyt.

Dwelck den mensche aldermeest

Tot consten verweert/wilt die woorden wel mercken

Is dit ghevraecht/dwelck den constenaer doet wercken?

En daer toe meest verweert? tis een groot verschilt

Mensche.

Wie werdt daer anders toe verweert/dan die wilt

Tot constighe wercken hem begheuen

Bezoetsaemheyt.

En die tot liefden der consten werdt ghedreuen

Werdt die tot consten niet verweert ongheweyst

Mensche.

Om de liefde en hadick niet eens ghepeyst

Die moet sijn/dats de beste meesterse

Dan alle consten/die noch pinne noch perse

En acuset/dacr sy menschen herte toe suert

Door liefde werdt doch alle arbeyt volruert

Ghevraecht en besuert/ta suere maect sy soet

Sy ontfeket bloet//met een vicrighe gloet

Sonder turberen

Dus segick/dac de liefde wesen moet

Die aldermeest tot allen consten goet

Verwecken can/en en laet niet cefferen

Bezoetsaem.

Tis waer liefde gheeft spoet//en eenen goeden doet

Als een volle vloet

Soo ist dat sy doet//consten hanteren

Maer wy moescnt al wat voor/der gronderen

Hoe coemdy tot liefden/wat verwect v daer// toe

Mensch.

Tot liefden comen/ick en weet voorwaer//hoe

Dats te hooghe ghevoecht/naer mijn sinnen cleene

Bezoetsaem.

Die tot liefden van consten verwect alleene

Werdt om der consten wille/haer rustichede

Wensende/werdt recht verwect tot consten reene

Maer die naer yet anders siet daer mede

En heeft erghers el inne meerderen vrede

Dan in consten die en werdt recht wt niet

Tot consten verwect/maer soo veel als hy tot yet

Anders ghetoghen werdt/alsoo veel wert//hy

Daer af ghetoghen/want sulck heester cley n hert//by

Dien tconstich hanteren is een groot quellen

Mensch.

Die hem sonder liefde tot consten stellen

En dwerck wel deruen souwen menichweruen

Ja dient is een steruen

Costen sy tghelt/oft wilden sy deere deruen

Werden die dan niet verwect in sulcke ure

Tot consten pure?

Bezoetsaem.

Hoe waert moghelijk?waer teghen nature

Shetrocken te werdene/daer thert trect aue

Mensch.

Die soo consten hanteert is maer een slaue

Hoe constich hy oock is/by isser deerlich//an

Bezoetsaem.

Niemant en werdt tot consten verwect cleerlich//dan

Die begheerlich//can//haer liefde beiaghen

Mensch.

Sout dan een questie wesen?weer wy vraghen

Wat tot liefden der consten verwect? oft wat//dat

Tot consten verwect?

Bezoetsaem.

Jaet/soo inde stat/dat
Pythagoras hem seluen sou hebben ghenaeemt
Sophus dats wijs/antwoorde hy plat//dat
Hy Philosophus was/in ons tale gheraemt
Een beminder der wijsheyt/hoe wei hy ghesaemt
Was/en voor de wijsheyt der werelt ghehouden
En noch heet de wijsheyt(soot wel betaemt)
Philosophia/dats een liefde ongheblaemt
Der wijsheyt

Mensch.

Soo schijnet dat ghy wilt ontvouwen
Datter meer tot consten verweert werden souwen
Dan die constich wercken connen

Bezoetsaem.

Jaet in trouwen
Alle die de consten gheerne hoorzen oft sien
Oft gheerne leeren souwen//mocht hem gheschien
Die wt liefden der consten gheen moeyte en vlien
Voor sijse bespien//en vercrighen moghen
En daer veel ghels en goets om gheuen en bien
Summa/ alle die hem in consten verhoghen
Werden die niet tot consten verweert/ghetoghen
Al en hebben sy de consten niet gheploghen
Ghesmaect noch ghesoghen//haer rechte adere

Mensch.

Isseer dier vele?

Bezoetsaem.

Jaet/allegadere
Die verstant en redene ghebruycken//alsoo
Als oprechte menschen/hem ontpluycken//alsoo
Tot consten/dat sy niet en connen ghelaten
Sy en moetense minnen/en diese haten
Nicht ick voor gheen menschen/maer als verwaten
Beesten onredelijck

Mensch.

Sch hoe mocht ick vaten
Dees liefde/haer crighende tot mijnen mensche

Bezoetsaem.

Dat v mensch verwecken sal/moet v mensche
Eens deels sijn binnen

Wat

Wat sou v anders verwecken tot minnen?
Waerder in v niet dat v menschlycke sinnen
Daer toe veruerde bloot?

En eens deels in consten/sonder weete bekennen
Nimmermeer liefde en mocht beghinnen
Hoe souden de consten v mensch verwinnen?
W treckende tot haerder liefden groot
Waerder inde conste niet dat dede derploot
Van verweckene: soo ick sal toonen schier

Mensche.

Ich bids v vrient minioot seer menighertier
Bezoet saem.

Shelick een oprecht mensch is dercellenste dier
Soet rustich en sier
Datmen oyt vonden heeft ter werelt hier
Soo snackert sijn herte oock als een ghier
Soo heet als een vier
Wt der naturen naer dalder excellenste
Dalder bequaemste/trustichste/ tienste
Datmen hier inde werelt mach vinden

Mensche.

Hoe coem ick mensche dan aen sulcken verblinden
Dat ick dbeste verlate?

Bezoetsaem.

Dat doet dbedroch/al
Van donbezoetsaemheyt/daer wat resten noch(al
Hebdyse verlaten)is bleuen int hooft
Soo seere hadde haer ingheuen v verdoofte
Dat quaet heel en al wtroyen haer woet//is
Midts dat sy v sinnen soo seer heeft berooft
Dat ghy hebt ghelooft//dat tquade goet//is
En tgoede quaet/dat de bitterheyt soet//is
Ende sotheyt vzoet//is
Hier dooz hebdy vercozen tquaetsie voor dbeste
Die can qualijck wt den sinnen/maer dees reste
Van opinien die v is by ghebleuen
Moet sijn wt ghedreuen//wilt dy niet sneuen

Mensche.

Hoe sou ick dat doen?

Bezoetsaem.

Ghy moest heel en al gheuen

Werstant en redene/dat sy aenclouen

En sijn altijt neuen

My bezoetsaem mercken

Mensche.

Houtse vrient verheuen

Bezoetsaem.

Wo sullen wy tsamen wercken bouen schreuen

Tuwer fondatiën//en inforziatiën

Wo coemt hier/en merct in contemplatiën

De conste verselt sijnde met gratiën

Hoe rustich/hoe lustich/met wat florziatiën

Wol delectatiën//en iubilatiën

Sy den redelijcken mensche vzeuchden scincken

Mensche.

Hoe?

Bezoetsaem.

Dits Aglaia

Redelijckheyt.

Die beteeckent blincken

Oft een schoon clærheyt/en lieflijcke lusticheyt

Een magesteyt oft hoocheyt/en een rusticheyt

Werstant.

Euphrosine/dats een locken/blijfschap en vzeucht

Redelijckheyt.

Thaleia/een oefenen der iongher ieucht

Een bloeme/een ouervloedicheyt/een croone

En een groeyen

Mensch.

De conste excellent schoone

Door dees gratiën moet ick my verblijen

Maer wie sijn die twee ander/aen beyde sijen?

Sijn dat oock consten//gheheeten te samen?

Redelijckheyt.

Men heetse consten/maer haer souden betamen

Sat ander namen//naer haren bedziue

Werstant.

Deser rechter naem is speculatiue

Dats te seggden in ons tale beschouwelijck

Redene.

In alle consten leert sy ghetrouwelijck

De regulen daer af/ en de manieren

Kier tooch
demen een
vrouwe ghe
naemt Coste
die in dzy
gratiën om
haer staende
in een plaats
se die contē
platie heer.

Op deen sij
de van Cons
ste sadt spe
cularie ende
op dader sijz
de sadt Prae
tijcke elck
mer noch
twee Wym
phē by haer

Verstant.

Berouwen/argueren/wat nieuws verfiere
En met woorden cieren//als sy haer adujs seyt
Redelijck.

Sy is een oprechte specie der wijsheyt
Oft scientien/dats in ons tale dweten
De saken doorsoekende/en de secreten
En dabelheyt der consten/alle ghelücke
Mensch.

Wie is die andere?

Verstant.

Die heet practijcke
Mensch.

Practijcke?

Verstant.

Ja practijcke maer int quaet//niet
Tis tsegghene toersoeck
Redelijck.

Dees leert metter daet//siet
Toegaen/en ghebruycken alle consten weerdich
De handelinghe crighen rasch en veerdich
Int werck volheerdich//gheschict lustich en net
Verstant.

Ient rustich en fraey/suyuer en beset
Natuuerlijck houwende altijt ghemerck
Redelijck.

Dits een rechte oefeninghe/een werck
Oft een manier van doene/ghenaemt int Rechte
Mensch.

Wats de conste dan?

Verstant.

Conste is een oprechte
Wete en maniere van yet bequamelijck
En wel te doene

Redelijck.

Maer tis noot en vramelijck
En dbetaemt wel/dat de consten hebben by een
Dese practijcke en beschouwen onuerscheen
Om te werdene reen//consten rustich volmaect
Verstant.

Want dbeschouwen van alle practijcken naect

En de practijcke die gheen wete en smaect
Sijn beyde onghestaect // om gheheeten tsijne
Volmaecte consten/als elck maer sijn doctrijne
Est disciplijne//alleene en ghebruyct

Mensch.

Segt my doch/ oft sy dit alleen is die beluyct
Den naem van consten/ dat ick niet en sale

Bevzoetsaem.

Dit is diemen conste noemt int generale
Maer int speciale//dees die hier wt spruyten
Heeten oock consten al teenemale

Mensch.

Sijnder gheen meer:

Redelijckheyt.

Jaet/soo vele in ghetaie

Datmense niet al en sou commen gheuyten

Maer dese sijn hier als de principale

Die in haer dander goede consten besluyten

Verstant.

De quade en sijn niet weert datmense verhalet

Est consten noeme/dus sluyten u yse buyten

Die niet veel en sluyten

Redelijckheyt.

Maer dese(wel gheoeffent)sijn vol virtuyten

Iustich/vrijlich/profijtlich en nootlich

Verstant.

Tot menschen solase dienende grootlich

Mensche.

Maer segt my blootlich//wie dese al wesen

Bevzoetsaem.

Dit sijn de seuen vrye consten ghepresen

Redelijckheyt.

Soo ghenamemt/om datse de vry wt ghelesen

Jonghers hier voortijts leerden

Bevzoetsaem.

Deerste van desen

Is Grammatica

Verstant.

Dees leert kennen de crachten

Der letteren/syllaben/woorden/en dwachten

Van onbequamelijck te sprekene

Genus spm
vca.

Hier toech
men die vij.
vry consten
seuen ionge
vrouwe elck
mer haer see
Ten in haer
handt als
Khetozica
mer Cadus
en Yseruel
li/Dialectica
en Hylan
se en die ans
der/te.
Noch twee
vrouffs als
Were op
deen sijde en
Kijfdo op
dander sijde

Des ickse voo; al nootelijck rekene
Want een tale ghesproken qualijck verkeert
Haren sprekter onteert
En wel ghesproken/den lust om hoozen vermeert
Bezoetsaem.

Dees Dialectica met argumenten leert
Onderfoecken welck gheloghen is oft waer
Redene.

Tdonckere twijfelachtighe om verfaen swaer
Maectse met openbaer//diffinitien claer
Wtlegghende/scheydende/leert sy sonder vaer
Wel vpyelijck en stoutelijck Disputeren
En seer subtijlijck naer//tdiepe speculeren
Verstant.

Sy is den wech daer//men lustich met haer
Tot ander consten mach gaen spaceren
Bezoetsaem.

Dits Rhetorica/die can informeren
Om spreken recht frayelijck besettelijck
Constich en nettelijck
Verstant.

Sy doet landen en steden triumpheren
Wel en wettelijck
Twissen en ozlooghen lieflijck payseren
En al verneren//dat is lettelijck
Want sy maect wel sprekende aduocaten
Raetsheeren/Oratozen/en Ambassaten
Redelijckheyt.

Maer de Poëten sijn//constich wel houwende maten
Lieflijck als den wijn//en soete als heunighe raten
Commen in elck termijn//bly maken en alle de staten
Met tsoet volijck schijn//telcken wel leerende baten
En doen vlien twentijn//der droefheyt weerdich om haten
Doet hier omme ghepin//dit leert Rhetorica vaten
Bezoetsaem.

En dees Musica soude niet ghelaten
Commen de hare bedroeft
Verstant.

Melancolije
Wech verlagghende/maectse therte blije
Met soo soete gheluyde dat bedroeft//was

Heroica.

Phaleucia.

Gezoetsaem.

Dits Arithmetica

Kedelijck.

**Die doet onghetoest/ras
Wel cijfren/ tellen/ multipliceren
Deylen/ middelen/ afre cken/ dobleren
En al dat haer aengaet lustich om weten**

Gezoetsaem.

Dits Geometria

Verstant.

**Wiens sonderen
Is wel meten/ vol constigher secreten
Gezoetsaem.**

**En Astronomia den loop der planeten
Kiennende**

Kedelijcheyt.

**Met haer is van eender natien
Astrologia die door constellatien
Judiceren can der planeten natuere
Mensche.**

Wie is datte!

Gezoetsaem.

**Dats dedel Poentratuere
Die statuere en faetsoen van elck creatuere
Wel rustich conterfeyten doet naer dleuen
Tghelijcx beeltnijden en dier aendeuen
Hem soo naer den vryen consten draghen
Dat de Grieken voortijts haren ionghers plaghen
Die oock te leerene/ voor een vande vrye
Consten/ want sy is een stomme Poetrie**

Verstant.

**En sy belicht te sulkenen tije
Geometriam/ als sy de gronden
De perspectiue/ oft ander nieu vonden
Van wercken ondersoecht seer constich en tierlijck**

Gezoetsaem.

**En dit is Ethica dat is manierlijck
Mensch.**

Is dat een conste

Kedelijck.

**Jaet seer menighertierlijck
Sy doet wel regeren landen en steden**

**Hier tooch
men noch
twee vrous
Fens als Pis
tura en
Statuaria.**

En onderhouden alle goede seden
Met lieflijckheden
Cassien wel diese ouertreden
En landen beschermen/en stellen in vreden
Alle de leden
Door goede ghelijcke rechte Justitie

Verstant.

Sy wilt elcken doen gaey naen sijn conditie
En naer dofficie/hem seluen regeren
Kinderen en huysghefin instrueren

Bezoetsaem.

En dese heet generallick hanteren
Redelijck.

Dees begrijpt blootelijck
Inden eersten de bouwerij/grootelijck
Wesende nootelijck
Hoe wederstootelijck/mense mach verachten

Verstant.

En voorts begrijpse alle ander ambachten
Als Timmeren/Metsen/Sacken en Srouwen
En alle ander hanteringhen
Redelijcheyt.

Die souwen

Om al te noemene nu te lanck vallen
Mensche.

Werden die alle voor consten ghehouden?
Verstant.

Ja sy/want daer en is gheen soo smallen
Oft soo cleynen simpelen werck van hen allen
Daer en is altyt conste inne ghelegghen
Mensch.

En die

Bezoetsaem.

Dats eere/en dats rijckdom vol zegghen
Mensche.

En seydy daer vlues niet contrarie teghen
Redelijck.

Al en is men daer toe niet ghenegghen
Sy volghen de conste nochtans/euen ionstich
En sy cieren en loonen den werckman constlich
Met rijckdomme/en der glozien schoon fame

Wat dunct v/fin bees niet al aenghename

Mensche.

Laes/dat ick my schame/der grooter blame

Dat ick mijnen tijt soo langhe heb verlozen

Sonder haer ozbozen

Maer nu ick bezuoetsaemlijck merckende vame

haer edele excellentie eersame

Werden sy van my voozts bemint en vercozen

Ick false noch spozen

Want hoe icse bat mercke(naer toebehozen)

Hoe datter mijn herte meer en meer toe trect

Redelijckheyt.

Nu mensche wat dunct v/ick begheer al vozen

Dat ghy selue segt en uwen sin ontdect

Owelck v mensche aldermeest tot consten verweect

Nu ghijse aenschout hebt in v presentie

Mensche.

Obezoetsaem mercken van d'excellentie

Der consten

Verstant.

Dats de rechte sententie

Nu ghy maect mentie/van Obezoetsaem mercken

Redelijckheyt.

Obljct wel dat de consten(tsy van wat wercken)

Excellent sijn/haer wtstekende voorwaer

Hoe constigher/hoe excellenter/en dats claer

D'excellentste moet meest treckende wesen

Verstandich redelijck mensche

Verstant.

Want daer

Heeft v excellentie begheerte naer

Dus moet comen in haer de liefde gheresen

Redelijckheyt.

Soo is d'excellentie wtghelesen

Van consten ghepresen/het principale

Dat v mensche tot consten verweect

Verstant.

Maer desen

Niet teghenstaende/soo siet dat teenenmale

Obezoetsaem mercken in v niet en fale

Dat moet v berueren/soudy verweect werden

**Solutio
Questionis.**

Redes

Aedelijckheyt.

Want hoe fraey de conſten ſijn int volherden
Verſtant.

Hoe goet/hoe ſchoone/hoe ient/hoe loſtelijck
Aedelijckheyt.

Hoe excellent/hoe edele/hoe coſtelijck

Ten can al niet verwecken/laement henen gaen
Onghemerct

Verſtant.

Soo moetty wel gade ſlaen

Dees excellentie

Aedelijckheyt.

Dit mercken gaet v aen

Tis tghene daer ghy dberueren af moet ontfaen

In v/soudy tot conſten verweect werden ſaen

En haer weerde verſtaen

Verſtant.

En dercellentie leecht inde conſten plaen

Die tot haer verwecken can/alsoo tvermaen

Blues wel is ghedaen

Soo en moghen sy van deen dander niet ſcheyen

Aedelijckheyt.

Waert datter ghebrake deen van beyen

Tverwecken tot conſten sou oock ghebraken

Verſtant.

Dercellentie der conſten can wel leyen

Tot haerder liefden/en die heel ontſeken

Aedelijckheyt.

Maer Obevoetsaem mercken moet verbreyen

De kenniſſe der conſten/dooz tozoet inſpreken

Mensche.

Nu verſta ick wel en tis ghenoech ghebleken

Dat Obevoetsaem mercken vander conſten goet

Excellentie ſoet

My redelijck mensche eerſt berueren moet

Souwick haer excellentie kunnen

Die aldermeest verwecken can mijn ſinnen

Tot haerder minnen

Dit gheuoelick oock wel in my ſeluen binnen

Bevoet.

Wien en ſouwen de conſten niet verwinnen

Door haer excellentie/en theet doorrinnen
Ja gheheel verflinnen/met haer verwonderen
Redelijckheyt.

Sy sijn doch soo excellent haren Sonderen
Dat sijn doen heel haer herten ontpluycken
Verstant.

Excellent int hoozen tken/en int ghebruycken
Redelijckheyt.

Excellent goet schoone
Verstant.

Excellent in duechden
Redelijckheyt.

Excellent playfant
Verstant.

Excellent van vrucheden
Redelijckheyt.

Excellent in lustighe iohelijckheden
Verstant.

Excellent in bequamer profijtelijckheden
Redelijckheyt.

Excellent orboozlijck
Verstant.

Excellent nootelijck
Redelijckheyt.

Excellent edele
Verstant.

Sy sijn soo grootelijck
Van doene blootelijck//tot een menschelijck leuen
Bezoet.

Neemt tot der werelt de consten verheuen
Wat sou sijn deertsche dal/dan eenen Esels stat
Redelijckheyt.

Hier en waer gheen beual//toerghinghe doch al
Omenschelijck leuen mocht niet langhe dueren
Verstant.

Wat waren de ghisten der natueren
Costense de consten ten profijt niet drwinghen
Redelijckheyt

Natuere gheeft cruyen/die de consten doen muinghen
Daer de siecke crancke mede ghenesen
Verstant.

De natuer gheeft rou hout en ander dinghen
Dooz de consten maectmen schoon huysen van desen
Aedelijckheyt.

De natuer gheeft colueren/daer wtghelesen
Stucken af ghemaect werden seer constich gheacht
Verstant.

Wat de natuer gheeft (hoe snoo dat mach wesen)
Twerdt ten profijte/en ter volmaectheyt bracht
Dooz consten ghepuzen/want conste gaet vooz cracht
Aedelijckheyt.

De consten sijn voetstappen der Godlijcker macht
Die van niet gheschapen heeft hemel en eerde
En al dat daer in is/van soo grooter weerde
Soo constelijck soo volmaect playfant en reene
Verstant.

Dats om dat hy is de constenaer alleene
Die heel volmaect is in alle sijn wercken
Daer alle goede consten (tse groot oft cleene)
Al comen

Bezoet.

Hier aen suldy vzoetsamelijck mercken
Haer excellentie/die v tallen percken
Verwecken en stercken//sal om volghen naer
Gods voetstappen eenpaer

Aedelijckheyt.

Al inuechdijse missen nu hier nu daer
Noyt constenaer en was volmaect/heel sonder maer
Dit is wel openbaer

Verstant.

Sijdy verweet tot liefden der consten claer
Sneenen arbeyt en sal v vallen te swaer
Want soo licht als een haer//comet lancx soo bat//by
Aedelijckheyt.

Schout dan alle qua de ledicheyt/want voorwaer
Hadde dalmoghende wijsheyt ghewilt dat//ghy
Ledich soudt sijn hy soude v van als sat//vry
Dat nootelijck en ozboozlijck is v mensche
Verleenen/en gheuen touwen wensche
Al en dedy daer niet toe te voren

Verstant.

Sou hy niet soo wel broot verleenen/als cozen

Van selfs sonder bouwen?

Redelijckheyt.

En al bereet dat ghy mocht ozbozen?

Mensch.

Ja hy en trouwen

Verstant.

Dit laet hy al om dat ghy de verlozen

Iedicheyt soudt schouwen

Redelijckheyt.

En dat ghy v door goey consten in sijn spozen

Goet doende soudt houwen

Verstant.

Nu ghy tot consten verwect sijt/wilt niet trouwen

Maer hanteertse/ozboortse/wilt v vercloecken

Mensche.

Daer sijn soo veel consten/in alle hoecken

Sou iche verfoecken//alle te gadere

Hoe sou dat te werck gaen?

Redelijckheyt.

De rechte adere

Van uwer herten/trect die daer niet toe?

Dat ghise gheerne siet oft hoorc

Mensche.

Est ick doe

Sch iaick mijn hert ontpluyct en gaet open

Als icse wel mercke

Verstant.

Dat sijn de nopen

Die eenen redelijcken mensche verstandich

Verwecken comen

Mensche.

Ja waer ick soo vailiandich

Soo cloeck soo behandich//en soo scherp van sinen

Dat icse al begrepe

Redelijckheyt.

Sly muecht wel minnen

Alle consten al waerder noch veel meer//siet

Maer al te begripcne is uwen keer//niet

Royp puer mensche en deet//waer onmueghelijck

Mensch.

Maer om consten te ozbozene hueghelijck

Wat consten werden best van my gheploeghen

Bezoet.

Daer v natuere meest toe werdt ghetoghen

En die den gheeft sou mueghen volbueren

Verstant.

Ghy en sult niet doen teghen uwer natueren

Oft dat urwen staet oft macht te bouen gaet

Aedelijckheyt.

Die de macht niet en heeft/oft en weets gheen en raet

Oft die de sinnen niet en heeft om studeren

En diep speculeren

Oft diens staet niet en is landen regeren

En domineren

Die en sal hem des niet onderwinden

Verstant.

Die sal altyt consten ghenoech vinden

Daer hy hem toe pooghen mach al is hy Aecht

Want elck werck heeft sijn conste

Mensche.

Ghy hebt recht

Soo sal hem elck met sijn natuer beracyen al

Tot wat consten dat hy hem stellen sal

In ons menschelijcke natuere is groot verschilte

Aedelijckheyt.

Deen natuere werdt verweert tot het een/dander wilt

Datte/die weer ditte/want soo menich hoeft

Soo menighen sin

Bezoet.

Maer meret voorts en ghelooft

Daer is een conste van menighen ongheacht

Die nochtans van elcken moet werden volbracht

Naer sijn cracht en macht// die niet en wilt sieuen

Mensche.

Wat consten is datte?

Bezoet.

Sy heet wel leuen

Mensch.

Wel leuen?

Bezoetsaem.

Ja

Mensche.

Sou dat een conste wesen
Redelijck.

Oft een conste is? Jaet seer wtghelesen
Verstant.

Sy behoort bouen al tsyne gheprezen
Want tis een schoon conste minlijck vol vzeuchden
Redelijck.

Wel leuen bzincht en besluyt alle deuchden
Is dat gheen conste/die wel te beluyckene?
Verstant.

Sijt dan verweect om die te ghebruyckene
Went w. l leuen salmen de wijsheyt mercken
Redelijckheyt.

Hy is wijs/die wijs is metten wercken
En onwijs/die alleen wijs is inden mont
Verstant.

Leest dan wel/soo sal v de wijsheyt stercken
En hoeden van weene//ick segt v goet ront
Redelijck.

Ghelijck eenen steene//op eenen vasten gront
Ghifdy stantachtich/ghy en werdt niet ontsicht
Wat v ouercomen mach tsy swaer oft licht
Ghy doeghet al met goeder manieren
Verstant.

De wijs het sal v seer menighertieren
Veel deuchden toe stieren//en by een vergaren
Redelijck.

Leefdy wel/soo sal v liefde vercleren
Die haer seluen dieren//en can noch sparen
Verstant.

Vaer goetwillich herte moet se altijt baren
Redelijck.

Wilt die wel leuende int herte bewaren
Verstant.

Sy can verlichten dat v mach beswaren
Redelijck.

Als een h. melsche vzeucht can sy verclaren
Sy is goet/ghetrouwe/soet/en ghemedsaem
Die accoozt doet naren//want sy is vredsaeft
Goet herte tot alle menschen draghende
Verstant.

Laet v desen vrede sijn behaghende

Die van v iaghende

Ja de boose nijdicheyt/ gramschap en discorjt

Die de herten altijt sijn doorcnaghende

Redelijcheyt.

En weest naer vreedsame eenicheyt vraghende

Niet vertraghende.

In ledicheden/maer naer goede consten spoozt

Altijt wel leuende alsoot behoort

Soo sijdy van nu voort// in alle reenicheyt

Wel verweect tot wijsheyt liefde en eenicheyt

Verstant.

Niet aensende dan grootheyt oft cleenicheyt

Daer en is gheen redelijck mensche ghehuldich

Hy en behoort wel/ia hy is schuldich

Altijt de quade ledicheyt te vliene

Redelijck.

En door dbevoetsaem mercken te bespiene

Naer dexcellentie der consten goet

Verstant.

Nidts dat ghy mensch dexcellentsie dier sijt/ moet

Dexcellentie der consten v verwecken

En door dbevoetsaem mercken alderbest trecken

Tot liefden van allen goeden consten

Redelijck.

En voorts de sulcke doen hanteren wt ionsten

Daer v natuere naer ghetrocken meest//werdt

Verstant.

En dare aldermeest toe uwen gheest//terdt

Want ghijse niet al machtich en sijt te doene

Bevoetsaem.

Edel Violieren/in consten seer coene

En alle diet hoozt/laet niet v dus te spoene

Tot loflijcke consten/vaet v de Beoene

Mensch.

Blijft Gode beuolen te desen sapsone.

In principio erat verbum.

Perfo-

Personagien.

*Stichtinghe, een vrouwe met een truwvel en eenen
boeck inde handt.*

*Ghemeyn profijt, een man meet een vveeuers spoelē
ende wolle in sijnen arm.*

Prologhe.

Stichtinghe.

Tsweldoen is de mensch gheschepen accoordich/
Ghemeyn profijt.

Wie rechtueerdichlijck coopmanschapt/die doet wel/
Stichtinghe.

Wie wel doet/die is Godt ghelijck teghenwoordich/
Ghemeyn profijt.

Wie Godt ghelijck is/ die thoont charitate snel/
Naer Tgodlijck beuel/elcken profijtelijck/
Stichtinghe.

Want soo Godt zijn sonne laet schijnen vlijtelijck/
Ouer goede en quade/sonder hinderen/
Sghelijck soo sijn oock de sijne/Gods kinderen/
Een yeghelijcken weldadich tallen sponden/
Ghemeyn profijt.

Onder dese worden de coopliden beuonden/
Cloecke gheesten die de werelt doozwandelen/
Stichtinghe.

De Coopliden die rechtueerdich handelen/
Met graciē begaest/oirbaer vaten seere/
Ghemeyn profijt.

Want alle gherechticheyt coemt vanden heere/
Die de rechtueerdicheyt sels is/hoochst ghepresen/
Stichtinghe.

Sulcke Coopliden moeten wel oirboirlijck wesen/
Waer dooz niet anders en coemt dan stichtinghe/
Ghemeyn profijt.

Ghemeyn profijt/
Stichtinghe.

Slandts weluaert/
Ghemeyn profijt.

Svolcx verlichtinghe/

Stichtinghe.

Endt oprechtinghe van goeder neeringhen/
Ghemeyn profijt.

Dit aerbeyden sy/met alder begheeringhen/
Als cloeke verstanden/tot sleuens versoeten/
Stichtinghe.

Tzijn'vrome handen/
Ghemeyn profijt

Tsijn neerstighe voeten/
Van dlichaem/der policien statelijck/
Stichtinghe.

Den ledighen buyck/spijnsende matelijck/
Charitatelijck met nootlijcke vruchten/
Ghemeyn profijt.

Die sy aent boort vringhen/wt alle ghehuchten/
Totten ghebrycke vanden behoeuighen/
Stichtinghe.

Sy stercken crancke/
Ghemeyn profijt.

Sy troosten den droeuighen/
Met haer blijde coemste en gheriefelijcheyt/
Stichtinghe.

Coopmanschap rechtueerdich is een liefelijcheyt/
Waer door de naciën wt ionsten versamen/
Ghemeyn profijt.

En minnelijck scheidt ghelijck sy quamen/
Midts de gherechtighe redelijck eyt/
Voorvringhende ghebuertijcke vredelijcheyt/
Dies de Coopliden sijn de hoo ghe ghetelde/
Stichtinghe.

Want eertijden voor tgebryck vanden ghelde/
Manghelden sy goet om goet ter trouwen/
Ghemeyn profijt.

Op datse alsoo malcanderen souwen/
Deelachtich haers goets maken en liefde thoonen/
Stichtinghe.

Ghelijck noch goey ghebuertkens/die by een woonen/
Deen dander belieuen/met bystandicheyt/
Haers ghegheuens goets/menigherandicheyt/
Als ghetrou dispensiers/goeder memoerie/
Ghemeyn profijt.

Waer by vermeert de Godlijcke glorie
Ende elcx naesten ghesticht wort/sonderlinghe/
Stichtinghe.

Want eenen yeghelijcken is onderlinghe/
Liefde beuolen voor Godt ontfanckelijck/
Shemeyn profijt.

Ende om dat smenschen leuen cranckelijck/
Veel is behoeuende in alder manieren/
Soo sijn nootlijck de coopljen goedertieren/
Die hen sgoets aenhalen/niet laten verdrieten/
Stichtinghe.

Daer soo veel duy sent menschen af ghenleten/
Met lof/en dancksegghinghe/tot Godt diet gheeft vry/
Shemeyn profijt.

Want elck lant(hoe vruchtbaer dat oock sy)
Vraccht alle vruchten niet/nocht en gheeft alle vee/
Stichtinghe.

Dus moeten de Coopljen ouer lant/ouer zee/
Met neersticheyt smenschen nootdrust soecken
Shemeyn profijt.

Daer sy scoop goet vergaren/door haer vercloecken/
Dwelck sy wt vercoopen/om redelijck ghewin/
Dus heeft de coopmanschap/veel oirboorhepts in/
Als recht ghebruyct wordt/in alle prouincen/
Stichtinghe.

De Coopljen/zijn oirboorlijck den Vorsten/en Princen
Als rijcke tresoozen/die diligentelijck/
Op feesten/triumphen/magnificentelijck/
Alle cieraet/delicaet/bringhen ter vente/
Shemeyn profijt.

De Coopmans sijn nuttich tot slants regimente/
Met raet/en daet/goet en schat grootelijck/
Stichtinghe.

De Coopljen sijn oock der clerckgpen nootelijck/
Doortbringhende/wt allen contreyen int licht/
Wat daer opt loslijcken is gheschreuen ghedicht/
En voozts alle speculatiue consten/
Shemeyn profijt.

De Coopmans draghen den landlieden veel ionsten/
Hen voorszende ter noot van saet/planten/struycken/
En diueerse wapenen/tot haer ghebruycken/

Wt verscheyden ghewesten ghebracht ter hant
Stichtinghe.

Coopliën zijn oirboozlijck den artisanen/want
Sy leueren stoffe/en materie meest/
Daer wonder af maect/de werckende gheest/
Soo wel tot ghebruyck/als tot playfancien/
Ghemeyn profijt.

Veel medicinael nootlijcke substancien
Wringhen de Cooplieden wt verre landen hier/
Stichtinghe.

Dus moeten der Coopliën handel ghebruycken schier/
Soo wel siecke/als ghesonde eensamelijck/
Ghemeyn profijt.

De Coopmans/sijn der ghemeynten bequamelijck
Want sy soo menich duyfent menschen doen/
Met Godt haer broot winnen/
Stichtinghe.

Door de cooplieden koen/
Wordt de ledicheyt verdreuen wten lande/
Ghemeyn profijt.

Doprechte Coopliën/cloeck van verstande/
Maken seytelijck/menighen man van eeren/
Stichtinghe.

Waer de Coopliën resideren/ofst verkeeren/
Sietmen vermeereren//elcx voorspoedicheyt/
Ghemeyn profijt.

Vander Cooplieden ouervloedicheyt/
Worden versaeydt/de arme van state/
Stichtinghe.

Dus gheschiet door Coopmanschap charitate/
Helpende draghen/deen des anders last/
Ghemeyn profijt.

Men en sou de Cooplieden in trouwen vast/
Niet wel ter werelt connen ghederuen/
Stichtinghe.

Sy hebben voorrechtelijck menich weruen/
Tghemeyn profijt ghevoordert/aduüselijck/
Ghemeyn profijt.

En noch daghelijcx doen/by rade wüselijck/
Tot stichtinghe/der gherechticheyt ghehuldich/
Stichtinghe.

Sy doen prouisie/

Ghemeyn profijt.

Seer menichuuldich/

Doo; douerheyt/en de heel ghemeynte/

Is dat niet voorzichtigheyt?

Stichtinghe.

Sonder verclepnte/

Ter noot bewarende/haers coopgoets masse/

Is dat niet wijsheyt?

Ghemeyn profijt.

En alst coemt te passe/

Dat elcken noozts deplende by maten uyte/

Is dat niet maticheyt?

Stichtinghe.

Van ghelücken virtuyte/

Gheuende dit voor; dat/ en dspennincx weerdicheyt/

Elcken het sijne/

Ghemeyn profijt.

Is dat niet rechtueerdicheyt?

Wie en sou hem hier in niet verbuechden/

Stichtinghe.

Cooplien sijn beminders/van allen duechden/

Die de waerheyt altijt in eeren houwen/

Ghemeyn profijt.

De ghebreken haten/

Stichtinghe.

De loghene schouwen/

En sonder flouwen/volghen haren roep naer/

Ghemeyn profijt.

Dwelck is coopgoet verhandelen/hier en daer/

Doo; gheen monopolie/te mislieuene/

Dies hebben van doen hen te gherieuene/

Sonder bedroch/doende profijt en wasdom/

Stichtinghe.

Waeraf metter tijt/ghenieten wederom/

Die ghewillich arbeijden oft constich wercken/

Van wien de cooplien/in allen percken/

Tcoopgoet sozteren/daerse hen met gheneeren/

Ghemeyn profijt.

Dan sietment hen weder mildelick verteeren/

Diet coeuer ghewonnen hebben edelich/

Stichtinghe.

Daer sy met onderhouden sedelijck/

Haerlieder familie/naer de ghijse/

Ghemeyn profijt.

En hier af soo coemt wederom dachthijse/

Heerlijcke renten/Sprincen demeynen

Stichtinghe.

Die tot stants Raedtslieden/en Capiteynen/

Weder gheemployeert worden telcker reyse/

Ghemeyn profijt.

Om soo de subdyten/te houwen in peyse/

En te verdujnen den wederspanderen/

Stichtinghe.

Dus leuen de menschen/al by malcanderen/

In sneedts eendrachticheyt/met recreatien/

Ghemeyn profijt.

Daer de Coopliden wt diuersche naciën/

Spoetelijck toehelpen/elck naer sijn beste/

Stichtinghe.

Maer Coopliën aencomen/in eenich gheweste/

Sheluchich is de stat/

Ghemeyn profijt.

En oock de bozgheren/

Stichtinghe.

Die hebben dies te bat/

Ghemeyn profijt.

Door de besozgheren/

Dan veelderhande coopgoet/dat elck daer ontfangt/

Stichtinghe.

Hoe wordt daer na ghewacht/

Ghemeyn profijt.

Hoe wordt daer na verlanght/

Stichtinghe.

Alst schip inde hauen is hoe vrolijck crylertmen

Ghemeyn profijt.

Hoe feestertmen/

Stichtinghe.

Hoe triumphiertmen/

Ghemeyn profijt.

Hoe viertmen/

Om met ghenuchten/den tijt te bestedene/

Dan haerder toemste

Stichtinghe.

Niet sonder redene

Merley coopgoet tot nootelijck oorzoren

Is eenen costelijcken schat/

Ghemeyn profijt.

Seer wtuercozen/

Dant daer veel menschen wel af varen/

Is dbeste goet/

Stichtinghe.

Soo voor cozte Jaren/

Wel heeft ghebleken inden dieren tijt/

Als de Coopliën wt diueersche quartieren wist/

Elc nootdrust aenbrochten met verblijdinghe/

Ghemeyn profijt.

Dwelck vermeerde door Gods ghebenedijdinghe/

Die den coopliën om der liefden prijs verdienen/

Daer toe verwecte/

Stichtinghe.

Die als cloecke Engiēnen/

Veranderen constich midts haer scientie/

Deen landt in dandere

Ghemeyn profijt.

Derperencie/

hier af/blijct by diueersche goeden en specien/

Diemen hier vindt/

Stichtinghe.

Tis hier nu Grecien/

Egipten/Indien/en Sicliën/

Ghemeyn profijt.

Dolen/Pruyssen/

Stichtinghe.

Italien/Siudliën/

Ghemeyn profijt.

Moscouien/Ruyssen/

Stichtinghe.

Hispaniën/Canariën/

Ghy hebt hier haer coopgoet/

Ghemeyn profijt.

En ter contrariën/

Verkeeren oock ander lan/schappen op een cozt/

Stichtinghe.

Midts dees lants coopgoet / dat daer ghebruycet wort /
Dwelck de cooplien woeren ouer en wedere

Ghemeyn profijt.

Dus veranderen sy / van bouen nedere /

De Prouinten / in beteren doene ghemeen

Stichtinghe.

Cooplien rechtueerdich / wiens woort is ia / en neen /

Salmen seer weerdich in eeren houwen

Ghemeyn profijt.

Die anders wandelen ter quader trouwen /

Hoe dat sij handelen / t'ijn gheen rechte coopmans /

Stichtinghe.

Hoe toemt dan datse t'ghemeyn volck nochtans /

Cooplien noemt en daer vooz houdt sonder verclepnte

Ghemeyn profijt.

Dat doet donghelijck verstant / vande ghemeynte /

Die int recht oordeelen opt hebben ghemist /

Stichtinghe.

Soo en sijnt dan gheen Cooplien / dier wel op ghist /

Dan die rechtueerdich handelen eenfijnlijck

Ghemeyn profijt.

Veel charitaten bewijfende minlijck

Int goede quaet / verwinlijck tot Gods lof en danck

Stichtinghe.

Den do:stighen lauende /

Ghemeyn profijt.

Met nootlijcken dranc /

Dien sy daghelijck bringhen te lande /

Stichtinghe.

Den hongherighen spijfende /

Ghemeyn profijt

Als sy prouande /

Van Gost / West / Zuydt / Noorden / bringhen versadelijck /

Stichtinghe.

Sy cleden den naecten /

Ghemeyn profijt.

Altijt weldadelijck /

Met veel soorten van lakens tallen percken /

Stichtinghe.

Den benauden troostende /

Ghemeyn profijt.

Met woorden/ en wercken/

**Bermberticheyt toonende/ wt liefden meest/
Stichtinghe.**

Herberghende de Pelgrims/ in swerelts sozeest/

**Helpende oock mede de dooden begrauen/
Ghemeyn profijt.**

Midts de Godshuysen die sy stichten begauen

**Van eruen/ van hauen/ voozende rijkelijck/
Stichtinghe.**

Coopliën die rechtueerdich handelen blijckelijck/

**Sijn soo wel den dooden/ als den leuenden nut/
Ghemeyn profijt.**

Charitate die slicht/ wiens vierich gheschut

**Glijft inder ewicheyt sterck als de doot/ /sijn
Stichtinghe.**

Wat rest daer dan meer?

Ghemeyn profijt.

Haren loon sal groot/ /sijn

Inde hemelen ewich by God ghecroont

Opioenbloemken v dit voo: Prologhe verthoont.

In Principio Erat Verbum.

Factie.

Factie.

MEn seyt de ghiericheyt is inde menschen
 Waerse inde schapen men mochtse affsheiren
 Mochten de lien rijk worden met wenschen
 Sy souden als Mydas niet dan gout begheiren
 En nochtans en derren list som niet verteiren
 Diet coeuer hebben van eruen van hauen
 Maer bliuen vol sozghen dat hen thoost mach sweiren
 Woelende/wzoetende al warent arm slauen
 En al voor eenen anderen datse drauen
 Diet hen cleynen danck weten van sulcken toeval
 Soo haest sy ghepasseert zijn/Ja voor dbegrauen
 Gaetmer hijuen wie den spaerpot hebben sal
 Waer niemant wijser dan ick in dit ghetal
 Ick soudt haest gheseyt hebben naer mijn bedieden
 Maer ick vzaecht hier nu int ghemeyn ouer al
 Willet my berechten onder v lieden
 Wie sal den spaerpot hebben maecht gheschieden
 Als hy al vol ghespaert is sonder ebben:
 De ghilden die sullen den spaerpot hebben

Dat hebby seer wel gheracyen ten iersten
 Want tghebuert dag helijcx in elcken quartiere
 Diet vergaren verterent niet maer ten diersten
 Versuft en nuefwijs op haer maniere
 Bullen sy den spaerpot met schalcken bestiere
 Al voor de goey ghilden weerdich om louen
 Want die minst sozghen maken de beste chiere
 Dit sien wy alomme in swerelts houen
 Sy verteren den spaerpot onder en bouen
 Met goeden gheselschape/is dat niet fraey
 Die de Deyns ghespaert hebben niet om vergrouen
 Met ancxtelijcker sozghen vzoech en spaey
 Gheraep en gheseraept hebben karich en taey
 Listich/twistich/als loose Engienen
 Maer ten zijn maer splijtmijten sonder delaey
 Die den spaerpot bewaren dien sy dienen
 Dus vzaghick noch eens willet my vercombienen
 Wien coemt den spaerpot toe met vollen rebben:
 De ghilden die sullen den spaerpot hebben

Dan comen/dees spaerpots ghesellen ter venten
 En willen de werelt/noyt vrezender grillen
 Naer huer doot regeren/met Testamenten
 Daer met sy den ghilden wt sluyten willen
 Datse aenden spaerpot om slaen door de billen
 Niet lichtelijck en souwen connen gheraken/
 Maer ten helpt al niet/ ten sijn maer byllen
 Sy en connen hen den spaerpot niet ontmaken
 Want de goey ghillen(daer wy vlues afszakken)
 Moeten den spaerpot hebben in trouwen
 Dus eer hy ouer tderde ledt can gheraken
 Sietmen de ghilden der spaerpot behouwen
 Dien sy soo ruyterlijck sonder houwen
 En mildelijck verteiren onbestwaert
 Datse daer selfs met lachen souwen
 Waert dat sijt saghen diet hebben ontspaert
 Dus op dat noch bat mach worden verclaert
 Segt wien den spaerpot toecoemt metten webben:
 De ghilden die sullen den spaerpot hebben.

Princelijcke ghilden hier op dees feeffe
 Van dedel Violiere int Antwerpsche pleyne
 Met ons Pioenbloemen sijt al bly van gheefte
 Den spaerpot is voor v hier int ghemeyne
 Dus maect goey chiere sineiet de borst metten rebben
 Want den spaerpot die sullen de ghilden hebben.

Nu den ghilden ter eeren wilt danssen springhen
 En met ghemuechte eens vrolijck singhen.

Mechelen:Peoene.

In principio erat verbum.

Het Liedeken.

Alle die sparen//goet vergaren
 En naer groote schatten staen
 Eer langhe iaren/salt vercharen
 En in vreznde handen gaen
 Ten helpt gheen sozghen/oft verborghen
 Wat datmen daer oock teghen doe

Mmm

Sparen

Sparen die willen / tis voor de ghillen
De spaerpot coemt den ghilden toe!

Het moet eerst wesen / wtghelesen
Ontspaert / vergaert sijn scherp en vildt
En dan naer desen / onbegresen
Verteert sijn vanden ghilden mildt
Die sonder twisten / den spaerpot quisten
Met stempen en dempen men siet wel hoe
Sparen die willen / tis voor de ghillen
De spaerpot hoorz den ghilden toe

Men moetse pruisen / die naer de ghilsen
Den spaerpot bringhen onder den man
Want veel acchilsen / goey deuisen
Profijt en neeringhe coemt daer van
Dus tallen saysoene de ghilden groene
De spaerpot is een melcke coe
Sparen die willen / tis voor de ghillen
Den spaerpot coemt den ghilden toe

Sy sijn allomme / willecomme
Die den spaerpot stozten wt
Want vande stomme / spaerpots somme
Vrienden maken / is virt uyt
Die hen gheneeren met verteeren
Daer elck om heeft gheslaeft heel moe
Sparen die willen / tis voor de ghillen
De spaerpot hoorz den ghilden toe

Edel Princieren / met manieren
Salmen altijt vrolijck sijn
Met goeder chieren / duecht hantieren
Inde Rhetorische sijn
Soo tallen feesten / de milde ghessten
Den spaerpot ionstelijck stroyen vroe
Sparen die willen / tis voor de ghillen
De spaerpot coemt den ghilden toe

F I N I S.

Den Groeyenden Boom van Liere.

Presentacie.

Moyfes verthooninghe die in Iethro op rees
Jonathas en Davids verbont goederthiere
Rachuels ghetrouwicheyt die Thobiam prees
Bethuels vrientschap die hy Ismahel bewees

Hesters ootmoedicheyt reyn van bestiere
Heeft ons hier doen versameu reyn Dioliere
Fleureich bloemken in consten bloeyende
Als Broeders onder Rhetozicaes baniere
Wy u presenteren ons Boomken groeyende
Int Antwerpsch Prieel daer nu const is vloeyende
Want liefde doet Ira vander hant // springhen
Soch Discozdia is sy verfoeyende

Dies wy vals Broeders byuerlijcken pant//bringhen
 Met Byuerlijcken pant doo; liefde en trouwe
 Comen wy Groeyende Boomkens v beneuen
 Den Palster verdroocht/weer groeyen wouwe
 Ons tot een bloemken wiens Seckelkens van gouwe
 Doo; rhetorica sijn int herte gheschreuen
 Swelck wy v Byuerlijck nu tonnen en gheuen
 Gheminde Edle/hoochweerdighe Heeren
 Prince/Hoofman/der Violieren verheuen
 Met al die rhetorices conste vermeerren
 Calliope coemt en wilt ons oock leeren
 Op dat wy treyn Violierken beschincken//broet
 Met onser Tigien Poetelijck in eeren
 Want der liefden pant liefs liefde ghedincken//doet
 Pant is een Memozie der liefden loiale
 Pant is tuyghenisse der wercken weldadich
 Sulck pant als wy hier presenteren te male
 Is der liefden beuel en principale
 Rhetorica ter eeren goet en ghestadich
 Doo; sulck pant als wy hier bringhen sucadich
 Reyn Mercruisten hoochweerdich gheeralteert
 Sal bliicken dat Tgroeyende Boomken beradich
 In v Jonstich versamen is ghecompareert
 Daer liefde/Trouwe/en Vrede domineert
 Rhetorices const/moetmen ontdecken//dan
 By v Violierkens die nu triumpheert
 Want liefs trouwe liefs liefde verwecken//can

PRINCE.

Verwecken can trouwe liefs liefde reene
 Liefde presenteert haer voo; v Tancel
 Met Tgroeyende Boomken hier voo; groot en cleene
 Want rhetorica constlich is op de beene
 Bringhen wy v ons Deuise voo; een Juweel
 Met vrede/en Trouwe in liefden gheheel
 Touwaerts reyn Violierkens sonder aflaten
 Want rhetorica iont clek haer constlich deel
 Maer bouen dien sijn wy noch v ondersaten
 Dus ontfangt ons Tigie/wt charitaten
 Edel heeren Tgroeyende Boomken ghenaeint//sijn
 Doo; ons Patroon Sommaer den sin wilt vaten
 Want wy nu/by v//hier wt Jonsten versaeint//sijn.

Troetelick Punt van Liere.

TPunt.

Iupiter aenfiende tsmenschen teer natuers
Vaeft ghecorrumpeert/van Ate suere
Die elcx herte verleyde tot twist en strijt
Maer die oude Ate al vielte haer suere
Volchde haer altijt om versocnen puere
Tcrackeel dat sy maecte door opzoer en nijt
Onder alle menschen Jupiter tot spijt
Want Ate en cost al om versocnen niet
En om de selfste Ate te wordene quijt
Soo ist by rade der Goden gheschiet
Dat sy gheworpen worde soo ghy hier aensiet
Wat den hemele sonder appellatie
Dus ghy twist makers wildy schouwen verdriet
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

Want Jupiter heeft met der Goden accoozt
Onurede verdoemt en gheworpen ouer tboozt
Om dat hemel en eerde sou sijn in vreden
Wee dan den twistmackerere die hem meer verfloozt
Want der Goden consilie is claer ghehoort
Datmense als Ate sal worpen beneden
Daer den onurede pijnicht der sielen leden
In de duy sternisse by dat oude serpent
Want Jupiters th:oon vol vroljcheden
En mach twist/discoort oft nijt comen ontrent
Daerom Ate met rechtueerdich iugement
Jupiter wt roeyde met blammatie
Dus al die woonen wilt by den Goden present
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

Liefljck is den vrede ia eenen bant volmaect
Vrede is teleet vooz de menscheyt naect
In hemel/ in eerde hooch ghelaudeert
Vrede is tslot daer Jupiter vooz waect
Want hy begheert dat elck den vrede smaect
Die hy vooz die menscheyt heeft gheordineert
Hier om werdt Ate van hem ghecorrigeert
Op dat die hemelsche Goden verheuen
Ja oock die menschen die sy had gheturbeert

Doozt aen sonder tijt souwen in vreden leuen
Dit beuel heeft hy Mercurij ghegheuen
En hem ghesonden tot smenschen natie
Diet volbrocht heeft al datter was gheschreuen
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

PRINCE.

Den hochsten Jupiter is God den vadere
Ate is den viandt des deuchts versnadere
Die hemel en eerde stelde int tempeest
Met hoouerdije in twist lanes soo quadere
Dies God heeft wt minkijcker adere
Mercurij ghesonden in dit forseest
Welck was Christus sijn sone die onbevreeft
Den twist maker Teuiathan tonder brachte
Dies hy barmhertich dooz den heylighen gheest
Wasten vrede vooz alle menschen wrachte
Dees Ate broeders stelt dan wt v ghedachte
Want ons verschenen is Gods milde gratie
Hopende op Mariams supuer brachte
Volcht naer den vrede tis Gods commandatie.

Perfo-

Personagien.

Den Menschē, eerst sitten slapende.

Pays, een vrouwe met een olijftaccken en eenen boeck
inde handt.

Liefde, met twee kinderkens } onsterfelijcke glorie op den hals
} treck der natuerē bijder hant.

Treck der natueren, met gulden stralen inde handt en
vloghels op dlijf.

Ijdel blijfchap, een vrouwe. } twee sinnekens.

Dyvase dolinghe, als eenen sot

Fame van Eeren, vol ooghen, tonghen, en monden en
twee vloghels op haer lijf.

Vvel behaeghen, een vrouwe.

Neerstich vseren, een man.

Conste, int gulden ghecleet met eenen spiegel in haer hant.

Prologhe lesende.

A.

Die vermherticheyt Christi omnipotent
Sy onsen Coninck in wijsheden bekent
Deuwich goet sonder ent/ worde hem ghegheuen

B.

Gods gheest worde in alle ouerste gheprent
Voor een minlijck groeten present oft absent
Tworde v diligent/ voor saluyt gheschreuen

A.

Deucht/ wehuaert/ voorspoet ende lanck leuen
Jonne God onsen ghetrouwen Cancelier

B.

De ghenade Christi moet oock aenleuen
Onsen edelen Marckgraue int Antwerps quartier
Met Schoutet/ Borgmeester/ Schepenen al hier
In lang ghesontheyt wil God haer leuen sparen

A.

Met alle der stadt regenten lustlich en fier
Jonnen wy deucht ghesontheyt en wel varen

Shetrouwe Cooplieden allen v iaren
Wil God voor druck en hinder bezien

B.

Vrouwen/mans/kinders wil God oock bewaren
Sheestelijck weerlijck voor teghenspoet oft lijen

A.

Met al die te watere te lande rijen
Jonne God verblijen/hier en naemaels playsant

B.

Deluaert sy v oock o vroomste stadt in Brabant
Antwerpia schoon doozluchtichste pzieel

A.

En peerle loflijck hoofstfadt triumphant
Vol alder consten/O costelijckste iuweel
Wiens naem ouer al de werelt gheheel
Is verbreyt meer dan landen oft steden

B.

Dus voor een groeringhe eel Prince vol vreden
Der Violieren onder Rhetorices beslyt
Wiens goede ionse vol vrolijckheden
Oms dwyncht te segghene voor een minlijck saluyt

A.

Sinte Lucas schryuen princelijck deduyt
Wil v bringhen tot die hoochste sale
En ter maeltijt des lams by Christus buyt
Met oock den edelen hoofstman mijn heer strale

B.

Wy groeten alle broeders int generale
Die hier sijt versaeint constighe artisten
Van buyten oft binnen alte male
Princen/hooftmans/Mercurialisten

A.

Die goede Jesus hoede elck voor twisten
Want dedel Rhetorica sulcx niet en veermach
Doet Ira vluchten int duyfster gheclach
En laet Charitas al om domineren

B.

Elck neme van Inuidia verdryach
Maer Pax en Ratio wilt niet refuseren
Soo sal v Prudentia leeren studeren
Rhetorijckelijck ter deucht vroech en spade

H.

Wy bidden door die Godlycke ghenade
Om audientie broeders ghemeene
Taenhoorene ons bewijs tis cley n schade
Op dat beter verstaen mach groot en cleene
Welck den mensch meest verweert tot consten reene
Speelwojs sullen wijt v broeders ontvoumen

B.

Anderwerf bidden wy mannen en vrouwen
Sijt v tot der audientien spoeyende
Soo meuchdy verstaen van dboomken groeyende
Oms simpel solutie die wy door ionste
Saen beghinnen met Rhetorices conste.

Tspel van Sinne.

Peys coemt alleen wt.

Diermen my Peys mûnlick is feesterende
Daer is Inuidia declinerende
En Ira moct wijcken in een ander lant
Als men Discordia is excluderende
Die den mensch twisfich is fortserende
Sijn inwendich coragieuslyck verstant
Midts tbelet van Mars righerighen tyzant
Die verstroyende was gheruste seden
Leyt ghesloten met Bellona op den bant
Theel hemels aspect drijft elck tot vreden
Die goede Venus diet al heeft verbeden
De Neolus met sijn winden vertrecken
Phebus stralen blincken hier beneden
Op dat de mensch sijn gauw sou ontdecken
Nout dus ghevoedt is wat sal hem verwecken
Meest tot der consten goet en sucadich
God laet dedel conste doch in hem strecken
Och hier sit hy noch slapende onberadich
Crychs handel en salt hem niet beletten smadich
Hy is liber/och mocht treck der natueren
Tot hem comen op dat hy weldadich
Door reyn conste onsterflick mocht vueren
Een glorie die haer naer sijn doot mocht rueren
Daer elck Poete is naer gheweest becoort

Sy is een blijuende peerle in boordueren
En om dat van de mensch sulcx mocht worden ghehoort
Heb ick Discordia gheworpen ouer thoort

Liefde.

O mijn kint treck der natueren gaet rechte voort
Tot den mensche die daer sit negligent
Op dat hy ontwakende conste naer spoozt
Soo mach door hem naemaels worden bekent
Onsterflijcke glozie dus daerwaerts went
En doet hem tselfste neerstich ghedincken
Op dat sijnen naem worde sonder ent
Onsterflijck die niemant en mach crincken
Ick gheef v doutheet met stralen die blincken
Want op hem ghestort is eenen vierighen gheest
Hem sal ick waer nemen in mijn Godlijck sozeest

Treck der natueren.

Ick sal Godlijcke moeder gaen onbezeeft
Tot den mensche/en doen v lieflijck beuel

Liefde.

Soo doet/want viel hy dirblasen des gheests rebel
Soo bleef hy onconstich vol snooder virtuyten
Maer hope der glozien verstaet my wel
Onsterflijck/sulck hope wilt in hem luyten
Soo en sal hy hem gheenssins gaen te buyten
Welck hope hem sal tot consten drijuen
Ick Liefde en sal van hem niet blijuen
Dus gaet ick trecke weder om hooghe
Maer den mensch sal ick houwen althit in dooghe

Treck der natueren.

Als kint der liefden ick my rasch pooghe
Door hoope der glozien onsterflijck claer
De mensch te verweckene tot consten/maer
Therte is my swaer//met ancrte belaeen
Och wat vrouwe mach doch hier voor my gaen
Best bliue ick staen//en hou my sedelijck
Tot dat sy voor by is

Peys.

Hoozt schoon kint edelijck
En weest van my niet verschriet noch ontpaeyt
Ick ben den Peys die den mensche verstraeyt
Wiens herte ick minlijck gherust can maken

Liefde gaet
binnen.

Antw is

Waer

Waer wilt ghy toe ontdeect my v saken
Want gheen belet nu niemant meer en gheschiet
Treck.

Ick gae tot den mensche en machs laten niet
Het is mijns moeders beuel hoorz naer mijn tale
Liefde ghenaeamt/en woont in de hoochste sale
Met haer kint onsterfliche glorie schoone
Op dat de mensch sou ontfanghen de croone
Dooz hope der onsterflicher glozen net
Die subjtelyck sal worden in hem gheset
Soeckende reyn conste niet van deser eerden
Peys.

O Treck der natueren hooch kint in weerden
Dooz my peys vint ghy hem slapende ghepafst
Want Discordia hem niet meer aen en tast
Is slapende vast//onghequetst van sinnen
Dus gaet dan en beroert hem van binnen
Der const belettinghe is al verdreuen
Dus moet ghy hem deerste nopinghe gheuen
Soo sal hy dooz hope crighen bezoedinghe
Saet ick sal sijn v lieden vaste hoedinghe
Treck.

Alreede sien ick te mijnen voorspoedinghe
De mensche/hier sitten half desolaet
In desen stoel ghenaeamt/Den cleynen staet
Daer ick hem eer lauch hope wt te bringhene
Mensche.

Ach waer naer beghin ick te verlinghene
Dus haest tontspringhene/wat sal mijns naken
Therte tycht dat wel te ghehinghene
Een hope drijft my tot deser spraken
My willende doen naer conste haken
Maer daer af te rustene dunct my tfinste
Treck.

Widdy dus langhe bliuen de minste
O mensche seer qualick sijdy bedacht
Syt ghy niet gheschapyen dooz die Godlijcke cracht
Met den hoofde opwaerts dat ghy sout aenschouwen
Themels loop naer Suidius ontvouwen
Soo wilt dan coragieus thoost op stieren
Naer den hemel contrarie ander dieren

Die thooff naer der aerden laten hanghen
Denct wat ghy van bouen hebt ontfanghen
Soect glorie naer v doot onsterflijck
Dooz der ioflijcker consten conserflijck
Om sulcx te crighene wilt vastelijck hopen
Mensche.

Niet slapende gaen my de ooghen open
Wat quelt my wat let my/als nu ten tije
Ick gheuoel in my een foortlijck nopen
Hoe sou ick aengrijpen/der consten clerckghe
Tduinct my hoouerdijē//hier teghen ick stēje
Met sinnen onbljē//hooghe singnozijē
Soecken/tduinct my dwaes
O treck der natuer en wat queldy my ghjē
Hope verweect my tot de liefste ampe
Reyn conste/om hebben als de vziē
Glorie onsterflijck ten hemelschen crjē
Maer twijfel en solaes
Is in my/is fortun ionstich ick hope iaes
Wat wil ick dan als een schaeye bliuen sitten
Liefde scyndt in my vlamminghe bitten
Hope doet mijnen gheest vercloecken//saen
Best gaen ick fiet daer alle dees boecken//staen
En lesen oft sulcx my mocht ghebeuren ionstich
Treck.

Jaet/want noyt en wasser constenaer constich
Hope naer glorie was in hem ghepzent
Dat sy onsterflijck souwen bliuen bekent
Als Ctenantes/Menander en Cicero
Als Quidius/Virgilius en Plato
Welcx lof men daghelijcx noch hoorz vermeerē
Mensche.

Sulcx lees ick hier al/O fame van eeren
Princen en heeren//daer om labozeren
Dooz hope gheef ick my tot studeren
Paula.

Bdel.

Hach aey maethen

Dwase.

Swijcht ick rase ick suffice
Fame.

Ann tij

Gheeft

Gheeft my ghehoor/

Idel.

Hola swijcht ghy truffe

Laet my eens lachen

Fame.

Hout ghy uwen snatere

Dwase.

Van mijnen hals moet ghy vallen int watere

Ghy hebt v schier als nues wijse doctoren

Idel.

Suft ghy oft hebby v sinnen verlozen

Hoe sijdy gheschozen/dunct v blisfchap spot//sijn?

Dwase.

Quelt my niet ick sal tijts ghenoech sot//sijn

Tverstant is te cleyne oft tbegriip is te groot

Idel.

Ich hoor ghy nachtcr vele het liecht v int hoot

Toocht v int haer men mocht v wt scheiren

Fame.

Hoopt naer glozie

Dwase.

Wat wilt ghy ghebeiren

Vol ooghen/vol monden soo sijn v beiren

Vol tonghen die clapachtich sijn int goet int quaet

Fame.

Schaemt v dat ghy de Fame van eeren versmaet

Want mijn hooft hooghe tot aen den hemel staet

Mijn voeten op deerde elck dit betrouwe

Idel.

Ich sou wel lachen dat ick bersten souwe

Wat een mensch sal ick noch sijn in mijn leuen

Van elke n eene word ick noch verheuen

Tvolck sal als mieren mijns raets comen vraghen

Dwase.

Tswaer maer tcrapponken moet doock worden ghedraghen

Want sulcken plaghen//doock niet en merren

Idel.

Idel blisfchap/is der kinderen behaghen

Laet boeck en papier den vras al verberren

Fame.

Enneen/schept vzeucht int aensien der sterren

En dock int lesen ghebruyet redelijck verstant

Dwase.

Ghy Fame waer woondy

Idel.

Waer is vlant

Wat hebby vooz pant / den mensche opt brocht

Fame.

Onsterlijcke glorie

Dwase.

Is sy niet vercocht

Want wie haer opt socht / heeft druck gheuonden

Euripides wert verscheurt vanden honden

Cleantes van hongher sijn leuen // liet

Thales moest door dozst en hitte sneuen // liet

En waren Philosophen / groot gheestmeert

Idel.

Is Anaragozas niet gheweest verueert

Van die van Athenen gheuanghen ghepraemt

Om dat hy de sonne maer en hadde ghenaemt

Eenen vierighen steen / twas hem confuslijck

Dwase.

Socht Empedocles dock niet abuylijck

Onsterlijcke glorie / dies hem druck toe quam

Hem seluen werp hy in den berch Etnam

Die vierich brande tot sijnder moztorie

Idel.

Themistocles socht dock de glorie

Niet commende door Philosophie raken

Als Plutarchus beschrijft heeft willen smaken

Verren bloet / en sijn leuen soo gheent // ras

Dwase.

Hoozt wat den hemelschen Platons tozment // was

Soo Plinius beschrijft en een Aleman weerdich

Den claersten Poet der Griecken erpeerdich

Donachtsaem ghewoznte sonder af laten

Dees twee tot der doot tozmentelijck aten

Wat wilt ghy dan praten / van glorie vele

Idel.

Pericles met sijn facondichste kele

In heel Athenen niemant sijns ghelijcke

Sterf quelende met grooten verlijcke

Nenander den Eriectſchen Poet goederthiere
Smoozde baepende in een cleyn riuiere
Wie wil om glozie/ dan in conſten op ruiſen
Fame.

Swijcht ick ſal v al naerder bewijſen
Diodopus Siculus/en wou niet dolen
Int beſchriuen der werelt/ heeft die ghequolen
Doozgaende Aſien/ Europam met ſtoutheyt
Weer om Iſocrates/ tot in kinder oudtheyt
Heeft gheſchreuen arbejdende ſeere
Om hebben eerwich glozie en eere
Die onſterklijck is wat wildy al vermonden
Dwaſe.

Tis een dolinghe vol quetsende wonden
Smettich tot ſonden/ weerdich ghecozrigeert
Fame.

Ja/ die om ſchandelijck ghewin conſte vſeert
Iſy de ſulche ſijn ſeer miserable
Maer diet om glozie doen/ die ſijn laudable
Soeckende onſterklijcheyt die ſy vercrighen
Vdel.

Ick ſeg v ſwijcht
Fame.

Ick en ſal niet ſwijghen
Want Cicero meer naer glozie haecte
Dan naer ſpiſe die hy oock niet en verſaecte
Staet daer niet Metamorphoſi int Auyten
My Quidium heeft deſen boeck doen uyten
Om als my de doot ſal comen benouwen
Soo ſal ick dalder beſte behouwen
Dat naer mijn doot ſal bliuen onbederklijck
Vemels/en hier eenen naem onſterklijck
Welck van water oft vier en ſal worden verſint
Vdel.

Tis al ydel bliſſchap hoe ghijt verſint
Een lichaem ſonder ſiele/ een ſchijn ſonder licht
Tis ſonder fondeerſele een kercke gheſticht
Ghelijck een die met lachen hem ſeluen paeyt
Menſche.

Wee my/ wat is my/ hoe ſidt ick verdraeyt
Wat ſal ick doen/ wat ſal ick bedriuen

De sinnen twiſſich heen teghen vander kjuen
Veel vromder motjuen/ligghen my int hoot
De natuere trect/ den gheeft wilt bliuen
Hope seyt om vercrigh en een glozie groot
Die heerlijck bliuen soude naer mijn doot
Dit alder meest my tot consten verweert
De liefde neemt my onder haer subiect
Om sulcx te veruene wil ick my spoeyen

Dwase.

Wat wildy v dwaes tot consten moeyen
Om ewighe glozie/schaemt v der schanden
Doeghet om ghewin

Fame.

Reen/men sou v verfoeyen
Haten misprijzen in alle landen
Hoopt op onsterlijcheyt

Dwase.

Houdt tongh voor tanden
Oyt ghewin suldy leyen eenen schoonen staet

Fame.

Dinct ghiericheyt/is een leelijck cieraet
Tbringt verdoemenisse/ met hem ghedraghen
Verweert dat conste/het aensken oft tbehaghen
In ghelt/cieraet/cleere n/oft gulden ringhen
Sou hoouer die/dan conste by brenghen
Reen/tis teghen natuere gheloost dat vast
Niet weert datmense by reyn conste tast
Haer wesen is verganckelijck te male
Maer soect reyn conste die princepale
Nchter sal laten eenen onsterlijcken naem
Laet sulck glozie v verwecken bequaem
Om hemels tsiene en onuergancklijck

Idel.

Wie was hem der glozien oyt dancklijck
Want tis een vruecht sonder melodie
Wat helpt naer de doot sulcke angnozie
Niet half den arbeyt en wou icker aen hanghen

Dwasc.

Tis dwase doringhe wat suldy ontfanghen
Een lofwindich woort dat ghedreuen wert
Met smenschen asem

Edel.

Maeter me ter mere
Tis ydel blijfchap die v dus verblift

Dwase.

Sy en verdruft hongher

Edel.

Sy en maect appetijt
Maer verborghen nijt// can sy wel flichten

Mensche.

Eft hoe wonderlijck my de sinnen beuichten
Maer ick heb verlichten// door v faem van eeren
Wilt dees quade sinnen van my keeren
Saet ghy oock v wat rusten ydelijck
Tot dat ick recht kinne de conste edelijck
Niet eer en wilt v onder twolck verthoonen
Maer die hebbende/suldy by my woonen
En ouer al/hope leghet sondeersele
Om vercreijghen onsterflijck pareersele
Wilt Edel blijfchap en Dwase dolinghe
Werket v van hier en dat gheringhe
Ick sal midts natueren treck der liefden raet//doen

Edel.

Waer loopen wy nu

Dwase.

Elders ons quaet//doen
En veel constenaers in dolen bringhen

Edel.

Ydelijck sal ickse doentlachen en singhen
Ydelijck springhen//dansen en reyen

Dwase.

Ick doeder noch hondert Selleboers leyen
Suchten en schreyen//sonder eenich ontfet
Wat heb icker menich ghebrocht int net
Eer sy waren der consten volleefters
Doolden dwaeslijck//Ja en groote meesters
Sou ick helpen binden en veteren

Edel.

De leerse heeft haer ploye t sal niet beteren
Met ons/want daer wy ons cueren//baren//snel
En sullen gheen creatueren//baren/wel

Pausa.

Wel behaghen.

De mensche op wien God doo: liefde blies
Sinnen gheest wonderlijck met diuerse gauen
Sock v:ien wille naer der natueren verkie's
Welck mensch wy moeten troostende lauen
Neerstlich vseren.

Donachtsaemheyt moet ick alleene strauen
Daer ickse vinde slapen oft wakende
De mensch.

Alreede sou ict wel al sijn versakende
Dat ick aenghegaen ben / dunct my allende
Waer de vaste hope in my ten ende
Treck der natueren sou ick wel doen vluchten
Maer hope is veel stercker dan mijn duchten
Ech had ick de consten van Philosopheren
Dats een const alder consten / naer mijn studeren
Doozt lang practiseren / mocht ict wel worden wijs
Wel behaghen.

Ich sie den mensche om hebben lof en prijs
(En glorie onsterflijck) conste hantieren
Neerstlich.

Tact ons hem dan leeren de rechte manier en
Die nootlijck sijn tot der consten vercozen
Mensche.

Hoe sidt ick dus / sijn mijn sinnen verlozen
Best gaen ick wandelen van straten te straten
Wel behaghen.

Wient waer gacdy
Mensche.

Mijn opset dunct my verwaten
Dwelck my tot consten is informerende
Neerstlich.

Hoozt o mensche blijft doch studerende
Altijt vserende // conste dach en nacht
Dooz vaste hope donsterflijckheyt ver wacht
Soo muecht ghy comen ter kennissen puere
Des hoochsten constenaers / wiens figure
D sal bekend worden / dit int herte schryft
Hopende op sijn glorie / die ewich blijft
Onsterflijck / dus wilt allen v daghen
Met my eerstlich vseren / en wel behaghen

Hier sidt de
mensche en
studeert in
diuerse
boeken met
een Sphera
by hem en
ander instru
menten.

Naer reyn conſte vraghen / vzy van hooninghe
Mensche.

Gh soo coemt dan by my in dees wooninghe
Vuchtbaren acker vol conſtigher ſecreten
Daer ick met twiſel lang heb gheſeten
Der conſten ſubiect / maer twiel my pijnē
Want ſonder v lie en hoor ick niet te ſijne
Merct hoe den arbept my verdziētende was
Reerſich.

Hoozt Aurelius Alexander altijt las
Etende de hy leſen tis openbaerlijck
Begheerende wetenſchap / en ghy die waerlijck
Tot conſten gheneghen ſijt hoe veel te meere
Moet ghy arbeypden tot elcken keere
Soo Apollonius Tyaneus dede
Om hoozen van Iarchum der conſten ſede
Van Aſtronomye / ſulcx arbept ghy noch ſpaert
Hy reyſde / doo; Perſen / Albanien vermaert
Maſſageten / Indien en Flamiten
Chaldeen / Aſſyrien ſonder verdziēten
Arabien en doo; Paleſtinen
Siet hoe arbeptlijck dees heeft willen verdienen
Werweēt ſijnde tot conſten vol victozien
Doo; hope der onſterlijcker glozien
En is weder om in Egipten ghecomen
Op dat hy yet meer leerende hem mocht vromen
Als noch ghereyſt / doo; Ethiopien lant
Tot die daer naect ſtonden int heete ſant
En philoſopheerden in der ſonnen claerheyt
Met ooghen onbewechlijck / ſulcken ſwaerheyt
En hebt ghy o menſche noch noch niet gheproeft
Wel behaghen.

Doo; my wel behaghen wort ghy niet bedzoeft
Dus bliſ ick v by in alder manieren
Reerſich.

Hoozt Orpheus de ſtil ſtaen boomen / riuteren
Doo; ſijns ſpels vercierē // alderley dieren
Steruende ſoo hebben de Goddinnen
Hem ſelf begrauen / en ten hemel binnen
Sijn conſlich ſpel verheuen / dus dan ghy
Om ſulcken glozie / niet te gane voo; by

Vinde ick v verweect tot consten onghelaemt
Dooz vaste hope die niemant en beschaemt
Want alle consten van bouen ghedaelt
Woerden naer tsmenschen doot weer op ghehaelt
In glorien onsterflick idoone
Dus wilt gheenssins sparen uwen persoone
Int aengrijpen der const soo doedy wel
Mensche.

Dat sal ick doen/dies alle mijn voortstel
Niet anders en soect auont noch noene
Coemt gaen wy buyten ons vermaken int groene
Dooz bosschen/velden en schoon valeyen
Ghy alle en meucht van my niet scheyen.

Pausa.

¶ ame van eeren.

Wie can my houwen sluyten oft dwinghen
Niemant hoe machtich/ick can hem ontspringhen
Eyt lichaem der eerden spreyc ick mijn leden
Men hoorz mijn vrolijcke stemme singhen
Gouen int siemament en hier beneden
Als der cimbalen gheluyt vol soeticheden
Ter liefden de mensch die daer is verweect
Tot der consten arbeydende perfect
Dies voor hem op staet Glorie en Eere

Dwase.

Waer wil dy al henen?

¶ idel.

Loopt niet te seere
Dat ghy niet en valt blindelincx inde gracht
Wat gady al maken

Dwase.

Wat heb dy ghedacht?

Segt arm slooze wat is v tijdinghe?

Hout v stille

Ich en sal dach noch nacht

Ich vlieg ouer al tot smenschen verblidinghe

¶ idel.

No dan segt laet hoorzen v belijdinghe

Ghy sult wel sluyten dat is mijn betrouwen

Dwase.

Dat is de maniere altijt vande vrouwen

Soet en quaet ontvoutwen // is daghelijc hun daet

Edel.

Ghy en weet op ses mylen nau waer ghy gaet
Blijft by ons soo en sal v niemant lachteren

Fame.

Neen daer sou ick de mensch met verachteren
Die weerdich is dat ick loope diligent
No en eeuwich synen naem maken bekend
Midts dat hope der onsterlijcker glorien
Hem tot consten verweert die met victozien
Wt den claren hemel comen ghesproten

Dwase.

Civile consten sijn die dan wt ghesloten
Soo is hy gheinsormeert seer cranckelijck

Fame.

Waer om niet want sy sijn al verganckelijck
Als een vlieghe onschamel mispresen
Maer consten die als den dau comen gheresen
Van bouen/ die sijn lofsijck sonder smette
Gheen comparatie ick haer en sette
Dan een claer locht oft hemels lichtinghe
Als Grammatica/ Rhetorices dichtinghe
Als Dialectica en Musica ionstich
Astronomie edel en constich
Arithmetica lofsijck en rijcke
Geometrie en dier ghelijcke
Sijn hoochweerdich datmer om labozeert

Dwase.

Is Schilderije oock niet weerdich gheestimeert
Sly en acht gheen consten dan die seuen vrije

Fame.

Die sijn tsamen een met die Poeterise
Want sy losweerdich in consten op rijzen

Dwase.

Gheen van twee en heb ick v hoozen prijzen
Noch van Poeterije yet hoozen segghen

Fame.

Soument v soo plat al moeten wt legghen
Want een Schilder een swijghende Poete es
En oock is een Poete verstaghet expres
Een sprekende Schilder niet luyder faconden

Met Rhetorica sijn sy verbonden
Als Cicero seyt wat wilt ghy ergueren

Dwase.

De mensche salder hem al sot in studeren
En Crates slachten van Thebe ghebozen
Die sijn gout en siluer int zee werp verlozen
Om dat hy hem heel tot consten sou gheueu
Van der Philosophien verheuen
T dunct my een dwaesheyt sijn heel ignozant

Ydel.

Shelijck Democritus verliet lant en sant
Wiet dat beliefsde twas voor elcken ghemeyn

Fama.

Hola niet voor der daer aen bliet certeyn
Wat arbeyt dat sijn om doen mochten
Dat sy om tghewin/ gheen conste en sochten
Van door hope ten eynde van alle goeden
Welck is als Cicero seyt wilt dit bevoeden/
Donsterlijcke glorie lossame

Dwase.

Verfiet v van hier ghy clapachtighe fame
Die ouer al maect soo veel ghesnaters
Wat ouerollegt ghy al lants en waters
Heel uwen persoon en is maer een wint

Ydel.

Wat maect ghy veel menschen al siende blind
En gheeft hun ydel blijschap te verflane
Want soo haest ghy hun sijt ghecomen ane
Met veel ydel lachens wildy hun quellen

Dwase.

Sou hope den mensche onsterlijck stellen
Seuwich in glorien tgaet bouen wondere

Fama.

De hope alleene verweect bysondere
Den mensch tot consten op dat hy sou crighen
Sulcken inweel

Dwase.

Ick seg ghy muecht wel swijghen
Verweect den gheest niet? moet ick v vraghen
Tot der consten/ oft suldijt oock af slaghen
Shelijck als ghy tghewin hebt tonder ghetreden

Fama.

Fama.

Niet sonder hope dats slot der vastigheden
En heeft den gheest noyt alsulcks begonnen
Shelijck die besluten is wort saen verwonnen
Wat can den gheest dan van binnen maken
Als toleesch soect niet dan al eertsche saken
Sonder vaste hope van onsterflicheyt/
Den gheest eplaes wort ellendich verleyt
Met sinlijcke ghehantierde dinghen al
Maer sulcke men gheen conste noemen en sal
Onder die hemelsche consten reyn en perfect
Van blijschap dat de mensch/daer toe is verweert
Loop ict Fame van eeren al omme uyten
Doozt oft slot en can men voor my niet sluyten.

De Fame
gaet binnen

Dwase.

Hoe clinckt v dat vofsten?

Ijdel.

Sy can wel sluyten
Cost ghise met Socrates niet ghestrauen
Die in den put viel die droefhad ghegrauen
Soo hy ghewoonlijck ghinck in de sterren kijcken

Dwase.

Tis soo veel wy meughen wel gaen strijcken
En maken ons dijcken//op ander stroemen

Ijdel.

Soumen alle inuentien consten noemen
Soo gheschieter daer vele binnen den iare
Dooz my ijdel blijschap int duyfster int clare
Twaer onnoemelijck dooz douerpeysen

Dwase.

Dooz dwase doolinghe sy haer niet en veysen
Shelijck Perillus in sijn conste schadich
Van den metalen os daer hy onghenadich
Heet sijnde met menschen wou doen vullen
Op dat sy int steruen souwen eylijck bzullen
Welck den wreeden Phalaris aen hem eerst proefde
Dies sijns selfs inuentie hem eerst bedroefde
Dus hebben wy onghelijck het meeste paert
Want sulck loon en gheeft niet der vyper consten aert
Dies ick half van onnoeticheyt rase

Ijdel.

Laet ons gaen loopen tot die ydel dwase
Die om ghelt willen onderzoeken saen
Wercken die onder den hoochsten constenaer staen/
Die moghen wy voort aen//dienen als goden
Dwase.

Es waer maer horatius heeft dat al verhoden
Hy noemt dat een lichte hope te sijne
Enen strijt tot ruyckdommen/ verdriet en pijn
Dus seg ick voorz dmijne//dat ick ten sijne
Met rechte doctrhne// ben neder ghetworpen
Ydel.

Kasch vliegghen wy dan door steden en dorpen
Want niemant hier en sou ons onset//doen
Om dat wy reyn conste seer gheirne belet//doen.
Pausa.

Mensch/met Neerslich vseren wt comende, en wel behaghen
en Treck der natueren.

Wie leefster ter werelt die sou meughen croken
De vaste hope die in my gheplant//leest
Philosophie/och had ickse ghesproken
Midts treck der natueren die my metter hant//heest
Calliope in my trechte verstant//gheest
Der Poetereij lieflijck en schoone
Ello die de historien oyt playfant//schreest
Melpomene uwen sanck schinct my te loone
Thalia v Comedien ydoone
Euterpe my in Mathematicam leert
Orantia gheest ghy oock mijnen persoone
W Astrologye die wonderlijck keert
Ick bender toe ontweect/dies mijn vzeucht vermeert
In sulcken loflijcken consten loyale
Weerdich sijn sy/tot den hemel ghecet
Want sy comen wt de hoochste sale
Hope van onsterlijckheyt my alte male
Touwaerts verweect heeft/op dat ick naer mijn doot
Sou woonen by den wercker alder consten groot
Hier om neerslich vseren hout my wakende
En wel behaghen en sijn my niet versakende
Soo lang ick sterlijck ben bid ick v ghemeene
En wilt my gheen tijt laten alleene

En wilt my gheen tijt laten alleene
Neerstich vseren.

Twijfelt daer niet in groote noch cleene
Siet aen den wijngaert diemen onderset
En draecht ouervloedich/maer laech hy verplet
Gheen druyuen en sou hy bringhen ten tooghe
Eghelijcx moeten wy v houwen om hooghe
Soo Treck der naturen ons dat heeft vercleit
Dooz al vaste hope heeft dit oock begheirt
Die in v heeft haer residentie

Mensch.

Och vondt ick de conste hier in presentie
Dat ick mocht hoorzen haer soete faconde
Ick woudse om helsen met reuerentie
Och dat themels aspect haer doch neder soude
Soo mocht elck hoorzen wt haren monde
Dat sy onsterlijck is glorieus en perfect
Want tot haer alle mijn natuere trect
Alwou Vdel blisshap my seer beschamen
O supuer conste reyn en onbenlect
Ely Dwase dolinghe dat ghyse woudt pramen
Sy laet haer noemen met seuen namen
En elcken naem heeft bysonder gratie
Bysonder gauc/bysonder laudatie/
Elick contemplatie//is diuersch int wesen
Van tbeghin der werelt is haer regnarie
Dies moet haer eeuwighen lof sijn dooz desen
Best gaen ict noch eens al ouerlesen
Op dat hope in my niet en verdwijn
In den vruchtbaren ac ter alhier ten sijne
Hem ledich te laten en is gheen vzeucht

Wel behaghen.

Soo doet doch o mensche op dat ghy meucht
Onsterlijck naer v doot domineren
Neerstich vseren.

Sit hier neder om neerstich vseren
En speculeren//in alderley boccken
Soo mach reyn conste v comen besoecken.

Paula.

Conste wtcomende.

Om dat de mensche dooz hope stercklijck

Tot miswaerts verweert is sonder af deysen
Wil ick mijnen persoon hem verthoonen mercklijck
Want ick ben bouen alle clercken clercklijck
Van alle scientien diemen mach peysen
Int gulden abijt sietmen my reysen
Gheestmeert bouen alle Goddinnen
Ick die hemels ben en sal my niet weysen
Dooz de creatueren die my beminnen
Mijn onstercklijcheyt sal ick laten kinnen
De mensche/en by redene affimeren

Mensch sit en leest.

Hope der onstercklijcheyt is tconcluderen
Waer dooz ick vierich naer de conste hakte

Conste.

Ick hooz de mensche oft menschelijke sprake
Die mijns vermaent/dus wil ick tot stichtinghe
Hem naerder treden

Mensch.

Hemelsche lichtinghe
Sijn my puerlijck in dooghen raeyende
Egheluckich windeken die nu sijt waeyende
Een gheest verfraeyende// nu te deser tijt
Sch hier coemt een vrouwe int gulden abijt
Noyt schoonder figure
Haer aensien dunct my een hemels solijt
Schoonder peerle en was noyt ter weerelt wist
Als dees creatuere
Wie sijdy vrouwe? eer ick v aencuere
Ghy dunct my onstercklijck aen v ghelaet

Conste.

Onstercklijck ben ick/ en den naem die ick vuere
Is reyn Conste daer ghy vierich naer staet

Mensch.

Lofwerdighe vrouwe/Schoonste cieraet
Diens liefde mijn herte en sin doozgaet
Dooz vaste hope in my sterck gheplant
Tot uwaerts verweert dooz redene/want
Als mijn certo lichaem sal sijn bedercklijck
Dat ick hemels sal wesen onstercklijck
En dat op der eerden mijnen naem perfect

Onder alle menschen sal bliuen erklijck
Dooz v die hemels sijt en onbevleect

Conste.

Sijt ghy om sulcken glorie verweect
Te mywaerts/ niet van princen siluer oft gout
Als Anaragozas Clazomenius stout
Die sijn lant verliet ia rijckdom en schat
Om mijnen wille ten heeft hem niet berout
Hy seyde den volcke my is te bat
Sonder soch draghen voor sijn lant oft stat
Opstekende de hant/in elcx presentie
En wees naer den hemele tuyghende als dat
Hy daer verwachtte met vaste credentie
Onsterelijcke glorie/dees sententie
Sprack hy noch voor elcken int openbare
Dat ick van mijn goet ghescheyden en ware
En reyn conste gheuolcht van Godlijck schijn
Ick en sou sprack hy niet cunnen behouwen sijn
Tselfste is aen Democritus ghebleken
En heeft sijn ooghen hier om wt ghesteken
Dat hy niet en sou worden becoort oft verleyt
Met eertschen rijckdom oft verganckelijcheyt
Maer om glorie onsterelijck self test eert
En heeft mijnen naem reyn conste verbruyt
Ja met die seuen hemelsche ghetriumpheert

Mensch.

Elcke reden euen sterck my moueert
Sock heb ick van Luciano ghelesen
Den waer om hy turwaerts was gheinstruceert
Daer in droome hem wert aen ghepzesen
Ciuile conste eertsch rijckdom tot desen
Maer bouen al soo quam hem te voren
Aeyn Philosophie en is op gheresen
Midts die belofte die sy hem liet hozen
Dwen naem sprack sy en sal niet gacn veel:zen
Maer eeuwich bliuen hier op der eerden
Ja een mensch onsterelijck sulc ghy sijn vercozen
Hangt my aene ick sal v bzinghen in woerden
Demostenes heuet wel connen acnieerden
Want ick sprack sy/tot onsterelijcheyt heb ghebracht

Solutie.

hem

Men/en meer ander die my seer wel begheerden
Als Lucianus hoorde/is met gantscher cracht
Haer gheuolcht niet lang en heeft hy ghewacht
Sy en heesten op haren waghen gheheuen
En haer vliegghende peerden suel voort ghedreuen
Daer hy acusach tshemels contemplatie
Want Gosten int Westen heeft hijt beschreuen
Welck voor my is een stercke fondatie

Conste.

Is al warachtich en sonder fallatie
Dat dit den mensche verweert alder meest
Tot my reyn conste sonder refutatie
Hope van glozen/laet vloeyen den gheest
Ick wil weer om in mijn Godlijck sozeest
By mijn seuen dochters lustich en schoone
Welck ghy begheert sal v wesen te loone
Met Dneerstich vseren/en Wel behaghen
Siet mensche op dat ick v verthoone
Donsterlijcheyt wilt my niet meer vraghen
Nensiet dat nu dat eewich blijft tot allen daghen
Daer de Antiquiteyt met nauwer listen
Altijt op ghehoopt hebben sonder vertraghen
Om te kennen daer sy niet af en wisten
Sochtent door my en als cloecke artiffen
Conterseyten tgoet/en quaet subtylijck
Om voor die Ampele die lichtelijck missen
Tot glozen te bzinghene blijlijck

Mensch.

Dat is my oock meest verweckende vzielijck
Tot v/op dat ick des constenaers wercken
Met v en door v sou connen aenmercken
Midts hopende op de glorie onsterlijck
Dat minnen gheest daer sou rusten erlijck
Om sijn in glozen gheconfirmeert

Conste.

Hier om mensche my elck meest soect en hantecert
In seuen vziē consten hier op de weerelt
Om kinnen de wercken reyn heereelt
Des hoochsten constenaers beneden en bouen

Toon.
Den name
Gods in
hebreusche
inde wolckē
ommeringe
met Cherus
binnen.

Wlens hantwerck sy ewich reer en louen
Waer af ick den spoghel ven daerment al in kent
Den loop des hemels en theel firmament
Ia doot en leuen kentmen oock dooz my
Als Virgilius Maro cost bringhen by
Dus o mensche ghy // hier op vastelijck staet
Wilt neerstich vseren om my vroech en laet
Dooz hope om in glori en puere
Te worden een onsterlijcke creatuere
Welcke hope v meest tot my verweert heeft
En oock doet elck mensch die sulck hope aendleest
Ick gae sit neerstich alleen om mijn duecht
Want van my ghesmaect wort een hemelsche vruecht
Mensch.

Dooz hope volcomelijck mijn herte verhuecht
Midts die reyn conste die my heeft verthoont
De glorie daer onsterlijcheyt in woont
Den wercker der const hemels bouen al
De glorie die smenschen arbeyt verschoont
Welck meest tot consten verweert groot en smal
Vanden Poeten ghenamt Elisius dal
Daer de sielen onsterlijck ewich regneren
Neerstich.

Hier om sietmen elck met neerstich vseren
Conste occuperen // tot allen stonden
Dooz hope der glori en tis claer beuonden
Om onsterlijcheyt die naer dit leuen gheschiet
Wel behaghen.

Daer omme men my Wel behaghen siet
By alle menschen tot consten verweert
Mensch.

Onsterlijcke glorie hier naemaels perfect
Wensch ick alle menschen die naer conste haken
Neerstich.

Wilt met my neerstich vseren altijt waken
Wel.

Soo sal Dwel behaghen den gheest vercleren
Treck.

My Treck der natueren wilt niet versaken
Ontpluyct dooz hope der consten banieren

Mensch.

Neemt dit danckelick ghy edel **Violieren**
Die vruchtbarich sijn in consten bloeyende

Reersich.

Neemt danckelick van **Dboomken** groeyende
Ons solutie wt minlijcker adere

Mensch.

Gods gratie sy v allen toe vloeyende
Met den heylighen gheest en **God den VADERE**
Seuolen in **Christo** blijft alle gadere

FINIS.

In duechden voort.

Perfo-

Personagien.

Ghemeyn profijt, *ghecleedt als een Coopman.*

VVillighen arbeyt, *ghecleedt als een sackdrager.*

Trouvve, *arbeyts vvijf.*

Prologhe.

Ghemeyn profijt.

Hoe is minen gheest in blijfchap raeyende
Hoe goet ionflich is fortunne draeyende
Te mywaerts waeyende // den wi:it van voorfpoede
In duyfent vzeuchden ben ick verfraeyende
Shelijck den dau/die bloemkens is bespraeyende
Soo ben ick laeyend e//fchip waghens met goede
Al maeck ick ouer berch en dal my moede
Int wech reysen en keeren nachten en daghen
Niet al om mijn selfs en eest/elck dit bezoeude
Maer voor mijn naeste oude ionck van bloede
Doe ick alderley goet halen en draghen
Neptunus/ leent my ter zee fijnen waghens
Midts den rechtueerdighen handel soo God ghebiet
Niemand ter werelt en sal hem mijns beclaghen
Hoe moet den Willighen arbeyt naer my draghen
Want als ick hem absent ben/soo lide hy verdriet
Ick coem elcken te ghe:moete die naer my fiet
Niemand en ontwijck ick/die my recht hanteert
Als om my ia ia/en neen/neen gheschiet
Als cooptieden trouwicheit fijn onghetroudeert
Ick ghemeyn profijt word dan ghemultipliceert
In huyfen/houen/landen en fieden
Den goetwillighen arbeyt om my labozeert
By wien ick fijn wil midts ghetrouwicheden
Die hy my bewijft met moede leden
Wiens arbeyt ick can faechten en minderen
Willighen arbeyt.
Hoe werck ick/hoe draegh ick voor: wijs voor: kinder en
Op dat ghemeyn profijt ons come te baten
Anders fou ons de armoede soo hinderen
Maer ick danck God/want in huyfen op straten

W in ick mijn nootdrufte groot bouen maten
Dies ick in eeren v/ mijn wederpaer houwe
Trouwē dwijf.

My deert ws arbejts
Willighen arbejts.

Neen/ ick en machs niet laten
Want hoe oꝛboozlijck sijnse vooꝛ alle staten
Rechtueerdighe coopljen in elcke landouwe
Dies ick haer soecke dooꝛ v/ mijn trouwe
Haer te dienene want wijf ghy onsen noot//hint
Trouwē.

Sch het is waer want ghy alderbest v/ broot//wint
Men de rechtueerdighe coopljen principale
Arbejts.

Sy gheuen minlijck loon
Trouwē.

Sy sijn reale
God hoedse vooꝛ quale//want t'sijn sijn schapen
Arbejts.

Met niemants arbejts en gaen sy slapen
Int meten int wegghen sijn sy rechtueerdich
Trouwē.

'Tis oock Gode wille want al haer goet expeerdich
Is tot vooꝛdeel der armen met sorghe en last
Arbejts.

Tghemeyn profijt is by haer lieden ghe past
Daer elck arbejder altit om loopt en draeft
Trouwē.

Timmert en metst
Arbejts.

In reghen in wint spit en graeft
Maer elck wordt ghelaest//naer sijnen arbejts reyn
Trouwē.

Rechtueerdighe coopljen houwen haer hier cleyn
Nochtans sijn sy groot weerdich niet om vol prisen
Arbejts.

Sonder haer sou deen lant dander niet spisen
Malcanderen helpende wt beswaren
Trouwē.

Comet goet niet wt de wijde zee gheuaren

Doo; de rechtueerdighe coopljen bequame
Arbeyt.

Int ronde der werelt soo strect hun fame
Soo dat haer woonstadt daer doo; is gheceert
Trouwē.

Ghetuckich is de stadt daer de sulcke verkeert
Seyt Salomon haer en sal niet ontbreken
Tuycht David want de rechtueerdighe vermeerct
Sijn goet God vreesende Iacq; maenden en weken
Arbeyt.

Ghekeurt aluer sijn haer woorden int spreken
Sy bereyen rijkdom doo; haer handen cloeck
Dus moet ick Willighen arbeyt doen versoek
Om wercken den coopljen telcker uere
Trouwē.

Doo; my trouwe crichdy goey auontuere
Al vallet v suere//ghy scheurt d'zuc; banden
Arbeyt.

Die inden Somer slaep is een kint der schanden
Maer arbeyt der handen//is God ghename
Sch wat heer is ditte dies ick my schame
Lief trouwe dat wy hem sullen voor;by lijen
Trouwē.

Laet ons weynich ons sprekens vermijen
Enden coopman eeren soo tbehoort dats claar
Ghemeyn profijt.

In Willighen arbeyt heb ick verbljen
Die ick tallen thien//ben soeckende voor;waer
Arbeyt.

Hee; e soect ghy werckliens?
Ghemeyn profijt.

Ja ick doo; en naer
Want ick ben eenpaer//ghesonden tot haer
Op dat Armoede swaer// haer niet en schoffiere
Ick ben der rechtueerdighe coopljen bantere
In hun/doo; hun/en rot hun ghesproten
Ick ben huere schat die sy hebben ontsloten
Doo; landen/steden/dorpen en vleckē
Arbeyt.

Hoe is dan uw: n naetti

Ghemeyn profijt.

Ick salt v ontdecken

Ighemeyn profijt heet ick hoet v verwondert

Die int lant comen ben voo: elcken bysondert

Doo: die rechtueerdighe cloecke engienen

Arbeyt.

De selfste soeck ick en wilsse dienen

Met Trouwe mijn wijs al doeghet ons pijnē

Ghemeyn profijt.

Met Trouwe segdy?

Arbeyt.

Ja

Ghemeyn.

Dat ho: zt wel te sijne

Datmen de rechtueerdighe trouwe betoont

Want als ontrouwe met trouwe in woont

Dan houdtmen my ghesloten seer schadich

Maer midts de rechtueerdighe cooplīen beradich

Ben ick seer lustich al om dominerende

Elck arbejder ben ick presenterend e

My ghemeyn profijt toth aec d er vromen

Arbeyt.

Sijt ghy doo: die rechtueerdighe cooplīen comen

Soo is haren ooz: bo: hier weerdich verhaelt

Ick ben den Willighen arbejt seer wel betaelt

Wanneer ick opt voo: die rechtueerdighe wrochte

Op dat ick v Ghemeyn profijt vinden mochte

Dwelck my ghebuert is met mijn liefste trouwe

Ghemeyn.

Sonder haer dat v niet ghebeuren en souwe

God kent den bedriegher en die dbed:och ontmoet

Tis voo: God afsgrifelijck die ontrouwe doet

De rechtueerdighe sijt dit ghedinc ende

Trouwe.

Royp en was ick den cooplīeden crinckende

Want ick wel wiste in onser allenden

Dat sy v Ghemeyn profijt ons souwen senden

Tot trooste alle arbejders teere

Arbeyt.

Dat ick v vonden hebbe danck ick den Heere
Want hy sijn ooghen op die rechtveerdighe staet
Haerlieden ghebet verhoort hy vroech en laet
Sulden ooz cieraet//is hun handelinghe
Want dooz hun sijt ghy in de wandelinghe
Shelijck een fonteyne ouervloepende
Elick arbejder mach hem wel si in spoepende
Om v tontfane binnen sijnen bedziue

Trouwe.

Die weldaet uwer coemsten ick toe schziue
De rechtueerdighe cooplie naer mijn beseffen
Want sy sijnt diet ghemeyn volck verheffen
Sonder ontheet alle dinck besozghen

Arbeyt.

Den schamelcn haer goet sy goetwillich bozghen
Dies ghy ghemeyn profiit haer staet in staden

Trouwe.

Ten is niet goet den rechtueerdighen versmaden
Want sy versaden/arbeders cleyn en groot
Al wat hantwerck can sietmen winnen haer broot
Men die rechtueerdighe diet al onderhouwen

Arbeyt.

Seer ozbozlijck kinse in alle landouwen
Mans/kinders en vrouwen//sy te wercke stellen
Ghemeyn profiit.

Dan come ick verhueghen de ghesellen
En verciere haer logijs onder en bouen

Arbeyt.

Sch met reden mach hem elcx belouen
Daer de rechtueerdighe cooplie regneren

Trouwe.

Daer siet men de ghemeente triumpheren
Int aensien haers goets dooz dwerck haerder handen

Arbeyt.

Het is Gods gaue bouen alle verstanden
Want tot allen tijden dooz haer duecht gheschiet
Ghemeyn.

Dat ick haer eyghen sou sijn soecken sy niet
Maer seynden my alle de werelt deure
Tot yeghelijck die mijns noot heeft dooz verdriet

Maer

Maer vindt ick bedroch oft fortlich rigoure
Ick keer van daer op datmen my niet en speure
En versmilt als sneeu vander sonnen hitte
Maer by de rechtueerdighe hoorz ick sitte
Int alder opperste als president
Want niet oirboitelijcker onder tfirmament
En isser dan mijnen naem in persoone
Ick gae en come altijt obedient
Den ick de rechtueerdighe Cooplien (doone
Ick ben haer bode/haren seghel/haer croone
Om my/door my sy stoutelijck waghen
Te lande/te watere haer lichaem schoone
Geden ist dan dat ghy hebt een goet behaghen
In de rechtueerdighe Cooplien al v daghen
Want sy voor my lijden groote onraeste
Arbeyt.

Gh dat doen sy en nemen tharen laste
Alle goet te besorghene in sijnder tijt
Trouwe.

Waren wy de rechtueerdighe Cooplien quijt
Schip noch schippere en sou seplen noch vloten
Ghemeyn profijt.

Ten heeft Iode/Turck oft heyden verbroten
Om handelen met de rechtueerdighe eenpaer
Trouwe.

Ghemicht en waghe is den heere openbaer
Tsin sijn ordeelen naer Salomons leere
Arbeyt.

Alle rechtueerdighe sijn vanden heere
Ick en sal sprack by Sodoma niet verblinden
Condy thien rechtueerdighe daer in vinden
Dwelck niet en bleeck dies moestet vergaen/vy
Trouwe.

Inghelijck mocht een lantschap niet bliuen staen//bly
Sonder die rechtueerdighe tuyche David expres
Arbeyt.

Daer om dan lief Trouwe wel nootelijck es
Die int lant te hebbene dat wijsse dienen
Sy maken neeringhe die cloecke engienen
En soecken tlanths weluaert sonder quellagie

Ghemeyn profijt.

Gaet dan en werctick sal sijn v gagie
Smorghens en tsauonts altyt dach en nacht
Dooz de rechtuerdighe Coophien daer vyz op wacht
Ick gaet elck Arbeyder tselfste narreren
Arbeyt.

Die heere wil v al om conuoyeren
Want daer is dierentijt daer v presentie faelt
Trouwte.

Dus edel Violickens v mozt verhaelt
Den o:booz der rechtuerdigher Coopliden hoorz
Is dat sy Tghemeyn profijt ons senden aent hoorz
Hier met rechte boorz//Auyten wy ons motijf
Arbeyt.

Wy wenschen elck Arbeyder ia man en wijf
Het ghemeyn profijt hier in dit leuen
Trouwte.

Dwelck coemt en is dooz de Coopliet verch euen
Die rechtuerdich handelen present oft absent
Arbeyt.

Dus Genecius gheestkens die hier sijt ontrent
Weest dooz Rhetorica druck affnoeyende
Trouwte.

En alle Mercurialisten eloquent
Die v der edelder conste sijt moeyende
Neemt dit danckelijck van ons boomkens groeyende
Dooz ons Prologhe met een minlijck groeten
Princen/Vootmannen die daer sijn wt roeyende
Alle discoort wozpende onder de voeten
Den walghenden Soplum/ want wy alle moeten
Als broeders bzuetlijck malcanderen beminnen
Met welbaert en deucht moet God elck liden boeten
Wy groeyende boomkens gaen ter stont beghinnen.

Perfo-

Personagien.

Slechtsaert, een man.

Bottaert, een man.

Luyaert, een man.

Vrecksaert, een man.

Taeyaert, een man.

Danteloose, een vrouwe.

Schaeye, de bruyt.

Moyaert, een lichtvoetken.

Factie.

Slechtsaert.

Vrou Schaeye de bruyt is gheseten // seis
Dus behoort den heelen staet by haer ten sijne
Segt Bottaert oft hier ymant vergheten // is
Want haerder maghen sijnder wel een dosijne
Kent sitten sit / dinct op schaeye oft piene
Op datmen haer heerlijckhey t hier aenschouwe.

Bottaert.

Soudy meynen dat ick niet sitten en vrouwe
Ja ick vry want ick weet mijn plaetse wel
Ick hebber al meer gheseten op mijn trouwe
By vrou Schaeye de bruyt door thedrachs voortstel
Dus elck sit vry niemant en maeck hem rebel
Oock om tooo; sitten en derfdy niet bliuen.

Luyaert.

By huer sitten? Ick sou lieuer achter bliuen
Want ick Luyaert ben seer traech in mijnen ganck
Ick satter dicwils teghen mijnen danck
By vrou bruyt Schaeye ick en derfs niet roepen stijf

Vrecksaert.

Coemt sit hier oock Danteloose lief wijs
Want my Vrecksaert door v gheschiet veel hindere
Danteloose.

Daer om sijn wy dees bruyts ghesuster kinders

Dus

Dus laet ons gaen sitten cloeck op de rjse

Taepaert.

Ick taepaert sit al te dickmaels aen heur sije
Want inden dieren tijt ick hier eens ter merct quam
Doen trozen hoorst eens soo bijsterlijck hooch op clam
Ick hiel tmüne hoe dier datment betaelde
Ick wou al meer winnen/ eer yet het daelde
Dies ick als bruyghom by heur sit lopale

Schaeye.

Wel dan sit weer neer/ sijdy hier al te male!

My dunct neen ghy/ ick heb den hoop ouerketen

Moyaert.

Wou Bruyt ick Moyaert souwer ghebreken

Ick reye/ ick danse/ ick piijp/ ick bomme

Ick brasse/ ick houere/ en ick momme

Dies als de domme// dick mijn ghelt verhaert

Ick moeter sitten want ick ben oock eenen aert

Want in v maeschap hebdy veel vzeemde gheesten

Schaeye.

Iffer noch yemant coemt doch al ter seeften

Eick naer sijnen staet sal ick tracteren

Slechtaert.

Sit al by de Bruyt laet ons doch houeren

De Bruyt ionnet ons wel soo ghy cont mercken

Danteloose.

Iffer noch yemant coemt helpt ons hoopken stercken

Op dat ghy van schaey de bruyt meucht kennis draghen

Schaeye.

Daer isser meer al ist dat sijt niet en claghen

Die by my sitten soot daghelijck gheschiet

Danteloose.

Ick weet datmer my Danteloose dickmaels siet

Int coopen/ vercoopen al en loocht maer een duypt

Brechaert seyt terflont ghy sit by de bruyt

En oft soo is ick en bens niet allene

Schaeye.

Sijt vzolijck sonder lachen versfaet mijn meene

Want ick Schaeye hebbe die ouertheyt

Dat ick verbien can veel lachens planteyt

Want ick Schaey ben de lachaerts punitie

**Oock veel aerden hebben een conditie
Sonder veel lachens sy by my sitten druckich
Want mijn vrienden sijn meest al ong. eluckich
Waren sy hier al die haer houwen ghedoken
Sy souwen wel regheling staen tot hoboken
Want sy my Schaeye dickmaels beeruen
Taey aert.**

**Wy sijn soo vrolijck al laghen wy opt steruen
Wrou buyt laeter wat vrechden onder minghen
Schaeye.**

**Ick consenteert ghy meucht trouwen wel singhen
Dansen en springhen/ ick en wilts niet weeren
Al die haer van my niet en verveeren
Wilt boerde scheren met dansen playfant
Vrolijck singhende neemt my oock metter hant.**

F I N I S.

In duechden voort.

Rrr

Factie

Factie Liedeken.

Die dickmaels sitten by de bruyt
Helpt ons den dans vercleren
Sy heet vrou Schaeye ouer luyt
Düeerfch fijn haer manieren
Gottaert/ Slechtaert openbaer
Danteloos springt sonder vaer
Moyaert wilt vzeucht hantieren
Ter fchaeyen fijn wy nu by haer
Tvalt den Dzechaerts al te fwaer
Seer noy ift dat fy bieren.

Coopman/ Schipman oock bozghers met
En connens niet ontdansen
Sy worden by de bruyt gheset
Al fuint oock groote hansen
Want ten is niet al voozspoet
Deen oft dander quift fijn goet
Want fchaeye woerpt quaey canfen
De bruyt ons dit verhalen doet
Sindy van haer maect eenen moet
Ous bruyt en draecht gheen cranfen.

Want Luyaert heeft van haer den prijs
Hy mach van heur niet fcheyen
Schaeye leyt hem dick opt ijs
Hy mach de bruyt wel leyen
Oock Dzechaerts dzincken felden wijn
Sy fparent vooz een ander fijn
Diet floutelijck dozren fpreyen
Dus coemt danft me wilt vzolijck fijn
Al gheeft ons bruyt een dzuckich fchijn
En wilt daer om niet fchreyen.

Ghy meystkens/ knechtkens ouer al
Oft ghehoude perfoonen
Gheefstelijck/ werlijck groot ghetal
Vebdy v laten hoonen

Coemt by de bruyt sonder apeel
Sy heet vrou schaeye tquaet úrweel
Niemant en wiltse croonen
Clachen verbiet sy ons gheheel
Den rou best sterck haer pzeel
Wie sou met haer in woonen.

PRINCE.

Daer om scheyen wy Prince repu
Wilt coets de bruyt verlaten
Tgroeyende boomken hier ínt pleyn
Maect vzeucht in alle straten
Want vrou schaeye clachen verbiet
Sy haer te sitten is verdriet
Al doent diueersche staten
Welck al door tsmenschen aert gheschiet
Diueersch soo ghy hier hoorz en siet
Gozlofedel Lantsaten.

Groeyenden boom.
In deuchden voort.

FINIS.

Rrr ij

Tcou-

Tcouvvoordeken van Herentals.

Presentacie.

Dat alle Conste/by een heymelijck vier//leest/
Dooz dwelck sy coenheyt huere[n] scholier//gheeft
Sullen wy (yopick) alle Consten aers kinnen/
In vueghen/dat niemant werckende tier//heeft
Indien in hem die inwendich bestier//sueft
Ten sal hem en sijn werck te samen schinnen/
Want sonder dat sulck/noch al vooz dbeginnen
De Conste moet minnen//daer hy aen ghepaelt//is/
Soo en sal hy nochtans gheensins prijs winnen
Ten sy dat hy binnen//van dit vier doorstraelt//is/
Daer om s'hetozsiens/hoozt watter verhaelt//is
Laet den gheest onghesact//fris//met dit vier ramen
Schout Couwewooz en int Jonstich versamen.

Al ist dat machleer generael ghebot//sijn
Dat sconsenaers gheest//moet vry buyten slot//sijn
Niet cout/niet bedwonghen/maer vierich ontfeken
(Want anders wat hy maect/dwerck sal ghebrut//sijn
En hy die soo werct/sal my duncken sot//sijn
Want foortse en heeft noyt in conste ghebleken)
Nochtans tot Rhetorica/strect meest mijn preken
Als wiens ghebreken//dat merckelijc toonen
Want wat fauten worden soo haest gheleken
Van als men int spreken/volcht quaey patroonen
Daer om en wildy Rhetoricam niet hoonen
Ghy moetse verschoonen//nae haers naems betamen
Schout couwewoorden/int Jonstich versamen.

Om dat Rhetorica gheseeght(soo ick meen//)is
Wel spreken theyt/een conste die fraey en veen//is
Die sonder vrcieren/niet en can ghewesen/
Ist dat het cieraet/dan daer luttel oft gheen//is
Hoe can hy voldoen/die alsulcken een//is
Dat alleene van hem heyscht den naem gheprezen/
Om dat te doene/en is hy te desen
Niet wel verrefen//als vierich van gheeste?
Hy mach wel spreken/maer hy sal schijnen lesen
En noch sijn begrepen//voor een botte beeste/
Tsal moghelijck bliicken noch op dees feeste
(Mach sijn)aen my meeste//maer ick sals my schamen
Schout Couwewoorden/int Jonstich versamen

Prince/hooftman/en allen ghy heeren//goet
Hoe wel Trouwoordeken/v luttel eeren//doet
Daer en steect niet wte/daert altemael bont//is
Ghy sijt oock ghenoech/waer wy verkeeren//vzoet
Te herentals daermen noch al veel leeren//moet
En daert van couwen en dorheyt onghesont//is
Daer om van aneete/oft oock sulck onsen mont//is
Verhaert en ghewont//is//van couwen yse
Meynen wy wel dat ghenomen den gront//is
Die slecht en stont//is//van onser deuyse
Rhetorica die elck weldadelijc puse
Soect hier werm spuse//van sin sprake en namen
Schout Couwewoorden int Jonstich versamen

Tpoëtelyck Punt van Herentals.

SCHOVT CAWOERDEN.
HERENTALS.

Teghen den cant oft voor den boort vanden Theatre stont
in groote letteren, gheschreuen aldus.

*Olim qua superos turbarat, Jupiter Aten.
Miserat in terras: quas quòd commouerit, illam.
Compede Mercurius vincit, traditq; Philippo,
Huiusq; litis placidis, suadet moderetur ut orbem.*

Tpunt.

VV **A**lt doet den **M**eye/soo willecommen vrient//sijn
Als de nachten coel sijn/dooz dlieklyck dauwen
Dan dat wy te vozen/seer qualijck ghedient//sijn
Van **S**winters wreetheyt/die ons dede verblauwen
Ontsluyt dan v armkens/dntluyct v als **D**auwen
Laet vzolijck singhen/wy en willen niet klauwen
Wy hebben den vrede/nv metten teenen/
Ons machs gheduncken/dat ons **M**aes in sijn clauwen
Vadde gheschorst/die ons wel meynde versnauwen
Goet en moet verblinden/iae tvleesch totten beenen
Wast doen van drukke/laet van vzeuchden nv weenen
Wy en willen den gheest/niet meer vernispen
Daer ons dees figurez/sal saecke toe leenen
Obeschijnen des vreedts/doet de vzolijcheyt klippen

Shy muecht hier sien/hoe dat **J**upiter blije
Van doude **G**oden/de hoochste excellent
De **V**itas soo ghenacmt/sijn dochteren drie
Die van **P**ays te maecken/hebben tregiment
Tot svreedts onderhouden/in de werelt sent
Daer sy te vozen/niet en waren bekent
Om dat **A**lte haer suster/haer daer gheneirde
Tot twist te maecken/was dees **A**lte ghewent
Die de werelt tot noch toe/heet ghenoech gheschent
Soo derplost ghedaen is/te vier en te sweirde
Theet so langhe gheduert/dat **J**upiter deirde
Dies wort sy nv gheboeyt/haer en baet gheen pijpen
Obeschijnen des vreedts/doet de vzolijcheyt klippen

Nae dat de quaey **A**lte wel vast gheboeyt//was
Vanden **G**od **M**ercurius/wel nae sijnen tant
Nae **J**upiters ghelot/dat hy hem spoeyt//cas

Tot onsen doozluchtighen Coninck triumphant
 Hy leuert hem Ate/die den twist heeft gheplant
 Gheborcyt/gheuanghen (soo ghy siet) inde hant
 Die speten diepe/sou ickse doen grauen
 Daer by presenteert hy/de Goddinnen playfant
 Die ons den vrede sullen houwen in dlant
 Ghedancet moet God sijn vander milder gauen
 Laet nu van blischappen/ons herten lauen
 Men en derf gheen harnas/oft messen meer slijpen
 T sijn nu al vrienden/die ons wouden strauen
 Dbeschijnen des vreedts/doet de vrolichheyt slijpen

Prince/Homerus/thoofst vande Poeten
 Die hem behalp/met menighe fabele
 Is (soo ghy/en meer gheleerde wel weten)
 Meester en inuentuer/van dees parabele
 Laet ons voort meer/dees Ate onabele
 Houden ghebonden/lieuet aen een cabele
 Dan dat sy (soo sy plach) ons wederom leet//riet
 Onsen Prince/God danck/eest wel tractabele
 Dus is ons hope/en motijf probabele
 Dat den peys en sal scheyden/noch soo ghereet//niet
 Kengaende ons poinct/ick meyn ghy dbescheet/siet
 Wat wy v daer mede willen doen begrijpen
 Ick sou anders roepen/tot dat ick mijn sweet/let
 Dbeschijnen des vreedts/doet de vrolichheyt slijpen

Tcouvvoordeken van Herentals.

Personagien.

Den ouwen voet, een ghestaeyt man.

Swereelts onbeproeftde, zijn wijf.

Slapende Ionckheyt, haerlieder sone.

Vermakelijck leuen, een Borgher.

Den vlieghenden gheest, een longhelinck.

Naturen versmactere.

Der kennissen dienaer.

Dnatuerlijck ingheuen, een man.

En ghestaeyt man gheuoemt Den ouwen voet.

Est niet in vrechden een groot ghenueghen
Overhalen/ duystsprecken/ en douerdincken/
Van tweeen die hun tot deen dander vueghen/
En bystandicheyt ionstich in eeren schincken.

Sijn wijf/ Swereelts onbeproeftde.

Wie mach misdoen/ wie sou moghen crincken

Ghetrouwe vrintschap in eeren verbonden?

Alle teghenpartije moet laten sincken

Tquaet datse sulcken ghelieuen jonden.

Den ouwen voet.

Al mach dastwenschen wel worden ghevonden/
Doprechte liefde en ranmen niet vertreden.

Swereelts onbeproeftde.

Alsmen oprechtich voortsgaet int ozonden/
Soo en cause niemant ghescheyden met reden.

Den ouwen voet.

Wie opt hun saken oprechtelijck deden

Sietmen in vreden// zijn tallen tije.

Tzijn nu schier seer veel Jaren gheleden

Dat ick my ghaf tot mijns wijfs compaignije/
En dat wij tot deen danders bezije

hebben minlijck dus na ons daghen volbrocht.

Swereelts onbeproeftde.

Metter waerheyt ick tselue met v belije/
Datter noyt en is anders dan eere ghesocht.

Den ouwen voet.

Wat batet verciert/ oft veel goets ghecocht/
Alsmen van eere en weet gheen vermaren?

Al wortter te meet plaetsen anders ghewoecht/
Onser heyder tijt is verre ghevaren.

Swereelts onbepzoefde.

Och waer de werelt gheluck ouer veel Jaren/
Soo soudick noch veel gheruffter leuen.

Den ouwen voet.

En waer om datte?

Swereelts onbepzoefde.

ICK salt u verclaren.

Ten mach hier alrijt niet zyn ghebleuen/
En want de werelt is soo deurweuen
Van vreemden handel en abusse groot/
Als wij dan sullen onsen Sone begheuen/
En sterffeluck hier passeren de doot/
Elaes oft hem dan ontliepe den cloot/
Dat waer my bouen alle saken leet.

Den ouwen voet.

Mijn wijf seyt seer wel/maer wat raet ter noot/
Om hier af te crughen eenich seker bescheet.
Tis waer dat ons Sone noch niet en weet
Waer me hy sou moghen de werelt passeren/
Al is hy ghehoosaem in alle beheet.
De Jonckheyt can qualuck haet seluen regeren.

Swereelts onbepzoefde.

Overlepen doet den Jonghers soo haest ertieren/
Want totten quaetsten ismen meest ghenegen.
En dan vintmer diese soo persequeren
Tot datse zyn theuren appetijt ghecregen.
Elaes douerdincken doet my druck herplegen/
Van sozghen die ick vooz onsen Sone draghe.

Den ouwen voet.

Tief wijf ick en weet niet met wat wegghen
Datmen hier in alderbest versaghe.
Datmen niet en weet/ daer en schaeyt gheen vraghe.
Laet ons raets leuen/ van diet hen verstaen/
Hoe ons Sone best synen cost bejaghe/
En soo met eeren mach deur de werelt gaen/
Esp aen een Ambacht zyn handen doen slaen/
Oft hem elwerder ter Scholen bestaeyen/
Om by sulcken middel te moghen ontsaen
Kennisse van daer hem den gheest toe sal raeyen/
Oft datmen hem best hou wten quaeyen/
En den handel der goeder Comenschap leere.

Swereelts onbepzoefde.

ICK en weet wat segghen/ wie mocht ons paeyen/
En den gheest verfrayen/ van desen verscre?

Wat

Wat isser doch meet/ dan datmen met eere
Nach winnen den cost/ en schouwen misval?
Wie weet aen dbeghin hoe tfruck eynden sal.

En Sozgher/ ghenoemt Vermakelijck leuen.

Wel wat p:opooften tusschen daer aen doozen/
Die deers lieden soo druckich vertellen?
Ick ghae best naerdere/ om aen te hoozen/
En oft ickse mocht te vreden stellen/
My dunct hen seer nae ghaen het druckich tellen.
God groet v Vriendekens alle beye.
Isser yet te doene dat v mach quellen?
Willet toch segghen.

Den outwen voet.

God loons hem diet seye.
Wij zijn desolaet te deser contreye/
Claghende deen dander ons letselijck grief.
Vermakelijck leuen.

Segt/ wat is datte?
Swerelts onbeproefde.

Och dat icker om schreye
Int ouerpeysen/ deur t'groot ongherief.
Maer wat batet dat ick claghe dmiskief?
Want de sake niemant dan ons en ruert/
Beter eest ghesust dan.

Vermakelijck leuen.

Doet doch mijn belief/
En segt opentlijck/ waer om dat ghy truert.
De sulcke besuert // veel pijs en lachtere/
Wismment openbaer/ het bleef wel achtere.

Den outwen voet.

Thert wozt te sachte // deur tuzagen minlijck.
Mijn troostelijck Vrient/ ghelijck v is kinlijck
Den handel des werelts/ en dyen gheloof/
Hoe vele datter daer me wozt verdoof/
Ja en veroof // gheheel onrechtweerdich.
Soo weet dat wij hebben desen sone weerdich/
Die de werelt noch niet en heeft inghetozden/
En duchtende dat hy sou moghen worden/
Oft hem onser ghebrake/ oock van ghelijcken/
Dus ghaen wij alomme hoozen en kicken/
Hoemen met hem mocht doen ten besten geschient.

Vermakelijck leuen.

Hoe is utwen naem?

Den outwen voet.

Ick wilt v bedien.

Den Outwen voet heet ick/ en ven soo ghenacmt/

Die noyt en bestonde dat niet en betaemt/
Nochtans voo; nu noyt meer raets en behoefde.
Vermakelijck leuen.

Hoe heette ghye?

Swereelts onbeproeftde.

Swereelts onbeproeftde/
Die den Outwen voet noyt en verliete/
Maer ghestadelijck bescheemt heb van verdriete/
Welck dat ons oock noyt en heeft beghuen.
En hoe heette ghye?

Vermaeckelijck leuen.

Vermaeckelijck leuen/
Welck ick ghebruycke naer mijns gheests plaesier/
Nu in Steden/ nu in Dorpen/ nu daer/ nu hier/
Shelijck ick nu come ghewandelt van buyten.
Qualijck ranmen doch den gheest besuyten
Dan tghene daer hy is ghenegen touwe/
Soo dat ick een pachthoff buyten coopen woutwe/
Daer ick my souwe// altijt moghen vermaken.

Swereelts onbeproeftde.

Sch oft wij wisten bequame saken
Om te gheraken//sonder verbozghen
Daer wij mochten onsen Sone besozghen
By yemant die niet dan int goet en verkeerde/
En dat hy daer in zijn Ionckheyt leerde
Dat hem is nootelijck/ oft quame ter staden.

Vermakelijck leuen.

Met redenen moghense wel zijn beladen
Die hun kinders tot goet opvoetsel begheeren/
Wantmen daghelijck van quader meeren
Meer hoopt vercleeren// dan van goet opsetsele.

Den outwen voet.

Hier teghens stelden wij gheerne veletsele/
Want ons Sone is noch seer ionck van Jaren.

Vermakelijck leuen.

Hoe is synen naem?

Den outwen voet.

Ik salt u verclaren/
Slapende Ionckheyt is hy gheheeten.
Dus souwen wij gheerne middel tweeten
Dat hy eenigher consten mocht crighen te bat.
Wat vater toch goet/ gout/ siluer/ oft schat/
Alsmen onconstich der eeren passeert voo;by?
Daer tdangier rontom loopt/en is niemant vry.
Een lichteverdich mans persoon/ ghenoomt
Den vliegghenden gheest.

Est niet te beclaghen dat den vliegghenden gheest
Da zyn opstel niet en mach aldermeest
Volcomelijck ghebruycken zins sins ghenegen!
Ick heb alree mijn handen gheslegen
Aen menich begröp / en veel handels verweect/
Maer noyt connen comen tot consten perfect/
Daer ick volchde vroech en late nochtans
Appetijt van eeren / en der baten dans.
Dies ick nu Balchimisterie bekeure/
Gheen conste ter werelt en pñsicker veure/
Dies ick ten ghebruyck my wil keeren en wenden.
Hoe beter begonst / hoe perfecter volenden.

Vermakelijck leuen.

Wie mach ons senden // hier desen vermetere?
Tschijnt dat hñt al weet / dus duncket my betere
hem tonderozaghen van synen ghebruycke/
En wat hy iaecht te desen beluycke/
Want sonder niet en spreek hy soo hooghe.
God groet v Vrient / wat hebby in dooghe?
Iffer pet nieus (seghe) vooz handen comen?

Den vliegghenden gheest.

Reent / maer ick gae mijn saken verzomen/
En tghene dat voozts tot mynder consten dient.

Den outen voet.

Waer gaedy met omme?

Den vliegghenden gheest.

Ick wilt v segghen Vrient/
Ick hebs veel deurloupen / en wel beproeft/
Maer tghene dat den vliegghenden gheest behoest
En hebbick nieuwers noch connen ghevinden/
Soo dat ick beghonst hebbe tonderwinden
Der Alchimisterpen practijcke/
Onder vele Constes gheen haets ghelijcke.
Maer dat ick sou vraghen / woudy antwoort gheuen/
Hoe is uwen name?

Vermakelijck leuen.

Vermakelijck leuen/
Die heel is bedreuen // in sulcks behandelen/
Nu binnen / dan buyten der stadt ghaen wandelen/
Aensijende de agriculture schoone/
En dat den arbeyt daer af comt te loone/
Ous alder behoeven / dnatuerlijck voetsle.

Den vliegghenden gheest.

Een pghelijck heeft een versoetsle
Daer hem den gheest toe treect bysondere/
Deen hier / dander daer toe / ten is gheen wondere.

Soo dat metten beminnen van deene/
Van andere Consten/ en zyn egheene/
Alsoo ick meene/ diemen daet om lachtert.
Den tronck die goet voetsel gheeft/ waer quaet verachtert.
Den outwen voet.

Sch oft yemant my cost soo veraden/
Dat ick deser swaerheyt mocht zyn ontladen/
Die my tonstaden soo deellicke quelt.

Den vliegghenden gheest.
Wel Vrient wat eest? waerom sydy ontfelt?
Iffer yet te doene dat v mach hinderen?

Den outwen voet.
Alle goep outwers sozghen vooz haer hinderen/
Ons daghen minderen// daghelijcks langhere/
Dus zyn wy om onsen Sone te banghere/
Want de werelt stranghere// wort alle daghe/
Vernieuwende deen quaet met dander plaghe/
Soo dat ick gheen saghe// mijn kint ter Scholen.
Sulck soecken den sywech/ en bliuen in dolen.

Vermakelijck leuen.
Twaer iammer verholen// oft verfwegen daduys/
Dat eenigher Louckheyt mocht gheuen bewijs
Om eere en prijs // te crughen in dencken.
Waer ick als ghy zyt/ ick sou met vzeuchden
Mynen sone den achter doen bouwen te wensch/
Want daer en leyt niet in teghen tbehouwen smensch/
Van in rechter trouwen tswet te verwermen/
En dbroot soo ghewonnen / in Gods beschermen/
Dan daer af den ermen// oock maken versaept.
Want met God help v/ en was noyt hongher ghepaept.

Den vliegghenden gheest.
Hy en waer niet beschaept// al volchde hyt naer.
Nochtans ick segghe/ dattet myn sone waer/
Hy en sou siet daer // niet inne voortgaen/
Maer laten hem van eenen Coopman ontsaen/
En dat soo ghedaen// daer in laten volheerdich.
Wie sal volprijsen den Coopman rechtvoerdich?

Vermakelijck leuen.
Die is prijs weerdich// maer tis onseker canse/
Want Comenschap staet op assuranse.
Dies te sulcken danse// diet nochtans meenen/
Niet al en behoozen.

Den vliegghenden gheest.
Dats waer alteenen/
En dat noyt Coopman en was te verjounen
Tgheen dat hy heeft metten handel ghewonnen/

Wel varensē die connen // tghēbruyck in eeren.
Rechtveerdich voortsgaen sal altijt vermeerē.
Vermakelijck leuen.

Tot eenen te heeren // en is altijts gheen noot/
Elcke Conste is zijnsselfs een ouerhoot.
Dies segghick bloot // en wilder by bliuen/
Dat de ghene die eenich Ambacht bedriuen/
Daer me becliuē // als sijt constich bestieren.
Shelijckmen daghelijcks mach sonder versieren
Sien aent regieren // Tantwerpen binnen.
In tswēet des aensichts/ eest salich cost winnen.
Den vliegghenden gheest.

Hun sone mocht beminnen by auonteuere
Vanden en steden met ionghen laboure
Te besoecken deure // als ich heb ghewoacht.
Datmen niet en weet/wat schaepet deursocht.
Vermakelijck leuen.

Neen/waert wel bedocht // en heel ouerpepft/
Ten is niet alsoo/ en ghy spreect daer ghepepft/
Ghy hebbet deurepft // en weet watter op loopt.
De sulck gaet soo verre dat hijt coopt.
Den vliegghenden gheest.

Al zijnder ghestroopt // somtijts eenighe siet/
Daer om en is tversoeck nochtans targher niet.
Dus watter gheschiet // gheseyt int rouwe/
Twaer iammet dat een quaet/tgoet verarghen souwe.
Vermakelijck leuen.

Tis wel/maer in trouwe // onder ons ghesproken/
Die om de gheleertheyt hebben ghedoken/
Wat heeft hen ghebzoken // zijnsē niet verre comen?
Sietmen niet hoe haer saken verzomen?
Tis onvernomen // en wort selden bedacht/
Waer om Const vanden sulcken niet en wort gheacht.
Den vliegghenden gheest.

Gheenen cost en wacht // den tijt voozleden
Is onvercrichbaer/ dus soudick treden/
En hem ghaen besteden // sonder toeuē op dleest/
Hier woont een Meester ontrent dit gheweest/
Ick sien hem dus best // eest dat ghyen spreect.
Den ouwen voert.

God groet v Drient / tghēen dat my ghebzeect/
En quellijcken steect // dat moctick v segghen/
Desen Sone souwick gheerne tsholen legghen
By v Meestere / indyent v paste/
En om hem te leeren tot uwen laste/
In eenich Const vaste // gheerne bestaeyen.

Tis

Tis seer grooten last/ met Jonckheyt belaeven.

Natuereu versmachtere.

**Sonder veel beraeyen// ick wil my vermeten/
Alle Jonghers/ en desen/ te doen weten
Binnen sjaers de secreten// (ick cause roouen)
Die de werelt draecht.**

Vermakelijck leuen.

**Ich en can niet gheloeuen
Dat sonder verdoouen// yemant is soo cloeck/
Die dondersoeck// der Jongets in eenigen hoeck
Mach eenichsins doen met soztich indrucken.
Obzooch naethen verlaepen/ valt wel in stucken.**

Den vliegghenden gheest.

**Sijn dat de ghelucken// die v doen sozghen?
Datse heden leeren/ weten sijt oock mozghen?
Hoozt sonder verbozghen// ick segt v clær:
Sulck maect de Meester/hy en ist niet voozwact.**

Vermakelijck leuen.

**Ghy moet v daer// in gheuen beschuldich/
Jonghers te leeren/ is een punet gehuldich/
Ghelijck sij verduldich// daer inne vzeucht rapen.
Die te vzeoch op was/ had beter gheslapen.**

Natuereu versmachtere.

**Wie Const wil betrapen// ick seg hem dat/
Comt hy rasch by my / hy crughes te bat/
In veel Consten plat// ten steect niet op eene.
Konsozts als tghewin comt/ al epndet te weene.**

Den vliegghenden gheest.

**Alfoo ick meene// soo en conde ghie/
Noch niemant yet leeren in Consten vzeie/
Die stelt opt sje// der natuereu behoorte.**

Natuereu versmachtere.

**Ich weet remedie teghen sulcken sozote/
Ich open de poozote// hoe vast ghesloten/
Ich hebbe soo menighen onwerdzoten
Const in ghegoten// al wasser natuer teghen.**

Vermakelijck leuen.

**Daer Natuer cesseert / is Conste verlegghen/
Dus in gheender wegghen// en passeert ick v tpoont.**

Natuereu versmachtere.

**Noyt gheenen bestaeyt/ ten werdt hem gheloont/
Sij worden ghecroont// en oock verheuen/
Eicken wo:dt van my soo vele ghegheuen/
Deur Conste te leuen// altijt in rusten.**

Den vliegghenden gheest.

Der Natuereu mach wel wat te suecken lusten/

Maer sonder verwusten // moetment soo herbinghen
Datmen niet en behoort yet te gehinghen
Welck sou mogen dringhen // tegen gheeffts begheeren.
Want anderffins sou hem elck verveeren
Te willen weeren // teghens tlaer bedrieghen/
Gheen meerder bedect/ dan in kennissen vliegghen.
Vermakelijck leuen.

Ten mach niet lieghen // twaer meer dan iammere
Met fortsen Natuere te maken tammere/
Wie hoortde iammere // ten can niet ghewerden
Datmen Natuere sou tonder terden/
En willen volherden // dat Natuere verwijst.
Den vliegghenden gheest.

Const wter Natueren men aldermeest prijst.
Dus van my gheaduist // ick sou elders vraghen.
Tghebzoken rancken en can gheen vruchten draghen.
Natuere versmactere.

Tatet hem besaghen // daer hy wilt alomme/
Maer sie wel toe/ dat hy niet en komme
Daer hy het cromme // vooz trecht sy verwactere.
Den vliegghenden gheest.

Wat schijft is datte?
Vermakelijck leuen.

Natuere versmactere.
Den vliegghenden gheest.
T sy/ die blijf achterere // daermen vermaen // doet
Hoe de Ionckheyt inder kennissen ontfaen // soet
Gheinstreuert voozts ghaen // moet tot Consten perfect.
Vermakelijck leuen.

Tis al verlozen datmen yet vertweert
Daer Natuer teghen treect // dus moetty falen.
Den vliegghenden gheest.

Natuere versmactere/ wie sou hem halen?
Want hy wilt versmalen // tgebruyck der Natueren/
En met zinder fortsen daer teghens labueren/
Royp vzeemder kueren // ten can niet ghezijn.
Inden steert lept alijt tquaetste venijn.
Natuere versmactere.

Ich sou noch sijn // mijn macht openbaren sel/
Maer want onwetelijck van v wort verachte suel/
Soo ben ick bedacht wel // my te versetten.
Dat ick elders doe/ en sal v hier niet letten.
Vermakelijck leuen.

Maer v besmetten // moghense wel hopen/
Want v quaet bedrijf en comt niet ghecroyen/
Maer rasch quaep nopen // vzenghet meestendcel/
b

En allen v acten en zyn nau een gheheel/
Soo dat v jurveel // hier niet en betaemt.
Tis haest veel vermeten/ die hem niet en schaemt.

Den ouwen voet.

Och Vrienden versacmt // noyt meerderen d'uck/
My dunckt dattet slaet al tot ongheluck/
Dus helpt my int stuck // tis meer dan noot/
Dat myn Sone mach crigen vooz onse doot
Genich ouerhoot // dat hem eerlyck mocht leeren.
Daer douwers ghebzeck zyn/ sietmen veel verheeren.
Vermakelyck leuen.

Weest sonder versceeren // wy vinden noch raet.
En denct niet dat Const/ soo de werelt nu gaet/
Al aen eenen man staet // ick moet v segghen/
Laet ons bedachtelyck ouerlegghen/
Peyfende waermen yemant vinden mochte/
Die ons inder waerheyt alderbest dochte
Dat utwen Sone mocht instrueren best.
Die v'oech Const begheert/ en leet niet op dleest.

Den vliegghenden gheest.

In onsen ghewest // een soo cloecken woont/
Wie datter oock comt wort constich gheloont/
Hy heuet gheroont // in menighe contreye.

Vermakelyck leuen.

Leert hy de Jonghers wel met bescheye?
Soo moechdy beye // hem aen ghaen spreken.

Den vliegghenden gheest.

Ick en weet niet dat yemant hem heeft gheleken
Der Jonghers ghebzecken // te maken quijt/
En constich instrueren voozts met jolijt
Theuren appetijt // daerse toe zyn ghenegen.

Den ouwen voet.

Daer ghevoel ick tuerheughen my comen teghen.
Maet met wat weghen // willet my wys maken/
Sou ick moghen aen desen Meester gheraken/
Om hem myn saken // te openbaren?
Waer sou ick hem vinden?

Den vliegghenden gheest.

Ick salt v verclaren/
Ghy sult ghaen ghinder voozts op ghenen hoock/
Daer ghy siet wehanghen dat teecken van Dvoeck/
En vraghen daer cloeck // en weest niet confus/
Na der Kennissen dienaer/ hy houdt daer hups/
Tis een Boeckwercooper van zunder neringhe.

Vermakelyck leuen.

Besactten daer by sonder cesseringhe/

Gheest

Gheest teghenweringhe // theert noch voo:spoedich.
Een vry Const te weten / is goet ouervloedich.

Swerelets onbeproefde.

God sy v behoedich // voo: alle dangier/
En loon v dat ghy soo ghewillich hier
Int opzichte bestier // ons hebt raet ghegheuen.

Den vlieghenden gheest.

Tis tijt dat ick gae / tis te langhe ghebleuen.

Een salich leuen // wil v God jonnen/
Hier mede Adieu.

Bermakelijck leuen.

Tis na der Sonnen/

Ich en sou niet connen // dock langer ghetocuen.

Den outwen voet.

Adieu / God ghun v / v meeste behoeuen.
Ich hoep ons bedrocuen // nu ten eynde rass/
En dat ick saen worde van rouwe ontlast/
Dus oftet wel past // ick clop acnde duere.
Waer sydy Meestere?

Der kennissen dienaer.

Wie is daer uere/

Soo spaey na de uere // wat is v begheeren?

Den outwen voet.

Belieuet v Meestere / ick sal vercleeren
Allen tswaer deeren // dat my is letselüch.
Ich sie de werelt den Jonghers soo quetselüch/
Datmen schier niet en weet werwaert dattet strect/
En want wij tghesnycken sien soo bedect/
Soo zyn wij verweect // by v te comen/
Om dat wij warachtelijck hebben vernomen/
Dat tot elcks vromen // ghy v verstant ghebruyct/
En souwen ons Soonten dat hier onder dupct
Ghern maken dat v mocht bliuen beuolen.
In veel sijweghen / valt haest een verdolen.

Der kennissen dienaer.

Vrient / mynder Scholen // zyn de Jongers cleene/
Ich ontfangher als nu en als dan eene/
Maer van egheene // dit wel ondertast/
En draghick de sozge te mynen last/
Dan met mynen ghebuerman / soo wou ick dat wij
Dan als te samen mochten couten vry/
Wij hopick en ghij // niet en argueren.
Daermen euen wel wilt / eest goet accorderen.

Natuerlijck ingheuen / een man.

Ewaer wel eens tijt nu te ghaen ter stede
Daer der kennissen dienaer leert na zyn stede

Den Jonghers in vrede// nochtans sonder cracht.
Dus ghaen ick derwaert/ als Veeraet mede/
Om wat tondersoecken/want daer aen leyt macht.
Tis quaet yet goets thoonen daerment niet en acht.

Der kennissen dienaer.

Al waer hy verwacht// soo comt hy hier ghaende.
Twaer beter dunct my dat ict hem vermaende/
Dus blifft wat staende// ick ghaen hem teghen.
By middel van Vrienden wordes veel vercreghen.

Buer, waer toe ghelegen// is ws werchs bevanck?
Mach v yet teghenstaen/ oft spyd cranck?
Want my is te lanck// v buerlijck afwesen.

Natuerlijck ingheuen.

Shelijck deen Vrientschap can dander ghenesen/
Soo comick te desen// sien dauancement/
Dat int leeren den Jonghers tuwent is bekend.
Want een stuck volent// en niet wel ghevrocht/
heeft menighen ontwetlijck in dolen vrocht.

Der kennissen dienaer.

Dat is wel bedocht// elck mach daer voorzorghen.
Den tijt van heden brengt onverborghen
Onsekeren mozzghen// elck sie wel toutwe.
Tis quaet veracht/datmen wel beteren soutwe.

Den outwen voet.

Wat ick wel wouwe// lieue Vrienden mijn/
Dat ghy dit mijn Soonken woude behulplich zijn/
Om eerlijck en sijn// deucht te bemercken.
Want dondeuchden sietmen in squaets verstercken
Daghelijcks veel wercken// dus biddich om raet.
Ghefundeerde instructie/ passeret quaet.

Natuerlijck ingheuen.

Segt dan metter dact// weet v Soon oock yet?
heeft hy wat gheleert?

Den outwen voet.

Sch neen hy voorwaer niet/
Tis meer dan verdriet// dat ict moet verconden.
Ick hebbe alomme gheghaen en ghesonden/
En noch niet ghevonden// raet/ dan int cromme.
Tozaghien waer goet/mochtmen antwoozden waetomme.

Der kennissen dienaer.

Altijts euen stoname// is onverdraghelijck/
En niet veel spreken wordt oock daghelijck
Wel behaghelijck// met opinien diuersch.
Men gruypter wel rechte na/en trome nochtans dwerfch.

Natuerlijck ingheuen.

Koot/wit/blau/ en perfch// tziyn al schoon colueren/

Roch

**Rochtans en can gheen langher ghedueren/
Dan dat wter Natueren// griipt synen stant.
Met tghene dat goet is/ vintmen yemant ghehant.**

Der kennissen dienact.

**Den boom wel gheplant// draecht goede vruchten/
Maer de wortelen bloot en machmen niet luchtien/
Om tfruyts beduechten// telcken saysoene.
In elck Const eest met zyn ghebruyck te doene.**

Natuerlijck ingheuen.

**Het wischen groene// is goet om wzinghen/
Maer den outwen tack en sal niet ghehingen
Datmen hem sal dwinghen// in eenich beslupt.
Een ionck ghevoeyt boomken/ draecht lancste zyn fruyt.**

Den outwen voet.

**Ghy segghet daer ypt// sooment moet belien.
Daer om comen wij tot v/ en om verbluen
Soecken bezien// vooz tquetfel gheset.
Hem machmen helpen/ die claecht wat hem let.**

Der kennissen dienaet.

**Dats seer wel/ maer bet// mijn Dziendekens hoozt/
Eer wij vander saken yet spreken voozt/
Om te maken accoozt// van utwen kinde/
Weet dat ick my altyts onderwinde/
En bevinde goet/ tondersoecken vooz al/
Waer toe den sin meest ghenegen zyn sal/
Soo schoutmen den val// dyer na mach comen.**

Natuerlijck ingheuen.

**Twaer te beclaghen/ en een groot onvromen/
Den Jonghers benomen// heuren treckenden gheest/
Want dat is datmen moet instrueren meest/
Daerment anders heest// bliues veel verholen.
Met quacpen leytsman/ ismen hacst in dolen.**

Den outwen voet.

**Alleen tuwer Scholen// en nergheinccks el/
Dat mijn Sone ware/ dat wildick wel/
En dat ghy dbeuel// ouer hem woudt aenveerden/
Om wel betalen.**

Der kennissen dienact.

**Shelijck is van weerden/
Te connen volheerden// saken hooch begoff:
Soo moet oock Natuce/ wat dattet cost/
Ghebruycken den lost// in sghheests versoccken.
Const wter Natueren moet best vercloecken.**

Natuerlijck ingheuen.

**In gheenen hoecken// onderwinden quadere/
Dan datmen den Jonghers beslupt te gadere**

Der Natueren adere // met ander besaen/
Om teghens Nature pet te grüpen aen/
En alsoo keeren saen // ten anderen weghe.
Tsozt sich inprinten/ en eyndt niet te deghe.

Der kennissen dienaet.

Twaet een onseghe // en meer dan vergrouwen/
Datmen die Ionckheyt in goeder trouwen
Niet en sou behouwen // soet onghelast/
Tot datmen versuect/ en wel ondertast
Waer toe den gheest rast // en leyt ghedoken.
Beter tweemacl ghebuycht/ dat eens ghebzoken.
Natuertlick ingheuen.

Wat mach beloken // ligghen in desen
En begreepyt noyt/ wat hy lieffte sou wesen/
Tsy leeren lesen // en schynuen perfectelick
Deur Grammatica/ oft onbedectelick
Dialectice tgoet wt tquaet discerneren
Ra heuren eysch.

Der kennissen dienaet.

Oft oock profiteren
Deur Arithmetica int leeren tellen
En rekenen/ oft deur constich omhellen
Deur Geometria bemerten de landen.

Natuertlick ingheuen.

Oft deur Astronomia metten verstanden
De Plancten en tfirmament ondersoeken.

Der consten dienaet.

Oft deur Musicke constich vercloecken
Int doucineren op instrumenten/
Oft in hem laten Ahetozicam pzenten/
En al dat haer toestaet/ oft pet anders maken.

Natuertlick ingheuen.

Ondersoekende moctmen tgheneegen saken/
Soo steltmen de saken // rechte vry en vzauch // soet.
Selden eyndet perfect/ datmen met bedwauch // doet.

Den ouwen voet.

Vrienden grooten danch // moet v ewich gheschieren/
Dan dat ghy soo willich vooz alle dees lien
Doet doprecht bedien // vooz mïns Soons welwaren.
Vrienden vooz Vrienden ter noot niet en sparen.

Swerelts onbezocfde.

Woudy doch beware // gheluck ghy wel muecht
Onser beyder hint/ en hem ophelpen ter ducht/
D wort toegheuecht // loon vooz toerdzieten.
Tgoet en behoort niemant / dan diet ghenieren.

Der kennissen dienaet.

**Wel Buer aensieten // segt / wat sondy raryen /
Ghy hoort wel / sū willen ons eerlīch paeyen /
Dus int ontlaypen // laet donghenuecht sselpen.
Die beste weet / moct den anderen helpen.**

Natuertlīch ingheuen.

**Soo behooret / dus ben ick te vreden
Dat ghy uwen Sone sult aen ons besteden /
En alst gheleden // is eenighen tūt /
Na dat hy dan weet / daer na betaeldet zūt /
Oft anders vzh quūt // ick en begheerder niet van /
Want op goeden voet / selden yet misfallen can.**

Den outwen doet.

**Wel Vrienden dan // ick fallen v laten /
Hopende dattet noch sonder veruaten
keert tzhnder vaten // int deuchdich vbozen.
Die na wilt weten / moet leeren te vzen.**

Der kennissen dicnaer.

**Sonder verkeeren / en sonder vernicten /
Onsen Gheest wort aen hem heel ghequeten.
Maer laet ons weten // ws Soons naem blootelīck.**

Den outwen doet.

Slapende Ionckheyt.

Natuertlīch ingheuen.

**Die is van doen grootelīch /
Ja heel nootelīck // te worden opghenomen.
En beter eest datse soo slapende comen /
Op datmensē in vromen // alsoo mach dzhūen
Tot tghene daetsē anders wt souwen bliuen /
Dan int verstyuen // (al schinet ghemackere)
De slapende Ionckheyt te maken wackere /
Want dan naect strackere // veel meer verstranghen
Om te herleeren de quade ghanghen /
Dan van eerst doen ontfanghen // tgoet onverdzoten.**

Der kennissen dicnaer.

**Tgheen dat uwen Sone is inghesproten
Wort cozt ontsloten // hopick sonder sozghen.
En sulck die heeft inden gheest verbozghen /
Twelck schier oft mozghen // noch groot gheacht / wort.
Gheen meerder quaet / dan dat Natuer versmacht // wort.**

Natuertlīch ingheuen.

**Aen / wel bedacht // cozt / zūns sūns ghebruycken
Salmen appetētich hem laten oncluycken /
En sonder versuycken // kenmercken al stille
Natuere deur dingheuen werwaert sy wille /
En sonder gheschille // dan ghewonnen nemen
Te leeren Conste / opt volghen der temen**

Die Natuer beghonst heeft / en can volboueren.

Der kennissen dienaer.

Ghy Natuerlick ingheuen / konst tallen ueren
Den gheest soo becueren / al schijner wondere /
Dat hy ghenegen van bouen tot ondere
Tot yet besondere // trecht dat v behaecht.

Natuerlick ingheuen.

Ghy Kennissen dienaer de victorie draecht /
Eer dat smo:ghens daecht // condy my belepen.
En als wij vergadert zijn onder ons bepen /
Wie sou ons schepen // niemant die lenen.
Kenniss is tooortsgaen van Natuerlick ingheuen.

Den outwen voet.

Deur toereuchdich aenleuen // bliet van my druck /
Benautheyt is my verkeert in gheluck /
Ghelyck dat aen t'stuck // hier bliet gehuldich /
Want ons beminde Sone verduuldich
Is seer so:chuldich // ghenomen in hoede
Vander kennissen dienaer / die tot voor:spoede
Dnatuerlick ingheuen heeft tot hem ghecreghen /
Die ons hint neerstich sullen wijsen en weggen /
En naer zijn gheneghen // verwecken onbezeeft /
Tot Const die hem dient / dus bezoept den gheest /
Dat den mensch aldermeest tot consten verweert /

Solutie. Dnatuerlick ingheuen / dat tot Kennissen strect.

Natuerlick ingheuen.

Dats seer schoon ontdect // want int versinnen
Als Natuerlick ingheuen streckt tot dbekinnen /
Soo cannen winnen // dat totter Consten behoort.

Der kennissen dienaer.

Deur Kennisse ghaet Natuerlick ingheuen voort /
En swemt vast aen dboozt // vander Liefden vierich /
Die den verweeten mensch dan is bestierich
In Consten manierich // tot p:ofit en eere.

Natuerlick ingheuen.

Dats tooetsel van Consten / men vint noch meere /
En twaer quacy leere // datment anders verstonde.
Want als de verweete de Conste conde /
Datmen dan niet en vonde // s Consten voetsle /
Als eere / p:is / en ander versoeetsle /
Twaer cleyn behoetsle // voor den Constenaren.

Der kennissen dienaer.

Als de mensch dus verweet is / hy can voortvaren
Sonder beswaren // daer den gheest naer wt:ingt /
Want Kennisse den Ingheuen de Liefde b:ingt /
En Liefde die dwingt // de Conste voortane.

Natuer

Natuerlijck ingheuen.

Liefde is in Consten voozts te ghane
Deur Skennissen vermane // alrijt bereet/
Crighende van tvoetsel der Consten bescheet/
Soo hy oock wel weet // en andere diet proeft/
Dat elck stuch/ een eerste beghinsel behoeft.

Der kennissen dienaer.

Diet wel deurgroeft // dat hy met ons belijet/
Dat Natuerlijck ingheuen tot allen tijt
Streckende vziye // totter Kennissen bloot/
Den mensche verweert meest tot Consten groot/
Dwelck sonder wederstoot // en sonder ghebzeken/
Aen dees figuren/ by Hercules gheleken/
Oock wort ghebleken // en bewesen blijft/
Weet hoe (na dat ons Xenophon beschrijft)
Hercules noch ionck/ en bly van ghelaet/
Gheneghen zinde tot vromighen staet
Twijfelde in synen raet // waer hy hem souwe
Alderbest moghen beghueen touwe.

En alsoo hy hem wouwe // ter rusten stellen/
Sach in synen slaep/ int voozts vertellen/
Dat hem quamen quellen // met swaren arbeyde
Twee Vrouwen/ daer af hem de eene toefeyde
In vziën gheleyde // wellust en ghemack.
En als hem dese met synen arm track/
Dat dandere dat niet en heeft ghedoocht/
Maer Hercules eere deur vromicheyt ghetoocht/
En tsegghen ghepoocht // dat sy dat wou verleenen/
Indyen hy haer wilde volghen alteenen/
Want sonder verleenen // sy Deucht ghenacmt // was/
En dander Vrouw tot wellust versaemt // was.
Soo heeft alst betaemt // ras/ Hercules onverbolcht
Dnatuerlijck ingheuen deur kennisse ghevolcht/
Om soo te ghecrighen vromicheyt in eeren/
Als voelende dat Deucht quam int vermoeren
Tot kennissen keeren // zyn ingheuen te recht/
En heeft soo deur dingheuen de Deucht aengehecht/
Want kennisse slecht // met haer was Meestere/
En dander verlaten/ zynse hun tweestere
Tsamen ghegaen/ soot hen goet ghedocht heeft.
Deur Kennisse Dingheuen de Deucht beleeft.

Natuerlijck ingheuen.

Te kennen ghy wel gheeft // in tfiguerlijck bewijs/
Hoe Natuerlijck ingheuen met Skennis adujs
Gherint den prijs // en verweert meest den mensche
Tot Consten/ daer wt dat hy voozt te wensche

Hier toont
men Hertu
lem slape si
en wellust/
Deucht hē
weckende.

Van tghene dat Const eyscht/erücht een verwintsele.

Der kennissen dienaer.

**Van alle saken eest deerste beghinsele/
Wie sou dan maken een ander bedecksele?
Stelt deerste beghin by deerste verwecksele
Sonder vertrecksele// claerder dan den Sontschijn/
En cander gheen naerder verwecksel ghezijn
Om te moghen comen tot eenigher Consten/
Dan Natuerlück ingheuen/ dat metter jonsten
Tot kennissen strect/want dat bliſt in vighcur.**

Natuerlück ingheuen.

**Neemt ghemerck hoe Cicero de groot Orateur/
Ja geheel de fleur// alsoo wij lesen/
Bouen al die mochten welsprekende wesen/
Verweect als desen//deur Natuerlück ingheuen/
Byde welsprekentheyt is altyts ghebleuen/
En anders int leuen// noyt bestaen willen iet/
En dat daer om/ want de kennisse siet
Den gheest anders niet// en had inne ghebrachte.**

Der kennissen dienaer.

**En Virgilius / soo grooten Poet gheacht/
Heeft hy niet ghewracht// en ghedaen volheerdich
Menich loffelick stuck/ en prijsens weerdich/
Datmen hem moet naerſeggen lof tziñder vromen?
Ja hy. maer segt/ hoe is hyer toe comen?
Oft wie heeft vernomen// hoe hy is gheraect
Aen die Const allene/ die hy soo heeft ghesmaect:
Dan dattet ghemaect//heeft/ sonder gheschille/
Dnatuerlück ingheuen naer synen wille/
Streckende stille// totter kennissen voort?**

Natuerlück ingheuen.

**Hoe comt datmen niet en leest/ noch en hoorst/
Dat Cicero oyt woort// Poetichs heeft gedaen?
Oft dat Virgilius oock heeft bestaen
Te veerden aen// ghelück Cicero vermaect.**

Der kennissen dienaer.

**Dats/want hen Natueren waren bewaect/
Deur des ingheuens aert// met diuerſch bemercken/
Soo dat Cicronis ingheuen om wercken
Alleen nam twerſtercken// op seer welspreken.**

Natuerlück ingheuen.

**En Virgilius hadde Poetsche treken/
Ghelückt is ghebleken // alleen wtvoercozen.**

Der kennissen dienaer.

**Dats/want hem die waren inghebozen/
Soo dat zyn ingheuen alleen daer toe wrochte.**

Shelijck al wast dat Cicero meer mochte/
Nochtans hy en sochte//gheen ander bedijuen/
Dan wou by Dnatuerlijck ingheuen bliuen/
Dwelck hen doet beclijuen// diet soo bestieren.
Nende Natuere kentmen best de Scholieren.
Natuuerlijck ingheuen.

Gheen beter regieren// dan Natuer en haelt/
Want dingheuen dwelck is met kennissen deur straect
Blijft vastelijck ghepaelt// aender Conssen den
Dnatuerlijck ingheuen/ en eyscht gheen ghebot.
Den outwen voet.

Mijn Vrienden voo; dlot//dat ons wel is gheslagen/
Sijn wij ghehouden sonder verdragen
Allen ons dagen// tot uwaerts in danck.
Natuuerlijck ingheuen.

Dats gheetne ghedaen / maet wij moeten eer lanck
Dan hier nemen den ganck//want cozt wort den tijt.
Den outwen voet.

Reemt ghy dan mijn Soonken in v bezijt/
En doet doch tprofsit// int squaets verschouwen.
Der Kennissen dienaer.

Wij sullen meer doen sonder ophouwen
Dan ghy moecht betrouwen// yemant van ons beyen.
Hier mede Adieu.

Den outwen voet.

Als wij moeten scheyen
Soo wil v ghelepen// het opperste goet.
Nu ghevoel ich/ hoe den Quwers gheeft goeyen moet/
En verheugen doet// twoo;spoet hunder hinderen.
Swerelts onbezoesde.

Tquessel dat my te voren mocht hinderen/
Ghevoelick minderen// duer sruechtes bezoeuen.
Den outwen voet.

Royp vzolcker quite en werdick dbedzoenu/
Want voo; dbehoenen // is mijn Sone versien.
Dnatuerlijck ingheuen doet met kennis gheschien/
Dattet al moet vlien// dat der Jonckheyt quelt.
Swerelts onbezoesde.

Oft alle Quwers soo haet kinders bestelt
En gehoo;saem ghevelt// hadden by dingheuen
Der Natueren/ dat deur kennissen mocht leuen/
En worden ghedreenen// soo tot Conssen perfect.
Den outwen voet.

Dat Natuerlijck ingheuen den mensch meest verweect/
Alst tot kennis streect// bevelick den sinnen/
Die ghevoelick hun constich ghebruyck gherewinnen/
c ij

En

En van waer dbeghinnen // hun eerst is gheromen.
 Hoe mach tverwecksel doch beter verzoemen/
 Dan alst wort ghenomen // tot zinn eyghen wesen?
 Wy Conwoorden / Edel Vrienden gheprezen/
 Remen ozlof by desen // en bidden als Broets/
 Den fauten te ghunnen djonstich succoers/
 Op dat dies te meer / na trecht betamen/
 Const en Beminders / moghen jonstich versamen.

Personagien vander Prologhe.

De Steden, ghecleet als een Borgher.

De Dorpen, ghecleet als een Lantman.

De Landen, ghecleet als een Ioncker.

De Steden tot de Dorpen.

Lantsman goeden dach / waer wildy doch heuen?
 Wel / hoe stady sus? en comdy niet spreken?

De Dorpen.

Hue? wat soudy my scooten vooz mijn schenen?

De Steden.

Wa / dat is propze? waer leerdy die renen?

En van waer comdy hier voozts ghestrecken?

De Dorpen.

Ich come van huys.

Steden.

In tsluch moetty sicken.

Waer staet (segt) v huys?

Dorpen.

Ten twee sinden eest dzies/
 Vooz lant / en achter heye.

Steden.

Wa / dat is een Dries.

Wat comdy doch soecken?

Dorpen.

Ich come hier kijcken

Eens na de Steden.

Steden.

Soo sal ick v ghelijcken.

Waer op stedy al?

Dorpen.

Dat hier soo ghelat // is /

En ten vriezst doch nu niet.

Steden.

Dats want hier een Stat is/

Tisset al ghesteenweecht.

Dorpen.

Dit lant is al vol keyen/

Twaer hier quaet ploegghen.

Steden.

Segt my tusschen ons beyen/

Dat ghy dus ouer al siet/ wat macht bedien?

Dorpen.

Tonsent segghen my al den dach de lien

Dat Coopman hier woont.

Steden.

Kendy Coopman wel?

Dorpen.

Neen ick/ cest gheen heerschap?

Steden.

Hy/ oft yemant el/

Meyndy dat ick juyft al de werelt kinne?

Dorpen.

Hoe heet ghy/ Vrient?

Vanden.

Ghy schijnt een broethinne/

Die my dinct dat versch comt wten nest gheuloghen.

Wat seyt desen keerl?

Steden.

Hy heeft my vertoghen

Dat hy hier is comen om Coopman te siene/

Soo vzaecht hy oft ghūt zijt.

Vanden.

Op dat ick v diene/

Segt wie ghy zijt?

Dorpen.

Ich? de Dorpen.

Vanden.

Ich de Vanden.

Steden.

Tvergaderen brengt op eenen buyck drij handen/

Want ick ven de Steden. maer wat iaecht v int velt?

Dorpen.

Om Coopman te siene.

Steden.

Hebdy yet dat v quele?

Dorpen.

Om hem te siene/ oft hy groot oft cleen// is.

Vanden.

Ick peyse hy meynt dat een mensch alleen// is.
Ick seg v vry datter Cooplieden om veel//zyn.

Steden.

Hy meynt datt keusen van boeckweyten meel//zyn/
Oft (peysick) kemelen met grooten rugghen.

Vanden.

Bylo mijn Orient/ sy vliegghen als muggghen/
Ouer lant/ ouer zee.

Dozpen.

Steken sy oock dan?

Vanden.

Sij hebben een becrken tsteect menighen man.

Dozpen.

Maer en vliegghen sy nimmermeer inde keerse?

Steden.

Ja sy seker Dozpen/ sy blooten de meerse
Wel al te deerlyck. hun vloeyen worden ebben.
Maer segt ons/wat wildy den Coopman hebben?

Dozpen.

Sij segghen consent/ dat hy my sal coopen.

Vanden.

Tis moghelyck waet/ comdy daerom ghelooopen?
Wat let v dat? meyndy dat sy quaet//zyn?

Dozpen.

Pgoey ick en weets niet.

Steden.

Dat moet quacyen raet//zyn/
Swijghy/ want ghy en kentse niet.

Dozpen.

Daerom comick hier.

Vanden.

En daer ghy soo na woont/ in dit quartiet/
En hendy gheen Cooplieden/ segt vuylen plompen?

Steden.

Ghy kent pammers Trainers/ die haer shoet en trompen/
Restelen/ spellen/ lint/ en schoubzienen veylen/
Diemen siet naer alle kermussen seplen/
En acnden kerckmuur hebben hun statie.

Dozpen.

Wa die ken ick wel.

Steden.

By comparatie/
Dus zyn de Cooplieden (dat ickt seggen verre)
Die auont en mozghen/ die wist en verre/
Goet halen/ goet vueren/ cloeck inde bane.

Dozpen.

Soo zjnt dan lantloopers.

Vanden.

Jaet/ soo te verffane/

Maer niet als andere/ want dat zjn guyten.

Al trecken dese binnen slants / en buyten/

Tzjn Coophieden/ te weten daer wat op sit.

Dorpen.

Sinden sij oock schotelen.

Steden.

Tsy/ sluyt v ghebit/

hoozt de Vanden spreken/ en wozt eens wijsere.

Vanden.

Hunnen handel is groot van hout/ peck/ ijsere/

Gout/ siluer/ lakenen/ syden/ wullen/ lynen/

Bese/ boter/ vleesch/ wijn/ olie/ rosijnen/

supcker/ cruyt/ vijghen.

Dorpen.

Die sou ick wel menghen.

Steden.

Wel/ segt/ soudy v dan niet seer verheughen

Dan alsulcken heere.

Dorpen.

Ja wou hy my borghen/

En dat ick vijghen ha.

Vanden.

Tzjn oock noch sozghen.

Maer en hebby van hem anders gheen vrese?

Dorpen.

Tjan my dunckt ia ick.

Vanden.

Waeromme / singt op Mese?

Dorpen.

hy heeft (hoozick) twee al te quaepen namen.

Tis my eens gheseyt.

Steden.

Ghy en derft v niet schamen/

Tsa noemtse ons vry.

Dorpen.

Blanchevoet sou ick meenen/

Soo was den eersten.

Vanden.

Roemt den tweeden met eenck.

Dorpen.

Wa ick en can / maer sij sepen twaten Coopmans

Dies veel bedorpen.

Steden.

Mentich

Menich vercken is ongangs
Daer en en zynse niet al te weerlegghene.

Vanden.

**Van quacy Coeplicden waer ghenoech te segghene/
Maer qualijck gheereghen/ qualijck verlozen.**

Dorpen.

Maer hoe kentmen die?

Vanden.

Deynde moetmen spozen.

Als den succu smelt/ dan verhaelt hy de quacy schueten.

Dorpen.

Maer oft sulck my cochte?

Steden.

Ten sou niet dueren.

En dat en zynse niet/ die v coopen sullen.

Maer die den cappuyt met hoy niet en vullen/

De gocy rechtverdige/ die hier noch ter tijt//zyn.

Vanden.

Hoozt Dorpen/ en sal v dat niet groot profijt//zyn/

Dat ghy sult hebben eenen heere van machten?

Wanneer de kuyters tuwent souwen vernachten/

Die v die sal afscoopen met properheden.

Alffer oock comen schattingen/ oft beden/

Oft dat ghy moet waghene oft volck wt schicken/

Hy sal v lossen wt dees quacy stricken/

En verschieten tghene datter is van doene.

Steden.

Ja somtijts oock schencken/ is hy van factsoene/

En soo doende dat hy hem verele.

Ja siet hy v oock dan verschatten te vele

Men cozen/ oft anders/ hy sal v ontlasten.

Want redene/ hy en derf daer niet na vasten/

Als die anderzins heeft ghenoech ghewonnen.

Twaer anders van hem onredelijck beghonnen/

Dat hy na tprofijt ms sweets sou snacken.

Vanden.

Reen hy gheensins/ maer siet hy yemant slabbacken/

Die denre noot sou moeten zyn beestkens versetten/

Oft die zyn lant niet en sou connen ghevetten/

Hy sal hem ter hant staen/ eer dan hy sou dolen.

Dorpen.

Wa dat hooz ick gheerne.

Steden.

Dan sal hy noch Scholen

Tuwent doen stellen/ op dat de Jonghers leeren.

Vanden.

Segt

Segt quant/is v cozts niet ghebeurt veel eeren?
Op verscheyden Schietspelen/deur de Coopmans rîf?

Dorpen.

Sij hietense Speelvogels.

Steden.

Reck/ghy staet soo stîf/
hoe luttel verstaedy wie v goet oft quaet doet.

Vanden.

Vaet de Voeren geworden/sij zijn vry baet vroet/
Maer segt/dit is v ommers een goep tîdinghe?

Dorpen.

Wa jaet met allen.

Steden.

Maect dan verblîdinghe
En eert den Coopman.

Dorpen.

Maer oft hy v cochte/
Segt/woudyt oock wel?

Steden.

Waert datment versochte
En niet goet en viele/sao wou icken derven.

Dorpen.

Segt toch waeromme?

Steden.

Wij souwent besterven

Alle dîj/ die soecken t'profyt allegare.

Want als dat leet by toertieren van wate/

Den Coopman maect datter voeten en handen//zînt.

Dorpen.

Wat helpt ons datte?

Steden.

Datter dan oock tanden//zînt

Die t'suyvel eten/is v dat niet nootelijck?

Vanden.

Hoe orboerlijck hy is merck ick wel grootelijck

Ter plaetsen/daer hy my en comyt versoecken//niet

Al mach hem sulck Constaent daer vercloecken//iet

Om synen gheest tot wat abels tontbindene

Als hem faelgeert eenen Coopman te vîndene/

En blîft de Conste dan niet onder de voeten?

Steden.

Dan moet hy volgen al waert tot in Calcoeten

Oft hy moetse gheuen onder haer weerde.

Vanden.

Sou tuwent wel van als wassen in deerde?

Dorpen.

Jaet/ wat ichter saeye.

Vanden.

Maer saeydy daer van als?

Dozpen.

Dat ich weet datter wassen sal.

Vanden.

Soo goet spraecky Wals/

Dat was tselue/ dat ich v wou vraghen.

Deertryck en sou tuwent gheenen bastaert draghen.

Dozpen.

Toufent wo:tter dickwils met hoopen ghegheuen.

Steden.

Hy spreecht van Wijn/ dat zijn bastaerden die leuen.

Ten draecht oock gheen olie/ noch specerije.

Vanden.

Men wint tuwent wolle/ maer v:ij gheen s:ie.

Ghy graeft wel tozuen/ maer en v:inter t:hout//niet.

Steden.

Ghy hebt wel wit fant/ maer ghy en hebbet sout//niet.

Dozpen.

Wij hebbens nochtans hanghen in ons schouwe/

Maer niet vele.

Vanden.

Dats daer ich henen wouwe/

Sonder den Coopman en haddijs niet gheregen.

Elich vant b:engt het zijn voort/ daert toe is gheuegen/

Dan elcks al te hebben/ en waer niet doenlyck.

Pu comt die Coopman/ die besozghet coenlyck/

Dyn lijf auenturende tonssen belicue.

Steden.

Is dat niet een sake van grooten ghericue?

Wat segdij Dozpen?

Dozpen.

Dat ich v hou eten.

Vanden.

Van greyne/en noch scherp: maer nu moetty weten/

Wij ghebruyckens al meer dan hier ghemassen/

Dwelck ons die Coopman b:engt met soo groote tassen/

Dat hy deyghen Vanden moet dickwils blooten.

En waren wij hier niet deerlyck verstootten

Gheleden hondert Jaren/ oft daer omtrent?

Alleenlyck was hier de Draperye bekent/

Pu comt ons Italien/ ia Indien thuyts.

Steden.

Haddy dan my ghesien/ noyt armer ghespuys/

Dan ich en b:uedde/ Weuers achter en veure.

Maet

Maer soo haest als Brugge was ghebracht in fleur/
En dat deur den Coopman/ besonder van buyten/
Ick bant doen oppe alleinskens mijn tuyten/
En bestont met Brugge my te gheneerne/
En hoe lauchs hoe meer/ tot dat dees edel keerne/
Antwerpen/ in dlicht quam/ dalderschoonste bloeme.
In sulcker vueghen als ick Antwerpen noeme/
Dencht dat ghy haort Venegien/ Florentien/
Gemien/ Napels/ Vissbonen/ Valentien/
Neurenborch/ Ausborch/ Cuelen/ Lyons/ en Parijs/
Mits dat Antwerpen is al tghemeyn logijs/
Daet alle Comenschappe treyn en ghanck// heeft.

Vanden.

Hier af is recht/ dat de Coopman den danck// heeft/
Want ick sou wel goet doen om luttel ghewins// ras/
Datter meer Siluers dander wilen wel tins// was/
Nu by ons d'ien daghelicks gheveert// wort.

Steden.

Scher Vanden/ ghy hebbet al ghesoluceert// cozt/
Comenschap gaet bouen alle handelen.

Vanden.

Wat doet de Buytelanders herwaert wandelen/
Al hebben si wel goet? (ia si brenghent mede)
Dan dat hun dunct/ dat Antwerpen is die Stede/
Daer Fortune perfortee wils neder vallen.

Dozpen.

Tis gheluck vooz den Coopman.

Steden. Meer vooz ons allen/

Want waer hy gaet/ de Mercten sullen volgen/
Dan bleuen wi hier sitten half onghesvolgen/
Want oock te verhuysen/ en mach niet wesen.

Dozpen.

Laet houwen den Coopman.

Vanden.

Hy is weert ghepresen/
Dus laet ons hem minlijck alle vrienteschap tooghen.

Steden.

Laet ons arbeyden om sCoopmans verhooghen/
En houwen verwarten dat hem mocht vercleenen.

Vanden.

Anders wi souwent clachtich beweenen/
En comen te gheenen// dus laet schouwen.
Tghemeyn ghebuyck/ doet den Coopman houwen.

Steden.

Orlof in trouwen// laet fauten passeren.
Tghebuyck cau de Conste tea besten regeren.

Personagien vander Factie.

Den Tijt.

Een ghestadich man.

Een Ambachts man.

Eenen Fiel.

Den Deuchnier.

Den Vreckaert.

Een Metser.

Een Dronckaert.

Een bequaem Dilleken.

Een Boer.

Taeye, Sboeren Wijf.

T Den Tijt.

Ottweckt nu aerdighe constighe spruyten/
En wilt ontsuyten // Stüts contemplatie.
Aensiet my Tijt / seer groot van virtuyten/
Die laghen in muypen // maken nu recreatie/
Dus want v al strecht tot consolatie/
Moet esamen met eendzachtich aenleuen
Deut bequaemheyt Stüts nu zyn bedreuen.

Een ghestadich man.

Ich honds coop vrylyck sonder beghenen.
Ghy toont v wonderlyck in veel contreyen/
Na dat ghy Tijt nu sijt / soo wil ick leuen.
Ocen doedy lacchen / en dander schreyen.

Een Ambachts man.

Ich Ambachtoman wil my deut den tijt vermeyen/
En my vorghen na dat hy ons is verleent.
Ten baet gheen bidden / gheen smeecken / oft vleyen/
Wij moecten hem hebben / soo hy comt / ick meent.

Eenen Fiel.

Opden Tijt voozleden was ick Fielken versteent/
Hy macchte my beroyt / en was oock te diere/
Den incoop en was noyt metter bozsen vercent/
Soo dat te mynent al was van sueren biere.

Den Deuchniet.

Ick Deuchniet sonder sozghē/maeck goede ciere/
Den Tūt laet ick den Tūt zyn/ auont en noene/
Mits euen vol / dat is mīn maniere/
Vrou Sozghē en heeft te mynent niet te doene.

Den Vzechaert.

O Tūt/oft ghy nu waert int saysoene/
Soo ghy waert ouer seuenentseuentich Jaer/
Soo sou ick Vzechaert me zyn als de coene/
Maer neen/ den cost valt my nu veel te swaer.

En Metser.

Daer om ghedaen oft ghelaten voo:waer/
Ick Metser winne nu meer in eenen daghe/
Danmen doen in dzyen dede/ dat is clær/
Ick hangt metten Tūt nu al inde waghe.

Den Bronckaert.

Wat baet dat ick Bronckaert veel roep/ oft claghe/
Ick volghe den eysch van mōnder Natuere/
Maer den Tūt ick niet seer veel en vraghe/
Ick bender inne/ en wilder me duere.

En bequaem Dilleken.

God help my doch wt mynen ghettuere/
Op dat ick mach crūghen eenen fraeyen Quant/
Ick weter van tienē noch wel den kuere/
Matr s̄ en hebbens niet wel inde hant.

Eenen Boer.

Ick huyfman segghe/dat ghy Tūt sūt seer playsant/
T is wel ghebleken aen alle goey vuchten/
Van cozen/ en ander goet seer abundant/
Dies w̄ nu wel menighen zyn vol ghenuchten.

Taepe/ Sboeren wif.

Och Jan mīn man/ ick moeder om suchten/
Oft yemant met cluchten// v mocht betrapen/
En van dwerck doen schepen/tis alle mīn duchten.

Den Tūt.

Comt alle tsamen/ die vzeucht willen rapen/
Ontweckt v vzielijck die laecht tot slapen/
En neemt den Tūt waer nu elck bysondere/
Comt vzielijck herwaert/ comt my verknappen/
Ick vzeeng v veel voozt met grooten wondere/
En alst my belieft/ soo vzeeng icht oock tondere.
Wit my aemmercken/ en alle mīn dinghen/
En helpt met vzeuchden een Vieken singhen.

G Factie Vledeken.

Bedriift nu v'ij solaes//ghij ahetozices sinnen/
 Want den gheest eysschet/Tantwerpen nu ter tijt.
 Stroopt der v'reuchden aes//int lieflijck beminnen/
 Soo moechdy kinnen//reyn Conste met jolijt.
 Der nidders schimpen quaet//en can v niet deeren/
 Dus stelt v v'rijlijck met ons in so'veuchden pleyn/
 En houdt v fier ghelaet//den druck wilt ontbeeren/
 Soo sal v volghen djonstich succoers certeyn.

Den tijt nu groot gheacht//comt v'olijcheyt ons bzingen/
 Om den bedroefden te troosten na den aert.
 Dat elck gheest heeft gewacht//is hier/dus laet ons singē/
 En Conste dwinghen//tot liefden hooch vermaert.
 Die anders is bedacht//moet van ons verdolen/
 By constich engtinen de sulck gheen plaets en heeft/
 Maer is wel weert veracht//want te deser Scholen
 Niemand en hoozt dan die nu in v'reuchden leeft.

Al gheefmen quaden raet//Natuere stelter teghen/
 Soo suldy vinden den gheest in v gherust.
 Dus laet dan metter daet//ons sinnekens gheueghen
 Deur tjonstich volghen/van afstreck zyn ghebluff.
 't is doch doprecht gheb'uyck//vanden gheest inghebozen/
 Wie can besluyten/van daer den gheest toe rast/
 Houdt dan minlijck beluyck//in v'reuchdich o'bozen/
 En soo vooztane volb'inghen dat v past.

Hier met Princen Adieu//in dancke wilt toch nemen
 Djonstich vooztstellen der Touwoorden goet/
 Wij willen op een nieu//int afionstich verv'emen/
 Alreits en willich zyn tuwaerts metter spoet.
 Reemt danckelijck vooztstel//dat wij hier bed'uyen/
 Het vierich herte heuet ons doen bestaen/
 Dus laet oock enen wel//v ionst ons beclijuen/
 Op dat wij te samen deen dander soo ontfaen.

De Roose van Louen.

Presentatie.

De Pax en Iustitia maecte eendzachtich
Tot onser salicheyt/ doen elck was clachtich/
Sy v Prince machtich// voo: groete geschreue/
En wil v gesparen in dencken warachtich/
Sly heeren voo: dachtich// in allen v leuen.

Edel Aherozynen hooghe verheuen/
Van v wert verdzeuen// alle turbatie/
Twist en discoort dat moet van v sneuen/
D worde ghegheuen// Sheplichogheests gratie/
Alle Medebzoeders tot een consoztatie.
Aeyn recreatie// is ons beghinnen/

De del

**Bedel conſte tot een reſormatie/
Sijn wij Koofkens verweect wt vierigher minnen.**

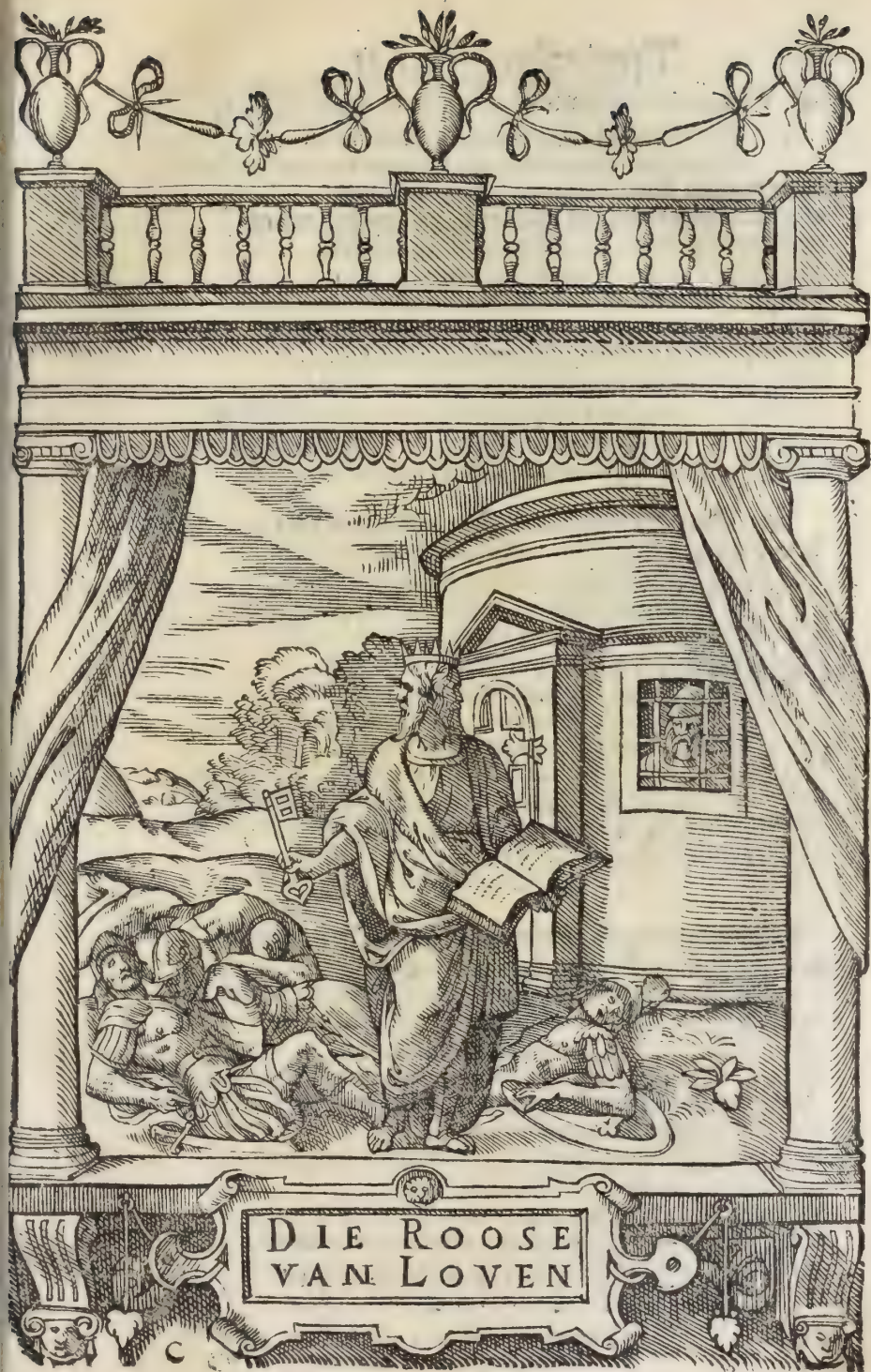
Spes en Fides moet v allen verſtercken/
Soo ſalt al goet zyn/woorden en werken.
En elck ſal hier mercken//deur goey inuentie.
Dat goede ghenuechte in allen percken
By leecke en clercken//heeft residentie
Deur v Violierkens/v excellentie
En diligentie//is groot bouen maten.
Roepen wij Godt dan tot een aſſiſtentie
Naer ons intentie//compt hy tonſer vaten/
Al mach Inuidia dees feeſte haten
Die op God verlaten// ſal trooſt toe rinnen
En midts dat hem nu verbliften allen ſtaten
Sijn wij Koofkens verweect wt vierighen minnen.

Shelijck Charitas haer Jonghers is voeyende
Met haer boſtkens ſoet honich bloeyende
Haer altnits moeyende//ſeer liberale
Met werken der liefden /waer deur is groeyende
En luſtich bloeyende// nu principale
Bedel Violierken/dies ich nu verhale
Met een ſoete tale//moet ich v lauderen/
Want v by zyn/ is ons een beſchut voer quale
Jnder vzeuchden ſale/wij nu triumpheren.
Compt al die Ahetozicam obedieren
Wij abandoneren//die haer niet en kinnen/
En om dat elck nu hier ſou verjubileren
Sijn wij Koofkens verweect wt vierigher minnen.

PRINCE.

Prince/ dit iſt Koosken los van ghetreure/
Dorothea die alderſoetſte van gheure/
Die in haren fleur// als een Koosken root/
Haer bloet gheſtozt heeft ſchoon van colcure/
Jonſtich ten laboure// was ſij totter doot/
Neeme dit in danck wt Lieſden ſeer groot/
Ons Deuiſe is bloot// Minne vol trouwen/
Die en ſullen wij verſaken tot gheender root/
Want ſonder wederſoot// can ſij druck verdouten.
Dus laet ons Minne in eeren houten
Onder mans en vrouwen// hoorz ghy edel ſinnen
Om dat die vrientſchap niet en ſou vercontwen
Sijn wij Koofkens verweect wt vierigher minnen.

DIE ROOSE
VAN LOVEN

Tpoëtelijck Punct.

Verheucht/ verblūt nu/ alle ghesachten eerbaer/
Veruibilcert inden gheest verte en naer/
Want den lichten dach claer// die is nu voozhanden:
Den reghen is wech van tribulation swaer/
En dat turtelduyfken wordt nu gchoort voozwaer/
Als eenen middelaer// binnen onsen landen.
Entsluyt v oozen/ ghebryecht v verstanden/
Want den fellen Mais die is nu ghesloten
Jnden tempel van Janus met des Vreeds banden/
Daer ons alle blifschap is wtghefproten/
En metten dau des Vreeds zijn wij beghoten/
Een honicholopende soetheyt/ dees woorzen smaccht/
En den Vrede metten gheest Gods is bevoloten/
Als Janus deur liefde synen Tempel waecht.

Den Tempel is toutwe/ tis den bequamen tūt/
Den bloetghierigen Mars, hoozt wie dat ghy zijt/
Ick segt tot zijn verwoyt// die leeft nu int lijn
In Janus holocouste sonder respūt/
Op dat hy niet bliffchen en mach hier int bezijt
Met ozloghe en strūt// zūn werck vol ewigen.
Hem is berooft zijn sweert tweefuedich int snijen/
Sūn vleeschelijcke wercken zūn gherascert/
Sūn onderfaten sietmen voozby rijen.
Deur Janus wordt nu vzeucht gheexalteert/
Het wordt nu ghesicht/ dat voeztūte was gheturbeert.
Die sūoester is af/ die soete not nu craccht/
Den edelen Vrede alle boe thuyt mincett/
Als Janus deur liefde synen Tempel waecht.

Thien duyfent tonghen en scoudens niet vermonden/
Soo die Poeten schijnuen telcken stonden/
Vanden gheest ghesonden// om swaerheyt te slichten/
Met den sleutel der Wijnthuyt/ soet van faconden/
Om alle duyfsterheyt met te deutgronden/
Het wezt v ontbonden// claer int verlichten/
Ghefigutcert seet lustich met twee ghesichten/
Tot een teecken en een memozie
Vooz allen Richters die moeten richten
Alle onrecht in swerelts cibozie.
Die oozen hebben/ hoozt naer zūn histozie/
Tis eenen troost en vzeucht die alle blifschap raecht/
Den vrede blift ons by claer als puozie/
Als Janus deur liefde synen Tempel waecht.

PRINCE.

Princelijcke Broeders hoorz nu sonder sneuen
 Den gheestelicken Ianus CHRISTVS verheuen/
 Soo hebben gheschreuen// diuersche Propheten/
 Dat is den wachter des Tempels sonder beuen/
 Die den helschen Mars' en doot heeft verdreuen/
 Hem seluen ghegeuen// hier onvergheten
 Tot den mensche/ dats den Tempel onghemeten/
 So Schzifture tucht tot menighen steden.
 Sijn twee aensichten sal hy onversleten
 Inden Ioncxsten dach seer wzeet oft soet van seden
 Laten bliicken/ dies nu ten daghe van heden
 Wenveert synen gheest/ na den rechten sleutel haecht/
 Dus appliceer ick deur hem den tyt van Breden/
 Als Ianus deur liefde synen Tempel waecht.

Personagien van Tspel van Sinnen.

Tverlanghende hertte, een Man.

Den gheest der wijsheyt.

Natuerlijcke inclinatie.

Die Mensche.

Aerbeyt.

Hope tot hoocheyt.

Sorghe voor schande.

Eere, een Vrouwe.

☞ Tverlanghende hertte/ een statelick
 Man ghecleet sittende.

Erlanghende hertte/ hoe sydy ontpaeyt//nu?
 Den wint der quellagien ouer my waeyt//nu/
 Donraffe verlaeyt//nu den gheest van binnen.
 Ick en weet waer ghaen/loopen/ oft tinnen/

Daer ick mocht winnen// troostlich onderstant.

Het vraghen is soete hier int beghinnen

Dooz die wt minnen// elcken staen ter hant.

Vremde fantasie is in my gheplant/

Dat is my eenen bant// als nu ten tie/

Die my nacht en dach quelt/ dat seg ick/ want

Niemand hier int lant// en comt by mijn zjē
Om mijn succours/des ick hier nu lijē
Met herten onbljē// een groote quale.
Hopen en duchten comen vooz my ten strjē
In swerelts baelgē// dit is tprinzipale/
Niemand en vertroost my met een soete tale/
Maer nu altemale// sijnse ontrouwe/
Des ick mynen moet noch eens verthale
Eer dat ick hier sale// want thert wordt stouwe.

Den Gheest der wijsheyt/als een Ingel met
Mercurius scepter met vluogelen.

Eert verlanghende hertte heel vercouwe
Dwelck ick hier aenschouwe// met drucke deurbeten/
Eis beter dat ick synen last weethouwe/
Om dat hier elck souwe// sijn begeerte weten/
Hy werdt noch ghetroost/dat is mijn vermeten.
Allen sijn secreten// sal hy nu ter noot
Noch ontdecken hier daer hy is gheseten.
Sou ick hem vergeten// dat waer iammer groot.
Thertte.

Och hoe sidt ick hier nu van troosse bloot/
Mijn couleur wordt root// noyt so tonvreden.
Wie sien ick ghindere/thert wordt my als loot/
Deur vzeese vander doot// wordich dus besneden.
Wie sach oyt yemant so vzeemt van seden
Die hier ter steden// quam in dit bezūt.
Och segt my toch/het wordt v van my ghebeden
Met vzindegheden// wie dat ghy toch zyt?

Den Gheest.

Ich ben hier ontboden nu seer subūt/
Ich en heb gheen respūt// dach/stont/noch huere/
Want allen clant duere// verre/vzeet en wjēt
En is noch twist noch nūt// noch toep van doluere.
Maer op dat v kennisse van my ghebuere/
Dorght nergersins vuere//v en naect gheen blame/
Ich come v lossen wt allen ghetruere/
Eis een auontuere// vooz v bequame.

Thert.

Och vrient segt my hier toch urwen name/
Wat sal ick vooz fame// van v vermonden.

Gheest.

Dat sal ick v segghen als vrient eersame/
Hoozt toch wat ick rame// wel sijt ghy vonden/
Als gheest der wijsheyt ben ick tot v ghesonden
Om heelen v wonden// quaet om ghenesen
So ghy sult vinden tot allen stonden/

Wilt dit deurgronden// het sal so wesen.

Thert.

En wie sendt v hier?

Gheest.

Wie? Minne gheprezen/

Kejn wtgelesen// deesdy my trapoozt/

Want uwen last beken ick midts desen

Die hier is gheresen// maer leeft in vzeuchden voozt.

Thert.

Hoozt dan nae my/en verstaet wel mijn voozt/

V goetwillich accoozt// doet my verlichten/

Des ick alle fantasie woep ouer thoozt.

Ghy doet West en voozt// alle druck nu swichten/

Thertte was my beladen met swaren ghewichten/

Nu doet ghy my stichten// een iubilatie/

Ich en weet van vzeuchden wat singen oft dichten/

Thert wilt my opzichten// deur confortatie.

Gheest.

En hebt dan voozt gheen murmuratie

Dan dubitatie// wilt v doch saten.

Berleert my nu v arguatie/

Want deur mijn gratie//help ick alle staten.

Thert.

Hoozt dan vziend/ ick en cans niet ghelaten/

Teuelte my bouen maten// by nae ick beswijke/

Overstant daer af sou ick gherne vaten/

Dus compt ons te vaten// hier int ghelycke/

En dat tot stichtinghe van arme en rijke/

Gheen loofse practycke// dan wten goeden gheest

Om te leeren want in elcken wycke

Al sonder verfwycke// segt my toch onbezeeft

Dwelck den mensche tot Conste verweect aldermeeft/

Op dat hier elck den keeft// wel sou mogen smaken/

Wist ick dat/ ick leefde sonder tempeest.

Want min dan een beest// verstaet die saken/

Sijn sij/ nae dat die Philosophen spraken/

Die niet en gheraken// als die goederhande

Tot eenighe Consten/ dus moet ick haken

En vrienden toemaken// hier binnen den lande.

Verloft my doch van desen swaren bande/

Als die vailhande// suldy bemint// zijn/

Oft anders werp ick den moet ten sande/

Behoet my vooz schande//sal noch wel verdint// zijn.

Gheest.

O verlangende hertte ick wil v vziend// zijn/

Ghy sult hier bekint// zijn onder dees heeren

Ter liefden der Ionckheyt/die noch mach blind//zijn/
Sal ick soo ghesint//zijn/ vreesst gheen verseren.
Wilt v wedet in v plaetse keeren/
Ick salt v ter eeren//figuerlÿck toonen/
Om dat v verstant te bat sou vermeerren/
Soo sal ick v leeren// met seker persoonen.
Rhetorica sal altyts heur dienaers croonen.

Paula.

Natuerlÿcke inclinatie/
een Vrouwe.

Begheerte om weten/ en comdy niet voort// schiet?
Ick verbedden v ter font aen throort// hier.
Hebdy in v poort//vier/ segt my tbescheet//nu?

Begheerte om weten/ een Vrouwe met
eenen boeck inde hant.

Dat ghy na my bepen soude/ dat waer my leet//nu/
Want ick ben bereet// nu/ ia sonder dzaen/
Al woudy eenen roof voo? die helle halen/
Ick en sal niet falen// te deser spatie/
Hoozdijt Natuerlÿcke inclinatie?
Maecte gheen turbatie// oft teecken van routwe.

Natuerlÿck.

Hoe spreekty soo spÿtlich tot my Vrouwe?
Soo ick my houwe// soo ben ick verheuen.
Maer my dunckt ghy gaet ver bouen schreuen/
V waer goet verdreuen// v plompheyt dach en nacht.

Begheerte.

Ick ben al anders dan ghy hier gheacht/
Want elck na my wacht// ist groot oft cleene.
Staet toch op deen sÿe/ laet my ghaen alleene/
T is al te ghemeene// met v conuerseren.

Natuerlÿck.

En waeromme toch?

Begheerte.

Barquieren/
Oft v sustinceren// en heeft tegen my// niet/
Want ick ben al veel beter dan ghy// siet/
Want wist ghy vry// iet/ ten bleef niet verholten.

Natuerlÿck.

Wat ghy segt/ deure v sietmen den Wijsen dolen.
Daer v woÿdt bevolen/ kint/ maerte/ oft knape/
Die zÿn betwaert/ ghelÿck vanden wolf het schape.
Och cleyn vzeucht ick rape// in sulcx verjolsen/
Want sulcx verwaent volck/ daer sou ick af dyssen/
Ick wilt bewÿsen// dat is oock tslot// sÿn/
Soo Salomon seyt/ dat sÿ al sot// zÿn/
Shelÿck een cot// swÿn/ sÿ voo? God stincken.

Begheerte.

Wey Jonckfrou platgat / wat moechdy dincken?
Spreekt woorden die clincken // tſy v der ſchanden/
Deen is gheinclineert tot roouen en branden/
Wat hem comt vooz handen // dat dert by beſtaen/
Deen tot hoereren / dander tot dootſiaen/
Hoozt nu nae mijn vermaen // ſom tot dieuerpe/
Dan zijn ſij gheinclineert / wyl als een pype/
Die aen elke ſpē // leuen beeffelijck.

Natuerlijck.

Deur inclinatie wordt menich gheeffelijck/
Minnelijck / feeffelijck // en ſeer liberael/
En geneeycht tot alle goey conſten principael.
Wederroept v verhael // ſegt dat v leet // is.

Begheerte.

Wil ick v ſeggen dweilch beter beſchreet // is
En dat wint en breekt // is vooz waer gehouden
Dat wij wter natueren / zijn vol frouden
Niet ſoo wij wel ſouden // ſonder Adams miſdaet
Want van ons ſeluen en hebben wij niet dan quaet.
Wect ghy hier toe raet // ſpreekt doch auſſelijck

Natuerlijck.

Willen wij malcanderen zijn miſprijſelijck
Wetck afgrijſelijck diet nau ſou ſoecken
En beſcreeff men niet in dypſent boecken
Want in alle hoecken // ick ſegt v by deſen
Doet begheerte om weten ſtuderen / leſen/
Om dat elck ſou weſen // aldermeest gheacht
Begererte om weten maect ontaſt dach en nacht
Iſt inder jonckheyt macht // ghy doeghet verſinnen
Hoe vzeemde conſten / ghy doetſe hem beghinnen.
E is nu al om winnen // eeren hooghen name.

Begheerte.

Allen mijn wercken zijn ſonder blame/
E is goet een goey fame // hier achter ghelaten.
Maer veel argumenten en mogen niet baten/
Want in alle ſtaten // is nu ghebreck dats clact.

Natuerlijck.

Nu / Begheerte om weten dat laet ick daer/
Maer ſegt my toch waer // hier in ſecreten
Waer dat die menſche is?

Begheerte.

Hy is gheſeten
So ghy wel ſult weten / hiet mede ſo ſuſt // ghy/
Want inden ſtoel der onwetentheyt ruſt // hy/
Sijn jonckheyt hy bluſt // vyz / naer zijn conditie

De menſche
ſide ſlapende
Indē ſtoel vā
onweten; 133

**Al met kinder lÿcke exercitie/
Gheen malitie// en neemt hy voo; doghen.
Natuertlÿck.**

**Dat en wil ick niet langher ghedooghen/
Dus sal ick my pooghen//tis v;ij so ghelegghen/
En hem wt sulcke dwaesheyt bewegghen/
Van verre ghecreghen//wt goeder ionsten/
Deur inclinatie/smaeck van consten/
Al valt hy ten ronsten//op sijn voo;leden werck.
Begheerte.**

**Seker int voo;by gaen nam ick heden merck/
Sijn ionghe seden sterck//ick daer wel bewierde.
Natuertlÿck.**

**En wat docht v doen/segte?
Begheerte.**

**Nae dat hy hem tierde
Als die ghemanierde// eer dat hy mocht dolen
So waer hy meer dan tÿt ghesede ter scholen
En yemandt beuolen//dat seg ick v vrouwe/
Want sijn inclinatie so ick aenschouwe
Verteyn die souwe//crÿghen affectie/
Waert dat hy waer onder subiectie
Met goey correctie//sou hy wel leeren.
Natuertlÿck.**

**Dinclinatie sal hem v;enghen ter eeren/
Maer hy moet verkeeren//niet byde meeste/
Maer byde ghemanierde goet van gheeste
Inder eeren feeste//so crÿcht hy behaghen.
Maer hoozt/een dinck siet moet ick v v;aghen/
Is hy tshÿnen daghen//waerom ist dat schilt
Dat ghÿs wten slaep niet ontwecken en wilt?
Wanneer hy verpilt//in quade wellusten/
So moet ghy benemen sijn langhe rusten.
Oft wÿten opgusten//hoozt nae minn aduÿs/
Hy heeft hier te langhe gheseten sÿt dies wÿs/
Het is een afgrÿs//het wort v verclaert/
Want ick ben der natueren een ruwaert/
Dus rasch onghespaert//op/op/hoozdÿt quant?
Vact staen/wat neemt ghy daer in v hant?
Sede dat al van cant//acht tÿt en spatie.**

De Mensche/een Jonghelinck.

**Och waer ben ick? noyt v;emder murmuretie/
Imaginatie//van binnen verweect//my/
Alle min inwendich verstandt dat trect//my/
Kennisse ontdeect//my alle v;emde dinghen.
Wie sdy die my so subÿt doet ontspringhen?**

Ich

Ick cręch recht verlingen//en lust om weten.

Natuерlęch.

Och mensche hier in desen stoel gheseten
Soude ghy dus vergheten//den costelęchen tęst?
Ick Inclinatę come sonder respęte
In dees werelt węit//wt der natueren/
Op dat ick die inwendęch sou bernieren
En dat tallen hueren//tęst tot goet oft quaet/
Maer dats onbegrępelęch vooz die mensche iaet/
Want dit al naer hem gaet//die ons ghescepen//heeft/
Die alle smenschen wesen eerst begrepen//heeft/
En ouernepen// heeft van groote gauen.

De mensche.

Ghy moest my met teerder spęsen lauen/
Sulck woozden die strauen//can ick niet verdourwen/
Hensiet męn Vouchęst toch in goeder trouwen/
Ick sędt in dvenouwen//der ontwetenheyt vast.

Begheerte.

Comt daer wt/ en daer op niet meer en past/
Maer nu in wętheyt wast//exerceert v sinnen.

Mensche.

Onbeydt/ en sal ick v niet bat kinnen/
Nu ick wt minnen//den stoel heb versaeckt
En dat ick v woozden wat hebbe ghesmaecht
Die not hebbe gheeraecht//st was wat te sel.

Begerte.

Comt/en verlaet allen dit kęnderlęch spel/
Szondeert nae męn beuel//in swerelts ronde.

Mensche.

O wonderlęch werck/ ofe icht oock verstonde
Soe icht dooz gronde// ick waer wel content/
Den loop der planeten en het firmament/
Met hen crachten ęent//daer in verbozghen/
Als ick nu aenmercke den auont den mozghen
Theert valt vol sozghen//den nacht en den dach/
Sonne en mane/wat dat al vermach/
En al dat ick opt sach//noyt męerder wondere/
Hoes sou ick gronderen bouen en ondere
hoe elck besondere//heeft sęn virtuyten/
So werde ick verweckt/van binnen/van buyten/
Het doet my ont/suyten//sin en memozie.

Begerte.

Wat duncket v sęnde?

Mensche.

Groote glorie/
Claer als puozie//is de locht ghescepen

En allen die sterren daer aen begrepen/
Hooghe onvernepen// is derde seer groot/
Met cruyden en bloemen/ die ons al ter noot
Moeten voeden/dats bloot// menschen en dieren.

Natuerlijck.

Van die zee/ fonteynen/ en rivieren/
En allen tverciereu// des werelts prusselijck/
Doghelen/ visschen/ en beesen afgrusselijck/
Die nochtans wisselijck// zyn gheo:dincert.

Die mensche.

En dit wondere alle wondere passcert/
Het verstant my saelgeert// ick doet my beroemen.

Begheerte.

Wat dunckt v van alle dese bloemen/
Seer quaet om noemen// met allen hun cracht?

Die Mensche.

Die dat mocht weten/ hoe soumensche achten?
Maer sinenschen gedachten// die zyn veel te bot/
Sij en moghens niet begruypen/ craecht wel die not/
Sonder hulpe van Got// soo waert certeyn al niet.
Ick cringhe verwonderinghe/ hoozt mijn bediet/
Ewaer beter dat icht liet// sou ick my crincken.

Natuerlijck.

Hier moet ghy in v ioncheyt om dincken/
Al mach v wincken// des werelts vooztstel/
Bemint alle Consten/ soo doedy wel/
En sūt niet rebel// die v willen leeren/
Want Conste mach v bzengeu ter eeren
Als princen en heeren// sult ghy groot van macht// zyn.

Mensche.

Och ick en sal nu gherust dach oft nacht// zyn
Oft ten sal volbracht// zyn/ ben ick bequame/
Maer ick vrage v vromte/ des ick my schame/
Raet uwen name// ick hadt verglycten/
Hoe mach hy toch wesen?

Begheerte.

Begheerte om weten/
Tot alle secreten// moet ick my saten.

Mensche.

Begheerte om weten/ hoe sou ick v verlaten?
Ghy comt my te batcu// eer ick v kinde/
Dat ick my seluen dus onwetende vinde/
Wel als de blinde// gaet die ioncheyt voozt/
Allen mijn leuen hou ick met v accoozt/
Maer hoozt my toch een woozt// sonder battatie/
Is dit Natuerlijcke inclinatie?

hact

Haer informatie// maect my heel bezeeft?
Maer Begheerte om weten/ ghy verweckt my meest/
Ghy treckt mynen gheest// en mijn vijf sinnen/
Soo dat ick goey Consten moet beminnen/
Cost icxse ghewinnen// maer ick ben te grof//siet.

Natuerlijck.

Ghy en dient hier langhet in desen hof// niet/
Beel min dan ghestof// ict/ soude ghy profiteren/
V verstant is te weeck om gronderen.
Laet dit passeren// soecht ander fundament/
Met lesen en schrijuen/ sijt daer mede content/
Sijt doch obedient// leert diuersche talen.

Begheerte.

Dees eerste consten en moghen niet falen.
Dus gaet sonder dralen// en wilt niet sneuen/
Inde tweede eeue/ dats middelbaer leuen/
Dan wort verdreuen// meest innocentie.
Ick sal v verwecken tot prudentie/
Doet diligentie// tis in uwen tijt.

Natuerlijck.

Men siet wel ghy Jonghers wie ghy sijt/
En wilt niet subijt// ten eersten behiicken
Grootte dinghen/ die v niet en ghelicken/
Met sulcher practiicken// sult ghy v bedrieghen.
Want als Jonghers te hooghe willen vliegghen/
Dat en mach niet liegghen// dus seg ick v/ want
Tis ghelijck tfundament/ ghelept op tsant/
Het schijnt triumphant// diet eerst wel versint.

Begheerte.

Maer twordt ghedestruert met eenen wint.
Dus als ghy beghint// clint niet te hooghe.
Groot wiffen boogghen bat dan die drooghe.
Hebe dit in dooghe // soo doet ghy wijselijck.

Natuerlijck.

Eerst een sterck begröpen en is niet püßelijck/
Het blüft außßelijck// douders hunnen lost/
Dan en willen sij sparen gheenen cost.
Maer te vroech beghost// constighe treken/
Daer sal hem int leste die walghe af steken/
Schout sulche ghebrecken// tis v nootelijck.

Begheerte.

Die dit ouermerckt/ bevindt blootelijck.
Tis profüt grootelijck// datment verhale/
Tot stichtinghe der Jonghers principale.
Midts der Minnen strale// licht als een spreekwe/
Gaen wij by den Mensch in de tweede eeue.

Hansa

Den

Den gheest der wijsheyt.
Verlangende hertte hebdy wel verstaen
Mijn exhortatie/en deuchdeliick vermaen/
Dat daer is gedaen//en wel onthouwen?

Therte.

Inclinatie die can oock wonder vrouwen
Onder mans en vrouwen//deur die natuere.

Gheest.

Inde Jonckheyt en slaepse tijt noch huere/
Minneliick oft stuere//is sy wakende/
Waer duer den mensche is gerakende
En oock smakende//veel goede gauen/
Eerst moetmen hem met goey vermaninghe lauen/
Princen en Grauen//Arme oft Rijcke.

Therte.

Die dan gheinclineert zijn tot goey practycke/
Dintmen huns ghelücke//in consten voerspoedich?

Gheest.

Sij ontfeken die Jonckheyt wel ingloedich/
Dat sij ouervloedich//ia sonder hercken/
Natuertliick naer alle Constn wercken/
Hun sinnen verstercken//daer sij eerst op bliuen.
Maer hoopt Aristotelis wijs beschrijven/
Laet dit bechiven // tis zijn vermeren:
Alle menschen hebben begheerte om weten
Tot alle secreten//daer sij toe trecken/
Dat doet den menighen tot consten verwecken.
Noch sal ick ontdecken//en dat onbezect.

Therte.

Dit verweckt altyt.

Gheest.

Laet/maer niet alder meest.
Smaect wel den keest//van dit besondere.
Dit verweckt oock/daensien van wondere/
Bouen en oock andere//int duyster int lichte/
En al dat den mensche in zijn ghesichte
Euen ghedichte// heeft tot allen tijen.

Therte.

Ghy cundt my so met woorden verblijen/
Des ick tallen sien//v altoos moet prisen/
Ick hope ghy sult my noch met troost spisen/
Ende claerder bewisen//naer v belieuen.

Gheest.

Om v vrintschap te doene sal ick v ghetieuen
En v naerder vrieuen//dus sidt wat nedere/
Alst pas gheuen sal/so com ick wedere/

En ick sal Overlanghende hertte in reentcheyt
Verwecken tot wijsheyt/liefde/en eenicheyt.

Die Menschhe siede hier en schildert/en
sluyt/ende singt/met een tafel vol in-
strumenten/violen/herpen/ende sluy-
ten/met Sphera mundi.

Die Menschhe.

Sij segghen dichwils die van ouden daghen//zijn
Dat alle Consten goet om draghen//zijn/
En int behagen// zijn van alle natien/
Daer om cruch ick daer toe lanck so meer gratien/
Tsin recreation//veel Consten vseren/
En den mensche profytelick int hanteren/
Dits mijn ordineren//en doet mijn bekinnen
So moet ick duet wetenheyt wat versinnen
Om met te winnen// prijs/ eere/ en lof.

Want ick hebbe verstaen/tis min dan stof
Het eertsche goet grof//van ouders verstoruen/
Oft deur eenighe comenschap hier verwozen/
Is seer haest bedozuen// ghestolen/ ghenomen/
Oft deur male fortuynne qualick ghecome.
Maer Const moet vromen//wie datse wel can/
Sy en wert niet berooft van eenigen man/
Onder wat ghespan//datmen hier verheert/
Noch deur vrant/water/oft ozloghe verseert/
Maer alijt sy vermeert//bouen ghelt oft goet/
Des ick meer treckens tot Consten hebben moet/
Ick bens nu hopick vroet//int middel mijns leuens/
Want die werelt en is nu niet goets gheuens/
Dol suchtens en beuens// en vol afgonsten/
En ick merck hier gereetschap tot alle Consten/
Maer tis al ten ronsten//dit is mijn vermaen.

En personagie geheeten Arbeyt/
met een spade inde handt.

Doet diligentie so sh hebben ghedaen/
Die v vooz zijn ghegaen// gheleerde Poeten/
Die deur my wonder hebben gheweten/
Diuersche secreten//so vooz zijn aduiss//seyt
Salomon/soeckt hier den gheest der wijs//heyt
Waer in den prijs//leyt van alle dingen.

Menschhe.

Och die Toncheyt willet so qualick ghehingen/
hoe sou icht volbrzingen// ick segt v voozwaer/
Want arbeyt certepu/ghy valt my so swaer/
Ghy sūt mi cenpaer//oor/saech in desen
Dat ick in mijn leuen plomp en bot sal wesen/
f ij

Stu

Studeren en lesen//alsicken verdriet/
Daer vindich in luttel recreation fiet/
Tuleesch en prijst dat niet//ich segt v blootelijck.
Arbeyt.

Ik Arbeyt ben den mensche nootelijck
En dat seer grootelijck//want princen en heeren
Sijn al doer my ghecomen ter eeren/
En wie dat wilt leeren//ter werelt sonder my/
En sal niet profiteren in Consten/dats wy/
Soo en soude oock ghy//dat seg ick v/want
Gheen wijsheyt ter werelt so habundant/
Oft soe cloecken verstant//oft so ingenieurs/
Noch so houerdich/noch oock gheen so preus/
Liberael/oft heus//acumercht die wel sterck/
Sij en moeten al met my Arbeyt gaen te werck.
Wilt ghy staen voor een clerck//volcht mijn doctrijne/
Dits van alle Consten de rechte lijne/
Dats arbeyt en pine//by dagen en nachten.
Anders soumen die Conste verachten/
Mochtmense verpachten//oft leeren met ghewelt/
Doo; vrynden en magen/oft coopen om ghele/
Certejn/Mensche/dat schelt//met allen vele/
Daer toe is die Conste veel te cle.

Sy en is in spele//niet om vaten.
Die Philosophen arbejden bouen maten/
En hebben verlaten//hun dominatie/
En veracht alle swerelts conuersatie/
Haer recreatie//hebben sij al gestaecht.

Mensche.

Och Arbeyt/Arbeyt/ghy sijt qualijck geraecht/
My dunckt seker/ghy maecht//my heel swaermoedich/
Reminermeer en werdich in Consten voor spoedich.
Arbeyt ouerloedich//wie sou dat behagen?
Want ghy sijt een plage bouen alle plagen/
En maect my met vlagen//seer luttel vrychden.

Arbeyt.

Heen/ghreeft v tot Consten/so naect v veel deuchden/
Als den verheuchden//werdt hy verheuen.
Laet leecheyt van v worden verdreuen/
Aenhoozt heur leuen//en wat haren staet//is/
Want sy gerechte moeder van alle quaet//is.
Dus soet mynen ract//is/ vliet heur nature/
Want sy werdt veracht allen de werelt deure/
Niet wert een leure//laet dat courders schieten.
Als ghy sijt hopende/hoe soude v verdrieten/
Dat ghy sult ghenieten//daer ghy om laboereet?

Mensche.

Och Arbeyt/Arbeyt/daeraf toch cesseert/
Niet meer en verturbeert//mynen iongen geest/
Als ick op v peyse/so ben ick bezreest.
Dus soeck ick aldermeest//gemack en ruste/
En yemant die soleschs begheerte blisse/
Tot alsulcken welluste//sou mynen tant//staen.
Dus wil ick v Arbeyt al vander hant//staen/
En als een frap quant//gaen/nae swerelts behaghen.
Dus gaet in vreden/tot dat mijn daghen/
En ionghe vlaghen//sijn ouerleden/
Dan sal ick mynen tijt in arbeyt besteden/
En constighe seden//te mywaerts trecken.
Dus moet ick wat rusten/den dach moet ick decken/
En wilt my niet wecken//gaet ghy v ganghen.

Arbeyt.

Och hoe is Smenschen geest met het vleesch be hangen/
Dwelck vzeest vooz tprangen//dats te beschreyen.
Want wie niet en arbeyt/maer wilt verbeypen/
Tsal hem toch verleyen//dit moet elck bekinnen.
Want van inder ioncheyt moctmen beghinnen/
En stercken zyn sinnen//tot exercitien/
Om Consten te leeren van goeder conditien/
Alle malitien//moetmen versmaden.
Dus ghy Jongers doet dat die Wijse raden/
En volcht siet die paden//der Philosophen naet/
Die leecheyt versmaedden/ want sijn saghent claer
Dat leecheyt eenpaer//hun tot quaetheyt vbracht:
Soo dat sijn gheenen Arbeyt en hebben gheacht/
Maer deur liefde ghewracht//soe wij oock moeten.
Want liefde can altijt den Arbeyt versoeten.

Hope tot hoocheyt, een v:outwe.

Hou/ Sorge vooz schande/ hoorz mijn vermaen/
Haest v geringe/en laet ons nu gaen/
Den Mensche bystaen// want tes meer dan noot.
Wij moeten hem verwecken tot Consten bloot/
Gheseyt by gans doot//hoorz my toch spreken/
Hy iser geheel nu af ghewecken/
En heeftse verstekken/ dit nu wel betraept.

Sorge vooz schande, een v:outwe.

En waer is hy dan?

Hope.

Hy sidt hier en slacpt/
En heel ledich en gaect//des ben ick verholgen/
Om dat hy sijn sinnelijcheyt dus wilt volgen/
Hy heeft wat gheswolgen//dus doet hem noot roncken.

So:rghe.

En wat ghebzeecht hem nu?

hope.

hy is heel brood:soncken/

Wilt na den cloot loncken//het is meer dan tijt//nu.

So:rghe.

Och Mensche/ dat ick v vinde in dit bev:yt//nu/

Den tijt ouerlyt//nu/ twert v cleyu bate.

Ghy side hier dus ledich v:oech en late.

Ghy houde quaey mate// cleyu van verstande.

Deyst op my/ ick ben So:rghe voo: schande/

Diet als goederhande v com waerschouwen/

En dat deur v:rientschap/ wilt my betrouwen/

Mynen raet onthouwen// soo do: t ghy wisselijck.

Want leecheyt is een dinck alsoo mis:visselijck/

Voo: God afgrisselijck// weest v bedinckende/

En voo: die werelt soo is sy stinckende/

Alle deucht minckende// merckt dit wel ane.

hope.

Ghy behoort in Consten voo:ts te ghane/

En volghen die bane// der Wijsen verheuen.

So:rghe.

Oft wilby veracht zijn allen v leuen/

Soo sal ick v gheuen// eenen sack opden hals.

hope.

Eenen kof inden arm.

So:rghe.

Soo hebby van als/

Om met veel gheschals// voo: huysen en kercken

hope.

Uwen cost te bidden.

So:rghe.

Ick en can niet wercken/

Alsoo elck mach mercken// dit sal uwen sancck//zijn.

hope.

En dan ua Tgasthuys.

So:rghe.

By crupel en manck// zijn/

Dat sal uwen danck// zijn/ elck sal v verfoeyen.

hope.

Dan op een galeye.

So:rghe.

Ja laetten daer roeyen// die hun niet en moeyen

Met exercitien.

hope.

Hoordyt wel Mensche/ dit zijn die conditien

Van hun officien// die ghaen negligent.

Sorghe.

Dus wilt staen op v eerste fundament/

Dijt saen obedient// v sal eere naken.

hope.

Soo moechdy altijt

Sorghe.

By d'Elen gheraken/

Dooz alle saken// salmen v bemtunen.

hope.

Elcke sal v eer doen

Sorghe.

Buypen en binnen.

Wil dit wel bekinnen// sulck eere gheniet// by/

Die Conste vseret.

De mensche.

Den arbeyt verdriet// my/

Daer deur verschiet// vyz/ allen mynen lust.

Dus heb ick in leecheyt wat gheruff/

Hier met is nu ghebluff// daer cherte na haecte.

hope.

Och mensche/ dat ghy die Conste wel smaectes/

Cercteyn ghy versaecte// al swerckts trecken.

Ich hope tot hoocheyt/ sou v verwecken

Deur dit ontdecken// hoozt na die staten

Van die seuen vry Consten/ wilt leecheyt verlaten/

Het sal v baten// ten is gheen pñne.

Grammatica leert v int Griecy oft Latijne

Om seer perfect te sijne// wilt v hier na voeghen.

Sorghe.

Wie isser/ dees Consten en souwen hem ghenoeghen/

Bouen spitten/ ploeghen// sonder cesseret/

Van Logica leert wel disputeren/

Oft argueren// elcken hun motijf.

hope.

En dan Rhetozica/ allen heur bedryf

En sou noch man noch wijf// niet conner wtspreken.

Tmoest wel een boer zyn/ die haer sou versteken/

haer constighe trecken // zyn weest om louen.

Sorghe.

Een Enghelsche sprake

hope.

Comende van bouen

In Sprincen bouen// by Woutwen en heeren.

Sorghe.

haer jentelijck spreken/ doet elcken leeren

En sy doet vermeerren//het moet elck behaghen/
hope.

Smenschen sinnen van daghe te daghen/
Inwendich by vlaghen//en p̄ncipale

Sozghē.

Die sprake slozeren
hope.

Met een soete tale/
Des ick verhalet//haren lofen p̄hs.

Mensche.

Och mocht ick die Consten worden wijs.
Hoozt toe nae mijn aduys//hoet my mocht bewareu/
Ick en sal dach noch nacht gheenen arbeyt sparen/
Ja mijn ionghe Varen//wil ick wel besteden.
Ick gheuoel mijn sinnen soo qualick te vreden/
Om dat ghy my heden//met cloecken verstande
Hebt gheadmoneert tot Sozghē vooz schande/
In vierighen vande//duicht my therte sneuen.

Sozghē.

Ghy moet v tot hope van hoocheyt oock geuen/
Soe wort ghy verheuen//bouen alle ghesellen.

hope.

Teert Musicam reene.

Sozghē.

Teert rekenen en tellen/
Wilt v sinnen quellen//so sult ghy gheacht//zijn/
Teert Arithmeticom. wilt daer toe bedacht//zijn/
Dan sal in v macht//zijn/Geometria jent.

hope.

Tantmeten/Tozrens/Casteelen/van tfondament
Totten sop toe present//so condy oock mercken/
Die hoochde en vreydde van coustige werken/
Stathuyfen en Kercken//van estimacien.

Sozghē.

Dan Astronomia//dat sijn schoon gracieu/
Die constellacien//des hemels sij kinnen.
Hier sult ghy Vof/P̄hs/een Eere/ met winnen.
Wilt ghy v sinnen//elders aen haughen?

Mensche.

Och hoe ben ick geneycht tot groot verlaugen/
Thert leyt in p̄rangen//duer v ontdecken.
Wat cost my meer tot Conste verwecken/
Oft my daer toe trecken//dan Vof/P̄hs/en Eere?
Veel dinghen verwecken/maer egheen soe seere.
Met snellen heere//wozdt ick ontsteken/
Als ick so loffelick hooz van Consten spreken.

Ich was afgheweken//dat is my leet/
Ich ghevoel my in liefden tot Conften so heet/
Wilt verre/en vreet//sou icker om gaen/
Dat ick mocht Vof/Prijs/en Eere/outfaen/
Allen mijn sinnen saen//sou ick daer toe stueren.

Hope.

Leert Phisicam/soo kendy alle natueren/
Die ter wetel rueren//het sal v vromen.

Sozghhe.

Deur Medicinam wort siechte benomen/
Dwelch den mensch doet comen//tot gesontheyt goet.

Hope.

En Jurisprudencia/cruight daer toe moet/
So moechdy worden vroet//in bescreuen Rechten/
Ghy sult steden regeren/als vrome knechten/
Ghecert voor den slechten//by Princen en heeren.

Mensche.

Met allen mijn crachten sal ick nu lerren/
Op dat mocht vermerren//mijn siechte fame.

Hope.

Dan Theologia/hoozt wat ick rame
Soo wert ghy bequame//Godts woort te preken.
Desen staet en can niemant versterken/
Op v sal leken//der vrucheden feeffe

Sozghhe.

Die gracievanden hepligen gheefte.
Maer ghelijck een beeste//sint/die niet en weten.

Mensche.

Sch waer ick inden staet van Eeren gheseten/
Naer v vermeten//heb ick verlangen groot.

Hope.

Om dat ick v herte sou lossen swaer als loot/
En benaut totter doot//siet sonder hoonen//at/
Mercht den staet van Eeren/die ick v thoonen//sal.

Hier toontmen Eere/sittende in eenen troon/
met een ghelassen wetel en eenen Scepter in
haer handen / by haer sitten de Philosophen/
Poeten/Doctoren/Ambassaten/haet heeren/
en Advocaten/ ende andere desgelijck eerlijc
volcx/lesende ende schrijvende.

Mensche.

Sch hope tot hoocheyt/wat sien ick al dingen/
Die my tot Consten al willen bzinghen/
Maer ick heb verlingen//om weeren claerdere/
Wat dat dit bediedt/seggt my dat naerdere/
Die al te gaerdere//daer waren verfaemt.

¶

Hope.

hope.

Die schoonste heerlijcxste was Eere genaemt/
Die/soot haer wel betaemt//was hooge verheuen.

Sozghe.

En allen dandere die daer beneuen
Dasen/en schzeuen//dit wert v ondeckt/

hope.

Dese sijn doet haer tot Conste verwecht.
Siet/hoe die Eere trecht//Vof en P:ys mede.

Sozghe.

Dees houden met Eere oock altits heur stede/
Die met netten snede//oft schildertien/

hope.

Graucen/bozduren met gout oft sijn/
Oft die tallen tijen//het gout purgeren/

Sozghe.

Metael ghieten/oft beelden stofferen/
Oft die ordineren//eenighe practycke/

hope.

Dese verweert Vof/Eere/P:ys int ghelücke/
Jst arm oft rücke//smaect wel den keest.
Dat dit tot Consten verweert aldermeest/
Dat seg ick onbevoezest//vooz mijn sententie.

Sozghe.

Nu gaet mensche/en doet diligentie/
Vof/reuerentie//suldy verweruen.

Mensche.

Ich moet Conste minnen/oft inden wil steruen/
Oft ick moet derven//Vof/P:ys/Eere/weerdich/
Want gheen dinck en verweert my so rechtweerdich/
Dus wil ick volheerdich//gaen wijsheyt soecken.
Om Conste te leeren gaen ick my vercloecken.

Pausa.

Den Gheest.

Verlanghende herte/hoe sydy ghemoept/
En is v begheerte noch niet gheborpt/
Hebt ghy wel bezoeyt//allen mijn verhalen/

Therte.

Van vraghen en wil ick noch niet falen/
Maer met soeter talen//hebt ghy int beghinnen
My vertroost/en mijn vif sinnen/
Dat moet ick bekinnen//hoort dan mijn queste/
Dit doet mijn herte so groote molcste/
Om dat ick die resten//met en can gronderen/
Des mijn sinnen van binnen noch argueren/
Wilt my declareren//v inuentie.
Ghy maect van dize dinghen (hoor ick) mentie/

Sulche

Sulche sententie//en ben ick niet wijs.

Den Gheest.

**Dat is warachtich/Vof/Eere/en Pijns/
Hoozt nae mijn aduys//tis wat ghewichtich/
Als die mensche hem beuint wat voozichtig/
So meret hy ghestichtich//toecomende dingen/
Hoe dat hem deen mach tot hoocheyt bzingen/
En dander hem dzingen//om te zijn verwaten.
Kiesende dan tbeste van dese staten/
So wilt hy dan laten//sulche blamatie/
En crijcht tot Vof/Eer/Pijns/sulche gratie.
Sijn moderatie//(verstaet wel die saken)
Is dan/hoe hijt best mocht maken/
Om te gheraken//tot staet van eeren/
Dit doet hem dan deur arbeyt die Conste leeren/
Sonder afkeeren//siet hoe verre dat strecht.
Ist dan niet Vof/Eere/en Pijns/dat hem trecht/
En aldermeest verweckt//tot Consten gepresen?
En dan dees drie zijn een int wesen/
Want waer een van desen// is peuers present/
Daer zijn oock dander twee alchts ontrent.
Dit ist tiugement//wilt veriolysen/
Daer Pijns is/sal Vof en Eere toe rüsen/
Sonder afgrijsen//zijn sij een tsamen/
Al hebben sij drie diuersche namen/
Eick na hun betamen//neemt dit vooz een stodt.**

Therte.

**V goede leeringhe/die loon v Godt/
Al ben ick seer bodt//tmoet zijn verghenen/
Ick wil nu voozt meer in rusten leuen.
Dus mijn vrient verheuen//v danck ick ootmoedich/
Van v onderwüsen/dwelck elck ouerloedich/
Tot liefde ingloedich//verweect natuerlijck/
So ghy my verthoont hebt figuerlijck/
Ick blijf gheduerlijck//by v declareren.**

Den Gheest.

**Nae den loop der naturen is mijn solueren.
Die wou argueren//met wise sinnen
Int gheestelijck/ich bens te binnen/
Dat ons in tbeghinnen//tot al dat goet// is/
Moet verwecken Godt/die alles dinckv vzoet// is/
Wpens naem dat soet//is/en seer sterck in sijn daet/
Want van ons seluen en hebben wij niet dan quaet/
Deur des Vjants raet//hier mede een inde.**

Therte.

Heer Pijnce verheuen

Gheest.
 Doet als die behinde/
 Ons weertste gheminde// Broeders vol trouwen.
 Herte.
 Tis Minne diet doet.
Gheest.
 Wilt dit onthouwen
 Ghij heeren en Vrouwen// die tspel verricren.
 Herte.
 Der Stadt ter eeren/
Gheest.
 En der Violieren/
 Die nu vrolich tieren// in Stadt hier groepende.
 Herte.
 Wij Kooshens soet geurtich/
Gheest.
 Sijn ons nu spoepende/
 Lieffelijck moepende// der Consten aert/
 Herte.
 Wt Louen minnelijck/
Gheest. By v Broeders ghepaert/
 Die nu onbeswaert// elck verbljen// doet.
 Herte.
 Vergheest ons ruythept.
Gheest. Sijt tallen tijen// vroet.
 Elck hem nu ljen// moct/ hier int ghemeene.
 Herte.
 Daer dbegrip groot is/
Gheest. Is die vrientschap cleene.
 Deur Minne reene// laet elck ongeblaemt// sijn/
 Dat bidden wij v/ die Wt jonsten versaeemt// zijn.

Personagien vander Prologhe.

Menich schamel mensche.

Veel ghemeyn volcx.

Rijckheyt.

Menich schamel mensche/gecleet als een arm man.

O God/ v goethept wij bouen maten// vaten/

Sy is ongronderlijck/ soomen wel siet.

Ghy hebt ons vertroost/ doet wij verlaten// sacen/

En inden benauden tijt/ ghebzack ons iet.

Wie sou hem verlaten? twaert een wanchelbaer//riet/
Die ons soo veel dede/ al viel ons eenpaer//swaer.
Connen wij hem dan vollouen? och neen wij niet.
Want tmoet al van hem comen/ dats waer// claer.
Inden dieren tūt doen sachmen openbaer// daer/
Hoe hy ons bystont/ en dat ouervloedich/
Anders waerder onser veel vergaen dat Jaer// maer
Ghy ontstaecht den Coopman tot liefden ingloedich/
Want tot bermherticheyt wert hy voozspoedich.
Des sij ons troostelijck quamen visiteren/
En verneerden hun tot ons seer ootmoedich/
Om ons met spijsse en d'ranck te assisteren/
Als cloecke englienen/ sonder cesseren.
Hoe o'bozlijck sij waren/ is ons wel bekint
In deser Stadt/ hoozt mijn proponeren/
Want seker ter noot kent elck synen D'int.

Veel ghemeyn volcx.

Wie mach ick daer hoozen al hier ontrint
Hem bedanchende zjnder auonturen?
Tis goet te hoozen dat hy God bemint/
Want dat elck lief heeft/ dat sal hy ruren.
Salich zjn sij die altijt volduren
In danckbaerheyt/ dat is Gode beqname.
Al saet hy ghesloten tusschen twee muren/
Een danckbaer herte loeft altijt Gods name.

Menich.

Och/ dat ick my oock niet meer en schame?
Ick meynde hier alleene mijn hert tontdecken.
Wat mach hy peysen/ dat ick dus rame
Mijn secreet? certeyn hy macher met ghecken/
Oft ick mach hem tot idelheyt verwecken.
Dats my leet/ want hy anders comt soecken.
Dus wil ick my wat van hier vertrecken/
En voozt wandelen in diuersche hoecken.

Veel.

En waert niet beter dat ick my ghiuek vercloecken/
En spreken hem ane? soo weet ick certeyn
Hoe hy dus wandelt deit beemden en broecken/
En oft hem yet mach letten/ groot oft cleyn.
Ghegroet zijt Broedere wt goeder jonsten reyn/
En wilt v niet belghen/ dats mijn begheren.
Elcx anders lijden moeten wij int ghemeyn
Helpen draghen/ dus wilt my vercleren
Wat dat v ledt/ oft v yet mach deren/
Dat com ick v by o'rloue draghen/
Ist in mynder macht/ ick salt v helpen weren.

Dus

Dus/ uwen noot wilt my dat nu claghen.

Menich.

Ich fantaseerde op voozleden daghen/
Dies mynen gheest inwendich beroerde/
Denckende op vele voozleden plaghen/
Hoe datmen trompette/ hoe datmen tamboerde/
En opden dieren tijt/ hoe volck ramoerde.
Dus was ich mijn verstant heel te buyten/
Want toerwonderen my kennisse ontvoerde/
Dies ich moest wtwendich mijn reden uyten.

Veel.

Ich quam hier om hoozen die vogelkens ruyten
Niet wetende van yemant/ dat ghy meent/
Hoe dat elck comende wter muypen
hynnen/ schepper louen/ die hun voetsel vercleent.

Menich.

Die en heeft mijn daghelijck broot oock niet vercleent/
Anden tijt des noots/ dit moet ghy weten.

Veel.

Spreekt vris/ ich en ben alsoo niet versteent/
Dat ich sou melden yemants secreten.

Menich.

Ich hooz v vrientchap is tot my onghemetent/
Des ben ich van herten te bat in vrede.
Al zijn wij twee Bozghers in een Stade gheseten/
Deen is al anders dan dander van zede.

Veel.

Segt my dan Vrient uwen naem deur bede/
Om beter kennisse wilt my dat verclaren.
I sal vrientchap vermeerden van lede tot lede/
Dus hopick/ ghy en sulc v hier niet sparen.

Menich.

Mynen naem en staet sal ich v openbaren/
Ich heete Menich schamel mensche hier binnen/
Ich heb hier ghewoont ouer menighe Varen/
Deur hulpe en bystant dat moet ich kinnen.

Veel.

Menich schamel mensche/ v moet ich verminnen/
Dat is Gods woort/ tstaet soo wel gheschreuen.
Wie zijn hulpe tot v niet en laet rinnen/
En hy die macht heeft/ certeyn sy sneuen.

Menich.

Wilt my uwen naem dan te kinnen gheuen/
Dat bid ich v/ en wilt dat niet refuseren/
Ich sal voozts v vrient zijn allen mijn leuen/
En als v arm dienaer v obedieren.

Veel.

Veel.

Dat doen ick gheerne sonder tessen/
Veel ghemeyn volcx/ soo heet ick mÿn Orient ghercet/
In t'weet mÿns aensichts moet ick besoigneren
Om winnen mÿn broot/ nu weet ghyt bescheet.

Menich.

Wie compt ons ghindcte?

Veel.

Certejn ick en weet/
Ten is ons dincx niet/ dus laet ons vlieden/
Dat merck ick wel aen haer costelijck cleet/
Dat sy hier wandelt/ moet wat bedieden.

Rÿckheyt.

Reen Vrienden/ dat en sal niet gheschieden/
Houdt v plaetse hier/ en hoorz my wat spreken/
En wilt niet vreesen van vremde lieden/
Laet sulcke woorzen toch zÿn versteken/
V reden laet hoorzen/ mach v pet ghebreken/
Mÿn meyninghe en propooft sal ick verhalen/
Mÿn jonste sal ick tourwaerts laten leken
Altÿt minnelÿck met soeter talen.

Veel.

Met ozlof Vrouwe/ hoorz sonder dralen/
Menich scamel mensche/ en ick blijckelijck
Die veel ghemeyn volcx heet sonder falen/
Wÿ waren sprekende hier ghelijckelijck
Van voozleden tÿden/ hoe God onbestwÿckelijck
In ozloge/ sterfte/ en inden dieren tÿt/
Ous allen vertrooste/ dit was practÿckelijck
Ous reden: wÿ wÿ nu wie dat ghy sijt?

Rÿck.

Ick ben Rÿckheyt/ die hier in dit bezÿt
Heeft dominatie groot bouen maten/
In deser stadt seer sterck/ seer breez en wÿt/
Waer in wÿ sÿn dÿz principael staten/
Wÿ en moghen malcanderen niet verlaten
In gheenen noode/ als broeders ghetrouwe/
Maer elck doe als goede onder saten/
In dees vermaerde Stadt in Szabants landouwe.

Menich.

Daer ick my als schamel mensch onder houwe/
Midts den Rechtueerdigen Coopman en sÿn duecht/
Die met hun aelmoeffen menich man en vrouwe
Doer hun groote assistentie nu verhuecht.

Veel.

Ick veel ghemeyn volcx bedÿhue oock nu vruucht/

Die deut den Coopman crighen goep neringhe.

Rijck.

Loeft dan God so ghy hem best louen muecht.
En zyn wy danckbarich/ tis Godts begheringhe/
Hy is ons orbozlyck/ hoozt mijn vercleringhe/
Den Coopman/ die rechtveerdich handelen eenpaet/
Waer duer ghy allen verwerft v teringhe.
Want ick seg v hier allen openbaet/
Daer moesen die ghedaen zyn/ hoozt hier wel naet/
Van tghen dat rechtveerdich hier vercreghen//is/
Bedect die sonde/ en weerhoudt veel plaghen swaer/
En menich arm mensche daer duer bedeghen//is/
Blant is ghebenedijt/wie dat hier teghen//is/
Doet den rechtveerdigen Coopman vol eeren.
Hoozt waer in dat dit verstant gheleghen//is/
Dat sal v die Schrifteure claerlyck leeren.
Doen Joseph de rechtveerdighe quam verkeeren
In blant van Egypten/ dat heeft hy beurtijt/
En van dieren tyt behoedt Vrouwen en heeren/
Alle vruchten werden dooz hem gebenedijt.

Menich.

Al eest dat doet thoozen den tyt ouerlijt/
Ten sou my niet verdrieten/ hoozt mijn oorzonden/
Al eest dat den Coopman Tantwerpen come oft tijt/
Dat is dat hy rechtveerdicheyt hier heeft vonden.

Rijck.

Noch werdt v van Antwerpen wat ontbonden/
Dat moet ick v seggen tot der stadt voerspoet:
Gheluck Vabans huys ten schuen stonden
Ghebenedijt was in alle zyn goet/
Deur den rechtveerdighen Jacob wijs en vroet/
Want deur zyn rechtveerdicheyt moest al gauderen/
Mides dat hy Godt behaechde dooz zyn oortmoet/
So sachmen beesten en vee multipliceren.
Ghelucky moet oock Antwerpen profiteren/
Dooz trechtveerdich handelen onghelogen
Vanden Coopman/want sy elck stofferen
Na recht/want selden werde hier pemant bedrogen.

Menich.

Daerom wilt hem elck nu herwarts poghen/
En comen hun ghele hier in stadt beslaepen.
Want duer onrechtveerdicheyt is wel vertoghen
Weluaert en neringhe/so fortuyn can vrapen.

Deel.

Ick Deel ghemeyn volcx moet oock verfrapen
Vanden rechtveerdighen Coopman warachtich/

Tis al profijt dat wij deur hem mayen/
Doer bystant van hem so worden wij machtich.

Menich.

En waer den Coopman ons oock niet gedachtich/
Ick menich schamel mensche wat sou ick maken?
Ick moest vergaen catyuich en onsfachtich/
Met wij en kinderen achter lande vzaiken.
Sij sijn soo ozbozlych vooz sulcke saken/
En deur aelmoeffen/en goey fondatien/
Van lijwaect/schoenen/cleeren/ oft laken/
Des sij aen God verweruen veel gratien.

Rijck.

Sij timmeren in stadt schoon habitatien
Tot een vercierren van buyten van binnen/
Doer hun bedijftmen veel recreation/
Daer al dat wercken wilt mach zyn broot aen winnen.

Veel.

Hoe ozbozlych zyn ons dan dedel sinnen?
Al die werelt doze sijn sij vermeert.
Die fortreffen der stadt deden sij beghinnen/
En werdt volbracht/so sij hebben begheert.

Rijck.

Hoozt Vrienden/ dit werdt v van my vercleert:
Ick Rijckheyt heb hier oock mijn residentie
Doer den Coopman/die hem rechtveerdich gheneert
Hier in Antwerpen met diligentie.

Veel.

Die hunnen Prince zyn tot assistentie/
Sij en hebben hem verlaten in gheenen noot:
Te recht beschermt hysse vooz violentie/
Want zij ons ozbozlych zyn voes cleyn en groot.

Menich.

Dus moeten wij daghelijc bidden hoot vooz hoot/
Ghelijckmen doet inder heyliger kercken/
Doer den rechtveerdigen Coopman/dat seg ick bloot/
Want die weluaert des lants sij verstercken.

Rijck.

Neemt dit voer Prologhe/en wilt voozt merken
Wat wij Hoofkens voozt doen/Prince en heeren.
Tis Minne diet raeydt dat den geest sou wercken/
Dus comen wij wt Louen v feest vermeeren.

Veel.

Wilt allen ons wercken ten besten keeren/
Die Conste beminnen wilt v verstant scherpen/
Den Prince/hootman/en v ter ceren/
Ghy edel Violierkens hier in Antwerpen.

h ij

De

De Lischbloeme van Mechelen.

Presentatie.

Hoghe/ seer excellente Gheesten loyael/
 Edele Sinnen/ deur een onconstich verhael
 Begroedt v ons herte dat vierich blaecht/
 Dwelck oock die sake schijnt principael/
 En ruerende daet/ beghin/en finael/
 Dat v ghemouereert heeft/ en lustich ghemaecht/
 Ons tutwaerts te roepene/ en theeft ons ghesmaecht
 Deel soeter dan den dronck die Cleopatra dranch.
 En want ons Lischbloemken niet dan na Conste haecht/
 Namē wij herwaerts tot ionssen den ghanck/
 Ons presenterende sonder bedwanck

Vooz v' Violietken die dwerck beuint.
Overfaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

Ten mach gheen ionstich versamen blücken/
Oft volmaecte eenicheyt der Rhetoziicken/
Verwonnen moet hebben eerst die Minne reyne/
Die met crachte den wech maect sonder afwijken/
Contrarie den wille dich met practiicken/
Oblüet claer als den dach nu aen groot en cleyne/
Int Antwerpisch prieel/ die lustighe fonteyne/
Daer die Consten wt vloeyen/ en bloeyen perfect.
Want Minne en Ionste zün een in tghemeyne/
Maecht datse verwinnende elcken vertweect
Om Conste/ tot een Ionstich versamen treect/
Sghelücx gheschiet ons/ op dat ghüt bekint/
Overfaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

Laet v' ons vlamminghe herten behaghen/
En pepst op den triumphierenden waghen
Van den God der Liefden/ Apollo ghenacmt/
Hoe Jupiter selue subiect is met vlaghen/
En moet die keten soo wel als dander draghen/
Als een knecht der Liefden/ hoe wel onghepzaemt
Verwint die minne God dan: so blücket gheraemt/
Deur twierich herte by ons vertoocht dus bloot/
Dat waer Minne verwint/ wordt Ionstich versaemt/
Ick swüch dweisen van dionckrken Cupido minioot/
Met zün versaminghe/ maer ons Minne ter noot
Is onghelüch anders/ midts Liefde ghesint/
Overfaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

P R I N C E.

Ghy weet dat den zeplsteen is van sulcker aert/
Die in Minne met düsere soo is ghepaert/
Dat hy naer hem trecht wter zee die schepen/
Om des üfers wille/ soo nature verclaert/
Alfoot vooz ooghen ons dick openbaert/
Veel meer dan v' Minne int herte begrepen/
Ghy siet den zeplsteen/ ghepallüst/ gheslepen/
S edel Violietken/ schoon bloeme playfant/
Die ons tuwaerts trecht deur Liefde onvernepen/
Met soo heerlücken menichte abundant/
Midts minne die ionstich sün tsamen gheplant/
Segghen wij noch eens/ v' zünde ontrint/
Overfaemt meest wt ionsten daer Minne verwint.

1561

DE LISBLOEME

Tpoëtelijck punct.

Ghelick van den dau nederwaerts dalende
Die crupden halende//zijn haet voetsel crachtich/
En elcke Stede en Landt bestralende
Is een sonderlinghe Gods gratie machtich/
Daer sijn in voozspoedicheyt warachtich
Wesende eendrachtich//deur zijn groeyende:
Soo is oock Antwerpen welvaert verpachtich
(Daer dedele Violiere is bloeyende)
Deur die rijke Schelde daer neffens bloeyende/
Daer toe Peys en Vrede vol van gratien/
Met vele Natien// oock zijn spoeyende/
Gheuende rijkdom/ en tot deser spaticn
Veel recreatien// daer elck naer haecht.
Die Schelde met Peys Antwerpen voozspoedich maecht.

Die Schelde is een vruchtbarighe Riviere/
Wt den durviere// van dat Vlaenderlant/
Met den Szabantschen wateren/als van Liere/
Mechelen/ en ander Steden valliant/
Seer vermeerdert/ lancx den Antwerpischen kant
Vlietende abundant// deur den seer rouwen
Kont/ in die groste zee vallende ouer tsant.
Dics Scaldis hier wel mach inden arme houwen
Dat Cornucopia, niet om vergoutwen/
En op den zechont rusten/ beneuen
Die schoone verheuen// sonder verfloutwen/
Want menighe Coopmanschap (tis weert geschreuen)
Deur hem comt ghedreuen// die Antwerpen raecht.
Die Schelde met Peys Antwerpen voozspoedich maecht.

Deur die Schelde en can Antwerpen niet alleene/
Alsoo ick meene// voozspoedich wesen/
Maer daer toe moet oock helpen vzi van weene
Peys met vele Vanden en Steden gheprezen/
Den meesten voozspoet gheuende mits desen/
Alsoo wij lesen// daerom is hier siet
Pax ghefelt/ binnen coztten Jaren verresen/
Met den Cop Opulentia, die sy biet
Der Stede van Antwerpen/ van welcken dat vliet
(Midts dat nu Rijkdom is des Tops name
Seer nut en bequame) Armoede en Verdriet/
Dwelck vermeerdert van Antwerpen de fame/
Daer sonder prame// nu die liefde blaecht.
Die Schelde met Peys Antwerpen voozspoedich maecht.
Pzin

PRINCE.

Antwerpen Princersse bouen alle Steden/
 Van reynder seden// die alle Vantsaten/
 En doock v naghebueren/mede leden/
 By ghewichte en sekere maten
 Met v Coopmanschap en goet comt ter baten/
 Vooz alle staten//mcuchdy wel vueren
 Die Balance en Elle/ niet om veruaten/
 Dwelck ws handels zyn warachtighe figueren.
 V goet en weluact sietmen v auontueren
 Ter zee en te lande met vlijden sinne/
 Tot elckx ghewinne// dat can voozts stueren
 De Peps ghemeyn/ daer broederlijcke minne/
 Die veruint inne// altijt neerstich waecht/
 Die Schelde met Peps Antwerpen voozspoedich maecht.

Personagien van Tspel van Sinne.

Ionckheyt.

Eere, een statelijck man.

Ledicheyt, een cierlijcke vrouwe.

Eyghen sinnelijckheyt.

Wellusticheyt.

Redene, een Ionckfrouwe.

Behoefticheyt, een vrouwe armelijck
 ghecleet.

Ionckheyt.

Is swaer en onmogelick dbegrup tontfangen
 Vandē wech eens Arents vliegende inder locht/
 Oft op die scenen tcruppen der slanghen.
 Wie iff die den wech des schips volgen mocht?
 Niet min den mensche/ hoe seer dat Salomon socht/
 Ist onbegrupelijck in alle manieren/
 Die weghen eens Tonghelinx rou en onbewoacht/
 In zyn eerste bloeytsel/ nau om bestieren/
 Staende tusschen sozghē en dblinde hantieren
 (Als iche) bedwelmt/ half desperaet.
 Hoe wel dat myn Suwers niet om verdieren/

My noyt en lieten in bledich verwaet/
Maer leerden my Grammaticam vzoech en laet/
Catonem/Sulpitium/vol disciplijnen.
Soo dat ick my vinde nu in sulcken staet/
Dat ick dlicht sie wt die Consten schijnen.
Maer helaes/wat ist? ick moet verdwijnen/
Want vzoefheyt bespringt my aen alle canten.
Den gheest is wel willich/maer therte vol pynen/
Ick en acht Kobynen// noch Diamanten.

Eere/ een statelück man.

Courage/ mijn Sone/ slacht den vailianten/
Laet vzeesen trauwanten// die sorgeloos slapen.
Shy meucht deur my noch ghenuechte rapen/
Ick sien v gheschapien// als vierighe voncken.
En kendy my niet? wilt my eens recht beloncken.
V wassende troncken// behoeven voeptsele.

Jonckheyt.

Ken sach v noyt heere/ al doedy moeptsele.
Wie is die tgroeptsele// mijns jeuchts comt stercken?
Ick en ken v niet.

Eere.

Och Sone/ wondyt mercken/
In allen v wercken// was ick v opt ontrent/
Maer mits uwe Jonckheyt bleef ick v onbekent/
Shy sullet ongheschent// noch namaels weten.

Jonckheyt.

Shy dunckt my wesen vol soete secreten/
Behaechelück/ en bouen maten tractable.
Hy moeste wel dul zyn/ oft heel onable/
Die v woort als fable// hielt sonder gheloouen.
Maer die groote benautheyt wilt my verdoouē/
En schijnt my beroouen// toerstant/ hoe ic stryē.

Eere.

Sydy Amozeus dan sonder partije?
Ick kenne een Vrouwe van herten blije/
Vebdy gheen Amije/ sy is tutwen besten/
Die v therte met deuchden soo sal omvesten/
Dat gheen requesten// v en moghen deren.

Jonckheyt.

Amozeus zyn/ mijn heere/ dat sal wel weren/
Teghens tbegheren// mijns sins ghevoelen/
Melancolpe/ die dmerch can spoelen/
Tgebeente deurwoelen/ daghen en nachten.

Eere.

Die Melancolici zyn van ghedachten
Som heel Amozeus wter Natueren.

Jonckheyt.

V woorden voozwac doen my therte betueren/
Maer hoet int volbueren// doemlich sy int plien/
En weet ich niet/ oft hoet sou moghen gheschien/
Willet my bedien// en breecet welegghen.

Eere.

Coft ghijt verstaen recht/ ich soude v wel segghen.
Dbleeck achter die hegghen// by Mars en Venus plat.
Maer int wesen haerder namen daer leyt den schat/
Ghy verstaet licht dat // vooz een serie.

Jonckheyt.

Venus is een Plegmatycke materie/
Mars Colerucke/ welke twee complectien
Altits annex zyn eender affectien/
Doozthenghende liefde amoretus en vierich.
Maer mijn melancolye wreet en manierich/
Om verderuen ghierich// en comt my van daet// niet.

Eere.

Van waer comtse dan? segt/ vrees v een haer// niet.
Biedt ionste cenpaer// niet v assistentie?

Jonckheyt.

Segt my wie ghy zyt tot meerder credentie.
V eloquentie// doet my blijschap vaten.

Eere.

Ich ben Eere/ wt thuyfghesinne der staten
Mijns Vrouwen de Waerheyt vol soete granaten/
Die v vander straten// ter Scholen leyde/
Van daet weer thuyf vrecht/ ick de al dat v grepde/
En v besprepde// met consolatie.

Jonckheyt.

Mijn heere/ voozwac/ ick begheer v gratie/
V confortatie passert mijn wenschen.
Ich heet my gheluckich by alle menschen/
Om dat ick eer ick v socht my by v vinde.
En als ick v soekende my diep versinde/
Tasse ick als die blinde// in swaermoedicheyt.
Nu danck ick God van sulchen voozspoordicheyt/
Wpyns soetvloedicheyt// ionst my deur v verleent.
Ich vind troost/ daer ick druck ha tspyne ghemeent.
Hoe hebby v verleent// om my by te stane?

Eere.

Mijn vercleeninghe/ Jonckman/ daer leyt niet ane/
Wat vercleent te ghane// doet my eerst groot// zyn.
My Vrouwe de Waerheyt/ die al die in noot// zyn
Voercomt eerste doot zyn// die heeft my ghesonden/
Een dochter Gods/ soot oock he. st ontvonden

Den Godlijcken Plato int boeck zinder wetten/
Daermen veel deuchden hem by sach setten.
Ja sy is God selue/ als die Schryft verclaert.
Maer ghy moet wacker zyn/ en onveruaert/
Als die onghespaert// op Theeren ghebodt pass.

Jonckheyt.

Tis onsprekelyck/ wat vzeucht my int herte wast.
Gheen goet ter werelt vooz die Waerheyt en vrees// ick.
Eere.

Een mensche liecht wel/ en daer vooz vrees// ick/
Eest wt zyn eyghen quaet/ soo wordt hy ghenoeemt
Ontrou/ maer liecht hy als die de Waerheyt doemt/
Soo wordt hy dwaes gheacht/ daer en is niet inne.

Jonckheyt.

Alle bey zynse quaet/ soo ick bekinne/
Volghet ten beghinne// waerse int crijt// zyn.
Eere.

Dat laten wi daer/ want tsal schier tijt// zyn/
Oock licht v profijt// zyn/ eest dat ghy ontdeekt
My de sake/ die v tot swaerheyt verweckt/
Oft hoe verre sy streckt// op dat wesen mach.

Jonckheyt.

Ick doent gheerne/ mijn herte/ met een cozt ghewach/
Op dat sonder verdach// ick mocht sien mijn quale
Shenesen/ dus vindick vooz tprincipale/
Dat noch Duytsch/ noch Wale// hoe wijs int labour/
Shkennen en can die wegghen aldeur
In eens Jonghelincx fleur// die als ick is omswermt/
Ick houde een sweert/ maer blif onbeschermt/
Alst al is ghetermt// ken weet waer mijende.

Eere.

Wat sweert eest?

Jonckheyt.

Zen beyde sidden sijende/
Dwelck my deurijende/ is int bezoen// al/
En weet ick hoe handelen/ oft wat ick doen// sal/
Heel buyten tgroen// dal van raeye ten laesten.

Eere.

hoort Jonghelincx/ ick sal my wat haesten/
Want nu ick ten naesten// deur sulck ontfouwen
Weet en verstaen can ws sins benouwen/
Mijn wesens bedouwen// is raden en heipen/
Dbeste doen verkiesen/ en tquade doen scelpen.
Hoe wilt oock die welpen// zyn/ die reden volghen?
Dbeste datter toe dient waer v noot gheswolghen/
Wacrt onverbolghen// ter herten begrepen.

Die valente mÿns wensens/met gulden strepen
Woorden gheciert noch/siet daer met ghemake/
Dats die diepsinnighe/grootwichtighe sake/
Die rechte wtsprake//met herten seer blij.

Jonckheyt.

Hoe soo mÿn heere/het dunct my een griecxche p.

Eere.

Tis dan so dat sy//maer noyt gheen nettere.

Tis Pythagoras vercozen lettere/

Tionckhepts wechsettere//int verkiesen suel.

Handyse niet:

Jonckheyt.

Neen ick heere.

Eere.

Besietse wel/

Sij wÿst twee wegghen contrarie int spel/

En valt niet rebel//kieft eenich van beyen.

Jonckheyt.

Hoe? deen wilt my ghins/dander herwaerts leyen/

Wie kent haer contreyen//ick staen al verdult.

Desen is schoon/soet/lustich/en vervult

Met alderley bloemkens/int beghin alleene/

Maer depnde/helaes/is omsedt met weene/

En den wech niet cleene//vol van tozmenten.

Teldich den anderen/met den excellenten/

Obeghinsel om pzenten//herdt biet en lassich/

Maer depnde vol rusten/dien wandelt stantvastich

Bunde hem vryghastich//salicheyt bereuen.

Hoe staen ick aldus: waer wil ick my begheuen?

ICK woꝛdt gedreuen//deure tsgheests dwalinghe.

Eere.

Siet vooꝛ v mÿn sone/werckt om betalinghe/

Want sonder salinghe//moet onghelogen//sÿn/

Dat dwisken in sÿn ionckheyt moet ghebogghen//sÿn/

Eert mach bedrogghen//sÿn van traghe ledicheyt.

Jonckheyt.

Verkies ick den eersten/ick soꝛgh mÿn sedicheyt

Woꝛdt onvredicheyt//want men seyt alomme/

Dat waecten van eerde/tsy rechte oft cromme/

Swelck vry vande domme//eerst niet besloten//is/

Alteits rieckt nae datter eerst in ghegoten//is/

Roch en kan den gheure niet ontvluchten.

Eere.

Hy en is niet weerdich om smaken die vruchten

Dan tsoet sonder duchten//die niet en heeft gheproeft

Tsuete met arbeyt/want sulcx behoeft

Hoe wel dat bedroeft//dees ionghe gheesten.

Jonckheyt.

Ghy spreekt seer wel/als een vanden meesten/
Maer t'schijnt int volleesten//dooz my noch wat swaer.
Lies ick den andren wech/my naeckt sozgh en vaet/
Ick ben te teer daer naer/om recht ghewaghen/
Mijn iaren en souwens niet moghen verdraghen/
Gheheel int versaghen//staen ick dus onvranck.
Den gheest is wel willich/maer toleesch is te cranck/
So ick eerstwerf sanck//met tranende wanghen.
Salomon Coninck met wijsheyt omvanghen/
Ghy en wist die ganghen//niet der ionckheyt onvroet.
Ick sou gheerne kiesse/so die wijsse doet/
En my ontvalt den moet//schier als den onstercken/
Dus gheeft my wat tuts/want in haestighe wercken
Den selden can mercken//goede effectie.

Eere.

Ick bens te vreden/maer op correctie/
Dat ghy delectie//cozts nu sulc uyten.

Jonckheyt.

Nu ick gaen hier sitten mijn oogen wat sluyten
En die conduyten//mijns sins deursoecken.

Eere.

Daer vindy van kennisse die beste boecken/
Wercke met vercloecken//een goet cozt bestier.

Vedicheyt/een cicrlücke vrouwe.

Hep/ter wacht/ter wacht nu/den tyt is hier/
Comt herwaerts mijn Susters/wilt niet meer slapen.
Siedy dyen quant niet?

Eyghen sinnelückheyt.

Wil icken vercnapen.

Daensicht schijnt heel met druck ouerstreken.
Den man is onse/maer wi moeten ons treken
En al ons gheb zeken//propetlyck decken.

Vedicheyt.

Vaet my gheworden/ick sal hem vleus wecken/
Ghereet zyn mijn hecken//waer ick wat op ghespuelt.
Ick wedts dat mijn aensicht hem noch deurwuelc/
Dat hem niet en verkuelt//dwater met eemers vol.

Eyghen.

En ick sal die sinnekens vanden ionghen dzol
So blieluck noch sleppen in mijn hol/
Hy worde mynen pol//eer langhe daghen.

Vedicheyt.

Goy neen sloozken/dat sou my misghagen/
Ick weet die laghen//nu best onghespaert.

Dat armken/siet/heb ick vooz hem bewaert/
Mochten wij ghepaert//haest vliegghen ten neste.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Tsy dan ghy oft icke/doen wij ons beste/
Ghy weet die reste//tsust eer icht verhale.

Vedicheyt.

Vaelt my mynen spieghelē/
Eyghen sinnelÿckheyt.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Dats tyzincipale/
Ick weet altemale//hoe dat ghyt nu meent.

Houde daer besiet v eens.

Vedicheyt.

Hoe ghy daer op beent/
Mynen scheel en staet niet recht naer d'bronckelen.

Wellusticheyt.

Siet met die ÿser salment wat tronckelen/
Ick merck v tronckelen//staen so net gheraemt/
Oft ghy van Mechelen wten quartiere quaemt/
Ghy muecht v onbeschaemt//vz laten kinnen.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Ten is niet moghelÿck hy moet v beminnen/
Hy raest om ontghinnen//noch van appetÿte.

Vedicheyt.

My dunct dat ick self van creuelingghen splÿte/
Nien weet ten inbÿte//in tÿts gheraken.

Wellusticheyt.

Ap my/hoe sullen die kustkens smaken?
Ick souwer om waken//noch vierthien daghen stÿf.

Vedicheyt.

Nu nu/daer af moet wesen een ghebÿlf/
Helpt my sonder ghebÿlf//met haesten te pcedē/
Houde vooz my den spieghelē van grooter weerde/
Laet sien oft al recht staet op zÿn ployen.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Suldy ghy my nu leeren den lobben vloeyen?
Ick sou licht gaen schoyen//van hier met haesten suel.

Vedicheyt.

Hoe staet mijn huyue?
Wellusticheyt.

Wellusticheyt.

Met allen seer wel.

Ontbeyt ick salse wat rechter setten/
Nu staghet palcerfel niet om vernetten.

Nu staghet palcerfel niet om vernetten.

V gebzeecht d'blancketten//noch vooz een cause.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Die boozdure maket tspel heel meeten dause/
Al hiet hy Franse//hy en mocht v ontgletsen.

Vedicheyt.

Vedicheyt.

Vedicheyt.

Wympe ghy steecht my/wacht toch vooz tquetsen/
W vleyen en fletsen// is niet dan bedroch.

Eyghen sinnelijckheyt.

Die susterre gheeft my de hant eens doch/
Onser dzyet soch// was ghelijck van gheure.

Vedicheyt.

Geest nu te deghe?

Wellusticheyt.

Laet van achter tot veure/
Nu muechdy v deure//schauen van trimpelen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Nu voozts/ staet stille/laet stellen v timpelen/
Ost ick latet achternae met allen staen.

Vedicheyt.

Ech neen lief susterre/voldoeghet saen/
T is schier al ghedaen//helpt my aen den man.

Eyghen sinnelijckheyt.

Nu wel/laet sien/keert v eens omme dan.
Hier achter moet tghespan//noch wat zyn ghestreelt.

Vedicheyt.

Wat segt ghy van mynen hals?

Wellusticheyt.

Ten baet niet gheheelt/
Een albassen beelt//mocht niet schoonder blincken.

Vedicheyt.

En laet doch hier nergens niet vermincken/
Maer wilt m'n clincken//ronts onme aenschoutwen.

Wellusticheyt.

Ou/die lobben en staen niet soo sy soutwen.
Een voutwe det voutwen//sydy bepeertelt.

Vedicheyt.

Hoe staen my dees monkens?

Eyghen sinnelijckheyt.

Tis/seg ick/een werelt?

By waer wel verkerelt//bouen en ondere/
Diet misprese/elck steecht hem wt bysondere.

Vedicheyt.

Mijn verdegale?

Wellusticheyt.

Roep radt en stontd rondere/
Certejn tes wondere//om by v ghelücken.

Maer ghy moet uwe piecke wat neerder strücken/
En properlijck prücken//soo zyn wij gheparct.

Vedicheyt.

Siet eens mijn cousen zyn al met syde ghenact?

Al waren se ghedraeyt // van was naet tsnoffelen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Hely God / hoe ient staen die pantoffelen /

Den ghebreect niet dan die troostende termkens.

Vedicheyt.

Ja oft dat Soonken in bey mijn ermkens

Ghedect al wermkens // by malcandere.

Hoe eest met mijn bozskens ?

Eyghen sinnelijckheyt.

Deen staet als dandere /

Saeght Alexandere // ghy creecht eenen lonck /

Oft ten minsten van hem eenen avont spronck /

Venus en is by v nau compareerlich /

Nen v en blijct gheen dinck meer blameerlich /

Soo heerlijcken monstre sydy in dooghe.

Vedicheyt.

Staet mijn aensicht oock soethkens / en ient ten tooghe ?

Kijcht eens om hooghe // mijn soete becxken.

Wellusticheyt.

Ten heeft nergkens niet een leelich vlercken /

Daer en is een trecken // missedt noch misgrepen /

De lippekens staen als een doose gheschepen /

Robynkens gheslepen // daer hebby nu tslot.

Vedicheyt.

Houdt / neemt desen cleerbessem / en valt niet bot /

Ick mocht zijn bespot // waerder wat vuyls bleuen.

Eyghen sinnelijckheyt.

Gaet nu eens voort / doet die Verdegale beuen /

En draecht v daer neuen // hupsch met grauiteyt.

Vedicheyt.

Doen ickt alsoo wel ? eest juyst alst v greyt ?

Eyghen sinnelijckheyt.

Jaet / maer ghy schijdt al waerdy een hollantsche meyt.

Vedicheyt.

Wel ? wat proper dinghen is dat gheseyt ?

Eyghen sinnelijckheyt.

Ghy moeste alsoo cleyn trepelkens terden /

En tueurste vanden voet moet geheuen werden

Als dachterste nauwelijcx deerde gheraect.

Vedicheyt.

Ick salt proeuen / nu dan / eest soo wel ghemaect ?

Eyghen sinnelijckheyt.

Met allen wel / en daer me ghestaect.

Siet dat ghy nu waect // zyt cloeck van bestiere.

Vedicheyt.

Wel / maect ghy moet my dienen als Cameriere /

Hou

Houtwende maniere/ ient naet tbehozen.

Epghen sinnelückheyt.

Þ ghans doot/ wij hebben d'Eere verlozen/
Ous boelken vercozen//craut vast zijn bolleken.

Eedicheyt.

Comt gaen wij wat schuylen en maken dmolleken.

Wij spelen trolleken//vleus tonsen iolste.

Pausa.

Deere comt wte en spreect.

Hoe ist sone? sydy v swaricheyt quste?

Wasf den appetynce//niet om recreeren?

Jonghelinc/

Och mijn behaghen is groot om speculeren
Den cours van desen twee wegghen moeyelick.

Eere.

Aeemdy den eersten/beraden onwoeyelick/

Ghy sult onspoeyelick//den weganck vunden.

Jonckheyt.

Gaen ick my den swaren inghanck onderwinden/

Daet die ontbinden//so bewangt my tsozghen.

Tis best dat ick bepe tot schier oft mozghen/

En laet Conste bozghen//tot dat ick wyser bin.

Eere.

Etis den wech nochtans der waerheyt in.

Wat hebdy inden sin//hoe staet ghy dus verdooft?

Mercht dees figure/en dwesen gheloost.

Oft sydy berooft//van v memozie.

Hier toont hy drii Poeten/ sitten

de oft sijn sliepen/ende bouen heur

lieder hoot fama.

Jonckheyt.

Wat heerlijcker consistorie?

Wat rijper mannen sitten hier versaemt?

Eere.

Dat is homerus die groote Poet vernacmt/

Wiens lof is besaemt//onsterflick bedeghen.

En dats Virgilius/die oock heeft vercreghen

Deur den wech der Consten/ verstaet ghy dat/

Sulcken Eere als opt heydens Poet besat/

Daer toe eenen schat//veel schatten te rijcke.

Jonckheyt.

Wie is de derde/den tweeen so ghelücke?

En slaet my geen swijcke//eertweerdich vadere.

Eere.

Dats Guidius die constighe adere/

Eckre gheests ontladere//van turbel ghequet.

Dese waren ghedzeuen in al haer vooztstel

Als die de Waerheyt noye verlieten:
En ick Eere en liets my niet verdrieten/
Om Const ghenieten//tbljcht ongheloghen.
Jonckheyt.

Maer wat gheest heeft die Vrouwe doch in ghesoghen?
Sy comt ghevloghen//als die wat vzeemts beeft.
Eere.

Dats haer lupende Fame/die niet en sterft/
Dit in v herte kerft//met lustighen gheeste.
Jonckheyt.

O groote begheerte aldersoetst van keeste/
Tmoeste wel een beeste//geheel imperfect//zjn/
Die niet tot Consten en soude verweert//zjn/
Al mach suspect//zjn scherpe wandelinghe.
Eyghen sinnelijckheyt.

Kijckt wt sustere/siet welcken handelinghe/
dEere maecht dat ons die Jonckheyt ontloopt.
Hy heesten schier aen zjn Consten ghecnoot/
En scapuyken gheftroopt//vast onder zjn scheelken.
Vedicheyt.

Sozght niet sustere/ hy moet aen mijn seelken/
Want ick weet dat veelken//hem comt int ghesichte.
Hoe vaerdy al lief?
Eere.

Swijcht belsche schichte/
Reemt haestich en lichte//van hier uwen ghanck/
Want ruerdy hem aen/dats teghen mynen danck/
Est ick doen v den sanck//van loyken singhen.
Vedicheyt.

Wel/ sal ons desen popelare dwinghen?
Siet doch dese dingen//ick soudts my haest stoozen.
Comt herwarcts mijn lief/wilt nae my hoozen/
Soo muetchdy ozboozen//veel recreatten.
Eyghen sinnelijckheyt.

Siet welcken Godlijcke schoonheyt vol gratien
Biedt v ter spatien//dit spieghel der vrouwen.
Die menichdy veur v ampe houwen/
Wven lust me vzoemen//alst v mach ghelieuen/
Sy sal v naer alle begheerte gherieuen/
hoe sal icht vzieuen//daer leeft gheen sachttere.
Eere.

Leert wech v ooghen van desen lachtere/
Tis vooz en achterere//maer ijdel gheblas.
Jonckheyt.

Au ist argher met my dant te vozen was/
Ick verstaen my opt cas//so lanx so mindere.

Wie sydy/die my betaedt desen hindere?
Den verwindere//maeckty verwonnen knecht.
Vedicheyt.

Tis tuwen solase/verfondijt te recht/
Sijt toch niet so slecht//laet nature wercken.
Ick aduertete v doock/woudijt mercken/
Dat mijn slaepcamer teet is voo: v om rusten/
Mijn bedde gheciert/v macher naer lusten/
Ghedeckt met Egyptische tapyten precieus.
En dat meer is/o weerde lieffte amozeus/
Den tucck passeert seg ick alle gommen/
Aloës/Myrre/en wel rieckende blommen/
Seer quaet om somme u//die dierbaet specien.
Ick moet v eens cussen/compt ter discrecien.
Mijn doot en leuen staet in v macht//nu.

Eere.

o sone/houdt tsegghen/ich bidde macht//nu/
Toont hier utwe cracht//nu/en doet haer sussen.
Dees bzoord:onen hoete der hem cussen/
Te veel onschamelick in mijn presentie.

Vedicheyt.

Wat vertoefdy mijn lief? doet diligentie/
Maeckt eghen mentie//van al dat hy clapt/
Sijn daghen sijn leden/hy heeft wtghetapt.
Compt seg ick met my/ghy en muecht niet betere.

Eere.

Ghy serpentelick saet/Vucifers sletere/
Der hellen vetere//waer v bat tsienste/
Noch en hadt ghy den loon niet naer v verdienste/
Al waerdy wel ghegheeffelt/en dan ghesouten.

Spghen sinnelickheyt.

Iae flueren iae/ghy en hebt maer tcouten/
So verre ons bouten//niet ouer en schampen.
Hy is recht bejaert/om houeren/slampampen/
hoe dat ghy muecht stampen//tis toch al om niet/
Want mijn suster Vedicheyt/die hem ruste biet/
Sonder eenich verdrzet//dus staende bereyt/
Met my haer hulpe sijn Sinnelickheyt/
Tis verlozen arbeyt//wat ghy al veel praest.

Jonckheyt.

Heetty Vedicheyt?

Vedicheyt.

Ia ick lief/sijt niet verbaest.

Jonckheyt.

Ick stae heel verdwaest//vol twijfels int gespan.
hoe heet ghy?

Eyghen sinnelÿckheyt.

Eyghen sinrelÿckheyt/ Jonckman/
Die niet Veecheyt op hope van goeden loon// strÿft.
Jonckheyt.

Tbehaecht my wel/ waerdy soo goet als ghy schoon//zÿt/
Deur uwen thoon//wÿt/ playsant naer tbetamen.

Eere.

O Sone/ aenmercke hun leuen al tsamen.
Schendt pmmers dyen wech/ als sÿzaecx speloncken/
Vaer bereytsels en zÿn maer helsche voncken.
Hoe soet dat haer woorzen in doozen cleuen/
Ghy wordt als een schaep ter bancken ghedreuen.
Wiltse begheuen// en volcht de Consten naer.

Jonckheyt.

Gontsomme bevangt my benaetheyt en vaer/
Bedel Waerheyt wilt claer// my tot Conste trecken.

Vedicheyt.

Per ma foy wat schoons.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Dat eest/ om me te ghecken.
Laetty v verwecken// tot die scherpe paden/
Ghy en zÿt pmmers soo sot niet beraden/
Dat ghy soudt soo schoonen vrouwe versmaden/
Die soete sucaden// tallen stonden// gheeft.
Weetty niet wat Menander ontbonden//heeft?

Jonckheyt.

Ja watte' my daer af tdeurgronden//gheeft.

Eyghen sinnelÿckheyt.

Dat hy vervloecht is die de Consten vonden//heeft/
Want sij en lacpen niet dan arbeyt op dÿsf.

Eere.

Hy arghe slanghe/ valsch leughenachtich wÿf/
Hoe meyndy binden stÿf// v blau propoosten.
Wat solacs mach meer teghen dongheluck troosten/
Dan als Conste becommert een eerlÿck herte/
Gheen benaetheyt soo groot/ oft grie flÿcke smerte/
Sy en moet als den hamer vooz daenbeelt wÿcken/
Deur liefde der Const.

Vedicheyt.

Ghy mocht bat ghaen strÿcken/
Hy stozue veel beter met eenen slach/
Die sonder pÿn oft arbeyt niet leuen en mach.
Wat hootsweet is meer/ dan met Consten hem quellen?

Eere.

Men siet die Fortuyne alle dinghen vellen/
Maer gheen veranderinge soo sel oft soo boos/

Die Consten betbaren haet seluen altoos.
Tbleeck aen Bias/die doozloghe ouerquam/
En vluchtende gheen goet met hem en nam/
Die in linden swam//als visch in riuere.
Maer wat sprack hy in sulcken swaren dangiere/
Als men in ghetiere//met herten onbly
Draechde de sake ; doen antwoorde hy/
Ick draecht al met my//dat ick besitte/
Dwelck waren zyn consten.

Jonckheyt.

Wat dinck is ditte/
Als icht bevitte//benemet my thopen.

Vedicheyt.

Wat maecty met de Consten in dlif ghesopen/
Doet v ooghen open//siet op alle staten/
Watter meer veracht wordt en verwatan/
Tis toeghelaten//men machse blameren.
En alse veterreghen zyn deur tpractiseren/
Ontfancht sulck toernereren//vooz sinen arbeyt meest.
Wolcht my/lief/gruyp eenen moedighen gheest/
Schoudt sulcken tempeest//slacht den loyalen.

Wellusticheyt.

Wou ick v dan van dambachten talen/
Ick sou verhalen//ander materie.
Waken en bzaken niet dan miserie/
Tsoyants ketsmerie//elck hoot vooz hoot//is/
Pymmet meer ghedaen/vooz datmen doot//is.
Maer in haren schoot//is ruste pzy seluck/
Dus ghaet met haer/so doedy wisseluck.
Tis afgrijseluck//zyn ionghe twecht pramen.

Spghen sinneluckheyt.

Mijn suster seyt wel/en recht naer tbetamen/
Der Constenaers famen//sietmen dus schatten/
Huysefels/vloerduyen/en cameratten/
Schier eer metten ratten//dan met pemant goepers
Telmense/ en meest soo bliuen arm bloepers/
Schippers/schuytroyers//sijn meer dan sij gheacht.

Eere.

Onder de ghalghe moetty zyn versmacht/
Infecte corruptie/wol dootlick veruins.
Mijn sone acnveerd den smake des wijns
Dander Waerheyt geschoncken om sduechs ghenieten/
Laet v den stanc van desen mestpoel verdzieten/
Daer dese soo vol hebben den balch//af.
Sij en spreken niet/ my en steekter de walch//af.
Wie sach de Const opt meer dan sij vertreden?

Jonckheyt.

Och/wat verveerlycker sient leyt op mijn leden/
T'schoon lichaem besneden//biedt my vruucht en confoort.
Die Waerheyt seyndt my Eere met troostich rappoort/
Doo; weynich leets mach my veel blâschaps ghebeuten/
En veur vruucht die cozt is/een lanck treuren/
Therte dunckt my scheuren//deur die sentencien.

Wellusticheyt.

Ich heb voo; v al andere scientien/
Dan dees brabbelaers Consten dus hoogch verheuen.
Ich sal v Consten der wellusticheyt gheuen/
Van costelijcke ruccken delectable/
Met menigherhande saufen aggregable/
Dienende tot veel deliciouse spysen.

Eere.

Wederstaet des ledicheyts quade ghisen/
Mijn leer verassisen//wilt/en haer verspouwen.
Mynen gheest betuyghet/willet seker houwen/
Aeden sonder floutwen//in ons helpe waecht/
Om veriaughen dees teuen/met valtheyt deurblaecht/
Anders heb ick ghemaect//selfs middel gereect.
Sij moeten verhuysen tsy lief oft leet/
Al maecken sy haer breeet//tegghen mynen danck/
Want Aedene heeft ledicheyt in haer bedwanck.

Pausa.

Aedene/een Jonckfrouwe.

Ich bey veel te lanck//waer is Behoefsticheyt?
Behoefsticheyt/een vrouwe leelijck
gheaccontreert.

Hier mijn vrouwe/wat ghelieft inde maestespeet?
Ich ben al bereyt//om doen v bevelen.

Aedene.

Waer is ledicheyt?

Behoefsticheyt.

Met haer susters ghaen spelen/
Ich ducht datse selen//pet quaets versinnen/
Sij waren verciert als eertsche Goddinnen/
Daghelijck kinnen//wij haer pertekens wel.

Aedene.

Kasch haest v gheringe/zijt wacker en snel/
En verstoort haer spel//sonder dilaepe/
Al sloechdyse doot/het waer cleyn schaeye/
Sijt cozt van beraeye//neemt eenen cluppel met/
Daer ghysse de tupten wat mede verset/
Die nu alsoo net//staen int gheretcken/
Reemt ghereetschap.

Behoeflicheyt.

Daer soumen foppen op weycken/
Haer strücken en bleycken//moet wat ghetemt//zijn/
En thaetken met dit floerken wat ghekemt//zijn.
Seker iachtbrackens ghij draeyt wel v spillekens/
Sonder yet tontsiene doedy v willekens.
Moetmen dees dillekens//so nauwe bewaren?
Ick sal my by ulieden veel haester paren/
Dan ghut int vergharen//hier licht hebt ghepaff.

Jonckheyt.

Ey/ mijn heere/ wie comt hier dus beclast?
Ick wil my al vast// by v ghaen voeghen.

Eere.

Berschrict v niet Sone/ laet v ghenoeegen/
Sy worde van dees sloozen ghesien eer tspeelken ent/
E is Behoeflicheyt/ die v de Aedene sent/
Om tghecierde serpent// van v te weren.

Jonckheyt.

Och Vader/ ick sou my van haer ververen/
Want sy can scheren// wol metten vel af.

Behoeflicheyt.

Het het/ snoo teuen/ wie eest die v oorlof ghaf?
Nu moetty den draef// vanden wolf eens ghaen.
Der Aedenen dienaers houdy ghevaen/
Haer lieffelijck vermaen// doedy cesserer/
En daer Vrouw Aedene sou domineren/
Comdy occuperen// haer supuer reynicheyt
Deur ulien luxurieuse vileynicheyt/
Ghy sult dees cleynicheyt//wel dier betalen.

Vedicheyt.

Boose meurderse/ den Recker moet v halen/
Om te vermalen// als stof inder Sonnen.

Behoeflicheyt.

Reen/dat ghy gherockt hebt/moet zyn ghesponnen/
Ten is maer beghonnen// tvest is noch achttere.

Eyghen sinnelijckheyt.

Quaey hoere/ ghy doodt ons.

Behoeflicheyt.

Reen/ ghy moet sachttere

Daer toe ligghen/ want men sterft soo schier//niet.
Dat een/ dats twee/ dats d'ye/ en dats vier//siet/
Mont v dat vier//iet/ men sals v noch tappen.
Reyndy ghy Vedicheyt my soo tontsnappen?
Ick volch v stappen// tdunckt Aedene goet.
Als den mensch merckt zyn schadurwe in dwater soet/
Behoeflicheyt v moet// allomme aent zeel hebben.

Herher/ ghy teue/ ghy moest doek v deel// hebben/
Slaghen op wel hebben/wel plat demdruen.

Vedicheyt.

Sonder dees plaghe den quant waer ons bliuen/
Nu mach hy hem neuen//zun consten gaen vellen.

Behoeftricheyt.

Boozts/ ick sal v een ander loghs bestellen/
En my dan versnellen//ontrent uwen capuyn.

Jonckheyt.

My? waeromme? ghy en hebt gheen ocksupn/
Ick en ben haren cupn//noyt ouer ghescreden.
Want Eere heeft my vooz dooghen gherreden/
En noye gheleden//int cleue en int groot/
Datse my acnrucde hant/voet/ oft hoot/
Hoe seer ick had den poot//ghereet om pluysteren.

Behoeftricheyt.

Maer ghy beghost naet haer woorden te luysteren/
En tverduysteren//was v verstandt seer by.

Ick laet v by d'Eere/dese moeten met my/
Al zynse onbly//sy maetent doch doen.

Her gheringhe/ maect v in dit prisoen/
Veroult met droefheyt/pine/en miserie/
Ghy vint tot catuicheyt goep materie/
Vol leets een beue//muechdy elck verwachten/
Armoede/en aerheyt sonder versachten/
Het truerighe drachten//salment v peggelen/
Met wacker roeyen/stocken/en vlegghelen/
Salmen besegghelen//v nieu dominie/
Sedene beuelet/vast van opinie/
V cromme linie//moet wat verschaeft//zyn.

Jonckheyt.

Och mijn herte en mocht noyt bat ghelaest//zyn/
Nu ick sie/wien d'Eere wat wilt verhueghen/
Dat Veecheyt en Wellust niet dueren en mueghen.

Ick danck God en Sieden/die my hebben verlost/
Esou my sonder twyfel veel hebben ghecost/
Waert dat ick beghost//had om laten verdoozen
Mijn Jonckheyt van die lichtvoerdighe sloozen.
Boozts wil ick ozboozen//met diligentie/
Naer die lustighe wise inuentie
Consten scientie//met al haren schat/
En ghaen wat rits hier desen rouwen pat.

E:re.

Is dat v propoost vast?

Jonckheyt.

Och mijn Vader laet,

Eere.

Eere.

Voortae dan cloeckelijck/volcht mynen raet/
En weet/so den Tontsteen de duecht van tgont bewijst/
So doet oock de Waerheyt diemen veel hoogher puzst/
Widts datse veriolijst//bouen alle quaet.
Alleen den diligenten toochtse vzoech en laet/
Waermen der Consten graet//natter deucht moet soeckē.
Segt my als ghy somtijts laest in v boecken
Wondy in gheen hoecken//desen gozdel expres?

Joncheyt.

Mijn heere/ich en weet niet wat gozdel dat es/
Maket my ghewes//deur v soete leere.

Eere.

Het is treme die/middele/en deere/
Daer ick my so seere//onlanct op verliet.

Jonckheyt.

Sch God/tis een wonderlijck dinck diet siet.
Hoe is sinen name?

Eere.

Daet toch wel tbediet/
Men hem opt Liefde hiet//der Waerheyt vierbaer pant.
Den ghulden riem vanden ouders gheplant/
Tverstant van homerus coozde blijkelijck/
Lucianus ketene/die hy ruckelijck
Puzst/en seyt/dat de selue is ghedaelt
Wet thoochste der hemelen onghesael/
Om datse deurtstraelt//(het schijnt gheriefelijck)
Met een seer goede raserne liefelijck/
Leerende vzielijck//om willen weten
Die schoonheyt der formen/en diepe secreten/
Als donghemeten//waerheyt onghepoort//is.
So haest als men met die gozdel ghegoort//is/
Den eersten toort//is een hole vierich.

Jonckheyt.

Sch oft ick weerdich waere.

Eere.

Houdt v manierich/
Want therre Constghierich//dat sonder ghesil//is/
My vrouwe de Waerheyt altoos te wil//is/
Als tghemoet onstil//is/hertelijck haeckende.
Houdt daer in Gods namen/zijt neerftich waeckende/
Den keeft smaekende//der Consten crachtich.

Jonckheyt.

Waer ben ick veruaren/o God almachtich?

Eere.

Soetelijck mijn sone/draecht v al sachtich.

Hebby onvoordachtich//dat so haest gheuoelt
Deur die cracht der Viefden diet al deurtwoelt/
En van vuylicheyt spoelt//buyten en binnen?

Jonckheyt.

My dunct dat ick vrande van gloeyender minnen/
So zijn mijn sinnen//deur liefde ontscken.
Ick en can een woort schier niet meer ghespreken/
Thertte wilt my vzeken//dus laet ons haesten.
Helpt my opden wech//dat bid ick v ten naesten/
Op dat ick ten laesten//gheraeck daer deure.
Ick en acht gheen swaerheyt achter noch veure/
Wist my die speure//deur die doornen recht.

Eere.

Tsa volcht my dan schoon hint/frisch als een knecht/
Maer tswereelts gheuecht//moecty achter laten.

Jonckheyt.

Ick wilt al om der Consten wil haten/
Maer dese rou straten//doen my groot ghequel/
Qualijck can icker deure gheraken wel/
Midts haer scherphelyt siel//och wat sien ick daer al/
Hooghe rootsen/och niet dan berch en dal/
En den wech seer smal//dies ben ick tonvreden/
Ick ducht voor wallen van bouen tot beneden.
Nu dats ommers leden//als een vanden meesten.
Maer vader, wat sien ick daer leelijcker beesten/
Tschynen helse ghesien//qualijck te gemake.

Eere.

Dats hongher/dats dorst/en dats den schrypen vake/
Van sulcken sake//moecht v thertte sincken.

Jonckheyt.

Liefde dwingt my deur een vzelijck wincken
Dat honget noch dorst my niet en mogen crincken/
Allen haer clincken//moghen my niet letten.
Maer hoe sweect dye?

Eere.

Dats van grooter hetten.
Wilt ghy voerwaerts setten//sonder retarderen/
So moesten wij oock dees conwe passeren/
Om voorts ttenpieren//ons voyage lustich.

Jonckheyt.

Waer vinden wij nu die vronten rustich/
Die (om my te verlossene van swaerheyt)
My vertoonen souden mijn lief de Waerheyt?
Den wech die daer leyt//doet den gheest verblighen.

Eere.

Sij zijn inden schoonen hof van Poesjen!

Dact

Daer God by tijen//hem seluen laet vinden
Deur sinen gheest ontrent zijn vindingen/
Die constich ontbinden//zijn Godlijcke daden.

Jonckheyt.

Wat doet ghy my goets deur sulck beraden?
Der Poeten graden//moet ick hooch prÿsen.

Eere

Comt herwaerts/ich wil v noch bat onderwÿssen/
Wozdt Grammatica deur veersen niet reche ghebruyckt?
Thysippus die Dialecticam wÿst ontluyckt/
En die Geometrie daer byneuen/
Is so niet van Homerus becleuen?
Als vertelt Hipparchus seer excellent.
Dionysius Geographie deurent.
Arithmeticam Boetius abundant.
Aratus Astrologie wel en playfant,
Der Musicken trant//sachmen lustich schÿnen
Van Terpander. maer die Medicÿnen
By Democrates valdergheleereste engien.
Van wyen waren de materien ghesien
Der Philosophien? antwoozdt my opt cas/
Warent niet Parmenides en Pythagoras?
Schreuen op tselue pas//van d'Agriculturen/
Palladius/ Columella. deur figuren
Heeft Zeuris niet gheschildert/oft v den thoon greyt/
Wt Homerus veersen Helenes schoonheyt?
Der Magÿcken seyt//laten wÿ bliuen.

Jonckheyt.

Maer seght my toch/heetster niemant willen schÿuen/
Deur des gheests dÿnen//dwelck ick hoochlijck achte/
Van Ahetozÿcken/dats daer ick naer wachte/
Die dus groot van machte//can sonder prÿamen
Allen dit volck hier Wt ionsten versamen.
Antwoozt naer tbetamen//noch eens op dat woort.

Eere

Hoe so/hebdy daer af niet ghenoech ghehoort?
Sact cloetkelijck voort//op dat v bat blijche/
Hoe stact Poesÿe sonder Ahetozÿcke?
Weetty niet wat Plato sprack de gheleerde man/
Dat deen Const sonder dander niet sÿn en can.
Heeft yemant een dan//voozt tprincipale/
Die heefste in Viesden alrenewale/
Op dat icht verhale//noch ter discretien/
Eis maer een Wetenheyt/maer tÿn twee spectien/
Deen werckende als der Ambachten nacte/
Dander kennende acht ick speculacie/

Dese gratie//heeft een Poet perfect.

Jonckheyt.

Soo blijcket dan/dat de Waerheyt leyt bedect
Dieffelick tusschen schoosse en keerne soet
Van Poesie.

Eere.

Dats pmmers om mercken goet.

Jonckheyt.

Soo wil ick metter spoet//sondet dilayeren
Inden Poetisschen hof practiseren/
Niet dminste saelgeren//ich en salt deurtassen/
Al soudick met Diogenem dichtwils vasten/
Lijden veel onrasten//met Aristoteles/
Want ick ghevoele dat anders niet en es

Solutie.

Dan die Waerheyt expres//die therre verlicht
Verweckende tot den Consten ongheswicht/
En elck onderricht//als die saeck der saecken.

Eere.

Daerom moet men cloeck zyn in waken in bzaecken/
Dwaechteyt verfoeyen tsegghen alle leet stryden/
Dieuer honghet/dorst/hitte/en couwe liden/
Dan den wech myden//die om verbliden stiert/
Dats naer Ducht en Waerheyt heerlyck gemaniert/
Daer menich onghewiert//so seer om ghedocht//heeft.
Peyst wat Plato al soeckens ghesocht//heeft/
Gheschreuen/ghewrocht//heeft/doch niet ghevonden
Dat hy was soeckende/verstaet mijn vermonden.
Al schijnet deurgonden//wat ruy om mercken/
Midts Conste naer de Waerheyt was al haer hercken/
Soot aen die wercken//ghenoech is ghebleken.

Jonckheyt.

Ick verstaen die saecken so deur v spreken/
En des Gheests inleken//om te kennen plat/
Dat tselue dinck is dat my verwect op tstat/
Nietmin oock tselue dat//ich begheer te weten.
Dus mach ick my te recht vermieten/
En in secreten//my neerstich vercloecken/
Em die te suecken in alle hoecken/
Die my drijft en aldermeest verweckt tot desen/
Sluytende/dat ommers de Waerheyt moet wesen
Wesfect ghep:esen//en die ruerende daet/
Oft iaghende o:sake tot der Consten graet
Als dmiddele delicaet//wt haer ghesproten.

Eere.

Mijn sone/dat hebby wel ghesloten/
Siende onverdroten//deur sulcken claetheyt//sijn/

Dat

Dat liefde en ick sijn ghauen der Waerheyt // sijn.
 Doch beside die Waerheyt / dat moet ghy weten // cozt /
 Maer liefde en ick sijn datter beseten wort.
 Die onghemeten // stozt bouen en ondere
 Alle ghoede ghauen: Maer bysondere
 Op v Diolierkens / die de Const bemint
 Daer naer op ons allen / want Minne vertwint /
 Ist dat ghijt bekint // so nemet int goede.
 Ons hope Christus heb v in sijn ho ede.

Personagien van de Prologhe.

Mercurius.

Antwerpia.

Neptunus.

 Mercurius / als God van allen Consten / Wel-
 sprekenheyt / en van Coopmanschappen.

Minnen gheest verheucht hem met iubilatie /
 Mits tvercreghen goet deur Jupiters gratie /
 Welck ick seer begheerde naer myn belijdinghe /
 Daeldick hier nedere een cozte spatie /
 Edel Vrouwe tot consoztatie /
 Soo haest ick vernam dees blijde tijdinghe.

Antuerpia / in costelijck cieraet.

Meyndy den Peps heere: daer twist en stridinghe /
 haet en benudinghe // me werdt neder gheuel.
 Wat segt ghy van Jupiter: wats dat ghy vertelt:
 Van waer comt ghy: by ozlof / wats v vermonden?
 Lach uwen wech hier: oft sydy ghesonden?
 Laet sijn ontbonden // met cozten verthale.

Neptunus / als God vander zee en riuie-
 ren / met een trident in sijn handt.

Coninckliche vrouwe / ick merck aen v tale /
 Dat v teemmale // hier is onbekent
 Den welsprekenden man / hooch en excellent /
 Wven persoon ontrent // die ghy hier int pley n siet.

Antwerpia.

Tis waer mijn heere / noch groot / noch cleyn // iet /
 En ken ick certeyn // niet / een van v beyen.

Mercurius.

Reen: ghy hebt my nochtans / hoet v mach grepen /

In dees contrepen//geoffert menich os/
Als men v volck noech noemde Aduaticos/
Nemende gheen ruste onghesesseert/
In diuersche plaetsen/daer toe gheconsacreert/
Voor dat ich te volen gheert na wensche//was.

Antwerpia.

Hoe/mijn heere/ich meyn daer noyt mensche//wad/
Soo ondt int leuen/soo wijs/oft soo vroet/
Die my sach offeren/eenich beesten bloet.
Verdoolt ghy zijn moet//oft op dnauste misti/
Want twaer afgrijselijck in dooghen Christi.
Wat reden besliffi//tis vzeemt om hozen.

Mercurius.

Ten tijde van Cesar/en langhe te voren/
Daen ghy Dion Antigon trou had gestwozen/
Was ich v vercozen//God/ van de teringhe/
En riept my anc om Const en om Reringhe/
Als sonder scheringe//mijns Tempels cietaet
Stont/daer nu Sinte Michiels Clooster staet.
Die Bozcht was vroech en laet//ws Bzincen wooninghe.

Reytunus.

Tis waet/mijn vrouwe/ich sal die verschooninghe
V sonder hoeninghe//breeder verclaten.
Als die kinderen Bzabons v heeren waren
Quer langhe iaren//met groote seruituyt/
Inden name der Romeynen/ondet tribuyt/
Quam oock int besluyt//onlancx nae Bruon
Valder vroomste heere/Salutus Bzabon/
Voozts al Bzabones/tot datmen sach blincken
Den deuchlichighen (weerdte om ghedincken)
Sodefridus Bzabon/den treffelicken man/
Als dontste historien ons tuyghen dan/
En ich ghemercken can//met vlytighen doene/
Werdt meerder v begrip ten eersten faetsoene/
Vander Bozcht int groene//(dit al wel deurmiet/
Streckende ronts sinne voozts na doude vliet.
Deur wyen ist gheschiet//o vrouwe besneden/
Warent niet Mercurius en ich diet deden/
Die met ghebeden//bey nachten en daghen
Voor Jupiter altoos op v hulpe laghen/
Die oock met vlaghen//op ons ghestoozt was.
Doch voeren wij voozt dan altoos op tras/
Niet achtende tghelias//van Dans malicie/
Die met grooter macht/weestont ons petite/
Maer deur Justitie//moest wicken op dleste.
Van dien tyt voozts soo de ich myn beste/

Deetste
amplia.
tic.

Int doof/int weste//by zee en riuieren/
Dat ickse mocht herwaerts aen v palen stieren/
In alle manieren//als sū haer verdooghen.

Antwerpia.

So sien ick dan hier twee Goden voo; mīn ooghen.

Mercurius.

Dats waerachtich/maer hoozt daer neuen/
Al is onsen name wat verdonckert bleuen/
Deur Christum verheuen//ghy siet nochtans perfect
Hoe blinckende mīn cracht ouer v staet gherect/
De Conste onbeveect//neemt hier haer groeytsele.

Neptunus.

Tis so/maer deur my ontfangt ghy v voeytsele.

Mercurius.

Deur ons moeytsele//niet om volvromen/
Spdy tot vier ampliatiē ghecomen.
Deen hebby vernomen//soot voo; is gheseyt/
Vande tweede is tfondament deur my ghelept/
En wīt weghebreyt//so als ick wouwe/
Dats vande nieu vliet/tot sint Jans poorte touwe/
Ghy wetet o vrouwe//want tis waerachtich.

Antwerpia.

Ghy seght waer/maer my is oock wel indachtich/
Hoe dbed;och wies crachtich//in v dominie.

Mercurius.

Hoe soo?

Antwerpia.

Deur afgodische opinie
Was de linie//te lanck in v saken/
Deur denrechtveerdicheyt/die elcken de waken/
Wondt wel smaken//mercht de veroouinghe/
Donnoofse leefden in verdoouinghe.
Die goey ghelouinghe//scheen eerst ter spatie/
Cozts voo; mīn derde Ampliatiē/
Als zyn statie den Coopman herwaerts nam.

Mercurius.

Maet/o Antwerpia/weetty hoe dat by quam?
Sū bid ick niet gram/wilt redene vaten.
Die rechtveerdicheyt lach meest in alv straten
Onbekent/verwaten//heel cruepel vermincht/
Tot dat ghy die Waerheyt eerst met lust ontfinct.
Eest als my ghedincht//heb ickt so sien pleghen/
Ghy saccht genoegh/haddit verstaen te deghen.
Maer als ghy vercreghen//hadt Neptunum so by/
Met allen v weluaert/deur hem en deur my/
En die Waerheyt vyz//wies metter Consten seyde/

Met

De tweede
ampliatiē

De derde
ampliatiē

Wetten Consten wies alle Rechtveerdicheyt.
Dit seg ick / om dat Coopmanschap prüsselick
Een schoon Conste is / diese handelt wisselick.
Maer hoe solisselick // met orbo:liche vrucht
Datse v is / ghy met recht wel kennen mencht
Daerse dedel dencht // rechtveerdich vertiert.

Neptunus.

V huyfen zyn costelick /

Mercurius.

V Tempels verciert /

Neptunus.

V wetten ghemaniert /

Mercurius.

Alle straten playsant.

Neptunus.

Dat der Coopmanschap aen ghaet

Mercurius.

Hebby abundant.

Neptunus.

Dere van B:abant /

Mercurius.

Een peerle des Rix /

Neptunus.

In duysent mylen

Mercurius.

Gheen Stadt ws gheluck /

Sonder veel ghepnyx // gheen gherustere

Neptunus.

Dan Venegien.

Mercurius.

Die noemptmen v sustere /

Die veel landen en natien can payen.

Neptunus.

Maer ick weet dat ghy muecht lossen en layen /

Ses groote galpen // met haestighen spoede /

Al vol ghefurniert van binnen lantschen goede /

Certeyn ick vermoede // al luyet wat swaer

Dat Venegien nauwelix doenlick en waer /

Men seghet openbaer // elck houdt v in weerde.

Mercurius.

Wat isser dat v herte om doen begheerde /

Stelde ghijt op veerde // ghy en hebbet volbrucht?

Welcx sinnen hebben opt sulcken sterchte bedocht?

De vierde Ampli-
atie. Als ghy hebt bew:ochte // op sulcken cozten sroot /

In v nicuwe vierde Ampliatio groot?

Ten is egheen noot // veel wo:den verquisten.

Rep

Neptunus.

V vrienden triumpheren/

Mercurius.

Met volle kisten.

Maer die met listen//leuren en bedrieghen/

Vaten wij wt ons Prologe vliegghen/

Want niemant en begheertse binnen oft buyten.

Antwerpia.

Daer woonter nochtans vele .

Neptunus.

Vaet die ghaen sluyten/

Om tellen die cluyten//en boomen int velt.

Antwerpia.

Comet my dan alleene so ghy vertelt/

Dan die hem so stelt//in zijn wandelinghe/

Dat niet dan Recht en is al zijn handelinghe.

Hoe acht ghise dan/die met grooten hoopen/

Somtijts ontwetens quaet goet in coopen/

Deur dlistich stroopen//met veel bewysens?

Salment dan buycken/so behoeuet wat prysens/

Oft sulck Coopman sou licht arm en byster werden.

Mercurius.

Ich ducht datter veel onna so effen terden/

Maer wt den wech scherden//so menighen stap.

Neptunus.

Die alsoo ontellen haren naesten den trap

Met bedziechlycken clap//in haer hanteren/

Dese en zijns niet die v fauoriseren/

En doen triumpheren//in Conincklyck cieraet.

Maer daer uwe hoocheyt me te bouen ghaet/

Ich seght daert op staet//dat zijt sijn alleene/

Die allen haer goeden/tsp groot oft cleene/

Al int ghemeene//hoe dat sij zijn belaecht/

Soo vercoopen/dat niemant van bedroch en claecht.

Best niet Ruckdom/ich vraecht//die daer deure so daut?

Mercurius.

Ja/daer deur ghaen v Borghers ghebont/ghegraut/

Sock ghestoueelt alst naut//v vrouwen behanghen

Met gout/en ander Juweelen omvanghen/

Sock wast sonder praenghen//neeringhe daer deure.

Want daermen eens smaecht den rechtveerdighen gheure/

Begheertmen als veure//weer sonder mincken/

Om coopen/vercoopen/sonder achterdincken:

Maer daermen die clincken//voelt op den duyne/

Sulcke plaetsen achtmen min dan een pluyne.

Sij schattent costuyne//maer groote cleynicheyt

**Gheschiet v voutwe deut sulcken beynicheyt/
Ick swijch vileynicheyt//aen hinnen v:oedere.**

Antwerpia.

**Maer/o ghy heeren/maecht my dies v:oedere
Die elckx behoedere//wilt zyn en patroon
Vande neeringhe/by v dus heerlijck en schoon
In dooghe ten thoon//gheset: hoe makent dan
Die onwetens beleurt zyn/so ick vleus beghan/
En moete nochtan//tselue goet weer quyt//zyn?**

Mercurius.

**Die en moghen so seer niet wt om p:osijt//zyn/
Alse int crijt//zyn/om vercoopen ware/
Tselue meer p:nsen dant weerdt is int clare:
Daer segghen/mijn hare//dit wo:dt v exp:es
Vercocht en ghelaten/voo: tselue dat es.
Anders eest een exc:es//incomparable.**

Neptunus.

**Maer sij doen noch argher/en zyn meer culpable/
Te veel schalck en able//mochment wel segghen/
Die tquaetste onder/en dbeste bouen legghen/
En deur sulcke d:eggen//die duecht omcinghelen/
Datse goet metten quaden tsamen minghelen.
Alsulcke inghelen//zyn de booste gheesten/
Allen menschen schadelijck/minsten metten mersten/
Wie sou int volcesten//v dan moghen goet doen?**

Antwerpia.

**Ghy seght voo:wact recht/ick gheloof v sermoen/
Wij hebben een bezoen//int onder vinden.
Dus concludeer ick by v mijn v:inden/
Datse meest ver:sinden//tghemeyn goet ouer al/
Die lust hebben in eens anders onghcual/
En altoos den val//tot haer p:osijt caetsen.**

Mercurius.

**Daer deur gaet die weerekt doek schier op schaetsen.
Maer alle plaetsen//(ick moet vermondten)
Met goey rechtveerdighe cooplicnt allen s:onden
Daer wo:dt bevonden//p:osijt en gheluck.**

Antwerpia.

**Ja/als dander schaep v:engt/benautheyt en d:uck/
Eick mercke op t:uck//recht so dat betarnt/
Dan bliuen wij v:olijck/VVt ionsten verlaemt.
De deucht is ombeschaemt//in al haer saken/
Want Minne verwint haer/wildijt smaken.
Dus willen wijt s:aken//wilt hoozen en swijghen/
So muerchdy van d:ischbloemken wat nicus vercrighen.**

¶ Per

Personagien vande Factie der Lischbloemen.

Den ghemeynen roep.

Vriendelijck wincxken, een vrouken.

Gheert treckbroecke.

Lijfken cleynsorghe.

Cranck ghesel, een wagheman.

Baetken quistpayment.

Cleyn profijt, een cremer met liekens.

Truycken melckstoop.

Wuytken lemmens.

Vrou goeyware opde mert.

Beyken van Schelle.

De ghemeynen roep.

Hoozt hoozt al tsamen/wilt vzeucht ont/slyten/
Shy lustighe coopliens comt toch van buyten/
Ter vrolijcker mert/tsp mans oft vrouwen/
Men gheester elck vrojdom/sprinct wter muypen/
En helpt toch de mert in ceren houwen.
Comt oock vrouuyplkens die wonder vrouwen/
Bestelt v ghelt lieuer dobbel dan inckele/
En wilt vrojmoedich met vzeuchden aenschouwen/
Hoe elck ghestoffeert heeft sinen winckele.

Comt oock ghy boerkens met vzeuchden voozt/
Dan waer dat ghy sijn/valt ons aen booht/
Verbijt die coopliens aen alle sphen.
Tisser al vrolijck/men pijspter accoozt/
Daer is plaunteyt van leckernpen.
Comt coopt van als/wilt v sphen verblpen/
Op dat ghy met haer muecht vzeucht bedryuen.
Werdeert de craemkens aen allen sphen.
Twaer sammer dat temant sou achter bliuen.

Comt oock sonder toeuen ghy lichte elckophkens/
Die vrolijck hippelen als tonghe vlophkens/
Ick sal v fourtieren in hupsen/ in honen/

Comt coopt blanchetsele/verciert v hopykens/
Shs sult v van my horpich belouen.
Comt oock die metten sproeten zyn beffouen
Int aensicht/ghelick sint Joos met schelpen/
En palleert v net van onder tot bouen/
Men sal v van als ter noot wel helpen.

Comt oock die ventelick legghen den scheele/
Met Trupcken melckstooop van Auftruele/
Ja Beelken van Crupckeeck/en Geycken van Schelle/
Die haer vermeyen binnen Venus pziele/
Daer oock verkeert menich slym gheselle/
En Iyskens tfoluegels metten rouwaenschen velle/
Comt toch al tsamen metten heelen hoope/
En Gziete die den roof haelt voorde helle/
Daer is wonder veyl/en iaick te coope.

Comt ghy clicspillekens die lecken en suppen/
Bessen sweecks daertmen siet sluppen/
Lynken en Aechtken/so ick v seye/
Al sondyct naemaels op v knyen om cruppen/
Comt al ter mertwaerts/iaecht blesse inde wyce.
Comt oock ghj claddekens met v parreye/
Die daghelijck koolen en wetmocs hantieren/
Ontcnoopt v bozse metten handen beye/
Dus doende soe moechdy ons mert verciereu.

Wriendelick wincken/ een vrouken.

Au wil ick my sehuen ter mertwaert stieren/
Als Wriendelick wincken wat willicht verstwygen/
En besoecken de winckels in alle manieren/
Op dat ick wat vzeemts op myn schecken mach crigen.

Gheert treckboeche.

Ick moet ter mertwaerts/wat baet dat icht hele/
En coopen daer vlayen/en supcke hoecken/
Want liet icht/soe sou ons Verker hele
Mijn hoet aylapen met stoelen besoecken.

Iysken clepsozghe.

Ter mertwaerts so wilick met blien ghelate/
En roepen daer bessemen/dit is de conclusie/
Want sij hecten my reyn zyn opde strate/
Maer een wyl moisse binnen den huyse.

Een wageman Franckgestel.

Ick wil nae de mert al sonder trueren/
Daermen onderhoudt een vrolick accoozt/
Ick en sal niet meer Venus achter labueren/
Want mijn voozpeert is blind/ten wilt niet voozt.

Batt.

Baetken quiffpayment.

Ich wilder oock zyn dat is verlozen/
E is misseluck wat ich daer sal briagen/
Al souwen de verckenen loopen int cozen/
So moet ich dou stooters inde wissel d'raghen.

E lcynd'ofit/een creemet met lieken.

E is vooz een Coopman een melodije/
So elck by redene nu wel mach peysen/
Als hy zyn meerste versiet te tye/
Die nae de v'olijcke mert moet reysen.

Truycken melch sloop.

Ter v'olijcker mert wil ich my gaen spoepen/
Met mynen melche/efal segk wel socken/
Al sou mijn v'rouwe wat v'reemts vermoepen/
Want de deme die vol was/is slap ghetrocken.

Wuytken lemmens.

Met redene moet ich ter merrwaert schopen/
En coopen daer spellen/elck macht wel weten/
Midts datter ons luse fray op mach topen/
En haer mammen die lanck hangen op mach speten.

Wou goeyware opde mert.

Comt al ghy coopliens wt diuersche hoecken/
Maecht v ras herwaerts/en loopt als hasen/
Wij hebben p'reuilegie in oude boecken/
Waer by dat de v'rijheyt is ingeblasen.

Geert treck'zoecke opde mert.

Goeyen dach verleen v de herte mijn care/
Ich sou v wel p'operlick willen v'raghen/
Hebdy niet v'ple een lekker ware/
Die ich thys vooz ons Lubbe mocht d'raghen.

Wou goeyware.

Soudyse hier me wel connen behaghen?
Dit can in stat menich kindt verstragen.

Gheert treck'zoecke.

Sch dit sal thys de bavianen v'riaghen/
Wat ghelt toch t'suck van dese v'laeyen?

Soeyware.

Met eenen woorde twee ou labbaeyen/
Reemtse oft laetse my net bepectelt.

Treck'zoecke.

Houdt daer siet v'rouwe/dats coop voozde wereelt/
D ghelt is ghepafft alwaert van serpen.
Hry/nu wil ich met v'rechden nae hys gaen reepen/
En papen Lubbe/hoozdijt ghy luyte?
Oft anders sou t'queckbert hanghen upte.

Een Creemet opde mert.

Hier bzienuen met spellen/cooplens en gheelt/
De mert is inne/ seer triumphant/
Mijn craem is lustich ter venten ghestelt/
Om dat ich sou crijghen munt inde hant.

Wuyt lemmens.

Ich hoor daer een creemer/dits recht mynen tant/
Best val ich hem aen boort/als scipper ten zeyle.
God gruet v vziendt/segst ou ghy quant/
Wat hebby hier in v craemken veyle?

Creemere.

Goey bzienuen en spellen voo? Vissen en veyle/
Die sijn gebuycken ontrent den doecke.

Wuyte.

Bzienuen met spellen? Dats tgene dat ich soeckel/
Noyt so en quam ich beter te passe.
Wat gelt toch den bziel/lief coopman van vlasse?
Segt my toch creemere den naesten coop.

Creemere.

Een ruytersche blanche den heelen hoop/
Dats seuentien d'ijckens/ ten mach niet falen.

Wuyte.

Her creemerken her/ich false betalen/
Want vjise die heester nae groot verlangen/
Om haer memmen te speten die lanck hanghen.

Beyken van Schelle.

Ou Trupken melchsoop.

Trupken melchsoop.

Wel Beyken van Schelle/

Beyken.

Wij zyn hier gheraecht sonder eenich ghequelle/
Ter vzolijcher mert/ten baet niet versweghen.

Trupken.

Och mijn melch/dat wort my so suet ghedregen/
Twaer beter gheleghen pevets int groene.

Beyken.

Ja ja/dat ghy quackelen mocht noen voer noenes/
Van sulcken smake veech ich mijn mypken.

Trupken.

Ne swijcht toch daer af oprechtich vuyken/
Oft ghy sult van mynen vuyften ontbyten.

Beyken.

Au laet ons deen dandere niet veel verwijten/
Want deen is vuy/en dander onteyne.

Trupken.

Ne ghy en sijn so cleer niet als een fonteyne/
Waer by ghy noch duchetich sult traenken weeten.

Bey

Beyken.

Hoortse toch comen metten buyck vol beenen/
Men mach wel seggen tot onser onvromen/
Dat vzeemde cooplens ter mertwaerts comen/
Soot nu wel blycht voor alle menschen.

Tryphen.

Nu hier is te coope dat elck mach wenschen/
God geue hem vzeucht die my hantghift sal bien.
En begeerdy geen suer melck/segd toch goey lien?
Oft hebdds genoeg thups/ so ick wane.

Beyken.

Neen/ v suermelck en staet hier niemanden ane/
Want de mert is vol vzeuchden/so elck mach mercken.

Tryphen.

So laetse dan voorts met dansen verstercken/
Elck maeck gereetschap/wilt lustich spzingen/
Daer staet een coopman die ons veur sal singen.

Factie Liedeken.

Maecht eenen moet//licht op den voet/
Cooplens fraey int hantieren/
Wint nu den hoet//met vzeuchden soet/
Seet net van Violieren/
Vzeucht liefde totter Consten.
Al nae de mert
Soo neemt den tert/
Versaemt hier al wt ionsten.

Ghy claddkens fiet//jent int bestier/
Diet groen wermoes vercoopen/
Comt al tot hier//sonder dangier/
En wilt v bozff ontcoopen/
Die schoonheyt hebt van doene/
Al nae de mert
Soo neemt den tert/
Ist out/ionck/rjyp/oft groene.

Ghy boeckens sijn//op dit termijn/
Wilt wjssen in als belieuen/
I sal al wel sijn//met soet aenschijn
Bringdy haer spelbezien/
Onderhoudt dorpsse wjssen/
Al na de mert
Soo neemt den tert/
Sy en sal v niet bezjssen/

Ghy

Ghij meyfhens wilt//die metten schilt
Alcits zyt inde weere/
In vzeucht verprilt//gheborst/ghebilt/
Wacht v vooz Venus speere/
Wilt eerbaerheyt ontslypen.
Al na de mert
Soo neemt den tert/
Danst lustich wter myten.

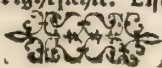
Ghij duypens bot//slecht met den sot
Maect v al opde reyse/
Springt wt v cot//siet dat ghij hot
V wif altits in pepse/
Ten sal v niet veel schaepen.
Al nae de mert
So neemt den tert
Paeyt heur altits met vlaepen.

Melcherfhens jent//seer excellent
Die melcken inde wepe/
V seuen went//comt al present
Ter mert in dees contreye/
Ten sal v niet berouwen.
Al nae de mert
Soo neemt den tert/
Ghy sult solacs aenschouwen.

Ulickophens fraey/die om een gaep
Someits sichten en weenen/
Des cleyn lammaey//al compt tgecracy/
Ghy hebt den buyck vol beenen/
En draecht v dat niet ane.
Al nae de mert
So neemt den tert/
Come vrylijck inde bane.

P R I N C E.

Princen gheheel/hier int pzeel
Wilt dit in danck ontfanghen/
Schoutwt crackeel//deurt fraey tuweel/
Daer elck na ha verlanghen/
En wilt discoort veria ghen.
Al na de mert
So neemt den tert/
Wij liefde touwaerts draghen.
Bedwinghet tghesichte. Lischbloemt.

¶ Personagien vander factien van Louen, die
welcke wij hier achter hebben moeten stel-
len, want wij de cotype daer af niet in tijts
ghenoech en ontfinghen, om in haer
ordine te settene.

Dominatie.

Eerlijcke hanteringhe.

Der werelt voortstel, eenen *sot met een
pijpe, gheuoemt Lustich ghehoor.*

Tafel vrient, *met een pijpe geheeten
Lauuyt.*

Heusch van monde, *een Coster met een,
pijpe, gheuoemt Placebo.*

Schoon voor ooghen, *een vrouwe met
een pijpe geheeten Pluymstrijckerie.*

Lichtveerdich aenbringhen, *een Bode
met een pijpe gheuoemt Nanta.*

Qualijck te vreden, *een Leeckbruerken
met een pijpe geheeten Quade begeerte.*

Veel claps, *een vrouwe met een pijpe
gheuoemt Gescheurt secrete.*

¶ Dominatie/een vrouwe costelijck ghecleedt
op eenen waghē sittende onder
eenen troon verciert.

Hoort na my Eerlijcke hanteringhe//voet/
Van alle onrusten nu cesseringhe//doet/
Vertoont v int clare.

Hoozt v n elck toe na mijn ordinerhinghe//soet/
Hier int openbare/

Comt hier tot mijn triumpheringhe//goet
Als een edel pilare.

Verblijde v allen/ schout die gheesten sware/
Vertoont v als dlicht op den candelare

Sonder fallacie,

Al dat hem behelpen can ver oft nare
Met eenighe gratie/
Comt alle tot my/ ick Dominatie
Houdse in weelden/ tſy leech oft clercken/
Al dat met accoozt pijpen can om ſoꝛeuchts verſtercken.
Eerlycke hanteringhe.

Edel Princetſſe ſonder eenich hercken
Salt volbracht werden hier aen tboort// ſnel/
Ick ſalt vercondighen/ ſoo elck ſal mercken/
Dat elck ſal comen met allen accoozt// ſpel.
Du hoozdijt wel ghy Der werelt voort// ſtel/
Roept hier ter ſalen alle edel gheefſten/
Dat elck coniparere/ twert hun conſoozt// wel/
Al dat muſſich can/ minſt met den meeſten.

Swereſts voortſtel/ een Sot.
Hier ben ick v dienaer ſraey int vollecſten/
Dominatie vꝛouwe/ ſraey edel trefſooz/
Ick ſalt al roepen tot uwer feeſten/
En blaſen myn pꝛope gheeten Luſſich ghehooz.

Hier blaest hy.
Hoozt hoozt/ comt alle geloopen dooz/ ſlück en gooz/
Ghy alle die by Dominatie wilt groot verheuen// ſyn/
Duytſch/ Franſoyſen/ Spaignaert/ oft Mooz/
Condy accoozt pijpen/ ghy ſult in geſchreuen// ſyn/
Niemand wtgeſloten die nu in dieuen// ſyn/
Dus wilt v altesamen hier vercloecken.
Comt ghy pꝛopers/ dzuck ſal hier verdreuen// ſyn/
En hoozt accoozt in boſſen en vꝛoecken/
Elck hou ſyn partije/ ſpeelt wt die boecken
Van Dominatie/ al wie dat wel can.
Dus roep icht al wt diuerſche hoecken/
Niemand wtgheſloten/ tſy vꝛou oft man.

Tafel vrient.
Wacht wacht/ maecht my plaetſe dan/
Ick moeter oock weſen te deſen ſpele/
En quaem ichter niet ſo waer ick in den ban/
Want ick ſien wel hier ghebꝛecter noch vele.
Ick gheef elck tlauyt/ tſy boer oft ele/
Tlauyt heet myn pꝛope/ wie dat vꝛaechde.

Eerlycke hanteringe.
Wie comt ghinder beſſouen met den mele/
Twaer iammer dan hy ons beclaechde/
Laetten by comen/ dat hiet ons ghewaechde
Synen ſtaet/ ſinen naem/ en ſyn conditie/
Oft hy ons vꝛouwe Dominatie behaechde/
Soo wert hy onderhouden ſonder malitie.

Wie spydy ghy vrient?

Tafel vrient.

Ich heb hier offitie

Int hof/en dat ouer langhen termijn/

Doer my wert verdreuen alle tristitie/

Dus moet ick hier by vrou Dominatie sijn.

Swereelts voortstel.

Segt outwen naem dan/hoe heet ghy/Robijn/

Est Goozt/Meens/Goosen/spdy niet bekint?

Est comdy gheraeyen/dat waer sijn/

Hebdy oock te houe iewers ghedint?

Tafel vrient.

Ja ick/want mijn naem is Tafel vrint/

Alom willecom/hoozt wat ick nijpe/

Ich speel wel accoozt/al waer ick heel blind/

Dat doet Lauuyt dees aerdighe piype.

Dominatie.

Schryft hem in/ het verstant ick begrijpe/

Hy dient hier/hy can my tseem aen den mont smeren.

Segt hem dat hy vry sijn mesken slupe/

Want wij moeten te samen een beekken teren.

Tafel vrient.

Hier comt noch eenen/ het sou my deren/

Sou hy hier gheen plaetse verueruen/

Hy can hem meesterlijck met accoozt ghenieren/

Sonder hem waren wij als ghebroken scheruen.

Eenen Coffer geheeten Heusch van monde.

Wie isser ter werelt die my wilt deren?

Dus wil ick hier oock na dienst vraghen//gaen/

Want sonder mij alle vruucht moet steruen/

Dus roep ick hun allen sonder claghen//aen.

Eerlijcke hanteringhe.

Au comt hier bouen op desen waghen//staen/

Verclaert v meyninghe/wilt v spoepen//nu.

Ich neme in sulchen behaghen//saen/

My dunckt tsal al tonser feesten vloeyen//nu.

Hoe moechdy heeten?

Heusch van monde.

Ich sale my moeyen//nu

W te segghene met een soete faconde/

Ich ben ghenaemt Heusch van monde/

Alomme willecom by heeren en vrouwen.

Dominatie.

Ghy wert eerlijck by my onthoutwen.

Maer vrient vol trouwen//v Instrument

hoe heet togh datte?

Heusch van monde.

Dat is wel bekend

Al hier outrent//Placebo so ist geheeten//soet.

Ru weet ghijt al.

Eerlycke handelinghe.

Ons Vrouwe dit al weten//moet/

Om dat accoozt sou in haer hof// wassen.

Schoon voer ooghen.

Ich wil my doock tot haren lof// passen/

En haer saken grof//tassen/werdet my bevolen.

Ich volcht hun al/al ist dat sy dolen/

Ich hou dick verholen//de waerheyt certeyn.

Dominatie.

Wat vrouwe comt ons ghinder so fracy int pleyne?

Soo net en soo reyn//comt sy haer vertooghen.

Hoe heet ghy vrouken?

Schoon voer ooghen.

Schoon vooz ooghen/

Ich wil my poogen//tot utwen dienst seer cloeck/

Wildy my aenveerden?

Dominatie.

Steltse in utwen boeck/

Allen haer versoeck//wil ich consenteren.

Maer vrouken/v pype felse doock wel accoozderen?

Segt sonder cessereren//en wilt niet opt ruyne//kijckē/

Hoe heet sy?

Schoon vooz ooghen.

Sy heet Pluyne//stricken/

Ten sal gheenen duyne//wijcken van goedē accoozde.

Eerlycke hanteringhe.

Wij dancken v van sulcken antwoorde/

Dus comt al ten boozde//het tsalder al woonen.

Vichtveerdich aenbringhen.

Daer moet ic doock zyn wed ich om twee croonē/

Mijn gheclauck sonder hoonen//lypde als cimbalen/

Tgaet bouen tgheluyt van cozalen/

Ich piip sonder falen//met den coopman verheuen/

Ich breng hem tgoet met hoopen aen gedreuen.

Dus sonder sneuen//hoort vrou Dominatie/

Onder den Coopman heb ich gratie/

Dus sonder fallatie//sal ich hier hebben gagien.

Dominatie.

Ich sien hier wonder tot munder auantagien/

Doer vzeemde passagien//dus moet ich verlinghen/

Wie macht doch wesen?

Vichtveerdich aenbringhen.

Ich

**Ick ben Lichtveerdich aenbzinghen/
Met pypen en singhen// comick als een quant//na.
Kendy mijn pyp wel?**

Dominatie.

Hoe heet sy?

Lichtveerdich aenbzingen/

Sy heet Kant//a/

Die wel tuerstant//ha/geracchte wel voort.

Swereelts voortffel.

**Het wilt al met Dominatie pypen accoozt/
Van Zuyden oft Nooxt//oft Oost oft Weste.
Wie comt ons ghinder/hooxt doch mijn queste?
Siet doch dees reste//mijn vrouwe ghepresen/
Het dunckt my tpaterken van hurttendael wesen.
Wat begheert toch desen//laet hoozen die saken?
Wat is v meenen?**

Qualijck te vreden/een Veckbzuerken.

Ick sou gheerne gheraken

Cost icht ghemaken//aen Dominatien groot/

Dus moet ick hier comen/ het doet my noot/

Dit is heel mijn exploit//oft ick moet manck//springhen.

Ick sou consent gheerne den bouensanck//singhen/

En my eer lanck//dzinghen in een officie.

Pu weetty te recht wel mijn condicie/

Tis sonder malicie//alle mijn gheveerte.

Dominatie.

Hoe heet v pyp bzuerken?

Qualijck te vreden.

Quade begheerte/

Edel en expecte//vrouwe ghepresen.

Laet my doch dispensier//oft yet wesen/

Sastweerder/ oft ten minsten p^rocuratere.

Der werelt voortffel.

Hebt toch medeliden met desen Fratere/

Ick hooz den snatere//van een ander partije.

Veel claps.

Wacht/wacht//staet op sie//op een sie/

Maect dat ick lie//tis meer dan cleyn vier//iaet/

Oft ick sal hier maken sulcken tier//quaet/

Mynen naem int papier//staet/dat weet ick wel.

Swereelts voortffel.

Maecht daer plaetse//doet mijn beuel/

Oft wy crigen spel//hier op den waghén.

Veel claps.

Sal ick hier dienst hebben//dat moet ick vraghen

Oft oock is v behaghen//Dominatie vrouwe?

Ich sal v dienen goet en ghetrouwe/
Dat seg ich v trouwe// dus doet my de wete.
Swereelts voortstel.

Hoe heet v pype?
Veel claps.

Ghescheurt secrete/
Weet dat ich niet en verghete//dedel Musijcke.
Swereelts voortstel.

Condy die const wel?
Veel claps.

Niemant mijns ghelücke/
Mijn practijcke// is my seer ghereet/
Ich can seer wel swijghen dat ich niet en weet.
Daer hebdt bescheet// met luttel snaps.
Swereelts voortstel.

Hoe heet ghy dan?
Veel claps.

Ich heet Veel claps/
Onder veel happeghetaps// ben ich so vermaert/
Het goeden accoorde ben ich selden ghepaert/
Dus is verclaert// mijn deucht groot van virtuyte.
Swereelts voortstel.

Och vrouken ghy en dient ons niet.
Veel claps.

Wat hangt my upte?
Hoozt dyen gupte// plomp en bot/
Der werelt voortstel/ ghy siet al sot.
Hoe comdy int ramot// hier tot desen spele?
Slechte en doek ele// zijn met v bedroghe.
Sal ich hier gheenen dienst hebben?
Swereelts voortstel.

Ich seg v neen.
Veel claps.

Dat en is niet gheloghen/
Ich sal soo gaen mijn lanch/ blat ruren/
En segghen so veel quaets tot elcher uren/
Sij sullent betruren// t sal noch bliicken/
Alle die hier vergaert zijn in Aetozücken/
In alle wijchen// sal ich se blameren/
Al sou ich noch dupsent lueghenen stofferen.
Wildy roperen// Veel claps (Godt weect)
Het sal v berouwen/ dat seg ich v ghereet/
Want wijt en breeet// soo loopt mijn fame//
Hier met uwen oozlof.

Dominatie,
Saet in Godts name.

Hoozt

Hoozt wat ick rame// laetse van ons voozt//tellen/
En sou v allen in groot discoozt// stellen/
Dus wilt ouer voozt//vellen druck en swaerheyt/
En pypt tsamen accoozt metter waerheyt.

W Hier pypen sij alle ghelijck.

Swereelts vooztstel.

Noch eens van tselue sonder vervelen/
Wilt alle met Dominatie accoozt spelen.

W Hier pypen sij alle.

Dominatie.

Heudt v accoozdich tsamen hant aen hant/
Dacr eendzachtich accoozt is/ moett wel varen/
Soe cruchdy Dominatie seer abundant/
En Discordia moet daer tot den lande verhareen.
Dcur dminnelijck vergaren// wt minnen versaeamt/
Tcont Minne haer jonste hier/ soot wel betaemt/
Als Gooskens onghelaemt// wt Louen ghesonden.

Swereelts vooztstel.

Hoozt hoozt al te samen na mijn vermonden/
Die tot deser stonden// na accoozt verlinghen/
Swereelts vooztstel sal ghaen een Vieken voozsinghen.

W Factie Liedeken.

Comt gheestkens vzoet/
Danst nu metter spoet/
Elck vzeucht nu doet// puyt vzolijck accoozt.
Genesius bloet
Die met Venus gloet
Hun verbljcn soet// werpt druck ouer tboozt.
Schout alle gheclach// alst ghebeuren mach/
Want tis nu den dach// die verbozghen lach/
Van Dominatie
Sonder fallatie/
Puyt nu eens accoozt/ en schout alle gheclach.

Sijt heusch van monde
In swereelts ronde/
Sijt goet van gronde/puyt vzolijck accoozt.
Schout des druck wonde/
Twas tijt en stonde
Dat Par verstonde// Discordias voozt.
Schout nu veel claps quaet// want tis heros raet.
Puyt in urwen staet// accoozt delicaet/
Tis tüt van vrede/
Hoozt na mijn bede/
Puyt nu eens accoozt/ eer dat ghy voozder ghaet.

Wilt

Wilt danffen en springhen
 En vrolijk singhen/
 Wilt v bedwinghen// pūpt vrolijk accoozt.
 Lichtveerdich aenbringhen// juweelen en ringhen/
 Des Coopmans dinghen// brenge trouwelijck voozt/
 En sijt niet rebel// in swerelts vooztstel/
 Volbrenge mīn bevel// schout alle ghequel/
 Spaert nu afgonste
 En speelt ten rouste/
 Pūpt nu eens accoozt met sanck en spel.

Gheeft der Ahetojcken
 En wilt niet afwicken/
 Toont v practijcken// pūpt vrolijk accoozt/
 Wilt vrede ghelijcken/
 Schozst swerden en pūcken/
 Wilt droefheyt strūcken// want Mars is versmoozt/
 Des nu flozaes plantsoen// hun in Antwerpen spoen/
 Met Ahetorica coen// die ghenuechte doen/
 Om lof/prīs/ en eere// met snellen keere/
 Pūpt nu eens accoozt/ en stelt v int lamoen.

P R I N C E.

Edel Prince eerbaer
 Van violierken claer/
 Met tloosken eenpaer// pūpt vrolijk accoozt.
 Meyn Minne voozwaet
 De ons comen naet/
 Sy is den outaer// soetgeurich confoozt/
 Dat wij hier quamen// was sonder pramen.
 Elck Bloemken by namen// wij niet en schamen/
 Thien dypsent groeten
 Moet elck ghemoeten/
 Pūpt nu eens accoozt deurt jonstich versamen.

¶ Factie vande Lelien blomme van Diest,
die wij oock achternae ontfan-
ghen hebben.

Personagien.

Verpigtighe, een maerte.

Suermuyt, een vrouwe.

Selden blijde, een maerte.

Eenen Smidt.

Eenen Vleeschhoudere.

Een Naeystere.

Eenen schrijnmaker.

Eenen Byldragher.

Eenen Cordewagencruyer.

Eenen Weuere.

Een Schuerstere.

¶ Verpigtighe/ een maerte.

Hooft hoorz/ ghij sijn mannen int ghemeene/
En oock ghij vroukens van neringhe cleene/
hoe mijn vrouwe Suermuyt is op de vaert/
Sy en wilt niet langher huys houtwen alleene/
Want de muylen hebben tlogement ontpaert.
Sy wilt dat ghij terstont van hier verhaert
Oft sy sal de Azijnflesche wt hanghen.
Sijn dit v woorden niet/ die ick heb verclaert/
Segt vrouwe Suermuyt/ blust mijn verlangheit.
Suermuyt.

Laet/ iaechsona huys/ oft ick doense vanghen/
En neemt Seldenblie rouwer baten.

Seldenblie/ een Maerte.

Vrou Suermuyt/ v beuel wil ick niet laten.

Rasch ghy Cousnisse/ ghy moet dees seeste planten.

Een Smidt.

Ich vinde hier vele van minnen quanten/
Ich wil hun helpen dees seeste volbringheit.

Act

Verſpöte.

Thyſwaert **Moozthoe**/men ſal tuwent diſcooxt ſinghen.
Men ſal mijn heerſchap vꝝ niet ſenden eenen knecht.

En Seenhouwer.

Sou ick altee na hups ghaen/ neen/ twaer te ſlecht/
Ick moet in dees feeſte noch domineren.
Tuleeſch ſalt al wt ſmÿten/ wat ick can verteren.
Ick blijf daer ick ben/ al wilt ghÿter tſeghen vallen.

Vꝝou Suermuyl.

Raeyſtere/men ſal van onghenuechten callen/
Ghy hebt ghenoech gheweest met den Raeycozſ upte.

En Raeyſtere.

Tis miſſelijck waer tgheluck leyt inde muylte/
Ick pꝝſe de Ghildekens der Ghetoꝝncken/
Die ſchincken my tghelach/ ſou ick dan ghaen ſtrÿcken?
Neen/ neen/ noch waer ick lieuet haerlieden ſlaue.

Verſpöte.

Ou ſiet/ waer ons comt **Meester Gotschaue**?
Loopt thyſwaert/ en wilt de keuckene beſoꝝghen.

En Schÿnmaker.

Ick en ſal/ al ſou vꝝou Suermuyl verwoꝝghen.
Neen/ tbier is te ghoet dat ick hier pope.

Suermuyl.

Ou **Buydeldzaghere**/ muyl werck noye/
Dunct v dat **Sondach** is in alle manieren?

En Buydeldzaghere.

Ick moet de **Ghilde** helpen hier hantieren/
En ſien hennen van buyten ſcheren den **Sot**.

Selden blij.

Coꝝdewaghenaer/ ghy ſult oock ſchutten den bot/
Suermuyl wilt dat ghy thups ſult ſitten vꝝoncken.

En Coꝝdewaghenaer.

Ick en heb noch maer ſeven daghen ghedꝝoncken/
Suermuyl/ v **Glocken** ſullein hier niet luyen.
Ick heb ſoo veel met den waghien moeten cruyen/
Dat ick haest creupel ſal achter ſtraten loopen.

Verſpöte.

Thyſwaert wener ſmickſmack/ dwÿf moet votet coopen.
Ghy ſult uwen willecom hebben om een miſte.

En Weuere.

Ick ſal dees feeſte ſien tot **Suermuyls ſpöte**/
Al ſoud ſy haer fronſſen trecken dꝝÿ ellen lanck.

Suermuyl.

Ou **Schuererſſe**/ ghy zÿt hier teghen mynen danck/
Segt/ ſoekht ghy werck **Madamme vuylpruyne**.

Schuererſſe.

**Bylo Vrouw Suermuyt dits de costuyne/
Ghy weet wel dat aent vertieren de bate leyt.**

Selden blije.

Stelt v allen thuyfwaert.

De Smidt.

Tis ghenoech gheseyt.

Wel/ hoe sullen wij allen bliuen onder?

Al tsamen.

Neen wij/ neen wij.

De Beenhouwer.

Dat sou my oock gheuen wondere.

Willen wij Suermuyt ter eerden loopen?

Al tsamen.

Ja wij/ Ja wij.

De Cozdewaghenaer.

Her her/ sy moett becoopen.

Suermuyt.

Wel/ wilt ghyliens mijn voortstel neder legghen?

De Beenhouwer.

Ja wij/ de Mans hebben tdoen/ de Vrouwen tsegghen.

Her her/ staet my by/ ick wilse veteren/

Wij sullen Suermuyten leeren queteren/

Sy moet ons ozlof gheuen oft sy wilt oft en wilt.

Verfpyte.

Wat sal ditte?

De Weuere.

haer en helpt beuckelaer oft schilt/

Sij en sal sien niet haest Sonne oft Mane.

Vrouw Suermuyt.

Mijns lijfs gheuaeye.

De Schrynmaker.

Her her/ valt hier ane/

haren rugghe sal wesen een notelaer.

Schuererisse.

Gheefdy ons dan ozlof?

Vrouw Suermuyt.

Ja ick voorwaer.

De Beenhouwer.

Hoe langhe wildy ons dan ozlof gheuen?

Vrouw Suermuyt.

Tot dat de fecste wt is/

De weuere.

Laetse dan leuen/

Vrouw Suerm.

Ich sal de muylen terstont doen vertrecken/

Noch op gheen van v allen scimpen oft ghecken.

Sydus te vreden!

Al tsamen.

Ja wij.

De naepstere.

Houdt vzi fceffe

Vrou Suermuyt is bli worden van gheesse/

Sy sal allen ons regimenten ghehtighen/

Dus laet ons van vzecheden een liedcken singhen.

Factie Liedeken.

Ghi Magghers fray//hebt uwē draz//driect vzi den bay

Laet wzinghen den craen/

Wrees mi verblit//tis wel den tyt//vroukens verwijt

Is haest ghedaen/

Ghi derft niet gaen//noch v belaeu//ghy hebt den bal.

Houdt vzi den treyn//int Antwerps pleyn//elck sy ee greyn

Ghi ghildekens al.

Suermuyts motif//was vzeent bed:if//al wast ghet:if/

Wat achten wij dat.

Sy ghaft ozlof//noyt beter stof//al sijn wij grof

En dickwils sat

Al hier int stat//daer is goet nat//theest goeden val.

Houdt vzi de treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn

Ghi ghildekens al.

Hoe sou dmans bloet//sijn onder de voet//daer vooz:foet

Gheensins vertrecht.

Het is te slecht//dat mans van recht//tot sulck gherecht

Dus werden verwecht/

Vzi onbestwaert//te bierre waert//sonder gheschal.

Houdt vzi de treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn

Ghi ghildekens al.

El Prince fiet//wtē dangier//so sijn wij hier

Midts ons vooz:stel.

Vroukens bedwanck//viel ons heel stranck//maer haer ge

Verstaen wij wel.

(clanck

Slaet af tgequel//en haer beuel//hier in dit dal.

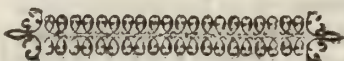
Houdt vzi de treyn//int Antwerps pleyn//elck sy een greyn

Ghi ghildekens al.

Den Oerloff oft Adieu van de
Violieren van Antwerpen op Dlantjuweel.

Personagien.

- Antwerpia.
- Rhetorica.
- Musica.
- Menich constich gheest.
- Minnelijck scheidyden.

Antwerpia.

De sal ick v vollouen ghij Constige gheesten/
Die tot mynder seften//met fracy ordinantie
By conoordantie
Eliken verheucht hebt minste metten meesten/

In swerelts fozeffen// gheen meerder plaissantie
Dan v aliantie.

Der crachten zyn van Soddelÿcke substantie/

Niet dat dignozantie//my sulcx schryft weerdich/

Maer deere//sy God den heere//alleen rechtweerdich.

Rhetorica.

Antwerpia/al wat is van slime eerdich/

En is niet expeerdich//maer van hem seluen teere/

Ten sy dat hem ghegeuen wort van God den heere.

Wie sou dan die eere//hem seluen toe schÿmen/

Oft eenighe aertsche gaue? neen/ moct al hier bliuen/

Tsal haest verdÿuen//ten sy dat daer den gheest in wercht

Die deur zyn vierichept de liefde versterckt/

En niet en aenmerckt//zyn eyghen bate/

Maer sy ondersoecht de wyshept v:oech en late/

Die sulcx wt caritate//tot goede Consten trecht/

Dus den geest//den mensch meest//tot Consten verwecht.

Musica.

Is niet al Gods schepfel al dat hy dan ontdeckt
In ons/als is perfect//tot alle Consten goet.
Doo:waer tis Gods wille/ die sulck werck in ons doet/
Hoe constich hoe vroet//gheeft hem die victorie/
Want de locht die ghetuycht Gods gheloze/
Ous tot memorie//in alle landen.
Firmament vercondighet dwerck sinder handen/
Iae in alle waranden//die beesten en dieren/
Die voghelen des lochts/ visschen inde rivieren/
Die vruchten hem vercierren//duer lustich bloetsele.
Souwen wij dan/die hebben tredelijck bezuoetsele/
Als twalchs gebzoetsele//ons seluen den lof//geuen?
So moesten wij als een stupuende stof//sneuen/
En seer grof//leuen duer sulcx versterken//dan/
Dus laet ons God louen/diet al verleenen//can.

¶ Een Jonghelinck Poetelijck gheleet/ghenaemt
Menich constich gheeft / comt terstont wt/ en
helpt hun singhen absentelijck alleene.

¶ Op den vops/In vruechden triumphant.
I Of God die ons verstant/
Duer den gheest der wijseden/
Maecht in Consten abundant/
Want hy leert goede seden/
Met kennisse soet.
Maecht hy elcken vroet
Die hem soecht in vreden.

Sheen Const en is perfect/
Noch oock goet sonderlinghen/
Ten sy dat ons den gheest verwect
Die niet en is om dwinghen,
Alle Consten goet
Hy gronderen doet/
En kent alle dinghen.

Die elementen reyn
Met die crachten der winden/
Den tijt/het aertrijck int ghemeyn/
Nammen deur den gheest beuinden.
En des waters vloet/
Tmenschen sin en moet
Can hy wel ontbinden.

¶ Princelijcken gheest/

Sub

Subtjil zjn al v wercken/
Dus ghy den mensche aldermeest
In Conssen cunt verstercken/
Al soecht vleesch en bloet
Idel eer en spoet/
Valsch is sulckx aentmercken.

Menich constich gheest.

Och hoe sal ick verlaten dedel compaignie/
Haer ionstich versamen is een melodie/
Dees soete hermonie//can ick qualijck absenteren/
Nochtans moet ick passeren.
Had ick mi als Phebus mijn heerschappijne/
Met hertten blije//soudick noch triumpheren
Sonder turberen.

Ich en soeck Bacchum niet//noch Venus voeleren/
Doncerlijck tromperen//dats my te vileyne/
Ich soeck Mineruam teyne/
En daermen Rhetoricam hoozt pronuncieren/
Muscam minueren//by Pegasus fonteyne
Dooz elck ghemeyne.

Dees moet ick mi laten//int Antwerpsee pleyne/
Thert wordt my cleyne//wie weet hoe nae dat gaet/
Dooz dat tsheyden op een scheyden staet.

Minnelijck scheyden.

O Menich constich gheest//weest niet desolaet/
Want ick weet raet//om v te payene/
En van druck tonlayene.

Ghy en sult niet scheyden als Theseus obstinaet/
Maer int vast tractaet//pijnt v te verfraeyene/
Sonder te versmaeyene//sal sy v dan oock besoecken.
Dus wilt vercloecken// en neemt ozlof met jolijt/
En vzeest gheen verwijt.

Denckt wat daer staet in des wijse mans boecken/
Hoe wel dat ghy constich/liberael/en vzolijck sijt/
Dat alle dinghen moeten hebben haren tijt.

Constich gheest.

Mynen gheest begheerde nochtans wel wat respijt/
Maer midts dat ghy zijt//het Minnelijck scheyden/
Soo wil ick my gheerne na uwen wil bereyden
Sonder verheyden// en nemen ozlof terstont.
Tis goet scheyden daer vzienschap staet op vasten gront.

Minnlijck scheyden.

Wort niet ghecroocht het vzedelijck verbont/
Ghy blift ghesont// en vjn van praminghe.
Maer al spy comen ter ionstighet versaminghe/

Tis een bequaminghe//voet hert/moet/en sinnen/
Als vzeucht ten besten is/te scheidene met minnen.

Constich gheest.

Adieu/edel Rimpfen en Goddinnen/
God laet v ghewinnen//rust en vrede/
Dit woozdeken Adieu/wilt wel bekinnen/
Tis so veel als bliſt met God ghesect/
Dooz wyen bekent is alle inwendich secreet/
Dus is hijt diet weet//hoe noode ick v verlate:
Want den tijt en gheeft my hier gheen volle mate/
By v schoon granate//dus seg ick als de domme/
Daermen gheeren is/daer is den tijt haest omme.

Antwerpia.

S vertoeft tot mozghen/

Minnelijck scheidene.

Och neen weerste blomme/
Al is hy willecomme//binnen uwen palleyse
Ick hope ghy en sult niet beletten zyn reyse/
Want bliuet tijt van poyse//hy sal vooch ontbieden/
Al is hy absent/zyn ionste en sal van v niet vlieden.

Rhetorica.

Wel/in Gods name moetet dan gheschieden.
Maer comt by onsliden//eerst wat duiseren/
Dan sommighe saken moet ick met v tracteren/
En declareen/wat wel waer mijn begheeren//siet/
Want Menich constich geest en kanmen ontbeeten//niet.

Antwerpia.

Dat mach ick wel segghen.

Musica.

Wie can hem gheneeren//iet/
Sonder v hulpe/tzy int cleyn oft int groot.

Rhetorica.

Want daer ghy faelgeert

Antwerpia.

Daer bliſt de crancke inden noot/
Sonder v hulp waer doozoot//sontijts qualijck te crighene.

Minnelijck scheidene.

Den orboz die v doet

Rhetorica.

En is niet te spijghene/
Men hoorz v toe te nijghene/als een groot regent.

Antwerpia.

Daermen v veriaecht

Musica/

Daer en is gheen regiment.

Dlant dat v niet en kent//comt heel ten ruine.

Rhet

Rhetorica.

**Die steden vergaen/
Antwerpia.**

**Den acher wort woestijne/
Een slechte myne//brengde ghy ten profijte.**

Musica.

**En uwen gheest
Rhetorica.**

**Wercht vierich met appetijte
In cozzten respijte//met cleyn assistentie.**

Antwerpia.

**Want sulck lanc
Musica.**

**Daer ghy hebt residentie/
Come oeur v inuentie//tot prosperatie.**

Rhetorica.

**Maer daermen v veracht
Antwerpia.**

**Daer comt declinatie/
Midts dat v gratie//haer toveruloedich//stort.**

Rhetorica.

**Als dan de mensche teghen v hoochmoedich//wort/
Al schijnt hy voo:spoedich//cozt/tsal hem berouwen.**

Musica.

**Want sulcx heeft Grecia
Antwerpia.**

**Eerst ghebzacht int benouwen/
Met al die landouwen//van Macedonien.**

Rhetorica.

**Assyrien en Egypten/
Musica.**

**In Bablonien.
Antwerpia.**

**Verghinck Athenen niet deur sulcx verachtinghe?
Rhetorica.**

**Doen sy v ghemissen
Musica.**

**Quam hun dindachinghe/
Rhetorica.**

**Maer haer clachinghe//geschiede doen te laet,
Antwerpia.**

**Hoe voer Carthago?
Musica.**

**Die quam in soberen staet/
Rhetorica.**

Om dat sy den raet//van Hannone versmaeyde/

Antwerpia.
 Sijn goey Const hiet doen quaet/
 Musica.
 Om dat hy tot peys raeyde/
 Ahetozica.
 Dwelck hun veel schaeyde//dat sy sulcx refuseerde/
 Antwerpia.
 Doemen By:sa
 Musica.
 Dat schoon palleys destrucerde/
 Ahetozica.
 Dwelck Dido sondeerde//constich in heuren daghen
 Antwerpia.
 Want in Menich constich gheest
 Musica.
 Had sy groot behaghen/
 Niemant en had claghen//want elck voert euen//wel.
 Antwerpia.
 Maer doen sij hun tot twist hebben begheuen//sel/
 hebben sij verdzeuen//suel/alle reyn consten//goet.
 Ahetozica.
 Siet toch wat den mensche met afionsten//doet/
 Die sulcx opt begonsten//tsoet veranderde int sure.
 Musica.
 Roma heeft oock moeten beclaghen die ure/
 Dat sy buyten den mure//o hebben gheiaecht.
 Antwerpia.
 Inden tijt Pompilij waerdy ongheplaecht/
 Die(so Vinius gewaecht)//menich schoon werck heeft ge- (sicht.
 Ahetozica.
 Hoe wel Italia was met Constien verlicht/
 Twas seer haest geslicht//deur Catilina tyrannich.
 Musica.
 Doen viel deen byoeder teghen dander wederspannich/
 Niemant en bleef mannich//nae des wysen tractact.
 Antwerpia.
 Maer elck socht wazake met heymelicken haet/
 Om eyghen baet//thint den vader vermoorde.
 Musica.
 Van goey Constien men doen seer weynich hoorde//
 Den vader verstoorde//zijn eyghen genecratie.
 Ahetozica.
 Dus daermen v veracht//tsp van wat natie/
 Deur turbacie//oft groote verwaentheyt/
 Voorwaet/den wech des verdriets al daer ghebaent//leyt/
 En daermen v in plaent//scheyt/druck/schade/en abups/

Tis een woztel der duechden/daer ghy groeyt in hups/
Want lecheyt vol confusys//doede ghy verwinnen/
Tghreen dat swaert schijnt/volbrengdy met blide sinnen.
Constich gheest.

Ich en ben maer een aerden vat/ dwelck God van binnen
Duert tconstich beminuen//met synen gheest vervult:
Maer van my seluen en heb ick hier in gheen schult/
Daeromme en sult//ghy my niet te hooch estimeren/
Want alle goede gauen van God descenderen/
Dits myn glozieren//hy is alleen den schat.
Men mach my ghelijcken by een slechte ghebonden vat
Ghevult met een nat//van medecinalen//d;anch/
So lang alst loopt/ismen somtijts in betalen//cranck/
Hoe wel men in schalen//schanck van siluer oft gout/
Als wint ghemissen/ dan elck eene verout/
Dan ist dobbel fout//sou icker de weerde vooz gheuen/
Soo ist oock met Couste/ter wyl de meesters leuen.

Minnelÿck scheyden.

Au daer af ghenoech/en wilt my aenclenen/
Staet daer niet gheschreuen//ick laet v mynen vrede/
En wilde ghy nu scheyden met twistighe sede/
Hoe wel ghy hier mede//maer clachte en bewÿst/
Tmithaechte den eenen/dat den anderen pÿst.

Ahetorica.

Tis so/maer vertoest/op dat ick worde ghespÿst
Deur zÿn antwoorde/van mijn eerste propoost.
Shy siet met wat onstichtinge/en clepen troost
Poozt/West/Zuyt/en Oost//worden ghespeelt dees cluch/
Tis waer/tis bequaem inden tijt van ghenuchten/ (ten.
Maer seldom goey vruchtē//groeyen op een verdozret tijt:
Daerom soudich racpen/na mijn simpel aduÿs/
Darmen om den hoochsten pÿs//van die Vardtjuweel/
Sou een vraghe wtghenen/daer elck in zÿn deel
Redelÿck ofe gheheel//deur mocht worden ghestercht/
Tis ongodlÿck datmen altÿts in ydelheyt wercht.

Constich gheest.

Tis waer/en als men den tijt nu wel aenmercht/
Soo isser menich Beminder nu toe gheneghen.
Dus hoep ick/dat ick (als cloecke gheesten ploghen)
My in alle weghen//na dbeste sal voeghen.

Antwerpia.

Inder waerheyt dat sou my oock wel ghenoeghen/
Want goet onderwÿs/brengt den mensch tot sichtighe.

Musica.

Sghelÿcks is oock den lofsanck/szheests verlichtinghe:
Maer dÿdel dichtinghe//menighen schandaliseert/

Minnelÿck scheidt.

Lu/ ick hoep dat sulcx sal worden gheconsenteert/
Dus weest wel ghemoueert// **Adieu/** wij moeten scheidt.
Ahetozica. (kussende)

Lu/ den gheest der wijtheit moet v gheleyden/
En oock bereyden eenen vreedsamighen padt.
Minnelÿck scheidt.

Adieu Antwerpia schoon rÿckvloeyende Stadt/
God laet v den schadt// des wijtheits bewaren/
Op dat v weldaet in Syon mach openbaren/
En niet bewaren// als Tyro seer onplaisant/
Want alle ghauen abundant// staen in des heeren hant.
Antwerpia.

Ich danck v grootelÿck van uwen o:lof valiant/
Vredelÿck verstant// gheeft my troost en consoort.
Lu Ahetozica/ om te houvene accoozt/
Helpt my alsoot behoort// eer elck eene vertreect
Met Menich constich gheest, bedancken perfect
Alle Broeders correct// die ons hebben besocht/
Want deur den gheest hebben sij wt liefden ghewo:cht.
Ahetozica.

Jonstelÿck sal uwen wille worden volbrocht.
Rocheans sal ick Menich constich gheest doen weerkeert/
En v tweede feeste met vrechden vermceren/
Wilt die heet der heeren// eer langhe daghen.

Musica.

Daerom blyuen wij noch hier na ons behaghen/
Dus wilt niet claghen// maer weest inden gheest verblÿt.
Antwerpia.

Daer af danck ick v beyden tot deser tyt/
Want voo:waert ghy sijt// daer nu mynen troost op staet.
Ahetozica.

Lu bedancken wij de gheeffen eert worde te laet.
Tis een goet tractaet// daer den raet// comt van bouen.
Antwerpia.

Wij dancken v lieflycke Koose van Louen/
Die de Minne voo: v Deuyse schryft.
Ahetozica.

Wij dancken Dmarien Cransken/dwelck bloeyende blÿft
In Bruessele/ met Minlyck accoozt rustich.
Musica.

Wij dancken Moyses dozen vol consten lustich
In Hertoghenbossche In viericheyt groeyende.
Antwerpia.

Wij dancken t:pioenken in Mechelen bloeyende/
Inden beghinne hebby dees feeste ghesticht.

Rhetorica.

Wij dancken d'ischbloemken/ die elcks hertte verlicht/
Om dat Minne verwint/ oock in Mechelen gheplant.

Musica.

Wij dancken so:reuchdenbloemken in Bergen triumphât/
En al die in Brabant reale//nu//conste//doet.

Antwerpia.

Wij dancken d'eliken tot den Dale//v//ionste//goet
Blyue durabele int Soulecusche pleyne.

Rhetorica.

Wij dancken oock t'supuer Veliken reyne/
Men siet ghemeyne// deur v in Dieft ghetreur//vlien.

Musica.

Wij dancken v Christusos ghen/ diet al deur//sien/
Oock in Dieft ghesproten/ reyn van maniere.

Rhetorica.

Wij dancken den Broependen boom van Viere/
Want ghy de rosiere// hebt verciert in als.

Musica.

Wij dancken t'Couwoordeken van Herentals/
Die leert Schout quawoorden vals// diet hertte niet en

Antwerpia.

(meynt.

Wij dancken t'Soubloemken in D'woorden ongescheynt/
Blijft In liefden groepende// soo leefdy met minnen.

Rhetorica.

Wij dancken oock alle Broeders van binnen/
Soubloemken/ Olyftaccken/ toont dencht wt gratie,

Musica.

Wij dancken alle Beminders tot deser spatie/
D conuersatie// en sou ons niet verdzieten.

Antwerpia.

Ich hoep ghy sult onsen dienst oock weert ghenieten/
Alst tijt en stont gheeft/ na ons vermcugen.

Rhetorica.

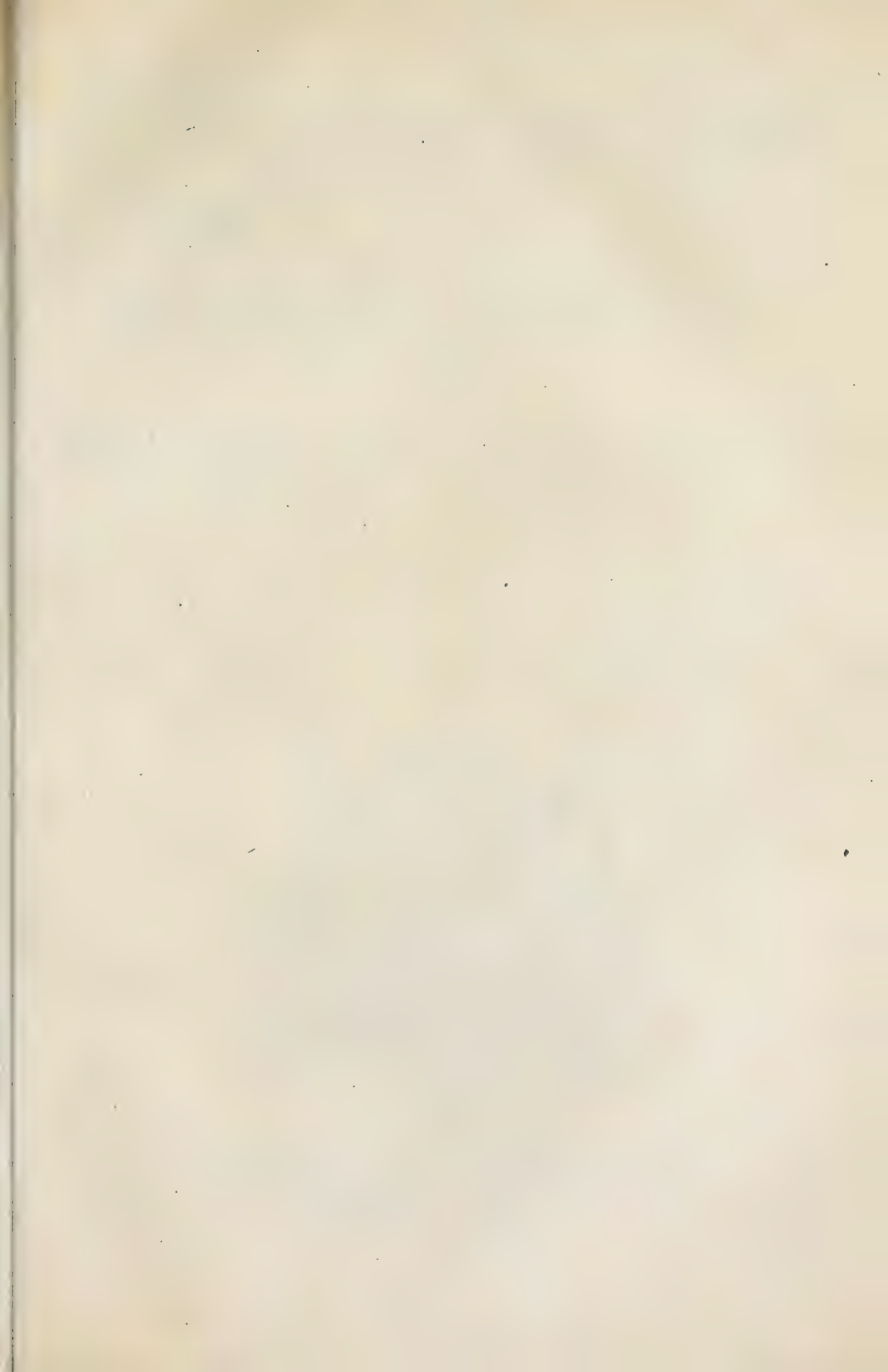
En deur ons Ionste v hoop ick oock verheugen/
Dus verleen ons God vrede tot onser vramen.

Antwerpia.

Op dat minlijck schepde ons Ionssich versamen.

Spelen van Surme

vvaer inne alle oirboirlijke
ende eerlijcke handvvercken ghepresen ende verhaelt vvor-
den/ tot grooter stichtinghe ende onderwijsinghe van eenen
peghelijcken van wat staten
hy is.

Ghespeelt met Octroy der Co. Ma. binnen de stadt van Antwerpen op Thaech-spel
naer Dlandt- Juweel/ by die vier Cameren van Rhetorijcke die hen daer
ghepresenteert hebben den vierenwintichsten dach
Augusti int Jaer ons Heeren
1561.

Op de Questie:

VVelck handtvverck, oirboirlijcke is van doene,
En eerlijcke, nochtans seer cleyn gheacht?

Tot Antwerpen by M. Willem Siluius/ Drucker der
Con. Ma. An. M. D. LXII.

Totten goetvillighen
Lester.

Angaend den Hagedspelen, te te vbeten
Dat dit van andere natuer / obseruatiën en
ordonnancien sijn van de Landt iuvbeten / mit spondende
eenighen sekeren tijt van vbeten op te hanghen / Vret.
Van vbet sulcx ghemeenlike ghebruyet in alle heerlike
triumphen soo vbet in Lhetorijcke als sietspelen
van importancie / betressend de groote Steden ende
solemnelle feestē / om door sulcx hunnen triumph te
beslyten mer een nieu recreatie van mindere costen /
mer niet alijc van mindere conste ofte ghenueghe
ghelijc hier genoech blijct / voer en is niemant tot sulcx
gheshouden te comen van dient vuyt jonsten belieft / ende
moghen sodanighe Hagedspelen also vbet op de Dorpen
ende Vrijheden / als in de Steden gheshouden vorden /
Ja dat mer is / op alle plaatsen daer besvorden
gulden van Lhetorijcke Bussen / ende Voghen sijn /
ghent vuyt ghesteken / op dat alle Liefhebbers der
voornemere consten jonstic souden moghen vergaderen
ende by malcanderen comen sonder sodanighe troest
costen / triumphen van Incomen / Vieringhen ende
Dierghelijc tot groote besvaringhe te doen.
Waer vbet.

Chaerte der Rhetorijcken van tHaegh-Spel.

A gebenedijdinge / des HEEREN Cranzlijck /
 Die sy Abraham / en synen sate belijdt /
 En crke goetwilligher / in liefden eendrachtich /
 Deur IESVM CHRISTVM / die ons allen heeft bezrijdt /
 In wien alle gheschachten / syn gebenedijdt /
 Die sy so Broeders / voor een Saluyt gheseghet /
 Bidde end / op dat ghy so wien durch verrijdt /
 Compt verzoect ons / met Rhetorica verghet /
 Want indy tijt des veredde salmen verolyck Leey.

Salutatio.

Wier Rhetorijckelijckste / zal inne treden /
 Caemelijckste / met meeste volck / en reynen roste /
 Pint een Schale / maer gheen Camer vanden Steden /
 Day die in dit Landt-Iuweel moeten syn absent /
 Voor Vrijheden en Dorpen in Brabant beken /
 Te voor een Schale / voert so in alle saken /
 Soo bouen verclaret is / en so togh ton swaert went /
 En dat nu Deerste is / wilt in Conste waken /
 Met nien bemindert / salmen kennisse maken.

van 6. Oncken.

van 4. Oncken

Presentert so vanden twee / totten lessen /
 Maer niet min day Derthiene / en volgt deet feest /
 En en stelen wt / Ghehuchten oft Fortressen /
 Daer Rhetorijcke is / int minste oft meeste :
 Out sijn Batteringhe / swaer wien molteeste /
 Wier wien Verft comt / wint sijn aduantage /
 Ont Prince wapene / met jonstighen gheeste /
 Out en laet niet verdricten / so voicage /
 Die Eere verwerft / wint een goede gage.

PRESENTATIE.

van 3. Oncken.

Wier ons de Constichste Deuijse sal sijn /
 Met derthien Regels / doende Salutatie /
 In sijn Incompt / wilt hie op duncten /
 Louende den Peys deur Gods milde gratie /
 Die wint Concordia / sijn sijn /
 Maer pronunciert van buyfen voor ont Tanneel /
 En in so Prologhe / Leert sijn sijn /

PROSE.
 van 2. Oncken.

PROSE. Hoe elck behoort/gheruft te sijne in sijn deel/
ban 1. Oncen. ~~E~~ sy Redene/zal Die winnen voor sey Iuweel.

MAER sdaechs voor so Spel/sey thidney voor noene.
Solueert Dees Vraghe/ey zyt wijsfelijck bedacht/
VRAGHE. VVelck hantvverck/ oirboirlijcke is van doene/
En eerlijcke/ nochtans seer cleyn gheacht?
Dat tusschen vier ey seshondert regels volvbracht/
MAER so zeffe sijn/ Dit in Compositie set/
ban 8. Oncen. Voor Thoochste wordt so sey romen Brabon ghebracht/
ban 6. Oncen. Tvveede sey hant in sey roosen Cransken met/
ba 4. Oncen. Tderde Dlauvertaxken/ Dub sfont Dat Conste let.

THOOCH- E y zoo wie Dbeste Ebatement zal spelen
STE. Nieuwe oft oudt/sonder schimp oft vilonye/
Voor de stede MAER Die steden apacht/ Die wy so beselen/
ban 9. Oncen. Speelt Dat minst bekent is/ in onsen tye/
ban 7. Oncen. Tgheten Dat best ghespeelt wordt/ van meest Bootscherie/
THOOCH- MAER minst fauten/ wient arten principale
STE. Tvolck meest larye doet/ met haren blye/
Voor Urehe- Adint voor Thoochste sey Cop/ Tvveede sey Schale/
den en Dorpe ban 6. Oncen. E y Tderde voor Eene/thoon Conste reale.
ban 4. Oncen.
ban 2. Oncen.

Dwey Kerckganck/ muerdy/ Doet op sey derden Darg/
MAER Dincomst/ey wien doet selijste ghemant/
ban 3. Oncen. E sey finte Lucas & sulck winnen man/
ban 2. Oncen. Tself voor Vrijheden/Dorpen/ey Die tzeemste viert
Dax tvolck alder volijste den rygert/
ban 4. Oncen. Twintey sey Vulcanum van seynde snede/
ban 2. Oncen. De beste Perfonagie/ wordt voor verrijt/
ban 1. Oncen. Adant in winter ont Hooftmans wapene mede/
MAER Dacht op Dmandement/het is ont bede.

Tfanderdactybe maer so Spel/suldy so volvghen
Tot sey Factie/roet maer Die clocke twee/
Die beclaryelijste is/ maer soo sulck vlegghen/
Singht sey verdlyck Liedeken/ so wert gheen/ sey/
ban 3. Oncen. Dry Violierkens windy/ met besjeer/
Die best sey Sot maer/sonder vileyngghen spoot/
ban 3. Oncen. Verdient sey Sottinne/ voor tweede is sey
ban 2. Oncen. E sey Sots cappe/ voor tderde sey marot/
ban 1. Once. MAER sul toe in wat plaats Dat ghy sijt sey Sot.

CON-

CONCLVSIE.

Broedert in Augusto/ wilt Comparerē.

Oy vierentvintichsten/ in Antwerpen plaifant

Oy Tviolierken/ my sal int Lot trakteren

Wijt gheen Dae swaerigheit/ of moest romen (se hant)

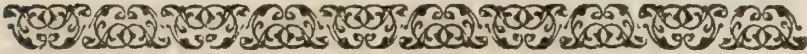
Alk fraij Artisten/ ghebruycht reden Oy verstant/

Wat roet wilt ont dan ruy/ veynbarē/

Wont Lengde ey Mate soomen plarē/ in Brabant/

Al wat ruyt moest sturten/ wilt dan sparen/

Oy vrede Gode blyue by/ ont int roegaren.

Corte beschrijvinghe vander incom-
ste der Cameren van Rhetorijcke des Haech-
spels alsoo zy hen in ordinancien ghepresen-
teert hebben voor der Heeren Tan-
neel den 24. Augusti

1561.

Inden eersten zyn dese navolghende Cameren van Rhetorijcke inneghehaelt gheweest vande Guldebroederen der Violieren/ in ghelycker manieren als int Land- Juweel gheschieden/ te weten met haren Prince ende Hooftman/ Herauten/ Lackepen/ Speel- lieden/ gheleet ende in ghelijcken ghetale als voorseydt is.

Inden eersten presenteerde hem het Jennette bloemken van Viere/ ghe- leydt Dongheleerde/ geleet in zwerde ghefrizeerde rocken/ geboort met gheel passament/ Couffen ende hoepē zwert met roode slupers/ de plumagien wit/ root ende groen/ hen leerkens wit/ xxrij. te peerde/ onderschoten met tort- sen ende banierkens. Een maecht te peerde ghenoemt Rhetorica ridende on- der een antijcx paviljoen/ dwelck ghediaghē wort van vier Guldebroederen/ ses waghens met zwert laken ouerdeckt dat met gheel gheboort was/ met Guldebroeders houdende ij. tortssen/ en ij. vierpannen achter wt stekende.

Ten tweeden het hepbloemken van Turnhout gheleet in tannepte Ca- sacken/ zwerde couffen/roode hoepen/witte plumagien/hen slupers blau ende wit/ met een cleyn crancken van hepbloemkens ghevolochten daer op/ lxxv. te voete elck met een bernende tortsse inde handt. Enen tierlijcken antijcxchen waghē met seuen maechdekens daer op betekenen de seuen vrije Consten/ lxxij. te peerde meest al met tortssen in hen handt/ xv. waghēnen ouerdect met tannept laken/ met twee Guldebroederen houdende elck twee tortssen/ ende achter wt staken twee vierpannen. De voerlieden wāven oock gheleet met hen couleure.

Ten derden/ Den bloependen Wijnngaert van Serchem by Antwerpen/ C. xxi. te peerde in tannepte Casackē/ met een blauw hanghen mouwē/ groe- ne hoepen met blauwe slupers/ hen plumagien wit en root/ witte leerkens/

a ij ende

ende zwarte couffen/ met diverse fraye figuerlycke punten. In den eersten daer den propheet Helizeus met vier ossen ploechde / ende Helias daer by den voornoemden Helizeo zynen mantel omme worpende. Een ander punt daer Ilaack spende ginck / daer Zachar teoren afmaphde. Noch een ander daer Ruth het ouerblijffel des mayers rapende oft oorktende was. Een ander daer Gedeon dorstchede met zyn wapenen neffens hem / ende eenen Enghele daer neffens/ Soos wannende en Abrahā plantende. Daer nae quam eenē waghē becleet met eenen wjngaert daer Noë onder lach en stey xxij. waghēs met ij. Guldebroeders daer op elck eē tortfle inde handt/ met een paer vierpannen achter wt stekende. De waghens waren met hen coleuren/ dats/ sommighe met groen/ andere met blauw/ ende sommighe met tanneyt ghedect. Ende hen waghelieden ende stokers waren oock alle ghecleet met ghelycke coleuren van hen leuere.

Ten vierden/ de Loren-loeme van Brusselle xxiiij. te peerde/ xij. te voete in blauwe rocken ghestreept oft ghebigareert met wit / root ende blauw/ de mouwen ende hoepen ghestreept met groen / wit ende root / hen plumagien wit/zwarte couffen met witte leerskens. Drie waghens met Guldebroeders/ tortffen ende vierpannen daer op.

Nachter desen quam eenen waghē daer meester Com den Prince der sotten op sat / zeer dicht en fraplyck met mepen toeghevolchten ghelyck een hage / rontsomme behanghen met caertspel bladeren / ende seyde: Ich come voek opt Haech-spel.

Solutie oft beantvoordinghen op de Vraghe,

Welck handverck oirboirlijck is van doene,
En eerlijck, nochtans seer cleyn gheacht?

AEnghemeret dat dese naeuolghende Cameren alle te samen eenderley solucie hebben ghegheue/ Hoe heeft ons goet ghedocht de seluen een te besluten/ also den goetwillighen leser biederende volcomeder sak moghen zien int ouerlesen eens tegelyc solucie/want zyt alle nemen op dacker werck/ Landwinnighe oft landbouwinghe.

Ordonnancie ende veruolch des Haechspels te vvetē
gelyck dese Cameren naer hen incomste ende lotinghe deen na dander
der ghespeelt hebben.

In de eerste. Also dese vier voerselde cameren hen incomste deden dē xxiiij. Augusto als voerscreuen is/ speelden die Violieren van Andwerpen haren wellicom den xxvij. ende soe voort elck veruolghende deen na dander.

Teweten inden eersten Dongheleerden van Diers ghenoept het Jernetten-bloemken.

Daer nae den bloeyenden Wjnghaert van Serchem.

Ten derden het Hey-bloemken van Turnhoudt.
Ten vierden het Coeren-bloemken van Snuelle.
Voor dieft speelden die Violieren van Handwerpen hennen adieu.

Hier naer volghen de prijfen van tHaech-fpel alsoe die verdient ende ghegheuen sijn,

Eerst ende al voien den oppersten prijs vant tamelijckst ende Tenste incomen vanden steden es ghegheuen het Jennetten-bloemken van Liere.

Den tweeden prijs van tamelijckst ende Tenste incomen van vigheden ende Dorpen es ghegheuen het Hey-bloemken van Turnhoudt.

Den prijs vant schoonste blaesen oft deupse den Sloependen Wjngaert van Serchem.

Den prijs van Tverste verfoeck es ghegheuen het Coeren-bloemken van Snuelle.

Den oppersten prijs van dbeste Ebatenet de Coer-bloeme van Snuelle.

Den tweeden prijs Dongheleerde oft Jennetteken van Liere.

Den oppersten prijs gheordonneert voorde vgheden ende Dorpen es ghegheuen den Sloependen Wjngaert van Serchem.

Den tweeden het Hey-bloemken van Turnhoudt.

Den oppersten prijs vant spel vâ Sinne op de vrage welck handwerck oirboirlijck is / etc. es ghegheuen tHey-bloemken van Turnhoudt.

Den tweeden prijs Coeren-bloemken van Snuelle.

Den derden prijs Dongheleerden van Liere.

Den prijs vande beste personagten Coeren-bloemken van Snuelle.

Den prijs vande Prologhe hoe elck behoort gherust te zyn in zij n deel / es ghegheuen Dongheleerden oft Jennetteken van Liere.

Den oppersten prijs vant schoonste vieren den Sloependen Wjngaert van Serchem.

Den tweeden prijs Dongheleerde van Liere.

Den prijs vande boerdelycke of belachelycke factie Dongheleerde van Liere.

Den eersten prijs van onnooselijckst of innocetelijckst den sot te maken het Hey-bloemken van Turnhoudt.

Den tweeden Dongheleerde van Liere.

Den derden den Sloepende Wjngaert van Serchem.

Den

Den vvillecom der Violieren op Thaech-Spel.

PERSONAGIEN.

Minerua, op *zijn* Schaephersters en wol spinnende

Ceres, met een sickle inde hand op *zijn* Hoysters.

Vulcanus, hebbende in deen hand vier en in dander eenen hamer.

Minerua.

2 Wel ist soo Fama seet?

Ceres.

2 Ick hebt soo verstaen.

Minerua.

2 My grootelijck daer aen leet.

Ceres.

2 Daerom eest my oock ghedaent:

Want daer hangt aen// mijn duecht en eere.

Minerua.

Maer sulck verhaect hem somtijts te seere

Dat hy zynen keere//moet nemen met schanden.

Vulcanus.

Wat hebben dees wijfs/hier peplick voor handen?

Let haer yet aent branden van mijnen viere?

Ceres.

Ou/siet waer hy comt/rupt van maniere

Hoe kan hy *zijn* durviere//alfoo ghelaten?

Minerua.

Hoe na crijcht *zijn* smisse van outheden gaten?

Dat hy die straten//van Ippare/verlaet.

Vulcanus.

Wat ghebreect v aen my/dat ghy mijns vermaet

Al ben ick begaet//ten is maer beccoosen.

Ceres

Ick/weet wel/ ten is v aen dlijf niet veruoosen

Maer ofter aen ghebacken is/ waer te beliene.

Minerua.

Hoe na comt hy hier om *zijn* wijf te bespiene?

Dat hy sus ient comt/tot onwaert vlieden//sijn.

Vulcanus.

Wp en moghen niet al Heeren/oft Coopliden//sijn

Ick ga na mijn handwerck/wat wilder segghen//aff?

Ceres.

Sep niet/Vulcane/maer al is v belegghen//straff

Wp vrughen oft ghy Venus/soeckt int Andwerpische pleyn

Vulcanus.

Reen ick/maer ick heb ghehoort hoe dat int ghemeyn
Hier ghevraecht wordt/ghetorijckelyck int labeene:
VV elck hantvverck, oirboirlickst is van doene
En eerlickst, nochtans seer cleyn gheacht?

Minerua.

Ick hoor wel Fama/die heeft ons hier ghebracht:
Want eenen wil/een ghedacht//hebben wy dighen

Vulcanus.

Maer so sijdi/ooch wel ghequelt met fantaspen
Dunct v dat oulier handwerck/hier werdt ghealieert?

Ceres.

Zaet/maer niet dat ick segghe/dat sal worden ghelolueert
Met mijn handwerck/dees redelycke viaghe.

Vulcanus.

Ick en sorgher niet eens voor/maer ick beclaghe
Dat den prijs so cleyn is/die my toe is ghescreuen.

Minerua.

Ick hoor: wel ghy sout v seluen/gheern prijs gheuen
Sep men sou wel leuen//sonder v hantwercken.

Vulcanus.

Ten sou alst ghijt met redenen wilt aenmercken
Sonder mijn verstercken//elck leefde op ghenape:
Waer haelden ghy ploech/couter/picke oft spape?
Hamer/bijl/twaer schape//datmen sniet en vonde
Scheeren/messen/gheen hups sonder my en stonde
Ten waer datment bonde//tflamen met een seel
Raghels/sloten/sluetels/dan noch dmeeften deel
Waer vondmen ketels/om goet bier te brouwene?

Ceres.

Ick ghelooft wel twaer qualijck hups te houwene
En de v hantwerck/van yser oft van stael

Minerua.

Maer Vulcane/ dat en is noch niet rincepael
Dit soumen altemael//noch wel connen ghederuen.

Vulcanus.

He swijcht/het volck/sou van ghebreken steruen
Soppe te seeruen//daer en hanghes noch niet aen
Maer sonder my en coest querne noch muelen gaen
Ick laet staen schuphe/hanghel/en tanghe/
Spit/rootster/pot en panne/nochtans dueret langhe/
Elck leefde by bedwanghe//alst brootmes faelden
Waer bleuen dan priemen/elsens/en stijue naelden
Als ickt al verhaelden//den tijt sou v verdrieten//hier
Alle hantwerckers/mijn hantwerck ghenieten//schier.

Minerua.

Al v beroemen/sal ick doen verschteten//fier
En teghen v den prijs/noch winnen//wij

Vulcanus.

Hoe naer comdp hier met/v spinnen//by
Wilt v bat verfinnen//ghy//ten toetseert vrouwen//niet.
Minerva.

Segt ghy wat ghy wilt/ick salter by houwen//siet
Dat Dwolwerck deerlyckste is/ en inden lande//noot.
Ceres.

Nu vraechtmen na doorboorlyckste met verstande//bloot
Twaer een schande//groot//sout anders niet wesen//dat
Minerva.

Tis oock doorboorlyckste/ Ja eenen ghepresen//schat
Welck landt en stadt//vrij groote vramen//doet
Hoe aerm/hoe elpen/ heuet aenghenamen//moet
Het crycht bequamen//spoet//en ten wort niet verdruckt
Deen verleet wolle/dander plyse/de derde pluckt/
Gheen hantwerck soo en gheluckt//onder der sonnen
Daer die schamel ghemeynten/soo wel tbroot by wonnen
Eert noch wort ghesponnen//brenghet groote neeringhe
Deen cant/dander kaert/o schadeluyck ontbeerlinghe/
Sulck soekt zyn teeringhe//dat hy hier op naem acht
Hy waer zynen cost weert/met desen ambachte
Weuen/en vollen/bereyden/en verwen
Int dwolwerck hebben vrij mennich weruen
Edel landts vrouwen/eerlyck haren tyt verfleeten.

Vulcanus.

Wilt icks niet/dat al was vrouwen vermeten
Al sulcken secreten//hooftmen wel op de garen//mert.

Ceres.

Segt Vulcanus/al valdy in ons verclaren//hert
Ick segghe/dat ghy voor my/sult moeten swichten

Vulcanus.

Dat ghelooff ick wel/alster ginck/aen een vichten
Oft Cupidons schichten//moelt ick na mijn hant//hebben
Dan sou mijn vier/eenen hitteghen biant//hebben
Eenen coelback behoefdick/dan wel onder//tullen.

Minerva.

Die hem van v oock liet/besonder//kullen
Moelt wel belust zyn/tot groote Lururie.

Vulcanus.

Ick weet wel wat ghy meynt/maer schout iniurie
Oft met groote furie//sou ick sulck verantwooden.
Ick can met Venus mijn vrouwe wel accoorden
Die schoonste daer die poeten/opt aff beschreuen.

Ceres.

Sy en zyn niet al eerlijck/die viedelijck leuen
Hy kant v ontgheuen//als sy v den aenbeelt//voecht.

Vulcanus.

Wat segdi?

Ceres.

Dat den landman/die int velt/ploecht

Doorboulyckste hantwerck doet/weerdich om eeren
En wort seer cleyn gheacht/van borghers en heeren
Waer wildy v keeren//als dit hantwerck rust?
Die is best van doene/wie datter op hult
Elck moet zyn ghesult//want dit moetet al spysen.

Vulcanus.

Ick hoor wel Ceres/soude gheern haer boeren prysen
Keen wilt dat affwysen//sy en hebben die macht//niet.

Minerua.

Doorwaer als ghy op de Goddelijcke cracht//siet
Doo sal v ghedacht//iet//en wel anders bewinden.

Ceres.

Ick hoor wel eerghiericheyt/kan de wylsheyt binden
En oock leer verblinden//int arguweren:
Maer hoor/ oft hem elck woude reporeren
En niet laboreeren//int saven en int mapen
Wat sou daertryck/voortbrengghen duert daus besmapen
Van distelen/en doornen/en ander wilt crupt?
Piet dat ick de cracht/des hoochsten wil versmapen
Die moet al versapen//want duer hem groept de spuuyt:
Maer dnaturelijck virtuyt//comt duer donderhouwinghe
Daerom niet oorboulycker/dan blants bouwinghe.
Dock eerlyckst/want veel vorsten/in sulcks prouentien
Deden certijts Landtwerck/met diligentien
Al worddet nu seer veracht/tis schape/met schanden
Daer den Landtman vergaet/plaghe naeckt die Landen.

Vulcanus.

En de ick wat souwen/syt trecken te handen?
Want voor al moeten zy mijn hantwerck ghebruyken

Minerua.

Ick sal v beyden noch doen swygghen en duycken
Allimen sal ontpluycken//het wolwerck profijtelyck.

Ceres.

Nu laet ons deen dander/niet zyn verwytelyck
Maer wachten vlijtelyck//na elcks solueringhe.

Vulcanus.

De seel-drapers moechten oock maken murmereringhe
En oock studerlinghe//van Christelijcke saken.

Minerua.

En die Surgijnen/duer haer conftich vermaken
Moechten oock wel waken//om hooghe laudatie.

Ceres.

Dan Metfers/Timmerlien/en Sduickers natie
Advocaten/Procureurs/en oock Schijuers.

Vulcanns.

Sy loy dat zyn/al scherpsinnighe kijuers:
Maer ick schijcke thuytsbluyers//om dat sy zyn noch wat gheacht

Minerua.

Nu om elck eene/victorie verwacht

Laet ons de Solueerders heeten willecome/
Ende gherust zyn en dat daeromme
Omach noch anders/ghesolueert worden dan wy meynen
Vulcanus.

Ten sal hoop ick/want Soldaten/en Capiteynen
Die sullen my met ghewelt/doen victorieus//zyn.
Ceres.

Neen/ men sal hier niemant fauoreus//sijn
Dat sou te onhues//zijn//voor dees heeren notabele
Minerua.

Ten eersten zyt willecom/ghi gheesten abele
Die mennich fabele:/slic hrelyck exponeert
Daer duer den geest/inwendich verinbeleert
Willecom Coen-bloemken in S.uellet lustich
Vulcanus.

Willecom Kennetteken/van Here rustich
Al heet ghy Dongheleerde/ghy bemint conste
Ceres.

Willecom Hepbloemken die duer v goede ionste
Van Turnhoudt/met blytschap/syt constwaert spoepende
Minerua.

En willecom lustegghen Wjngaert bloepende
Sinnen Berchem/als broeders van buyten
Vulcanus.

Hier mede/wy onsen willecom slupten
Al is v ghetal cleyn/wilt conste hantieren
Ceres.

Oy dat ghy ionstich verlaemt /by ons Diolieren

Goet vvillich van herten

Per Haecht.

Het

Het Iennettebloemken, van Liere, ghenoempt Dongheleerde.

Presentatie.

Gods salichmakende milde gratie//goet
 Christus liefde/en sghееlts inspiratie//vroet
 Menschen wy Iennettekens Ongheleert//hier
 (Met dees ons minlycke Presentatie//zoet)
 Wo Edel Violiere die vleucht vermeer//fier
 Deur Rhetoricam(die wel mach zyn gheert//dier)
 Dies Gods goetheyt/ moet zyn ghelaudeert//vredelyck
 Waer deur Discordia es in Peps verkeert//schier
 Soo dat Brabant nu verubilleert//redelyck
 Principael Antuerpia floreert//edelyck
 Dus comen wy Ongheleerde/soot betaemt//sijn
 (Tot liefden zjnde gheinflammeert//zedelyck)
 Want Godt behaecht/dat Suers wt ionsten verlaem//zjn.

b ij

Perfor

Vaderlijke Sorghe,
 Ghehoorsamighe Ioncheyt.
 Eerghierich herte *Een man.*
 Vvellustich leuen *Een Vrouwe.*
 Vvijsen raet *Een man.*
 Ghierich ghewin *Een man ghecleet int groen.*
 Natuerlijck leuen *Een Vrouwe ghecleet int hemels blau met groen cryden
 inde handt.*

Het Spel van Sinne.

Daderlycke Sorghe

Godt/die voor v kinders/een goet vader // zyt
 En een ontlader // zyt // hen die hier waken // al
 In Liefden wel ghesint

Mijn groote begheerte / doch gheen verlmader // zyt
 Maer een berader // zyt / hoe dat ick maken // sal
 Met mijn Lieffste kint
 Ghehoorsamighe Ioncheyt / die ick heb bemint
 Souen mijn leuen / oft allen des werelts schadt
 Zijn seden zijn goet / blijft hy zoo als hy begint
 Maer veel quaet gheselschaps vindtmen in Dorp in Stadt
 Die veel Jonghers verleyen / van den rechten padt
 Dus wil ick hem wat goets doen ererceren
 Ick hebbe van hem seer veel costen ggehadt
 En in de Zeuen vry Consten doen studeren
 Hy bemint oock seere het Philosopheren
 En al wat goet is / wordt van hem meekt ghelesen.
 Nu ben ick besorcht / wat hy sal voorts hanteren
 Dat oirboirtlyckste / en eerlyckste mocht wesen
 Al en waert niet seer gheacht / oft hooch gheresen
 Ick en vracchder niet naer / alst nut waer van doene.
 Leefde Prudentia noch mijn wyf ghepresen
 Die gaue my wel goeden Raet / te desen sailoene
 Maer doutheyt crenckt de sinnen / auent en noene
 Hoo dat hy naer mynen Raet niet wel doen en mach
 Maer hy erghet noch wel Raet / van goey vrienden coene
 Dus wil ick in tgroene // met ; waermoedich gheclach
 My dunckt hy comyt hier.

Ghehoorsamighe Ioncheyt.

Godt verleen v goeden dach
 Daderlycke sorghe die ick moet eeren
 Zijdy vet mispaert / doet my dies ghewach
 It in mynder macht / ick salt helpen keeren.

Waderlycke Zorghhe.

Sone twijffel brengt my in groot verleeren
Hoe wel ghy van als hebt beloecht redelyck
Wat hantwerck ick v nu zou moghen doen leeren
Dat oirboirlyckst ware van doene sedelyck
En deerlyckste/ om daer wel en viedelyck
Op te leuene/ tot het ghemeyn profijt.

Shehoorsamighe.

O beminde vader/ van herten Edelyck
In alle tghene/ daer ghy me te vieden zyt
Ben ick ghedaep/ als een ghehoorsaem kint alcht
Ick stel mynen wille/ gheheel inden ouwen.

Waderlycke Zorghhe.

In allulcken woorden/ schep ick Iolijt
Dat ghy v subiect/ onder my wilt houwen
Godt den vader/ en laets niet onuergouwen
Die alle weldaden/ met deuchden loont
Ick wil gaen tot wysen Gaedt sonder flouwen
Tes een man van trouwen// in deuchden hy woont
Hy sal my wel Gaden/ met wygheyt onghehoont
Tot wat hantwerck ghy v best soudt begheuen
Hy is oprecht/ en wordt van veel menschen ghecroont
Een goep fame heeft hy/ in zyn leuen.

Shehoorsamighe.

En ick wil te wyle myn studoir aendeuen
Want ledicheyt is de moeder van alle quaet
Maer Venus moet vluchten/ zo de wyse schreuen
Door de supuer Diana Cloeck en delicaet.

Waderlycke Zorghhe.

Dats waer/ one/ maer ick wil dat ghy met my gaet
Want om v te helpen zyn bereet myn sinen
Ick hope dat ons zal leeren wysen Gaet
Hoe ghy wat profytelyck zult beghinnen
Want die goet hantwerck can/ zal den cost wel winnen.

Eerghierich herre.

Wel schoon spel/ wat maeckt// ghy?

Wellustich leuen.

Ick heb den man binnen .

Eerghierich.

In mijn net gheraecht// hy

Wel Schoon spel wat maeckt// ghy?

Wellustich.

Hoe seer dat ghy haecht// wy

Hy zal v ontrinnen.

Eerghierich.

Wel schoon spel wat maeckt// ghy?

Wellustich.

Ick heb den man binnen

Hy sal my noch minnen// tot zyn der schadert.

Vaderlycke Soighe.

Soone al ist dat wy gaen met staden
Wy dunckt de vaden//zyn schier ten eynde
Eerghierich.

God groet v vrienden
Vaderlycke.

Die zynen gheest ons zeynde
Dats God den VADERE/die wilt v betalen
Wellustich.

Maer leyt de repse/willet ons verhalen
Soo macht comen/wy gaen met v wandelen
Vaderlycke.

Ick zou mijnen zoone/gherne doen handelen
Een handtwerck/dat oirboirlyest/en eerlyest ware
En ick heb eenen vrient van wezen eerbare
Die zalt my int clare//wel te recht bewyfen
En daerwaers gaen wy nu.
Eerghierich.

Dies moet ick v pylsen
Tes een teecken dat ghy uwen zone lieft//hebt
Leerdy hem wel/naemaels ghy daerast gerieft//hebt
Wanner ghy mis lieft//hebt//in v oude daghen
Wellustich.

Jonekman tot wat handtwerck staet v behaghen
Dat moet ick v vraghen//maket my bekent
Ghehoo:samighe.

Dat mijn vader ghelieft/daer ben ick me content
Als een obedient//zone toebehoort
Wellustich.

Hooft vrient wildy betrouwen op mijn woort
Ick weet hem een handtwerck om te wesen vrechtich
En zal Wellustich leuen met herten seuchdich
Shelyck ick nu doe/vy van ghetreure
Eerghierich

Neen hoort hy naer my/hy hevet beter veure
Ick leere hem wel een handtwerck vlyttelyck
Dat eerlyck is/en bouen al profytelyck
Allen zyn vrienden/sullender aff ghenieten
Ghehoo:samighe.

Sulcx taenhoorene/en zou my niet verduieten
Maer vrient dat ghy seght/latet ons int ryym blycken
Eerghierich.

Ghy zout Constich moeten leeren pluymsstrycken
Niet by de minste/maer altyt by de meeste
Ghy wordt noch groot/en moedich van gheeste
In elke feeste//suldy triumpheren
Vaderlyck soighe.

Vaderlycke soighe/moet sulcx werck cassen
Want hoocheyt den sommighen//zeer onbequaem//is

Wilende hoe ghy ghheeten?

Cerghierich.

Mijnen naem// is

**Cerghierich herte die altijt Laboreert
Om eere/en naer prijs/needtich studeert
Ick can oick zeer aerdtich de faillie vrouwen
Dus ben ick gheert/by Heeren en Vrouwen
En selue sal uwen//zone oick ghebeuren.**

Vaderlijcke.

**Certejn vriendt/ick en soeck gheen dominateuren
Men siet my niet speuren//naer ydelheyt groot
Ick hadde lieuer dat hy const winnen zyn broot
Met een eerlyck Handtwerck/en een rustich//leuen.**

Wellustich.

**Daer om doet dan naer my Wellustich//leuen
Vreucht;al v aenleuen//niet om vertenten
Leert hem spelen op alle fraey Instrumenten
Op Herpen/ Violen/ Cincken/en Fluyten
Op Clavecimbalen/ Hauboplen oft Luyten
Des doirboirlyckste Handtwerck om ghebrycken
Want het doet den droeuen gheest ontluycken
In Sacketten/ Bryploften/ ist nootelyck//oick
Tot Dansen/cot Rommen miniootelyck//oick
En menich schoon Croone worter me ghewonnen
Des oick deerlyckste onder tshyn der Sonnen
Want men hanteret meest/in die groote houen
Men lach daer oick me/voortijts de Goden louen
Dus seghick tgaet bouen//alle Handtwerck reene.**

Vaderlijcke.

**Heen dat en is t Handtwerck noch niet/ dat ick meene
Want sulcx groot en cleene//canmen wel ghederuen
Ten zyn maer pdele soete Conseruen
Ten laetsten deurkeruen//zy de siele helaes.**

Wellustich.

**Laet ghyt nochtans varen/ghy doet als een dwaes
Want tis zeer groot gheacht/alst wel bedacht//ware.**

Ghehoorsamighe.

**Ick de lieuer een werck/dwelck cleyn gheacht//ware
Maer seer oirboirlyck/en eerlyck int wesen
Want watmen hier veracht/is van Godt gheprezen
Dat heb ick ghelesen//corts in mijn boecken.**

Cerghierich.

**Hoe sot; ghy/dar ghy gaet een Handtwerck soecken
Wilt v wy vercloecken//trecht naer den stryft
Want ghy in uwen fleur/noch ionck en lustich zyt
Schept een groot iolijt//inde schoon banieren
En wilt v met wroome facten verciereen
Wilt daer hantieren//v Handtwerck eerlyck
Zoo meuchdy naemaels gheacht worden heerlyck**

En vercrjghen de Croone/van victorie.

Waderlycke.

Dat en is niet ghelocht dan ydel glorie
Sulcx en zal mynen zoone/niet exerceren.

Wellustich.

Reen/doet mynen Gaet/hy sal vrolyck boeleren/
Wellustich gauderen//en den gheest verfraepen.

Waderlycke.

Waer creech hy den cost dan?

Wellustich.

Met Coppelen draepen

Oft ander licht ueerdighe saechte wercken.

Ghehoosamighe.

Wee hem die in zulcken Handtwerck verstercken
Oft die aenmercken//twellustich samblant.

Waderlycke.

Al ghenoech van dien/wy slaent vander handt/
Want naer myn verstant//v valsch ingheuen
Is niet dan bedroch.

Ghehoosamighe.

In eeuwich beuen

Zoudp my gheru brenghen/bleeff ick v beneuen.

Dus vader laet ons gaen/en loecken wysen Gaet/
Want haerlieden mandaet//is niet dan alle quaet.

Eerghierich.

Ja v leste gaet//den hals moetty breken.

Wy en consten haer gheen van beyen verspreken
Ons loofe treken//wy laen vernamen.

Wellustich.

Wy meughen nu wel gaen/zoo wy quamen

Ick machs my wel schamen//mijn leetdaghe lanck/

Dat ick vader en kint/met mynen soeten dranck

En wellustich gheelanck//niet en const verlepou.

Eerghierich.

De zwijcht/ick die men soeckt in alle contrepen

Hoe schoon ick noch vleye//met woorden vierich

Ick en const hem gheefins ghemaken eerghierich

Daer icker menich duplent/heb toe ghebrocht.

Wellustich.

En ick/heb ick Hardanapalus niet vercocht?

Die deur my Wellust verghinck/met zijne vrouwen.

Eerghierich.

En dat Lucifer moest wt den hemel snouwen

Heb ick wt wel onthouwen//legt quam dat deur my//niet?

Wellustich.

Dat Esau zyn voorgheboorte om den byp//liet/

En dat Eua den appel aff ghetoghen//heeft

Wast niet Wellustich leuen/dier gheploghen//heeft

En ierst ghesloghen//heeft//al doods smadich ghequel//fel?

Cerghierich.

Meest al de werelt/danst naer mijn roemich spel//wel
Cerghierighen rel//snel//wordt ghelaudeert//zeere
Groot en cleyn/cleck gherne conquesteert//eere
Soo wy telcken keere//wel vplyck zien meughen.
Wellustich.

Hy leuen meer naer my/ia al warent seughen
Den wijn met teughen//drinckende wellustich
Sulcx leuen wordt noch al gheheeten rustich
De luxurieuse Venus libidineus
Wordt nu weer gheacht voor een Goddinne fameus
Pallas virtueus//laet veel volcx nu varen.

Cerghierich.

Wellustich leuen/willen wy niet verhareen
En pemant int garen//met ghepyn//bringhen
Wellustich.

Ick bens content/ick en sal my niet sparen.

Cerghierich.

Wellustich leuen/willen wy niet verhareen?
Wellustich.

Men sal willen dat wy noyt ghemaect en waren/
Want ons soetheyt wy met venijn//minghen.

Cerghierich.

Wellustich leuen/willen wy niet verhareen
En pemant int garen//met ghepyn//bringhen?
Wilsy volghen/ghy sult te nobis syn//springhen.
Wijlen Gaedt.

Pauls.

Vaderlycke Sorghe/mijn vriendt erpeerdich
Ick heb wel verstaen/v begheerte weerdich
En zal v wijsselijck beraden naer mijn macht.

Vaderlycke Sorghe.

O wijlen Gaet/dat hebick zeer wel bedacht
Dies com ick oick tot v / als mijn vriendt vercoren.
Wijlen Gaet.

Ghy begheert/dat vwen sone zou oirboren
D'oirboirlyckste en deerlyckste Handwerck vermaect.
Daer zynder zeer vele/ty v verclaert
Als Tgoudtsmeden/Tschilderen/ en dies ghelycke/
Tberepen/Tweuen/Tdrucken/een schoon practycke/
Het Scrijuen/het Timmeren/Tmetlen/en Smeden/
En noch hondert ander die ick laet met vreden
Om der contheden//des tijts mids desen
Twelck al oirboirlycke Handwercken wesen/
En eerlyck/maer bouen al/moet ick louen
D'agricultura die gaghet al te bouen
Dats Lantbouwinghe/zoo ick v sal bethoonen
D'oirboirlyckste van doene/niet om verschoonen /
Want alle de werelt wouter deyr ghelopyt.

Ghierich ghewin.

Vriendt/ wat ist dat ghy daer soo hooghe staet en puyt
Mijn herte verlijst//om te wetene dat.

Wijlen.

Ik sal v wel segghen vertoefdy wat
Desen mijnen goeden vriendt/ghern weten zouwe
Wat Handtwerck hy zijnen zone leeren zouwe
Dat oirboirlyck / en eerlyck ware van doene
Ik segghe tis Dackerwerck/auont en noene
Dats doirboirlyckste/deerlyckste/darment opt waecht.

Ghierich ghewin.

Is dat deerlyckste/wa het is zeer cleyn gheacht
Gheen ghelichicht man/en sal daer zyn handt aemroeren.
Waer vindtmen rouwer seden dan by de Soeren?
Certejn haer voeren//en staen my niet ane.

Wijlen.

Ik ghelooft wel/sonder teghen op te stane
Dat seer cleyn gheacht is/ia van elcken bycans
Comt om datmen op tlant vindt soo veel plompe mans
Sonder redene/verstandt/soomen dickwils siet
Hier deur wordet seer cleyn gheacht/en anders niet
Maer t Handwerck en is dies niet te quadere
Dat den werckman plomp is/ oft een mildadere
Dus seghick vadere// gheen werck bequamer
Dan dit voor uwen zone.

Ghierich.

Gheen aenghenamer
Oirboirlycker/oft eerlycker Handtwerck bekent
Om tghewin te cryghene/dan dix pour cent
Oft woecker/daer cannen veel goets deur vermeerren
Dede ghy mijnen vaet/sulcx sou hy leeren.

Vaderlycke.

Reen/dat en zyn gheen Handtwercken van eeren
Noch oock oirboirlyck/want Godt der heylscharen
Verbiedt dat straffelyck/naer schyfts openbaren
Daerom en wil ick niet op sulcken clay//letten.

Ghierich.

De arm bloet/hy mocht zyn siele opt schap//setten
Oft by den trap//pletten//achter inden toirshoek
Tot dat volschreuen ware/zijnen Aekenboeck
En had der Joden vlaeck//goeyen nacht ghelept
Dan ist at tijts ghenoech datmen de zinnen leyt
Aen de siele/en bienghse ten voorshyng.

Wijlen.

Ja daer op stellet/veel volcx ten sijne
Maer wee/die hem met dat ghewin verlaepen.
Tot sulcx/en sal ick uwen sone niet raepen
Wilt spitten en spaepen/dats den besten zin.
Maer vriendt hoe is uwen name.

Ghierich.

Ghierich ghewin

Dat in alle handwerck/wordt ghelocht publijcks.

Wijlen.

**En wilt niet arbejden/in gheenen wijcke
om te worden Gijcke//zijt dit bevroepende**

En oock al is v lijckdom toevloepende

Hoo en wilt v herte niet heel op stellen

Dus en wilt ons niet gheen ghierich ghewin quellen

Want van alle quaet is ghiericheyt de moeder.

Waderlijcke.

Van zulc te doene//y hem Godt een behoeder

Hy is redelijck gheleert/en in toerstandt//sterck

Du wil ick hem doen leeren/deerlijckste handt//werck

Dwelck oirboirlijck ware/en nootelijckst meest.

Ghehoorsamighe.

Wader tot Lantbouwinghe/treect wel mijnen gheest

Ick anders v belijcke/ick bens te vreden.

Ghierich.

Wel en sal ick hier gheen ghewin doen heden

Ick zie wel mijn Geden//en wordt hier niet gehoort.

Wijlen Gaet.

Daerom v Handwercken/die ghy brenghet voort

En zijn oirboirlijck/eerlijck/noch nut int wesen.

Ghierich.

Hy zijn nochtans zeer gheacht en gheprelen

En hooghe gherelen//van menigghen man

Al verachty ghyt.

Ghehoorsamighe.

Wel latet hen wijlen dan

Maer ick seheyer van// dus gaet uwer veerden

Waderlijcke.

Want v aenspaecke en is van gheender weerden

Wp en soecken niet/alsulcken piaten.

Ghierich.

Verlaet ghy my/zoo sal ick v oock verlaten

En comen te baten//die naer mijn ghebodt//wacht

Want Ghierich ghewin/men dickwils meer dan God//acht

Wijlen Gaet.

Godt gheeff v goeden nacht//wp sijn hem nu quijte

Al lockte hy v tot zijnen inbijte

Met cleynen profijte//is hy moeten vlieden.

Waderlijcke.

Du wijlen Gaet/mijn vriendt/wilt ons bedieden

Hoet compt dat Wackerwerck tot elcken saisoene

Is deerlijckste/en doirboirlijckste van doene

En nochtans(zoomen zier)gheacht zeer cleene?

Wijlen.

Dat doirboirlijckste is/ blyckt niet en reene

Want al tprofijte dat de mensch hier mach aenclenen

Verckicht hy daer deure.

Natuerlyck leuen.

Ick Natuerlyck leuen

Wil v dat wel met redene betoghen/
Want hoe sou de natuere gheleuen moghen
Sonder de vruchten/ die wter eerden groepen.

Wijfen.

Willecom Natuerlyck leuen/schoon int bloepen
Wildy ghys v moepen//en helpen bespoepen
Soo can icht noch veel te beter proberen.

Natuerlyck.

Wijfen Raet/Natuerlyck leuen/sale doceren
En sterck confirmeren//dat dit alleene
Is dbeste Handwerck.

Wijfen.

Dats waer/en anders gheene
Cicero seyd van alle neeringhen voorwaer
Het salichste/daer meest profyts eenpaer/
Meest soetichepts/meest solaes is in ghelegghen
Dats Landtbouwinghe/niemant en mach daer teghen/
Oft hy moeste zyn/sonder discretien.

Natuerlyck.

Hy abundeert alderhande spetien
Soomen/crupden/bloemen/en medecynen
En nootruft des lichaems tot allen termynen
Coren en wijnen//en honich Succadich.

Wijfen.

Ossen/Schaepkens/Shepkens/Verckkens ghesladich/
Olye/Keise/Soter/Melck zeer abundant/
Soo dat is een Paradijs lustich en plaspant
Vol recreatij uigher laeffenissen goet.

Natuerlyck.

Hier om affirmeert Columella/wijs en voet
Dat noch Stede/noch Dorp/deur eenich hantieren
Hem en can onderhouden/in gheen manieren
Sonder Landtbouwinghe.

Ghehoorsamighe.

Als Violieren

Ontplupcken mijn sinnen/tot deser spatie,

Wijfen.

Horatius doceert/dat gheen natie
Hijn handteringhe/en pryft in woot/oft daet
Noch Coopman/Kuyfman/Ambachts man/noch Advocaet
Van den Landtman gheuende alleen de croone.

Natuerlyck.

Gheen otrboirlycker Handwerk/onder den thwoone
Lustich en schoone//want soo Cicero seyt
Oft Lant is medecijn der ghelontheyt planteyt
Raet van soberheyt//en verweckinghe

**Van diligentie/honder bevelkinghe
En daer is oeffeninghe van Justitie.**

Wijfen.

**Men dicteert daer menich schoon Compositie/
Daer en regneert die oncupliche Venus niet/
Noch den gulfighen Bacchus men daer niet en siet.
Tquaet ghepeps/wordt daer wt den hoofde verdrevent.**

Natuerlijck.

**Dat doirboirlijcke is/blijckt noch bouen screuen
Want een Landt/wel gheboudt/en ghemest zijnde/
Al waert dat deerste vruchten verdwijnde/
Tsy deur donder/haghel/oft droochte daer mede
Dattet den arbejds loon niet wel wt en dede
Is nochtans tselue Landt voorts;oo gheprepareert/
Datmen ander vruchten daer in semineert
Die dan den tersten arbejdt thienmael betalen.**

Wijfen.

**Daer om hoortmen Vergslum verhalen/
O salighe/en gheluckighe Soulieden
Ghy en condt v rijckheyt niet wel bedieden
Noch v vruchtbaerheyt/niet ghenoech ghewerden.**

Natuerlijck.

**Cicero sejdt noch/wilt dit wel noteren/
De natuere des graenkens/en der eerden claer
Zijn elck hier in haers selfs cracht onvruchtbaer/
Maer derde met den ploegh zijnde bereet ghemaect/
En tlaet daer in ghestromt wesende;oo blaecht
En verwermt dat int tmelcken om tontsprutene/
En in een leuende natuer te sprutene/
Van sprutten/tot halmen/van halmen tot aren/
Van een graenken/sulcken menichte vergaren/
Dies wy allen ons noodtrufft daer af ghebruycken.**

Wijfen.

**Kenmerckt oock tplantsoenen/welcken grooten stupcken
Van kernkens en griffikens worden gheplant/
Wat soeter costelijcker vruchten valliant
Dienende tot der Consten int generale.**

Natuerlijck.

**Al wat leuen ontfaen heeft/van God loyale
Moesten te male/van ghebreke vergaen/
Want hoe sou de werelt moghen blyuen staen
Als tnatuerlijck leuen/niet en werde gheuoedt?**

Ghehoorsamighe.

**Ghy maect my tot dit Handwerk;so wel ghemoede
Maer weet ghy een beter/beminde vadere
Wilt dar toch segghen.**

Vaderlijcke.

**Ich en weet gheen nadere
Dan ons beradere//hier en heeft bewelen**

Natuerlyck leuen/ons vriendinne ghepresen
Heuet oick midts desen//ons ghetoot natuerlyck
Dat doirboirlyckste is/vast en gheduerlyck
Maer tucht ons puerlyck//ist oick het eerlyckste
Datmen hanteren mach?

Wijlen.

Jaet/en het heerlyckste
Hoot wel blyckt/want van God selue is in ghestete
Inden Paradyse/zoo Genesis vertelt
Doen hy Adam beval/dat hy tlandt zou bouwen
En de beesten tot menschen oirboir op bouwen.
Doort naer Adams val/heeft Godt tot hem ghesproken
Om dat ghy mijn ghebodt hebt ghebroken
Vermaledyt sij deerde/in uwen wercken
Met arbeyt zuldy daerast v leuen stercken
Doornen en distelen/zal zy v draghen
In tzyweet uws aenschyns/suldy tot allen daghen
V broot eten/met bouwen/spitten en spaepen
Dus midts dat moet zyn/ia soumen Godt paepen
Soo wilt niet versmaepen//het ackerwerck bestier
Dat vanden alderhoochsten is gheschapen hier
De Patriarchen fier//en Gods vrienden ghemeyn
Als Abraham/Isaac/en Jacob certeyn
Hebben dit werck ghebrycht/en in eeren ghehad.

Natuerlycke.

En om de eelheyt des lants(den schoonen schadt)
Niet te traualserene/maer op elck termyn
In zyn heerlycke vruchtbare nature sijn
Te conseruerene/tot een verlustinghe
Seueelt Godt/sonderlinghe rustinghe
Midts dat darne oick souden ghenieten haer broot.

Wijlen.

Clarlyck commendeert Godt de Landt winninghe groot
Souen ander hanteringhe/in sweerelts pleyn
Midts dat hy alleen wt deser natten repn
Sijn stadhouders/heeft gheroepen en vercoeren
Saul vanden Ezels/die waren verloren
Sauld vanden schapen/want Godt soo voeghde
Helizeum vanden ploegh/daer hy ploeghde
Hoe soumen dan heerlycher handwercken ghewenschen?

Natuerlyck.

Cato laudeerse bouen alle menschen
In wysheyt des verstants/in vroomheyt der leden
In hen oeffeninghe zyn secrete leden
Want zy zyn oeffenaers der Natueren dats claer
En daerom werden zy vercoeren Cenpaer
Omden Goomschen hooghen Gaet te regerene.

Wijlen.

Als Cincinatus plyn dit te noterene!

Die achter den ploegh is/wt den acker ghehaelt
Om Dictator sijnne van Roome onghetaelt
Soumen al tellen/die Consules sijn gheweest
En haer landt selff hebben gheboudt (soomen leest)
Den dach sou te cort sijn/om al te noemene.

Natuerlijck.

Om deerlijck Handtwerck noch meer te roemene
En om dat ghy daer toe soudt sijn te wacker//dan
Wat sijnder al ghecosen/wt den Acker//man
Om Coninghen te sijnne/zeer groot van weerden?

Wijzen.

Als Hiero deur sijn vernuftcheyt der eerden
Werdt Coninck in Sicilien ghecoroneert
En heeft zeer heerlijck in eeren gheprospereert.

Natuerlijck

Phylometer heeft als Coninck ghetriumpheert
In Arabien wiens liefde tot tlandt brande
Dat hy bouen Pana den Godt vanden lande
Oft den Godt Siluanum in excellentien
Heeft ghepielen gheweest.

Wijzen.

Met Reuerentien
Heeftmen Archilaum gheert te seg v dat
Deur sijn Landt bouwinghe/in Athenen de stat
Attalus in Asia werdt Coninck ghemaect
Deur dit selue handtwerck.

Shehooisamighe.

Mijn herte ontwaecht
Om dat landt bouwinghe/van allulcken staten
Werdt eerlijck gheacht.

Natuerlijck.

Maer willen wy oick laten
Diocletianum den Keiser machtich
Die hem met Wisse verbljide eendrachtich
Dat hy const een wone maken/en tlandt bouwen?

Wijzen.

Wat noot ist dat wy veel ouw gesten ontfonten
Hebben wy niet ghesien/den Torckischen Mahomet
Dominateur van heel Asien net?
Dat zoo wanneert in sijn landt peijs was/oft bestant
Heeft selue metter handt//ghebout en gheplant
Doo sij noch t Konstantinopolen mercken//al.

Waderlijcke.

Raer dien dat Godt ghebiet/datmen wercken//sal
Doo ist doirboerlijckste Handtwerck/en deerlijckste
Raer v bewijzen/ia en toermeerlijckste
Sheen ander en suldy doen/mijn weerde zone.

Shehooisamighe.

Wader het Handtwerck is my oick ydone

Al wordet cleyn gheacht in elke contreye.

Wijfen.

Dat comyt om de sake/die ick vleus sepe.
En ick vindt men veel volcx/die ledicheyt zoecken/
En die den Godlycken arbejdt vervloecken/
Met Cerghierich herte/de hoocheyt pijsende
En in Wellustich leuen veriolijfende/
Maer die verstandich zijn/en sullens niet laken.

Natuerlyck.

Dan wordet noch cleyn gheacht/om deser laken
Twolck dunckt tes verworpeijck te heeten borren/
En zy en peysen niet/dat zy den naem voeren
Maer tbouwen/dat groot gheacht behoorde zijne.

Wijfen.

Christus Iesus/ons salichmaker diufyne
In teecken dat hy dit Handtwerck heeft verhooght
Soo heeft hy hem/als eenen houenier verhooght/
Marien Magdalenen naer zijn verrysen.
Noch ghetuyght Christus met claer aduifjen
De Princelijcke excellentie perfect
Der landtwinninghe/zeer veyn en onbevlect/
En achtse bouen de hoocheyt der Propheten
Seggende van zijn seluen/zo scrift laet weten:
Ick en ben gheen Prophet dit woort wel grondeert/
Maer een mensche/die daer landtbowwinghe hanteert/
Mijn vader zeydt hy/is een ackerman crachtich
En de mensche/Gods landtbowwinghe warachtich/
Ja en noch meer andere schoone moralen
Sienghyt hy op dackerwerck.

Vaderlycke.

Hoe zou men verhalen
Schoonder exempelen/het waer onmeughelijck/
Al was ick bewaert/ick ben nu heughelijck
Dat mijnen sone sulck Handtwerck sal aenleuen.

Natuerlyck.

Dese hooghe commendatien verheuen
Aenmerckende de natuerlycke meesters groot/
Seueftighen by auctoriteyt/dats bloot
Landthanteringhen/bouen alle natien
Eerlijckst/sirboerlijckst tlyne telcker spation
Al wordet cleyn gheacht/iblyft nochmans ongheschent.

Wijfen.

Aristoteles zeydt dat soeter is bekent/
Veel recreatijuer/by zonder vaer/
En veel ghenuechlijcker te planten/hier en daer/
Te bouuene/en te laborerene/
Dan te ionckeren oft te heerschapperene/
Hoe zoumen schoonder loff/commen by ghebdinghen?

Natuerlyck.

En

En Cicero seyt/dat bouen alle dinghen
Diemen hanteert/niet zoo princelyck en regeert
Als landtwinninghe/en hy opineert
Datter gheen saligher/noch profijtelijcker/
Noch schoonder/noch beter/noch iolijtelijcker
En is den gantschen menschelijcken gheslachte/
Midts dat haren woecker/by daghe en nachte
Doo Godlijcken financeert/en elcken versacdt.

Waderlijcke.

ICK danck v Wylen staedt//want ghy niet en verlaedt
Alle die v soecken/maer contse vertroosten.
Ghy hebt ons ghewesen/met goede propoosten
Deerlijckste handtwerck weerdich bouen screuen.

Ghehoorsamighe.

Ghy hebt ons oick verclaert/Ⓞ Natuerlijck leuen.
Dat dalder oirboirlijckste is van doene/
Nochtans zeer cleyn gheacht/ten desen salsoene/
Maer daerom en sal icks/gheensins verlaten.

Wylen.

Ghehoorsamighe ionchept leeft toch by maten
Godt zal v te baten//hier comen alijt.
Reempt Paulus woort voor ooghen waer ghy zyt
Eet arbeydende v broot/sonder vergheten.

Natuerlijck.

Want die niet en arbeyt/die en sal niet eten/
En tes wel redene/dus vliedt der schanden//schier.

Wylen.

En als ghy eet den arbeydt uwer handen//hier
Doo sydy dan salich/en v zal wel wesen/
Want wie Godt vleest/den Heere ghepresen
Die en sal/seyt David/niet Ghebreken.

Ghehoorsamighe.

Welcken schoonen belooften/hooze ick daer spreken
Van die op den arbeydt/haerder handen teeren?

Natuerlijck.

Wie en sou oick niet sulcken handtwerck begheeren
Daer hen deur gheneeren//meest de Cooplieden al/
Deen met Graen/Wijn/Soter/kele een groot ghetal/
Dander met laken/Wolle/oft dies ghelycke.
Men seyt/men vaert daer deur/in elcken wijcke/
Meest elck wordt rijcke//deur dackermans vruchten.

Wylen.

Tblijckt aen v O ANTVERPIA vol ghenuchten/
Edel Princelycke COOPSTADT TRIUMPHANT
Dwen loff en can gheen mensch wt ghespreken/want
Ds ghelyck/en vindt men nau inde weerele.

Waderlijcke.

Als dackerwerk is met sulcken cleraet bepeerele
Doo vruchtbaer/soo rijck/voor elcken nootelijck/

Zoo machment wel louen en wijfen grootelijck
Ees teghen natuere/dat zeer cleyn gheacht//is
Wijfen.

Waderlijcke Sorghe/allt al ouerdacht//is
Hoe goepen ghevrienden/sij moeten eens scheidē
Dus de gratie Gods wil v gheleiden
Mer alle die hier wt ionken verlaemt//zijn

Natuertijck.

Wij hopen datter niemant/en sal gheblaemt//zijn
Ja oft ghepraemt//zijn//deur ons dichtinghe.

Ghehoorsamighe.

Die deewighe licht is/sepndt v verlichtinghe
Edel Violiere/hier int Antwerpse pleyn.

Wijfen.

Ons simpel Compositie/van Consten cleyn
Ontfanght seer danckelijck wijse gheerde
Want al ist kuyt/wy heeten Dongheerde
Die de doot verheerde//en brocht ons int leuen
Die wil v zijn Godlijcke gratie gheuen.

Denijse van Berghem / gheschildert
in de fuisse des Blasen.

Niet sonder God et des menschen versmijde:
Hy plant ende spoeyt wel inde werelt/
Maer des Heeres Lact die vrugten minney.
Edict hem belijen dat den Liefde bepeirelt.

PERSONAGIEN.

Laboreus leuen. *Een man.*

Heerlijck leuen. *Een man.*

Redelijck verstant. *Een man.*

Prologhe.

D Laboreus leuen.
God/hoe compt dat ghy den sommighen verfraept/
Met goede verfraept//met vreuchden bespraept?
En laett seer mispraept//van herten ongherust
My Laborus leuen.

Veel verduets/my daghelijc ouer thoof waeyt
Den gheest leeft verdraept//want pouer my deuraept/
En armuede afnaept//alle mijns leuens lust/
Dus moct ick sneuen.

God ick vraghe v/wat heb ick bedreuen
Dat ick niet verheuen//en ben triumphant.
Waerom en is my oick niet sijedom ghegheuen/
Dat my mocht aen cleuen//Heerlijck leuen plasant?
Doo waer ick gheacht/nu ben ick een arm calant.
Heerlijck leuen.

God diemen bouen al siedt domineren
Al mach ick regeren//en heerlijck houeren/
Ick moet lamenteren//want onruste/helaes/
Corumpeert mijn sinnen.

Mijn ondersaten/tegen my rebelleren
Wil ick recreeren//oft vrolijck gauderen
Dan compt my turberen//een ander swaer gheraes
Doo blijft mijn vreucht binnen.

Als dat my de boeuen sullen slant af winnen
En die my sou minnen//es my oick partye
Dan weet ick noch veel goets/daer moet ick na rinnen/
Men salt haest bekinnen//tot mijn heerschappye
Dus leef ick ongerust/en selden blye.

Laboreus leuen.
Wa Heerlijck leuen/waerom claech dy ghy?
Ghy hebt toch opt vype//allen v schapen,

Daer ick mijnen cost moet rapen en scrapen/
Te water/te lande/deur cou en hitte groot/
Ick heb vry oirfaken genoegh om claghen bloot/
Veel siekten ouer thoot//die my seer hinderen
Seyndt my God toe/en den nest vol kinderen
Daer v God en de werelt//niet dan voordeel biedt.
Heerlyck leuen.

O Laboreus leuen/v en is niet bediedt
Mijnen last die ick noch draghe verborghen/
Hoe mijn deel grooter es/hoe veel te meer soighen
En onrusten dat ick lijden moet/dach en nacht.
Laboreus.

Ick waer nochtrans gheerne ghesten en gheacht
Shelyck ghy Heerlyck leuen/ en vws ghelycke/
Och tis soo frapen dinghen te heeten Ghycke
Waer ickt/ken sou nimmermeer naer armoey iaghen.
Aedelyck verstant.

Wats dit? dat ick elck dus van sijn deel hoor claghen/
En weet ghy niet O Laboreus leuen/
Dat alsoo de voghele/naer scrifts gewaghen
Tot vliegghen is ghemaect/alle sijn daghen/
De mensche oick is/tot werken inghelcreuen/
Want ledicheyt wordt daer mede verdieuen/
Daer deur hy quaep gedachten wo:yt onder de voet/
Dus wenscht om gheen ander deel ghy mocht sneuen
Die niet en weet/wat v salich is/nut oft goet/
Want tselue God alleen bekent is/lydt dit vroet/
Maer als Midas den lot/mocht ghy iet begheeren
Dwelck v verleent synde/in ouervloet
Weder soudt willen quijt sijn/en gheern ontbeeren/
Daerom in Gods wille set al v affeeren/
Kust v daer in/wandt hy v meer mindt/midts desen
Dan ghy v seluen/waer om hy sonder weeren
V van selfs sal gheuen/als vriendt ghepresen/
Dwelck hy weet dat v nut/en salich sal wesen.

Laboreus.

Ick sou langh wachren/bidden oft lesen/
Eer een gebrapen dupue/ick segt v goet ront/
My sou comen ghevloghen hier inden mont/
Bellaedix: selfs niet/ick werd noch van hunger mal.

Aedelyck verstant.

Berroudt God dat hy v onderhouden zal/
Shelyck hy alle ghedierten opter eerden/
Voghels inde locht/de visschen int water al
Van spijse en dranch besorght/hier in tswerels dal/
En alle die hen hope/in hem volheerden.
Sal hy niet verlaten/maer houden in weerden.
Shelyck hy Israel ghespijst heeft/weertich Jaer
Water wren steen/ en Manna sy aenweerden

Als sy inder woestynen laghen eenpaer.
Hellas en Daniel zyn van God voorwaer
Zeer wonderlyck ghespyst/en verlost wt den strydt/
Daerom sydt gerust in v deel/sonder misbaer/
Want mer v sorghe/en doedp hier gheen proffsydt
Die heere wilt dat ghy blghuen sult/die ghy sydt/
Hy heeft v doch tot aerbedden vercoeren.
Hebdt cost en cleeren/weest wel gerust altydt/
Laer God gebeeren(ich raedt v als voien)
En in v/zynen goeden wille oirboren.

Laboreus leuen.

Hoe wel dat ick sou gherne naer hoochept sporen/
Rochtans behagen my v woorden eerfame.

Aedelijck.

Heerscappe/Aegnatie/noch fame
Wilt niet begheeren/want besiet v seluen wel/
Ghy vindt dat ghy daer toe niet en sydt bequame
Noch van God gheroepen/oft aengename.
Souen v macht en begheert niet/tes Gods beuel/
Pepst hoe Lucifer viel wt den hemel snel/
En hoe Adam moeste wt Tparadijs plaisant/
Om dat ondanchbaerhept was alleen haer opstel.
Denct oick om Icarus val/en Phaetons brant/
Laer den ghenen die als Moses eligant/
Oft als Iosue/syn gheroepen hier
Dofftten bedienen/aen elcken cant.
Sydt ghy ghehoorsaem/maect gheen rebellich ghetier/
Maer dance Godt/dat ghy sydt een redelijck dier/
En een knecht van sulcken heere machtich/
Die v heeft ghemaect van slijck der eerden schier/
Hy had v moghen maken een beest ontsachtich/
Maer heeft v naer sijn beelde ghelcapen crachtich.

Laboreus leuen

Als ick aenmercke v redenen endrachtich/
Al was ick ongerust/ick sचेper nu van.

Aedelijck.

Sou oick den yspot mogen murmureren dan
Teghen den potbaker/waer om hy hem niet
En hadde ghemaect/een vat van eeren/erm man
Reen hy/want men sulcx in huys niet ontbeeren cant.
Dus sydt te vreden in v deel/wat v gheschiet/
Denct dat wy al tflamen leden zyn/soomen fiet/
Vanden hoofde/dwelck Christus is/ons Souuereyn
Dat wy deen dander souwen helpen wt twerdiet.
Nu en connen wy al tflamen int ghemeyn
De ooge oft tonghe/niet ghewelen certeyn/
Laet ons genoeghen/dat wy de handen wesen/
Oft voeten sijn/elck wil hem houden cleyn/
Dreft therte gerust/om v deel wt gelesen

Onderhoudt vwen roep/ghy wordt naer ghepielen
Soo handen/en voeten/hen werck exerceren/
Nochtans teghen thooft niet op en staen/duer desen/
Maer alijft gheonlaem ebedieren /
Soo en wilt oick tegen God niet murmureren.

Taboreus.

Ick ben nu in mijn deel/duer v conforteren
Jeer wel gherust/dus danck ick v bouen schreuen.

Aedelijck.

Nu keere ick my tot v/o Heerlyck leuen
Ick hoorde oick/dat ghy met onrust zijdt bevaen
En al is v tijtelyck goets ghenoch ghegheuen
Om noch meer te gheerlijghene sijdy belaeen.
Och vliedt dees onruste/en sijdt gherust voort aen/
En wilt doch gheen slaue zijn/van v ghelt en goet
Want naect zijdy ghebooren/en naect schepdy saen/
Daer om pepst oick/soo wanneer deur tegenspoet
D goet quame te faelgerene/zijt dit voet
Dat v maer te leen en is ghegheuen onvast/
En tmach v wederom tly deur biant oft vloet
Al ghenomen worden alst der fortunnen past/
Daer om neemt Job voor ooghen/als ghy sijdt belast.

Heerlyck leuen.

Den gheest begheert wel/dat hem lijden aenvalt/
Maer vbleesch en lijdt certepn niet gheerne veel schaepen.

Aedelijck.

Tgoet vander werelt/en can niet verlaepen/
Vbleeck aen Alexander/die hem hier noch
Met de heel werelt niet en cost ghepaepen/
Hoe voer Achab/die Naboths Wynberch in nam/och
Pepst dat/als ghy yemandts goet begheerdt met bedroch/
Want onvertiens sal dongeluck op v keeren/
Daerom seyt Salomon:weest te vreden doch
Met dat v God ghegheuen heeft/in eeren
Beter een weynich/met de vreesse des Heeren/
Dan eenen grooten schadt/daer onruste in/is
Hebdy oick een quaet deel/dat v doet verseeeren
Maect dat als Socrates gerust vwen sin/es
Want gerust zijne/der zielen een ghewin/es.

Heerlyck leuen.

Hoe v woorden meer zyn/hoe mijn herte min/es
Selaen met onruste/oft desolatie.

Aedelijck.

Ghy claeght oick van vwer administratie
Dat v deen rebelleren/en dander haten
Ghy en meucht nochtans tot gheender spatie
D officie daer om hier verlaeten
Al lijdy geweld van vwen onderlaeten
Pinckt dat ghy tot sulcx sijdt ghepredestineert

De tribuni plebis des volcx magistraten/
Hoe hebben sy haer Senateurs getribuleert.
Moses een rechttere van God ghecreeert
En was van Chore Bathans oproer niet vry.
Solon/Phocion/die wel hebben gheregeert/
Aristides/ Licurgus bekent ver en by.
Werden veruoight/ghaedt/dulcent mael meer dan ghy.
Heerlijck leuen.

O mijnen gheest springht op van vreuchden in my
Als ick aenhoore v lieffelycke tale.

Aedelijck.

Nu moet ick my keeren int generale
Tot menschen natie/en segghen niet reden:
Reempt alle dinghen ruy vreucht of quale
Vanden handen Gods/ in danckbaerheben.
Wat hem beliest zijdt daer mede te vreden/
Teghen hem en wilt niet begheeren/maer
Maect dat v sinlgeheyt sy af gesneden/
Seuelet al synder Godlycker wysheyt claer
Die menschen vernufticheyt te bouen gaet voorwaer
Om dat God/es God/en dopperte goet mintoot/
En dat ghy van hem gratis hebt ontsaen eenpaer
Dats al dat ghy sijdt/soe suldy immers/ tes bloot
Hem onderdanich sijn/in danckbaerheyt groot.
Peyst wat schanden sou hy cryghen te loone
Die van een ander/tes vry vermanens noot)
Die hem niet schuldich en ware een boone
Gratis ontfinghe/een ghifte/ryck en schoone
Soo ghy hebt ontfanghen gemaect synde peure
Tot een relijcke creatuere ydoone:
Maer om dat een ander creghe na oft veure
Een beter/dat hy hem dies belghde daer deure
Houmen niet leggen/diet te recht aenleest/
Wat meent desen ondancbaren gheck steure
Laet hem wederom nemen al dat hy heeft/
Tes iammer datmen alsulcken mensche pet gheest/
Want aen hem seer qualijck besteedt es/in trouwen
Een argher moet hem toecomen die soo leest
Albus wilt v/mer v deel wel gerust houwen/
Alst anders niet sijn en mach/wilt dit aenschouwen/
En midts dien God wijs es/en sterck int vegeven
Soudy tegen hem te vergheefs rebelleren.

Heerlijck leuen.

O salich man/ v deuchdelijck instrueren
Maect mijn herte seer wel gerust in mijn deel/
Dat ick van God ontsaen hebbe voor een iuweel/
Want ick ben nu geheel//van soighen ontslaghen.

Laboreus leuen.

Och elck behoordt gerust sijnne/tallen daghen

In sijn deel dat hy verclijghet/naer Gods behaghen/
Deur v schoon ghewaghen//wordick dat nu wel wijs.

Heerlijck leuen.

Ik moet v lauderen/en gheuen den prijs/
Maer mijn vriendt tolijs//ontbindt ons den bandt/
Hoe is uwen name.

Aedelijck verstandt.

Aedelijck verstandt
Die alle dinghen/regeert met maten/
Wie my ghebruyckt/en sal God niet verlaten/
Maer sal met Christo/inder ewicheyt rusten.

Heerlijck leuen.

In alsulcken deel/sou mynen gheest wel lusten
Inwendich te rustene/wy van verseeeren.

Laboreus.

Eerweerdighe wyse/
Heerlijck.

Edele Heeren/
Marcgraef/Amptman/Sorghemeesters/en al de wet.

Aedelijck verstant.

Wy groeten v minnelijck.

Laboreus.

Wt liefden net Tionstich versamen/moeten wy helpen vieren.

Aedelijck.

Prince en Hoofstman der Violieren
Ons simpel Prologhe wilt in dancke ontfaen.

Heerlijck.

Doort en wilt ons sauten niet nau gade saen/
Want wy sijn onghelert op elck saisoen/
En D' onghelerte en mogen niet veel misdoen.
Dus in liefden coen//wilt stil we minnen//saen.
Een Elbatement/sullen wy beginnen//saen.

PERSONAGIEN.

Tghoetwillich herte.
 Heyn Corfel.
 Peer Dulcop.
 Ghijs Corthoot.
 Lijs quaetbeck.
 Griet suermuyt.
 Truy spijtighe.
 Meester Jan goet bloet.

Factie.

HTgoetwillich herte/een Heraule.
 Hoot hoot/ compt voort/want ghy hier begheert//yft
 Alle die ghequelt wordt/metter welpen int hoot
 En deur ws wijs sermoon/terstont op v peert / zyt/
 Die v thoot vol rommelen/als biemoepers groot/
 En den cop mer steken maken/van hare bloot/
 Compt wilt hier aenschouwen/hoe ghy sult ghenelen.
 Compt oock ghy vrouwen/want het doet groot noot/
 Die wven mans/gaet gar dijn missen lesen/
 Datse de welpen int hoot clyghen deur desen/
 En loopen Dulcoppich wt den hupse verstoort/
 Spreeckt Meester Jan Soetbloet/hy sal hier schier welen/
 Hy gheeft v remedie/en dat met een woort/
 Dus naer mijn rappoort//elck seght den ander voort/
 Tgoetwillich herte spoot//naer vrede onghelaect.

Heyn Corfel/sittende opzjn peerdt.

Griet Suermuyt mijn wijf/ heeft my vleus corfel ghemaect/
 Daerom ben ick terstont op mijn peerdt gheraect/
 En hebbe de welpen int hoot gheregghen/
 Ick moet nu horten/daer en is gheen baet teghen/
 Heyn Corfel/en heeft noch niet wt ghecorfelt/
 Want de welpen leydt my int hoot en horelt.
 Soo dat ick nau en sie oft en hoore/
 Om dat ick verleet was/keesse de vuyt floore/
 Ick salt haer verleeren/al houwick my wat//coel.

Peer Dulcop/ een Bronckaert.

Ick Peer Dulcop/ sidt hier oock in mijnen prat//stoel/
 Wids dat mijn wijf/my heden een sermoon wou doen/
 Om dat ick ghister verspeelde/tesch en capproen/
 En het stont my so groen/al hadt Mey gheweest//noch/
 Ick sep wijf swijcht/tis verloren dat ghy leest//doch/
 Maer Ijs en wou haren quaepen beck niet snoeren/

Terstont de wesp/en in mijnen Dulcop voeren/
Ick en weet waer thoot staet/bouen oft beneden.
Waer sydy Ghys corthoot/compt herwaerts ghetreden/
Want ghy hebt mijn leden/ghantsch op en top.

Ghys corthoot een dionckaeet.

Dats de waerheyt/lieue Meester Peer dulcop
Ick doude toe den crop//pemant om een quaert//spel
Soo dul/maect my Cruyspytigh/darch vermaert//vel/
Dedick haer recht/ick sloeghe/sonder ontfemen/
Want deur haer comp de wesp in mijnen cop swermen/
Dat ick sehier lieuer vichten/ dan eten souwe.

Heyn corfel.

Daer hebben wy dypen goep redenen touwe
Had elck een goep vrouwe/het sou haest beteren/
Maer nu hebben wy de quaetste stereren
Diemen wy gantsch Sabant souwen achterloopen.
Peer dulcop.

Sy sullen daer geen van dypen veel me coopen/
Corthoot/sit op den waghen/maer wacht v voor diwel
Wy willen eyndelinghe gaen rjen opt kiel
En soecken den naerdorst/dats een claer//dinc
Met een wit vischken/oft eenen Pikelharinck/
Hy wy willen daer als ghilden houen//weder/
Maer Corfel/en woipt ons niet van bouen//neder/
Wilt v wespachticheyt/aen ons niet thoonen.

Heyn corfel.

Doe ick sulcx/wilt my met dypvoeten croonen/
Meendy dat de wesp/haer aen vrienden sou baren/
Hoot hoot/ mijn mebuers/wildy al me varen/
Die metter wesp/en int hoot sijt ghequeit/
Ick sal v al ghelyck me vueren/sonder ghelt.
Waep niemant en andtwoordt/dus blijft in viede.

Me. Jan goetbloet een Meester

Hou Waghenman hou/taet stille/houdt stede/
Hier comen drij vroukens/die willen oick mede.

Vys quaedtbeck Peers wijff.

Och Meester Jan goetbloet/aenhoort ons bede/
Hoe mochten wy ons mans/helpen van de wesp/en?
Och geeft ons raet/ick sal soo mijn telych ontghelpen/
Dat ghy daer wel drij maenden/sult wijn om lecken.

Griet suermuyt.

Jaeght doch de hofelen/wt hen herfenbecken/
Oy dat sy weer thups comen/sonder vertrecken/
Oft ick moet betteruen/eer sesse weken.

Cruyspytigh.

Sy en hooien niet gern ons sermoonen spreken/
Daerom seken hen de wesp/en terstont int hoot.

Meester Jan.

Vroukens stilt v/ick sal v helpen wt den noot/

Maer ghy moestet volbrengghen mijn vermaen//laen
Ghy sult hem met soete woordkens aen//gaen
Hoo soet/al oft zij ghesuyckert waren.
Dan suldy de welpen/sonder beswaren
Wt den hooft verdrifuen/ten mach niet lieghen/
Want de welpen/sullen naer de soetheyt vliegghen
Een straf woot/verweckt toornighe treken/
Maer een soet woot/can gramtschap breken.

Hys quaetbeck.

Op dat de welpen niet meer en steken
Hoo sal ick ghewillich/uwen raet volbringghen.
Peer Dulcop lief/wilt wt uwen pratstoel springghen/
Al wat ghy voort doet/ick salt laten betpen.

Griet suermuyt.

Hepn coisel/wilt oock van v peerdeken scripen
Ick bidts v mijn goet herteken ghepielen/
En wilter doch nimmermeer so haest op wesen/
Mijn leuen en sal ick v niet meer bekijuen.

Truy spytighe.

Och Ghys courthoot wilt oock by my bliuen/
Heb ick qualijck ghedaen/ick sal my bekeeren.

Peer Dulcop.

Wa dats ghesproken/als vrouken van eeren/
Maer suldy de woorden/niet zijn een brekere?

Alle d'ye de vrouwen slamen.

Neen wy sekere/neen wy sekere.

Ghys.

Sheeft ons daer op de handt/nu zijn wy content/
Mijn wesp vliecht daer me wech/wt mijn bollement
Dus woy ick daer nedere palmes/en sweert.

Hepn Coisel.

Mijn wesp vliecht daer oock wech/dus springick van mijn peert/
Ghesemde woordkens hebbense wt ghelockt.

Peer Dulcop.

Ick spring oock wt den pratstoel/ tis ghenoech ghemockt
Twesp ghesnoor is al wt den cop ghelieten.

Hys quaetbeck.

Danck hebt meester Jan/compt tauont by ons eten/
Allen ons leuen sullen wy v lief hebben.

Meester Jan.

Tblijckt hier menich vrouwe/en sou geen grief hebben/
Waert dat y tot haer mans woordkens soet//spraken/
Want goep wijs/connen quaep mans wel goet//maken.

Peer Dulcop.

Hy al ist dat wy qualijck voet//raken
Laet ons eens dansen met een vrolijck liet
Ter eeren den vrede/die hier is gheschiet.

D'ONGHELEERDE.
van Liere.

Weeft al verblift//tot wie v paert
Eel Sheestkens int ghemeene/
Want ons den tijt//vleucht openbaert
Deur t'Violierken reene
Dat nu ontdoet
Wet ionken moet
Rhetorices banieren
Al waer hier bloot
De wesp int hoot
Hy en mach hier niet logleren.

Meester Jan Goetbloet// gheeft ons den raet
Waer deur de wesp moet wijcken/
Soep woorden soet//die doen de daet
Soo men hier nu liet blijcken/
Hepn Coisel ras
Oyt selue pas
Is van zijn peerde gheschreden/
Alhad hy bloot
De wesp int hoot/
Hy is ghestelt te weden.

Peer Dulop sat//op den prasthoel
Tquam deur t'lyquaepbecks moiren/
Shys Cothoot prat//heeft ghoet ghevoel
Hoe dat die wespen snorren
Om balghen heet
Was hy bereet
Al deur Trupsyjtichts kijuen/
Maer al was bloot
De wesp int hoot
Toet woortd conste verdijuen.

Shy vroukens fier/wilby zijn wyf
Al vander wespen steken/
Schoudt quaet ghetier//dat radick dy
En wilt vriendelijc spreken/
Want een soet woort
Giamlschap verlimoort/
D mans suldy verwinnen/
Maer kijfdy bloot
De wesp int hoot
Suldy leer saen bekinnen.

Menhoort ghy mans//op dit termijn
Veel wijfs hebben oock wesp
Men sulcken dans//ist qualijck zyn
Als haer mou ontghespen/
Schoudy verdriet
En roerse niet
Maer laetse in haer wesen/
Ick segt v bloot
Dulek wesp int hoot
Is seer quaet om ghenesen.

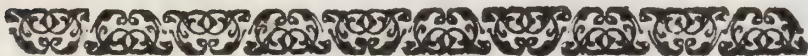
Leest sonder haet//in dit ghespan
Laet int hoot gheen wesp vernachten/
Griet Suermuyt quaet//doet inden bau/
Laet haer plattynen wachten/
Want soeckt ghy haer
De wesp volcht naer
Wy hebbent wel beuonden/
Dus vliedp bloot
Die wesp int hoot
Gyt minlijck tallen stonden.

PRINCE.

Prince eerbaer//in danck ontfaet
Dit Liedt van Dongheleerden/
Die Liefde claer//wou vroech en laet
Dat wy den hoop vermeerden/
Dus ouer al
Schoudt quaet gheschal
En wilt velijck houeren/
Crjcht temant bloot
De wesp int hoot
Laetse niet domineren.

LIERE.

1561.

1861

D

D

Den bloeyenden VVijngaert van Berchem.

Presentatie.

Gheduerighen wie/en salighen veurspoet // goet/
 Wenscht den bloeyenden VVijngaert van Berchem cleene
 Bedel repn Violieren/en die met moet// vroet
 Dyt ionken verlaemt zyn hier Tancwerpen reene/
 Om den Peps te louene int ghemeene/
 Die niet en is te volprijsene triumphant/

Hy brenghet weluaert/hy helpt den armen upt weene/
 Ja gheeft bequamen tijt om God te dienen/want
 Hyen daer om sondt deur gratie abundant/
 Die om tquaet slaet/en gheneest deur zijn deucht crancklyck
 Ons die niet sonder God zijn/ia min dan dufflant/
 Soo dees Deuyse bewijst al isse crancklyck/
 Deur den Peps/God ter eeren/ontfanghtse dancklyck.

Prologhe ghespeelt veur tSpel van Sinnen.

PERSONAGIEN.

Gheirne veel weten. *Eenen Rhetorisen.*
 Oude nieuſghiericheyt. *Half man half vrouwe.*
 Ontdecker van als. *Eenen Drucker staende onder tvolck.*

Gheirne veel weten.
 Wel Oude nieuſghiericheyt.
 Oude nieuſghiericheyt.
 Wat ist/Gheirne veel weten?
 Gheirne veel.
 Mindert v uſericheyt?
 Oude.
 Soo waer ick weirt ghesmeten/
 Keense/sp groept dagelijcks al mochtet veruelen//v
 Gheirne.
 Gady me dan?
 Oude.
 Waer toch?
 Gheirne.
 En hooren Spelen//nu/
 Tis hooch tijt/ick wedde dat schier alle plaetsen vol//ijn.
 Oude.
 Al ben ick hier/ick weet mijn plaetse en hol//tijn/
 En al stont tvolck op een/ick salder in onbelet//taken.
 Gheirne.
 Ten waer v niet moghelijck/wilt sulck opset//taken/
 Ick soudt qualijck gheloouen/al stont inden Sible//tJan.
 Oude.
 Weet ghy niet dat ick wel gaen invisible//can/
 Mijn wenschen heeft oock meerder cracht//clac/
 Dan Fortunatus hoepken.
 Gheirne.
 Dats by gans macht//waer/
 Wa ghy sult plaetse veur ons beyden cryghen//wel.

Oude.

Ja al waert veur d'ye/wilt daer af swijghen//snel/
En laet ons gaen supsteren watter omme gaen//sal.

Gheirne.

Hola/onfen derden man ste ick rechts ghinder staen// al
Pronckende op zynen collem als eenen waegh hals.

Oude.

En wie ist ?

Gheirne.

Onsen Duckere/ondeckere van als/
Constich int spreken/singhen/scrijuen/en lesen//goet.

Oude.

Verckens aen sichte/by ons hy ommers nu wesen//moet/
In ste van ledich zyn sal hy ons wel wonder couten//man/
Roep t hem.

Gheirne.

Wilt ick ?

Oude.

Ja ghy.

Gheirne.

Ik sal my verstouten//dan.
Hem/Duckere/hem/comt ons hier bouen// by.
Ontdeckere van als.

Ma gheirne/als die my ws moet belouen//vry/
D'ghelteschap hebbeck langhe ghesocht//toch.

Gheirne.

Wy hebben oock al om v'ierich ghedocht//noch/
Op doed'p v' niet onsocht//och/legghet sonder malen//baes.

Ontdeckere.

Neen ick/maer ick was daer ghevallen//naes/
Ik bender gheleert by/ick sal my wijen//bat.

Gheirne.

Och soo doet/mer corte beenen wijt schrijen// wat/
Accordeert qualijck/en v' ongheluck maect ons ghemack//cleyn.

Oude.

Hy/nu zyn wy supst d'p pypen op eenen sack//pleyn.
Om tghelichte/en tghehoor/comick ter feelten//hier.

Gheirne.

Om donderschept vant minste totten meesten//schier
Te werene/soo voeghick my by de menschen//vierich.

Ontdeckere.

En om wat nieuws te verclaren dier om wenschen//ghierich/
Maake ick my slomme by leeghe en hooghe oock.

Oude.

Wel/weet ghy niet/ickt vraeght by ghedoooghe oock/
Wie dat hem nu tot swaechts ontvouwen//valt ?

Ontdeckere.

Den Sloependen Wijngaerdt van Serchem/In trouvvén//valt/
Sal heden om prijs doen zyn devoor/soot present//hoort.

Gheirne

Sheirne.

God laetten rijpende zyn vruchten brenghen excellent // voort.
Maer wat zullen zy speelwijs roch ageren?

Ontdeckere.

Weetty dat niet? sy sullen der Violieren Draghe solueren/
Na hun verstant/ghelijck andere/in Liefden coene/
Welck Handtwerck dat oirboorlijckste is van doene/
En eerlijckste/nochtans seer cleyn gheacht//siet.

Oude.

Wel wat dunckter v af?

Sheirne.

Hebt ghyer niet op ghedacht//iet
Wat solutie soudt ghy daer op maken//te gheuene?

Ontdeckere.

Ick en vinder niet veel af in onser spraken// ghescreuene/
Maer ick weer wel/welck Handtwerck verheuen nootlijck
De vermaerde Romeynen.

Oude.

Verclaert ons datte blootlijck.

Sheirne.

En de schijuers mintootlijck//dat maectt tverstant//kerck.

Ontdeckere.

Sy presen upter natueren al meest d'Ackerhant//werck.
Cato maior en wist hem seluen te noemen(soo hy seyt//niet)
Niet eerlijcker/dan een Landtbouwer/als Cicero upt leyt//bet.
Quintio Cincinato brachten tijdinghe onghelaect//ras
Daer hy Ackerde/dat hy Dictator ghemaectt//was.
En Artilius Calatinus werdt saepende vonden//d'Landt/
Doenmen hem Roomsch regimenteur isyne tvermonden//sant.
Laertes/een Griex Doct/vergat(na Homerus schrijuen)
Duer d'Landbouwen zyns soons Willes langh wech blyuen.
Fenophon seyt/niet Conincklijckers te zyn op eerden// bloot/
Verhalende hoe Cyrus der Perlen Coninck van weirden// groot
Met zyn eyghen handen plante Soomen//reene.
Die eerste Consules der Romeynen (ten zyn droomen//gheene)
Na twech taghen haerder Coninghen tweedrachtich// boos/
Hebben meest Ackerlieden gheweect veurdachtich//loos/
Als die Publicole/Memily/Sabij//namelijck/
Scipiones/Scauri/ende Curij//tamelijck/
Diemen vanden Ploegh haelde tot Consules lofbaer//wijs/
En tot Capiteynen/die welke verdienden daer//pijs/
Soo dat zy (na der vjanden veriaghen//lustich)
Weirdt waren de strenghen vanden Triumpfwaghen//rustich
Met de selue handen te houden//veuchdich/
Daer zy de sock Ossen mede stonden//teuchdich.
Daer na zy hun oock niet en schaemden weer den Ploegh grof
Taenveirde/af legghende den vuooien Scepter/haer tot lof.
Marcus Curius na dat hy had gheriumpheert//eerlijck
Quer de Samniten/Sabinen/en Pirrhum verneert//heerlijck/

Heeft

Heeft de reste sijns levens inden Acker versteren.

Oude.

Wel/wat dunckt v daer af SHeirne veel weten?

SHeirne.

Ich en weet schier wat dencken/soo ben icker in verwondert.

Ontdecker.

Sulche losfijche mannen sijnder noch meer dan hondert.

Doek seyt Cicero in sijn Officien correct//daer

Hy van de Consten ende tghewin ontdeckt//claer/

Welck eerlijck oft oneerlijck is/en welck sdeuchts plegghen//cont:

Van alle dinghen uijt welck tet vercreghen//woit/

En ider niet beters/dan de lantbouwinghe goet/

Niet overvloedighers/niet weirdighers/gheen dinck soo soet/

Veur eenen wijen mensche/niemandt beter doctrijnen//sach.

SHeirne.

Hy dunckt datter gheen beter Solutie sijn en//macht.

Maer hoe wordet hedensdaeghs cleyn gheacht//bot?

Ontdecker.

Onwetentheyt wytrickt dat elck schier metten lantmanlacht//spot/

Ja hy na acht sot//en die best sijn gaen en spreken//slecht

Contersept/tot foolcks vreucht priÿstmen/tis wel ghebleken//knecht/

Daer een andere spreekt/moet hy meest swyghen//al.

Oude.

Die soo best solweert/weddick dat priÿs crijghen//sal/

Dus lust my te wetene wiet hier sal best//sluyten.

SHeirne.

Maer waerom doctmen(wilt dit noch veur dleest//uÿten)

Om sulcken saken soo grooten cost nachten en daghen//hier?

Oude.

V/dat mejndick hem selven vrighen//scier/

Want my dunckt datter God midts hoverdijge breet en wijt//crupst.

Ontdecker.

Wee der hoverdijen/maer sij en steect niet int abijt//iupst.

En hoe rant quaet sijn/dat den lande brenght gheluck?

Ja thelpt menich arm man op de beene uijt den druck.

Al waert dies niet/soo is dees stadt niet om verschoonen/

Weirdich datmen haer meer eeren en dienst sou toonen/

Waert moghelijck. ist niet een heerlijcke Coopstadt:gheen soo groot.

Ja een hoofstade/die weirdich is te vueren minioot

Den tijtel van dedel Marcgraefschap des heylighs rijcks.

Gheen meerder Marcgraefschap/Ja gheen desghelijcks/

Owelck ghelucceert//ende ten lesten ghecomen//is/

Op onsen edelen Coninck vol alder vromen//fris/

Van norabele wijse mannen ter deucht ghewone/

Als Anselbertus deerste Marcgrave/sonne

Van Sigibertus der Francken wijlen Hertoghe/

Arnoldus de tweede seer cloeck in d'orloghe/

SANCTVS ARNOLDVS sijn sone/de derde Marcgrave/

De vierde Anshiles/De vyfde Pipinus machtich van have/

De seste Pipini sone Carolus Martellus repne/
De sevenste der Francken Coninck Pipinus de clepne/
De achtste Carolus Magnus een edel reysere/
Die der Francken Coninck was/en Roomsch Kepsere/
Vol alder deuchden/moghelijck om verhalen//niet/
Ghelijck meer ander volghende Kepsers sonder falen//iet/
Die dese stadt(over al de weirelt befaemt//blijckelijck)
Onder haer bescherminghe nemende/hebben ghenacmt rijckelijck
Een rijckstadt/die alle natien comen beneven.
Ja dat meer is de Kepsers hebben haer ghegheven
Haer vry Jaermercten verheven//dewelck oock openbaren
Die Arenen/die over vijf/ses/oft meer hondert Jaeren/
Oyt Stadthups gheset waren//ter memorien onverwogghen.

Sheirne.

Sijn die Arenen soo out: soo warense weirdt in goudt ghesleght
Oyt nieuw Stadthups ghedrieghen//nu begoft te bouwene.
Ontdeckere.

Ghy sullet oock moghelijck soo aenschouwene/
Want dat te considererene weirdich is vroech en spade/
Sal hier wel ghedaen worden:want wijs van rade
Sijn hier deur Gods ghenade//veel heeren/niet om vertenten.
Die alle haer deucht/en veur sinnichhept/loude uytrenten/
Sonderlinghe dees stadts Proprieteyten en seden//met/
Die in Asien/Affriken/en Europen alle steden//net/
Te boven gaet/veurwaer veel tyds hy behooven sou.

Oude.

Dat gheloouen wy wel/seer bedancken wy u/
Daer by dat latende nu//willen wy ons om hooren stellen.
Sheirne.

Wat den Wijn gaert sal voort brenghen en vertellen/
Dwe solutie die behaghet ons ommers wel.
Ontdeckere.

Ich en gheloove oock niet dat sij sullen in hun spel
Commen voortbrenghen snel//beter Handtwerck ydoone/
Dan de Romeynen en Heydenen/tpant doch de croone/
Als ick met redenen schoone//heb verclaert deur ionste.

Oude.

Hus/su s.

Sheirne.

Wat ist?

Oude.

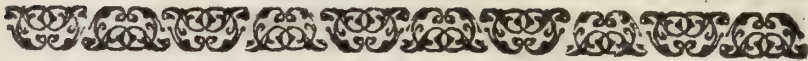
My docht datmen daer te spelene begonste/
Alst oock doet Broeders/dus laet ons met scientie//leven.
Sheirne.

Elck swijghe stil/en laet ons audientie//gheven.
Die int ghehoor sneven//sijn onredelijcke menschen.
Ontdeckere.

Notable heeren/al mocht ghy dit/als wy/beter wenschen:
Remet danckelijck veur een Prologhe van ons Serchemistern

Die noch iongh in conften sijn/als slechte Artisten.
 Maer ter begheerten van onsen hooftman/mijn heere/
 Heer Henrick van Berchem/tot stads eere/
 En der edelder Violieren uijt Ionsten verlaemt/
 Toonen wy Noës kinderen ons nu/en telcken heere/
 V dienaers In trouwen vast /soot wel betaemt.

Wel hem die in God betrouwt. P. Heyns.

PERSONAGIEN.

Godvruchtighe Jongheyt *Eenen Jonghelinck tamelijck ghecleedt.*

Sinnekens { *Lust tot Rijckdom. Een mans personagie.*
Tsvleesch ghemack. Een vrouwe personagie.

Vreesse des Heeren. *Een mans personagie na de Iodensche wijze ghecleedt.*

Kennisse der vvaerheyt. *Een vrouwe personagie suuerlijc int witte ghecleet.*

tSpel van Sinnen.

D Godvruchtighe Jongheyt.
 Oh hoe goet /hoe soet/ niet om volprisen
 Is des Heeren woordt/die dat te rechte proeft/
 En sijn tock aen sijnen hals hanght met den wijlen:
 Den last is licht/hoe wel hy de weirelt bedroeft/
 Die niet dan na uytwendighe dingghen en toeft.
 Maer die soeckt der sielen ruste bequame/
 Dien ist al/wat hy ter salichheyt behoeft.
 Ghelijck my mijn Ouders/goet van fame/
 Wel hebben onderwesen als deerfame/
 Dies ickse niet en can voldancken present:
 Want sij/naest God almachtich/hooghste van name/
 Van ionghs my hebben alle deuchden ghewent/
 Segghende/die van ionghs God soeckt/in tijts hem kent.

God kennen/is een groote sake veurwaer/
 Vghelijck hoorter wel vroech om op te stane/
 Tis deester punt/datmen moet soecken openbaer:
 Van comt theminnen van ganscher herten ane /
 Van beghintmen eerst den rechten wech te gane:
 Midts Kennisse sijns selfs/die dan te kennen gheeft/
 Hoe dat niemant(na der schriftueren vermane)
 Alleen tot sijns selfs behooue hier en leeft/

Maer datten God tnaesten behulp ghelchpen heeft.
Soo Christus niet en quam veur hem ter wetrele wijt/
Maer om smenschen Salichheyt/die sonder hem sneect.
Dit verweckt my tot mijns naesten dienst metter vlijt/
Want die God beminde/soeckt sijns naesten profijt.

Hoe mocht ick nu mijns naesten profijt best soecken?
Of waer me mocht ick elck helpen in tshweirelts perck?
Niet met ledicheyt / want luyheyt bienght veruoloecken/
Veur de sonden die sy voept in Meester en clerck.
Soo moeter dan sijn(dunckt my)met eenich handtwerck
Dat den lande nutste is/tghemeyn welwaren.
En ick vinde my cloeck ghenoech/en sterck
Om wercken/al ben ick noch iongh van Jaren/
Dus willicht ooc bestaen sonder beswaren.
Ick behoort oock te doen/wie soudt my danck weten?
Want daer staet/soo ickt hebbe hoozen verclaren:
Des daghen suldy wercken/doend'u secreten.
En/die niet en werckt/die en sal niet eten.

Nu sijnder soo veel Handtwercken goet en reene/
Dat ick niet en wete welck beghinnen bedocht/
Tgodlijckste is tbeste/al achtement cleene/
Want daer gheen oirboirlycker wesen en mocht/
Ja gheen eerlycker/hoet by wordt ghebrocht:
Maer welck dattet is/is buyten myn verstant.
Oock sonder mijn Gunders soudick leuen onsocht/
Dus willicht hun gaen te kennen gheuen/want
Sy sullen my in ditte lieflijck en plaissant
Wel onderrichten/ghelijck sij tmijnder baten
My ghedaen hebben in veel saken abundant/
Princelijck is hun leuen/goet bouen maten.
Die sijns Gunders staet volghet/sal God niet verlaten.

Maet inne.

Lust tot Aijckdom.

Toont nu u cracht nichte.

Tsoleesch ghemack.

Soudy my raepen/dat?

Lust.

Ja ick comt in lichte.

Tsoleesch.

Twaer tmijnder schaepen/plat.

Lust.

Ten waer veurwaer.

Tsoleesch.

Twaer ommers arbeyt verloren.

Sodruchtighe Jongheyt heeft twercken vercoeren/
Dat hebby wel ghehoort/Colynken vuint.

Lust.

Tusschen tleggghen en tdoen is groot verschil/lief kindt.
Al waert begost/ten waer noch niet volent.

Tsoleesch.

Tulselesch.

Gaet hy werken/soo is mijn neiringhe gheschent/
Tuttel vrechden soudick daer deur berancken.

Lust.

He daer heester veel moeten na ons ghy danssen/
Die al beter ghefondeert waren dan hy.

Tulselesch.

Wa ick hoor wel dat ghijt meynt/nu comick v by/
Ghy zijt mijnen besten vriendt/al hiel ick my vrient.

Lust.

Ghy zijt een sijn deerne/waerdy wel ghekemt
Met een hondert mutsaerts wel en groot gheghst.

Tulselesch.

Ich sal v eens v woordt doen/dat ghy my soo pijsst/
Om te cryghen een keten van vijftich ponden.

Lust.

Wa wordy gram/soo waerdy beter ghebonden.
Stoort v niet/schoon lien wordender leelyck af.

Tulselesch

Houdt uwen beck/slacht ick doncrupdt/ ghy slacht het cas/
Spieke ick haectich/ghy condt wel kijuen.

Lust tot.

Nu laet ons dan goede ghevrienden bliuen/
Shelyck Honden en Catten altyt pleghen.

Tulselesch.

Wa dat en meyndy niet.

Lust.

Wie sepdter teghen?
Ten zyn maer woorden/die blijft niet en raken.

Tulselesch.

Wy moesten anders spreken/souden wy staken
Het opset van Godvruchtighe Jonckheyt.

Lust.

Wel wat dunckt v best/dat elck op zynen lonck lepd/
Oft dat wy hem tlamen wecken ten stryde ?

Tulselesch.

Shelyck best/ghy aen deen/ick aen dander slyde/
Die hem best aen staet/sal hem eerst bedueghen.

Lust.

Heen/beydt wat/soo soudick inde Lampe vliegghen/
Want inde vroukens heefmen meest behagghen.

Tulselesch.

Tis weer d'ouwe/maer ick macht van v verdiagghen/
Waert een ander/ick soudt veurwaer nemen qualijck.
Maer Lust tot ghickdom/baert nu conlt principelijck
Hem aengaende/ghelyck ghy meest menichte doet/
Die ghy tghebodt doet versaken met sin en moet/
Soeckende diuersche vonden en practijcken
Om des ghelts wille.

Lust.

Neen laet v cracht blijcken/
Ghy Tsoleesch ghemack/leerende met twee clappe/
Hem daghelijcks slaen vliegghen metten lappe/
Oft den dach draghen met manden upte.

Tsoleesch.

Lust tot Gijckdom/v woordt heeft meerder virtuytte/
Verandert Coopmanschay wel in woekerije.
Dus soeckt raet/dat hy v volghe t desen tije/
Oft hy sal (soorghick)mijn bederfnis beghinnen.

Lust.

Swijghe/Tsoleesch ghentack/ghy cost wel verwinnen
De dwase maegghden met traegheden groot/
Ja en den pondt grauer/bracht ghy inden noot:
soo suldy oick desen/ick bens my vermeerlijck.

Tsoleesch.

He leert hem ghy toch Midas ghebet secreetlijck/
Oft Crassus lust/dat hyer af bersten mach.

Lust.

Maecter ghy een valsche Coopman af met groot beslach/
Ghelijck ghy daghelijcks doet van luy lieden hier.

Tsoleesch.

Om daer dan af te makene een banckroetier/
Die die lieden thun stelen/ey valschen grondt.

Lust.

Dat comt meestdeur v ingheuen/ lieuen mondt/
Want de meeste dieuen die maect Tsoleesch ghemack.

Tsoleesch.

Neen waep/Lust tot Gijckdom sulcks Nchan in sack/
Dat hy eenen Sabilonischen mantel stal/
En sielen siluers tweehondert int ghetal/
Met een gulden tonghe/dies hy wert gheskeent snel.

Lust.

Wen balck en siedy niet/maer mijn splinter wel.
DIsraellite/die noyt op deirde proefde
Haer voeten te settene/ghy soo toefde/
Dat zy tot straffinghe haer kinders heeft gheten.

Tsoleesch.

Du dienet veurwaer/v oick verueten/
Dat de wormen tot straffinghe van v bedijf
Trielden upt het veruoeckte Antiochus lijf/
En Giheli(Propheet's knecht)deur v Delaetsch wert.
Veurwaer die v ghelouen/strafte Godt seer hert/
Ja eerste rijp;ijn/worden sy upt gheroeyt.
Ghy zyt elvijandts kindt.

Lust.

En de weirelt v voept.
Die v volghet/baert sonde/die sonde/de doot//dan.

Tsoleesch.

En ghy zyt van Afgoderijse het hoot//man/
Straende na elcks leuen/veracht ghy tghebodt.

Lust.

Maer ghy leeft v seluen/dienende vtleesch vewr Godt.
Wat sijdp dan veel beter/seght ergh Juweel.

Tvleesch.

Op lo/ dat ick al sal verbiassen gheheel/
Dat ghy vergaert/want ghy zyt des onuewrdich.

Lust.

Ick hoop dat ghy te nacht sult hoozen rechtveurdich/
Dat hy hoorde/die zyn schueren grootten wilde.

Tvleesch.

En ick woude datmen v de huyl af vilde/
Shelijckmen om uwen wil de Sifannes hoos:
Wiens vel moest hanghen/op den rechterstoel altoos/
Hem tot een reeken/die quaet recht om ghelt dede.

Lust.

Beght toch niet meer dan ghy en weet/tis mijn bede/
Elck weet toch wel/ wat wy ons tweestere//zyn.

Tvleesch.

Nu op dat ghy moght worden meestere// sijn
Van Godvruchtighe Jongheyt/wies hem mach stooren/
En op dat ick hem na mynen raet doen hoozen/
Soo laet ons malcanderen nu viede gheuen.

Lust.

Wel aen/gaen wy wat lusteren sonder sneuen/
Op dat wy met hem moghen crighen wat ghemeens.
Wy/Lust tot sijckdo/en Tvleesch gemac/zyns toch eens.

Godvruchtighe Jongheyt

Pauls.

Viede z v mynen vadere eerbaer/
En v weirde moeder/der deuchden exemplaer/
Deur den almachtighen God excellent/
Die my deur v wil verlichten present/
Dat my mach zyn bekent//wat ick tsynen pisse
Nu zal beghinnen.

Vreese des Heeren den vadere.

Sone slacht niet donwisse/
V beswarende met tijdtelycke saken.

Kennisse der waerheyt de moedere.

Wilt gheenen sy padt by den rechten wech maken/
Maer wilt alrijt waken// in goede wandlinghe.

Jongheyt.

O neen/ken soecke gheen onrechte handlinghe.
Maer wetende dat tot Arbedt is ghebozen
Den mensch/als den voghel tot vliegghen vercozen/
Soo dunct my dat rijt is/dat ick ledichheyt schouwe.
O ick weet ick/dat (als tusschen hitte en rouwe)
Groot verschil is tusschen vele handwercken.
Maer ick (Jongh zynde)can qualijck bemercken/

Tot

Tot welck/dwelck my beswaert) ick my sal voegghen
Na uwen wille.

Dreese des Heeren.

Ons sal wel ghenoeghen/
Dat ghy tot een goet handwerck begeeft uwe Jucht.

Godvruchtighe Jongheyt.

Dat ist dat ick soecke.

Kennisse der waerheyt.

Des zyn wy verheucht/
Om dat ghy obediëntlyck aen ons raet soeckt.

Jongheyt.

Dede ick anders/ick ware weidrt vervloecht.
Vermalendyt is hy/die zyn ouders vermaeyt.

Dreese.

Nu hoor dan mijn sone/op dat ghy wordt ghepaeyt:
Alder eerst moet ghy voelen eer ghy tet beghint/
Oft ghy v cloeck ghenoech dat te volbrengghen kint/
Want anders so soudy opt sant sonderen.

Kennisse.

Ende dan soude v elckeene blameren/
Als die ghene die een huys te mersen dachte/
En midts ghelts ghebreck/dat niet en volbrach te.
Also soudy met schanden smaken allende/
Ongherust leuende als de gheschende/
Maer volduerdy/soo zal v veurspoet zyn subieckt.

Jongheyt.

Ick vermacht al met hem die in my werckt perfect.
O vreele des Heeren/mijnen vaders voer/
Met kennisse der waerheyt mijn moeder soet/
Hebdy my niet met neerlicheyt gheleert/
Datmen eerst dat rijcke Gods daer vrecht verneert
Moet soecken en vinden/met zyn gherechtigheyt?
Diet doet/wordt toe gheworpen (tis gheen slechticheyt)
Dat hem nootlyck is. nu betrouwick God vatte/
Dat ickt vonden heb/soo ist tijt dat ick talle
na dat my toe gheworpen wordt/dwelck ghy my
sult wijlen/en oock helpen bewaren vry.
Sonder v lieden ick doch niet doen en ran.

Dreese.

Midts dat ghy v tot wercken wilt begheuen dan/
Daer v toe treckt des Sheelts inspiratie/
Waer deur ick voele/dat is u vocatie/
Soo weet/dat ghy moet wercken (als die Godt ontliet)
Oft ghy eewich soudt leuen.

Kennisse.

En leuen niet
Anders/dan oft ghy terstont soudt steruen.

Dreese.

En dat ghy met uwen arbepdt cont verweruen/

Suldy bekitten/oft ghy niet en besaet hier.

Kennisse.

**Dat is/ghy sullet ghebruycken als dispensier/
Niet soighende veur den dach van morghen.**

Dreefe.

**Oick moetty arbeypden/om d' arme besorghen/
Dat den lande is dat alder bequaemste.**

Kennisse.

**Ghelyck een Rechter/dat God is daenghenaemste.
Meer behoort toordeelen/dan na synen wille:**

Dreefe.

**Hoo behoordy oick meer sonder gheschille
Te soeckene ws naesten/dan v profyt groot.**

Jongheyt.

**Yck weet dat soo hoorst/dus comick v vraghen bloot/
Welck Handwerck/oirboirlyckste is van doene/
En eerlyckste/nu en in elcken sapsone/
Op dat ickt beghinne na Gods ghebod reene.**

Dreefe des heeren.

Dackerhandwerck is doirboirlyckste alleene.

Kennisse der waerheyt.

Ja en oick deerlyckste dat opt werdt bedacht.

Godvruchtighe Jongheyt.

**Dat is seer cleyn nochtans heden/daeghs gheacht/
Meest elck seyd veur Souwer/hoer/niet om vergrouwen/**

Kennisse.

**Dat de weirelt cleyn acht/is groot by God bouen:
En dat hier groot schijnt/is by God seer cleyn.**

Dreefe.

**Waer dat den Text spreekt van wercken int gheweyp/
Daer seyd hy meest van ploegghen en bouwen.**

In Ecclesiastico staet/wilt niet schouwen

Dat Ackerwerck/dat daer is gheschapyen

Vanden alderhooghsten.

Kennisse.

En voorts tot Gods knapen/

Gelchickt dijn werck buyten/bearbeydt den Acker.

Dreefe.

Die synen Acker bouwt neerstlich en wacker/

Die sal broots ghnoech hebben ouervloedich:

Maer des luyen acker brenghet tegghenspoedich

Niet voort/dan distelen en netelen quaet.

Kennisse.

Daer oick ghescreuen van des Saboths vieren staet/

Daer spreekt de heere ter seluer stede:

Ghy sult den Ooghst vieren/en de Ploegghen mede.

Tyt om wercken en rusten hy daer toe ser.

Dreefe.

Die dan veracht dit Handwerck/oft besmet/

Haett ghemeynen oirboir tot synder schanden.

Kennisse.

Dattet God oick hooghst verheft/veure den verstanden

Sp Christus Parabolon volcomen bljckt/

Daer hy Trycke der hemelen meest by ghelijck:

Want dackerwerck menschen en dieren spijst.

Dreese.

De wonderbaer Godtes crachten dit Handwerck bewijst/

Daermen hem deur prijst//midts trecht bekinnen.

Kennisse.

Keplers/Coninghen/groot/cleyn/buypen en binnen/

Arm en Catjuich sonder dat leuen souden/

Alst wel blijct/als God de eirde doet op houden

Druchten voort te brenghene/oft seer wepnich.

Dreese.

Dwelck hy wel doet/om dat den mensch vilepnic/

Cleyn acht dit eerlyck Handwerck bouen ander nut/

Dwelck voorbrenghet soo wel daer den mensch hem me beschut/

Sheneirt/en cleedt/als spijst/met wyse manieren.

Longheyt.

Danck hebt mijn lieue Ouders goedertieren/

Ich salt beghinnen/en oick hopick volbringhen.

Dreese.

Daer toe sal God ghebenedyden v dinghen/

Die met hem beghint/salichlyck volheirde.

Kennisse.

Nu op dat ghijt te bequamelijcker aenveirdt/

Wy sullender v toe abijten bereeden.

Winnen.

Want elck werckman moetmen na sijn werck cleeden.

Lust.

Wel Richt/hoe behacchden die lessen v?

Tsoleesch ghemack

Ghelijck v dijdele borsten ghenoeghen nu.

Lust tot rijckdom.

Ic sorght niet/alsal wel sijn/moghen wijt beniesen.

Tsoleesch.

Wat sou hy iupst dackerhandwerck gaen verkiefen/

Om dattet oirboirlyckste en eerlyckste is.

Lust.

Deen/wy moeten hem dat beletten ghewis/

Want dat Handwerck en mocht in ons loppe noyt.

Tsoleesch

Wy hebben schier tot niet bracht/van deuchden ghescropt

Ja ommers seer cleyn doen achten/wie dat milhant.

Lust.

Daerom heeft Lycurgus met neirlicheyt vaesiant/

Ons scherpeelijck doen bannen up synen houe.

Tsoleesch.

Die is al langh doot/dies icks my beloue.

Waer den Christus oick (die ons nu meest is teghen)
Hoo diep begrauen/datter af werdt ghelweghen/
Wp soudent beeu ghenoech hebben sonder smerten.

Lust.

Wa hy is al wptter ooghen/wptter herten/
Men macher de lippen wat me verlijten/maer.

¶ Soloelch.

Hoogher niet/ick weet wat ghy meyndt/laet dat daer.
Dan lierent wy Godvruchtighe Jongheyt toe/
Hy soude hem willen volghen/dus dan hoe
Wyt hem sullen beletten/moet worden bedacht.

Lust.

Wp moeten hem veur houden menich ambacht/
Op dat wy hem van ditte gheheel verdoouen.

¶ Soloelch.

Hy sal consten leeren/wilt hy my gheloouen/
Oft eenen legghen handele doen veur tbeste.

Lust.

En gheeft hy ons/in sulcks gheen ghehoor/int leste
Moeren wy hem int ackerwerck maken suspeckt.

¶ Soloelch.

Die niet af en laett/maer altyt tot stryft verweckt/
Die cryghc ten lesten noch wel victorie.

Lust.

ICK sal hem ten eersten quellen met glorie
Der weirelt/en doen hem landt by landt vergaren.

¶ Soloelch.

En ick sal hem leeren sijnen arbedt sparen
Met veel huerlinghen/dat hy maer opt werck kijcke.

Lust.

Wp sijn wy schalck ghenoech/niemandt ons ghelijcke.
Dan twee Jaer pachts/doen icker hem een betalen.

¶ Soloelch.

En als de knechts slauen/sal ick sonder dralen/
Hem doen ter kermissen gaen/op de bierbancken/
Oft een Tauernier sijn.

Lust.

Met loofe rancken
Moeten wy hem oick doen melck met water minghen.

¶ Soloelch.

En oude Ganssen/veur Jonghe/tvolck aen dringhen.

Lust.

Ja boter vol hops/halff sout/schoon int ghesichte.

¶ Soloelch.

Al stoffen ghenoech/om hem bedrieghen lichte.

¶ La tsa/laetter ons by gaen wy onvervaert.

Lust.

Deen/suet wat/het hups dat den stercken bewaert/
Carunen qualijck beroouen/na doude leere.

¶ Vleesch ghemack.

Dats waer/sij sijn haer drijen teleken keere
Stercker dan wy/dies moeten wy veur hun vluchten.

¶ Lust tot Rijckdom.

Vreese des heeren en mach my niet gheluchten/
Oick schouwe ick sijnen dorpel soo ick best mach.

¶ Vleesch.

En kennisse der waer heyt versaeckt mijn ghelach/
Sy en wilt met my noch drincken/noch eten.

¶ Lust.

Laet ons dan noch wat dujcken/ons vermeten
Wordt volbracht/moghen wy hem alleen bespeuren.

¶ Vleesch.

Ik dorste wel wedden dat soo sal ghebeuren.
Hoe dick den Sot is/hy wordt wel vergalt.

Pause.

Want die best meyndt te stane/somtyts eerst valt.

¶ Vreese des heeren.

Nu/mijn sone/de heere sal met v wesen/
Siet dat ghy reyn houdt v cleet gheprezen/
Gheheeten eenvoudighe simpelheyt oprecht.

¶ Kennisse der waerheyt.

Dats Iesus Christus selue/al schijnet slecht/
Waer mede ghy inden gheest sult wandelen.

¶ Vreese.

En met des vleesch lusten dan niet handelen/
Noch de sonde en sal in v niet wonen.

¶ Kennisse.

Laet v Zachar(tweurbeest niet om verschoonen)
Daer af een exempel sijn/die soo arbejde
Inden Acker/dat hy(soo hy selue seyde)
Noyt en wiste/dat hy doot sonde dede.

¶ Vreese.

Dese spade gheuen wy v oick mede/
Dats Goetwillighen arbejde/goet en bequame/
Sy sal dertelheyt drijuen uijten lichame/
En doen den Lust der ieucht van v slouwen.

¶ Jongheyt.

Des heeren gratie sal my doen onthouwen
V leeringhe/die soet sijn als honichraten.
Ik ga ten velde waert/wildyt toelaten.
Deerste vrucht sal ick God/tweede v offieren.

¶ Vreese.

¶ Gaet met God.

¶ Kennisse.

Weerstaende tsijands ordoneren/
Tperleuereren//brenght tot goeden ende.

¶ Vleesch.

Och neue/nu blijuick(ducht ick)de ghelchende/
Ik voel hem ten wercke alree treden voorwaert.

*Vreese en ken
nisse binnen.*

¶ Lust.

Lust.

Ick sal hem aenboort vallen/volghet ghy my naer.
Die den moet verloren gheeft/is hanghens weydt.
Sijt ghy dat/ Godvruchtighe Jongheyt erpeydt?
Ick en hadde v certeyn schier niet ghekent.

Jongheyt.

Dat gheloouick wel/d' ootmoedicheyt present
Doet houerdye den simplen vergheten.

Clueleesch.

Maer wat hebby inden sin? laet ons dat weten/
Wy sullen v helpen/tuwer meyninghen al.

Jongheyt.

Die qualijck kennen/qualijck helpen/en ick sal
Mijn werck sonder v/(maer niet sonder God)doen wel.

Lust.

Wercken? wa ic dacht dat ghy ghinght uyt mommen snel/
Om dat ghy dus vrent sijt ghehabitueert.

Clueleesch.

Wercken? nu sijdy toch tot dwaechtey ghemoucert.
Hoe/wilby v teer leden alree gaen quellen?

Lust.

W schoonheyt schenden?

Clueleesch.

Ghy soudt v gherust stellen/
W leuen lenghende/dwelck ghy nu cotten lust.

Lust.

Deur de goey manieren/daer ghy me sijt vervult/
Soudy wel een sijcke vrouwe hebben creghen.

Clueleesch.

Daer ghy op mocht spelen gaen in alle weghen.
Daer dat niet betere/en dat ghy werdt elcks vint/
Dan eenen mypl heeten?

Godvruchtighe Jongheyt.

Die dledich gaen bemint/
Is arm/al scheen hy hier sijck bouen screuen.
En hy heeft een sijn gherust goet leuen/
Ja eenen schat bouen alle scharten groot/
Die hem gheneirt met sijnen arbeeydt min Joot/
En hem daer mede wel laet ghenoeghen.

Lust.

Tot wat handwerck wilby u dan voeghen?

Jongheyt.

Tot d'ckerhandwerck.

Clueleesch.

Nu sijdy toch heel bot.

Lust.

Men sal v duypen heeten.

Clueleesch.

Ja hannen.

Iust.
Oft sot.
Tvleesch.
Eenen vreckaert.
Iust.
Wilt.
Tvleesch.
En deyn.
Iust.
Die altyt gryfen.
Tvleesch.
Doyt Handwerck en hoordemen mindere pylen.
Iust.
Diet doen/achtmen seker als Bedeletrs cleyn.
Tvleesch.
Den Soer salt al betalen/is t'Crighs woordt ghemeyn.
Iust.
En swijghen als een doyp clouwen/ oft arm frater.
Jongheyt.
**Ten schaep niet/tis ghenoech dat broot/ water/
 Cleederen/en huplinghe/dit leuen hier heeft/
 Daer mede men den lichame noordruft gheeft.
 En die God bewaert/en can niemant deiren.**
Tvleesch
Neen/ich sou my al veur die boeuen verveiren.
Iust
Maer seght/ waerom dat ghy supst bupen wercken gaet?
Jongheyt.
Om dat my veur doirboirlyckst en deerlyckst aen staet.
Iust.
Ghy abuseert v.
Tvleesch.
Deerlyckst men toch in stadt houdt.
Iust.
**Twaer oirboirlycker waert dat ghyt ghelooouen woude/
 Dat ghy toeleydt/benaude te leenen blye
 Ghelt om wat winninghe.**
Jongheyt.
**Neen/twaer woekerpe/
 Dwelck afgrifelyck is/veur God en den mensche.**
Tvleesch.
**En als de arme tgbewin had tlynen wensche/
 Die sou hem dan (meyn ick) wel ten hemel leyden.**
Jongheyt.
**Metten handen salmen neerstich arbeypden/
 Om hebben den behoeftrighen te gheuen iet.**
Tvleesch.
Den meesten penninck/helpt die best de Armen niet?
Jongheyt.

Ja hy trouwen/want hy meest haren commen sijn.

Usoleesch.

**Soo waert dan oirboirlycker sijn een Alchemist/
Die van lutrel veel maken blyckelijck.**

Lust.

**Oft eenen contersept munter/die rijkelijck
Van slechten alope/groot ghelt maken/can?**

Jongheyt.

**Dats al oneerlyck/sal namaels suer smaken/man/
Tis menschen inuentie/niet dan bedroch.**

Usoleesch.

**Ru wel/ick wil v oirboirlycker segghen noch/
Al ist cleyn gheacht/ten is niet slechtere.**

Jongheyt.

Welck is datte?

Usoleesch.

Thandwerck vanden seherprechtere.

Lust.

Sonder dat leefden wy altyt tweediachtich.

Jongheyt.

**Dat en is het eerlyckste niet waerachtich/
Diet doen sijn meest ledich/ongodlyck van fame.**

Lust.

**Wat segdy dan van t Cleermaken seer bequame/
Ja oirboirlyck en eerlyck/deckt schamel leden.**

Jongheyt.

**Tnieu fatsoen schepnt dat nu talle steden.
Plaken maken/moertmen noch veur dat beghinnen.**

Lust.

Dat is het weuen.

Usoleesch.

**Ru weddick dat spinnen
Noch doirboirlyckste Handwerck is veur minst en meest.**

Jongheyt.

**Ghy zyt noch al onwetende den rechten keest/
Spinders/Weuers/ Metters/ Timmermans grootelijck/
Als Schijnwerckers/Sackers / en Stouwers nootelijck/
Medecijns/ Barbiers/die metter Pennen scrijuen/
En meer andere/en connen niet bedriuen/
Ten sy dat den Ackerman hun haer stoffe Jont.**

Lust.

**Hola hola/ghy sprecht daer wat te bont.
My valt daer een in/noyt beter vanden daghe.**

Jongheyt.

Wat ist veur een Handwerck?

Lust.

**Solueert my dees vraghe/
Wiet is die v spaep maecte?dan sal icht segghen.**

Jongheyt.

Dat hier dese
handwerck
bercyt wer-
de / en worde
niet ghedaen
om die te bre
woysoest ven
acht: maer al
leene om dat
alderbeste
hoochlijckste
repassene.
Ende oic om
taemerckene
dat al boos
quaet/ en bes
achtelijck is
datme met d
keerde sijn
aeneemt (als
om tsoleesch
ghemack en
om den Lust
tot rijkdom)
hoe goet ende
ant dattet
nochtans is/
almecht rechte
lijc gebuyet.

Wie?

Lust.

Ja.

Jongheyt.

Den smit.

Tsolleesch.

Hoe suldy dien weer legghen?

Ghy blijft waer noch een Sorgher om v verfraepen

Lust.

Den Souwer en can ploegghen/picken/noch maepen/

Hy en moet smits werck belighen bupten.

Tsolleesch.

Waer mede soudmen Stadt/hups/en kiste slupten/

Om bevijdt tlyne/teghen die hem benijde?

Lust.

Hoe soudemen die vanden ten stryde

Mogghen weerstaen/sonder hulpe vanden smit ?

Tsolleesch.

Ja gheen Handwerck en can/verstaet wel dit/

Sonder tsmeden/hoe groot van valeure.

Lust.

Dus moetet wel doirboirlyckste zyn ten keure

Ja deerlyckst oock/ghy moetet nu belyden vast.

Tsolleesch.

Weel oirboirlycker/en eerlycker onbelast

Is dan Coopmanschap/want den smit coopt yser.

Jongheyt.

Coopmanschap laet ick daer/ken bens gheen misprijser/

Maer inde smit ben ick gheheel perplex.

Daer moet nochtans aen welen wat ghebreck/

Dat myn Ouders my dat niet hebben vercondicht.

Sonder haer wil icks niet bestaen/twaer ghelondicht/

Dus keer ick weer thunwaerts om beter bescheet.

Lust.

Du gaet dat ghy moet worden een dief ghereet

In v neiringhe/ick salder toe helpen.

Tsolleesch.

Oft eenen lanterfant behangghen met schelpen.

Werck wat hy wil/wy sullen hem noch niet laten.

Lust.

Wy moeten rusten.

Tsolleesch.

Tot dat hy is in staten/

En dan als brueschende Leeuwen hem omringhen.

Die vrindtschap wepghert/moet vrandtschap ghehingen.

Jongheyt.

Tot v ick weer keere/ouders notabele/

Niet dat ick v onderwijs achte fabele/

Maer om vragghen/ oft ghy niet en hebt vergheten

Pauls.

Hy te segghen/dat sonder des Smit's secreten
Den Ackerman niet en can ploegghen toech/
Waer deur sommighe den Smit meer louen noch,
Dit heeft een wep nich mijnen gheest beswaert.
Dreese des Heeren.

Lust tot Aijckdom heeft hem hoorick by v ghepaert/
Om v tot een stad's werck te moghen trecken.
Kennisse der waerheyt.

Tsvleesch ghenack heeft met v oick comen ghecker/
Hy twee syn oirfakke des bouwens verachten.
Jongheyt.

Daeroni ben ick gheweken van die gheslachten/
Want alleen soeckick uwen raet ten lesten//nu.
Dreese.

Dackerhandtwerck ick noch wille beuesten//v
Oirboirlyckst en eer lyckst//sal oick blycken saen.
Patriarcken en Prophten hebbent ghedaen/
Priesters en Coninghen synder upt ghelproten.
Kennisse.

Helizeo en heuet niet verdrotten/
Maer Ploegghde met twaelf Jocken runderen puere:
En Isaac/die daer was Christus figure/
Baepde/en werdt rijck inden lande Serar soet.
Dreese.

Sedeon Israels seuenste rechter goet
Dorfschede/en Gods Enghel was syn berader.
Kennisse.

Soos Coninck Davids vaders groot vader
Wande op synen dorfschuloer/daer hem Kuth vant.
Dreese.

Abraham rechtveirdich heeft boomen gheplant/
En Roë den Wjngaert/als Ackerman lofbaer.
Kennisse der waerheyt.

Den welcken weirdich was deur God gratie/naer
Die Diluwie//swereelts vernieuwen lustich.
Dreese des heeren.

Inden eersten beghinne doen God schiep rustich
Den mensch/als ghy hier Figuerlyck moght aenschouwen/
Stelde hy hem int Paradys/dat hijt bouwen
En bewaren sou/tmoet bouen al ghepriesen
Dan wel het oirboirlyckste handtwerck wesen.
Den Smit was doen niet/maer den heere der heeren
Cost hem om bouwen den middel wel leeren/
Doo sou hy oick noch/al waerder gheenen Smit hier.
Kennisse.

Tis oick deerlyckste/want als een houener
Vertoonde hem Christus na verghysen crachtich
Magdalene/die/seer weenende waerachtich)
Hem doen na haren heere ghinck vraghen.

Choutoen is
alleene doir-
boirlyckste
deerlyckste
handtwerck/
om datter
God den me-
sche alder-
eerst bebal:
en dat doe hy
noch reyn/
supuet en son-
der smette
was: te wete
ne deur den
bal/want den
balis doofsa-
ke dat den me-
sche met
sweet / pine/
en bddiet/ae-
beyt etc.

Mensieghet Figuerlyck dat v mach behaghen/
En wile niet veriraghen/in dit Godlyck handewerck.
Dreese.

Hadder of boirijcker gheweest/necmt hier op merck/
God soude Adam wel hebben beuolen.
Kennisse.

En hadder eerlycker gheweest/onverholen
Soude hem Christus soo wel hebben vertoont.
Jongheyt knielende.

Vlaes/ick voel wel sy hadden my gheirn ghehoont/
Maer vader toch verschoont//mijn cranckheyt op dit pas.
Ick heb ghesondicht, dat ick in hff: lende was/
Veur God/ende veur u beyden smertelyck.
Kennisse.

Tis v vergheuen/zone betrouet herreljck/
Stopt veur Lust tot Aijedom/en Tulseelch ghemack dooren.
Godvruchtighe Jongheyt.

Sly en sult voorraen(hopick)niet anders hooren/
Al achten d'Ackerhandtwerck cleyn mans en vrouwen/
Ick salc veur doir boirijckste en deerlyckst houwen/
Want het ist/veur peghelijcks ooghen blijckelijck.
Dus sluytent wy ranckkens hier me ghelyckelijck.

VVel hem die in god betrouet.

P. Heps.

Deerste figure is/hoe God Adamen int Paradys stelt/
Inden Tytel is gheschreuen uyt Genesis ij.

God die heere nam den mensche,ende sette hem int
Paradijs der wellusticheyt, dat hy dat bouwen ende
bewaren soude.

De tweede figure is/hoe Christus hem Magdalene ver
toont/uyt Johannis xx.is den Tytel aldus.

Iesus seyt, vrouwe wat schreyt ghy? wien soeckt ghy? dese meynen-
de dattet enen Houenier was, seyde hem, Heere hebt ghy hem
wech ghenomen?

PERSONAGIEN.

Tsmenschen natie. *Een vrouwe.*

Goet ghevoelen. *Een man.*

Volmaecte Christenheyt. *Een man.*

Prologhe.

Tsmenschen natie.

Ged schiep uijt niet den man inden beginne/
En de vrouwe (siende dat een ghesellinne
hem nut was) van des mans ribbe uijt sijn syde/
Op dat sy goerwillichlyck met blijden sinne
Wijffelijck bekinne//tor elcāen tyde/
Dat sy van den manne comt (dewelck ick belijde)
Om hem subieckt te sijne/als haer ouerhoot/
En op dat den man haer int breede en wijde
Soude beminnen uijt liefden minioot/
Als sijn eyggen vlesch/dwelck niemant en haet/dats bloot.
Nu beuindick oock/dat my mijnen man seere
Bemint/ia veur my soude gaen inden doot:
Dus becomet oock/dat ick hem na dres leer:
My vundelijck onder woype (sijnder cere/
En dat sijn quale sy de mijne ghemeyn/
Als ick tot noch toe/na mijn macht teere/
Heb ghedaen/soeckende raet/om dit edel greyn
Weder te brenghene in sijnen fleur repn/
Die hem ontgaen is/ia hy similt als walsch schier/
Midts dat hy hem seluen knaeght ten beene certeyn/
Veur veel opinien/die hem quellen fier.
Maer eylaes ick en weet hem noch gheenen raet hier/
Dus moet icker noch ouer al na vrighen/
Loopen en ketten/niet vreesende dangier.
Veur diemen lieff heeft/salmen lijf en goet waghē.

Goet ghevoelen.

Om dat meest al de weirelt heeft behaghen
In eens anders diuerse officien/
En ongherult blijft in sijn conditien/
Hoo ben ick van de wijse ghesonden/
Op dat hy deur my sijn dwalinghe sou gronden/
En die verlatende leuen triumphantlijck.

Volmaecte Christenheyt.

Om dat elck seere veracht ignorantlijck

Sijn deel en vocatie deur t'voleesch lusten plat/
Soeckende meer lofs/meer staers/en meerderen schat/
Waer deur sijn ongherustheyt daghelijcks groept/
Soo heeft my God gheloude metten gheest bespoept/
Om dat hy deur my gherustheyt sou aenleuen.

Soet ghevoelen.

Deur my wordt alle onghenuchte verdriuen.

Volmaecte Christenheyt.

En deur my comt ewigherulle deur swaerheyt.

¶ Menschen natie.

Ik hebbe God/deur tghene datmen daer seyt/
Ick hope dat ick hier goeden raet sal vinden/
Dus wil ick my thynwaerts verstkouten/o vindingen

Wilt toch my (uwe maerte) staen in staden.

Soet ghevoelen.

Die mijn hulpe soeckt/en sal ick niet versmaden/
Want ick beghefte alle menschen deucht.

¶ Volmaecte Christenheyt.

Die my aenhanghen/die vernieuwe ick hun ieucht/
Met een gheduerighe blijshappe volmaecht.

¶ Menschen natie.

Du cryght (hopick) mijnen man daer hy seer na haecht/
Waer toe ick gheenens raet nergens vinden en can.

Soet ghevoelen.

Hoe is uwen name?

¶ Volmaecte Christenheyt.

En hoe heett uwen man?

Soet ghevoelen.

Sijn quale wilt oock dan//ontdecken mids desen.

¶ Volmaecte Christenheyt.

Die sijn wonden verborcht/ is quaet om ghenesen/
Maer die sijnen noot verclaert/ mach vertroost worden.

¶ Menschen natie.

Al ben ick onweirdich v schoenen tontgorden/
Dat en wordt my hopick gheen blamatie/
Mijnen man heett Elck/ en ick ¶ Menschen natie/
(Oft ¶ Menschen natuere/soo ghy dat verstaet)

Die tot mijns mans sieckte/soecke boete en raet/
Soo ick begheire dat hy my doe altoos.

Soet ghevoelen.

Wp kennen v wel.

¶ Volmaecte Christenheyt.

En oick sijn sieckte boos.

Soet ghevoelen.

Hy heeftse lang ghehad.

¶ Volmaecte Christenheyt.

Ja van tonghs hoement heelt.

¶ Menschen natie.

Ick en wils niet verswijghen/vindingen hy queelt.

Deur veel Opinten die hem seer turberet.
Soet ghevoelen.

Segt ons/na wat raet is v solliciteren/
Op dat v onsen raet beghin te vromene?
Tsmenschen natie.

Raet om tot zijnder meyninghen te comene/
Dwelck ick schuldich ben te doene soo ick houwe.
Volmaeckte Christenheyt.

Ghy is verdooft.
Soet ghevoelen.

En ghy uptte n weghe vrouwe/
Want tme ekte quetsel daer hy deur ongherust leet
Is/om dat hijt niet al en is/noch en heeft/
Dat hy wel soude begheiren/ende willen.
Volmaeckte Christenheyt.

En met dier contrarien moet hy hem stillen/
Dat is hem gansch maken die begheirte quijt/
Een boose sonde,die ghy versterckende zijt/
Dus streckt v Liefde tzynder verderffenisse.

Soet ghevoelen.

Al had hy al tswereles goet in erfkenisse/
Doo werdt hy ongheruster om dat bewaren.
Volmaeckte Christenheyt.

Maer hoort onsen raet/wilt hem dien verclaren/
Doo suldy wel doen/en v noch hem niet pramen.
Tsmenschen natie.

Laet my toch eerst weten uwer beyder namen/
Op dat ick beter mach mynen moe t//ghevoelen.
Soet ghevoelen.

Dat willen wy wel doen/trk heet Soet//ghevoelen/
Die met redene den mensche onderwijse.
Volmaeckte Christenheyt.

En ick volmaeckte Christenheyt groot van prijse/
Diet met Patientie al doe verwinnen.
Tsmenschen natie.

Soet ghevoelen/veurvaer v moet ick beminnen/
En volmaeckte Christenheyt moet ick voighen toch/
Supten v en is gheen salicheyt/maer bedroch.
Dus leert my Tsmenschen natie wyt liefden heel/
Hoe Eick behoort gherust te zijne in zyn deel.
Wat ghy my seght/dat segghy hem/wy zyn eene/
Wat hy wilt/willick/en wat ick wil ghemeene/
Dat doet hy/dus sal hopick uwen raet elguen.
Soet ghevoelen.

Ghy moet met my al d' Opinten verdriguen.
Volmaeckte Christenheyt.

En met my hem houden in als te viedene.
Tsmenschen natie.

Maer hoe sal hy hem hier toe bestedene?

En in wat manieren/maecht my hier af een Noet?
Want ick ben soo verluft/en elck is soo bot/
Dat wy niet verlaeten/dan dat wy sien en raken.

Soet ghevoelen.

Hy moet met Aedene hem seluen verlaeten.

Volmaeckte Christenheyt.

En Patientlyck op God betrouwen vast.

Soet ghevoelen.

Hem seluen verlaeten (wilt dit onthouwen vast)
Is hem te buyten gaen in zyn aengheboorte/
Als Lust der ooghen/eere/en hun consoorte/
Haet/Hijt/eyghe wreake/en Tyrannye/
Dats al Emenichen selfheyt/die Elck als donnye
Der sonden slaue maecte/maer Aedene verlicht.

Volmaeckte Christenheyt.

Als dat al in hem op houdt/dan moet hy toe sichte
Hebben op tghene dat God in hem wil vroedich/
Als ghenoeghsaemheyt/Cleynachtinghe ootmoedich/
Liefde zyns naesten/en die als sy seluen doen/
Ghelyck hy wil dat hem God doe in elck sayden/
Denckende alleen daer toe tzyn gheschapyen bloot.

Soet ghevoelen.

Wyt niet is hy toch voortcomen/en deur de doot
Sal hy weder tot nietheyt en stof keeren.

Volmaeckte Christenheyt.

En wyt niet weder leuen/deur cracht des Heeren

Ja met hem triumpheren/ist dat hyt ghelooft.

Soet ghevoelen.

Maer onseker wanneer hy sal worden berooft/
Wat helpt dan datmen hier wonder voortset/
Daer sdeuchts occupatie deur wordt belet/
En des Almachtighen ghebod vergheten?

Volmaeckte Christenheyt.

Daer Adam om werdt wyt tParadijs ghesmeten/
Wiens nacomelinghen noch meer hebben ghedwaelt.
Maer op dat verlorien weer sou werden ghehaelt/
Soo heeft Godt zynen sone neder ghelonden/
Die dat gheloch heeft/en doek weder ghevonden/
En ist veur ghegaen na tzyck van zynen vader/
Segghende/volght myn voetstappen alle gader.
Welcken wech was een nieuw volmaecte leuen tscriptu.

Soet ghevoelen.

Des vleesch begheerten schouwen/wandelende reyn/
Met eenvoudighesimpelheyt patientich/
Welck heet herbozen zyn als thindt excellentich/
Dat daer is ghelyck een dypken sonder erch steych/
Zynde deur matuerlyck goet ghevoelen oprecht
Ghepaert met zyns moeders boelic/tis openbaer/
Ghelyck Christus was(ons tot een exemplaar)

Hebbene

Hebbende niet daer hy zyn hoot op mocht rusten.

Volmaeckte Christenheyt.

Doenmen hem sloegh(al hadt hem moghen mislusten)

Hy en de om spreken zynen mont niet open/

Maer was patientich sonder wanhopen/

Stellende zynen wil/in des vaders wille.

Soet ghevoelen.

Dus moet dan elck hem seluen versaken stille/

Begghende/heere alleen laet my gheschieden

Na uwen wille/en mijn ghelusten vlieden/

Soo sal hem gherustlyck toecomen Gods Rycke.

Volmaeckte Christenheyt.

En oft hem God scheen in eenighen wycke

Te hebbene vergheten/en heel verlaten/

Als hy zynen soon aent Cruys de conser baten/

Betrouwen hy hem dan Patientelyck moet.

Soet ghevoelen.

Dat hy hem niet meer sal laten lyden onsoet/

Dan hy draghen can/na de beloofte plaesant/

Maer dat hy hem zynder tijt sal doen onderstant/

Soo hy Israel/Na Job persoonlyck dede.

Clmenschen natie.

Hem seluen versaken dient soo wel tot vrede

Inwendich;en tot ruste/op God betrouwen.

Volmaeckte Christenheyt.

Diet doen/sullen hun alrijt de minste houwen/

Siddende veur die/die hun leet zyn doende iet.

Soet ghevoelen.

Is yemandt Rycker/die wordt van hun benijdt niet/

En besitten thun/oft y niet en besaten;

Volmaeckte Christenheyt.

Een Priester soo ghesint(de grootste der staten)

Wetende dat hy is een dienaer Gods/sal

Om te wesen een veurbeeldt der deucht ouer al/

Niet doen/dan twolck leeren(en beleuen) Gods woort.

Soet ghevoelen.

Donghehoude sullen reyn bliuen ongheltoot/

En de Ghehoude/ God leuen/hoet met hun gaet/

Wetende dat soo hoort/ om voort te brenghen laet/

Dat zynen sheppere sal ghebenedijen.

Volmaeckte Christenheyt.

Die een Regent is/wetende dat tbenijen

Der goeden zynen dienst is/sal hem strecken

Om quaet doenders te straffen/die twilt verwecken/

Sheen persoon aenstende/maer tbenel des Heeren.

Soet ghevoelen.

En donderlaten.

Volmaeckte Christenheyt.

Sullen d' Ouerste eeren.

Wetende datse van Godt zijn inghestelt
Om hun beichermen/ghedrupkende gheen gheweelt/
Dies blyuente ghehooslaem en goedertieren.

Goet ghevoelen.

Coopers en vercoopers van dier manieren/
Sullen zijn rechtveerdich in hun wandelinghe/
Ja meer soeckende D'oirboitchepts handelinghe/
Dan eyghen profijt/na den rechten aert.

Volmaeckte Christenheyt.

Handtwerckers sullen goet werck wercken onveruaert/
En ghetrouwe zijn isy in Steden oft Dorpen.

Goet ghevoelen.

De Gijcke sal den Armen noodrufft toe worpen
Om Gods wille/upr Liefden/als dispencier sijn.

Volmaeckte Christenheyt.

De Arme en sal gheen murmureerder zijn/
Maer danbaerlyck bidden veur den mensche vierich.

Elmenschen natie.

O Hooghe misterie bouen schat vierich/
Hoe wepnich hebbick hier in ruste ghelocht/
Hoe luttel hebbick oock alrijt bedocht/
Dat d'uytwendich niet en is dan quellagie:
En dat wy niet moghen zijn personagie
Als wy willen/maer soot den facteur belieft?
Dat is soot God wil/ghelyck ghy my hebt ghebieft.
Daer ick v af dancke/ende bidde v present/
Dat ghy v met my tot mijn man te comen went/
Soo willick/met hem/v by bliuen ten ende.

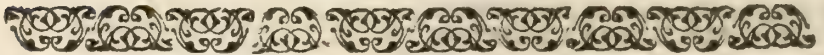
Goet ghevoelen.

Dat doen wy gheirn/op dat hy als de bekende
Deur ons gherust in zijn deel leue veurspoedich/
Hem seluen verlakende.

Volmaeckte Christenheyt.

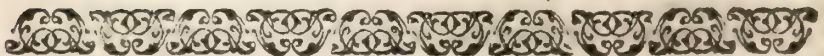
En op God vroedich

Vast berrouwende/want al niet sonder God// is.
Dit tSwyngaerds Prologhe na tChaerten ghebod//is.

WVvel hem die in God betrout.

P. Heyns.

PERSONAGIEN.

Stijds bequaemheyt.	<i>Een vrouwe.</i>
Mate.	<i>Eenen man.</i>
Ghetempertheyt.	<i>Een vrouwe.</i>
Lackernye.	<i>Eenen man.</i>
Buycks lust.	<i>Een vrouwe.</i>
Cleirpot.	<i>Eenen man.</i>
Onuersadinghe.	<i>Een vrouwe.</i>
Calcoensche snuyte.	<i>Eenen man.</i>
Carmosijn tronie.	<i>Een vrouwe.</i>
Amoreus ghilde.	<i>Een longhelinck.</i>
Bacchus.	<i>De Bruydegom.</i>
Ceres.	<i>De Bruydt.</i>

Factie.

A Stijds bequaemheyt een vrouwe personagie/ Zent ghecleedt.
 Alle die Bacchum opt hebt rechtelijck bemint/
 En Ceres gheert/ t'p mans oft vrouwen/
 Verstaet wat ick (Stijds bequaemheyt) wel ghesint
 V sal tot uwer herten vreucht onvrouwen.
 Bacchus sal met Ceres nu Suploft houwen/
 Dus doense v alle/ deur my bidden seere/
 Dat ghy hun seeste niet en wilt schouwen/
 Op dat sy sien moghen/ wie hun iont eere/
 Sy sullen v weer bedancken telcken keere.
 Die Baccho en Cereri troulijck dient bewijst/
 Comt hem dubbel in/ maer diese achten teere/
 Verachten hun seluen/ daer ongheluck upt rijst.
 Mate/ mans personagie.
 Myn herte veurwaer den Supdegom ende Supdt prijst/
 Veucht en vreucht hebbeck in hun alrijt vonden.
 Met my derwaert gaende vrouwe v veriolijst/
 Die Mate volghet/ vaert wel talle stonden.
 Ghetempertheyt/ zyn vrouwe.
 Ghelontheyt hebben sy opt toe ghelonden/

Die hun met my Ghetempertheit uijt ghelesen
Dienden/twaer tijt dat wy danckbaer tijn begonden.
Die deucht/met ondeucht loont/sal onsalich wesen.

Lackernye een mians personagie.

En ghinck ick Lackernye daer niet/midts desen
Dat ick deur hun wel mijn lusten boete/
Hoo waer ick weirdich van elken begresen.
Die Bacchus feest schout/stoot wellust metten voete.

Supcks lust/sijn wijf.

Wel aen man/gaen wy proeuen hun vruchten soetes/
Al soudt ons kosten Kooode en witte schjuen.
Supck/maghe/hals en craghe ick netten moete/
Want tsulesch pacyen/doet Supcks lust solaes bedijuen.

Cleirpot/eenen Bronckaert.

Den man der mannen/
Onversadinghe sijn wijf.

En dwijf der wijuen/
Cleirpot.

In wiens ackere
Onversadinghe.

Wy aldermeest ploeghen/
Cleirpot.

Die wil ick Cleirpot totter doot toe by bliuen.
Onversadinghe.

Sonder my Onversadinghe soudt niet voeghen/
Cleirpot.

Mijn Conscientie souder oick in wroeghen/
Dus comt ick bids v/met my uijt liefden saen.

Onversadinghe.

De man/tis toch heel mijns hertsen ghenoeghen.
Men derfle niet bidden die gheirn ter feesten gaen.

Calcoensche knuyte/een beropt man.

Ho Sacche/deur wien ick hebbe ontsaen
Desen fraepen calaentschen hupschen neuse groot/
Die moet ick by lo nu tlynder feesten by staen.
Therre is wel goet/al sijn de cleederen bloot.

Carmosyn tronie/sijn wyf.

Lief Calcoensche knuyte belwaert toch niet mijn hoot
Met dit abijt/wy hun ghenoech eeren ghereet/
Ick segg v als Carmosyn tronie roos/
Hy wordt willercom/die aen doet sijn beste elect.

Amoreus ghilde eenen Jonghelick.

Och twaer my Amoreus ghilde hertelyck leet/
Dat icker versumpde mijn Salutatie/
Ick ben toch bemint ouer al/ elck weet tbescheet/
En Stijds bequaemheyt staet in mijn gracie/
Nocht ickse cryghen twaer mijn recreatie/
Ick hops/ick heb soo langh thaerwaerts vierich gheblaecht/

Dat ickle nu sien sal sonder turbatie
Op deen Suploft mocht dander wel worden ghemaect.

Mate.

Supgom Lustich//en Supt Lustich//die treuren laecht/
Scheremperheyt.

Tuwen loue//niet als groue//is ons bester/
Tackernye

Om den wellust/mijn hert gherust//tuwen dienste warck/
Supcks lust.

En leckerheyt//tdient nu gheleyt//die brenghet my hier.
Cleirpot.

Den goeden dranck//de desen ganck// my troten fier/
Onverladinghe.

D'open maghe//my van daghe// v teeren hier.
Calcoensche snupte.

Om dat ick quam//werdt armoey gram//met groot ghetier/
Carmolijn tronie.

Maer reuck bekent//by ons gherwent//ons twolghen riet.
Amoreus ghilde.

En reyne vreucht//weckte mijn seucht//dit wel aensiet/
Dus wilt my nu//toch laten v//ionste eruen.

Bacchus/de Supdegom sittende aen de tafel.

Ghy sijt my alle willecom/ende niet

En hebbick in mijn macht ghy sullet verweruen.

Veel ia meer dan ghenoech/dat niet en is om deruen/

Heeft my Jupiter verleent/dus weest experdich

In uwen dienst/laet onbehoorlyckheyt steruen.

Die Sacchum soo hy behoort eert/is prijs weirdich.

Ceres/syn Supdt neffens hem.

En want Sacchus my langh heeft ghevolght volhetrdich/

Midts de nutricheden die my aenleuen/

Hoo hebbick Ceres Goddinne rechtruedich

My goetwillichlyck tot syn Supt begheuen/

Op dat ick in ghenuchten met hem sou leuen/

En ghy met ons na Stijds bequaemhepts bede.

Stijds bequaemheyt.

Daerom sijnle u alle comen beneuen/

Erweirdighen Supdegom en Supdt mede.

It niet alsoo?

Alle ghelyck tlamen.

Jaet/laet.

Stijds bequaemheyt.

Na der feesten zede.

Hoo sal ick ons dan een liebeken veur singhen.

Amoreus ghilde.

Begint wy sullen volghen/en voortbringhen

Wat rhetoricklyckskan mach niet cesserer//noch

Want sanck sonder dich/sou niet accorderen//toch.

Stijds bequaemheyt singht.

Sacchus ter eeren//wyp vreucht vermeeren/
En Ceres maect ons heel verblydt:
Want van verfeeren//maken hun leeren
Ons en alle menschen beuyjdt/
Ja auont en morggen//staken sy ons soorghen/
Nu in desen bequamen tijdt.

Amoreus ghilde sept.

Sacchus en **Ceres** ons soorghen nu staken//wel/
Syse en dranck sy ons ionnen ouervloedich/
Ja tonken wensche/ deur des vreds ghenaken//snel/
Die alle landen is makende veurspoedich/
Prijuende van hier benaueheyt verwoedich/
Die meest elck veurtijds beioech mids treuren//val/
Dus cryert nu van blyschappen vroedich/
Tis misthelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

De tafel op-
hekkende

Stijds.

Eck int ghemeene//tly groot oft cleene/
Schier dei r hun de redelyckheyt myjdt:
Maer **Maere** reene//dientse alleene
Met **Ghetempertheit** breedt en wijdt/
Om nauere paepen//des commens versacpen/
Nu in desen bequamen tijdt.

Amoreus.

Eck nu veurleden swaricheyt verghten//moet
En quade tijden die opt waren int lant.
Heuchlyck wilt nu vry drincken en eren//soet/
Maer **Mate** en **Ghetempertheit** plaifant
Maect by v een woonstede triumphant.
Doyt niemant eenichsins deur hun bespeuren//qual.
Vrolyck/vrolyc dan/wilt met hun wesen/ want
Tis misthelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Op scheutvoet
stoppende

Stijds.

Teckerhepts kele//eertse ten spele/
Om datter **Gupcks** lust deur bedijdt.
Cleirpot onele//prijstse seer vele/
En neirftich ihunnen dienstse schijdt
Deur de beradinghe//van onverladinghe/
Nu in desen bequamen tijdt.

Amoreus.

Die **Lacke** heyt volgh/en **Gupcks** lust wil hanghen//aen
Vdelende stoopen/potten/en pinten bloot/
En met onverladinghe veel ganghen//gaen/
Ghy hebt nu in vrechden tlyne redene groot/
Hoo langh als desen tijdt duert/en hebby gheen noot/
Van meer tachter te comen/dan te veuren//al:
Dus weelt toch blyde/leght eens aen imondeken root/
Tis misthelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Custende.

Stijds.

Stijds.

Calcoensche snupte//recht van virtupte/
Het Carmosyn tronij hem lghde
Te pijpen upre//Querdaets flupte/
Dies hun pouer snellyck bestrijdt/
Hy comen ter feestten//als beropde gheesten/
Nu in desen bequamen tydt.

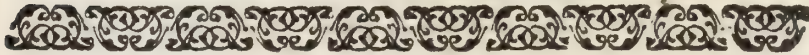
Amoreus.

Die een Calcoensche snupte hebt vercreghen//hier/
En een Carmosyn tronie van drincken/
Daer ghy om verteirt hebt//als sulcke pleghen//hier/
Shelt en goet/landt en sant/dwelck den moet doet sincken/
Midts dat v de vieslen noch niet en crincken/
Doright veur gheen Cleeren//als vreckaerts int keuren//mal
Maer om Stijds bequaemhepts lof wil puntslyck dincken/
Tis misschelyck hoe langh dat ons ghebeuren//sal.

Stijds.

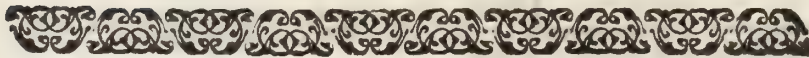
Amoreus ghilde//als de ghestilde
Hem deur Rhetorica bestijdt/
En als die milde//wier teghen w!de
Dient hy hun Puntslyck onbengydt.
Na Twijngaerts ghewaghen//laet v dit behaghen/
Nu in desen bequamen tydt.

De tafel op-
heffende

Vvel hem die in God betrouet.

P. Heyns.

Die Heybloeme van Turnhout.

Presentatie.

Den lieflijcken Peys/van Godt den Heere//goet/
 Allen goetwillighen op aertrijcke ghegheuen/
 Een vreucht des geests na Paulus leere//violet/
 Trijck Godts/ia Godt selue svot staet ghelicheuen/
 Menschen v Edele heeren verheuen/
 Constige Diolieren wt ionken verlaempt/
 Wy simpel Heybloemkens om vreuchts aenleuen/
 Drucht hiende met blyschappen alsoot betaempt.
 Den loffelijcken Peys :eer weerdich befaemt/
 Sheeft voor:spoet en neeringhe deur Gods gratie/
 Den onpeys groote dinghen vernielt en praemt/
 Peys maectt cleyn dinghen groot en telcker spatie/
 Verweckt Rheticam zonder turbatie.

PERSONAGIEN.

Constich gheest. *Een ionghelinc aerlich ghehabitueert.*
Rijpelyck verstandt. *Een deghelyck man als een Doctoor.*
Subtyl versinnen. *Een man als de voorgaende.*

Het Spel van Sinnen.

Aeps/ Constich gheest.
Die/ Rijpelyck verstandt.
Subtyl versinnen.
Salicheyt mede aen siel en lijf.
Constich.
Wenschen wy/ Rijpelyck.
Den Prince wy/ Subtyl.
Door d'Konstich bedijf/
Met onser Hoofstade/Regenten en heeren
Weerdt alder eeren.
Constich.
Gheestelijken staet/
Rijpelyck.
Weerlijcken staet/
Subtyl.
Hooft ons motijf/
Constich.
Sorghers wenichfoudt/
Rijpelyck.
Jonck en oude.
Subtyl.
Ty man oft wijf/
Die met Konste/deur Conste/sonder verleenen/
Alle vreucht vermeeren.
Constich.
Hier sijn om leeren//ghy heeren triumphant/
Rijpelyck.
Dy simpel hepbloemkens.
Subtyl.
Van Consten onplaisant/
Onsteken metten brandt//der vierigher minnen.
Constich,

Constich

Conſtich Gheest.

Gijp.

Gijplich verſtandē.

Sub.

Subtyl verſinnen.

Conſt.

Jonſtighe winnen//yft dies wel broedere.

Gijp.

Gheſonden van Liefde onſer moederē.

Subt.

Maer legt toch broedere//waerom wy comen//hier.

Conſt.

Midts dat den Peps douerhandt heeft ghenomen//kier.

Dies tonſer vromen//ſhier//Mars met zyn partye

Deur zyne bloetgierighe tyranniē/

Verdreuen aen d'ijē//Teet midts Gods gratie.

Hoo lietmen verheffen te deſer ſpatie

Sonder turbatie//dedel Conſte//zoet/

Rhetoricam eerweerdich/dies hen ionſte//goet

Ru biedende zyn met Verſtandē Gijpelyck/

En Subtyl verſinnen onbegrijpelyck

Hier binnen Andwerpen veel Conſtighe gheesten.

Gijp.

Duyt Jonſten verſaemt/van diuerſche forceſten/

Om hier ter ſeeſten//ghenuchte te rapene.

Subt.

Ja om Prijs ende Cere te betrapene/

Gheenſins te ſlapene/op tſtuck gheproponeert.

Conſt.

Tſa dan Calliope comyt onghedeſteert/

Jonſtich opereert//en helpt ons dichten//ſichten.

Gijp.

Wiſje Urania wiſt verlichten//ſichten

Onſer dypē verſtandē en memorie.

Sub.

Om te ſoluerene tot Gods glorie/

En vraghe der ſoetgeurigher Violieren.

Welck doirboirlyckſte Handwerck is int hantieren/

Cerlyck van manieren/nochtans ſeer cleyn gheacht.

O Parnalides Nymphen zeer conſtich bedacht

Thoont hier ny v cracht//ſonder verdraghen// al

Want den wiſen men altyt raedts vraghen//zal.

Conſt.

Ru dan Gijpelyck verſtandē broeder bekennt/

En ghy Subtyl van ſinnen zeer excellent/

Deur welck ſeer Kent/ick Conſtich gheeft moet werken/

Noemyt ons ghy ſulck Handwerck om vreuchts verſtercken

Hier int bemerken//voor groot en cleene.

Gijp.

Gijp.
Veel verscheyden Handwercken vlyndtmen gemeene
Orboerlyck zeer reene//oick eerlyck int wesen/
Als Thandwerck der pennen.

Subt.

Dats werdich gheprezen/
Orboerlyck midts dezen//in diuersche acten/
In coopmanscappen/voirwaerden/en contracten/
Oick eest zeer eerlyck by Coninghen en Prinschen/
Tuttel geacht by donverstandighe mīnschen
Dwelck in hen begrypt veel consten en stucken/
Als Schylderen/Cleynsteken/Snyen/en Drucken/
Met noch meer andere geenlins verwyteljck.

Const.

Wat dunckt v van Tspinnen?

Gijp.

Dats oick profyteljck
Als igene dat eere brenghet binnen den huyze/

Subt.

Men zoude moeten naect gaen als de confusye
Waert datter Thandwerck van spinnen en dade.

Const.

Men achtet oick cleyn/

Gijp.

Men slaet dies geen gade/
Want de Spinkers werden zeer dicwils geblaemt/

Subt.

Noch weertick een Handwerck orboerlycker besaemt
Datmen zoot betaemt//al noemickt int leste
Wel houden mach voir het alderbeste
Dwelck Dost en Welte//dander moet wacker//houwen.

Constich.

Wat Handwerck is dat?

Subtyl.

Dat is den Acker bouwen
Dalder zalichste/dalder noodlakelijckste/
Dalder weerdichste/dalder vermakelijckste/
Onder alle Handwercken geen diesgelijcke/
Want doer des edelen Landmans practijcke
Wouden arm en rijcke//gelpijst en gelaect/
Souen maten eerlyck/nochtrāns wat hy veel slaect
Woder zeer cleyn geacht/al waert verheuen//goet/
Tis doirboerlyck Handwerck daer elck by leuen//moet.

Constich.

Dats wel beseuen//vroet.

Gijp.

Tis waer soo ghy seght.

Sub.

Ghy moetes my by bliuen hoe ghijt heft oft leght/

Want al dat hem is ter werelt geneerlijck
Edel/onedel/ geestelijck en weirlyck
Enoet al begeirlyck// den Landman genietent/
Daer hy sweetich om arbeidt sonder verdrieten
Die hem opt verstrieten/ zyn vilepns zonder deught/
Ja dat meer is/ alst hem qualijck gaet zyn verheught
Want hy scept volle vreught// in zyn mue arbeiden/
In landt/ in landt/ boschen/ ackers en heyden
Slaeft en draeft hy neerstich/ zoo elck mach bloot//weten/
Maer tis salich in t'weet des aenschijns broot//eten/
Constich.

Ick kent broedere/want onder al datmen vindt
Daermen oirboirlychept oft profijt by gewinde
En isser geen beter voer mannen en vrouwen/
Vruchtbariger oft noodlijcker diet wel verzindt/
Soeter noch weerdiger soo Cicero ontbindt/
Dan met alder neerstichept zonder flouwen
Den acker houwen/dwelckt soo goet is vol trouwen
Dat geen dinck den wijzen zoo wel en betame/
Want gelijk den acker zoo elck mach aenschouwen
Ghehoorsaem den Landman gheeft vruchten bequame/
Alsoo moet oick een wijs knecht sonder blame
Synen meester voderen/ eer hem gequel//naect
Tis wijlchept esoeckene des ouersten wel//vaert.

Aijp.

Al mach hem pegelijck zjns Handtwerck beroemert
Tis waer/men can geen oirboirlycker genoemen
Dan Landwinninge dics oick mijn intentie/
Want het is de Bloeme bonen alle bloemen
Niet dat ick hier by pemants Handtwerck wil doemen
Oft oick verachten in elck presentie/
Hoe wel men nochtans Gupme conscientie
In menich ander Handtwerck stelt te wercke/
Maer Thandtwerck daer wy af maken mentie
Gaet sonder bedroch toe meest in elcken percke/
Want den Landman onnoozel soo ick aenmercke
Den rechten wegh inne alijt ongehoont//toordt/
Wie rechtuerdich werckt rechtuerdich geloont//wordt.

Sub.

En moet den Landman niet alremael spijisen?
Princen en heeren? tis goet om bewijlen/
Billschoppen/Prilaten/zeer menigerthieren.

Const.

Deur sijn edel Handtwerck niet om volspijisen
Zietmen tonswaert Gods milde gauen rghien
Die wy gebruycken in alder manieren.

Aijp.

Al dat wy ter nood:ust connen verzieren
Compt ons vanden Landman door: SHeeren gratie.

Sub.

Sub.

Hy spijset toch al/menschen/beesten/en dieren/
Ja vogelen der locht/tot elcker spatie/
Maech oick yemants Handwerck typ van wat natie/
Als onbeoorlijcker/meer lofs verweruen//dan?
Spijze ende dranch men qualijck gederuen//can.

Constich.

Wie en souw hem in dit Handwerck niet verblijden?
Ja meer verwonderen aen alle zijden?
Alsmen zijn crachten wel considereert/
Ten eersten hoe deirde sonder vermijden
Schemelcht en besaep't ten behoorlijcken tyden
Haer cracht en natuere zeer ionstich vzeert/
En dontfangen laedt verwermt zijnde procreeert
Haer liefstelycke vruchten verscepden coeren/
Wiens aren met angstkens gedefendeert
Gewaert zijn tegen der vogelkens bespoeren/
Want hy dier schept en lates niet gaen verloeren/
Dus eest zonder zorghen dat hem per schaden//zal
Hoe wonderlijck is Godt in zijn daden//al.

Aijp.

Alst dan bearbejpt is met grooter pijnen
Dietmen den Landtman zijn Renten verschijnen
Die hem d'ant zijn seuldeneer danckbarich betaelt/
Al wordt hy oick beschaept by schagels ruijnen
Oft by toertreden van peerden en zwijnen
Tooghst ontfangt hy met woecker sijn laedt ongefaelt/
Hondert graenkens voor een hy vanden acker haelt
Het welckmen hem vry niet en derff mislionnen/
Want met hope die hem voedt heel sijnde deurstraelt
Heeft hy om winninge sijn Handwerck begonnen/
Wiens vruchten geijpt sijnde byder sonnen
Vult hy sijn seueren/dies druck met hem zwichten//moet
Hope des loons allen arbeydt verlichten//doet.

Subt.

Als tgraen dan gedorschen is ter goeder trouwen/
Zoo brengh't hijt te roope voor mans en vrouwen
In dien hijt selue niet al en behoeft/
Ick segge sijn Handwerck moet al onder houwen
Hoe soudemen connen backen oft brouwen
Waert datmen van hem niet en werde bezoeft?

Const.

Menich Handwercker na den Landtman beydt en toeft/
Eer hy can gewercken/wilt dit verzinnen.

Aijp.

Eest volasch niet gewonnen zoo worden bedroeft
Alle die weuen/naepen/en spinnen.

Sub.

Eest lijnen/eest wullen/typ buyten oft binnen

Tcoemyt toch al deur hem dits mijn aduys//veerbich/
Een redelijck Landman is loff en prijs//weerbich.

Const.

Van allen dat wy te monde waert steken
Besorght hy ons deur sijn behendige treken/
Van eten van drincken tyn auondt oft noene.

Rijp.

Soodt/Vleesch/Soter en Keese ombezweken
Olie en melck.

Subrijl.

Al daermen af mach spreken/
Daerenbouen den wyn zeer lustich en groene.

Constich.

Wat heeft hy met zynen beestkens al te doene?
Ossen/Coepen/Schapyen/en Verckens zeer vet/
Sock voeyt hy hem seluen altyt euen coene
Remmermeer oft zelden gaet hy int caberet/
Hy behelpt hem vast metten zynen hier op let
Engecochte spijze men daer met hoopen//siet
Darren thuy's heeft/en derken elders coopen//niet.

Rijp.

De Scaepkens zyn hem profytelycke beesten/
Want hen Vleesch gebuyet wordt in alle feesten
Daer menich boughere begeerlyck na haect.

Subrijl.

Ope Wolle bereydtmen in alle foreesten
Om te vercleedene voer minst metten meesten/
En Tuel om op te scriuene ongelacckt.

Const.

Sijden Landman de vleeschouwer aen vleesch geraeckt/
De Schoemaker aen leyr/kemp en ander dinghen.

Rijp.

Sonder den Landman waer menich werck duusmaect/
Dus na zyn Handwerck mach elck wel verlinghen/
Dwelck deucht/vreucht/en profijt can by ghebringhen/
Want geestelyck en werlyck op hem ghemeyn//wacht/
Tis groot iammer darren den Landman soo cleyn//acht.

Sub.

In zyn bieken ziermen hem oock verheugen/
Seer profytelyck zijnde ten is geen leugen/
Want zy brenghen honich en was goep vruchten voort/
Ope hy met nersticheyt na zyn vermeugen
Te sceppene weet met/wermen en vleugen/
Houdende tzenen eendrachtich accoor/
Hennen ouersten gehoort saem alzoot behoort
Den dwalen rebellen tot eender leeren/
Thonich men in versheyden zaken orboort
Tot smenschen nooddrift/en ghesontheit's vermeerren/
Het was gebuyetmen dicwils ter Gods ceren/

Dus prijck den Landtman wie datter tegen//is
Tis goet werck daer Godts eere in gheleghen//is.

Conftich.

Menmerck toch zyn gansen ghepluynt en ghepent/
Door zyn neerftich Handwerck by hem ghewent/
Die haer seer lieflyck te samen paren.

Der welcker pennen zyn oirboirlyck bekenet/
Ja en seer nootelyck den Scrijvers excellent/
Doch liemen hem haer pluynt neerftich vergaven/
Want van haerder zeuene/ten zeuen Jaren/
Men fynlyck een bedde vult/Het sy v ghebrieft.
Doort mochtmen van hout en Torf verclaren
Daer hy eenen ieghelycken mede gherieft.

Dies segg ick noch zoo ghy eerst tleggghene verhieft/
Midts dat den oirboir is om vollouen//quaet/
Des Landmans Handwerck alle dinck te bouen//gaet.

Subtyl.

Hy gheneert hem alleenlyck ter platter eerden/
Daerom is zyn Handwerck van grooter weerden/
Want hy houdt goep zekere en vaste hoede.

Subtyl.

Hy en wil de zeevaert gheensins aenueerden/
Maer behelpt hem met zynen Ossen en Peerden/
Die hy seluer op ghevoedt heeft met voorspoede.

Conft.

Tghene dat die zee gheeft vol van ouervloede/
Reempte dicwils subyt weer met onghelucke.

Sub.

Sulck zeevaerder berooft wordt van gheldt en goede/
Deur Schipbrake/ Onweer/oft anderen drucke/
Maer den Landman onbereeft van sulcken stucke/
En socht niet dat hy ter zee yet verlieten//zal/
Men moet voor donseker/het seker kieslen//al.

Sub.

Wat sal ick nu segghen vant teulen en planten?
Der bosschen en haghen niet om verplautanten/
Der crupdekens en bloemkens met groot solijt/
Der Houen en Wjngaerden aen alle canten/
Daer hy onledich/niet als lupe callanten
Daghelycks in werckende is met groot profijt.

Conft.

Hy poot/int/en griffyt zonder eenich respijt/
Dies hem verschynen veel lieflycke vruchten.

Sub.

Synen vruchtbaren Wjngaert snijdende subyt/
Om den wijn te persene met ghenuchten.

Subt.

Hy schout vergeeringhe/ en vreemde gheruchten/
Alleen doende zyn Handtwerck/want hys reden//heeft/

Subt.

Hy schout vergeeringhe/ en vreemde gheruchten/
Alleen doende zyn Handtwerck/want hys reden//heeft/

Wel hem die alcht int zyne te vreden//leest.

Constich.

Al stellet Pan mer zyn trompet al in rueren/
Deur des sellen Martis tyannighe hueren/
Doo datmen mer heyracht deen teghen dander treckt/
Al mach oock Sellona de gheestle vueren/
Het welck die sulcaē moet swaerlyck becrueren/
Den Landman en wordt om geen stryden verweckt.

Rijpelyck.

Aen hy perseeureert in zyn handtwerck perfect/
Met gheender soighen anderlins belaeppen.

Subtyl.

In alder ootmoedicheyt leest hy subieckt/
Remende zyn wellust int planten int zaepen.

Constich.

Hy laet hem oock veel dincks ouer thoot waepen/
En blyft verduidich al mach hem sulck mist//naken/
Die self vreedsaem is en sal gheenen twist//maken.

Rijpelyck.

Ten is niet al eerlyck segick ombesueken/
Dat oirboirlyck is deur listighe treken/
Maer deerlyck moet oirboirlyck zyn tallen stonden/
Op dat wy dan moghen van dit handtwerck spreken/
Hoe eerlyck dattet is soo waer noodt ghebleken/
Van oft deur wien tselue eerstmael is ghevonden.

Subtyl.

Soo Tibullus en meer andere oortonden/
Heeft Opris Juppiters sone gheprelen/
Dlandt bouwen en zaepen hem eerst onderwonden
In Egypten.

Constich.

Triptolemus na desen
In Grieken.

Rijpelyck.

Diesmense hoochlyck soo wy lesen/
Als goden te eere hooch van staten//plach/
Tis eerlyck van doene dat elcken baten//mach.

Subtyl.

Wacromme werdt Ceres den fleur van vrouwen/
Doo een goddinne gheacht en ghehouwen?
Dan om datte van allen dalder eerste was
Die toolck leerde saepen/den Aker bouwen/
Ae Quidij en Maronis ontfouwen/
Eock soo Plinius seet en wasser op dat pas/
Sheen onder seheet tusschen tCoen/d Oncrupt oft Glas/
Want twolck eerst eekelen adt ombedachtich/
Maer zy deur tsubtyl hand werck sulck commer ghenas/
Den leerende tCoen ghebruycken zeer crachtich/
Elghelyck oock Saturnus soomen leest warachtich/

Leerde volck d'handteulen vuyt minnen//sterck/
Wats eerlijcker dan goden en goddinnen//werck;
Constich.

Pithumnus als Constich geest vandr de maniere/
Om Dlandt te mestene met wijfen bestiere/
Dwelck hem der vuyfnissen geenfins en schaem//
Want hoement beter mest/in elke duwiere/
Spolder in onsen Brabantfchen quartiere/
Hoe datter vruchtbarigher is alsoor betaemt/
Daeromme is hy oock Drequilinus ghenaeemt/
Een sone Iouis naefcrjuen der Poëren/
En soo den Acker is ootmoedich ongheblaemt/
Niet hoouerdich/allmen hier vuyt mach weten/
Alsoo is den Ackerman/na mijn vermeten/
Vanden welcken eerghiericheyt op d'ijde//vliet/
Niet soo oneerlijck als hoouerdijde//ziet.

Aijpelijck.

Bacchus vandr met Aijpelijck verstandt/tot eler ghevoech/
Eplanten der Wjngaerden/en boomen/spay en vroeck/
Dionysius ghenaeemt/Ceres soon vermaerdt/
Oock spande hy d' Ossen eerst aenden Bloech/
Om d' Landt te biekene/dwelck veel Handwerckx verbroech/
Wantment eerst metten handen moest doen ombeswaert/
Alsoo Diodorus merckelijck openbaert/
Noch vandr hy den wyn te persene pdoone/
En daer omme werdt hy voor eenen Godt verclaert/
Seer hoochelijck verheuen inden thzoone/
Hier by draecht des Landmans Handwerck de croone/
Dwelck hy moet kennen die daer af de deucht//smaecht/
Den wijn by maten ismenfchen herte verheucht//maecht.

Subtjfl.

Veel Poëten deur Subtjfl versinnen leerlijck/
Verheffen dit Handwerck bouen maten heerlijck/
En veel Orateuren niet ont vollouen/
Sjden Romepnen achtement zeer eerlijck/
Als tghene dat niemande en was verfeerlijck/
Want zijn oirboirlicheyt ghingt al te bouen.
Die zijn Landt qualijck boude werdt daer verschouen/
Besaemt met dalder verwijtelijcxte schande/
En diemen sepd dat zijn Ackers en houen
Wel teulde/vol vruchren menigherhande/
Dien achtemen deerlijckste van al den lande/
Hoo Plinius en Cato beschrijuen//toch/
Wat machmen oock eerlijckers bedrijuen//noch?

Constich.

Oock segghen Cato en Columella vroet/
Dat hy die dit Handwerck exerceert oft doet/
Is stercker/crachtigher/en cloecker van leden/
Dan een andere vol weelden ouervloet/

Opghehouden zijnde in ledicheyt zoet/
 Waer deurmen seer laf wordt/aenmerckat mijn reden.
 Dies d' Ackerman voort bzingt tot menigher stede/
 Dalder stercke crijchs volck heel bequaem ter wapen/
 Alst noot is. Maer anders meer gheneycht tot vreden/
 Daer die mensche alleenlyck toe is gheschapyen/
 Men can dan segick niet eerlyckers bevapen/
 Dus laetick elcken van zijne beroemen//al/
 Alleen het deuchdelijck men eerlyck noemen//sal.

Rijp.

Vander Handwerckers zoomen siet tallen tijden/
 Van eender Consten malcander benijden/
 Want deen den anderen zijn neeringhe misfont/
 Hier af can hem den Landman wel vermijden/
 Hy en derf daeromme niet kijuen oft strijden/
 Noch haet oft nijdt draghen in zijnen grondt/
 En ghelijck ons rghemeyn spreekwoordt oorkondt/
 Zijn in elck handel onrechtweerdighe sinetten/
 Maer den Landman maect metter eerden zijn verbondt/
 Die hem goep vruchten gheeft wil hijse wel vetten/
 Hoe can hy oock vemants neeringhe beletten?
 Zijn Handwerck prijs ick dan het welck eerweerdich//is/
 Niet en is soo eerlyck/als dat rechtweerdich//is.

Sub.

Wat eeren werdt Marco Curio bewesen?
 En Quintio Cincinnato midts desen/
 Daer sy d' Landt bouden buyten Roomen onghesaelt/
 Noch veel meer andere weerdich gheprelen/
 Die met grooter triumphen alsoo wy lesen/
 Vanden Ackere werden inder stadt ghesaelt/
 Om Senatoors te zijne/vol wijshypts deurstraelt/
 Sorgheemeesters en Gaedsheeren onbesweken/
 Laertes/Hesiodus/wie datter op smaelt/
 Met meer gheleerde mannen niet om versteken/
 Hebben den Acker gheteult;oot heeft ghebleken/
 Seer wel die Poete dan met goet aduys//zeydt
 In enen Landman steekt wel groote wys//heyt.

Const.

Niet alleenlijck dese dit wel onthoudt/
 En hebben gheoeffent hen seluen onverfloudt/
 In dit Handwerck vol eeren inestabele/
 Maer oock diuersche Coninghen menichfoudt/
 Hebben met sulste den Acker gheboudt/
 Als Cyrus der Perssen Coninck seer abele.

Rijp.

Attalus en Philomero: laudabele/
 Sy en hebben hen geenins dees Handwerck gheschaemt.

Subt.

Daerom seyde Xenophon seer notabele/

Dat hem geen dinc en docht soo Conincklyck befaemt
Als Landwinninghe.

Const.

Noch soo eerlijck onghelaemt/
Want het oir boirljck te wercke met vrechden//gaet
En leechte is thoot van allen ondeuchden// quaet.

Aijpelyck.

Maer broeders op dat wy midts desen vermanes/
Niet heel op Poeten en schijnen te stane/
Die wy niet en weten ofse zijn warachtich/
Om dan van dit Handwerck meer verstandts tontfanes/
Soo keeren wy ons best totter schrift voo:dane/
Die gansch ongheloghen is/legick voordachtich/
Ma dat Godt dan deur zijn woordt zeer crachtich/
Hadde gheshapen hemel en eerde plaifant/
Op dat de mensche de vrecht sou zijn verpachtich/
Heeft self eenen lieffelijcken lusthof gheplant/
Maer de mensche wanchelbaer/weeldich abundant/
Terstondt die verboden vruchte gheproeft//heeft/
Dies hy hem seluen en zijn saet zeer bedroeft//heeft.

Subtyl.

Shy segt wel broedere/dit heeft Godt verbroten/
Dies hy beual Adam vol drux doorgoten/
Deertrijck te bouwene vupten lusthof veriaccht/
Soo hy oock ghedaen heeft met planten en poten/
En hier af is de Landwinninghe ghesproten
Van Godt gheshapen/en gheleert soo tscrift ghewaccht.

Constich.

Noë teulde den Ackere geenfins vertraecht/
Plantende eenen Wyngaert om drux verneren.

Aijpelyck.

Abraham.

Subtyl.

Esau.

Constich.

Maer andere onversaecht/
Hebben den Ackerbouwinghe willen vseren.

Aijpelyck.

Coninghen van Juda sachmen laboreren/
In dit salich Handwerck tot menigher stonden/

Subtyl.

Helizens werdt in dit Handwerck bevonden/
Schriftuerlijck vermonden//doet ons die wete/
Als hy gheroepen werdt tot eenen Prophete/
Na s Heeren vermete//noch meer zijns ghelijcke.

Constich.

Den rechtveerdighen Job al was hy seer rijcke/
Deel Landts en beesten besittende met spoede/
Heeft ooc den Ackere ghebondt als de vroede/

En noch veel goede//Patriarchen hier op let.

Aijpelyck.

Christus heeft hem vertoont als een Souman seer net/
Onnoosel/ ombesmet//verlesen vander doot/
Marte Magdalene.

Subtyl.

Glycht dan nu niet bloot/
Segt Conclich gheeft en Aijpelyck verstandt//sterck/
Dat dit is doirboirlycxt en deerlycste handt //werck?

Const.

Jaet / en ghelyck alst vooimaels seer groot gheacht was/
By hooghe/ by nedere op dat pas/
Om datmen geenfins en conde ghedernen/
Want het een peghelijc commet ghenas/
Wast broodt/ vleesch/ zupuel/ wijn/ bier/ wolle en vlas/
Men creeght hier al deur om duyc afkeruen/
Hoo sietment nu van zijnder eeren ontcruen/
Alfoo datter schier niet en wordt gheacht so cleyn/
Nochtans en zal zyn eere nimmermeer steruen/
Hoo langhe als de werelt zal dueren eerceyn/
Sulck handwerckers naem is nu keerl/ oft vslieyn/
Hy deert dat hem opt deyn/ sulck onnut welpen//hiet/
Wiens edel handwerek men clep commet slespen//siet.

Aijp.

Dock noemtmten hem met een verwijtelijck rumoer/
Halsbandt/ Tapaerdt/ splytmijte/ vilt/ rekel/ en loer/
Om dat hy zijne niet en verquilt door desen.

Subtyl.

Diemen eerst noemde door zijnen sonstighen roer/
Souwer des Landts/ wort nu gheheeten een Soer/
Van donuerstandighe misnaemty en begrelen.

Conclich.

Nochtans hy ny hier deur dinct eerlycxt gheprelen/
Om dat hy als die miere zyn nootruft vergaert/
Houdende in al mate zeer hooch gherelen/
En alst past by tijde oock zyn eere bewaert.

Aijp.

Hoe soumen yet vanden werder niet ontspaert/
Den houwere is goetd in alle katen/coen/
Maer tis pygelyck alle dinck by maten//doen.

Subtyl.

In eenen toch van Aipters en knechtes/
Wort hy oock gheacht als een vanden slechten/
Met Aedenen slacht hy dan den onghelinden/
Want deen schade y hem aen dander hechten/
Hy en can gheen weere teghen hen gherechten/
Maer moet al siende slachten den blinden.

Const.

Die bederuen zyn vuchten als dombekinden/

Hauer en hof/kerwe/boerwept en coeren.

Aijp.

**Dan comen de Jaghers met bracken en winden/
Neerstich deurloopende zyn Ackers en voren.**

Subtyl.

**Dus gaet vanden zynen hier en daer verloren/
Zijn goet onder voet die sulcke ombedacht//toordt/
Tblyckt dan/dat standmans Handwerck cleyn gheacht//wordt.**

Constich.

**Wat comes den Landman oock al ouer den hals/
Maer hoe veel verduets hy heeft oft onghevals/
Twordt luttel gheacht/men beclaechten seer selden/
Den boer eest weerdt seer de sulcke met veel ghelchals/
Waerom en sou hy oock niet hebben van als?**

**Tis wel besteet seetmen/den keerl moet ontghelden/
Eest dat hem sock wel gaet als den onghequelden/
Soo wordt hem oock lichtelijck zyn weluaert benijt/
Al moet hijt beslauen in Acker en velden/
Dat hy vercrighen can tot eenigher tijt/**

**O wel salich Handwerck seg ick dan met vlijt/
Al eest dat sulck Landman der menigher spodt//is/
Ter werelt cleyn gheacht/groot gheacht voor: Godt//is.**

Aijpelyck.

**Sp t Handwerck der Landtwinninghen onbesueken/
Heeft Salomon de wijshypt zeer fraep gheleken/
Dauid de leeringhe Chistelijck eersame.**

**Als oirboirlijcrt en eerlijcrt niet om verstecken/
Shelijck den boom gheplant by de water beken/
Doortbrenghende goep vruchten ter tijt bequame.
Rochrans seer cleyn gheacht/gheenfins aenghename**

**Syden ghenen die sonder Godts vrees leuen.
En ghelijck als dit hantwerck sonder blame
Tschamelijcke vruchten elcken can gheuen/
Alloo Godts wijshypt en leeringhe verheuen/
Onsterfelijcke vruchten doen verueruen//ziet/
Waer deur dedel ziele en can bederuen//niet.**

Subtyl.

**Christus Iesus de Heere vol weerden/
Wandelende by ons hier opter eerden/
Hiet den Souman zynen hemelschen vadere/
Hem seluen den wynstock/zijn Jongers de gheerden/
Sock gheleek hy seer dicwils om deuchts aenveerden/
Trijck der hemelen by dSouwerck te gadere.**

Constich.

**Paulus noempe oock vuyt Jonstigher adere/
De Chisten ghemeypnte den Acker des Heeren/
Daermen elck Apostel als een weldadere/
Om Souwen als Souwers sach neerstich toe keeren/
En alle goep predicanten ter Godts eeren/**

Elcken Waitschouwende voor toerstrangen//grieffelijck/
Wel hen die tlaepken Gods woorit ontfanghen lieflijck.

Gypelijck.

Edel Princieren.

Sub. gyl.

Andwerp'che Violieren/
Conftich.

Reempt danckelijck S'hepbloemkens Jonstich beftieren.

Gypelijck.

Den Acker bouwen is dupterste motijf.

Subryl.

Maer oft yemandt leyt in eenigher manieren/
Met goeden Redenen/darmen can verlieren/
Eenich onboirtlijcker oft eerlijcker bedijf.

Conftich.

Daer willen wy oock by bliuen sonder ghekyf/
Niet obftinatelijck metten onelen.

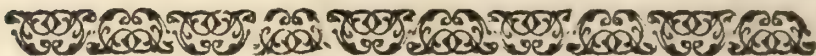
Gypelijck.

Tis oirboirt als die verlijxt voor man en wijf/
Nochtans leet diep gheacht/men en derts niet helen.

Subtyl.

Dus willen wyt v als Jagen beuelen/
Donste om een beter alsoot betaemt //gheuen/
Godt laet ons by hem vuyt Jonsten verlaemt//leuen.

Vol ghebreckx.

PERSONAGIEN.

Benaut van herten. *Als een verduwaelt weeghveerdich man singhende.*

Redene. *Een gheestelijcke vrouwe beel antijcx toeghemaeck.*

Prologhe.

M Benaut van hertensinghende.

*ijn hert dat is my doloreus/
Melancoleus/
Als trier da: waent met allen winden/
Seer onghestadich tempestueus/
Om dat ick vleus/
Aulste niet en can vinden.
Waer ick by haer/Still oft openbaer/
Doo waer ick vuyt van herten b'p/
Wynen gheest loudick ontbinden.*

Ick heb gesocht nacht ende dach
Sonder verdrach
Tot opten dach van heden
Van Kuste en hou dick geen gewach/
Maer groot geclach
In dorpen ende steden/
Want menich fout/is ionck ende out
In synen staet/zeer obstinaet
Onrustich en onvreden.

O Kuste Kuste zeer reyn van zeden
Hoe vol onleden//est iherte gerast/
Om dat ick van v/tydinghe noch reden
Souen oft beneden//en verneme vast
Dies twyfel in my onepndelyck wast
Wenschende myn doot/oft niet zijne geboren/
Want waerick my keere noch vindick my belast
Vol sorgen ontpakt//achter en voen/
Wat staet heeft opt pemandt ter werelt verzoen
Die met vol onrusten en is bouen maten?
Trecht plegen is kijuen stampen en smoren/
Thuyshouden en is niet dan sorge verwaren/
Landwinninghe dunct my arbeyt weert om haten
Zeevaerd is perijckel van lijf ende goet/
Bupten slants zijn war cest? (Eick wil dit vaten)
Dan zeer bevreest te sijne voer tegenspoedt/
Heeft men al daer oock van gelde geenen vloedt
Tis deerlijck bupten slants gebreck te lydene/
Doeght hem pемant ten houwelijcke/zeer vroedt
Dien staet zeere tegen darmoepe te strydene/
Oft neemt hy voer hem thouwelijck te mijdene
En schijnt hy dan niet verlaten zijne goet rondt/
Crychmen kynderen om hem te verblydene
Pepst war zorgen men daer voor moet dragen terfsondt/
Crychmen oock geen kynders deur lieflyck verbondt
Zoo wordt ghy onnut en onvruchtbaer gehouwen.
Is men ionck en ieuighdich ty mannen oft vrouwen
Soo moet men wildtachrich zijn zeer ongestadich/
Die oudt is/dien is een pegelijck versmadich/
Want zeer ondadich//men den Ouderdom acht/
Cest dan niet al vol Carijuehepts onfacht
Dwelckmen hier verpacht//ia verdirer en pijn?
Tuae. (legick) dan beter niet geboren tijne
Oft haetlich ten sijne//van dieuen berooft.

Ardene

Reen broeder alsoo niet/ Maer mijn woorden geloost
Eer ghy blijfe verdooft//in desperatie/
Ick hebbe wel gehoor dijn allegatie
Hoe Tlnenschen natie//is karquich in all/

Sprekende.

h ij

Tis

T'is wel waer/maer waer deur comet:dan deur den vall
Adams ons eerste voorvaders hier na haecht/
Hebbende die verboden vruchte gelmaeckt
Heeft daer voor versaeckt//zijn ruste alreenen/
Onruste verwouen//ia zuchten en weenen
Dwelck groot en cleenen//noch dagelijcx elagen//doet.

Senaut van herten/

Wel:dats immers een woordt dwelck my behagen//moet
Van Gulte en Onruste/noyt beter bescheet/
Hierom edel vrouwe biddick v gereet
Maect toch dat ick weet//hoe dynen name//zy.

Aedene.

Mijns naems ick my geenlins en schame//wy
Men noemt bequame//my//Aedene vol weiden/
Van God gesonden hier opter eir den
Om in elcx aenveir den//mijns te gebruyckene/
Dus pijn't my oock uwen name tontluyckene
Op dat wy mogen spreken ter materien.

Senaut van herten.

Senaut van herten ben ick vol miserien/
Dol gebreec en allendicheyts in tswereelts pleyn/
Die Gulte langen tijt hebbe gezocht certeyn
In Senaetheyt gemeyn//onder alle menschen/
Maer in geen staten gebonden nae mijn wenschen
In geestelijck noch werlijck/dies thert ontstelt//is/
Menziende hoe elck int zijne gequeelt//is
En meelt gehelt//is//tot eens anders weluaert/
Waer hy de nijdicheyt des herten seer fel//baert
Dien zulcken spel//naert//is wel ongeluckich/
Want dit gebreec vindick ouer al zeer duyckich
Als datter luttel yemant ter werelt leeft/
Die gerust is int zijne dat hy heeft/
Want een oudt crijghsman prijst tscoopmans handelen/
En menich Coopman souw lieuer wandelen
Om ruyten en roouen na crijghs maniere/
Rechters prysen den Landman goet van bestiere
En den Landman prijste die rechts connen plegen/
Alsoo dat elck tot Onrusten is genegen
Eens ander louende zijns selfs mispryzende.

Aedene.

Senaut van herten weelt verioelijfende
Ick worde v wijzende//weelt niet meer truerijgh
Deewige Gulte goet vast en geduerich
Ja/wildylse navolgen/na v vermeten.

Senaut van herten.

Och Aedene ia ick.

Aedene.

Ghy moet ziet weten

Mijn voorigaende theme dats tyncipale

Hoe alle vleesch zondich int generale
 Deur Adam onvolmaect en gecorrupteert
 Is weder deur Christum gerestaureert
 Allen den genen die in hem betrouwen//vast/
 Dus aenroept sijnen naem/ontdect hem ouwen//last/
 Die alle Senaude wil minlijck ontladen/
 Seggende die dorst/compt en wilt u versaden
 Drinkende water des leuens om niet//spet/
 Compt/die arbept in Senaughte en verdipet//pet
 Ich sal u ontlasten/van Drucke genezen/
 Neneverdt mijn iock zeer soet int wezen
 O Senaughte der herten wilt my ontbinden/
 In my sult ghy Kuste dijnder sielen vinden
 Dit zeeet hy selue deewich Soddelijck woordt/
 Hoo wpe hem dan wil navolgen alsoot behooidt
 Die moet rechtevoort//hem zeluen versaken/
 En moet my als Kedene(wilt hier op staken)
 Ouer all zijn Segerlijcheden abundant
 Laten domineren/en houden douerhant
 Niet wederspannich//Maer Goedwilligh van herten
 Droemlijck wederstaen des Segerlijchepts smerten
 Niet Patientien hem seluen omgorden
 Den heere in lief en leedt laten geworden
 Geloouich toden//den Sathan onder voet/
 Alzulcken mensche die heeft met sinnen voet
 Deewige Kuste gevonden voirtwaer/
 Maer wantmen ter werelt vind nu hier nu daer
 Veel soeckers/maer wepnich vinders der rusten
 Volghende alleenlijck haer eppen Lusten
 Niet waernemende des heeren roey geheel/
 Hier deur coempt dat elck is ongerust in zyn deel/
 Het hooft is tegen die leden zeer fell.
 En die leden sijn den hooftde rebell
 Sulck geestelijck waer geern weirlijck ten sijne/
 En sulck weirlijck waer geern geestelijck int schijne
 Sulck gehoude waer lieuer ontbonden en vry/
 En sulck ongehoudt loopt om houwen tzy hoe tzy
 Sulck arme waer gerne met sijhed om begaeft/
 Sulck sijcke begeert al meer en meer onverslaeft
 Niet te vreden met dat/hem van God is verleent/
 Alsoo dat meest elck segick wie datter op beent
 In zyn deel ongerust en zeer tonvreden//is/
 Dus benaut van herten aen u mijn beden//is
 Reempt dees Kuste ter herten/weest geenlins ontpaect.

Benaut van herten.

O Kedene ghy hebt mijn hert eensdeels verfraeyt
 Maer ick ben zeer beschaeyt//onlanx te voren
 Deur Orloge/Diertijdt en Sterfte verloren
 Wyl kinderen en goede/wat batet verholent

**Hoo dat ick benaut moet achter lande dolent/
Welck ick bequolen//hebbe menigen tijt.**

Gedene.

**Mijn lieue broedere/daer in te vreden zijt/
Want wildy dat v God sal sijn gehuldich/
Hoo moerty gehoorlaem lijn/en verduhdich
Want een kint is schuldich//sonder vermydinge/
In dancke te nemene sijnvaders castjdinge
Dus met beljdinge danckt hem telcker were/
Van dat hy v toe zendt/tyt suet oft zuere
En vuyt liefden puere//ghy Clnenschen natie/
Elck in v deel gherust volghet v vocatie
God deur sijn gratie//sal v dan spoedt//geuen/
Douerheyt die sal in alder oïdmoet//leuen
Tegen haer volck het sy in wat staten/
Semindt oick v Heeren ghy onderlaten
Het sal v baten//ghelooft mijn rapoort/
Op dat ghy tlamen deur dliefelyck accoor
Meucht ghenieten rechtvoirt//tspers vruchten soetmondich/
Dien ons God gheeft deur sijn gratie goet//grondich
D mensch onvroet//zondich//wilt hier vast op staen
En sijt te vreden.**

Genaut van herten.

**D soet vermaen
Albus soumen gaen//Deewige Kulte zbecken/
Inden heere/niet in des werelts hoecken
Wiens Kulte pdel is en zeer verganckelyck/
Dus broeders en susters weelt toch ontfanckelyck
Dees leere onwanckelyck/zynde content
Elck in zyn affairen/bljft obedient
Der Gedenen/op dat ghy leeft met vreuchden/
Dan zoo sal v tquaet veranderen in deuchden
En metten verheughden//zal v tzuert soet//dincken.**

Gedene

**Dees Kulte Christus my v voert een groet//schincken
Edele heeren wijze notabele/
Der goeder hooft stadt Andwerpen laudabele
Wiens ineffabele//mogencheyt om louen//quaet
Alle steden Europe schier te bouen//gaet
In Gijdom/Coopmanschap/en Heingorpen/
In Gulden/Ambachten/den Politpen
Om een verblypen//der burgers vailiant.**

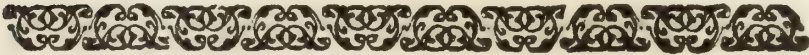
Genaut van herten.

**Daer als nu vergadert zyn zeer triumphant
Deel edele bloemkens der Kerthorjcken//fier
Om alle genuchte te laten bljcken//schier
Sonder belvijcken hier//den Prince ter Eeren
Wiens edel hert gegroedt zy sonder verzeeren
Menschuldelyck met herten oormoedich**

God geef hem in zyn deel gerusticheyt spoedich
Deur Peps/ Liefde/ Bedene kinderen des lichts
Daer die kinderen des dupstereu ghestichts
S:amschap/ Rijdicheyt/ Discoorde moeten veriaecht//zyn.
Bedene

Onder welke wy Hey-bloemkens oick verdaccht//zyn
Om berhoonen ons Goedwillighe ionste/
Dus al sijn wy noch slecht en plomp inde Conste/
Pepst dat niet al en raect dwelck diepghyt den boghe.
Genaut van herten.

Nemyt voor danck bidden wy ons simpel Prologhe
Constige Violierkens vuyt Jonsten verlaemt
Wy beginnen vuyt minnen ons spel zoot betaemt.

PERSONAGIEN.

Kuervijncke. *Een trommel-slaghere.*
Hopman scheyndkuckene. *Een vet man.*
Langderm. *Een oubollich Crijchsman.*
Hoolbuyck. *Een Crijchsman.*
Ruymshotele. *Een Crijchsman.*
Slickbrocke. *Een Crijchsman.*
Selden-fat. *Een Crijchsman.*
Mach-ghenouch. *Een Crijchsman.*
Schoontueghe. *Een Crijchsman.*
Scepoppe. *Een troswijf oubollich.*
Schuyffelscapraeye. *Een troswijf.*
Alle gadere.

Factie.

H Kuervijnck.
Hout hoort alle die willen soudpe/winnen
Onder den graue van Schock landt hoich verheuen/
Compt voort/en laet v tot desen tye//kinnen
Op dat ghy als flockers wordt inne gescreuen/
Men sal elcken soudt na sijn verdienste gheuen/
En na dat hy hem cloeckelyck derff vermeten/
Hy wil reasteel van bystervelt gaen doen beuen
Dus compt byden Hopman hier zynde gezeten/
Dwelck ick v allen als Kuervijncke laet weten.

*Kuervijncke
laet een wep
nich de trom
mel.*

! **hop**

Hier te Hop
ma en schyffe

Hopman.

Die niet en mach eten//dient hier niet ten spele
Maer tafelen scrabbick all vuyt mijn ecle
Maer die seer vele//mogen eten en schrancken/
Dat zijn altemael van mijnen grootsten hancken
Dus comyt binnen schancken tis mijn begetren/
All die soudt winnen wilt.

Langderm.

W rustich vercleiren
Her Hopman sheyndkeukene hebbick wel ghe hoot/
Dus begerick ingelcreuen zijne rechvroort
Want in smetzen ben ick soo vromen caelgie
Ick wou ghy my eens saecht in een battaeltie
Daer twelff schotelen pappen gericht//stonden/
Nopt cloecker man en was in zulck gewicht//vonden
Sy bleuen verstonden//al waerder noch achte.

Hopman.

Na affulcken volck eest dat ick al wachte
Men sal v een goede besuldinghe doen.
Hoe is dynen name?

Langderm.

Langderm seer frisch en coen/
Die in elck Lamoen//met eten winne den prijs.

Hoolbupck.

Her Hopman hier is Hoolbupck naer v adujs
Die lestmael vyftien schotelen boonen//adt
Dus op dat ick den hoop oick mach verschoonen//wadt
Teekent my inne/ick en sal v niet af gaen.

Hopman.

Hoolbupck vromer Crÿchsmā dat wordt gedaen
Deur v cloeck vermaen//zuldy winnen dobbel soudt.

Stuymschotele.

Scheyndkeukene her Hopman zeer cloeck en stoudt.
Mijnen dienst onverstoudt//ick hier presentere/
Van etene ick nimmermeer en cessere
Altoos op en neere//gaet mijn kinnen//backen/
Thien scotelen eren;oudich binnen//smacken
Na al waerder noch meer/ick soudeze ontgespen/
Daer en bouen atick wel een goet paer helpen
Met twintich pondt broots/als Stuymscotel valliant.

Hopman.

Om dat ghy in vromicheyt sijt verre bekant
Suldy als een frisch quant//winnen dy suldent.

Slickbrock.

Ick wil my oock geuen in vwer hulden
Want nopt man en vulden//zoo wel sinnen croppe/
Als ick lest dede/ick adt een heel schaep oppe
Daer toe noch en loppe//van vyfthien pondt broodts/
En noch en was ick niet sat.

Hopman

Hopman.

Ho ho/dats war groots/
Ghy meught met recht wel Slickbrocke genaem//zijn/
Wildy den greef dienen?

Slickbrocke.

Ja ick ongeblaemt//sijn/
Ick en sal nier beschaemt//zijn//waer datick come/
Beiden-sat.

Her Hopman hier is Helden-sat als die vrome
Die wil v oick helpen den toch verstercken/
Ick can soo viomelsick metten tanden wercken
In desen percken//vindmen mijns gelijcke//niet/
In knappen ick v gecnsins en belwijcke// liet
Hoe lange dattet oick eenichsins mach dueren/
Ick ete op mijn stucken niet in dach//hueren
Sonder verdrach//rueren//can ick mijn eaken//wel/
Ick sou wel vuyt teiren voor alle saken//snel
En byster maken//fel//een heel bottelpe.

Hopman.

Ghy sult oick winnen dobbel soudpe
Maer staet wat op dyse//daer comyter noch eenen/
Mach genoch.

Hier is Mach genoch/ook hol totten teenen
Willende oick inghelchreuen zijn op trouwe/
Want eenen koepketel vol boeckquepten vrouwe
Ick herde wel souwe//op mijn sat verflinden.

Hopman.

Ick en mocht geenen cloeckeren flocker vinden
Dan ghy en sijt alsoo ick wel micke/
Ghy sult v aendrager zijn/
Schoonteughe.

Her Hopman en icke
Hoe slechtelijck dat ick hier sta ten tooghe/
Ic mach oick alte wel mijn nat en mijn drooghe
Want slauons houdt mijn slaepdrancken achtien pot/
Dus moetty my Schoonteuge hebben/oft het waer bot/
Ghy soudt cranck beschodt sonder my bedriuen.

Hopman.

Wel aen wel aen dan om vreuchts beelijuen/
Ghy sult oick een dobbel sulder zijn met vrede.

Schepoppe.

En wy volgen v oick na doude sede/
Wy willen oick mede//als trosvrouwen fraepe/
Ick heet Schepoppe.

Schuyffel scapape.

En ick Schuyffelscapape
Wy soecken onse gaepe//recht naden aerdt.

Hopman.

Ghy dats om recht//wy willen wy opde vaerdt.

En sullen des Grauen van Schocklandes leet wrieken/
Treckende na Gijsterveldt met fellen treken/
Dus onbestweken//hoort toe na tbetamen.
Langderm/Hoosbupck/Rupmschotel/Schoonteughe/by namen/
Slickbrocke/Seldenlat/en Nach ghenoech/
Eick steke zyn vingheren op na mijn ghevoech/
En doet uwen eedt als cryghslien gheprezen.

Alle gader.

Sheerne her Hopman.

Hopman.

Segt my dan na midts desen/
Hier sweren wy altsamen met eenen snappe.

Cryghslic altsamen.

Hier sweren etc.

Hopman.

Syden Soecwepten by/en botermelx pappe.

Cryghslic alle.

Syden Soecwepten etc.

Hopman.

Sp leuer en runderolscelch/pensen en crawepen.

Alle.

Sp leuer etc.

Hopman.

Spden Hutspot/schaeps clauwen en spectacelen.

Alle tlamen.

Spden Hutspot etc.

Hopman.

Den Graue van Schocklandt tly auondt oft noene.

alle.

Den Graue van etc.

Hopman.

Shetrouwe te zyne met herten soene.

Alle.

Shetrouwe te etc.

Hopman.

Hem vromelyck by te stane in alder noot.

Alle.

Hem vromelyck etc.

Hopman.

Hoo waerlyck help ons goepen vlemischen kees en broode.

Alle.

Hoo waerlyck etc.

Hopman.

Ku willen wy opte gaerde sonder hoonen/
Maer comen wy daer spaercant en splytmigte woonen/
Daer sullen wy niet ten besten zyn ghelogeert/
Want die tafel iller al spaerlyck ghestoffeert/
Dus onghereffleert//laet ons eer wy vertrecken
Een danstiedeken singhen om vreuchts verwecken.

LIEDEKEN.

Verdighē gheesten//die ter seecken/
 Hier zyt comen triumphant/
 Minst metten meesten//wilt volleecken/
 Alle vreucht zeer abundant/
 Fraey Rhetorijcke menigertieren/
 Saert hier nu wy onbeswaert/
 Ter eeren der soeter Violieren/
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Gegroet nu zyt//tot deser tijdt
 Alle die der Const goet herte draecht.
 Acht op gheenen nijt // maer denckt met vlyt/
 'Tis beter bentijdt zyn dan beclaecht/
 Al mach Solus wat crapieren/
 En toonen zynen sellen aert/
 Ter eeren der soeter Violieren
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Al die beminnen//met herten met sinnen/
 Die eere en welvaert deser stadt/
 Wilt buyten en binnen//om duyc verwinnen/
 Tot vreuchden maken eenen padt/
 Helpt ons Rhetoricam heerlijck vieren
 Binnen Andwerpen hooch vermaert/
 Ter eeren der soeter Violieren
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Doirlooghs gherucht//is nu ghevlucht
 Het welck ons vreughde rapen//doet/
 Dies sien wy vrucht//al sonder ducht
 Seer vrolijck met blyschapen//soet/
 Om dat Pevs is wy nu versteren
 Subollighen crijch//sy v verclaert/
 Ter eeren der soeter Violieren
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Al die v gheneirt//en vromelijck teirt
 Alrijdt alst v ghebeuren mach/
 Ty gast oft weirde//twordt op v begeirde
 Compt by ons vendel sonder ontsach/
 En helpt ons winnen deur v bestieren/
 Sijsterveldt seer wel bewaert/
 Ter eeren der soeter Violieren
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Princelijck graen//dit is ghedaen
 Ter eeren van v seer excellent.
 Solof seer saen// wy moeten gaen
 Verrecken naer ons logiment.
 Den wijn gaen drincken en vrolijck bieren/
 Dlyf gaen stercken onghespaert/
 Ter eeren der soeter Violieren
 Sijn wy Hepbloemkens hier vergaert.

Vol ghebreckx. De Hofe.

PERSONAGIEN.

Aerbeydelijck leuen.	<i>Als een werckman.</i>
Onderfoeck der waerheyt.	<i>Als een leeraer.</i>
Figuerlijck verstant.	<i>Als een leeraer.</i>
Godt.	
Des vleesch wellust.	<i>Als een licht vrouwen.</i>
Houerdije.	<i>Een rijckelijck man.</i>
Noë.	

Het Spel van Sinnen.

Aerbepdelijck leuen.

Ghelijck eenen voghele is ghemaect//hier
 Om te vlieghe/onder hemels regement/
 Alsoo is den mensche (van Gode gheslaecht//fier)
 Tot aerbepde ghebooren/dies ben ick content/
 En hebbe my oock tot sulcx obediënt
 Soetwillich ghewent//maer mijnen moet beswaert
 Om eender questien/my zijnde onbekent/
 Het verstant van dien/waer my goet verclaert:
 Welck hantwerck oirboirlijckste is vermaert/
 En eerlijckste/nochtans seer cleyn gheacht.
 Dit is de maghe die my gheheel vervaert/
 Om dit te wetene/aerbepdick dach en nacht/
 Maer want ick vleeschelijck onwijs ben bedacht/
 Ghecorumpeert int verstant/deur filosofisch ontschaken/
 Soo duncket my onmoghelijck in mijnder macht/
 Dat ick totten rechten sin soude gheraken/
 Deur mijn eyghen vernuft/my en moest ghenakert
 Secours en hulpe van des Heeren hant.
 O God almachtich aensiet mijn vierich blaken/
 Om te wetene hier af het rechte verstant/
 Sonder v is al niet ons voornemen want
 Ghy beroert den gheest/wijsheyt leerende/
 Den mensch is van hem seluen ignorant.
 O God weet dan wijsheyt in ons vermeerende/
 Enen rechten leeraer/weest tot my keerende/
 Die my tverstant mach te rechte wijten
 Van deser vrighen/mijnen last verheerende/
 Sonder v helpe(Heere)blif ick te buypen.

Ondersoeck.

Salich sijn sy die dees tijt vol virtuyten
Slecht en recht leuen/wandelende rechtuerdich
Naer de leeringhe/en des hee. en ontsuyten
Salich sijn sy die sijn vermaninghe weerdich
Ghchoosaeem sijn/en met herten eyndich
Hem begheer en te behaghen altyt
Salich sijn sy/die nacht en dach volheirdich
Haer oeffenen in Gods wet ghebenedyge
Voo:waer te rechte sullen sy worden beuyt
Den a:bert haerder handen sal hen verloeten
En haer schoouen vergaderen met iolijt/
Want Gods woordt es een lanterne haerder voeten
En een lichtende licht/dwelck haer sal ontmoeten.

Merbepdelijck.

Danck heb de heere/ick hebben gheuonden
Die mynen last/hope ick/sal ontladen/
Selt spreek ick hem ane/soet int vermonden
Iy es de gene/die my wel sal beraden.
Ondersoeck der waerheyt v soete paden
Wil Sod betrachtighen inder eewicheyt/
En v bewaren.

Ondersoeck.

Dat es wel gheseyt/
Godt moet v loonen/Merbepdelijck leuen
En de Heere wil v gracie gheuen
Loboerende in Gods vreesse excellent.

Merbepdelijck.

Die heeft mynen arbeyt in vleuchden ghewent/
Maer ick coem ontrent//v tot hier ghedaen
Om eender vrighen/die ick heb ontsaen
Want Diolierken saen//wilt my toch helpen/
En mijn verlanghen om weren stelpen
Want in my en es niet dan cranckhepts belinden.

Ondersoeck.

Beght my de vrage/ick salse v ontbinden
Hoop ick/by der Gods gratien crachtich/
Sijn helpe es ons nootelijck waerachtich
Laet hooren de questie/met herten coene.

Merbepdelijck.

VVelck hantverck oirboirlijckste es van doene
En eerlijckste, nochtans gheacht seer cleyne.
Dit es het vraeghen voor elcken ghemeyne
Int hantwerpiche pleyne//wilt wat practiseren
En met Gods helpe/dees vrage solueren
My wijfende int goede/ick bids v minlijck.

Ondersoeck.

Saen wy tot mijnen broedere seer versinlijck
Sulckx es hem kinlijck//hy comt hier ghetreden

Hier comt si
guelijck der
hanc buyte.

**Broeder God wil v houwen alst in vreden
Ick come ter beden//van desen perfoone
Die becommert es met een vraghe schoone/
Dus broeder laet ons hem hier in instrueren
Wp sijnt hem schuldich.**

Figuerlyck verstant.

**Een veruibileven
Es my v comste/hier sy Gods gratte
Maer seght my de vraghe/haer declaratie
(Hope ick)salmen v wel ontdecken schier.**

Werbepdelijck.

**VVelck Hantverck oirboirlijckste es van doene hier
En eerlijckste, nochtans seer cleyn gheacht fellijck,
Dat es de vraghe/die my seer snelijck
Ghevraeght wort/wilt my den sin daer aff ontdecken.**

Ondersoeck.

**De Heere wil in ons sijnen gheest verwecken
Om vuyt te sprekene dees vraghe nootelijck
God schiep den mensch inden beghinne blootelijck
Heer miniootelijck//naer sijn selfs beelde ient/
Tot eenen beelde Gods/heeft hy hem gheprient
Van stoff der aerden/bouen allen dier en meest
En blies hem int aensicht eenen leuenden gheest/
God plante voor hem eenen lust hoff bequame.**

Figuerlyck.

**Daer sette hy inne den mensche lofflame
En God de heere sprack/ten es niet goet
Dat de mensche alleen sy/ick wil metter spoet
Hem een hulpe maken/die hem sal by//laen.**

Ondersoeck.

**En God liet inden mensch eene slape vry//laen
En hy ontsliep vastelijck/dies nam God eene
Van sijnen ribben/en sloot de stede reene
Toe mer vleesch alleene//en God die maecte
Van die ribbe een wyff/die hy wel gheraecte
Hem settende in den lusthoff sijnen wensche.**

Figuerlyck.

**En God de heere gheboot den mensche:
Van allen boomen des lusthoffs suldy eten/
Maer vanden boome volder seer eten
Der kennissen des goets/en des quaets ontraghe
En suldy niet eten/want in dien daghe
Ghy daer aff eet suldy de doot steruen.**

Ondersoeck.

**Maer clistich serpent heeftse comen bederuen/
Doo dat sy braken des heeren gheboden
Meynende te wesen als Goden
Doo dat deur s'vijants nijt es ghecomen de doot
Inder werelt/midts onghewoorlaemheyt groot/**

En cattijueyht es op den mensch ghecomen.

Mer bepdelijck.

Dats al waerachtich/maer te mijnder vromen
Wilt my roch segghen en toonen leerlijck
Welck hantwerk/oir boirlijckste es/en eerlijck
Nochtans seer cleyn gheacht/bus leeraers wijs
Bluscht roch mijn verlanghen.

Ondersoeck.

Als int Paradijs
Den mensche ghesondicht hadde/(dunne ghedaect
Soo bekende hy/dat hy was bloot en naect/
En Adam borgh hem/met synen wijue
Voor sheeren aentlicht.

Figuerlijck.

Tot desen moitijue
Sal ick v dit stuck thoonen Figuerlijck/
God heeft ghesproken totter slanghen stuerlijck
Om dat sy haer tot sulc hadde verdoect,

God.

Want ghy dit ghedaen hebt/suldy syn vervloect
Voor aile vee/en alle dieren opt velt
Ghy sult op uwen buyck gaen onghestelt
En erde eten allen v leuen lanck/
Ick sal v vijantschap setten int bedwanck
Tusschen v/en den wijue/En tusschen v saet
En haren sade/vroem/ en delicact/
Dit selue sal v dat hooft ver treden
En ghy sult hem byren met grooter onleder
In de verstenen/want sel sijn v ganghen.

Ondersoeck.

Dit es de maledictie der slanghen /
Nochtans heeft God sijn goetheyt hier in ghedaen
En den mensche heeft eenen troost ontfaen
Dat het saet der vrouwen ver treden souwe
Thooft des vijants/de doot/de sonde bouwe
En es den nacomelinghen ghebleuen
En hope der verlossinghe beleuen
En God sprack totten wijue in beweypden.

God tot Eua.

Ick sal v veel cattijueyhts toe leynden
Als ghy sult groot gaen/seer int bewarenen/
In pyne sult ghy v kinderen baren/
En ghy sult wesen onder des mans macht
Hy sal v heere sijn.

Figuerlijck.

En God sprack/wel bedacht
Tot Adam/vergramt schynende seer verstoort.

God tot Adam.

Om dat ghy ws wijs slemme hebt ghehoort
En hebt gheten vanden boom/die ick v verboot

Doet oppe.
Figuer: Adā/
en Eua ende
serper in pa
radys en God
sprack totter
Slanghen.

Ghy

Ghy en sult daer niet aff eten/dats bloot/
Verploect sy de eirde om dñn affeeren
Met arbeyt suldy v daer aff gheneeren
Allen v leuen lanck/soo moet ghyt waghen/
Doornen en dýskelen sal sy v draghen
Ghy sult dat cruyt des velts eten deur noot
Int sweet ws aenlichts sult ghy eten v broot
Tot dat ghy wederomme sult worden eirde
Van daer ghy affcomen sijt mer grooter weirde/
Want ghy syt stoff/en sult tot stoff ghedpen.

Herbeydelijck.

Slyt toe,

Wp sijn tot arbeyt ghebozen moet ick spen/
Maer welck hantwerck es nu oirboirlyckst gheprezen
Dat en can ick niet begrypende wesen/
Ick bid laet my dat van v sijn vercondicht.

Onderloeck.

Als den mensche nu hadde ghesondicht
Wert hy upt den lulthoff Eden verdreuen
Hongher/dorst/coude/hitte/moest hem aenleuen/
Hoo gaff de voorlichticheyt Gods int verstant sterck
Den mensche voo: het oirboirlyckste hantwerck
En eerlyckste/te bauwene het lant/
En God heeft een wetenschap inden mensch gheplant
De eirde te makene bequame
Om dat te besapene eerlame
Tot noordruft van alle menschen hier gheseten.

Figuerlyck

Hadde God een proffytelycker gheweten/
Hy hadde den mensche een beter ghegheuen/
Maer upt dit hantwerck allen menschen leuet
Sonder dit hantwerck ghinghen sy heel tondere.

Herbeydelijck.

Loff oirboirlyckste hantwerck bysondere
Totten selften wilick my begheuen suel/
Biddende den Heere/dat ick in dit opstel
Sijn hooghe beuel//neerstichlijck hantere.

Onderloeck.

Dit hooghe beuel/soo ick v declarere
Hebben de weirdighe mannen onderhouwen
Gouwende de eirde/in rechter trouwen
Dat besaepende met diuerschen sade.

Figuerlyck.

Dit oirboirlyck hantwerck/es deur Gods ghenade
Den mensche ingheplant/en es Gods behaghen
Want dit doende /upt lieffden tallen daghen
Es men God ghehoorsaem/doende sijnen wille.

Herbeydelijck.

Wel hem die sijnen acker/sonder gheschille
Gouwende es/metter vreesen des Heeren

Onderfoeck.

God sal hem/en syn laet seer vermeerren
En nutten syn spijse met vreuchden soet.
Figuerlyck.

God es medewerkende metter spoet /
Want de mensche die bouwt/en saept valliant.
Aerbepdelijck.

En dan beueelt hijt gode/diet abundant
Doet groepen en bloepen/wassen en rijpen.
O wonderlycke wercken/wie salt begriypen?
Dit hantwerck (heere) es ou boirlyckste voorwaer.

Onderfoeck.

Dupvercoren mannen/hebbent int openbaer
Doo: deerlyckste ghehouwen/en met alder vlijt
Zelfste ghehantreert.

Aerbepdelijck.

Dies ben ick verblijt
Dat sulcken profijt/heeft inden ouden tijt
Naer der schuften belijt//soo loffelycken liet
Onderhouden gheweest.

Figuerlyck.

En daer es ghelichiet
Dat deur dit hantwerck es ghevonden te stont
Te voedene alle vee/wit/swert oft bont
Lammerkens/Schaepkens/geitkens en coepen /
Sunderen en dierghelyck/en al van tgroepen
Des velts syn sp opghevoept/en vet ghemaect
Tot voordeel van den mensche/ou boirlyck gheraect
Cleeren/en spijse daer afforderende.

Onderfoeck.

De eirde waren sy oock gronderende
Dieyer deur tlant bouwen in berghen in dalen/
Vindende alle manieren van metalen/
En maecte veelderley instrumenten.

Aerbepdelijck.

O ou boirlyckste hantwerck niet om verienten
Willet my inprenten//hooghe gratie
Ick ben te vreden/in dees occupatie
Sonder falatie//tlant spitten en grauen.

Figuerlyck.

God heeft den mensche hier me willen begauen
Al syn sp slanen//in deirde wroetende
Haer es daer aff veel profijts ontmoetende
Den aerbeyt soetende//met weluaert bemint.

Onderfoeck.

Maer want de menschen waren v'leeschelijck ghesint
Zoo sijn sy vol boosheden gheworden/
En hebben meest Gods beuel vertorden
Verachtende dit ou boirlyck werck blinckende.

Figuerlyck.

Figuerlyck.

De groote boosheyt was die werelt crinckende/
Daerom begoffte Godt te raserene.

Herbede lyck.

Hy soeckten vleesch/ en niet te laborerene
Deur wellust/en houerde/bleuen zy vercleent/
Wel hen die te wieden zyn met dat God vercleent.

Des vleeschs.

Compt compaenioenken,

Houerdije.

Wel aerdich dilleken.

Des vleeschs.

Compt gheeft my een soenken.

Houerdije.

Dat is myn willeken
Als liefste dilleken//doe ick v gheriefken.

Des vleeschs.

Ghy zyt myn quantken.

Houerdije.

En ghy myn liefken/
Al v melkiefken//can ick verdrifuen.

Des vleesch.

Wy twee moeten wy de weirtste blyuen/
Wy hebben ons schijuen//nu wel draepende.

Houerdije.

Deerste menschen waren wy wel paepende/
Door donghehoorsaem/ongheloouich quaet/
Maecte ghijse wellustlich deur tsuyants raet/
Dies sy van haren staet//deerlyck werden ghesleurt.

Des vleeschs.

Ghy hebtse met houerdypen beceurt/
Hy meynden als Goden te zyne almachtich.

Houerdije.

Doen sette God een punitie crachtich/
Dat Adam moeste de eirde bouwen/
Door doirboirlyckste Handwerck in trouwen/
Ordineerde hem God dit selfste te spoene.

Des vleeschs.

Maer nu wplieden zyn in lapsone/
Soo bringhen wy dat in verachtunghe groot.

Houerdije.

Wy verheffen des menschen herten bloot/
Makende vuur haer gheweldighe mannen.

Des vleeschs.

Die slauernye wy van hier bannen/
Het soude den lichaem te zere quellen.

Houerdije.

Costelycke habuten/en sulcx voort stellen/
Dat Handwerck beghintmen hooch te treckene.

Pansa.

Des vleeschs.

Erst gheordineert/om elichaer te dekenen/
Maer nu ghebruyckt tot hoogher pronckerijen/
Houerdije.

Met hoffijcke steden wy ons bezien/
Als hooghe personen/leuende triumphant.

Des vleeschs.

Houden wij:in deirde vroeten aen elcken cant/
Dat en betaemt ons niet/maer schamel gup ten.
Houerdije.

Wy moeten al hooghe wercken ontslypen/
De Souwers en zyn maer botte loeren.

Des vleeschs.

In wellusten leuen/dat zyn ons voeren/
Ghebruyckende de creatueren lustich
Singhen/springhen/en houeren rustich/
Doende al dat herte begheiren// mach.

Houerdije.

Daer en is wy niet dat ons delren//mach/
Wy en achten den rechtveirdighen wy//niet.

Des vleeschs.

Hy voorlept ons verderffenisse onbly//siet
Maer wy en achten niet op zyn praten.

Houerdije.

Des vleeschs wellust latet ons hier laten/
En leuen naer ons sinlijck voortstouwen/
Ten sal ons wy roch niet al berouwen.

Ondersoeck.

De boosheyt der menschen groot bouen maten/
Die de gherechtighen hielden verwaten/
Hebben haer herren/tot wellusten gheiaecht/
En want God moeste de boosheyt haten/
Soo heeft hy de gansche werelt gheplaecht/
Natter diluuien alle vleesch belaecht/
Want de boosheyt hadde douerhant ghecreghen.

Figuerlijck.

Maer Noë rechtveirdich in alle weggen/
Es zyn achter inder Arcken ghelalucert/
Daer hy God hooghelijck af heeft ghelaudeert
En heeft hem weer op der eirden ghestelt heerlijck.

Verbedelijck.

Maer dit oirboirlijckste handwerk/en eerlijck/
Wilt my roch daer breeder af ghewaghen.

Figuerlijck.

Voor doirboirlijckste heuet Noë aengheslaghen/
En God sprack tot hem aenhoort het recht belijen.

God.

Ich en wil deirde niet meer vermaledijen
Om der menschen wille/want sinenschen opset/

Paula.

Doet oppe.
figuerc/Noë
plantende den
wijgaert.

Des herten es quaet/ghewaen inder sonden net/
Vander ionckheyt ane/het quaer hen aenleest/
Ick en wil voort aen niet meer slaen al datter leest/
Shelijck ick om de boosheyt nu hebbe ghedaen/
En alsoo langhe als de eirde sal staen/
En sal niet ophouwen/planten en saepen/
En den ooght/coude/hitte om elc verfraepen/
Den somer/den winter/den dach en den nacht.

Roë.

Shebenedydt sijdy die ons hebt ghebracht/
Die verlossinghe daer toe wy zijn gheraecht.

God.

Ick heb den mensche naer mijn beelt ghemaecht/
Daer om weest vruchtbaer/vermeerder v vol weerden/
En gheneirt v voort ane op der eirden.

Roë.

Het Landtbouwen Heere zal ick aenveerden/
En ghehoorsaem zijn/v beuel hoochlijck/
Wordende een Ackerman bechooghelijck/
Plantende den Wijngaert lustich bloeyende/
Wel hen/die hen naer Gods beuel zijn moeyende.

Ondersoeck.

Tot dit Handwerck was hem Roë spoeyende
Om Gods beuel daer in tonderhouwende/
Dwelck dat God luste wel te bedouwende
Met zijnder gratien onbeswijckelijck.

Herbepdelijck.

Hoo heeft dan den mensche wederom rijckelijck/
Ten eersten met dit Handwerck becommert gheweest/
Dirboirlijckste/bequamelijckste/soo eest
Om vruchten daer af te ghewinnene/
En eerlijckste/om te beghinnene/
God te belieuene/in zyn beuel
Shehoorsaem wesynde.

Ondersoeck.

En Abraham wel
Een vader der ghelouigher ghepresen/
Heeft hem ghewillichlijck gheschiekt tot desen/
Wel wetende dat God dit beuolen heeft.

Figuerlijck.

Wel hem die vant beuel des Heeren niet en sneest/
Als Abraham die heeft de boomen gheplant/
Te Bersaba/en aenriep den naem Gods plassant/
Die zijn onderstant//alrijt is bleuen.

Herbepdelijck.

Met alder vlijt wil ick my begheuen
Met herten/met sinne/tot dit Handwerck reene/
En bidden alrijt den Heere ghemeene/
Dat hy mijn handen wil berrachtighen seere.

Hier neemt
hy de spate/en
plāt den wijn
gaert.

Sluyt toe.

Onderfoeck.

Hij is sterckende de ledemens teere/
En maect de goede haren aerbepr licht/
Den cleynmoedighen heeft hy opghericht/
Met gratien onvolicht//haer niet faelgerende.

Figuerlyck.

God is den Ackerman instruerende
Hoe dat hy sal oefnen zyn lant/zyn goet/
Alle dinc tlynen tyde/met wetenschap vroet/
God vordert zyn werck soet//tor allen sonden.

Onderfoeck.

Christus heeft eerst tgheluyck des Ploechys ghevonden
Int lant van Egypten/seer behulpfame/
Maekende daer mede deirde bequame
Om tlaet daer inne te saepen vrylyck.

Figuerlyck.

Veel Handwercken zyn der ghevonden blylyck/
Als steden stichten/tor habitatien/
Tenten te makene/om daer veel natten
Onder te schuytene/voor hitte en rouwe.

Onderfoeck.

Om tleuens ghemack te weerene van rouwe/
Soo vonden se diuersche abjten
Te makene/elck wou hem daer in qujten/
Van de schaepkens sachmen de wolle doen/
Die ordineerdemen te spinnene coen/
Daer maectemen lakenen af soot noch ghelchiet.

Figuerlyck.

De mensche hem noch met practijcke beriet/
En vant een cruyt dat ghincmen soo bereyden/
Datment cost spinnen met draepkens versheypden/
Daer maectemen lynnuaet af oirboirlyck voorwaer.

Aerbeydelijck.

Nochtans dat de schaepkens bringhen de wolle claer/
Moet deur chanteren comen vanden velde/
Clant moet gheoeffent zyn/twaer quaer dat ickt helde/
Op dat de beestkens daer wel souden wepen/
En seer groepen/in diuersche conrepen/
Soo is Clantbouwen in als tfondament.

Onderfoeck.

Het lant moet oock ghebout zyn diligent/
Daermen tylaettaet/om wassen woep inne/
Cermen tlynuwaet wercken can/met cloecken sinne/
Dus eest Oland: bouwen doirboirlyckste werck van al.

Figuerlyck.

Nochtans seer cleyn gheacht/deurt houuerdich ghelchal
En twellustich leuen/aflegghende sulcx pack/
Dat en wil niet wercken/maer houwen ghemack/
En alle ghenuchten willen ghenieten.

Onderloeck.

Maer ghy/en laes v niet verdrifeten/
Aerbeyt ghewillich tot allen tijen/
God sal v in als ghebenedygen/
En v bevryen//van alle dangier.

Figuerlyck.

Under vreesen des Heeren oeffent v hier/
Den aerbeyt der handen sal v wel ghelucken/
God is v hulpe/niet en mach v verdrucken/
Doende Gods beuel tis zyn behaghen.

Aerbeydelyck.

Hier sal ick alrjt mijnen sin toe draghen/
D dancke ick dat ghy my hebt gheconsoleert/
En my doirboirlyckste Handwerck ghedocert/
Ick ben ghefundeert//in goeder manieren.

Figuerlyck.

Hebt Godt voo: ooghen in v hantieren/
Hy sal vercierien//v velden met graen/
En met alderhande vruchten vloepich doen staen/
Dus naer Gods vermaen//blyft voort in vrede.

Aerbeydelyck.

Adieu mijn vrienden ick wil voorts besteden
Mijnen tyt in spitten/grauen wel ghelint/
Wel hem die zyn hanteringhe met God beghint.

Houerdije.

Laet ons tomoeyen.

Des vleeschs.

Laet ons houeren.

Houerdije.

Suppen en poeyen.

Des vleeschs.

Lustich bancqueteren.

Sout/ghelt/en sehat is ons aenvloepende.

Houerdije.

Onse seucht die is in schoonheyt groepende/
Lustich bloepende//als bloemkens soetgeurich.

Des vleesch.

Wy vermaken vrij de hertekens treurich/
Die ons faueurich//liefde bethoonen.

Houerdije.

Met alle Costelyckheyt wy ons croonen/
En ons verschoonen//met goep specerijen.

Des vleeschs.

In alder vrechden wy ons verbljen
Men alie sjen//ghenuchte op weluen.

Houerdije.

Wy en beminnen niemanden dan ons seluen/
Met groote cadetten//is onsen keere.

Aerbeydelyck.

Sanctus

Paus.

Aerbeydelise
leue wyte met
eender spaten.

Ghebenedijt sy alcht God de Heere/
Die my is voedende in alle saken/
Mijn Handwerck can hy vruchtbarich maken/
Dies ick can smaken/ zyn goetheyt seer groot.
Des vleesch.

Wat maect den Souwer toch hier/ onschamel en bloot/
Twaer beter dat hy ghinc/ zyn gansen wachten.
Herbepdelijck.

Och waer om wildy my toch verachten?
Ons Handwerck is doirboirlyckste/goet van ceure.
Houerdije.

Men en neemt nochtans tot dien labore
Sheen treffelycke mannen/van eenich virtuyt.
Des vleesch.

Niet dan slechte simpel menschen/van sinnen ruyt/
Wie sou dat slauen/toch connen gheprysen?
Houerdije.

Dat slecht volck eest al wy int bewyfen
Van ionckx ghewoon/dus moetent zy herderen.
Des vleesch.

Maer wy moeten ghemackelijck triumpheren/
Twaer sotheyt groot/souwen wy sulcx nu aen slaen.
Herbepdelijck.

En de beste hebbent hier voortijts selfs ghedaen/
Maer want de boosheyt heeft ghenomen douerhant/
Doo is de traecheyt/in veel menschen gheplant
Deur Houerdije/en des Vleesch wellust/
En hebben heel in haer sinlyckheyt gherust/
Ja ganschelijck veracht/dit oirboirlyck werck ient
Seer eerlijcken befaemt.
Houerdije.

Tes ons al onbekent/
D Handwerck en is maer een plorap gheveirte/
Sellyck/beclat/moetty gaen aen uwen steirte/
Het hoort grof volck toe/en anders gheen lieden.
Des vleesch.

Dees edel Handwerckers lustich int bedieden/
Die connen ons herten verblijden inwendich.
Houerdije.

Alle Constighe laboreeters behendich
Wy nu meest achten/en eeren voor ionck en out.
Des vleesch.

Deen verciert ons rentelijck met siluer en gout/
En dander met veel diuersche ghewaden.
Herbepdelijck.

Menhoort my toch nu vrienden met staden/
Alle dese nemen haren oirspronek siet/
Dyt onse Handwerck/dwelck noch daghelijcx gheschiet/
Het moet al van ons zyn voetsel nemen.

Houterdije.

**Ick moet v antwoorden op dier temen/
De groote hebben ouer v heerſchapye/
En ghy moette dienen/als donvrije/
Ten ſou niet betamen/wert ghy verheuen.**

Des vleefch.

**Heeren moeten heeren zyn in dit leuen/
En bouwers/bouwers in alle weggen.**

Verbedelyck.

**Vaer en willick ſiet niet legghen teghen
Mijn goetwillick pleghen//ghehooſaem handelen.**

Houerdije.

**In verſmaecht moerty by ons mandelen/
Maer alle handwerck van vptwendich cieraet/
Die crighen by ons den eerlyckſten ſtaet
Gheacht/verheuen/tot allen daggen.**

Verbedelyck.

**Maer zyn zy oock otrboirlyckſt/dat moet ick vrighen/
En oock eerlyckſt ghebleuen in alle dinggen?**

Des vleefch.

**Ja wel/wat ſuldy ons toch by bringhen/
Wp latent ghehinghen//het behaecht ons wel.**

Verbedelyck.

**Al dat vleefchelyck is/dat prijft ghy ſnel/
Ous werck valt ghy rebel//om dat het ſwaer// is.**

Houerdije.

**Subtyle wercken/dwelck nu ſeer claer//is
Sijn weirdich/en moeten van ſubtyle gheeften
Gehandelt worden/en met grooter feeften/
Het beſte voeptſel hebben/den rooſt/en den wijn.**

Verbedelyck.

**Welcke wercken niet al ghebenedijt en zyn
Van God den Heere/ſoo niet gheordineert/
Worden nu hooghe vanden menſch gheefteert/
En ons handwerck/van God zynde ghebenedijt/
Rootelyckſte/eerlyckſte voor Godt beviyt)
Wort ſeer cleyn gheacht/in tſwerelts conroot/
Want men gheeft ons tcleynſte bier/ en tſwertſte broot/
Licht wordet gheacht/wat dat wy legghen.**

Des vleefchs.

**Wp raden v/wilt ſulcken woorden neerlegghen/
Ick pepſe men ſal v achten als heeren/
Neen/ten mach met v ſoo niet verkeeren/
Men moet v wy onder het iock houwen.**

Verbedelyck.

**Ick ben wel te vreden in goeder trouwen/
Houwende mijnen roep weirdelycke/
En in alle mijnen wercken autentycke/
God voor ooggen hebben/naer mijn beſte.**

Houerdye.

Doet soo ghy ghedaen hebt/oft v comt moleste
Met gheen ander reste//en wilt v moepen
Oft het sou v vry ten eynde vernoeppen/
En laet ons voepen//ons lustighe ieuichden.
Comt tsvleesch wellust/laet ons leuen in vreuchden.

Houerdye en
wellust inne.

Herbedelyck.

Den goetwillighen arbeyt bringht in veel deuchden/
Wel hem die metren sijnen hier es te vieden
En sijnen tijt neerstelyck can besteden
Ick weet wel/dat dit es doirboirlyckste hantwerck
En deerlyckste/voor: God den heere sterck
En nochtans seer cleyn gheacht/deur onverstant.

Ondsoeck der
waccheyt en
figuerlyck be
wijs uyte.

Ondersoeck.

Weest wel ghemoet/Herbedelyck leuen plaissant
God bemint v/want//de Princen der eirden
Van v/haer voetsel/en spijle aenveirden
En es oock datrboirlyckste/voor: elcken voorwaer
Want veel ander wercken mochtmen deruen cenpaer
En dit en cannen/geensins ghederuen.

Figuerlyck.

Sonder dit hantwerck/en cannen niet verueruen/
Als eenen luffthoff wordet deirterlyck ghebout
Vanden mensche/deur Gods gratie menichskout
Den Wjngaert regerende/lufftich bloepende.

Herbedelyck.

Soo dat de Wjnyperllen sijn ouervloepende
Succouerende liefflyck alle natien.

Ondersoeck.

Wonderlycken thoont God hier in sijn gratien
Dolyff boomen bringhen voort olpe crachtich/
Dwelck al gheoeffent wort/deurt bouwen indachtich
De boomen gheuen haer vreuchden amiablelyck.

Figuerlyck.

Deur dit hantwerck/soo sietmen notablyck
Alle Crachtighe crupden lufftich vergaren.

Herbedelyck.

Den mensche/saeyt/plantet/naer Gods verclaren
En dan beneelt hijt gode goederthieren.

Ondersoeck.

Siet den Aekerman verbeyt/met goep manieren
De costelycke vruchten/der eirden schoone
Verduldelijck/tot dat hy ontfanght pdoone
Den morggen/en den auont regen lufftich.

Figuerlyck.

Den Voght die comt/en dan vergaert hy rustich
De terwe in sijn schueren/tot elc proffijt.

Herbedelyck.

Dan en achten wy niet op eenich veruyt

Want

Want God ons verblift//onsen last die verlicht.

Ondersoeck.

**Al es de Houerdpe teghen v ghericht
Dan v werck niet en swicht//hout den goeden ceur.**

Figuerlijck.

**Al sijn v caken maghere/met brupn coleur
De leden verbiant/crom en stijf om te gane
God en siet dupwendicheyt niet ane
Weest alrijt ghetroot God es v mede.**

Ondersoeck.

**Hy voorstet v lofflijcken deure sijn wijshede
Al wordy veracht van d'iet vleesch beminnen/
Goede/verstandighe/wijse sinnen
En verachten v niet heel/hebt goeden moet.**

Herbepdelijck.

**Ghy alle loffelijcke hantwerckers soet
Wy weten dat ghy oock sijt oirboirlijck seere/
Dus in v hantwerck loeft God/ den heere/
Want ghy in verachtinghe niet en sijt ghestelt.**

Figuerlijck.

**Alle arbejders al wordy met last ghequelt
Arbejt ghewillichlijck/al dwinght v den noot
Sp Gode sal uwen loon worden groot
En v verblijden in dijn belessen.**

Ondersoeck.

**Ghy constenaers/en wilt v niet verheffen
In v werck/maer bedanet God almachtich
Dat ghy seer gheacht/en gheert wort sachtich
Als buiers eendrachtich//elck sijnen roep houwe.**

Herbepdelijck.

**Door doirboirlijckste hantwerck elck aenschouwe
En eerlijckste/nochtans seer cleyn gheacht
De lantbouwinghe/van God/den mensche toebriacht
Die op hope verwacht//de goede vruchten.**

Ondersoeck.

**Christus Jesus/die affneemt smenschen suchten
Tot eenen troost heeft hy hem verthoont clerich
Als eenen lantman/Magdaleene vierich
Shelijckmen v hier sal claer bethoonen.**

Figuerlijck verstant.

**Siet hier den lantman alle personen
Die hem als eenen lantman heeft ghefigureert
Hier in sijn affsheyden/dat gheconfermeert
Shelijck hijt in ghestelt heeft inden beghinne.**

Herbepdelijck.

**Under waerheyt te rechte elck wel bekinne
Dat hy es den rechten bouman excellent.
Want deur hem/ upt hem/sijn alle wercken sent
Hy gheeft den waldom/deur sijn gratie.**

Solutie.

**Hier toont-
me Jesus als
eenen hoffma
di Maria Ma
gdalenen.**

Slypt toe.

Onderfoeck.

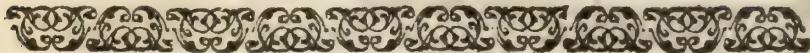
Du hebt ghy ghehoort de declaratie
Vander viaghen, der edelder Violieren/
W biddende willet in tgoede stieren'
Dat v Troen-bloemken/hier heeft bewesen.

Figuerlijck.

Zeucht sticht vzeucht/broeders repn uptghelesen
Daermen wt Jonsten verlaemt es/vredelijck.

Merbeydelijck.

Eick wil synen tijt soo syn bestedelijck'
Dat hem God edelijck//niet en beswijcke
Maer ons allen verleene/syn ewwich rijcke.

PERSONAGIEN.

Goede instructie. *Als eenen Doctor*

Verstandich bewijs. *Als eenen Doctor.*

Smenschen natie.

Prologhe.

Goede instructie.

God almachtich/de opperste regent
Die verlichten can/alle menschen blent
Deur syn crachtighe Soddelijcke gratie
Die wil allen menschen ter werelt bekend
Sieren in goede seden excellent/
En dat elck sy gherust in syn voratie.

Verstandich.

Om dit te leerene Smenschen natie
Soo syn wy bereet met herten gheheel
Hoe elck behoort gherust te sijne/in syn deel
In iselste daer God hem heeft toe vercooren.

Goede.

Hier comt Smenschen natie ons te voren
Hooghe gheboeren//maer diuersch van sinnen
Laet ons hem groeten.

Verstandich.

God der Seraphinnen
Wil alle borghers hier defenderen
Wp syn tot v ghesonden om instrueren
Hoe elck behoort in syn deel gherust te sijne.
Smenschen.

Ick bedanck v vrienden/met blyden aenschijne

Smensche na
tie uytre.

Die nu ten sijne//met soete doctrine
Wilt blusschen myn pyne//die therte quellen.
Soede.

Hooft S menschen natie/ons soet vertellen
God heeft den mensche ghemaect int Paradijs
Een beelde/naer synen beelde/int goet bewijs
En ghemaect een heere/ouer alle dieren
Hem rijckelijck begaeft in alder manieren/
Maer want hy in syn deel niet en was gherust
Hebbende als gode te sijne lust
Soeckte een ander deel/dan hem was ghegheuen
En wert in de doot ghestoten/up het leuen
Wt een Lustighe ruste/in slavernyen.
Verstandich.

Hooft S menschen natie tot dien tyent
Bedect wert onder de schaduwe der doot
Had hy gherust gheweest/in syn deel/twaer gheen noot
Hier aenmercket bloot//hoe dat elck behoort
Gherust te sijne/in syn deel rechtevoort
Of anders comtmen in grooten dangiere.
S menschen natie.

Maer de begheerte es in menschen bestiere
Douerhant nemende/welck begheerte snel
Qualijck gherust can ghelijn/int opstel
Nepnende een beter deel te verweruene.
Soede.

Maer dan beghintmen diervills te beruene
Het goet/voor tquaet/wordende cartijwich
Weel sijn den dwalenden gheest aenblijwich
Niet sijnde gherust/in een leuen oprecht
Willende meer ghevoelen/met verstande slecht
Dan hem es ghegheuen/oft beuolen.
Verstandich.

Dat heeft Dathan en Abiron wel bequolen
De erde heeft hen al leuende verslint
Hier om S menschen natie v met vre verbint
God heeft alle menschen een deel ghegheuen claer/
Deene een hooghe/dander een nedere/maer
Ieghelijck ghenoech/als hy es te vrede.
S menschen.

Wilt my dat toch met verstandicheden
Claerder leeren/den donckeren gheest vereent.
Soede.

God heeft den eenen dominatie verleent
Als een Prince ouer moghende rijcken
Die wijlijck regerende in alle wijcken
En daer in gherust sijn/och dat es prijelijck
Maer niet gherust sijnde/bringht afgrijelijck
Oorloghe/twist/en desolatie

Oproer/wreetheyt/en groote mutatie/
Wesende met haer deel te vreden niet.

Smenschen natie.

Inder waerheyt het is die wils soo ghelichiet/
Niet beters dan hem laten ghenoeghen.

Verstandich.

Ghy wijse des werelts/wilt v altijt voeghen/
Om met goeden raet den cleynen by te stane/
Al comt v somtijts wat quellingshen ane/
Sijt gherust in v deel/wilt gheen ander soecken.

Goede.

Ghy rijcke wilt v in bystant vercloecken/
Torten schamelen/uyt rechter minnen
Maet vlijtigher herten/en gheruster sinnen/
Want als dispensier/sydy hier gheselt/
Laet v ghenoeghen/v seluen niet en quelt
Maet meerder schat oft ghelt//v pont stelt te wercke.

Verstandich.

De oprechte liefde elck wel aenmercke/
Laet die in uwer herten branden vierich/
Sy is alle menschen herten vercierich/
Om gherust te sijne in hen deel vercoeren.

Goede.

Alle ambachstieden/tot aerbeyt gheboeren/
Al moet ghy int sweet ws aensichts winnen v broot/
Sijt metten uwen te vreden/al ljt ghy noot/
Betrout God/hy en sal v niet verlaten/
En murmureert niet/socckt gheen meerder staten/
Maer gherust in v deel/sijt allen v leuen.

Verstandich.

Als elck int sijne is gherust ghebleuen/
En hem dan niet meer en moept/dan alleene
Eick metten zijnen/vrede/eendracht reene/
Blijshap/violijckheyt/cere/en weluaren/
Sietmen in de ghemeypnte lustich verclaren/
Haet en nijt verharren/en blijuen tondere.

Goede.

Ghy Landtbouwers/die aerbeyden bysondere
Int landt/en opt velt/ploegghen en saepen/
Weest gherust in v deel/en laet v paepen/
God werckt met v handt/werck tallen stonden/
Sijt met den uwen te vreden besonden/
Cere/en deucht/sal v allen omschijnen.

Verstandich.

Alle erreur/en twist zal verdwijnen
Als elck gherust is/in zijn deel bequame/
Want niet gherust/bringht schande en blame/
Discordie/oproer/desolatie quaet/
De liefde des naecten(eylacen) vergaet/

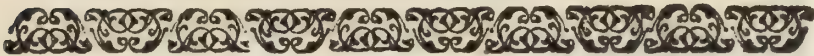
Hier om behoort een legghelycken voorwaer/
Gherust te zijne in zyn deel/voie en naer/
Op dat sulcken quaet toch mocht celferen.

Smenschen.

Daer deur sou tlants weluaren domineren/
De liefde des naelsten wertter by ghesticht/
Die de droeue/benaude herten verlicht/
De welke binnen Antwerpen lustich woont/
Den eenen staet den anderen by onghehoont/
Alsoo Christus dat oock beuolen heeft.

Verstandich.

Rhetorica ter eeren/die hier niet en sneeft/
En der Violieren hier binnen Conctich/
Wyppen wy dit voor ons Prologhe Jonctich/
Wy Coenbloemkens van Brucksele cleene/
De Zeucht sticht weucht/voor elcken ghemeene/
Heemt toch in dancke/onse intentie/
En voort begheeren wy audientie.

PERSONAGIEN.

Faes de Cuypere.
Dander Rhetorisijn.
Deen Rhetorisijn.
Dwiif van Faes.

Factie.

Mijn daghen en had ick opt beter gheval/
Ick mey n ick nu groote eere verweruen sal/
Want mijn referen/is nu int net gheschreuen/
Maer ick hebber drinckghelt om ghegheuen
Laetse nu comen die my meynden tromperen/
Ick salse met redenen soo regeren
Sy sullen hen wachten/een ander reyse.

Dander Rhetorisijn.

Je sta vast op onsen Faes en pepse
Hoe hjt mer zyn referen sal hebben ghemaect/
Nacht doock gheschreuen zyn?

Deen Rhetorisijn.

Het was heel misraecht/

Ontbeyt ick heb faelen ghinder ghesien.

Faes.

Wat stady daer weer en bolt onder de lien/
Comdy weder om my te doene belet?

Mijn Gerefereyn is nu ghelchreuen soo net
Men en sou gheen aerdigher connen aenschouwen.

Dander.

Faes machmens niet sien?

Faes.

Sien/ Jaet en trouwen/
Ick en heb mijn const niet willen bedriuen

Om datse onghelchoort oft ghesien sou bliuen/
Maer en scheures niet/ oft her waer my cleyn bate.

Deene.

Neen wy niet.

Dander.

My dunckt ten hout gheen mate

Noch oock reghele wilter wel in kijcken.

Deene.

Is dit Trefereyn?

Faes.

Jaet.

Deene.

Het sou bar ghelijckent

En Liedeken/wie stelde ghy dus te wercke?

My dunckt na dat ickt nu wel aenmercke/
Die clausen zijn al als ydel memmen/
Wie heuet ghelchreuen?

Faes.

En trouwen Lemmen

Die heuet ghelchreuen/hy docht my sijn.

Deene.

My dunckt het sou wel een Liedeken zijn/
Want tot een Gerefereyn es de mate quaet.

Faes.

Wel dan en weerty my gheenen raet

Dat ghy properlyck mocht bechoonen mijn saken?

Deene.

Laetter een factionael Liedeken aff maken/
Want thout in yst reghele op de rye.

Faes.

Ich en can gheen vope.

Dander.

Singt dan een sije.

Dwyf.

Maer Faes al u werck/so dat oock niet weest/
Salt al verloren zijn?

Faes.

Reent by gans peirt/
Doramen

Houmen de conste soo onder deirde bringhen?

En ander.

Scheuet my ick salder een Liedeken uyt singhen/
Suldy noch Refereyn maken? neen ghy ick meens.

Faes.

Weer Refereyn oft lieken/eest niet alleleens?
Singhter ghy een Liedeken uyt sonder dialen/
Ick sal v lieuer uwen aerbept betalen/
Wa my dunckt sy houwent reches voor een cluchte/
Refereyn oft lieken/eest niet al ghenuchte?
My dunckt wel iaer/dus wilt vrecht becaensen/
Maect v ghy aent singhen wy selen dansen/
Dus hout al ane vollyck sonder treuren.

Dwylf.

Waer blyfop met v dupuen Faes?

Faes.

Alte veuren
Sal ickle gheuen/voor man en vrouwe/
En alle Ahetoulyns/nop icker touwe
Die hier nu zyn binnen Antwerpen de stadt.

Dwylf.

Het waer van nope dat ghyer wel dupsent hadt/
Wat hy by bringht welcken fantalyen.

Faes.

Stelt v ghy te vreden en laet my betffen/
Ghy zyt veel te sochfuldich in v leuen// al/
Singht ghy/wy dansen/datter al beuen//sal.

HET LIEDEKEN,
Op den vops/ Tis heden den dach van
vollyckhept.

Het was een proper knechtken repn
En die sou gaen ten Doffche/
Daer vant hy een Meysken clepn
Die lach wat na tlossche/
Een Meysken waert soo ick v sep
Sy wort ghevuyt om een crawwep
Daer sy ghinck op de laye/
Tijssken en heeft niet langh ghelet
Maer sep terstont comt/ gaen wy met
Dat ons God bep beraepe.

Als Tijssken had gheraep haer hout/
Daer huys stack zij haer deure/
Maer vrouwen desen vrier stout
Volchde op Tijsskens speure/
Cout aen haer hielen/al scheent abuys/

Tot recht voor haerder vrouwen huys
Twas Tysken een goet behaghen
Haer vrouwe die heeftse van verre begrepeft
Nochtans heeft Tysken om thaer ghepepft
En den vyper int huys ghedraghen.

Tysken die leyen om haer gherekeft
Wat rouwelijck in een caue
Dit wijff die riep quansuys een dieff
En quam de trappen aue
Sy hadde ghemerckt Tyskens bedrieff
Want twas een out doortrocken wijff
Sy sprack tot Tysken met list
Haest v doch rasch/oft icht vergaet
Ghy moet my helpen draghen opt straet
Ick wil verroopen dees kiste.

Dit vyperken was seer qualijck te vreen
Dat hy soo quam ten brande
De kiste brack hem by na de leen
Noch vreesde hy voort voor schande
Al was hy noch soo elen greyn
Hy was der kisten Casteleyn
Hy en dorst een woordt niet kicken
Hy hadt seer quaet den aermen conuyt
Want wat hy de hy en cost niet uyt
Van vreesen moest hy ontstricken.

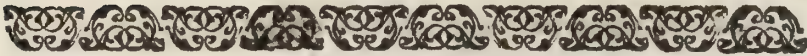
De caeffkiste es op strate gheblocht
En vrouken met lichten sinne
Die heeft die oude caue ghecocht
Al met den vyper daer inne.
Dees vrou die haeste haer metter spoet
Om thuyts te voeren dat docht haer goet/
Maer sy was soo seer verlaeyen
Haer vrou die sprack/ich wil nu dat
Ghy haer sult helpen trecken wat/
En Tysken die deet met staepen.

Die vrou die erupde/Tysken die track
Al heuet haer wat verdooten
Den vyper door trammelen by na brack
Sijn beenen/sijn knupsen/sijn coten
Tot dat hy quam/met herten coen
Daermen de kiste open sou doen
Hy practiseerde te deghe
Het was wat doncker inder nacht
Hy spranck daer uyt met grooter cracht
En liep soo vort eweghe.

Die vrou dit fiende/die wert bevreest
 Och Lysken waer selen wy bliuen/
 Och/och/sep Lysken het is eenen gheest
 Wat sal ick toch nu bedriuen/
 Den wijer vervloogh door zyn opset
 En dit behaechde Lysken seer net
 Sy liep met coten verhael/
 Paer hups daer sy haer vrouwe vant/
 En wou haer thoonen groot samblant
 Paer Lysken die creech haer male.

Neemt danckelijck/Prince dit slecht bediet
 Dat begheirt faes op elcken/
 Al is t'keferen gheworden een liet
 Hy en wilt gheen dupuen meer melcken/
 Al is hy slecht in zyn opstel/
 Rhetorica behaecht hem wel
 Hy wilt haer noch verciereu/
 Hy wilt noch wesen met haer verheucht
 Door Croenbloemken Feucht slicht Dreucht
 Ghedel Violieren.

PERSONAGIEN.

Vriendelijck ontbieden.	<i>Als een bode met schilden.</i>
Goetwillich verfoeck.	<i>Als een buyten Rhetorisijn.</i>
Ionstich versamen.	<i>Als een Nympe met drye coluen, ghecleedt root, wit, peijrts.</i>
Den gheest der liefden.	<i>Als een Enghel op haer hoot, een witte duyue in een vlamme sittende.</i>
Afionstich herte.	<i>Een duyuelinne met vleughels, als een Discordie, leelijck.</i>

Den oorlof int ghemeyn.

Met wat diligencie. *Vriendelijck ontbieden.*
 En appetijte. *Goetwillich verfoeck.*
 Met wat reuerentie. *Ionstich versamen.*

Ontbieden.

En grooten iolijte/
Heb ick v met vlijte//ontboden tdeser keeste.

Verloeck.

Byelijcks heb ick oock met goetwillighen gheeste
Int dminck int dmeeste//v verloecht van ver en by.

Verlamen.

Goetwillich verloeck/daer aff belooff ick my
Dat ghy//met hertten vy//my so hebt besoecht.

Verloeck.

Triendelijck ontbieden/ heeft my toe broecht
Dat ick comen ben/tot v ionstich versamen.

Ontbieden.

Dies danck ick v/dat ick heb sonder beschamen
Mijn bootscap ghedaen//mits dat ghy compareert
Want als hun elck int verloecken absenteert
Dan wordt ghegrauert//den bode meest inde sake
Daer vrientscap wijcht/verliest liefde haren smake.

Verlamen.

En ick die vierich na de conste hake
Ja begeerlyck wake//na v conuersatie
Hou duer v absentie/met tribulatie
Tot elcher spacie//my inwendich bedroeven
Int ionstich versamen/salmen de gheesten proeven.

Verloeck.

Ich danck v/maer ick en mach niet langher toeven/
Want elck na zyn behoeuen// heeft hier tijt en upre
Tij in mencht oft in druck/int soer en int supre
Na dat dauentupre//gheeft bate oft schade
Oms comen ons schepden staet in Gods ghenade.

Ontbieden.

Tis waer hy ontfanckt den verloecker/moech en spade
Hoe sijdy dan van rade//so haelt te verreckene ?

Verlamen.

Hoo begintdy my tot droefheyt te verwekene/
Want tbyzijn van v/doet my druck vergheten.

Verloeck.

O liberale ionste/ghy moet oock weten
Al ben ick ver ghesiet//ons vrientscap en is niet wijt.

Verlamen.

Tis soo/maer mits dat ghy int verloeck goetwillich zijt
Neemt noch een weynich respijt//eer dat wy schepden/
En comt met my.

Verloeck.

Daer dat ghy my wilt leyden
Sal ick my beeyden//want ick kenne v seden.

Verlamen.

Wel gaen wy dan na thups van vreden
Laet ons mei danckbaerheden//daer den schep dronck drincken.

Verloeck.

Verfoeck.

Wel gheerne ionste.

Ontbieden.

En dan mueddy ghedinken
Op tionstich versamen/alle v daghen
Met cleynen colt/salmen vrienden behaghen.

Den gheest.

Oft dees dy pepsick/na thups van vrede vraghen
Sonder vertraghden//wil ickse gaen te gemoete
Met minnelijcke groete.

Ontbieden.

Siet daer den Gheest der liefden/ons troost ons boete
Seer gherrou en soete//is hy zyn ampe
Vol melodye.

Den gheest.

O ick heet v willecom alle dnye
Mynen gheest wort blye//nu ick v wel kinne
Och comt toch inne.

Versamen.

Wy danken v van dees reale minne
Consen ghewinne//souden wy gheern logeren
En desen vrient tracteren.

Den gheest.

Wel sidt hier neder/en wilt repoueren
Om v te moueren//bring ick hier spijse en dranch
Rutse met loff en danck.

Verfoeck.

Hoe lieflijck/hoe lustich/is desen inganck
Al waer den gheest wat cranck//hy souwer aff verfraeyen
En van druck ontlapen.

Den gheest.

Willecom/mijn vrienden/wilt v ziele versapen
En niet verslapen//het broot der salicheyt
Noch den dranch der ghenade/die de vader der liberalicheyt
Mits lghheest duerstalicheyt//duer de lone ghescocke// heeft
Noyt en dorsten hy/dien warachtich ghedroncken//heeft
Noch noyt en hongherden die adt van desen
Groode/en die spijse/kan die ziele ghenesen.
Soos ons wordt bewesen//duer die schriftuyre
Ghenaemt Oprechte kennisse/die net en pupre
Smensche natuyre/treckt tot een verstant//voet
Welcken waesdoom God gheeft//en griffet de plant//goet.

Ontbieden.

Wy bedancken den dienst/die ghy ons habondant//doet
Och o plaisant//moet//zijn v conuersatie.

Verfoeck.

Doorwaer hy heeft van God een groote gratie
Die zyn habitatie//by v mach verweruen.

Versamen.

Die en sal oock inder eeuwichheit niet steruen
Maer hy sal aen eruen//een eeuwich leuen.

Den gheest.

Och segt my waer is Aethorica ghebleuen?
Heeft sy v begheuen//emmer toes sus subbyt?
Verlamen.

Neens//maer sy is gaen verloecken aen den tyt
Niet vreesende haer oft tijt//oft eenighe swaerheit
Of sy haer wilt toelaten/de rechte waerheit
Tot secoers en claerheit//als een vriendinne
Shelijck sy somtijts plach/met wijzen sinne/
Want die oude minne//en is noch niet verghten/
Tgheen dat eeuwich is/en kan niet worden verketen.

Den gheest.

Om dat ick haer te kennen gheue mijn secreten
Hoo moelt ick weten//waerom sy hier niet en was
Heer gheerne logeert sy hier alst gheeft tijt en pas
Dan moet sy somtijts ras//subbytelyck vlien
Als Dakionstich hertte/haer comt bespen
Die sulcx doet verbien//teghen recht en reden
Want Aethorica//is een dochter der vreden.
Mach sy dan niet bereden//haers vaders huys?
Den vrede heeft haer ghemaectt sonder abus
Hij sy dan niet confus//diele sus misbrupken?
Helpt haer den tijt niet/sy moet swijcken en dupcken.

Aktionstich hertte

Tsou el wel zyn/ coestmen voor my die duere gheluycken
Al moet ick somtijts smupken//en zyn inr dupstere
O niemant en weet/hoe nau dat ick lustere
Ick verneem iustere//dan oft ick ware present/
Tis een salich lant/daermen aktionst niet en kent.

Den gheest.

Siet waert hier comt/dinvidieus keningich serpent
Het meynt hierontrent//zijn vergiff te spouwene.

Aktionstich hertte.

Ja ick/en mijn logijs/in v huys te houwene
En v te doen rymen/in corte daghen.

Den gheest.

Neen ick en soigh niet/dat ghy my sult veraghen
Ick mach veel verdraghen//maer ick en wijcke//niet
Aktionstich hertte.

Ghy sult nochtans/kan ick mijn practijcke//let
Datmen in aertijcke//lic v generatie
Ghy bracht de hoicheit des weerels in schadalisatie/
Want v inclinatie//en soeckt gheen idel eere
Tgheen dat de weerelt haet/dar beminde seere.

Den gheest.

Allen loff behoort alleen God den Heere
Die hoe lang hoe meere//v valscheit verdrijft

En alle hoocheyt is goet/die God de eede toe schijft
Hoe wel ghy met valscheyt kijft//ghevepft van vermane/
En gheeft dat goet is/ten quaetsten te verstante
Den tijt hangdy ane//die ghy weet te fletsene/
Maer liet/dat ghy v seluen/niet en pijn te quetsene.

Alionstich hertte.

Neen ick weet den Bal na tchoonste te ketsene
Al verlies ick tspel//een ander betaelt de Gallen.
Neen t sou doncker zijn/daer my wat sou ontvallen
Ick hout al met die groote/teleyn ick verfmade
Daer Alionste ghelooft wordt/comt Liefde te spade.

Ionstich versamen.

o gheest der liefden/slaet de duer wel gade
Want by haren rade//soutmen al in twist stellen.

Den gheest.

Neen ick kan wederstaen/die Porten der hellen
Sou sy my dan vellen//die aerets is en sal vergaent.

Ontbieden.

Och wat heeft sy my/op mijn reyse al leets ghedaen
Int quade doen verstaen//dat ick wt liefden sprack
Altyts wasser vet/dat aen mijn exploit ghebrack:
Maer hoe sy my verstack//ick was noch ontfanghen
Sulcx willen ander letten/die haer seluen pranghen.

Verloeck.

En mijnen wech had sy beset/met nijdeghe slanghen
Soo dat al mijn gangen//duer groot verstranghen
Sonder twierich verlanghen//waren ghecorrumpeert
Duer die swaricheyt/die sy heeft gheopereert/
Maer ick bleeff ghefondeert//in ghewillicheyt goet
Die ionste bewijst/ris recht datmen hem winet/cap doet.

Verlamen.

Noch meer/dit corruptieus Alionstich bloet
Met haer valschs ghebroet//dat haer doet secoers
Heeft mijn feeft/willen maken vol rumoers
En soecht veel oproers//onder mijn verlaminghe/
Nochtans en heb ick noyt dan tot vuecht en vraminghe
Nemant ontboden/soo ghy weet waerachtich/
Daer aff neem ick ghetuyghe/God almachtich?
Hoe kan sy dan clachtich//ouer my dus vallen
Sulcx wroecht een ander/en duecht selue niet met allen.

Alionstich hertte.

Segt al wat ghy wilt/ick sal den bot vergallen
Al heeft Ehetorica/duer v wat ghetriumpheert
Sy heuet nu langhenoech/dats nu ghepasseert
En duer den tijt gherasteert//die ick heb na mijn hant
Sy souwen gheern omsetten/duer haer verstant
Dat die waerheyt plaesant//met haer mocht spelen
Den tijt sout wel doen/maer my sou sulcx veruelen
Dus moet sijt bequelen//duer mijn eyghen dochtere

Dats Inuidia/sonder haer men mochtete
Noch hope na hebben:maer nu en sal niet zijn/
Want also elck na d'beste hoopt/dan strop ick mijn sentyn.

Den gheest.

Ja straf v God niet/in uwen valschen schijn
Ghy en kont my met pijn//oft angst omvaten
Ten zy dat v van God/wordt toeghelaten
Oft als den mensche misbruickt so ick bevroee
Hoo worddy gheordineert/tot een scherpe roee
Keert den mensch dan int goe//en vrees dangier
Als een schoolmeester/worpt hy de roep int vier
Dus maect v van hier//ghy en sul niet inne
Daermen v voorby wijst is elck gherust van sinne.

Aktionlich hertte.

Siet toe/dat ick met ghewelt niet aff en winne
W hups/en brenghe te niet al v gheslachte.

Den gheest.

Dat en sal niet zijn

Aktionlich.

Heb ick dan gheen machte?

Den gheest.

Daer voor hou ick de wachte/met die huly des Heeren.

Aktionlich hertte.

Die en vaechs ick niet.

Den gheest.

Dat staet v ter oneeren
Al brengdy int verseeren//steden en landen
Ghy maecte op aertrijck deeste vanden
Cain sloch Abel doot duer v akionlicheyt.

Aktionlich.

Wat heb ick bedreuen/ooch mensch conflict//sept
Van tbeginfel der weereit/tot inden tijt present.

Den gheest.

Ghy hebt veel bedouen in haer selfs torment
Alst aen Pharo/Raman wel is ghebleken.

Aktionlich.

Ik verblyde my noch in mijn oude treken
Mer Coze/Dathan/Abiron/hiel ick consilie.

Den gheest.

Hoe schendy heden daechs noch mennich familie
Ja een heel gheslachte seldy in twistte.

Aktionlich hertte.

Waert datmen my inde weereit ghemiste
Seer weynich wiste//P:ocuruer/en aduocaet

Den gheest.

En ick maech peys en vrede in elcken staet
Lieuer dat ouer hun gaet//dan ander hinderen.

Aktionlich hertte.

Ik doen douders bewareu/van haer kindereu

Dat

Dat sy verminderen//haer selfs goet en haete.

Den gheest.

En den mensch crycht duer my alsucke gaue

Dat hy te vreden is met water en broode.

Alionstich hertte.

Daer teghen maeck ick hem wel also snoode

Dat hy doet ouerdaet/op eens anders cost.

Den gheest.

En ick ontfunk hem thertte tot alsulcken lof

Dat hijt sal wt deplen/met groote stucken.

Alionstich hertte.

En doe hun Weduen en Weesen verdrucken

Wel scherpelijck plucken//tot den beene//naecht.

Den gheest.

Ick make/dat hy soo int ghemeene//waecht

Dat hy alleene//haecht//na zijns naesten//wel//baren.

Alionstich hertte/

Daer teghen doe ick hem met haesten//fel//baren

Dat hy hem sou in eenen Croes waters verdrincken.

Den gheest.

Ick doe den mensch Gods weldaden bedincken

En zijnen naesten schinken//eer hy tot hem zyn hant//steekt.

Alionstich hertte.

Ick maeck/dat hy den hongeren dbroot wt den tant//treckt

En noch ignorant//geekt//doet hy zyn naeste scheeden/

Den gheest.

Ick doe den crancken troosten/den naecten cleeden

Al macht v verleeden//duechdelijck accepteren.

Alionstich hertte.

En doen hem teghen de wil Gods murmureren

Ja hem renonceren//met groot dangier//liet.

Den gheest.

Maecte v dan ewech/ghy en dient hier//riet

Want teghen ouwen schepper/spreecty blamatie.

Ionstich versamen.

Doetse vertrecken/sy soekt arguatie

Dat ons conuersatie//moecht wordden ghevelt

Nochtans ist van de hoocheyt eerst in ghestelt

Dat elck stadt ongequelt//deen dander sou besoeken

Om dat daer duer/Trou en Vriendschap/sou vercloecken

Soo ons de oude boecken//gheuen memorie

Sonder dionstich versamen/is cleyn ghelorie.

Ontbieden.

Ick hadde hier voortyts/alsulcken victorie

Dat de heer des lants selue/dee duer my ontbieden

Datmen dees bly incomsten/sou laten gheschieden/

Om dat elck sou vlieden//oproer en ouden haet

Waer duer dat ghesloten is/met der landen raet/

Datmer een Landt Juweel/aff sou maken

Sammelich

Vriendelijck ontbieden/doet elck in vrientſcap waken

Verſoek.

Hoe gheern/ſou Aſionſt nu / met valſche ſaken
Ons ſeelte doen ſtaken//goet van virtuyte
Al heeft ſijer langhentijt om gheweelt uyte
Rhetorices ſpruyte//en kan ſp niet verdrooghen
Soo lang alſt Goetwillich verſoek is voor ooghen.

Aſionſtich hertte/

Meyndy oock/datment ſal laten ghedooghen
Om uwen twille/quets neent/dat ick verdijue.

Den gheeft.

Ghy en ſult/ſoo langhe/als ick by hem bliue/
Maer ghy ſult vlieden/eer langhen tijt/
Daerom ray ick v/en ſoekt hier gheen reſpijt
Want diſcoort noch nijt//en ſtaet ons hier niet ane
En den ſheeft der liefden/en is niet te weerſtane.

Aſionſtich hertte.

Moet ick dan ewech?

Den gheeft.

Ja /maect v aent tgane/

Want v duyſter bane//is vermaledijt

Aſionſtich hertte.

Neen/ick komme noch weer/al worddy my nu quijt
Ick ſpeel den Hypocryt//ick hou my ſo ghevepft
Men wordt my ſomtijts ghewaer/allmer minſt op pepſt.

Verſoek.

Nu ſien ick den tijt bequaem/dat waer nut gherepft
Want Daſionſtich hertte is wech gheweken.

Den gheeft.

Socht niet/v en ſal gheen gheleyde ghebricken
Maer ſelue/ſal ick v nu convoyeren/
Op dat ghy vreedſamich muecht arriueren
Verconuerſeren//is ſoeter dan amandelen
Tijn goetwillighe/die in vrede wandelen.

Verſoek.

O gheeft der liefden/ſou ick anders handelen
Maer waer heb ick verdient/dese ſeruitie
Dat ghy my beloeft allulcken conditie
Te minnelijcker/ſal ick nu ſchepden
Alſt tgoet gheſellſcap reet is/en machmen niet bepden.

Ontbieden.

De Heere laet v ſoo vriendelijck ſchepden
Als ick v ontboot/met goeden valuer.

Verſamen.

O mijn bode/daer en ſorch ick niet vuere
Nu den gheeft der liefden/hem is ontrent
En dat Daſionſtich hertte/ nu blijft abſent
Dus den hoochſten regent//blijft couwer vramen
Die ons/alſt paſt/weer laet/wt ionſten verſamen.

Inne.

Verfoeck.

Ick danck v/ ende alle die met my quamen/
Doen v leer bedancken/deur mijnen verfoone.

Verlamen.

Adieu oprechte be minder.

Verfoeck.

Adieu mijn schoone/

Ghy zijt die croone//die in mijn vijf sinnen//lept

Tis goet/dat Tgoetwillich verfoeck/met minnen schept.

Ontbieden.

Nu te wyl menich gheest/noch hier binnen//beyt

Laetse ons bedancken/duncket v goet vrouwe.

Verlamen.

Jaet en trouwens/meyndp dat ick dat laten souwe/

Men mach die ghetrouwe//also niet verghten.

Ontbieden.

Ten eersten bedancken wy alle Poeten/

Wiens constighe secreten//hier blylschap heeft ghewiocht.

Verlamen.

En alle Princen/en Hooftmans/die ons hebt verfocht/

Ja de gheesten ghebrocht//hier in Handwerpen triumphant.

Ontbieden.

Wy bedancken Tcoerenbloemken repn en plaisant

In Sruessel gheplant//daer v Feucht sticht Dreucht.

Verlamen.

Wy bedancken Jennetteken/die ons hebt verheucht.

Ghesproten in Liere//misnoemt d Ongheleerde.

Ontbieden.

Wy bedancken r Hephloemken/als de gheerde/

Die vreucht bieen/met blylschappen in Turnhout.

Verlamen.

Wy bedancken den Bloeyende Wjngaert menichfout/

Die hem vruchtbarich hout//in Serchem leer lustich.

Ontbieden.

Tghelycks bedancken wy/ alle beminders rustich/

Die Tstadt eer bewesen hebt/met v manieren//goet.

Verlamen.

W Jlt den oorlof van ons Violieren//soet

J R danck nemen/als is hy van verstande//grof.

Ontbieden.

I Jelde doet ons gheuen/in elcken lande//lof

I Jeshhebers der consten/der Rhetorijcken//repn.

Verlamen.

C R soo wie dees conste/wilt doen beswijcken//clepn/

R Jneert de triumph des lands in alle//palen.

Ontbieden.

D Ooi haer moet nijt/en Discoordich gheschalle//falen/

N Rijt verdryft sy gramtschap/daer sy logeert //wel.

Verlamen.

Omhellende:

Inne metten
Scheek.

Nota:

- A** Opt en heeft y Gedene ghecorumpceert//tel
H Mer deucht vercleeren/alle aetheuren//out.
 Ontbieden.
A Idus sy deur liefde/vallsche erreuren//schout
E A doet mer Peps alle twist sichten//siet.
 Versamen.
C Onste en is alleen int Poëtelyck dichten//niet
H Mer Inuentie/moet meerder saken//vinden.
 Ontbieden.
T Is Prudentie/deur haer can sy maken//vinden
B An doot vijanden/en haren grammen moet//brieken.
 Versamen.
J A lief en in leet/altijt euen moet// spreken
O As leerende/hoe wy sullen mate//houwen.
 Ontbieden.
I Met ons dan als Broeders tonser bate//schouwen
J Ruidia/die volck/landt/en stadt bederuen// can.
 Versamen.
E Endrachticheyt sullen wy verweruen// dan
A Vstelyck v weder comen sonder smerten//by.
 Ontbieden.
E A wt Jonst Versamen/met goetwilligher hertten// wy.

Ghoetvyillich van hertten.

PER HAECHT.

PRIVILEGE.

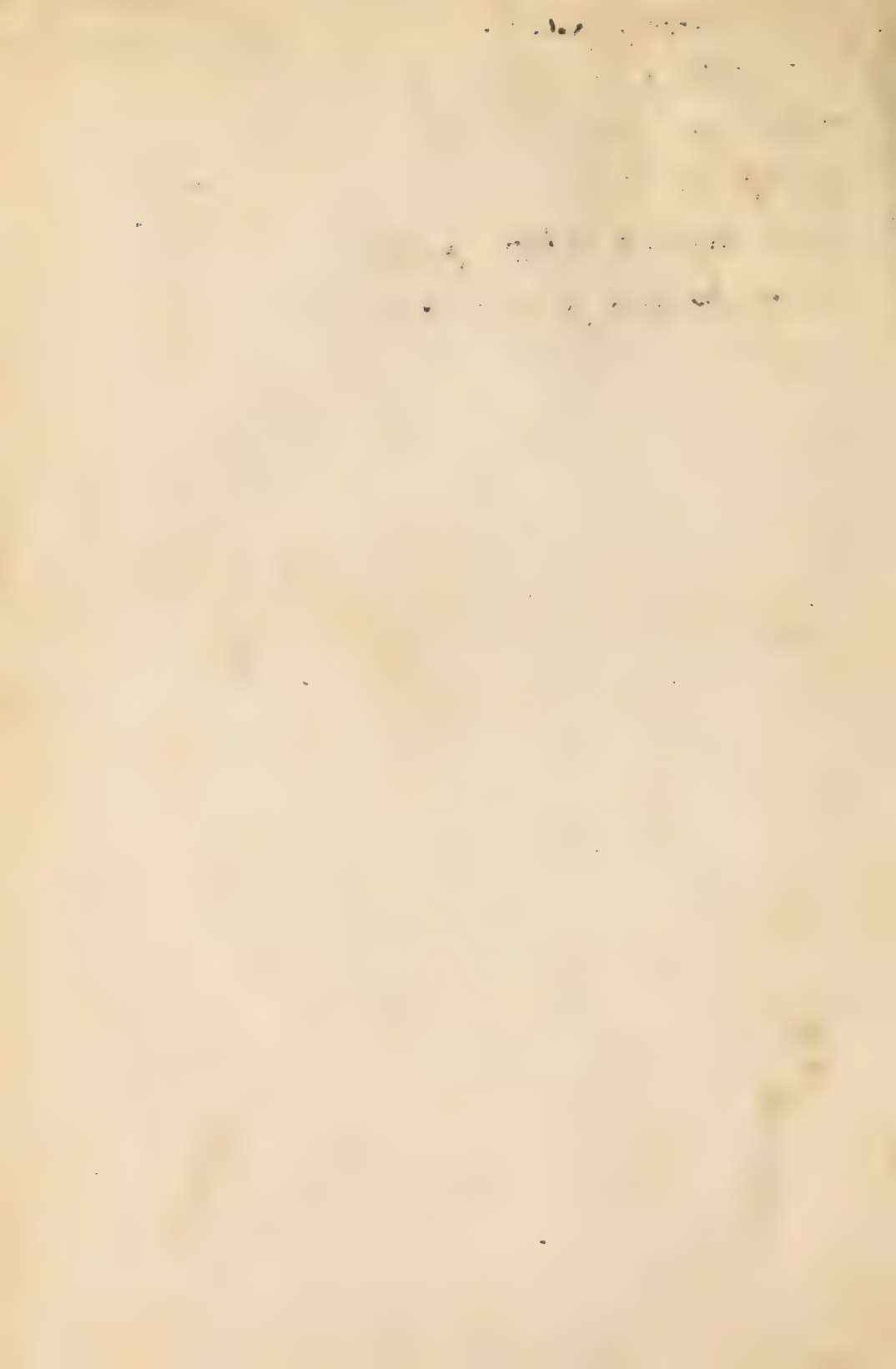
Dat hem niemant en verwoordere dese Spelen na te drucken/te
 contersepten oft elders nae ghedruct te verroopen/heeft de Co. Ma.
 M. Willem Hiluius zijne Ma. drucker ghegont ende ghegheuen ghe
 lycke Priuilegie ouer alle andere zijne Ma. landen van herwaerts ouer als
 twooiggaende priuilegie inhoudende is / met ghelycke pene. Datum tot
 Buedel / den 11. Mey 1562.

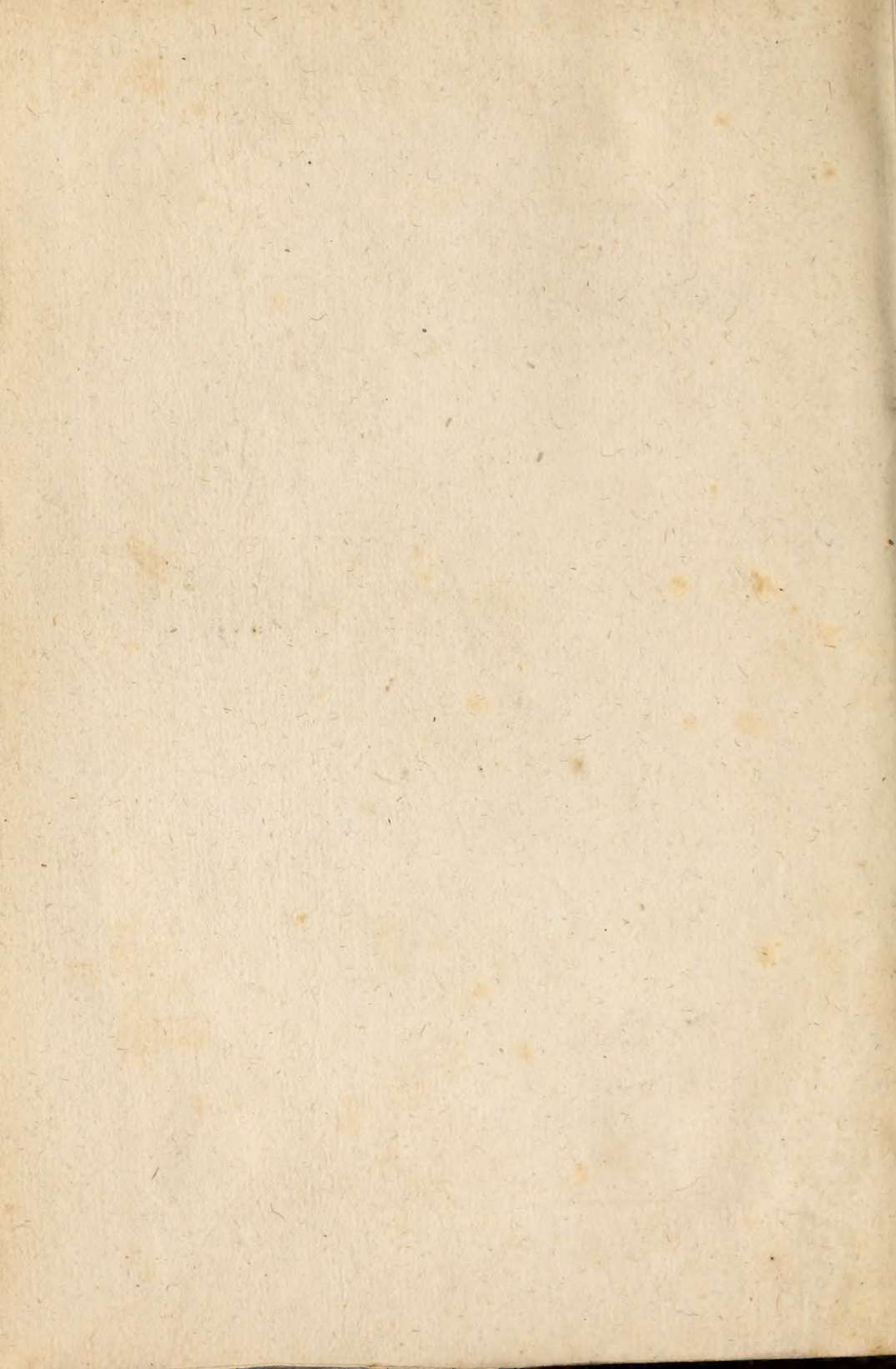

achterdeest. y. 1. b.
Cijer v. v. v. y. d. b.
Jetteghem y. 1. b. fm.
Dezhe (van) y. 11. a.
Tatolf y. 11. a.
Eas. tussch. p. onken. y. 2. b.
alve. duzen. y. 1. a. a. b.

Jehofiarich C. u. a.
Lehen de orals C. u. a.

***
Coll. 9.6.27.
v. 5

N. 9. 134
New York

RARE 84-B
28212

THE J. PAUL GETTY CENTER
LIBRARY

